

LEGE

privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative

nr. 133 din 15.11.2018

Monitorul Oficial nr.467-479/784 din 14.12.2018

* * *

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune art.7 alin.(2), art.8, art.9 alin.(2) și (3), art.89, 90, 106, art.108 alin.(1), art.136 alin.(1), art.137 alin.(2), art.146 alin.(3), art.151 alin.(3), art.152 și 153 din Directiva (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 169 din 30 iunie 2017; art.203 pct.7 din Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 260 din 30 august 2014; pct.3.4 și 3.5 din Recomandarea Comisiei 2009/385/CE din 30 aprilie 2009 de completare a Recomandărilor 2004/913/CE și 2005/162/CE în ceea ce privește regimul de remunerare a directorilor societăților cotate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 120 din 15 mai 2009; Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 304 din 22 noiembrie 2011; Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 95 din 21 aprilie 1993; Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 171 din 7 iulie 1999; Directiva (UE) 2015/2302 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate, de modificare a Regulamentului (CE) nr.2006/2004 și a Directivei 2011/83/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului și de abrogare a Directivei 90/314/CEE a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 326 din 11 decembrie 2015; art.1–10 din Directiva (UE) 2016/943 a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2016 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 157 din 15 iunie 2016; art.1, 21–33, 35, 64–69, 71–73 din Regulamentul (UE) nr.650/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 201 din 27 iulie 2012; Regulamentul (CE) nr.593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 177 din 4 iulie 2008; Regulamentul (CE) nr.864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 199 din 31 iulie 2007.

Art.I. – Codul civil al Republicii Moldova nr.1107/2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.82–86, art.661), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1:

În denumire, cuvântul „Bazele” se substituie cu cuvântul „Principiile”;

la alineatul (1), textul „inviolabilității proprietății, libertății contractuale,” se substituie cu textul „protecția vieții intime, private și de familie, recunoașterea inviolabilității proprietății, a libertății contractuale, protecția bunei-credințe, protecția consumatorului, recunoașterea”, iar cuvintele „judiciară a lor” se substituie cu cuvintele „a lor de către organele de jurisdicție competente”;

alineatul (2) se abrogă.

2. Articolul 2:

la alineatul (1), cuvintele „conexe lor” se substituie cu cuvintele „dintre subiectele raporturilor juridice civile”;

alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:

„(3) Raporturile privind realizarea și apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a altor valori nepatrimoniale sînt reglementate de prezentul cod și de alte legi în lumina dispozițiilor și principiilor stabilite de tratatele internaționale în materie de drepturi ale omului și libertăți fundamentale.

(4) Subiecte ale raporturilor juridice civile sînt persoanele fizice și juridice, cele care au calitate de profesionist, precum și cele care nu au această calitate.”

3. Articolul 3 se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Legislația civilă se interpretează și se aplică în concordanță cu Constituția Republicii Moldova, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(4) La interpretarea și aplicarea legislației civile se ține cont de nevoia de a promova aplicarea uniformă a dispozițiilor legale, buna-credință, precum și certitudinea juridică.”

4. La articolul 4:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”

alineatul (2) se completează cu textul „ , precum și actului juridic”.

5. La articolul 5, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă aplicarea analogiei legii este imposibilă, drepturile și obligațiile părților se determină în funcție de principiile legislației civile și de echitate (analogia dreptului).”

6. Articolul 6 se completează cu alineatele (6)–(8) cu următorul cuprins:

„(6) Dispozițiile legii noi privitoare la termenele de prescripție atît extinctivă, cît și achizitivă (uzucapiune) se aplică termenului de prescripție care a început să curgă înainte de data intrării ei în vigoare și nu a expirat înainte de acea dată. În acest caz, termenul curs anterior se ia în cont. Începutul, suspendarea și întreruperea termenului de prescripție se determină, pentru perioada anterioară intrării în vigoare a legii noi, de legea veche.

(7) Dacă termenul de prescripție prevăzut de legea nouă este mai scurt decît cel prevăzut de legea veche, atunci, începînd cu data intrării în vigoare a legii noi, începe să curgă un nou termen de prescripție în condițiile legii noi. În acest caz, termenul curs anterior nu se ia în cont. Dispozițiile prezentului alineat se aplică și în cazul în care legea nouă declară prescriptibil extinctiv dreptul la acțiune care conform legii vechi era imprescriptibil extinctiv.

(8) În cazul menționat la alin.(7), dacă termenul de prescripție prevăzut de legea veche expiră înainte de termenul de prescripție prevăzut de legea nouă, prescripția se împlinește la expirarea termenului stabilit de legea veche.”

7. Articolul 8:

la alineatul (1), cuvintele „generale și de la sensul” se exclud;

alineatul (2):

la litera d), cuvântul „patrimoniu” se substituie cu cuvântul „bunuri”;

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală;”

la litera h), cuvântul „legislația” se substituie cu cuvântul „legea”.

8. Codul se completează cu articolele 9¹–9⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 9¹. Buna-credință

(1) Buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

(2) În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Articolul 9². Caracterul rezonabil

Caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

Articolul 9³. Abuzul de drept

(1) Niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

(2) În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

(3) Dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Articolul 9⁴. Interdicția invocării comportamentului propriu ilicit sau de rea-credință

(1) Nicio persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la care a participat.

(2) Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.”

9. Articolul 10:

la alineatul (2), cuvântul „aplanare” se substituie cu cuvântul „soluționare”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Referințele din prezentul cod la un judecător sau la o instanță de judecată sînt referințe și la alte organe de jurisdicție competente în condițiile legii, iar referințele la dispozițiile legale de procedură civilă sînt referințe și la regulile de procedură ale respectivelor organe de jurisdicție competente.”

10. Articolul 11 va avea următorul cuprins:

„Articolul 11. Metodele de apărare a drepturilor civile

(1) Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

- a) recunoașterea dreptului;
- b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;
- c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;
- d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;
- e) impunerea la executarea obligației în natură;
- f) autoapărare;
- g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;
- h) încasarea dobînzii de întîrziere sau, după caz, a penalității;
- i) rezoluțiunea sau modificarea contractului;
- j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;
- k) alte căi prevăzute de lege.

(2) Metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sînt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.”

11. Articolul 14 va avea următorul cuprins:

„Articolul 14. Repararea prejudiciului

(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).

(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).

(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

(6) În locul reparării prejudiciului patrimonial conform alin.(2) și (5), persoana lezată poate cere de la cel care răspunde de prejudiciu recuperarea întregului profit pe care acesta l-a obținut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică doar dacă legea ori contractul prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.”

12. Codul se completează cu articolul 14¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 14¹. Vinovăția

(1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârșită cu vinovăție sub forma intenției sau imprudenței.

(2) Fapta este săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau a admis, în mod conștient, survenirea acestor urmări.

(3) Fapta este săvârșită din imprudență (din culpă) dacă persoana care a săvârșit-o fie își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar a considerat în mod ușuratic că ele pot fi evitate, fie nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.

(4) Fapta este săvârșită din culpă gravă dacă persoana a săvârșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă.

(5) Atunci când legea condiționează efectele juridice ale unei fapte de săvârșirea ei din culpă, condiția este îndeplinită și dacă fapta a fost săvârșită cu intenție.”

13. Articolul 16 va avea următorul cuprins:

„Articolul 16. Notificările

(1) Se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic.

(2) Notificarea poate fi făcută prin orice mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă.

(3) Notificarea produce efecte din momentul când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat.

(4) Notificarea se consideră ajunsă la destinatar:

a) când este predată destinatarului;

b) când este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop ori, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau la domiciliul destinatarului persoană fizică;

c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, când poate fi accesată de către destinatar; sau

d) când este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.

(5) Notificarea se consideră că a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la alin.(4), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi.

(6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.

(7) Notificarea transmisă de către un reprezentant sau ajunsă la el se consideră făcută sau, după caz, ajunsă la persoana reprezentată dacă reprezentantul era împuternicit să transmită sau, după caz, să primească notificările de acest fel.

(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este nulă.

(9) Dispozițiile legale speciale în materie de comunicări judiciare rămân aplicabile.”

14. La articolul 20 alineatul (3), cuvântul „acordul” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvântul „încuviințarea”, iar cuvintele „unui astfel de acord” – cu cuvintele „unei astfel de încuviințări”.

15. Articolul 21:

la alineatul (1), textul „părinților, adoptatorilor” se substituie cu textul „părintelui, adoptatorului”;
alineatul (2):

în partea introductivă, textul „consimțământul părinților, adoptatorilor” se substituie cu textul „încuviințarea părintelui, adoptatorului”;

la litera b), cuvântul „apărate” se substituie cu cuvântul „protejate”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Din motive întemeiate și dacă aceasta o cer interesele minorului, instanța de judecată instituie o măsură de ocrotire judiciară asupra minorului care a împlinit vârsta de 14 ani și desemnează ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele minorului. Măsura de ocrotire judiciară astfel instituită nu poate depăși data atingerii majoratului minorului. Dispozițiile legale privind măsurile de ocrotire a persoanelor fizice adulte se aplică în mod corespunzător măsurii de ocrotire judiciare asupra minorului.”

16. La articolul 22 alineatul (1), textul „părinți, adoptatori” se substituie cu textul „părinte, adoptator”.

17. La articolul 25 alineatul (1), textul „ori a instanței de judecată, necesare potrivit legii” se substituie cu textul „, , autorității tutelare ori a instanței de judecată, necesare potrivit legii sau hotărârii judecătorești”, iar în final se introduce textul: „Încuviințarea sau autorizarea necesară poate fi emisă atât înainte, cât și după încheierea actului juridic respectiv.”

18. Articolul 26 va avea următorul cuprins:

„Articolul 26. Activitatea de întreprinzător și profesională a persoanei fizice

(1) Persoana fizică are dreptul să practice activitate de întreprinzător din nume și pe cont propriu din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege.

(2) Persoana fizică are dreptul să practice activitate profesională din nume și pe cont propriu din momentul întrunirii condițiilor stabilite de lege pentru aceasta.

(3) Persoana care practică activitate de întreprinzător sau profesională fără a întruni condițiile stabilite de lege pentru aceasta nu poate invoca lipsa calității de profesionist.

(4) Asupra activității de întreprinzător desfășurate fără constituirea de persoană juridică se aplică regulile care reglementează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ dacă din lege sau din esența raporturilor juridice nu rezultă altfel.”

19. Articolul 30 va avea următorul cuprins:

„Articolul 30. Domiciliul și reședința temporară

(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atât timp cât nu și-a stabilit un altul.

(2) Reședința obișnuită demonstrează o legătură apropiată și stabilă a persoanei fizice cu locul vizat. La determinarea reședinței obișnuite se iau în considerare toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe.

(3) Reședința temporară a persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară.

(4) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită. Dovada intenției rezultă

din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

(5) Persoana al cărei domiciliu nu poate fi stabilit cu certitudine se consideră domiciliată la locul reședinței sale temporare.

(6) În lipsă de reședință temporară, persoana este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul unde acea persoană se găsește.”

20. Codul se completează cu articolul 30¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 30¹.** Dovada domiciliului sau a reședinței temporare

(1) Pînă la proba contrară, domiciliul sau reședința temporară a persoanei fizice se prezumă că se află la locul menționat ca atare în buletinul de identitate sau, după caz, în alt act de identitate prevăzut de lege.

(2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci cînd acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței temporare nu va putea fi opusă altor persoane.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reședința temporară a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.”

21. La articolul 31, alineatul (6) se abrogă.

22. Secțiunea 1 din capitolul I se completează cu articolele 31¹ și 31² cu următorul cuprins:

„**Articolul 31¹.** Sediul profesional

Persoana fizică care practică o activitate de întreprinzător sau profesională își are domiciliul, în tot ceea ce privește acea activitate, și la sediul formei de exercitare a activității.

Articolul 31². Domiciliul ales

(1) Partea unui act juridic poate să-și aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris sub sancțiunea nulității.”

23. Capitolul I din titlul II se completează cu secțiunea 1¹ cu următorul cuprins:

„**Secțiunea 1¹**

Respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente

Articolul 31³. Drepturi ale personalității

(1) În condițiile legii, orice persoană fizică are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la libera exprimare, la nume, la onoare, demnitate și reputație profesională, la propria imagine, la respectarea vieții intime, familiale și private, la protecția datelor cu caracter personal, la respectarea memoriei și corpului său după deces, precum și la alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi sînt insesizabile și inalienabile.

Articolul 31⁴. Interzicerea unor acte patrimoniale

Orice acte juridice care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sînt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Articolul 31⁵. Dreptul la propria imagine

(1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, în exercitarea dreptului la propria imagine, persoana poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art.31⁷ rămîn aplicabile.

(2) Dacă o persoană consimte ca imaginea sa să fie captată în circumstanțe din care rezultă în mod evident că imaginea va fi difuzată, se prezumă că ea de asemenea consimte la reproducerea și difuzarea acesteia pe cale obișnuită, așa cum se putea aștepta în mod rezonabil în aceste circumstanțe.

Articolul 31⁶. Atingeri aduse vieții private

Sub rezerva aplicării dispozițiilor art.31⁷, pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

a) intrarea sau rămînerea fără drept în locuință ori luarea din aceasta a oricărui obiect fără

consimțământul celui care o ocupă în mod legal;

b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;

c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără consimțământul acesteia;

d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără consimțământul celui care îl ocupă în mod legal;

e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;

f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără consimțământul persoanei în cauză;

g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără consimțământul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără consimțământul familiei sau al persoanelor îndreptățite;

h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;

i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința temporară, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără consimțământul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Articolul 31⁷. Limitele dreptului la viață privată

(1) Nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată atingerile care sînt permise de lege sau de tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care Republica Moldova este parte.

(2) Exercițarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată.

Articolul 31⁸. Presumția de consimțământ

(1) Cînd însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesară exprimarea lui în formă scrisă.

(2) O persoană care a consimțit la utilizarea documentelor personale, imaginii sau înregistrărilor audio sau video privitoare la o persoană ori opiniilor personale poate retrage consimțământul, chiar și în cazul în care acesta a fost acordat pentru o perioadă determinată.

(3) În cazul în care consimțământul acordat pentru o perioadă determinată este retras fără ca justificarea să fie fundamentată pe modificări substanțiale ale circumstanțelor sau orice alt motiv întemeiat, persoana care retrage consimțământul trebuie să repare prejudiciul cauzat persoanei căreia i-a acordat consimțământul.

(4) Consimțământul nu este necesar în cazul în care imaginea, documentul personal, înregistrarea audio sau video privitoare la o persoană este făcută sau folosită pentru a exercita sau a proteja alte drepturi sau alte interese protejate de lege.

(5) De asemenea, consimțământul nu este necesar în cazul în care o imagine, un document personal sau o înregistrare audio sau video privitoare la o persoană se face sau este folosită în baza legii în scopuri oficiale ori în cazul în care cineva execută un act public în interes public.

(6) Consimțământul persoanei vizate nu este necesar pentru înregistrarea imaginii sau vocii și pentru utilizarea acestei înregistrări atunci cînd aceasta este făcută în mulțime sau în timpul unui eveniment public.

(7) Prin lege se pot prevedea alte cazuri în care consimțământul persoanei este prezumat sau nu este necesar pentru utilizarea documentelor personale, imaginii sau înregistrărilor audio sau video

privitoare la o persoană ori a opiniilor personale.

Articolul 31⁹. Respectul datorat persoanei decedate

(1) Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

(2) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii și poate dispune cu privire la corpul său după moarte.

(3) În lipsa opțiunii exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală pînă la al patrulea grad inclusiv, moștenitorilor ori dispoziția primarului satului (comunei), orașului sau municipiului în a cărui rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ține seama de apartenența confesională sau de faptul că nu a avut apartenență confesională.”

24. Articolul 48⁵:

la alineatul (1), după cuvintele „patrimoniului său” se introduc cuvintele „sau a persoanei sale”, iar după cuvintele „persoanele însărcinate cu ocrotirea” – textul „, de autoritatea tutelară”;

la alineatul (4), cuvintele „morală a acestuia” se substituie cu cuvintele „morală a copilului adult”;

la alineatul (7), după cuvintele „Instanța de judecată” se introduce textul „sau, după caz, autoritatea tutelară”;

la alineatul (9), după cuvintele „instanța de judecată” se introduce textul „sau, după caz, autoritatea tutelară”.

25. La articolul 48⁶ alineatul (1), după cuvîntul „reședință” se introduce cuvîntul „temporară”.

26. La articolul 48²⁵:

alineatul (1) se completează în final cu textul: „Mandatul poate stipula anumite limite ale împuternicirilor mandatarului.”

alineatul (2) se completează în final cu textul „, cu excepția donațiilor neînsemnate pentru îndeplinirea unor obligații morale”.

27. Articolul 48³² se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Absența notării prevăzute la art.283²⁷ alin.(2) pct.15) nu înlătură opozabilitatea față de terți dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute în prezentul articol.”

28. La articolul 48⁵⁵ alineatul (1), cuvintele „reședința sa” se substituie cu cuvintele „domiciliul sau reședința sa temporară”.

29. Articolul 48⁶¹ se completează în final cu textul: „Dispozițiile art.48⁶³ alin.(3) se aplică în mod corespunzător.”

30. Articolul 48⁶³ se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În special, în hotărîrea judecătorească privind instituirea tutelei pot fi scutite de la cerința autorizării actele juridice prevăzute la art.48⁷⁵ alin.(1) care au ca obiect bunuri mobile a căror valoare individuală nu depășește 10000 de lei.”

31. La articolul 48⁷⁵ alineatul (1), cuvîntul „Următoarele” se substituie cu textul „Dacă hotărîrea judecătorească prin care se instituie sau se modifică măsura de ocrotire sau legea nu prevede altfel, următoarele”.

32. La articolul 48⁸² alineatul (2), după cuvîntul „reședința” se introduc cuvintele „temporară a”.

33. La articolul 48⁸⁴ alineatul (2), după cuvîntul „reședința” se introduc cuvintele „temporară a”.

34. La articolul 53 alineatul (3), după cuvintele „dobîndirii lor știa” se introduc cuvintele „sau trebuia să știe”.

35. După denumirea secțiunii 1 din capitolul II se introduce textul:

„§1. Dispoziții comune”.

36. La articolul 55:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Persoana juridică este subiectul de drept constituit în condițiile legii, avînd o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui anumit scop conform cu legea,

ordinea publică și bunele moravuri.”

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Persoană juridică poate să dobândească și să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârît în instanță de judecată.”

37. Articolul 60:

la alineatul (1), cuvintele „registrul de stat” se substituie cu cuvintele „registrul de publicitate prevăzut de lege”;

la alineatul (5), după cuvântul „expirarea” se introduce textul „, suspendarea sau retragerea”.

38. Articolul 61 va avea următorul cuprins:

„Articolul 61. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice

(1) Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori.

(2) Are calitatea de administrator persoana fizică sau, în cazurile expres prevăzute de lege, persoana juridică care, în condițiile legii și ale actului de constituire, este desemnată să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe contul persoanei juridice. Persoana juridică cu scop lucrativ poate avea în calitate de administrator o altă persoană juridică.

(3) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele juridice ale organelor sale competente, cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sînt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.

(4) Înregistrarea administratorului sau altei persoane cu drept de reprezentare a persoanei juridice în registrul de publicitate prevăzut de lege face inopozabilă terților orice încălcare cu privire la desemnarea acestora, cu excepția cazului în care persoana juridică demonstrează că terții în cauză cunoșteau încălcarea.

(5) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, fiecare dintre ei poate acționa în mod individual în numele și pe contul persoanei juridice, cu excepția cazului când obligativitatea consimțământului suplimentar al altui administrator sau al tuturor administratorilor rezultă expres din lege sau din actul de constituire. O asemenea excepție este opozabilă terților doar dacă este notată în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică respectivă. În orice caz, oricare dintre administratori are împuternicirea de a recepționa în mod individual acte juridice sau alte notificări.

(6) Raporturilor juridice dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandat dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(7) Persoana juridică trebuie să aibă cel puțin un administrator. În cazul în care administratorul nu este desemnat, membrii sau creditorii persoanei juridice pot cere instanței de judecată desemnarea acestuia. Administratorul desemnat de instanța de judecată este revocat de aceasta în cazul în care organul competent al persoanei juridice decide desemnarea organului executiv. Pînă la desemnarea administratorului, persoana juridică este reprezentată de către oricare dintre membrii săi în scopul recepționării actelor juridice sau altor notificări. Membrul va transmite de îndată administratorului desemnat toate actele juridice și alte notificări primite.”

39. La articolul 63:

alineatul (1) se completează în final cu textul „dacă legea nu prevede altfel”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Persoana juridică de drept public se consideră constituită la data intrării în vigoare a actului prin care se dispune constituirea sa, dacă acesta nu prevede o altă dată.”

la alineatul (3), cuvintele „registrul de stat” se substituie cu cuvintele „registrul de publicitate prevăzut de lege”;

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Dacă s-a acționat în numele unei persoane juridice în curs de constituire înainte ca aceasta să fi dobîndit personalitate juridică și dacă persoana juridică nu își asumă ulterior obligațiile ce rezultă din acțiunile în cauză ori dacă persoana juridică nu se mai constituie, persoanele care au acționat răspund

solidar pentru acțiunile în cauză, în absența unei clauze contractuale contrare.”

40. Articolul 64 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 64.** Registrele de publicitate privind persoanele juridice

(1) Pînă în momentul în care faptul nu a fost înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, persoana în al cărei interes faptul trebuia înregistrat nu poate să-l opună terților, cu excepția cazului cînd demonstrează că terțul cunoștea sau trebuia să cunoască faptul.

(2) Dacă faptul este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, terțul trebuie să-l recunoască în raport cu sine. Această prevedere nu se aplică pentru actele juridice săvîrșite în decursul a 15 zile din momentul cînd faptul a fost făcut public, în măsura în care terțul demonstrează că nu a știut și nici nu trebuia să știe despre acest fapt.

(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului cînd terțul știa despre neveridicitate.”

41. Articolul 66:

la alineatul (4), cuvîntul „participanților” se substituie cu cuvîntul „membrilor”;

la alineatele (7) și (8), cuvintele „daune-interese” se substituie cu cuvîntul „despăgubiri”.

42. La articolul 67 alineatul (5), cuvintele „daune-interese” se substituie cu cuvîntul „despăgubiri”.

43. La articolul 68 alineatul (2), textele „Fondatorul (membrul)” și „fondatorului (membrului)” se substituie cu cuvîntul „Membrul” și, respectiv, cu cuvîntul „membrului”.

44. După articolul 68 se introduce următorul text:

**„§2. Dispoziții comune privind funcționarea
persoanelor juridice de drept privat**

Articolul 68¹. Obligația de a respecta limitele împuternicirilor

Administratorul trebuie să acționeze în conformitate cu dispozițiile actului de constituire al persoanei juridice și ale hotărîrilor organelor cărora acesta se subordonează.

Articolul 68². Obligația de a urmări scopul persoanei juridice

(1) Administratorul trebuie să acționeze alegînd calea pe care o consideră, cu bună-credință, cea mai bună pentru a atinge scopurile persoanei juridice, ținînd cont în special de:

a) consecințele probabile pe termen lung ale modului în care acționează;

b) interesele salariaților persoanei juridice;

c) necesitatea de a încuraja raporturile persoanei juridice cu furnizorii, clienții și cu alți cocontractanți;

d) impactul activității persoanei juridice asupra comunității și mediului înconjurător;

e) dezideratul de a menține o reputație că persoana juridică activează conform unor standarde înalte în domeniul său de activitate;

f) necesitatea de a trata în mod echitabil membrii persoanei juridice.

(2) Cu toate acestea, în cazurile expres prevăzute de lege, administratorul trebuie să acționeze pentru a proteja interesele creditorilor persoanei juridice.

Articolul 68³. Obligația de a acționa cu competență și diligență

(1) Administratorul trebuie să acționeze conform nivelului de competență și diligență corespunzătoare cunoștințelor, competenței și experienței pe care le deține, precum și celor care se pot aștepta de la un bun administrator.

(2) Se consideră că administratorul nu încalcă obligația prevăzută la alin.(1) dacă, în momentul cînd acționează, este în mod rezonabil îndreptățit să considere că acționează în interesul persoanei juridice și că deține informații adecvate.

Articolul 68⁴. Obligația de a evita conflictul de interese

(1) Administratorul trebuie să evite situația în care are sau poate avea un interes direct ori indirect care intră în conflict ori ar putea intra în conflict cu interesele persoanei juridice. Administratorul trebuie

să informeze organul competent despre această situație.

(2) Administratorul aflat în conflict de interese trebuie să se abțină de la negocierea și luarea deciziei persoanei juridice referitoare la actul juridic sau operațiunea la care se referă conflictul.

(3) Administratorul trebuie să se abțină de la utilizarea în folos propriu ori al persoanelor sale afiliate a bunurilor persoanei juridice, a denumirii persoanei juridice sau a calității sale de administrator al persoanei juridice în cazurile în care desfășoară activități proprii sau prin persoanele sale afiliate.

(4) Administratorul trebuie să se abțină de la valorificarea în folos propriu sau al persoanelor sale afiliate a oportunităților de a efectua investiții sau de a desfășura activități pe care le-a cunoscut pe durata exercitării funcției dacă investiția sau activitatea a fost propusă persoanei juridice sau persoana juridică avea în ea un interes economic ori alt interes conform cu scopul urmărit, cu excepția cazului când persoana juridică a refuzat oportunitatea fără influența administratorului.

(5) Administratorul trebuie să se abțină de la implicarea, în nume propriu sau prin persoanele sale afiliate, în activități identice, similare sau complementare cu cele desfășurate de persoana juridică (obligația de neconcurență).

(6) Obligațiile prevăzute de prezentul articol nu se aplică dacă administratorul a obținut aprobarea corespunzătoare de la organul competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁵. Obligația de a nu accepta beneficii de la terți

(1) Administratorul trebuie să refuze orice beneficiu de la un terț acordat în considerarea faptului că el este administrator sau că el săvârșește o acțiune sau inacțiune în calitate de administrator.

(2) Obligația prevăzută la alin.(1) nu se consideră încălcată dacă acceptarea beneficiului nu poate, în mod rezonabil, să ducă la apariția unui conflict de interese.

Articolul 68⁶. Obligația de a declara interesul într-un act juridic sau operațiune care se propune persoanei juridice

(1) Dacă administratorul persoanei juridice are un interes direct sau indirect într-un act juridic sau o operațiune care se propune persoanei juridice, acesta trebuie să declare în prealabil natura și măsura acelui interes în modul determinat în actul de constituire și în lege.

(2) În special, administratorul trebuie să comunice interesul direct sau indirect în privința unui terț care desfășoară o activitate identică, similară sau complementară cu cea a persoanei juridice.

(3) Administratorul nu poartă răspundere pentru nedeclararea unui interes dacă nu cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența interesului ori a împrejurării că se propune încheierea acelui act juridic sau acelei operațiuni.

(4) Administratorul nu este obligat să declare interesul:

a) care, în mod rezonabil, nu poate să ducă la apariția unui conflict de interese;

b) dacă organul competent al persoanei juridice deja cunoaște existența interesului.

Articolul 68⁷. Obligația de confidențialitate

(1) Administratorul trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor deținute în virtutea exercitării funcției a căror dezvăluire ar putea prejudicia interesele persoanei juridice ori ar angaja răspunderea persoanei juridice față de terți.

(2) Obligația prevăzută la alin.(1) nu se aplică:

a) dacă o dispoziție legală permite comunicarea sau dezvăluirea informațiilor către terți;

b) dacă informațiile trebuie transmise, în temeiul legii, unei autorități și transmiterea se efectuează în condițiile prevăzute de lege;

c) dacă informațiile au devenit cunoscute publicului pe altă cale decât prin încălcarea de către administrator a obligației prevăzute la alin.(1).

Articolul 68⁸. Derogări, limitări și excluderi de la obligațiile și răspunderea administratorului

(1) Este lovită de nulitate absolută orice prevedere din actul de constituire, alt act al persoanei juridice sau contract cu administratorul prin care:

a) se limitează sau se exclud obligațiile prevăzute de lege ale administratorului;

b) în mod anticipat se limitează sau se exclude răspunderea pe care administratorul o poartă conform legii față de persoana juridică.

(2) Cu condiția informării suficiente despre cazul respectiv și a respectării regulilor privind conflictul de interese, organul care are competența de a desemna administratorul ori alt organ competent conform actului de constituire poate hotărî:

a) să aprobe derogări de la obligațiile care revin administratorului față de persoana juridică, pentru fiecare caz în parte;

b) să elibereze de răspundere administratorul, să încheie contract de tranzacție sau să renunțe la acțiune pentru încălcările obligațiilor față de persoana juridică, săvârșite de către administrator, pentru fiecare caz în parte.

(3) Hotărîrea organului competent al persoanei juridice privind chestiunile prevăzute la alin.(2) nu poate fi invocată față de creditorii persoanei juridice sau terții prejudiciați direct de către administrator, chiar dacă administratorul a acționat în baza hotărîrii organului competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁹. Condițiile acțiunii de tragere la răspundere a administratorului

(1) În cazul încălcării uneia dintre obligațiile prevăzute la art.68¹–68⁸, persoana juridică poate înainta față de administrator acțiune de încetare a încălcării și plată a despăgubirilor conform art.14.

(2) Dacă persoana juridică contractează o asigurare care acoperă riscurile administratorului legate de exercitarea funcției, asigurarea trebuie să prevadă o franșiză de cel puțin 10% din prejudiciu.

(3) Aprobarea situațiilor financiare sau a rapoartelor anuale nu afectează dreptul persoanei juridice de tragere la răspundere a administratorului.

(4) Administratorului îi revine sarcina să demonstreze că a acționat cu competență și diligență.

Articolul 68¹⁰. Răspunderea administratorului pentru fapta altora

(1) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, toți administratorii răspund solidar, cu excepția administratorului care demonstrează că:

a) nu a participat la aprobarea sau săvârșirea încălcării;

b) nu cunoștea și nu era obligat să cunoască existența încălcării ori, dacă cunoștea existența ei, a luat toate măsurile necesare pentru a preveni prejudiciul sau, cel puțin, s-a opus în mod expres încălcării și a comunicat acest fapt organului competent al persoanei juridice.

(2) Administratorul răspunde față de persoana juridică pentru prejudiciul cauzat prin actele îndeplinite de salariați când prejudiciul nu s-ar fi produs dacă el ar fi exercitat supravegherea impusă de obligațiile funcției sale.

(3) Administratorul este solidar răspunzător cu predecesorul său imediat dacă, avînd cunoștință de încălcările săvârșite de acesta din urmă, nu le comunică cenzorului sau, după caz, auditorului intern.

Articolul 68¹¹. Dreptul membrului de a înainta acțiunea pe cale oblică

(1) Membrul persoanei juridice are dreptul să înainteze acțiunea de tragere la răspundere a administratorului față de persoana juridică dacă persoana juridică nu a înaintat-o în termen de 3 luni de la data când membrul a depus la persoana juridică o cerere de tragere la răspundere a administratorului.

(2) În caz de admitere totală sau parțială a acțiunii, persoana juridică este obligată să ramburseze membrului reclamant toate cheltuielile necesare și rezonabile suportate, în partea în care ele nu au fost rambursate din contul administratorului prin hotărîrea instanței de judecată.

Articolul 68¹². Acțiunea directă față de administrator și/sau față de persoana juridică

Prevederile art.68⁸–68¹¹ nu afectează dispozițiile legale conform cărora un membru al persoanei juridice sau un terț poate înainta o acțiune față de administrator și/sau față de persoana juridică în cazul în care i-a fost cauzat un prejudiciu.

Articolul 68¹³. Administratorul de fapt și administratorul aparent

(1) Persoana care nu este indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator de fapt al acelei persoane juridice pe perioada în care dă instrucțiuni administratorului, iar acesta le respectă.

(2) Persoana indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator aparent al acelei persoane juridice pe perioada în care:

a) desemnarea ei în această calitate poate fi în mod întemeiat contestată;

b) deși mandatul ei a expirat sau a încetat pe altă cale, calitatea sa de administrator nu a fost radiată din registrul de publicitate prevăzut de lege.

(3) Administratorului de fapt îi revin, în raport cu persoana juridică, obligațiile prevăzute la art.68²–68⁵ și 68⁷, care se aplică în mod corespunzător.

(4) Administratorul aparent poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute la art.68¹–68⁸.

(5) Administratorul de fapt și administratorul aparent poartă răspundere pentru încălcarea obligațiilor care le revin întocmai ca administratorul persoanei juridice.

Articolul 68¹⁴. Fostul administrator

(1) Încetarea calității de administrator, pe orice temei, nu afectează răspunderea persoanei pentru încălcarea obligațiilor în perioada în care era administrator.

(2) Persoana care încetează să fie administrator continuă să fie ținută de:

a) obligația prevăzută la art.68⁴ alin.(3) și (4) privind folosirea informației sau a oportunităților de care a luat cunoștință atunci când era administrator;

b) obligația de neconcurență prevăzută la art.68⁴ alin.(5), în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris și nu depășește un termen de 3 ani din data când el încetează să fie administrator;

c) obligația prevăzută la art.68⁵, dacă beneficiul i se acordă pentru acțiunile sau inacțiunile sale săvârșite atunci când era administrator;

d) obligația de confidențialitate prevăzută la art.68⁷, în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris;

e) alte obligații rezultate din contractul dintre administrator și persoana juridică.

(3) Dispozițiile legale privind tragerea la răspundere a administratorului se aplică în mod corespunzător în cazul încălcării de către fostul administrator a obligațiilor prevăzute la alin.(2).

Articolul 68¹⁵. Administratorul persoană juridică

(1) În cazul în care a fost desemnată în calitate de administrator, persoana juridică desemnează o singură persoană fizică care va exercita permanent funcțiile sale.

(2) Persoana fizică desemnată trebuie să îndeplinească cerințele legale pentru administratori, având aceleași obligații și răspunzând solidar cu persoana juridică desemnată în calitate de administrator.

(3) Revocarea persoanei fizice desemnate de persoana juridică administrator nu produce efecte pînă când nu este desemnat înlocuitorul său.

(4) Desemnarea și revocarea reprezentantului desemnat al persoanei juridice administrator se supun formalităților de publicitate instituite pentru administrator, care se vor îndeplini în temeiul hotărîrii de desemnare sau, după caz, revocare emise de persoana juridică administrator.

Articolul 68¹⁶. Eliberarea din funcție a administratorului

(1) Administratorul poate fi eliberat din funcție prin hotărîre a organului competent al persoanei juridice conform temeiului prevăzut de lege sau contract, precum și fără invocarea unui motiv, fără termen de preaviz.

(2) În cazul în care între administrator și persoana juridică există un raport juridic de muncă, eliberarea din funcție conform alin.(1) atrage încetarea contractului individual de muncă din aceeași dată. Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru a contesta hotărîrea de eliberare din funcție a administratorului.

(3) În cazul în care eliberarea din funcție a administratorului, pentru care s-a invocat un temei

prevăzut de lege sau contract, nu se încadrează în acel temei, administratorul poate cere instanței să constate că a fost eliberat din funcție fără invocarea unui motiv, dar nu poate contesta, din acest motiv, hotărârea de eliberare din funcție a administratorului.

(4) Dispozițiile alin.(1)–(3) nu afectează dreptul administratorului la indemnizația de eliberare din funcție prevăzută de lege. Contractul poate să prevadă o indemnizație mai mare, precum și cazuri suplimentare în care se plătește indemnizația.

(5) La cererea persoanei juridice, a membrului său ori a administratorului insolabilității/lichidatorului, instanța de judecată reduce mărimea indemnizației de eliberare din funcție prevăzută de contract dacă constată că ea este vădit disproporționată, luând în considerare toate circumstanțele relevante, în particular:

a) circumstanțele existente la data stipulării clauzei privind indemnizația de eliberare din funcție, în special calitățile speciale cerute de lege sau de o autoritate de reglementare ori supraveghere față de administrator și particularitățile domeniului de activitate a persoanei juridice;

b) performanțele înregistrate de către administrator pe durata raportului său juridic cu persoana juridică și stimulentele financiare acordate administratorului;

c) mărimea activelor persoanei juridice.

(6) Se prezumă că este vădit disproporționată indemnizația care depășește componenta fixă a remunerației administratorului pentru 2 ani.

(7) Indemnizația de eliberare din funcție nu se plătește administratorului dacă el este eliberat din funcție din motiv de neatingere a indicatorilor de performanță prevăzuți în contractul încheiat cu persoana juridică. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(8) Persoana juridică poate cere restituirea componentei variabile a remunerației plătite administratorului în măsura în care ea s-a bazat pe situații financiare în care ulterior s-au constatat erori.

Articolul 68¹⁷. Împuternicirile acordate de către organul suprem ori de supraveghere

(1) Organul suprem al persoanei juridice sau organul ei de supraveghere (consiliul) poate, prin hotărâre, împuternici un terț (cu sau fără drept de delegare) să acționeze în numele persoanei juridice pentru a pune în executare hotărârea acestui organ. În acest caz, terțul împuternicit deține împuterniciri fără a fi necesară acordarea de împuterniciri de către administrator. Procesul-verbal care cuprinde hotărârea de împuternicire valorează procură din partea acelei persoane juridice.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în particular în cazul în care administratorul este în conflict de interese față de hotărârea adoptată, cum ar fi cea de:

a) încheiere sau modificare a contractului dintre administrator și persoana juridică;

b) efectuare a investigației de serviciu, suspendare din funcție a administratorului sau aplicare a altor măsuri similare;

c) eliberare din funcție;

d) tragere la răspundere față de persoana juridică;

e) îndeplinire a formalităților de publicitate în vederea operării modificărilor privind persoana juridică în registrul de publicitate prevăzut de lege.

Articolul 68¹⁸. Nulitatea hotărârii organului persoanei juridice

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător nulității hotărârii adunării generale a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, a organului colegial de supraveghere ori a organului executiv colegial al persoanei juridice (hotărârea organului persoanei juridice), sub rezerva dispozițiilor legale aplicabile anumitor persoane juridice și, în completare, a dispozițiilor prezentului articol.

(2) Hotărârea organului persoanei juridice este supusă nulității relative:

a) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind convocarea sau desfășurarea ședinței la care s-a adoptat hotărârea. În cazul în care organul care asigură convocarea sau desfășurarea ședinței încalcă intenționat regulile de convocare sau, după caz, desfășurare a ședinței, hotărârea astfel adoptată este supusă nulității relative chiar și atunci când încălcarea este neesențială;

b) dacă reprezentantul participantului la ședință nu era împuternicit în mod corespunzător, cu excepția cazului în care împuternicirile au fost confirmate ulterior conform art.249;

c) dacă la desfășurarea ședinței s-au încălcat drepturile unui participant;

d) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind întocmirea procesului-verbal al ședinței, inclusiv neîntocmirea acestuia în formă scrisă. Cu toate acestea, nulitatea este înlăturată prin întocmirea procesului-verbal al ședinței înainte de desfășurarea următoarei ședințe a aceluiași organ;

e) dacă nu întrunește alte condiții prevăzute de dispozițiile imperative ale legii sau ale actului de constituire al persoanei juridice a căror nerespectare nu se sancționează cu nulitate absolută.

(3) Nulitatea relativă a hotărârii organului persoanei juridice se consideră înlăturată dacă hotărârea a fost confirmată printr-o hotărâre ulterioară valabilă a organului competent al persoanei juridice pînă la rămînerea definitivă a hotărârii judecătorești de declarare a nulității relative.

(4) Nulitatea relativă a hotărârii organului persoanei juridice poate fi invocată de către:

1) membrul cu drept de vot al organului persoanei juridice care a adoptat hotărârea:

a) care nu a participat la ședință sau, dacă a participat la ea, a votat împotriva hotărârii; sau

b) care a votat pentru adoptarea hotărârii ori s-a abținut de la vot, dacă s-a comis o greșeală la calificarea sau numărarea votului exprimat de el;

2) persoana juridică al cărei organ a adoptat hotărârea;

3) membrul persoanei juridice dacă contestă hotărârea unui alt organ decît adunarea generală a membrilor.

(5) Dreptul la acțiunea în declararea nulității relative a hotărârii organului persoanei juridice se prescrie în termen de 6 luni.

(6) Hotărârea organului persoanei juridice este lovită de nulitate absolută:

a) dacă a fost adoptată pe o chestiune care nu era inclusă în ordinea de zi, cu excepția cazului în care la ședință au participat toți membrii cu drept de vot ai organului respectiv și au votat unanim pentru includerea chestiunii respective în ordinea de zi;

b) dacă a fost adoptată la un moment cînd ședința nu era deliberativă;

c) dacă se referă la o chestiune care nu se află în competența acelu organ;

d) dacă contravine ordinii publice sau bunelor moravuri.

(7) Nulitatea absolută sau relativă a hotărârii organului persoanei juridice nu afectează actul juridic încheiat de către persoana juridică, pe baza acelei hotărâri, cu terțul care, la data încheierii actului juridic, nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate.

(8) În condițiile legii, acțiunea în nulitate absolută sau relativă a hotărârii organului persoanei juridice se notează în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică. Terțul nu poate invoca, din data efectuării notării, necunoașterea temeiului de nulitate pe care se întemeiază acțiunea notată.

(9) Inadmisibilitatea acțiunii în nulitate absolută sau relativă ori tardivitatea ei nu împiedică persoana al cărei drept a fost încălcat prin hotărârea organului persoanei juridice să ceară repararea prejudiciului conform dispozițiilor legale aplicabile.

Articolul 68¹⁹. Persoanele afiliate

(1) În sensul prezentului cod, sînt persoane afiliate persoanei juridice:

a) membrii consiliului, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, persoanele cu funcții de răspundere ale organizației gestionare (administrator fiduciar), conducătorul auditorului care exercită funcțiile comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere, după caz (conducătorii sucursalelor, contabilul-șef etc.);

b) soțul/soția, rudele și afinii pînă la gradul al doilea inclusiv ale persoanelor fizice specificate la lit.a);

c) persoana fizică sau juridică care, individual ori împreună cu persoanele specificate la lit.a) și b), deține controlul în persoana juridică respectivă;

d) societatea comercială în care persoana juridică respectivă, individual sau împreună cu persoanele specificate la lit.a) și b), deține controlul;

e) persoana juridică împreună cu persoanele specificate la lit.a) sau persoana fizică care

acționează în numele ori pe contul persoanei juridice respective;

f) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit.a) sau persoana fizică în numele ori pe contul căreia acționează persoana juridică respectivă;

g) persoana juridică împreună cu persoanele specificate la lit.a) sau persoana fizică care acționează în comun cu persoana juridică respectivă;

h) persoana juridică care, în comun cu persoana juridică dată, se află sub controlul unei persoane terțe.

(2) În sensul prezentului cod, sînt persoane afiliate persoanei fizice:

a) soțul/soția, rudele și afinii pînă la gradul al doilea inclusiv ale persoanei fizice respective;

b) societatea comercială în al cărei capital persoana fizică respectivă, individual sau împreună cu persoanele specificate la lit.a), deține controlul;

c) persoana juridică care împreună cu persoanele specificate la alin.(1) lit.a) sau persoana fizică care acționează în numele sau pe contul persoanei fizice respective;

d) persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează persoana fizică respectivă.

(3) Există control în situația în care persoana fizică sau juridică corespunde cel puțin uneia dintre următoarele condiții:

a) deține, singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat, majoritatea participațiunilor cu drept de vot ale unei persoane juridice;

b) deține, singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat, un număr de participațiuni cu drept de vot ce îi permite să numească ori să revoce majoritatea membrilor organului de supraveghere (consiliului) al persoanei juridice, organul executiv sau majoritatea membrilor organului executiv și/sau cenzorul ori majoritatea membrilor comisiei de cenzori;

c) exercită o influență dominantă asupra unei persoane juridice al cărei membru este, în temeiul unui contract încheiat cu persoana juridică în cauză sau al unei clauze din actul de constituire ori din statutul persoanei juridice;

d) este membru al unei persoane juridice și controlează singură, în temeiul unui acord încheiat cu alți membri ai persoanei juridice în cauză, majoritatea drepturilor de vot.

(4) Controlul se prezumă atunci cînd majoritatea membrilor organului de supraveghere (consiliului) a fost desemnată prin votul unui membru al persoanei juridice pe parcursul a 2 ani financiari succesivi. Acel membru se consideră că a votat pentru aceste desemnări dacă, în decursul anului financiar în cauză, a deținut direct sau indirect mai mult de 40% din drepturile de vot și dacă nu există niciun alt membru care deține direct sau indirect o cotă mai mare în drepturile totale de vot.

(5) Pentru calcularea drepturilor de vot prevăzute de prezentul articol se vor lua în considerare, de asemenea, drepturile de subscriere și cumpărare de cote în capital care acordă drepturi de vot ce pot fi exercitate la moment.

(6) Drepturile de vot acordate de participațiunile deținute de însăși persoana juridică controlată sau de persoana juridică pe care ea o controlează nu se vor lua în cont la determinarea drepturilor de vot pe care persoana juridică care deține control le deține în persoana juridică controlată.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar în cazul în care prin dispoziții speciale nu s-au instituit, pentru anumite categorii de persoane sau domenii de reglementare, criterii diferite de determinare a afilierii și a controlului.

§3. Reorganizarea și lichidarea persoanei juridice".

45. Articolul 69:

la alineatul (5), cuvintele „față de terți” se exclud;

articolul se completează cu alineatele (6) și (7) cu următorul cuprins:

„(6) Fuziunea sau dezmembrarea se poate face și între persoane juridice de forme diferite cu condiția că toate persoanele juridice participante sînt înregistrate în același registru de publicitate prevăzut de lege.

(7) Fuziunea sau dezmembrarea poate fi efectuată chiar dacă persoanele juridice care se vor

dizolva sînt în lichidare, cu condiția ca acestea să nu fi început repartizarea activelor în procedura de lichidare.”

46. Articolul 70 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Persoana juridică care a dobîndit, prin efectul reorganizării, un drept supus unor formalități de publicitate este obligată să îndeplinească formalitățile de publicitate cu privire la dreptul dobîndit fără întîrzieri nejustificate, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la înregistrarea de stat a reorganizării. Terții afectați de întîrzierea îndeplinirii formalităților de publicitate pot iniția îndeplinirea formalităților pe cale oblică, precum și pot cere persoanei juridice și administratorului acesteia repararea prejudiciului cauzat astfel.”

47. La articolul 71 alineatul (2), textul „se confirmă de fondatorii (membrii)” se substituie cu cuvintele „se aprobă de adunarea generală a membrilor”.

48. Articolul 72:

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Dacă un creditor nu a obținut realizarea creanței sale de la persoana juridică căreia îi este repartizată obligația corelativă prin dezmembrare, toate persoanele juridice care au dobîndit o parte din patrimoniul persoanei juridice dezmembrate răspund pentru obligația în cauză pînă la concurența valorii activelor nete care le-au fost repartizate prin dezmembrare, cu excepția persoanei juridice căreia i-a fost repartizată obligația respectivă, care răspunde nelimitat.”

la alineatul (5), cuvintele „participanților sau” se exclud.

49. Articolul 73:

la alineatele (2) și (3), cuvintele „încetarea existenței” se substituie cu cuvintele „dizolvarea fără a intra în lichidare a”;

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanelor juridice care se dizolvă li se repartizează participațiuni în persoana juridică ce se înființează sau în persoana juridică absorbantă și, dacă s-a prevăzut, li se plătește o sultă, care nu va depăși 10% din valoarea nominală sau, în absența unei valori nominale, din valoarea contabilă a participațiunii astfel repartizate.”

50. Articolul 74:

la alineatul (1), cuvîntul „împuternicit” se substituie cu cuvîntul „executiv”;

la alineatul (2):

literele e) și f) se abrogă;

alineatul se completează cu literele g)–j) cu următorul cuprins:

„g) în cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ:

- coraportul de schimb al participațiunilor și, după caz, mărimea sultei;
- condițiile de alocare a participațiunilor la persoana juridică absorbantă sau nou-creată;

– data de la care deținerea noilor participațiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărțirea beneficiilor persoanei juridice absorbante sau nou-create, precum și, dacă există, orice condiții speciale care afectează acest drept;

– drepturile acordate de persoana juridică absorbantă deținătorilor de participațiuni care conferă drepturi speciale și deținătorilor de titluri, altele decît acțiuni, sau măsurile propuse în privința acestora;

h) dacă există, orice avantaj special acordat experților angajați pentru a întocmi raportul asupra fuziunii în folosul membrilor persoanei juridice care fuzionează, precum și membrilor organelor executive, de supraveghere, de control ale persoanelor juridice care fuzionează;

i) data situațiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condițiile fuziunii;

j) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice și operațiunile persoanei juridice care se dizolvă se vor considera, din punct de vedere contabil, ca aparținînd persoanei juridice absorbante sau uneia ori alteia dintre persoanele juridice participante.”

51. La articolul 75 alineatul (2), cuvintele „ale participanților” se substituie prin cuvintele „reprezentate la adunare”, iar după cuvintele „prevăzută de” se completează cu cuvintele „lege sau”.

52. Articolul 76 alineatul (1):

la litera a), cuvîntul „autentificată” se substituie cu cuvîntul „legalizată”;

la litera b), cuvîntul „hotărîrea” se substituie cu cuvintele „procesul-verbal al şedinţei la care s-a adoptat hotărîrea”.

53. La articolul 77 alineatele (3) şi (4), cuvintele „registru de stat” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate prevăzut de lege”.

54. Articolul 79 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanei juridice supusă dezmembrării li se repartizează participaţiuni în persoana juridică la care trece o parte din patrimoniul persoanei juridice supuse dezmembrării şi, dacă s-a prevăzut, li se plăteşte o sultă, care nu poate depăşi 10% din valoarea nominală sau, în absenţa unei valori nominale, din valoarea contabilă a participaţiunii astfel repartizate.”

55. Articolul 80 alineatul (2):

la litera e), cuvîntul „participanţi” se substituie cu cuvîntul „membri”;

alineatul se completează cu litera e¹) şi e²) cu următorul cuprins:

„e¹) în cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ:

– coraportul de schimb al participaţiunilor şi, după caz, mărimea sultei;

– condiţiile de alocare a participaţiunilor la persoana juridică nou-creată ori la care trece o parte din patrimoniu;

– data de la care deţinerea noilor participaţiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărţirea beneficiilor persoanei juridice la care trece o parte din patrimoniu, precum şi, dacă există, orice condiţii speciale care afectează acest drept;

– drepturile acordate de persoana juridică nou-creată ori la care trece o parte din patrimoniu deţinătorilor de participaţiuni care conferă drepturi speciale şi deţinătorilor de titluri, altele decît acţiuni, sau măsurile propuse în privinţa acestora;

e²) dacă există, orice avantaj special acordat experţilor angajaţi pentru a întocmi raportul asupra dezmembrării în folosul membrilor persoanei juridice care se dezmembrează, precum şi membrilor organelor executive, de supraveghere, de control ale persoanelor juridice care se dezmembrează;”

litera g) se abrogă;

alineatul se completează cu litera j) şi k) cu următorul cuprins:

„j) data situaţiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condiţiile dezmembrării;

k) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice şi operaţiunile persoanei juridice care se dizolvă se vor considera, din punct de vedere contabil, ca aparţinînd uneia ori alteia dintre persoanele juridice participante.”

56. La articolul 81:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Proiectul dezmembrării se aprobă de adunarea generală a membrilor cu 2/3 din numărul total de voturi reprezentate la adunare dacă legea sau actul de constituire nu prevede o majoritate mai mare.”

la alineatul (2), cuvîntul „participanţilor” se substituie cu cuvîntul „membrilor”.

57. La articolul 83 alineatul (5), cuvintele „registru de stat” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate prevăzut de lege”.

58. Codul se completează cu articolele 84¹ şi 84² cu următorul cuprins:

„**Articolul 84¹.** Nulitatea fuziunii sau dezmembrării

(1) Nulitatea unei fuziuni sau dezmembrări poate fi declarată numai prin hotărîre judecătorească.

(2) De la data înregistrării de stat conform art.77 sau, după caz, conform art.83, fuziunea sau dezmembrarea poate fi declarată nulă doar dacă hotărîrea uneia dintre adunările generale care au votat proiectul fuziunii sau al dezmembrării este lovită de nulitate absolută sau relativă.

(3) Acţiunea de constatare ori declarare a nulităţii fuziunii sau dezmembrării poate fi depusă, sub sancţiunea decăderii, doar în termen de 6 luni de la data la care fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art.77 sau, după caz, conform art.83. Acţiunea nu poate fi admisă dacă încălcarea a fost rectificată.

(4) Dacă încălcarea ce constituie temei pentru nulitatea unei fuziuni sau dezmembrări poate fi rectificată, instanța competentă acordă persoanelor juridice implicate un termen pentru rectificarea acesteia.

(5) Instanța transmite o copie de pe hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni sau dezmembrării organelor de înregistrare de stat de la sediile persoanelor juridice implicate în fuziunea sau dezmembrarea respectivă.

(6) Hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni sau dezmembrări nu aduce atingere prin ea însăși valabilității obligațiilor născute în sarcina sau în beneficiul persoanei juridice absorbante, persoanei juridice nou-create ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu, angajate după ce fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art.77 sau, după caz, conform art.83 și înainte ca hotărîrea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității să fie publicată conform legii.

(7) În cazul declarării nulității unei fuziuni, persoanele juridice participante la fuziunea respectivă răspund solidar pentru obligațiile persoanei juridice absorbante sau nou-create, angajate în perioada menționată la alin.(6).

(8) În cazul declarării nulității unei dezmembrări, fiecare dintre persoanele juridice nou-create sau cele care au primit o parte din patrimoniu răspunde pentru propriile obligații, angajate în perioada prevăzută la alin.(6). Persoana juridică dezmembrată răspunde, de asemenea, pentru aceste obligații în limita cotei de active nete transferate persoanei juridice nou-create ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu care și-au asumat aceste obligații.

Articolul 84². Răspunderea organului executiv și a organului de supraveghere

Membrii organului executiv și, după caz, ai organului de supraveghere răspund solidar față de membrii persoanei juridice participante la fuziune sau dezmembrare pentru neexecutarea obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”

59. Articolul 86:

la alineatul (1) litera f), cuvîntul „participant” se substituie cu cuvîntul „membru”;

la alineatul (4), cuvîntul „participanților” se substituie cu cuvîntul „membriilor”.

60. La articolul 87, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Dizolvarea persoanei juridice se pronunță la cererea membrului sau, în cazurile expres prevăzute de lege, la cererea altor persoane sau autorități.”

61. La articolul 89 alineatul (1), textul „participanților, această hotărîre trebuie anexată” se substituie cu textul „membriilor, procesul-verbal al ședinței la care s-a adoptat această hotărîre trebuie anexat”.

62. Articolul 90:

la alineatul (1), cuvintele „cu capacitate deplină de exercițiu care” se substituie cu textul „care nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare,”.

la alineatul (3), cuvintele „registru de stat” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvintele „registru de publicitate”.

63. În cuprinsul articolelor 96 și 97, cuvîntul „participant”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „membru” la forma gramaticală corespunzătoare.

64. La articolul 99 alineatul (1), cuvîntul „registru” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate corespunzător”.

65. Articolele 102 și 103 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 102. Sucursala persoanei juridice

(1) Sucursala este o subdiviziune separată a persoanei juridice, situată în afara sediului acesteia, care are aparența permanenței, propria conducere și dotarea materială necesară pentru a desfășura o parte sau toate activitățile persoanei juridice.

(2) Persoana juridică constituită în Republica Moldova poate institui sucursale în Republica Moldova și în străinătate dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(3) Sucursala nu este persoană juridică. Sucursala funcționează conform propriului regulament,

aprobat de organul care a hotărît instituirea ei.

Articolul 103. Sucursala persoanei juridice străine în Republica Moldova

(1) Înainte ca o persoană juridică constituită într-un alt stat (persoana juridică străină) să desfășoare în nume propriu activitate în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art.102 alin.(1), aceasta trebuie să înregistreze sucursala în registrul de publicitate al persoanelor juridice al Republicii Moldova dacă legea nu prevede un alt registru de publicitate al Republicii Moldova.

(2) Denumirea sucursalei persoanei juridice străine constă din denumirea persoanei juridice străine care a hotărît instituirea sucursalei, urmată de denumirea localității din străinătate în care are sediul persoana juridică, cuvîntul „sucursala” și de denumirea localității din Republica Moldova în care are sediul sucursala. În cazul instituirii de către aceeași persoană juridică străină a mai multor sucursale în aceeași localitate, denumirea sucursalei poate fi completată cu un indicativ de natură să le deosebească între ele.

(3) Sucursala persoanei juridice străine nu este persoană juridică. Sucursala persoanei juridice străine funcționează conform propriului regulament, aprobat de organul care a hotărît instituirea sucursalei. Persoana juridică străină poartă răspundere pentru obligațiile care apar din activitățile sucursalei din Republica Moldova.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii în Republica Moldova poate fi desfășurată de persoana juridică străină care a înregistrat sucursala în Republica Moldova doar după obținerea licenței, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Persoana juridică străină trebuie să numească unul sau mai mulți administratori ai sucursalei. Administratorul conduce sucursala, asigură ținerea contabilității sucursalei și reprezintă persoana juridică străină în limitele împuternicirilor sale.

(6) Dispozițiile art.61, 64–68¹⁸ se aplică în mod corespunzător sucursalei și administratorului său. Dispozițiile art.1598 se aplică persoanei juridice străine care a înregistrat sucursala în Republica Moldova.”

66. Codul se completează cu articolele 103¹ și 103² cu următorul cuprins:

„**Articolul 103¹.** Notarea insolvenței sau lichidării persoanei juridice străine care are sucursală în Republica Moldova

În termen de 14 zile din data inițierii procedurii de insolvență sau lichidare a persoanei juridice străine ori a unor proceduri avînd un efect similar potrivit legii sale naționale, administratorul sucursalei este obligat să notifice deținătorul registrului de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată sucursala, care va nota acest fapt în registrul de publicitate.

Articolul 103². Lichidarea și radierea sucursalei persoanei juridice străine din registrul de publicitate al Republicii Moldova

(1) Sucursala persoanei juridice străine se radiază din registrul de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată în unul dintre următoarele cazuri:

- a) persoana juridică străină este dizolvată;
- b) persoana juridică străină depune cerere de radiere;
- c) sucursala nu are administrator și nu a fost numit un administrator în termen de 3 luni după notificare din partea organului de înregistrare de stat competent al Republicii Moldova despre radierea administratorului din registru;
- d) administratorul sucursalei nu a prezentat situațiile financiare în termenele prevăzute de [Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017](#) și nici nu înlătură neajunsul în termenul suplimentar de 30 de zile acordat de autoritatea Republicii Moldova căreia trebuiau prezentate situațiile financiare.

(2) Sucursala persoanei juridice străine este radiată din registrul de publicitate al Republicii Moldova în baza hotărîrii judecătorești definitive:

- a) la cererea unei persoane sau autorități publice abilitate prin lege sau a oricărei alte persoane interesate dacă genul de activitate sau activitățile sucursalei contravin legii sau bunelor moravuri;
- b) la cererea unui creditor care demonstrează că nu își poate satisface creanța apărută din

funcționarea persoanei juridice străine în Republica Moldova din contul activelor deținute de persoana juridică străină pe teritoriul Republicii Moldova;

c) în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) După radierea sucursalei din registrul de publicitate al Republicii Moldova, persoana juridică străină poate să își continue activitățile în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art.102 alin.(1) doar dacă a înregistrat o sucursală nouă. În cazul radierii sucursalei din registrul de publicitate al Republicii Moldova la cererea unui creditor, noua sucursală poate fi înregistrată doar dacă creanța creditorului a fost satisfăcută sau dacă creditorul și-a dat consimțământul scris la înregistrarea sucursalei în registrul de publicitate al Republicii Moldova.

(4) Înainte de radierea sucursalei din registrul de publicitate al Republicii Moldova, sucursala este lichidată, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art.90–95. După satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor și depunerea banilor, lichidatorii pregătesc bilanțul final, care se anexează la cererea de radiere a sucursalei din registrul de publicitate al Republicii Moldova.”

67. Articolul 104 se abrogă.

68. La articolul 105, după textul „al Republicii Moldova” se introduce textul „și, dacă există, pe pagina web a persoanei juridice”.

69. Articolul 106:

la alineatul (1), textul „fondatorilor (membrilor)” se substituie, în primul caz, cu textul „membrilor (asociaților)” și, în al doilea caz, cu cuvântul „asociaților”;

la alineatul (3), cuvântul „membru” se substituie cu cuvântul „asociat”;

la alineatul (4), cuvântul „membrului” se substituie cu cuvântul „asociatului”, iar textul „fondatorilor (membrilor) societății” – cu cuvântul „asociaților”.

70. La articolul 108 alineatul (1) litera i), cuvintele „filialele și reprezentanțele” se substituie cu cuvântul „sucursalele”.

71. Articolul 109:

la alineatul (1), cuvintele „în a cărei rază teritorială se află sediul său” se exclud;

la alineatul (2), cuvântul „membrii” se substituie cu cuvântul „asociații”.

72. La articolul 110 alineatul (2), litera e) va avea următorul cuprins:

„e) toți fondatorii au încheiat actul de constituire cu încălcarea capacității de exercițiu.”

73. La articolul 113 alineatul (5), cuvintele „e posibilă” se substituie cu cuvintele „termenul este de decădere și este posibilă”.

74. La articolul 114:

alineatul (2) se completează în final cu textul: „Dacă bunul a fost transmis cu titlu de folosință, între asociat și societate se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la locațiune, cu excepția că societatea nu datorează chirie în schimbul folosinței.”

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Se pot constitui aporturi la formarea sau la majorarea capitalului social al societății cu răspundere limitată sau al societății pe acțiuni creanțele, drepturile asupra obiectului de proprietate intelectuală, precum și alte drepturi patrimoniale. Această regulă se aplică și în cazul convertirii unei obligații pecuniare a societății în părți sociale sau, după caz, acțiuni în folosul creditorului.”

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

„(6) Aporturile în natură se evaluează în bani de către un evaluator independent și se aprobă de adunarea generală a asociaților. Asociatul care a transmis aportul și evaluatorul răspund solidar, în limitele supraevaluării. Pretențiile privind corectitudinea evaluării se prescriu în termen de 3 ani de la momentul aprobării aportului în natură de către adunarea generală a asociaților.”

75. La articolul 115:

în denumire, cuvântul „membrului” se substituie cu cuvântul „asociatului”;

alineatul (1):

în partea introductivă, cuvântul „Membru” se substituie cu cuvântul „Asociatul”;

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) să primească o cotă-parte din profitul societății (dividend), proporțională participațiunii la

capitalul social, în condițiile stabilite de lege și actul de constituire;”

la alineatul (3), cuvintele „membru” și „membri” se substituie, respectiv, cu cuvintele „asociatul” și „asociați”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă legea nu prevede altfel, au dreptul de a primi dividende persoanele care aveau calitatea de asociat la data adoptării hotărârii de distribuire a dividendelor.”

76. Articolul 116:

În denumirea și în cuprinsul articolului, cuvântul „membru”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „asociat” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (3), enunțul al doilea se exclude.

77. Articolele 117–120 se abrogă.

78. În paragrafele 2 și 3 din secțiunea a 2-a, cuvântul „membru”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „asociat” la forma gramaticală corespunzătoare.

79. La articolul 129 alineatul (1), cuvintele „a incapacităţii” se substituie cu cuvintele „de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară în privința”.

80. La articolul 141 alineatul (1), cuvintele „registru de stat” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate prevăzut de lege”.

81. La articolul 145:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților cu răspundere limitată este reglementat prin lege și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”

alineatele (3)–(5) se abrogă.

82. Articolele 146–155 se abrogă.

83. La articolul 156:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților pe acțiuni este reglementat prin lege și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”

alineatele (3)–(5) se abrogă.

84. Articolele 157–170 se abrogă.

85. La articolul 172 alineatul (1), litera i) va avea următorul cuprins:

„i) sucursalele cooperativei;”

86. Articolul 175:

În cuprinsul articolului, cuvântul „observatori” se substituie cu cuvântul „supraveghere”;

la alineatul (5), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) desemnarea consiliului de supraveghere și eliberarea din funcție a membrilor lui, desemnarea și eliberarea din funcție a membrilor organelor executive ale cooperativei, dacă acest drept nu este atribuit prin statut consiliului de supraveghere;”

87. La articolul 177 alineatul (5), după textul „prin statutul cooperativei,” se introduce textul „după expirarea unui termen suplimentar de o lună stabilit prin notificare pentru remedierea neexecutării,”.

88. Secțiunea a 4-a din capitolul II va avea următorul cuprins:

„Secțiunea a 4-a

Grupul de persoane juridice

Articolul 179. Grupul de persoane juridice cu scop lucrativ

(1) Grupul cuprinde persoana juridică care exercită control și toate persoanele juridice controlate de ea (filiale).

(2) Persoană juridică controlată (filiala) este persoana juridică supusă controlului altei persoane juridice (persoana juridică care exercită control), fie direct, fie printr-o altă persoană juridică controlată.

(3) Persoană juridică deținută integral este persoana juridică care nu are un alt membru decât persoana juridică care exercită controlul sau oricare altă persoană juridică controlată.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice cu scop lucrativ. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice străine care fac parte din grup, indiferent de forma de

organizare conform legii lor naționale.

Articolul 179¹. Obligația de dezvăluire a controlului

(1) Administratorul persoanei juridice care exercită control trebuie să informeze în scris administratorul persoanei juridice controlate imediat ce s-a stabilit sau a dispărut controlul.

(2) De îndată ce a fost informată, persoana juridică controlată, cu excepția cazului când este de naționalitate străină și legea sa națională nu o prevede, trebuie să informeze fără întârzieri nejustificate persoana juridică care exercită controlul despre numărul de participațiuni și drepturile de vot deținute de ea la adunarea generală a persoanei juridice care exercită control, precum și în oricare alte persoane juridice.

Articolul 179². Dreptul persoanei juridice care exercită controlul să dea instrucțiuni administratorului persoanei juridice controlate

(1) Persoana juridică care exercită control are dreptul de a da instrucțiuni administratorului persoanei juridice pe care o controlează dacă legea nu prevede altfel.

(2) Sub rezerva dispozițiilor art.179⁵, administratorul persoanei juridice controlate trebuie să respecte instrucțiunile date de persoana juridică care exercită controlul asupra ei.

(3) Persoana juridică controlată care nu este deținută integral trebuie să notifice la registrul de publicitate în care este înregistrată faptul dacă primește sau nu instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul. Dacă nu s-a notificat altfel la registrul de publicitate corespunzător, persoana juridică deținută integral se prezumă că primește instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul, iar notificarea la registru nu este necesară. Ea va face, în schimb, o notificare a faptului că ea este deținută integral. Această notificare are drept scop doar informarea terților și a membrilor persoanei juridice obligate să notifice.

Articolul 179³. Dreptul de a primi informații la nivelul persoanei juridice controlate

Organele persoanei juridice care exercită controlul, inclusiv de naționalitate străină, au dreptul să primească orice informație de la persoana juridică controlată dacă prin aceasta nu se încalcă legea aplicabilă persoanei juridice controlate sau drepturile terților.

Articolul 179⁴. Interesul grupului

(1) Dacă administratorul unei persoane juridice controlate, în special ca urmare a unei instrucțiuni date de persoana juridică care exercită controlul, ia o decizie care contravine intereselor persoanei juridice controlate, se consideră că administratorul nu și-a încălcat obligațiile dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) decizia este în interesul grupului;

b) administratorul are temei să presupună în mod rezonabil că potențialul prejudiciu va fi echilibrat, într-un termen rezonabil, printr-un avantaj;

c) potențialul prejudiciu nu este de natură să pună în pericol existența însăși a persoanei juridice.

(2) Dacă persoana juridică controlată este o persoană juridică deținută integral, dispozițiile alin.(1) lit.b) nu se aplică.

(3) Administratorul persoanei juridice controlate are dreptul să refuze respectarea instrucțiunilor primite de la persoana juridică care exercită controlul dacă condițiile prevăzute la alin.(1) nu sînt întrunite.

Articolul 179⁵. Abuzul de control

(1) În cazul în care persoana juridică controlată care a fost administrată conform instrucțiunilor date de persoana juridică care exercită controlul, în interesul grupului, nu are șanse obiective, din contul propriilor resurse, să evite intrarea în procedură de insolvență (punct de criză), persoana juridică care exercită controlul este obligată să efectueze fără întârziere nejustificată o restructurare fundamentală sau să inițieze procedura de insolvență.

(2) Persoana juridică care exercită controlul este obligată să plătească datoriile nestinse ale persoanei juridice controlate apărute înainte de punctul de criză:

- a) dacă încalcă dispozițiile alin.(1);
- b) dacă a administrat persoana juridică controlată într-un mod care i-a cauzat un prejudiciu;
- c) dacă i-a permis persoanei juridice controlate să se individualizeze cu grupul ori să facă trimitere la reputația grupului, astfel încât creditorii ar putea considera, cu bună-credință, că persoana juridică care exercită controlul va menține solvabilitatea persoanei juridice controlate.

(3) Se prezumă că persoana juridică care exercită controlul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că persoana juridică controlată a ajuns la un punct de criză.

(4) Doar administratorul insolvenței/lichidatorul persoanei juridice controlate poate cere executarea obligației prevăzute la alin.(2).”

89. Articolul 180:

la alineatul (1), după cuvântul „scop” se introduce cuvântul „principal”;

la alineatul (2), litera c) se completează în final cu cuvântul „privată”.

90. Articolul 181 va avea următorul cuprins:

„Articolul 181. Asociația

(1) Asociație este organizația necomercială constituită benevol de fondatori, în modul prevăzut de lege, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale.

(2) Asociația poate avea forma de asociație obștească, cult religios sau parte componentă a acestuia, partid sau de altă organizație social-politică, de sindicat, de patronat, alte forme în condițiile legii.

(3) În asociație, calitatea de membru se consemnează.

(4) Bunurile transmise asociației de către fondatori (membri) sînt proprietatea ei. Asociația utilizează aceste bunuri în scopurile stabilite în statut.

(5) Membrii nu-și păstrează drepturile asupra bunurilor transmise asociației în proprietate, nici asupra cotizațiilor de membru. Ei nu răspund pentru obligațiile asociației, iar aceasta nu răspunde pentru obligațiile membrilor săi.

(6) Particularitățile constituirii, ale activității, statutul juridic al diferitor tipuri de asociații se stabilesc prin lege.”

91. La articolul 182 alineatul (1), cuvintele „fizice și juridice” se exclud.

92. Articolele 183 și 184 se abrogă.

93. Articolele 185, 186 și 188 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 185. Instituția privată

(1) Instituția privată este organizația necomercială constituită de către o singură persoană pentru realizarea unor scopuri necomerciale, finanțată parțial sau integral de aceasta.

(2) Bunurile transmise instituției private de către fondator sînt proprietatea instituției private, dacă actul de constituire nu prevede altfel.

(3) Instituția privată se constituie în baza hotărîrii persoanei, care o dotează potrivit scopului preconizat.

Articolul 186. Statutul organizației necomerciale

(1) Organizația necomercială acționează în bază de statut dacă legea nu prevede altfel.

(2) Statutul se semnează de toți fondatorii dacă legea nu prevede altfel.

(3) În statutul organizației necomerciale se indică:

a) forma juridică de organizare;

b) denumirea deplină;

c) scopurile pentru care se constituie;

d) procedura de constituire, reorganizare și încetare a activității;

e) organele de conducere și control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora;

f) modul de numire a administratorului și, după caz, a altor organe ale organizației;

g) procedura de adoptare și modificare a statutului;

h) modalitatea prin care va asigura transparența activității sale;

i) alte date stabilite de lege.

(4) Statutul poate prevedea și alte clauze care nu contravin legii.”

„**Articolul 188.** Activitatea economică a organizației necomerciale

Organizația necomercială este în drept să desfășoare activitate economică. Activitatea economică poate fi exercitată nemijlocit de către organizația necomercială sau prin constituirea, în condițiile legii, a persoanelor juridice cu scop lucrativ.”

94. Articolele 190 și 191 se abrogă.

95. În denumirea capitolului III din titlul II, cuvintele „REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE” se substituie cu cuvintele „PERSOANELOR JURIDICE DE DREPT PUBLIC”.

96. La articolul 194 alineatul (1), cuvintele „le aparțin cu drept de proprietate privată” se substituie cu cuvintele „fac parte din domeniul lor privat”.

97. Capitolul III din titlul II se completează cu articolul 194¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 194¹.** Instituția publică

(1) Instituția publică este persoană juridică de drept public care se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică și care este finanțată, integral sau parțial, de la bugetul acesteia din urmă.

(2) Fondatorul răspunde pentru obligațiile instituției publice în măsura în care patrimoniul acesteia nu este suficient pentru stingerea lor.

(3) Instituția publică este în drept să desfășoare activitatea neinterzisă de lege, care ține de realizarea scopurilor prevăzute de lege sau statut.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii poate fi practică de instituția publică doar după obținerea licenței, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Pentru desfășurarea activității de întreprinzător care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, instituția publică poate constitui, singură sau împreună cu alte persoane juridice de drept public, societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni. Instituția publică poate constitui societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni împreună cu persoane juridice de drept privat în condițiile legislației privind parteneriatul public-privat.”

98. La articolul 195, cuvintele „drepturilor și obligațiilor” se substituie cu cuvintele „raporturilor juridice”.

99. La articolul 198 alineatul (3), cuvintele „cu sarcini reale a unui bun” se substituie cu cuvintele „cu drepturi reale limitate”.

100. Articolul 199 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Intenția de a produce efecte juridice se determină din declarația sau comportamentul persoanei, așa cum ea a fost înțeleasă în mod rezonabil de către cealaltă parte a actului juridic sau, în cazul actelor juridice unilaterale, de către persoana căreia actul îi este destinat.”

101. La articolul 200 alineatul (3), cuvintele „lipsirea ei de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „înstituirea unei măsuri de ocrotire judiciară asupra persoanei”.

102. Articolele 202–205 și 207 se abrogă.

103. Articolul 208:

la alineatul (1), după textul „încheiat verbal,” se introduce textul „în formă electronică,”;

alineatul (6) se abrogă.

104. Codul se completează cu articolele 209¹–209³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 209¹.** Forma electronică a actului juridic

(1) Actul juridic are formă electronică dacă se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii.

(2) Tipurile de semnături electronice care pot fi aplicate unui document electronic, gradul de protecție al fiecărui tip și valoarea lui juridică sînt determinate de lege.

(3) Actul juridic în formă electronică este echivalent cu actul juridic în formă scrisă în cazul în care poartă semnătura electronică de orice tip prevăzută de lege a persoanei care încheie actul, dacă prin acordul părților nu se prevede cerința de utilizare a unui tip concret de semnătură electronică, precum și

în alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 209². Actul juridic încheiat prin utilizarea mijloacelor electronice

(1) În cazul în care actul juridic este încheiat prin utilizarea oricărui mijloc electronic, iar persoana nu l-a încheiat prin semnătura electronică prevăzută la art.209¹ alin.(3), se prezumă că consimțământul este al acelei persoane pînă cînd ea nu contestă existența lui.

(2) Persoana nu poate contesta existența consimțământului doar pe motiv că el a fost transmis printr-un mijloc electronic dacă ea a acceptat utilizarea aceluși mijloc electronic printr-un act juridic încheiat anterior.

(3) În scopul demonstrării existenței consimțământului contestat conform alin.(1), persoana interesată poate să invoce orice mijloc de probă, afară de proba cu martori.

(4) Faptul că actul juridic încheiat conform prezentului articol nu este echivalent cu un act juridic în formă scrisă nu împiedică invocarea clauzelor în formă textuală consimțite de părțile actului.

Articolul 209³. Forma textuală a informației

(1) Dacă legea prevede forma textuală pentru transmiterea unei informații, ea trebuie să fie lizibilă, să indice numele persoanei care o transmite și să fie făcută pe un suport durabil.

(2) Suport durabil înseamnă orice instrument care:

a) permite destinatarului să stocheze informațiile care îi sînt adresate personal, într-un mod accesibil pentru referințe ulterioare pentru o perioadă de timp adecvată, în vederea informării; și
b) permite reproducerea neschimbată a informațiilor stocate.

(3) Constituie suport durabil hîrtia, stickurile de memorie USB, CD-ROM-urile, DVD-urile, cardurile de memorie sau discurile dure ale computerelor, mesajele transmise prin poșta electronică, precum și altele care corespund alin.(2).”

105. La articolul 210:

alineatul (3) se abrogă;

la alineatul (4), cuvîntul „certificată” se substituie cu cuvîntul „legalizată”.

106. La articolul 212 litera a), după cuvintele „bunurilor imobile” se introduc cuvintele „sau grevarea acestora cu drepturi reale limitate”.

107. Articolele 214 și 215 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 214. Hotărîrea judecătorească care ține loc de act juridic

(1) În cazurile expres prevăzute de lege sau contract, la cererea persoanei îndreptățite, instanța de judecată poate să pronunțe o hotărîre judecătorească care, din data rămînerii definitive, ține loc de act juridic dacă debitorul refuză, fără justificare, să încheie actul juridic, iar toate celelalte condiții de validitate sînt întrunite.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1), persoana îndreptățită nu este obligată să prezinte instanței de judecată probe ale acestui refuz.

(3) Actul juridic încheiat pe calea prevăzută de prezentul articol se supune dispozițiilor legale aplicabile aceluși act ca și cum el s-ar fi încheiat, fără vicii de consimțământ, nemijlocit de către părțile prevăzute de hotărîrea judecătorească.

(4) Dreptul la acțiunea prevăzută de alin.(1) se prescrie în termen de 6 luni de la data la care actul juridic trebuia încheiat.

Articolul 215. Efectele eschivării de la înregistrarea actului juridic sau a efectelor sale

(1) Dacă actul juridic este încheiat în forma cerută de lege, însă partea obligată se eschivează de la înregistrarea acestuia ori a efectelor sale sau dacă a expirat termenul stabilit de lege pentru înregistrare, instanța de judecată, la cererea părții interesate, este în drept să dispună prin hotărîre înregistrarea actului juridic sau a efectelor sale. În acest caz, înregistrarea se efectuează în baza hotărîrii instanței de judecată.

(2) Partea care s-a eschivat neîntemeiat de la înregistrare este obligată să repare celelalte părți prejudiciul cauzat prin întîrzierea înregistrării.”

108. Articolele 216 și 217 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 216. Actele juridice nule și anulabile

(1) Actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută).

(2) Actul juridic este anulabil dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes particular (nulitate relativă).

(3) În cazul în care natura nulității nu este prevăzută expres și nici natura interesului ocrotit nu reiese în chip neîndoielnic, actul juridic este anulabil.

(4) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea actului juridic bilateral sau multilateral poate fi constatată sau declarată și prin acordul părților.

(5) Prin acordul părților nu pot fi instituite și nici suprimate temeuri de nulitate.

Articolul 217. Nulitatea absolută a actului juridic

(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora.

(3) Atât acțiunea în constatare a nulității absolute, cât și excepția de nulitate absolută sînt imprescriptibile. Cu toate acestea, se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor nulității absolute conform art.219, indiferent dacă sînt introduse împreună cu acțiunea în constatare a nulității absolute sau după admiterea acestei acțiuni.”

109. Codul se completează cu articolul 217¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 217¹. Nulitatea absolută de protecție a consumatorului

(1) În contractele cu consumatorii sînt nule clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului (nulitatea de protecție).

(2) Nulitatea de protecție operează doar în măsura în care avantajează consumatorul.”

110. Articolul 218:

la alineatul (2), cuvintele „lovit de nulitate” se substituie cu cuvîntul „anulabil”, iar în final se introduce textul „și să fie exprimată la un moment cînd persoana cunoștea sau trebuia să cunoască temeiul nulității”;

la alineatul (3), cuvintele „lovit de nulitate relativă” se substituie cu cuvîntul „anulabil”.

111. Articolul 219 va avea următorul cuprins:

„Articolul 219. Efectele nulității actului juridic

(1) Actul juridic nul se consideră, cu efect retroactiv, că nu a produs niciun efect juridic din momentul încheierii.

(2) Actul juridic anulabil este valabil pînă la declararea acestei nulități de către instanța de judecată, însă, odată anulat, se consideră, cu efect retroactiv, că nu a produs niciun efect juridic din momentul încheierii.

(3) Drepturile reale dobîndite în temeiul actului juridic nul sau anulat se consideră că nu au fost dobîndite pe acest temei. Această dispoziție se aplică și drepturilor de creanță ori drepturilor asupra obiectului de proprietate intelectuală dobîndite în temeiul actului juridic.

(4) Dispozițiile alin.(3) nu afectează eventuala dobîndire a dreptului prin uzucapiune în condițiile legii.

(5) Prestațiile executate în temeiul actului juridic nul sau anulat, precum și alte îmbogățiri obținute din acele prestații se supun restituirii conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

(6) În cazul în care în temeiul actului juridic nul sau anulat s-a dobîndit un drept prin înregistrarea într-un registru de publicitate prevăzut de lege, iar titularul în folosul căruia este înregistrat dreptul nu își dă consimțămîntul la radiere, dreptul dobîndit se radiază doar pe calea acțiunii în rectificare.

(7) Instanța de judecată nu poate pronunța din oficiu efectele nulității chiar dacă a constatat

nulitatea absolută din oficiu.”

112. Codul se completează cu articolele 219¹ și 219² cu următorul cuprins:

„**Articolul 219¹.** Nulitatea parțială

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător când doar una sau mai multe clauze ale sale sînt supuse nulității.

(2) Clauzele lovite de nulitate atrag nulitatea actului juridic în întregul său numai dacă, din cauza lipsei acestora și în pofida întregirii efectelor sale conform art.720⁴, nu poate fi atins scopul pentru care s-a încheiat actul juridic.

(3) Nulitatea actului juridic multilateral în privința uneia dintre părți atrage nulitatea sa și în privința celorlalte părți dacă, din cauza lipsei acelei părți, nu poate fi atins scopul pentru care celelalte părți au încheiat actul juridic.

(4) Dacă dispoziția legală imperativă prevede că durata de existență a unui drept sau de producere a efectelor juridice de către un act juridic nu poate depăși un anumit termen, în caz de depășire, durata convenită este nulă și se înlocuiește de drept cu termenul maxim permis de lege.

Articolul 219². Repararea prejudiciului în caz de nulitate a actului juridic

(1) În cazul în care un act juridic este nul sau anulat, total ori parțial, o parte poate cere de la cealaltă parte repararea prejudiciului suportat din cauza nulității dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) partea prejudiciată nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul suportării prejudiciului;

b) cealaltă parte a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității;

c) încălcînd cerințele bunei-credințe, cealaltă parte a lăsat partea prejudiciată să acționeze într-un mod care a cauzat prejudiciul.

(2) Prejudiciul supus despăgubirii reprezintă suma de bani care va repune partea prejudiciată, în măsura maximă posibilă, în situația în care ea s-ar fi aflat dacă actul juridic nu se încheia sau dacă clauza lovită de nulitate nu se includea în actul juridic. În special, se vor despăgubi cheltuielile suportate de către partea prejudiciată cu ocazia încheierii actului juridic și în vederea pregătirii pentru executarea obligațiilor prevăzute de act.

(3) Cu toate acestea, despăgubirile nu acoperă profitul pe care partea prejudiciată îl aștepta de la executarea obligațiilor prevăzute de act. În cazul în care cealaltă parte a acționat cu intenție sau culpă gravă, despăgubirile vor acoperi și ratarea de către partea prejudiciată a oportunității rezonabile de a încheia un act juridic cu un terț.

(4) Dacă sînt întrunite condițiile răspunderii prevăzute de prezentul articol, partea prejudiciată nu este decăzută din dreptul de a cere despăgubiri doar pentru că este cea care a invocat nulitatea.

(5) În cazul în care nulitatea se întemeiază pe violență, leziune sau pe faptul că o clauză este abuzivă, partea prejudiciată poate cere despăgubiri conform prezentului articol chiar dacă cunoștea ori trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la data încheierii actului juridic.”

113. Articolul 220 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 220.** Nulitatea actului juridic ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri

(1) Actul juridic sau clauza care contravin vădit ordinii publice sau bunelor moravuri sînt nule.

(2) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative sînt nule sau anulabile dacă această sancțiune este prevăzută expres de dispoziția legală încălcată (nulitatea expresă).

(3) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative ce nu prevede expres sancțiunea nulității sînt nule sau anulabile dacă această sancțiune trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziției legale încălcate să fie atins (nulitatea virtuală).

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispoziția legală încălcată nu stabilește o altă consecință a încălcării sale decît nulitatea actului juridic sau a clauzei.

(5) Încălcarea dispoziției imperative a actului normativ subordonat legii poate fi invocată ca temei de nulitate a actului juridic doar în măsura în care dispoziția respectivă întrunește cerințele art.1 alin.(3) și ale art.3.”

114. Articolul 221 se abrogă.

115. La articolul 222, alineatul (1) se completează în final cu textul: „Acțiunea în anulare poate fi introdusă de către persoana ocrotită sau oricare dintre persoanele însărcinate cu ocrotirea ei.”

116. La articolul 224 alineatul (2):

în partea introductivă, textul „dacă:” se substituie cu textul „dacă el corespunde dorințelor și sentimentelor persoanei și, totodată:”;

litera a) se completează în final cu textul „sau din alte categorii de acte juridice pe care, conform legii sau hotărârii judecătorești, persoana ocrotită le putea încheia de sine stătător”;

la litera c), după cuvintele „consiliului de familie” se introduce textul „, a autorității tutelare”.

117. Articolul 226 se abrogă.

118. Articolul 227 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 227.** Nulitatea actului juridic afectat de eroare

(1) Actul juridic încheiat în baza unei erori esențiale poate fi declarat nul de instanța de judecată dacă cealaltă parte sau terțul destinatar al actului juridic unilateral știa sau, după caz, trebuia să știe despre această eroare.

(2) Eroarea este esențială dacă la încheierea actului juridic a existat o falsă reprezentare referitoare la:

a) natura actului juridic;

b) calitățile substanțiale ale obiectului actului juridic;

c) cealaltă parte a actului juridic sau terțul beneficiar al actului juridic, în cazul în care identitatea sau calitățile acestora sînt hotărîtoare pentru încheierea actului juridic.

(3) Eroarea care privește simplele motive ale actului juridic nu este esențială, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărîtoare.

(4) Eroarea imputabilă celui al cărui consimțămînt este viciat nu poate servi temei pentru anularea actului juridic. În special, actul juridic nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligență rezonabilă.

(5) Nu atrage anularea actului juridic eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

(6) Simpla eroare de calcul nu atrage anularea actului juridic, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizîndu-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea actului juridic. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

(7) Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor buneicredințe.

(8) Dispozițiile legale privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător și atunci cînd eroarea poartă asupra declarației de voință ori cînd declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.”

119. Codul se completează cu articolul 227¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 227¹.** Adaptarea actului juridic în caz de eroare

(1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea actului juridic pentru eroare, dar cealaltă parte declară că dorește să execute ori execută actul juridic așa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, actul juridic se consideră că a fost încheiat așa cum l-a înțeles această din urmă parte.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles actul juridic și înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data cînd a fost notificată ori de la data cînd i s-a comunicat acțiunea în declararea nulității, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întîrziere actul juridic, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.

(3) Dacă declarația a fost făcută și comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin.(2) sau actul juridic a fost executat astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare, dreptul de a obține anularea pentru acea eroare este stins.

(4) În cazul în care ambele părți au comis aceeași eroare, instanța poate, la cererea uneia dintre ele, să adapteze actul juridic la condițiile la care părțile ar fi convenit dacă nu se comitea eroarea.”

120. Articolul 228 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Actul juridic este anulabil și atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți.”

121. Articolul 229:

la alineatul (2), după cuvintele „apropiată ori” se introduc cuvintele „onoarea sau”;

alineatul (3) se completează în final cu textul „ , iar partea constrânsă a avut o alternativă rezonabilă”.

122. La articolul 230, alineatul (2) se completează în final cu textul: „Dispozițiile art.227¹ se aplică în mod corespunzător.”

123. Articolul 231 se abrogă.

124. La articolul 232:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Actul juridic nu poate fi anulat pe temeiul dispozițiilor alin.(1) dacă dobânditorul bunului nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască despre interdicție sau dacă actul juridic stipulează expres că este încheiat sub condiția suspensivă a ridicării interdicției.”

125. Articolul 233 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 233.** Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii în anulare a actului juridic pentru viciu de consimțământ

(1) Persoana îndreptățită are dreptul să invoce anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la art.227, 228 și 230 în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității.

(2) Anulabilitatea în temeiul prevăzut la art.229 poate fi invocată în termen de 6 luni de la data când a încetat violența.”

126. Capitolul III din titlul III se completează cu articolul 233¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 233¹.** Repararea prejudiciului cauzat prin viciu de consimțământ

(1) Partea care are dreptul de a cere anularea actului juridic pe motiv de eroare, dol, violență sau leziune poate cere repararea prejudiciului cauzat prin aceasta, chiar dacă dreptul de a cere anularea s-a prescris extinctiv sau dacă ea a confirmat actul juridic anulabil, cu condiția că cealaltă parte a actului juridic cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul încheierii acestuia.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), în completare se aplică dispozițiile legale privind plata despăgubirilor în caz de neexecutare a obligațiilor.

(3) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de dol, violență sau leziune nu pot fi excluse sau limitate prin act juridic, sub sancțiunea nulității absolute.

(4) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de eroare pot fi excluse sau limitate prin act juridic, cu excepția cazului în care aceasta contravine bunei-credințe, caz în care excluderea sau limitarea este nulă.

(5) Dacă victima erorii, dolului, violenței sau leziunii are, pe baza acestei împrejurări, atât drepturi întemeiate pe dispozițiile prezentului capitol, cât și drepturi întemeiate pe neexecutarea obligațiilor rezultate din actul juridic, ea poate alege categoria de drepturi la care recurge.”

127. Capitolul IV din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV EFICIENȚA ACTELOR JURIDICE

Secțiunea 1 Condiția

Articolul 234. Efectele juridice condiționale

(1) Actul juridic poate prevedea că, la survenirea unui eveniment viitor și nesigur ca realizare

(condiție), anumite sau toate efectele sale juridice se vor produce (condiție suspensivă) sau se vor stinge (condiție rezolutorie).

(2) Condiția, de asemenea, poate să depindă de un eveniment survenit, însă deocamdată necunoscut părților.

Articolul 235. Condiția nulă

Este supusă nulității condiția care contravine dispozițiilor legale imperative, ordinii publice sau bunelor moravuri, precum și condiția a cărei îndeplinire este imposibilă, cu excepția cazului când ea a fost stipulată pentru situația când ea devine posibilă. Efectul juridic care depinde de o astfel de condiție este de asemenea supus nulității.

Articolul 236. Condiția pozitivă

(1) În cazul în care s-a prevăzut condiția survenirii unui eveniment anume într-un termen determinat, condiția se consideră nerealizată dacă acest termen a expirat și evenimentul nu a survenit.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția poate fi îndeplinită oricând. Condiția poate fi recunoscută nerealizată atunci când este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

Articolul 237. Condiția negativă

(1) În cazul în care s-a prevăzut condiția nesurvenirii unui eveniment anume într-un termen determinat, condiția se consideră realizată chiar și pînă la expirarea acestui termen dacă este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția se consideră realizată doar atunci când este evident că evenimentul nu va surveni.

Articolul 238. Inadmisibilitatea influenței asupra realizării condiției

(1) Persoana care a încheiat un act juridic al cărui efect depinde de o condiție nu are dreptul, pînă la realizarea condiției, să efectueze acțiuni capabile să împiedice executarea obligațiilor sale.

(2) Dacă condiția se realizează, iar persoana a întreprins deja acțiunile menționate la alin.(1), ea este obligată să repare celeilalte părți prejudiciul cauzat astfel.

Articolul 239. Condiția suspensivă

(1) Efectele juridice care depind de o condiție suspensivă se produc la momentul îndeplinirii acelei condiții sau la un alt moment ulterior prevăzut expres.

(2) Actele încheiate de dobînditor sub condiție suspensivă sînt valabile și, în cazul îndeplinirii condiției, produc efecte de la data încheierii lor.

(3) Dobînditorul poate să facă, chiar înainte de îndeplinirea condiției, orice acte de conservare a dreptului său.

(4) Actele încheiate cu terții de cel care a constituit sau a transmis un drept sub condiție suspensivă înainte de îndeplinirea condiției sînt opozabile dobînditorului sub condiție suspensivă, cu excepția actelor:

a) încheiate cu terții care cunoșteau sau trebuiau, în mod rezonabil, să cunoască despre îndreptățirea dobînditorului sub condiție suspensivă; sau

b) în cazul drepturilor care, conform legii, se dobîndesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, încheiate cu terții care și-au înregistrat dreptul după înregistrarea provizorie a dreptului dobînditorului sub condiție suspensivă.

(5) În cazul în care condiția suspensivă nu s-a îndeplinit, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 240. Condiția rezolutorie

(1) Efectele juridice care depind de o condiție rezolutorie se sting la momentul îndeplinirii acelei

condiții, în cazul raporturilor contractuale aplicându-se dispozițiile legale privind efectele rezoluțiunii.

(2) Dacă un drept s-a dobândit sub condiție rezolutorie, în caz de îndeplinire a condiției, dreptul constituit se stinge de plin drept, iar dreptul transmis trece înapoi de plin drept la data îndeplinirii condiției, însă numai dacă la acel moment dobânditorul era titularul dreptului ori avea împuternicirea de a dispune de el.

(3) Terțul dobânditor al dreptului dobândit sub condiție rezolutorie îl dobândește liber de acea condiție:

a) dacă nu a acceptat-o expres;

b) în cazul drepturilor care, conform legii, se dobândesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, dacă dreptul nu era înregistrat provizoriu.

Articolul 240¹. Condiția rezolutorie cu efect retroactiv

(1) Dacă din actul juridic sau din lege rezultă expres că o anumită condiție rezolutorie operează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, în caz de îndeplinire a condiției, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată.

(2) Cu toate acestea, clauza conform căreia dreptul dobândit sub condiție rezolutorie se desființează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, este nulă, cu excepția cazului în care dreptul, conform legii, se dobândește prin înregistrare provizorie într-un registru de publicitate.

Articolul 241. Buna-credință la survenirea condiției

(1) Dacă survenirea condiției a fost reținută cu rea-credință de partea pentru care survenirea condiției este dezavantajoasă, condiția se consideră survenită.

(2) Dacă la survenirea condiției a contribuit cu rea-credință partea pentru care survenirea condiției este avantajoasă, condiția nu se consideră survenită.

Articolul 241¹. Renunțarea la condiție

(1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiția este liberă să renunțe unilateral la aceasta atît timp cît condiția nu s-a îndeplinit.

(2) Renunțarea la condiție face ca obligația sau alt efect juridic să fie necondiționat.

Secțiunea a 2-a

Actul juridic ineficient

Articolul 241². Actele juridice ineficiente

(1) Dacă, conform legii, actul juridic, fără a fi nul sau anulabil, nu produce, total sau parțial, efectele sale juridice, el este, în această parte, ineficient.

(2) Actul juridic devine eficient de îndată ce este înlăturat temeiul de ineficiență.

(3) Ineficiența actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o invoce din oficiu după ce a ascultat participanții la proces.

(4) Atît acțiunea în constatarea ineficienței actului juridic, cît și excepția prin care se invocă ineficiența sînt imprescriptibile dacă legea nu prevede altfel. Cu toate acestea, se prescriu extinctiv în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor ineficienței actului juridic, indiferent dacă sînt introduse împreună cu acțiunea în constatarea a ineficienței sau după admiterea acestei acțiuni.

Articolul 241³. Efectele actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit

(1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decît are el însuși.

(2) Dacă, nici la data încheierii actului juridic de dispoziție și nici la data cînd trebuie să se transmită sau să se constituie dreptul de care se dispune prin act, transmițătorul nu este titularul aceluia drept și nici nu are împuterniciri de a dispune, actul juridic este valabil, dar nu produce efectul juridic de transmitere sau, după caz, de constituire a dreptului în folosul dobânditorului decît în condițiile alin.(3) și (4).

(3) Transmițătorul este obligat să înlătore ineficiența și să asigure efectul juridic al transmiterii sau,

după caz, al constituirii dreptului respectiv de către titularul său în folosul dobânditorului (obligație de a da). Obligația de a da a transmitătorului se consideră executată prin dobândirea de către acesta a dreptului, prin ratificarea actului juridic de către titular, precum și prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care transmite ori, după caz, constituie dreptul în folosul dobânditorului.

(4) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, dreptul de care s-a dispus se transmite sau se constituie de plin drept în folosul dobânditorului din momentul dobândirii dreptului de către transmitător sau, după caz, al ratificării actului juridic de dispoziție de către titular.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în cazul încheierii unui act juridic de dispoziție a bunului comun de către un coproprietar fără consimțământul celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri când transmitătorul nu este unicul titular al dreptului de care se dispune prin act.

Articolul 241⁴. Exercițarea dreptului inexistent

Un act juridic unilateral nu produce efectele juridice avute în vedere de autorul său în măsura în care prin act se exercită un drept subiectiv care nu există ori pentru exercitarea căruia nu sînt întrunite toate condițiile prevăzute de lege sau actul juridic.

Articolul 241⁵. Consimțământul terțului pentru încheierea actului juridic

(1) Dacă efectul unui act juridic depinde de consimțământul unui terț, consimțământul sau refuzul poate fi exprimat atît față de o parte, cît și de cealaltă.

(2) Consimțământul nu necesită formele stabilite pentru actul juridic dacă legea nu prevede altfel.

(3) Consimțământul prealabil al terțului este revocabil pînă la încheierea actului juridic dacă din raportul juridic în a cărui bază a fost dat consimțământul prealabil nu reiese altfel. Revocarea poate fi exprimată atît față de o parte, cît și de cealaltă.

(4) Consimțământul ulterior (ratificarea, confirmarea) pentru încheierea actului juridic, în lipsa unor dispoziții legale contrare exprese, are efect retroactiv, din momentul încheierii actului juridic.

(5) Retroactivitatea nu afectează actele de dispoziție pe care cel care a consimțit le-a încheiat cu terții anterior exprimării consimțământului și nici drepturile dobîndite de terți în temeiul acelor acte, nu afectează actele de executare silită, sechestrul ori măsurile luate de administratorul insolvențății anterior exprimării consimțământului.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică în special consimțământului sub forma:

- a) încuviințării acordate de către părinte, adoptator, curator, tutore sau de alt ocrotitor;
- b) autorizării acordate de către consiliul de familie, autoritatea tutelară sau instanța de judecată;
- c) ratificării de către reprezentat în cazurile prevăzute la art.249;
- d) ratificării actului juridic de dispoziție în cazurile prevăzute la art.241³.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător aprobării acordate de organul competent al persoanei juridice actelor juridice încheiate în numele acesteia.

Articolul 241⁶. Dreptul de revocare a actului juridic ineficient

(1) Dacă cel care a încheiat actul juridic fără consimțământul necesar al terțului a declarat, cu rea-credință, că acel consimțământ a fost obținut sau că el nu este necesar, cealaltă parte poate să revoce actul juridic pînă cînd i se comunică consimțământul necesar, cu excepția cazului în care a încheiat actul juridic cunoscînd absența consimțământului.

(2) Dacă terțul a refuzat să acorde consimțământul necesar, oricare dintre părți poate revoca actul juridic.

(3) În cazul în care cealaltă parte se adresează către cel care a încheiat actul juridic sau către terț cu o cerere de prezentare a consimțământului necesar al terțului, iar consimțământul nu îi este comunicat celeilalte părți în termen de 4 săptămîni de la data primirii cererii, dacă legea sau actul juridic nu prevede un alt termen, se consideră că terțul a refuzat să acorde consimțământul necesar.

(4) Partea îndreptățită exercită dreptul de revocare prevăzut la alin.(1) sau (2) prin notificare adresată celeilalte părți. Dacă actul juridic a fost revocat conform dispozițiilor prezentului articol, se consideră că el nu a fost încheiat.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit, prevăzut la art.241³.”

128. Articolele 243 și 244 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 243.** Reprezentantul supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei

Actul juridic încheiat de reprezentant este valabil și în cazul în care reprezentantul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei.

Articolul 244. Delegarea împuternicirilor și substituirea reprezentantului

(1) Reprezentantul trebuie să încheie personal actele juridice pentru care este împuternicit. El poate să delege împuternicirile unui terț (delegarea împuternicirilor) sau să cesioneze împuternicirile unui terț (substituirea reprezentantului) în cazul în care este împuternicit de reprezentat sau în alte cazuri prevăzute de lege. În caz de dubiu, se prezumă că reprezentantul și-a delegat împuternicirile, dar nu le-a cesionat.

(2) Chiar dacă a delegat împuternicirile unui terț, reprezentantul păstrează aceleași împuterniciri, avînd dreptul de a le delega și altui terț. Atît reprezentatul, cît și reprezentantul pot exercita dreptul de revocare a împuternicirilor acordate terțului prin delegare.

(3) Reprezentantul care a delegat sau a cesionat unui terț împuternicirile este obligat să aducă faptul cît mai curînd la cunoștința reprezentatului, precum și informația necesară despre terț. În cazul în care nu îndeplinește această obligație, reprezentantul poartă răspundere pentru acțiunile terțului ca pentru acțiuni proprii.”

129. Articolul 247:

la alineatul (1), cuvîntul „anularea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”;

la alineatul (2), cuvîntul „anulare” se substituie cu cuvîntul „revocare”.

130. În denumirea și în cuprinsul articolului 248, cuvîntul „retragerea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”.

131. Codul se completează cu articolul 248¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 248¹.** Reprezentantul care acționează în nume propriu

(1) În cazul în care reprezentantul, deși deține împuterniciri, încheie actul juridic în nume propriu sau acționează în alt mod în care nu indică terțului faptul că încheie actul în numele reprezentatului, actul juridic produce efecte juridice între reprezentant și terț. Acel act juridic nu produce efecte juridice între reprezentat și terț, cu excepțiile prevăzute expres de lege.

(2) Dacă reprezentantul încheie actul juridic în numele unui reprezentat a cărui identitate urmează a fi dezvăluită ulterior, dar nu o dezvăluie într-un termen rezonabil după primirea cererii terțului, se consideră că reprezentantul a încheiat actul juridic în nume propriu.”

132. Articolul 249:

la alineatul (1), cuvintele „confirmă” și „confirmat” se substituie cu cuvintele „ratifică” și, respectiv, „ratificat”, iar în final se introduce textul: „Pînă la ratificare actul juridic constituie un act juridic ineficient în raport cu reprezentatul.”

la alineatele (2) și (3), cuvîntul „confirmare”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „ratificare” la forma gramaticală corespunzătoare, iar cuvîntul „confirme” – cu cuvîntul „ratifice”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care administratorul sau alt reprezentant al unei persoane juridice încheie actul juridic fără aprobarea corespunzătoare, obligatorie conform legii, din partea organului competent al persoanei juridice, dacă legea nu prevede o altă consecință.”

133. Articolul 250:

la alineatul (1), cuvîntul „confirme” se substituie cu cuvîntul „ratifice”;

la alineatul (3), cuvintele „limitat în capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei”, iar după cuvintele „cu încuviințarea” se introduc cuvintele „ocrotitorului provizoriu sau a”.

134. Articolul 251 va avea următorul cuprins:

„Articolul 251. Actul juridic încheiat cu sine (contrapartida)

(1) Reprezentantul nu are dreptul să încheie acte juridice în numele reprezentatului cu sine însuși, nici în nume propriu, nici în calitate de reprezentant al unui terț, cu excepția următoarelor cazuri:

a) reprezentatul a permis reprezentantului să acționeze în așa mod;

b) reprezentantul a dezvăluit că va acționa în așa mod, iar reprezentatul nu a obiectat într-un termen rezonabil;

c) reprezentatul a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască pe altă cale că reprezentantul va acționa în așa mod și nu a obiectat într-un termen rezonabil;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Reprezentatul poate cere declararea nulității actului juridic dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că reprezentantul încalcă dispozițiile alin.(1). Această acțiune se prescrie în termen de 6 luni.”

135. Codul se completează cu articolul 251¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 251¹. Pluralitatea de reprezentanți

(1) În cazul în care reprezentatul a împuternicit mai mulți reprezentanți în privința aceluiași act juridic, oricare dintre ei poate încheia actul de sine stătător, cu excepția cazului când necesitatea consimțământului celorlalți reprezentanți rezultă expres din lege sau din actul prin care s-au acordat împuterniciri reprezentantului care încheie actul juridic.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă reprezentanții au fost numiți sau împuterniciți prin același act sau prin acte diferite.”

136. Articolul 252:

la alineatul (4) litera a), cuvintele „sau de medicul de gardă” se substituie cu textul „ , , iar în absența acestuia – de medicul de gardă”;

la alineatul (5), cuvintele „inclusiv a” se substituie cu cuvintele „cu excepția”, iar textul „ , de organizația de exploatare a locuințelor de la domiciliul persoanei care eliberează procura” se exclude;

articolul se completează cu alineatele (6)–(8) cu următorul cuprins:

„(6) Dispozițiile legale privind procura se aplică și în cazul în care împuternicirile se cuprind fie într-un contract la care este parte reprezentatul, inclusiv într-un contract între reprezentat și reprezentant sau într-un contract între reprezentat și terț, fie în procesul-verbal al organului competent al reprezentatului, dacă din lege nu rezultă altfel.

(7) Dispozițiile legale privind procura se aplică în mod corespunzător în cazul în care aceeași procură este eliberată de mai multe persoane.

(8) Dacă procura s-a eliberat unei persoane juridice fără a indica numele reprezentantului sau al salariatului acelei persoane care va exercita împuternicirile, împuternicirile se exercită de către administratorul acelei persoane sau de persoana desemnată de acesta.”

137. Articolele 253–255 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 253. Procura ulterioară

(1) Persoana căreia îi este eliberată procura (procură inițială) poate elibera o procură prin care se delegă împuternicirile sau se substituie reprezentantul conform art.244 (procură ulterioară).

(2) În toate cazurile, procura ulterioară emisă de o persoană fizică trebuie autentificată notarial chiar dacă procura inițială nu este autentificată.

(3) Reprezentantul căruia i s-a eliberat procura conform art.252 alin.(5) nu poate elibera procură ulterioară.

(4) Persoana căreia îi este eliberată procura ulterioară poate elibera o nouă procură ulterioară numai dacă acest drept este stipulat expres în procura inițială și cea ulterioară.

Articolul 254. Termenul procurii

(1) Dacă termenul valabilității nu este indicat în procură, ea este valabilă timp de 3 ani de la data întocmirii. De asemenea, termenul valabilității poate fi indicat prin stipularea unei condiții la îndeplinirea căreia procura încetează.

(2) Este nulă procura în care nu este indicată data întocmirii.

(3) Procura eliberată pentru încheierea unor acte juridice în afara Republicii Moldova și autentificată notarial este valabilă pînă la revocarea ei de către persoana care a eliberat-o.

Articolul 255. Încetarea valabilității procurii

(1) Valabilitatea procurii încetează în cazul:

- a) expirării termenului sau îndeplinirii condiției extinctive;
- b) revocării de către persoana care a eliberat-o sau, dacă este eliberată de mai multe persoane, revocării de către oricare dintre ele;
- c) renunțării persoanei căreia îi este eliberată;
- d) dizolvării persoanei juridice care a eliberat procura;
- e) dizolvării persoanei juridice căreia îi este eliberată procura;
- f) decesului persoanei fizice care a eliberat procura, declarării ei drept dispărută fără de veste ori instituirii în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciare, dacă legea nu prevede altfel;
- g) decesului persoanei fizice căreia îi este eliberată procura, declarării ei dispărută fără de veste ori instituirii în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciare.

(2) Persoana care a eliberat procura o poate revoca în orice moment, iar persoana căreia îi este eliberată procura poate renunța la ea în orice moment. Orice clauză contrară este nulă.

(3) Odată cu încetarea valabilității procurii, încetează valabilitatea procurii ulterioare.”

138. Codul se completează cu articolul 255¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 255¹. Procura irevocabilă

(1) În scopul executării ori garantării executării obligațiilor prezente sau viitoare ale reprezentatului sau ale unui terț față de reprezentant ori față de persoanele în numele sau în interesul căruia acționează reprezentantul, în cazul în care obligația este asumată de către un profesionist, reprezentatul poate indica în procură că ea nu poate fi revocată înainte de expirarea termenului ori îndeplinirea condiției extinctive sau poate indica faptul că ea poate fi revocată doar în anumite condiții (procura irevocabilă). În acest caz, dispozițiile art.255 alin.(1) lit.b) și alin.(2) nu se aplică.

(2) Cu toate acestea, procura irevocabilă poate fi revocată după stingerea obligației pentru executarea sau garantarea căreia a fost eliberată.

(3) În cazul în care reprezentantul exercită împuternicirile contrar scopului ori există pericolul unei asemenea exercitări, reprezentatul poate cere instanței de judecată să pronunțe revocarea procurii irevocabile.”

139. La articolul 256:

în denumire, cuvîntul „anularea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”;

alineatul unic devine alineatul (1), în care cuvîntul „anularea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”, după cuvîntul „succesorii” se introduc cuvintele „sau ocrotitorul”, iar cuvîntul „stipulate” se substituie cu cuvîntul „prevăzute”;

articolul se completează cu alineatele (2)–(5) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care persoana care a eliberat procura în formă scrisă sau în formă autentică nu a indicat în ea identitatea terților cu care reprezentantul urma să contracteze, ea poate informa terții despre revocarea procurii prin solicitarea către notar de a înregistra declarația de revocare în registrul procurilor.

(3) Același drept de a informa terții prin intermediul registrului procurilor, solicitînd notarului de a înregistra informația despre încetarea procurii, îl au:

a) persoana căreia i s-a eliberat procura sau, după caz, succesorii săi – în cazurile prevăzute la art.255 alin.(1) lit.c), e) și g);

b) succesorii sau, după caz, ocrotitorul celui care a eliberat procura – în cazurile prevăzute la art.255 alin.(1) lit.d) și f).

(4) Terții se consideră informați în ziua lucrătoare imediat următoare după data înregistrării declarației sau a informației prevăzute la alin.(2) sau, respectiv, alin.(3), dacă nu au fost informați mai devreme pe altă cale.

(5) Modul de ținere, operare a înregistrărilor, a modificărilor, a radierilor și de acces al terților la informația din registrul procurilor se stabilește de Guvern.”

140. Codul se completează cu articolul 256¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 256¹.** Publicitatea revocării sau încetării din alt temei a procurii

(1) În vederea informării terților, notarul căruia i se solicită să autentifice revocarea unei procuri este obligat să înregistreze, de îndată, informația despre revocare în registrul procurilor.

(2) Notarul care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligația să verifice la registrul prevăzut la alin.(1) dacă acea procură a fost revocată sau dacă au fost înregistrate informații despre alte temeiuri de încetare a procurii.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) sînt aplicabile și în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova.”

141. Articolul 257 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă unui terț i se prezintă o procură, despre încetarea căreia el nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască, încetarea procurii nu este opozabilă terțului, iar actul juridic încheiat de către reprezentant cu terțul rămîne valabil pentru reprezentat și succesorii săi.”

142. La articolul 264, alineatele (1)–(3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Termenul stabilit în săptămîni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut la art.261 alin.(1), în acea zi a ultimei săptămîni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut la art.261 alin.(2), el expiră în acea zi a ultimei săptămîni sau ultimei luni care precedă ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.

(2) Dacă ultima lună nu are data respectivă determinată conform alin.(1), termenul expiră în ultima zi a lunii.

(3) Dacă s-a stabilit că un anumit termen durează pînă la o anumită zi, se prezumă că termenul include și ziua respectivă.”

143. Articolul 268 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 268.** Termenele speciale de prescripție extinctivă

(1) Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrilor judecătorești.

(2) Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind:

a) drepturile reale care nu sînt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sînt supuse altui termen de prescripție;

b) repararea prejudiciului adus mediului.”

144. Articolul 269 se abrogă.

145. Articolele 270 și 271 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 270.** Interzicerea modificării termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare

(1) Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, orice clauză prin care se derogă de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă, inclusiv prin modificarea duratei termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare ori prin renunțarea la dreptul de a invoca prescripția, este nulă.

(2) Cu toate acestea, în limitele și condițiile prevăzute de lege, sub sancțiunea nulității absolute, se poate deroga, prin clauză expresă scrisă, de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă prin modificarea:

a) duratei termenelor de prescripție extinctivă;

b) cursului prescripției extinctive pe calea fixării începutului acesteia ori a modificării temeiurilor legale de suspendare sau de întrerupere a acesteia, după caz.

(3) Derogațiile de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă se aplică doar în partea în care prescripția extinctivă modificată expiră cel puțin într-un an și cel mult pînă la expirarea duratei maxime calculate conform art.279¹.

(4) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit dispozițiilor legale, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune

declarată de dispozițiile legale imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.

(5) De la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă nu se poate deroga în temeiul alin.(2) în detrimentul consumatorului.

Articolul 271. Aplicarea prescripției extinctive

Acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.”

146. Articolul 272:

la alineatul (2), enunțul întâi se exclude;

la alineatul (3), cuvintele „debitorul trebuie să execute obligația” se substituie cu textul „creditorul a cerut executarea; dacă, conform conținutului obligației, debitorul beneficiază de un termen suspensiv de la cerere, se aplică dispozițiile alin.(2)”;

la alineatul (4), cuvintele „răspunderea delictuală” se substituie cu cuvintele „repararea prejudiciului”, iar cuvintele „paguba și pe cel care răspunde de ea” – cu textul „atât tipul prejudiciului, cât și pe cel care răspunde de el”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Dacă legea nu prevede altfel, în cazul acțiunii în nulitate supuse prescripției extinctive, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data la care cel îndreptățit, reprezentantul său legal sau persoana chemată de lege să-i încuviințeze actele a cunoscut sau trebuia să cunoască temeiul nulității.”

alineatele (6)–(9) se abrogă;

articolul se completează cu alineatele (10)–(16) cu următorul cuprins:

„(10) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție extinctivă separată, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate.

(11) În cazul obligației continue de a nu face, dreptul la acțiune, supus unei prescripții extinctive separate, se naște în legătură cu fiecare încălcare.

(12) Prescripția dreptului la acțiune în restituirea îmbogățirii nejustificate începe să curgă de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât existența dreptului său la restituire, cât și persoana obligată să restituie. Dispozițiile prezentului alineat se aplică în mod corespunzător și în cazul acțiunii întemeiate pe gestiunea de afaceri fără mandat.

(13) Dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea obligației ori de reducere a obligației corelative se prescrie extinctiv la data prescrierii extinctive a obligației a cărei neexecutare întemeiază rezoluțiunea sau reducerea obligației corelative.

(14) Prescripția dreptului la acțiune privind efectele juridice ale rezoluțiunii sau ale donației revocate începe să curgă de la data în care a intervenit rezoluțiunea sau, după caz, revocarea, iar în cazul în care, în temeiul legii sau al contractului, prestațiile trebuie să se facă la o dată ulterioară – prescripția începe să curgă după împlinirea acelei date.

(15) Prescripția dreptului la acțiune în ajustarea contractului sau la rezoluțiune pentru schimbarea excepțională a circumstanțelor începe să curgă de la data în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea schimbării excepționale a circumstanțelor.

(16) Acțiunile prevăzute la alin.(11), (12), (14) și (15) se supun termenului general de prescripție, cu excepția prevăzută la art.217 alin.(3) enunțul al doilea.”

147. Codul se completează cu articolul 272¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 272¹.** Prescripția extinctivă în cazul dreptului de regres

(1) Prescripția dreptului la acțiune în regres expiră la data în care ar fi expirat prescripția dreptului la acțiune al creditorului inițial față de debitorul urmărit în regres.

(2) Cu toate acestea, prescripția dreptului la acțiune în regres nu poate expira mai devreme de 6 luni din data în care a apărut dreptul la acțiune în regres sau din data în care creditorul inițial a înaintat

acțiunea față de persoana îndreptățită la regres, oricare din aceste date este mai devreme.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă persoana îndreptățită la regres ar fi putut în mod rezonabil să opună creditorului inițial expirarea termenului de prescripție al creanței față de debitorul împotriva căruia persoana acționează în regres.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător în cazul în care, în loc să acționeze în regres pe baza unor dispoziții legale speciale, persoana îndreptățită la regres acționează contra debitorului pe temeiul dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată sau gestiunea de afaceri.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana este îndreptățită la regres în temeiul executării pe baza unei garanții personale autonome pe care și-a asumat-o față de creditor, precum și în alte cazuri când era obligată în așa fel încât trebuia să execute independent de prescrierea extinctivă a dreptului la acțiune al creditorului față de debitor. În aceste cazuri, se aplică dispoziția corespunzătoare a art.272.”

148. La articolul 273, după cuvintele „preluarea datoriei” se introduc cuvintele „fără acordul vechiului debitor”.

149. Articolul 274 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 274.** Suspendarea curgerii termenului de prescripție extinctivă

(1) Curgerea termenului de prescripție extinctivă se suspendă dacă:

a) înaintarea acțiunii este imposibilă din cauza unui impediment în afara controlului creditorului și dacă lui nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale;

b) executarea obligațiilor este amânată (moratoriu);

c) creditorul sau debitorul face parte din rîndul forțelor armate puse pe picior de război;

d) creditorul este minor sau supus unei măsuri de ocrotire judiciare și nu are un reprezentant sau ocrotitor, cu excepția cazurilor în care creditorul are capacitate de exercițiu procesuală în privința dreptului încălcat;

e) creditorul sau debitorul a decedat și niciunei persoane nu i s-a stabilit calitatea de moștenitor sau de persoană împuternicită să acționeze în numele masei succesoriale (executor testamentar care are împuterniciri de administrare, custode sau administrator al masei succesoriale desemnat de notar ori administrator al insolabilității masei succesoriale);

f) activitatea autorităților judecătorești de a căror competență ține soluționarea litigiului dintre părți este suspendată;

g) creditorul și debitorul negociază cu privire la dreptul sau la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept;

h) creditorul și debitorul negociază cu privire la medierea în privința dreptului sau a circumstanțelor;

i) părțile se află, în condițiile legii, în proces de mediere cu privire la drept sau la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept.

(2) Cursul prescripției extinctive se suspendă doar dacă temeiurile de suspendare indicate la alin.(1) au apărut sau au continuat în ultimele 6 luni ale termenului de prescripție extinctivă, iar dacă acest termen este de 6 luni sau mai scurt – înăuntrul lui.

(3) Curgerea termenului de prescripție extinctivă continuă de la data încetării împrejurărilor care servesc drept temei pentru suspendarea cursului prescripției extinctive. Termenul curs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat nu se include în termenul de prescripție extinctivă. Termenul rămas se prelungește pînă la 6 luni, iar dacă termenul de prescripție extinctivă este mai scurt de 6 luni – pînă la durata lui.

(4) O parte nu negociază în sensul alin.(1) lit.g) și h) dacă nu răspunde la invitația de a negocia ori refuză în mod expres negocierea. Negocierea încetează în data ultimei comunicări făcute de către partea în folosul căreia curge prescripția extinctivă sau în data în care una dintre părți a comunicat celeilalte că refuză să continue negocierile.

(5) Cursul prescripției extinctive a dreptului la acțiunea în regres a pîrîntului față de un terț se suspendă din momentul atragerii terțului ca intervenient accesoriu și pînă la rămînerea definitivă a

hotărîri judecătorești pronunțate împotriva pîrîtului, a cărei executare va îndreptăți pîrîtul la regres.”

150. La articolul 275, litera c) va avea următorul cuprins:

„c) pentru cererile dintre tutori, curatori ori alte persoane care exercită o măsură de ocrotire și persoanele aflate sub tutela sau curatela lor ori sub altă măsură de ocrotire – pe durata tutelei, curatelei sau altei măsuri de ocrotire.”

151. Articolul 276 se completează în final cu textul: „Dispozițiile prezentului articol se aplică și acțiunii persoanei juridice față de administratorul său.”

152. Articolele 277 și 278 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 277.** Întreruperea cursului prescripției extinctive

(1) Cursul prescripției extinctive se întrerupe:

a) printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, expres sau tacit, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția. Constituie acte de recunoaștere tacită executarea parțială a obligației, achitarea, în tot sau în parte, a dobînzilor sau a penalităților, constituirea unei garanții, solicitarea unui termen de plată, declararea compensării și alte asemenea manifestări care să ateste în mod neîndoielnic existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția;

b) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitraj, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent;

c) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de admitere a creanței în cadrul procesului de insolvență, precum și a cererii de intervenție în cadrul procedurii de executare silită în curs pornite de alți creditori;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) După întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs pînă la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extintivă.

(3) În cazul survenirii circumstanței indicate la alin.(1) lit.a), începe să curgă un nou termen de prescripție extintivă chiar dacă circumstanța survine după expirarea termenului de prescripție extintivă.

(4) În cazul întreruperii în temeiul alin.(1) lit.b), noua prescripție extintivă a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cît timp hotărîrea de admitere a acțiunii ori ordonanța nu a rămas definitivă.

(5) În cazul întreruperii în temeiul alin.(1) lit.c), prescripția extintivă va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase nesatisfăcute.

Articolul 278. Cursul prescripției în cazul restituirii ori scoaterii cererii de pe rol sau anulării ordonanței

(1) Dacă instanța de judecată a restituit cererea, a scos cererea de pe rol sau a anulat ordonanța judecătorească, cursul prescripției extinctive care a început pînă la intentarea acțiunii continuă fără întrerupere.

(2) Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data cînd a devenit irevocabilă încheierea de restituire a cererii, de scoatere a cererii de pe rol sau de anulare a ordonanței, depune o nouă acțiune, prescripția este considerată întreruptă prin acțiunea precedentă cu condiția ca noua acțiune să fie admisă.”

153. Articolul 279:

la alineatul (1), după cuvîntul „constată” se introduce textul „, la cererea reclamantului,”;

alineatul (2) se completează în final cu textul „, și doar dacă nu a expirat durata maximă calculată conform art.279¹”.

154. Codul se completează cu articolul 279¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 279¹.** Durata maximă a termenului de prescripție extintivă

(1) În toate cazurile, termenul de prescripție extintivă nu poate depăși durata maximă de 10 ani de la data încălcării dreptului, iar în cazul acțiunilor cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămare a sănătății – 30 de ani de la data încălcării dreptului.

(2) Cu toate acestea, dacă, conform dispoziției legale speciale, prescripția extintivă a acțiunii

curge de la o altă dată, atunci durata maximă prevăzută la alin.(1) va curge de la acea dată.

(3) Termenul curs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat se include în durata maximă a termenului, cu excepția suspendării conform art.275.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu afectează:

- a) drepturile la acțiune imprescriptibile;
- b) termenele de prescripție extintivă stabilite de lege care depășesc 10 ani;
- c) efectele întreruperii prescripției extinctive conform dispozițiilor legale.”

155. La articolul 280, literele b) și c) vor avea următorul cuprins:

„b) clienților față de bănci, asociații de economii și împrumut și alți prestatori de servicii de plată privind eliberarea mijloacelor înscrise în contul acestora sau a remiterilor de bani efectuate în folosul lor;

c) cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămare a sănătății. În acest caz, se repară prejudiciul despre care reclamantul a aflat în perioada anterioară intentării acțiunii, dar nu mai mare de 3 ani.”

156. Articolul 282 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 282.** Efectele prescripției în cazul drepturilor garantate

(1) Prescrierea unui drept garantat prin gaj nu împiedică pe cel îndreptățit să ceară satisfacerea din bunul grevat dacă sînt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a) creditorul gajist va putea urmări, în condițiile legii, doar bunul grevat, excluzîndu-se de la urmărire restul patrimoniului debitorului ori debitorului gajist;
- b) din produsul valorificării bunului grevat se poate satisface doar capitalul dreptului garantat și cheltuielile de executare, dar excluzîndu-se dobînzile, dobînzile de întîrziere, penalitățile și alte accesorii;
- c) nu au trecut mai mult de 2 ani de la data invocării față de creditor a expirării prescripției extinctive de către debitorul obligației garantate.

(2) Dreptul de regres al debitorului gajist față de debitor nu se prescrie extintiv înainte de expirarea a 6 luni din data satisfacerii dreptului garantat în condițiile alin.(1).”

157. Titlul IV din cartea întâi se completează cu capitolul III cu următorul cuprins:

„Capitolul III

TERMENELE DE DECĂDERE

Articolul 283¹. Stabilirea termenului de decădere

(1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept subiectiv sau încheierea unui act juridic.

(2) Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de prescripție extintivă, termenul se consideră termen de decădere.

(3) Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului subiectiv de către consumator sau încheierea actului juridic de către acesta. În acest caz, se consideră că clauza stabilește un termen rezonabil.

(4) De asemenea, este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere prin care se fraudează dispozițiile legale imperative cu privire la prescripția extintivă.

(5) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului de decădere stabilit atrage stingerea lui.

(6) Dacă înăuntrul termenului de decădere stabilit actul unilateral nu este încheiat și, în cazul în care este supus comunicării, nu este recepționat de partea căreia trebuia comunicat, acesta nu produce efecte juridice.

Articolul 283². Regimul termenelor de decădere

(1) Termenele de decădere nu sînt supuse suspendării, întreruperii și repunerii în termen, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, termenul nu poate curge, iar dacă a început să curgă, se suspendă dacă dreptul subiectiv nu poate fi exercitat sau actul juridic nu poate fi încheiat din cauza unui impediment în afara controlului persoanei în cauză și dacă ei nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia. În acest caz, dispozițiile art.274 alin.(2) și alin.(3) enunțului întâi se aplică în mod corespunzător. Dacă termenul rămas este mai mic de 7 zile, el se

prelungeste și va fi egal cu 7 zile.

(3) Atunci cînd realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt în unul din cazurile indicate la art.277 alin.(1) lit.b).

Articolul 283³. Renunțarea la beneficiul decăderii

(1) Cînd termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, partea în favoarea căreia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sînt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției extinctive prin recunoașterea dreptului.

(2) Părțile nu pot însă renunța, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică stabilite de lege și nici nu le pot modifica, micșorîndu-le sau mărimdu-le, după caz.

(3) Termenele de decădere stabilite de lege în raporturile contractuale se prezumă că protejează doar un interes privat. Cu toate acestea, termenele de decădere stabilite de lege nu pot fi modificate în detrimentul consumatorului, sub sancțiunea nulității absolute.

Articolul 283⁴. Aplicarea decăderii

(1) Decăderea poate fi invocată de partea în favoarea căreia a fost stipulat ori instituit termenul în condițiile art.271 alin.(1).

(2) Instanța de judecată este obligată să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, cu excepția cazului cînd acesta protejează doar un interes privat.”

158. Cartea Întîi se completează cu titlul V cu următorul cuprins:

„TITLUL V PUBLICITATEA DREPTURILOR, A ACTELOR ȘI A FAPTELOR JURIDICE

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 283⁵. Obiectul publicității și modalitățile de realizare

(1) Drepturile, actele și faptele privitoare la starea și capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparțin acestora, precum și orice raporturi juridice sînt supuse publicității în cazurile expres prevăzute de lege.

(2) Publicitatea menționată la alin.(1) se realizează prin:

- a) registrul bunurilor imobile;
- b) registrul garanțiilor reale mobiliare;
- c) registrul de stat al persoanelor juridice;
- d) registrul de stat al transporturilor;
- e) registrul navelor sau catalogul naval;
- f) registrele ținute, conform legii, de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;
- g) registrul actelor de stare civilă;
- h) registrul de stat al întreprinzătorilor individuali;
- i) alte forme de publicitate prevăzute de lege.

(3) Dispozițiile prezentului titlu se aplică în măsura în care prin dispozițiile legale aplicabile unui anumit registru de publicitate sau prin alte dispoziții legale speciale nu se prevede altfel.

Articolul 283⁶. Condițiile de publicitate

(1) Procedura și condițiile de publicitate se stabilesc prin lege.

(2) Îndeplinirea formalității de publicitate poate fi cerută de orice persoană, chiar dacă este un minor sau dacă este un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară.

(3) Orice renunțare sau restrîngere a dreptului de a îndeplini o formalitate de publicitate, precum și orice clauză penală sau altă sancțiune stipulată pentru a împiedica exercitarea acestui drept sînt lovite

de nulitate absolută.

(4) Nimeni nu poate invoca faptul că nu a cunoscut dreptul, actul sau faptul supus publicității dacă formalitatea de publicitate a fost legal îndeplinită.

Articolul 283⁷. Efectele publicității

(1) Publicitatea asigură opozabilitatea dreptului, actului, faptului, precum și a oricărui raport juridic supus publicității, stabilește rangul acestora și, dacă legea prevede în mod expres, condiționează constituirea sau efectele lor juridice.

(2) Între părți sau succesorii lor, universalii ori cu titlu universal, după caz, drepturile, actele sau faptele, precum și orice raporturi juridice produc efecte depline chiar dacă nu au fost îndeplinite formalitățile de publicitate, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(3) Publicitatea nu validează dreptul, actul sau faptul supus ori admis la publicitate. Cu toate acestea, în cazurile și condițiile expres prevăzute de lege, ea poate produce efecte achizitive în favoarea dobânditorilor.

(4) Publicitatea nu întrerupe cursul prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Articolul 283⁸. Presumțiile în materie de registre de publicitate

(1) Dacă un drept, act sau fapt a fost înregistrat într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condițiile legii.

(2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că el nu există.

Articolul 283⁹. Lipsa publicității. Sancțiuni

(1) Dacă formalitatea de publicitate nu a fost realizată, iar aceasta nu era prevăzută de lege cu caracter constitutiv, drepturile, actele, faptele sau raporturile juridice supuse publicității sînt inopozabile terților, afară de cazul în care se dovedește că aceștia le-au cunoscut pe altă cale.

(2) Atunci cînd legea prevede că simpla cunoaștere de fapt nu suplinește lipsa de publicitate, absența acesteia poate fi invocată de orice persoană interesată, inclusiv de terțul care a cunoscut, pe altă cale, dreptul, actul, faptul sau raportul juridic supus publicității.

(3) În toate cazurile însă, simpla cunoaștere a dreptului, actului, faptului sau raportului juridic nu suplinește lipsa de publicitate față de alte persoane decît terțul care, în fapt, le-a cunoscut.

Articolul 283¹⁰. Concursul dintre formele de publicitate

Dacă un drept, act, fapt sau orice raport juridic este supus în același timp unor formalități de publicitate diferite, neefectuarea unei cerințe de publicitate nu este acoperită de îndeplinirea alteia.

Articolul 283¹¹. Consultarea registrelor de publicitate

(1) Orice persoană, chiar fără a justifica un interes, poate, în condițiile legii, să consulte registrele de publicitate privitoare la un drept, act, fapt sau o anumită situație juridică și să obțină extrase sau copii certificate de pe acestea.

(2) În cazurile și în modul prevăzut de lege, accesul la informația cuprinsă în registrul de publicitate este restricționat sau condiționat în vederea ocrotirii datelor cu caracter personal ale persoanei fizice la care se referă informația.

Capitolul II REGISTRELE DE PUBLICITATE CU CARACTER CONSTITUTIV

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 283¹². Registrele de publicitate cu caracter constitutiv

Dispozițiile prezentului capitol se aplică fiecărui registru de publicitate (registru) care întrunește următoarele condiții:

a) în acel registru, conform legii, se supun înregistrării anumite drepturi reale asupra anumitor categorii de bunuri și/sau anumite alte drepturi patrimoniale (drepturi supuse înregistrării/drepturi înregistrate);

b) legea stabilește că drepturile supuse înregistrării se pot dobîndi numai prin înregistrarea lor în folosul dobînditorului în acel registru, cu excepțiile prevăzute de lege.

Articolul 283¹³. Felurile înregistrărilor

(1) În registru se fac înregistrări, înregistrări provizorii și notări.

(2) Înregistrarea și înregistrarea provizorie au ca obiect drepturile supuse înregistrării, iar notarea se referă la alte drepturi, acte, fapte sau raporturi juridice în legătură cu drepturile înregistrate cuprinse în registru.

(3) Înregistrarea provizorie și notarea se fac numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Articolul 283¹⁴. Înregistrarea drepturilor supuse înregistrării afectate de modalități

(1) Drepturile supuse înregistrării dobîndite sub condiție suspensivă sau rezolutorie nu se înregistrează. Ele se pot însă înregistra provizoriu.

(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalității se va putea arăta atît în cuprinsul înregistrării, cît și al înregistrării provizorii.

Articolul 283¹⁵. Aplicarea dispozițiilor legale de drept material și procedural

Cererile de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radiere, indiferent de data depunerii lor, sînt soluționate potrivit dispozițiilor legale de drept material în vigoare la data încheierii actului sau, după caz, la data săvîrșirii ori producerii faptului juridic generator, modificator sau extinctiv al dreptului supus înregistrării, înregistrării provizorii, notării sau radierii, cu respectarea normelor procedurale în vigoare în momentul depunerii cererii conform legii.

Secțiunea a 2-a

Înregistrarea și înregistrarea provizorie

Articolul 283¹⁶. Caracterul constitutiv al registrului

(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile supuse înregistrării se constituie, se transmit, se grevează cu drepturi reale, numai prin înregistrare în registrul prevăzut de lege, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale se sting numai prin radierea lor din registrul prevăzut de lege, cu consimțămîntul titularului, dat în forma prevăzută de lege. Acest consimțămînt nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înregistrare ori prin decesul sau, după caz, prin încetarea existenței juridice a titularului, dacă acesta era o persoană juridică, precum și în alte cazuri prevăzute expres de lege.

(3) Dacă dreptul supus înregistrării ce urmează să fie transmis este grevat cu un drept real în folosul unui terț, transmiterea se va face cu păstrarea dreptului real al acestui terț, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege.

(4) Modificarea unui drept înregistrat se face potrivit regulilor stabilite pentru dobîndirea acestui drept.

Articolul 283¹⁷. Constituirea sau transmiterea fără înregistrare a unor drepturi supuse înregistrării

(1) Dreptul supus înregistrării se constituie sau se transmite fără înregistrare în registrul de publicitate prevăzut de lege în temeiul moștenirii, dizolvării persoanei juridice care era titular al dreptului înregistrat, în temeiul accesiunii naturale, vînzării silite, exproprierii pentru cauză de utilitate publică, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, în cazul vînzării silite, dacă interdicția în privința dreptului supus înregistrării

nu a fost în prealabil notată în registrul bunurilor imobile, dreptul astfel dobândit nu va putea fi opus terților dobânditori de bună-credință.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1), titularul dreptului astfel dobândit va putea dispune de el prin acte juridice numai după ce s-a făcut înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător.

Articolul 283¹⁸. Conflictul dintre terți dobânditori de la un autor comun

(1) În cazul în care două sau mai multe persoane au fost îndreptățite să dobândească, prin acte încheiate cu același titular al dreptului înregistrat, drepturi care se exclud reciproc, cel care a depus primul cererea de înregistrare a dreptului său va fi considerat titular al dreptului supus înregistrării și va fi înregistrat ca atare, indiferent de data titlului în temeiul căruia s-a efectuat înregistrarea în registru ori cine era în posesia obiectului dreptului supus înregistrării.

(2) În privința cererilor de înregistrare ale celorlalți solicitanți, registratorul va refuza înregistrarea în acel registru.

Articolul 283¹⁹. Situația terțului dobânditor de rea-credință

(1) Cel care a fost îndreptățit, printr-un act juridic valabil încheiat, să ceară înregistrarea unui drept supus înregistrării în folosul său poate cere instanței de judecată să dispună înregistrarea dreptului său și radierea din registru a unui drept concurent sau, după caz, acordarea de rang superior față de dreptul înregistrat în folosul unui terț dacă legea permite coexistența acestor drepturi concurente, însă numai dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) actul juridic pe care își întemeiază acțiunea reclamantul să fie anterior celui în baza căruia s-a efectuat înregistrarea în folosul terțului;

b) dreptul reclamantului și cel al terțului dobânditor să provină de la un autor comun;

c) înregistrarea dreptului în folosul reclamantului să fi fost împiedicată de terțul dobânditor prin violență sau dol, după caz.

(2) Radierea sau acordarea rangului superior poate fi cerută și dacă violența ori dolul a provenit de la o altă persoană decît terțul dobânditor, dar numai dacă acesta din urmă a cunoscut sau, după caz, trebuia să cunoască această împrejurare la data încheierii actului juridic în baza căruia a dobândit dreptul supus înregistrării.

(3) Dreptul la acțiune se prescrie în termenul de prescripție al acțiunii în nulitate pentru violență sau eroare, dar nu poate depăși 3 ani de la data înregistrării de către terț a dreptului în folosul său.

Articolul 283²⁰. Persoanele de la care se pot dobîndi drepturi supuse înregistrării

(1) Înregistrarea dobîndirii unui drept supus înregistrării se poate efectua numai:

a) dacă el se dobîndește de la persoana care, la data depunerii cererii de înregistrare, este înregistrată ca titular al dreptului care se transmite ori se grevează; sau

b) dacă el se dobîndește de la persoana care, înainte de înregistrarea dobîndirii dreptului în folosul său conform lit.a), s-a obligat să-și greveze dreptul, iar ambele înregistrări se cer concomitent.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică celui care dobîndește dreptul de proprietate cu ocazia înregistrării primare în registru a obiectului dreptului supus înregistrării.

(3) Dacă în registru un soț este înregistrat ca unic titular al dreptului înregistrat, dar este notată calitatea dreptului de bun comun, înstrăinarea sau grevarea aceluși drept se va înregistra numai cu acordul celui alt soț, acord cuprins în actul juridic de dispoziție ori într-un înscris separat în forma cerută de lege.

Articolul 283²¹. Înregistrarea întemeiată pe obligațiile defunctului

Înregistrarea întemeiată pe obligațiile defunctului se poate efectua și după ce dreptul supus înregistrării a fost înregistrat pe numele moștenitorului, însă numai în măsura în care moștenitorul este ținut de aceste obligații.

Articolul 283²². Acțiunea în efectuarea înregistrării

(1) În cazul în care persoana obligată să transmită, să constituie ori să modifice în folosul altei persoane un drept supus înregistrării nu își execută obligațiile necesare pentru înregistrarea în registru, persoana îndreptățită poate cere instanței de judecată să dispună efectuarea înregistrării de către deținătorul registrului (acțiune în efectuarea înregistrării).

(2) Acțiunea în efectuarea înregistrării se prescrie în termen de 3 ani în condițiile legii.

(3) Reclamantul nu este ținut să demonstreze că cel obligat nu și-a dat consimțământul la înregistrare.

(4) Dacă acțiunea în efectuarea înregistrării a fost notată în registru, hotărîrea judecătorească își va extinde efectul și în raport cu toate persoanele care au dobîndit vreun drept supus înregistrării după notare, care se va radia, la cererea oricărei persoane interesate, fără consimțământul lor, odată cu dreptul autorului lor care a fost participant în proces. Dispoziția prezentului alineat se aplică chiar dacă dobînditorii respectivi nu au fost atrași în proces, nefiind necesară introducerea unei acțiuni separate împotriva lor.

(5) Hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea în efectuarea înregistrării este opozabilă deținătorului registrului fără atragerea acestuia în proces.

Articolul 283²³. Rangurile de prioritate și substituirea lor

(1) Dacă mai multe drepturi reale limitate grevează același drept înregistrat, rangurile de prioritate (ranguri) dintre ele se determină după consecutivitatea înregistrării lor în timp.

(2) Rangurile se pot substitui subsecvent prin efectuarea însemnărilor corespunzătoare în registru în temeiul contractului în acest sens încheiat între titularii drepturilor reale limitate al căror rang se substituie.

(3) Dacă, în rezultatul unei substituiri de rang, un drept de gaj, ipotecă sau alt drept real de garanție preia un rang inferior, iar un alt drept real limitat, altul decît un drept real de garanție, preia un rang superior, pentru această substituie este necesar și consimțământul titularului dreptului înregistrat grevat de drepturile al căror rang se substituie.

(4) Dacă un drept real limitat care, în rezultatul unei substituiri de rang, preia un rang inferior este, la rîndul său, grevat cu un drept real limitat în folosul unui terț, pentru această substituie este necesar și consimțământul aceluia terț.

(5) Rangul superior dobîndit prin substituie nu se pierde dacă s-a stins dreptul real limitat care a preluat rangul inferior.

(6) Drepturile reale limitate care își au rangul între rangurile care fac obiectul substituirii nu sînt afectate de acea substituie.

Articolul 283²⁴. Înregistrarea provizorie

(1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, înregistrarea provizorie în registru se va putea cere:

a) dacă dobîndirea dreptului supus înregistrării este afectată de o condiție suspensivă ori rezolutorie, inclusiv dacă în privința dreptului supus înregistrării este aplicat un sechestru sau o interdicție, iar actul juridic de dispoziție prevede dobîndirea acestui drept sub condiția suspensivă a ridicării sechestrului sau interdicției;

b) dacă, în temeiul unei hotărîri judecătorești definitive sau în privința căreia s-a dispus executarea imediată, dar care nu este încă irevocabilă, persoana a fost obligată la transmiterea, constituirea sau stingerea unui drept supus înregistrării;

c) dacă se dobîndește sau se grevează cu un drept real un drept înregistrat provizoriu;

d) dacă ambele părți consimt doar pentru efectuarea unei înregistrări provizorii, prin stipulație expresă în contract sau printr-o declarație comună scrisă dacă legea nu cere forma autentică.

(2) În sensul alin.(1) lit.a), în special se consideră dobîndit sub condiție suspensivă dreptul de proprietate transmis:

a) în temeiul contractului de vînzare-cumpărare în care s-a stipulat că vînzătorul își rezervă dreptul de proprietate pînă la plata tuturor sumelor datorate de către cumpărător conform aceluia contract (rezerva proprietății);

b) în temeiul contractului de leasing în care s-a stipulat că locatarul dobândește dreptul de proprietate după executarea integrală a obligațiilor sale conform aceluși contract.

(3) Prin stipulație expresă părțile contractului menționat la alin.(2) pot exclude posibilitatea înregistrării provizorii în folosul dobânditorului și prevedea că contractul va fi, în schimb, supus notării în registru.

Articolul 283²⁵. Efectele înregistrării provizorii

(1) Înregistrarea provizorie are, de la data depunerii cererii, același efect ca și înregistrarea dreptului supus înregistrării, însă sub condiția și în măsura justificării ei ulterioare.

(2) Atât timp cât se menține înregistrarea provizorie:

a) se vor putea efectua înregistrări provizorii și notări în raport cu dreptul înregistrat provizoriu;

b) se menține și dreptul înregistrat, putându-se efectua înregistrări provizorii și notări în raport cu el.

(3) Justificarea unei înregistrări provizorii se face cu consimțământul titularului dreptului înregistrat în forma prevăzută de lege sau în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile prin care se admite acțiunea în justificare a înregistrării provizorii (acțiune în justificare). În acest din urmă caz, dispozițiile art.283²² se aplică, în mod corespunzător, și acțiunii în justificare.

(4) Justificarea unei înregistrări provizorii își extinde efectul din oficiu asupra tuturor înregistrărilor provizorii și notărilor în raport cu dreptul înregistrat provizoriu. În acest caz, dreptul prevăzut la alin.(2) lit.b), precum și înregistrările provizorii și notările în raport cu el, se radiază.

(5) Nejustificarea unei înregistrări provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei și a tuturor înregistrărilor provizorii și notărilor în raport cu dreptul înregistrat provizoriu.

(6) Persoana al cărei drept se radiază conform alin.(4) sau (5) nu poate invoca calitatea sa de dobânditor de bună-credință ori uzucapiunea pentru a se opune radierii.

Articolul 283²⁶. Răsturnarea prezumțiilor privind existența sau inexistența unui drept supus înregistrării

În cazul drepturilor supuse înregistrării, prezumțiile prevăzute la art.283⁸ pot fi răsturnate numai pe calea acțiunii în rectificare sau dacă se face dovada cazului prevăzut la art.283¹⁷.

Secțiunea a 3-a

Notarea

Articolul 283²⁷. Drepturile, actele sau faptele supuse notării

(1) În cazurile prevăzute de lege, drepturile, actele, faptele sau raporturile juridice devin opozabile terților exclusiv prin notare, dacă nu se dovedește că au fost cunoscute pe altă cale, în afara cazului în care din lege rezultă că simpla cunoaștere a acestora nu este suficientă pentru a suplini lipsa de publicitate. În caz de conflict de drepturi care provin de la un autor comun, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.283¹⁸, 283¹⁹ și 283²².

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sînt supuse notării:

1) contractul privind modul de folosire a proprietății comune ori a proprietății periodice, contractul de amînare a împărțirii proprietății comune;

2) locațiunea și cesiunea dreptului de a încasa chiria sau alte venituri generate de dreptul înregistrat;

3) aportul de folosință la capitalul social al unei societăți comerciale a dreptului înregistrat;

4) antecontractul, inclusiv opțiunea, pe care promitentul îl încheie în calitate de titular al dreptului înregistrat;

5) dreptul de preemțiune născut din contract și avînd ca obiect un drept înregistrat;

6) interdicția, stipulată prin contract sau testament, de înstrăinare sau de grevare a unui drept înregistrat (clauza de inalienabilitate);

7) calitatea dreptului înregistrat de bun comun al soților;

8) calitatea de fiduciar a titularului dreptului înregistrat și, dacă sînt determinați, identitatea viitorilor beneficiari în raport cu dreptul înregistrat;

9) cererea de intentare a procesului de insolvabilitate contra titularului dreptului înregistrat și intentarea procedurii de insolvabilitate de către instanța de judecată;

10) sechestrul dreptului înregistrat, al fructelor ori al veniturilor sale; interdicțiile stabilite de instanța de judecată sau alte autorități abilitate conform legii;

11) acțiunea în efectuarea înregistrării, acțiunea în justificare și acțiunea în rectificare;

12) acțiunea privind contestarea deciziei registratorului și, dacă procedura prealabilă este obligatorie conform legii, cererea prealabilă acelei acțiuni;

13) orice acțiuni privitoare la drepturi, acte, fapte, raporturi juridice în legătură cu dreptul înregistrat, indiferent dacă vizează o înregistrare ori o înregistrare provizorie existentă sau radiată, inclusiv:

a) acțiunea pentru apărarea dreptului înregistrat;

b) acțiunea de anulare a hotărârii judecătorești de declarare a morții;

c) acțiunea de partaj;

d) acțiunea în nulitate absolută sau relativă a actului juridic ori de constatare a ineficienței actului juridic pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;

e) acțiunea în declararea rezoluțiunii contractului pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;

f) acțiunea revocatorie privind actul juridic pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;

g) cererea de revizuire a hotărârii judecătorești pe care s-a întemeiat o înregistrare sau înregistrare provizorie;

14) începerea urmăririi penale în privința unei infracțiuni săvârșite printr-o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare în registru ori a unei infracțiuni în urma căreia s-a efectuat o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare în registru;

15) instituirea măsurii de ocrotire judiciare (ocrotire provizorie, curatelă, tutelă) în privința titularului dreptului înregistrat dacă, conform condițiilor măsurii instituite, persoana ocrotită nu poate să încheie de sine stătător acte juridice de dispoziție în privința bunurilor imobile; modificarea sau revocarea acestei măsuri;

16) hotărârea judecătorească primită de către deținătorul registrului de la instanța de judecată dacă cel în folosul căruia urmează să se înregistreze dreptul supus înregistrării nu a depus cerere de înregistrare și nu a plătit taxele aferente conform procedurii legale.

(3) În sensul prezentului articol, prin terți se înțelege orice persoană care a dobândit un drept supus înregistrării sau un alt drept în legătură cu dreptul supus înregistrării.

(4) Absența notării nu lipsește dreptul, actul, faptul sau raportul juridic de efectele care le produce între părțile sale, iar în cazul acțiunilor judiciare – între participanții la proces.

(5) Dacă legea nu prevede altfel, notarea efectuată în raport cu un drept înregistrat nu împiedică efectuarea înregistrărilor, a înregistrărilor provizorii sau a altor notări în folosul terților fără consimțământul solicitantului sau al beneficiarului notării.

Articolul 283²⁸. Solicitantul notării

(1) Dacă legea nu prevede altfel, notarea în raport cu un drept înregistrat se face doar la cererea sau cu consimțământul autentic al titularului său.

(2) Notarea efectuată pe temeiul unui act juridic autentic poate fi cerută de oricare dintre părțile actului juridic ori succesorii lor. În cazul actului juridic în formă scrisă, cererea trebuie depusă de toate părțile actului juridic sau succesorii lor. În caz de refuz, partea poate cere hotărâre judecătorească care să țină loc de consimțământ.

(3) Notarea acțiunii se face:

a) la cererea reclamantului pe baza cererii de chemare în judecată, cererii de intentare a procesului de insolvabilitate, cererii de eliberare a ordonanței sau cererii de arbitraj, cu ștampila de intrare ori altă dovadă de recepție de către instanța de judecată sau, după caz, instanța arbitrală;

b) dacă s-a dispus de către instanța de judecată, în condițiile Codului de procedură civilă;

c) din oficiu, atunci când prin acțiune se contestă decizia deținătorului registrului.

(4) Dacă acțiunea s-a notat pe temeiul cererii depuse conform alin.(3) lit.a), titularul dreptului real afectat de notare poate cere de la solicitantul notării repararea prejudiciului suferit prin pierderea unei ocazii reale de a dispune cu titlu oneros de dreptul real, de a obține o finanțare ori repararea unui alt prejudiciu similar cauzat de existența notării, cu condiția că acțiunea nu este admisă de către instanță sau, dacă este admisă, nu este opozabilă titularului dreptului real, iar solicitantul notării trebuia, în mod rezonabil, să anticipeze aceasta.

(5) Notarea acțiunii se radiază:

a) la cererea persoanei care a cerut notarea ori a succesorului ei procesual;

b) la cererea oricărei persoane interesate, pe baza încheierii de radiere a instanței care examinează fondul acțiunii ori a hotărârii instanței de judecată de admitere a acțiunii de rectificare a notării conform art.283³⁴;

c) la cererea oricărei persoane interesate, pe baza încheierii irevocabile a instanței de refuz de primire a cererii, de restituire a cererii, de încetare a procesului, de scoaterea a cererii de pe rol, de anulare a ordonanței judecătorești, pe baza hotărârii de respingere a cererii de intentare a procesului de insolvență, precum și pe baza hotărârii irevocabile a instanței prin care se soluționează fondul acțiunii.

(6) Notarea cererii prealabile contra deciziei deținătorului registrului se radiază din oficiu la expirarea termenului de 60 de zile din data depunerii cererii prealabile la deținătorul registrului.

(7) Notarea calității dreptului înregistrat de bun comun al soților se face la cererea oricăruia dintre soți, pe baza certificatului de căsătorie, dacă din conținutul acestuia, corelat cu situația juridică a aceluși drept descrisă în registru, rezultă că dreptul înregistrat s-a dobândit în timpul căsătoriei, iar conform legii acel drept nu urmează a fi atribuit la categoria bunurilor personale ale soțului în folosul căruia este înregistrat dreptul.

Articolul 283²⁹. Notarea antecontractelor

(1) Antecontractul care are ca obiect un drept înregistrat se poate nota în registru dacă promitentul este înregistrat în registru ca titular al dreptului care face obiectul contractului definitiv.

(2) În afară de alte cazuri prevăzute de lege, notarea antecontractului se radiază:

a) dacă s-a prescris extinctiv acțiunea beneficiarului de a cere pronunțarea unei hotărâri judecătorești care ține loc de contract definitiv;

b) dacă dreptul înregistrat a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terț care nu este ținut să răspundă de obligațiile promitentului;

c) în cazul în care prin antecontractul notat în registru s-a stipulat o opțiune, iar, pînă la expirarea termenului stipulat în antecontract pentru exercitarea opțiunii, beneficiarul opțiunii nu solicită, în baza declarației de exercitare a opțiunii și a dovezii comunicării sale către cealaltă parte, înregistrarea sau înregistrarea provizorie a dreptului supus înregistrării ce urmează a fi dobândit.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(2) se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.283³⁴.

Secțiunea a 4-a

Rectificarea cuprinsului registrului

Articolul 283³⁰. Noțiunea

(1) Cînd o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare efectuată în registru nu corespunde cu situația juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.

(2) Prin rectificare se înțelege radierea, îndreptarea sau corectarea oricărei înregistrări, înregistrări provizorii sau notări inexacte efectuate în registru.

(3) Situația juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaștere făcută de titularul înregistrării, al înregistrării provizorii sau al notării a cărei rectificare se solicită, prin declarație dată în forma cerută de lege, ori dintr-o hotărîre judecătorească irevocabilă pronunțată împotriva acestuia, prin care s-a admis acțiunea de fond.

(4) Acțiunea de fond poate fi, după caz, o acțiune în constatare sau declarare a nulității ori a ineficienței actului juridic în partea constituirii, a transmiterii sau, după caz, a stingerii dreptului înregistrat, o acțiune în nulitate a înregistrării, înregistrării provizorii sau notării, o cerere de revizuire a hotărîrii

judecătorești sau cerere de contestare a hotărârii arbitrale, precum și altă acțiune care poate avea ca efect întemeierea unei acțiuni în rectificare.

Articolul 283³¹. Rectificarea înregistrării sau înregistrării provizorii

(1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei înregistrări sau înregistrării provizorii dacă:

a) înregistrarea sau înregistrarea provizorie nu este valabilă, inclusiv dacă dreptul a fost greșit calificat de către registrator;

b) s-a constatat sau s-a declarat nulitatea ori ineficiența actului sau faptului în temeiul căruia a fost efectuată înregistrarea ori înregistrarea provizorie în partea constituirii, a transmiterii sau, după caz, a stingerii dreptului înregistrat sau înregistrat provizoriu;

c) dreptul înregistrat sau înregistrat provizoriu s-a stins în baza legii ori a actului în temeiul căruia s-a făcut înregistrarea sau înregistrarea provizorie;

d) înregistrarea sau înregistrarea provizorie din registru nu mai este, din orice alte motive, în concordanță cu situația juridică reală a dreptului înregistrat sau înregistrat provizoriu.

(2) Rectificarea în registru se poate face fie pe cale amiabilă, prin declarația în forma cerută de lege a titularului dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat, fie, în cazul în care declarația nu s-a dat, prin hotărâre judecătorească irevocabilă. Reclamantul nu este ținut să demonstreze că titularul dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat nu a dat declarația.

(3) Dacă un soț este înregistrat în registru ca unic titular al dreptului înregistrat, la cererea celui alt soț, cu consimțământul soțului înregistrat ca titular, în forma cerută de lege, se poate rectifica registrul, înregistrându-se dreptul comun în devălmășie sau, în condițiile legii, pe cote-părți asupra dreptului înregistrat al ambilor soți. Rectificarea se efectuează pe baza copieii legalizate a certificatului de căsătorie, dacă din conținutul acestuia, corelat cu situația juridică a acelui drept descrisă în registru, rezultă că dreptul înregistrat s-a dobândit în timpul căsătoriei, iar conform legii acel drept nu urmează a fi atribuit la categoria bunurilor personale ale soțului în folosul căruia este înregistrat dreptul.

(4) Când dreptul înregistrat sau înregistrat provizoriu în registru urmează a fi rectificat, titularul lui este obligat să predea persoanei îndreptățite, odată cu consimțământul dat, în forma cerută de lege, pentru efectuarea rectificării, și înscrisurile necesare, iar în caz contrar, persoana interesată va putea solicita instanței să dispună rectificarea în registru. În acest din urmă caz, hotărârea instanței de judecată va suplini consimțământul la înregistrare sau înregistrare provizorie al părții care are obligația de a preda înscrisurile necesare rectificării.

(5) Acțiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau separat, după ce a fost admisă acțiunea de fond, când este cazul. Ea poate fi formulată atât împotriva dobânditorului nemijlocit, cât și împotriva terților dobânditori, în condițiile prevăzute la art.283³², cu excepția acțiunii întemeiate pe dispozițiile alin.(1) lit.c) și d) din prezentul articol, care nu poate fi pornită față de dobânditorul de bună-credință al dreptului supus înregistrării dobândit în temeiul unui act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de gaj, ipotecă sau altă garanție reală.

(6) Acțiunea în rectificare întemeiată pe dispozițiile alin.(1) lit.b), c) sau d) nu atrage necesitatea contestării simultane a deciziei registratorului.

Articolul 283³². Termenele de exercitare a acțiunii în rectificare

(1) Acțiunea în rectificare este imprescriptibilă.

(2) Acțiunea în rectificare fondată pe unul din temeiurile prevăzute la art.283³¹ alin.(1) lit.a) sau b) se respinge dacă titularul dreptului înregistrat a demonstrat intervenirea dobândirii de bună-credință conform art.330¹ sau a uzucapiunii conform art.330².

Articolul 283³³. Efectele aditerii acțiunii în rectificare

(1) Hotărârea prin care se admite rectificarea nu poate aduce atingere drepturilor persoanelor care nu au participat la proces.

(2) Dacă însă acțiunea în rectificare a fost notată în registru, hotărârea judecătorească de admitere

a acțiunii în rectificare își va extinde efectul și în raport cu persoanele care au dobândit vreun drept supus înregistrării după notare, care se va radia, la cererea oricărei persoane interesate, odată cu dreptul autorului lor care a fost participant la proces. Dispoziția prezentului alineat se aplică chiar dacă dobânditorii respectivi nu au fost atrași în proces, nefiind necesară introducerea unei acțiuni separate împotriva lor.

(3) Hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea în rectificare este opozabilă deținătorului registrului fără atragerea acestuia în proces.

Articolul 283³⁴. Rectificarea notării în registru

(1) În lipsa consimțământului titularului notării, orice persoană interesată poate cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art.283³¹, precum și ori de câte ori, din alt temei, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.

(2) Rectificarea se va încuviința în temeiul unei hotărîri judecătorești definitive dacă legea nu prevede că o anumită notare se poate radia la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu. Dreptul la acțiune în rectificarea notării este imprescriptibil.

(3) Dispozițiile art.283³¹ și 283³³ rămîn aplicabile.

Articolul 283³⁵. Radierea drepturilor condiționale

(1) Dreptul dobândit sub o condiție suspensivă se radiază la cererea oricărei persoane interesate, dacă nu se dovedește îndeplinirea condiției care afectează dreptul, în termen de 10 ani de la înregistrarea provizorie sau în alt termen stipulat de părți în acest sens.

(2) Tot astfel se va radia condiția rezolutorie și dreptul titularului anterior, dacă nu s-a cerut, în temeiul condiției rezolutorii, radierea dreptului înregistrat provizoriu sub o asemenea modalitate, timp de 10 ani de la înregistrarea provizorie dacă actul prin care s-a stipulat condiția nu prevede un alt termen.

(3) Dispozițiile art.283²⁵ alin.(4)–(6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 283³⁶. Îndreptarea erorilor materiale

Erorile materiale săvîrșite cu prilejul înregistrărilor, înregistrărilor provizorii sau notărilor efectuate în registru, altele decît cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispozițiile art.283³²–283³⁴ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 283³⁷. Răspunderea pentru ținerea defectuoasă a registrului

(1) Persoana prejudiciată printr-o faptă ilicită săvîrșită fără justificare în păstrarea și administrarea registrului poate cere obligarea, în solidar, la plata de despăgubiri a deținătorului registrului care a săvîrșit fapta și a persoanei vinovate de prejudiciul astfel cauzat, dacă prejudiciul nu a putut fi înlăturat, în tot sau în parte, prin exercitarea, de către persoana prejudiciată ori de predecesorii săi în dreptul vizat, a acțiunilor și a căilor de atac prevăzute de lege.

(2) Dacă legea prevede formarea unui fond de garanție, deținătorul registrului va plăti despăgubirea din acel fond.

(3) Dreptul la acțiune se prescrie într-un termen de 1 an, socotit din ziua în care persoana prejudiciată a cunoscut fapta cauzatoare de prejudiciu, însă nu mai tîrziu de 3 ani de la data cînd s-a săvîrșit fapta. Prescripția este suspendată prin exercitarea acțiunilor și a căilor de atac prevăzute de lege pentru înlăturarea efectelor faptei cauzatoare de prejudiciu.

Capitolul III

REGISTRUL BUNURILOR IMOBILE

Articolul 283³⁸. Scopul și obiectul registrului bunurilor imobile

(1) În registrul bunurilor imobile se înregistrează bunurile imobile și drepturile reale asupra lor (drepturi reale imobiliare). De asemenea, în registrul bunurilor imobile se înscriu părțile componente ale bunurilor imobile. În cazurile prevăzute de lege, titularul dreptului real este obligat să ceară înscrierea părților componente ale bunurilor imobile.

(2) În cazurile prevăzute de lege pot fi notate în registrul bunurilor imobile unele drepturi, fapte sau raporturi juridice care au legătură cu imobilele înregistrate în registrul bunurilor imobile.

(3) Prin lege se reglementează:

- a) procedura de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radiere din registrul bunurilor imobile;
- b) formarea bunurilor imobile prin separare, divizare, comasare sau combinare.

Articolul 283³⁹. Condițiile de înregistrare

În afara altor temeuri prevăzute de lege, înregistrarea sau înregistrarea provizorie în registrul bunurilor imobile se efectuează în baza contractului autentificat notarial, a hotărârii judecătorești, a certificatului de moștenitor sau în baza unui act emis de autoritățile administrative în cazurile în care legea prevede aceasta.

Articolul 283⁴⁰. Renunțarea la dreptul de proprietate

(1) Proprietarul poate renunța la dreptul său asupra bunului imobil printr-o declarație autentificată notarial, depusă la organul cadastral teritorial pentru a se radia dreptul.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), satul (comuna), orașul sau, după caz, municipiul poate cere înregistrarea dreptului de proprietate în folosul său, în baza hotărârii consiliului local, cu respectarea dispozițiilor legale privind transferul drepturilor reale imobiliare, dacă o altă persoană nu a solicitat înregistrarea în temeiul uzucapiunii conform art.330⁴.

(3) În situația bunurilor imobile grevate de drepturi reale limitate, unitatea administrativ-teritorială care a preluat bunul nu răspunde decât cu acel bun.

Articolul 283⁴¹. Data producerii efectelor înregistrării

Dacă legea nu prevede altfel, înregistrarea în registrul bunurilor imobile produce efecte de la data depunerii cererii la organul cadastral teritorial, ținându-se cont de data, ora și minutul depunerii.

Articolul 283⁴². Drepturile, actele sau faptele supuse notării

În afara altor cazuri prevăzute de lege, sînt supuse notării în registrul bunurilor imobile:

- a) intenția titularului dreptului real imobiliar de a înstrăina sau de a ipoteca dreptul;
- b) poprirea, gajul sau constituirea altei garanții reale asupra creanței ipotecare;
- c) avizul de executare a dreptului de ipotecă.

Articolul 283⁴³. Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca

(1) Titularul unui drept real imobiliar poate cere ca intenția sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătînd în acest din urmă caz și suma maximă a obligației garantate fără dobînzii, comisioane și alte cheltuieli, penalități ori alte forme de despăgubire.

(2) Dacă, în termen de 3 luni de la notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca, se depune cerere de înregistrare sau înregistrare provizorie a înstrăinării sau ipotecării avute în vedere, dreptul se va înregistra sau, respectiv, se va înregistra provizoriu și în raport cu persoanele care au dobîndit vreun drept real imobiliar după notare, ale căror drepturi se vor radia fără consimțămîntul lor la cererea oricărei persoane interesate.

(3) Notarea intenției de a înstrăina sau de a ipoteca își pierde efectul la expirarea unui termen de 3 luni de la data depunerii cererii de notare și se radiază fără consimțămîntul titularului la cererea oricărei persoane interesate.

(4) Anul, luna și ziua în care notarea își pierde efectul se menționează în notare.

Articolul 283⁴⁴. Modificarea descrierii imobilului

Proprietarul bunului imobil înregistrat în registrul bunurilor imobile poate cere oricînd modificarea mențiunilor din registrul bunurilor imobile privitoare la descrierea, destinația sau suprafața bunului, în condițiile legii.”

159. În cuprinsul cărții a doua, cuvîntul „împărțire”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „partaj” la forma gramaticală corespunzătoare.

160. La articolul 284 alineatul (1), cuvîntul „strîns” se exclude.

161. Codul se completează cu articolele 284¹ și 285¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 284¹.** Drepturile reale

(1) Sînt drepturi reale dreptul de proprietate și drepturile reale limitate.

(2) Sînt drepturi reale limitate:

a) dreptul de uzufruct;

b) dreptul de uz;

c) dreptul de abitație;

d) dreptul de suprafață;

e) dreptul de servitute;

f) drepturile reale de garanție, inclusiv gajul și ipoteca;

g) alte drepturi cărora prin lege le este atribuit în mod expres acest caracter.”

„**Articolul 285¹.** Părțile componente ale bunului

(1) Prin accesiune, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta dacă separarea ar cauza distrugerea ori ar diminua esențial valoarea sau destinația economică a bunului ori a părții supuse separării.

(2) Bunul și părțile sale componente nu se pot afla în proprietatea diferitor persoane și nu pot fi grevate de diferite drepturi reale.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în măsura în care legea nu prevede altfel.”

162. La articolul 287 alineatul (2), cuvintele „se aplică dispozițiile” se substituie cu cuvintele „se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale”.

163. La articolul 288:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Bun imobil se consideră terenul înregistrat în registrul bunurilor imobile sub număr cadastral distinct.”

la alineatul (5), cuvintele „și valorile mobiliare” se substituie cu textul „ , valorile mobiliare și alte titluri de valoare”.

164. Codul se completează cu articolele 288¹–288⁴ cu următorul cuprins:

„**Articolul 288¹.** Părțile componente ale bunurilor imobile

(1) Constituie parte componentă a bunului imobil lucrurile și lucrările atașate permanent la teren, precum clădirile, construcțiile subterane (chiar dacă se extind asupra altor terenuri), obiectele acvatice separate, plantațiile prinse de rădăcini, roada neculeasă. Această regulă se aplică indiferent dacă aceste părți componente sînt sau nu sînt înregistrate în registrul bunurilor imobile în mod separat.

(2) Clădirile și alte lucruri și lucrări atașate permanent la teren, care sînt construite pe terenul altuia pe baza unui drept de suprafață, precum și lucrurile atașate la teren pentru un scop temporar nu constituie parte componentă a bunului imobil.

(3) Nu se consideră parte componentă a bunului imobil rețelele de utilitate sau lucrările de utilitate amplasate pe bunul imobil care au fost construite de către un terț pe baza unui drept de suprafață sau în privința cărora proprietarului bunului imobil îi incumbă obligația legală de a le tolera.

(4) Clădirile și alte lucruri și lucrări prevăzute la alin.(2) și (3) constituie bunuri imobile asupra cărora dreptul de proprietate îl exercită titularul dreptului de suprafață respectiv asupra terenului pe durata de existență a acestui drept. Titularul respectiv nu poate înstrăina sau greva dreptul de proprietate și dreptul de suprafață decît împreună.

(5) Clădirile și alte lucruri și lucrări atașate permanent la teren care rămîn pe teren la stingerea dreptului de suprafață devin parte componentă a terenului.

Articolul 288². Părțile componente ale clădirii

(1) Constituie parte componentă a clădirii lucrurile și lucrările din care clădirea este construită sau care sînt atașate ei în mod permanent și care nu pot fi separate fără a deteriora în mod substanțial

clădirea sau lucrul ori lucrarea supusă separării.

(2) Lucrul sau lucrarea atașată la o clădire pentru un scop temporar nu este parte a acelei clădiri.

Articolul 288³. Unitatea în condominiu

(1) Constituie bun imobil unitatea în condominiu împreună cu cota-parte corespunzătoare din dreptul de proprietate sau de superficie asupra terenului, părților din clădire altele decât unitățile și altor părți comune ale condominiului.

(2) Unitatea și cota-parte corespunzătoare din dreptul asupra părților comune nu pot fi înstrăinate sau grevate decât împreună.

Articolul 288⁴. Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor

(1) Proprietatea terenului se întinde și asupra subsolului și a spațiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.

(2) În condițiile legii, proprietarul poate face, deasupra și în subsolul terenului, toate construcțiile, plantațiile și lucrările pe care le găsește de cuviință și poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ținut să respecte, în condițiile și în limitele determinate de lege, drepturile terților asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor și apelor subterane, lucrărilor și instalațiilor subterane și altora asemenea.

(3) Apele de suprafață și albiile acestora aparțin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condițiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria și de a utiliza, în condițiile legii, apa izvoarelor și a lacurilor aflate pe terenul respectiv, apa freatică, precum și apele pluviale.”

165. La articolul 290:

în denumire, cuvintele „Înregistrarea drepturilor” se substituie cu cuvintele „Dobândirea drepturilor reale”;

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra bunurilor imobile se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în registrul bunurilor imobile, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii.”

166. Articolul 297 se abrogă.

167. Articolele 298 și 299 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 298.** Universalitatea de fapt

(1) Constituie o universalitate de fapt ansamblul bunurilor care aparțin aceleiași persoane și sînt privite ca un tot întreg prin voința acesteia sau prin lege.

(2) Bunurile care alcătuiesc universalitatea de fapt pot, împreună sau separat, să facă obiectul unor acte sau raporturi juridice distincte.

Articolul 299. Produsele bunurilor

(1) Produsele bunurilor sînt fructele și produsele.

(2) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanța acestuia. Fructele sînt: naturale, industriale și civile. Fructele civile se numesc și venituri.

(3) Fructele naturale sînt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute fără intervenția omului, cum ar fi acelea pe care pămîntul le produce de la sine, producția și sporul animalelor.

(4) Fructele industriale sînt produsele directe și periodice ale unui bun, obținute ca rezultat al intervenției omului, cum ar fi recoltele de orice fel.

(5) Fructele civile sînt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum sînt chirii, arende, dobînzile, venitul rentelor și dividendele.

(6) Produsele sînt produsele obținute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră și altele asemenea.”

168. Codul se completează cu articolul 299¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 299¹.** Dobîndirea fructelor și a produselor

(1) Fructele și produsele se cuvin proprietarului, dacă prin lege sau act juridic nu se dispune altfel.

(2) Dreptul de proprietate asupra fructelor naturale și industriale se dobândește la data separării de bunul care le-a produs.

(3) Dreptul de proprietate asupra fructelor civile se dobândește zi cu zi.”

169. Articolul 301 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 301.** Obiectele de proprietate intelectuală

(1) Se consideră obiect de proprietate intelectuală orice rezultat al activității intelectuale, confirmat și protejat prin drepturile corespunzătoare privind utilizarea acestuia.

(2) Obiectele de proprietate intelectuală se divizează în două categorii:

a) obiecte de proprietate industrială (invenții, soiuri de plante, topografii de circuite integrate, mărci, desene și modele industriale, indicații geografice, denumiri de origine și specialități tradiționale garantate);

b) obiecte ale dreptului de autor (opere literare, artistice și științifice etc.) și ale drepturilor conexe (interpretări, fonograme, videograme și emisiuni ale organizațiilor de difuziune etc.).

(3) De domeniul proprietății intelectuale țin și alte bunuri ce dispun de un sistem de reglementare separat, cum ar fi:

a) secretul comercial (know-how);

b) numele comercial.

(4) În cazul obiectelor de proprietate industrială, dreptul asupra acestora apare în urma înregistrării obiectului, a acordării titlului de protecție de către oficiul național de proprietate intelectuală sau în alte condiții prevăzute de legislația națională, precum și în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. În cazul obiectelor dreptului de autor și ale drepturilor conexe, înregistrarea nu este o condiție obligatorie pentru apariția și exercitarea drepturilor respective, aceste obiecte fiind protejate din momentul creării lor.

(5) În condițiile legii, titularul dreptului asupra obiectului de proprietate intelectuală:

a) poate înstrăina dreptul prin cesiune;

b) poate permite exploatarea lui de către terți prin licență exclusivă sau neexclusivă;

c) poate exercita alte drepturi morale și patrimoniale prevăzute de lege în privința obiectului dreptului exclusiv.

(6) Cu excepțiile prevăzute de lege, nicio persoană nu poate exploata dreptul asupra obiectului de proprietate intelectuală al altuia fără licența corespunzătoare. Licența se prezumă neexclusivă dacă nu s-a prevăzut expres contrariul.

(7) Dreptul asupra obiectului de proprietate intelectuală și dreptul acordat prin licență se consideră bunuri corporale și pot fi grevate cu drepturi reale limitate în folosul terților.”

170. Titlul I din cartea a doua se completează cu articolele 301¹, 301², 302¹ și 302² cu următorul cuprins:

„**Articolul 301¹.** Conținutul digital și bunul digital

(1) Conținut digital se consideră datele produse și livrate în formă digitală, cum sînt programele de calculator, aplicațiile, jocurile, muzica, înregistrările video sau textele, indiferent dacă sînt accesate prin descărcare sau prin flux continuu, de pe un suport material sau prin orice alte mijloace.

(2) Dacă un conținut digital este livrat pe un suport material, cum sînt CD-urile sau DVD-urile, lui i se aplică dispozițiile privind bunurile corporale.

(3) Bun digital al unei persoane se consideră:

a) conținutul digital la care ea are dreptul;

b) contul la o poștă electronică, la o rețea sau alt cont online, la care ea are dreptul.

(4) Custodele bunului digital este profesionistul care oferă acces, menține, procesează, primește sau păstrează bunul digital al unei alte persoane (utilizator), conform contractului dintre custode și utilizator.

Articolul 301². Accesul terților la bunurile digitale

(1) Utilizatorul poate folosi serviciul electronic oferit de custodele bunului digital pentru a ordona

custodelui să ofere acces sau să nu ofere acces la toate sau anumite bunuri digitale, inclusiv la conținutul comunicărilor electronice. Dacă serviciul respectiv oferit de custode permite utilizatorului să modifice sau să revoce un ordin în orice moment, ordinul privind oferirea accesului are prioritate față de voința exprimată de utilizator într-un testament sau într-un mandat.

(2) Dacă utilizatorul nu a folosit serviciul prevăzut la alin.(1) sau dacă custodele nu oferă un asemenea serviciu, utilizatorul poate permite sau interzice, printr-un testament sau mandat, accesul anumitor persoane determinate sau determinabile la toate sau anumite bunuri digitale.

(3) Ordinul dat de utilizator conform alin.(1) sau (2) are prioritate față de condițiile contractului dintre custode și utilizator. În absența unui ordin al utilizatorului conform alin.(1) sau (2), se aplică condițiile contractului dintre custode și utilizator, care pot permite, limita sau exclude accesul terților interesați la bunurile digitale ale utilizatorului.

(4) În cazul în care în privința utilizatorului a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, iar ocrotitorul provizoriu, curatorul sau tutorele nu are acces la bunurile digitale ale persoanei ocrotite conform alin.(1), (2) sau (3), el poate cere de la instanța de judecată să-i fie acordat dreptul la acces dacă are un interes legitim în acest sens și dacă aceasta nu contravine dorințelor și sentimentelor exprimate în trecut și prezent de către persoana ocrotită. În aceleași condiții, instanța de judecată poate acorda dreptul la acces prin hotărârea judecătorească prin care se instituie măsura de ocrotire judiciară.

(5) Custodele care trebuie să ofere acces la bunurile digitale conform alin.(1)–(4) îl poate oferi prin:

a) acces deplin la contul online;

b) acces parțial la contul online, dar suficient pentru a respecta împuternicirile persoanei îndreptățite;

c) furnizarea către persoana îndreptățită a copiilor, pe un suport durabil, de pe bunurile digitale pe care utilizatorul le-ar fi putut accesa.

(6) Custodele poate stabili o taxă rezonabilă pentru a acoperi costurile de procesare a cererii și de oferire a accesului.

(7) Custodele nu este obligat să ofere acces la bunurile digitale șterse de către utilizator.

(8) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere altor dispoziții legale care permit terților accesul la bunurile digitale ale unei persoane.”

„Articolul 302¹. Titlurile de valoare

(1) Titlul de valoare este instrumentul care încorporează unul sau mai multe drepturi în așa fel încât după emiterea instrumentului dreptul sau drepturile nu pot fi exercitate sau cesionate (negociate) fără acel instrument.

(2) Constituie titluri de valoare:

a) titlurile de credit, precum cambia (biletul la ordin și trata) și cecul;

b) valorile mobiliare, precum acțiunea și obligațiunea;

c) titlurile reprezentative ale bunurilor, precum scrisoarea de trăsură, conosamentul și recipisa de magazinaj;

d) alte instrumente care, în condițiile legii, întrunesc cerințele alin.(1).

Articolul 302². Bunurile culturale mobile

(1) Sînt bunuri culturale mobile bunurile atribuite, în condițiile legii, la patrimoniul cultural național mobil al Republicii Moldova, precum și bunurile atribuite ca atare de legea aplicabilă regimului juridic al bunului respectiv conform regulilor dreptului internațional privat.

(2) Bunurile culturale mobile care aparțin Republicii Moldova sau unei unități administrativ-teritoriale fac parte din domeniul public al acesteia.

(3) Regimul juridic al bunurilor culturale mobile, precum și condițiile și limitele în care persoanele fizice și juridice exercită dreptul de proprietate asupra acestora sînt prevăzute de lege, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și, în completare, de prezentul cod.”

171. După denumirea titlului II din cartea a doua se introduce textul:

**„Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE”.**

172. La articolul 303:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Se consideră posesor al dreptului persoana care a început să-l exercite ca un titular. Dispozițiile privind posesia se aplică în mod corespunzător posesiei drepturilor.”

alineatul (3) se abrogă.

173. Articolul 304 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 304.** Posesia nemijlocită și posesia mijlocită

(1) Posesia este nemijlocită dacă stăpînirea de fapt este exercitată de către posesor personal sau prin prepusul său.

(2) Posesia este mijlocită dacă stăpînirea de fapt este exercitată prin intermediul posesorului de drept limitat.”

174. După articolul 304 se introduce textul:

„**Articolul 304¹.** Posesorul sub nume de proprietar și posesorul de drept limitat

(1) Posesorul poate exercita posesia în calitate de posesor sub nume de proprietar sau în calitate de posesor de drept limitat.

(2) Este posesor sub nume de proprietar persoana care exercită posesia asupra bunului cu intenția de a se comporta cu el ca un proprietar.

(3) Este posesor de drept limitat persoana care exercită posesia asupra bunului:

a) în calitate de titular al unui drept real limitat, în calitate de locatar, comodatatar sau coproprietar, în privința cotelor-părți ale celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri cînd exercită posesia cu intenția de a acționa astfel în interesul său, în baza unui anumit raport juridic cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorul de drept limitat a dobîndit dreptul să posedze bunul; sau

b) în calitate de antreprenor, transportator, depozitar, precum și în alte cazuri cînd exercită posesia cu intenția de a acționa astfel la indicația posesorului sub nume de proprietar, în baza unui anumit raport juridic cu posesorul sub nume de proprietar prin care posesorul de drept limitat are dreptul de a reține bunul pînă cînd cheltuielile sau costurile aferente posesiei nu au fost achitate de către posesorul sub nume de proprietar.

(4) Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător atunci cînd un alt posesor de drept limitat exercită posesia în baza unui anumit raport juridic cu posesorul de drept limitat prevăzut la alin.(3).

(5) Pînă la proba contrară, posesorul bunului se prezumă posesor sub nume de proprietar.

Articolul 304². Posesia prin prepus

(1) Este prepus, în scopul exercitării posesiei, persoana:

a) care exercită stăpînirea de fapt nemijlocită asupra bunului în numele posesorului, neavînd intenția și fără a fi parte la raportul juridic prevăzut la art.304¹ alin.(3); sau

b) căreia posesorul îi poate da instrucțiuni obligatorii în legătură cu stăpînirea sau folosirea bunului în interesul posesorului.

(2) La categoria de prepus se poate atribui, în special:

a) salariatul posesorului sau persoana care exercită o funcție similară; sau

b) persoana căreia posesorul i-a îngăduit stăpînirea de fapt asupra bunului din motive practice.

(3) De asemenea, este prepus persoana care accidental este într-o poziție să exercite, și exercită, stăpînirea de fapt nemijlocită asupra bunului pentru posesor.

Articolul 304³. Intervertirea felului posesiei

(1) Posesia de drept limitat, odată dovedită, este prezumată că se menține pînă la proba intervertirii sale în posesie sub nume de proprietar, în una din următoarele situații:

a) posesorul de drept limitat devine îndreptățit să dobîndească dreptul de proprietate de la o altă persoană decît proprietarul bunului, iar posesorul nu cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască lipsa calității de proprietar a celui față de care este îndreptățit;

b) posesorul de drept limitat săvîrșește împotriva posesorului sub nume de proprietar acte de rezistență neechivoce care exprimă intenția sa de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest

caz, intervertirea nu se va produce însă înainte de expirarea termenului prevăzut pentru restituirea bunului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător prepusului care a intervertit stăpînirea de fapt în posesie sub nume de proprietar.

Articolul 304⁴. Posesia de bună-credință

(1) Este considerată posesor de bună-credință persoana care are un drept de posesie sau care se poate considera îndreptățită să posede în urma unei examinări diligente, necesare în raporturile civile, a temeiurilor îndreptățirii sale. Buna-credință este prezumată.

(2) Posesia de bună-credință încetează dacă se stinge dreptul de posesie sau, după caz, dacă față de posesor se înaintează o pretenție întemeiată.

Articolul 304⁵. Prezumția de posesie neîntreruptă

Dacă persoana a posedat bunul la începutul și la sfîrșitul unei perioade, se prezumă că a posedat neîntrerupt pe parcursul întregii perioade.

Articolul 304⁶. Încetarea posesiei

Posesia încetează prin:

- a) înstrăinarea bunului;
- b) abandonarea bunului mobil sau înregistrarea în registrul bunurilor imobile a declarației de renunțare la dreptul de proprietate asupra bunului imobil;
- c) pierirea bunului;
- d) deposedare de către un terț, dacă posesorul rămîne lipsit de posesia bunului mai mult de 1 an;
- e) imposibilitate de a exercita posesia, intermitența fiind anormală în raport cu natura bunului.

Capitolul II

EFECTELE POSESIEI

Secțiunea 1.

Prezumția proprietății”.

175. Articolul 305 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 305.** Prezumția proprietății

(1) Posesorul este prezumat proprietar al bunului pînă la proba contrară. Această prezumție nu operează în cazul în care, conform legii, dreptul de proprietate se dobîndește prin înregistrare într-un registru de publicitate și nici față de un fost posesor al cărui bun mobil a fost furat, pierdut sau ieșit din posesie în alt mod fără consimțămîntul său, cu excepția banilor și a titlurilor de valoare la purtător.

(2) Pînă la proba contrară, se prezumă că posesorul anterior a fost proprietar al bunului pe parcursul perioadei în care l-a posedat.

(3) În cazul posesiei mijlocite, prezumțiile prevăzute la prezentul articol sînt stabilite în folosul posesorului sub nume de proprietar.”

176. După articolul 305 se introduce textul:

„Secțiunea a 2-a

Apărarea posesiei”.

177. Articolele 306–311 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 306.** Deposedarea și tulburarea ilegală

(1) Persoana care deposedează posesorul sau îi tulbură posesia se consideră că acționează ilegal, în sensul prezentei secțiuni, dacă acționează fără consimțămîntul posesorului, iar deposedarea sau tulburarea nu este permisă de lege.

(2) În afară de alte mijloace de apărare prevăzute de lege, posesorul deposedat sau tulburat ilegal are dreptul la repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor legale privind răspunderea delictuală.

Articolul 307. Autoapărarea posesorului

(1) Posesorul sau un terț poate recurge la autoapărare împotriva persoanei care deposedează ilegal de bun posesorul, care în alt mod tulbură ilegal posesia sau a cărei faptă de deposedare ilegală sau tulburare ilegală este iminentă.

(2) Mijloacele de autoapărare se limitează la măsuri imediate și proporționale necesare pentru recuperarea bunului sau încetarea ori prevenirea deposedării sau tulburării, precum și pentru înlăturarea uzurpatorului din bunul imobil.

(3) Cu respectarea dispozițiilor alin.(1) și (2), autoapărarea poate fi direcționată împotriva posesorului mijlocit sub nume de proprietar care deposedează ilegal posesorul de drept limitat sau îi tulbură ilegal posesia, încălcând condițiile raportului juridic dintre ei. Această regulă se aplică și posesorului mijlocit de drept limitat care deposedează ilegal sau tulbură ilegal posesia unui alt posesor de drept limitat.

(4) Dacă o persoană, în exercitarea dreptului de autoapărare acordat de prezentul articol, cauzează un prejudiciu persoanei care deposedează ilegal sau care tulbură ilegal posesia, se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind legitima apărare, extrema necesitate sau, după caz, gestiunea de afaceri fără mandat.

Articolul 308. Apărarea posesiei pe calea acțiunii în reintegrare

(1) În cazul în care o persoană deposedează ilegal posesorul, acesta, sub sancțiunea decăderii, în termen de 1 an, este în drept să îi ceară restituirea bunului, indiferent de care dintre ei are dreptul de posesie sau are o posesie preferată. Termenul de 1 an începe să curgă de la data deposedării.

(2) Restituirea poate, de asemenea, să fie cerută de la posesorul mijlocit sub nume de proprietar care a deposedat ilegal posesorul de drept limitat, încălcând condițiile raportului juridic dintre ei. Această regulă se aplică și posesorului de drept limitat care a deposedat ilegal un alt posesor de drept limitat.

(3) Dreptul de a cere restituirea este exclus dacă persoana care intenționează să îl exercite a deposedat ilegal un alt posesor de drept limitat.

(4) Restituirea poate, de asemenea, să fie cerută de la terțul care, la momentul dobândirii posesiei, cunoștea că posesorul a fost deposedat ilegal de către altă persoană.

Articolul 309. Apărarea posesiei pe calea acțiunii în complîngere

(1) Dacă o persoană tulbură ilegal posesia bunului sau dacă tulburarea ilegală ori deposedarea ilegală este iminentă, posesorul, sub sancțiunea decăderii, în termen de 1 an, are dreptul la apărare conform alin.(2) din prezentul articol, indiferent de cine are dreptul sau o preferință de a poseda, a folosi sau de a se bucura în alt mod de bun în sensul art.310. Termenul de 1 an începe să curgă din momentul în care începe tulburarea sau, în caz de tulburare repetată, din momentul în care a avut loc ultima tulburare.

(2) Instanța de judecată poate să dispună apărarea posesorului, în funcție de circumstanțe, prin interzicerea tulburării iminente, interzicerea tulburării curente, precum și înlăturarea consecințelor tulburărilor din trecut.

(3) Acțiunea poate fi, de asemenea, îndreptată împotriva posesorului mijlocit sub nume de proprietar care tulbură ilegal posesia posesorului nemijlocit de drept limitat, încălcând condițiile raportului juridic dintre ei. Această regulă se aplică și posesorului mijlocit de drept limitat care tulbură ilegal exercitarea posesiei posesorului nemijlocit de drept limitat, încălcând astfel condițiile raportului juridic dintre ei.

Articolul 310. Apărarea posesiei preferate pe calea acțiunii în reintegrare

(1) Posesorul anterior este în drept să ceară restituirea bunului de la persoana care exercită stăpînirea de fapt asupra bunului dacă posesia anterioară este preferată în comparație cu posesia curentă a acestei persoane.

(2) Posesia anterioară este preferată în comparație cu posesia curentă dacă posesorul anterior este de bună-credință și are dreptul să posede, în timp ce persoana care exercită posesia curentă nu are

dreptul să posedă bunul.

(3) Dacă ambele persoane sînt de bună-credință și au dreptul să posedă bunul, dreptul constituit de către proprietar este preferat în comparație cu dreptul constituit de către posesorul sub nume de proprietar care nu este proprietar. Dacă această regulă nu se poate aplica, este preferată posesia legitimă care s-a exercitat prima.

(4) Dacă ambele persoane sînt de bună-credință, dar niciuna dintre ele nu are dreptul de a posedă bunul, este preferată posesia curentă.

Articolul 311. Apărarea posesiei preferate pe calea acțiunii în complîngere

Dacă o persoană tulbură posesia sau tulburarea ori deposedarea este iminentă, posesorul de bună-credință are dreptul la apărare conform art.309 alin.(2), cu excepția cazului în care:

a) persoana care tulbură va avea, în caz de deposedare, o posesie preferată conform art.310 alin.(2)–(4); sau

b) persoana are, în comparație cu posesorul, un drept preferat de folosință sau de a se bucura în alt mod de bun.”

178. După articolul 311 se introduce textul:

„Secțiunea a 3-a

Fructele și valoarea folosinței bunului posedat”.

179. Articolul 312 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 312.** Dobîndirea fructelor bunului posedat. Valoarea folosinței bunului

(1) Posesorul de bună-credință dobîndește dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat. El nu este obligat să restituie fructele și nici valoarea folosinței bunului posedat dacă a dobîndit posesia cu titlu oneros.

(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credință la data perceperii fructelor. Fructele civile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credință se menține la data scadenței acestora.

(3) În cazul prevăzut la alin.(1), posesorul nu are dreptul la rambursarea cheltuielilor obișnuite de întreținere a bunului posedat.

(4) Dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată rămîn aplicabile în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului articol.”

180. După articolul 312 se introduce textul:

„Secțiunea a 4-a

Dobîndirea dreptului asupra bunului posedat”.

181. Articolul 313 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 313.** Dobîndirea dreptului asupra bunului posedat

În cazurile și în condițiile prevăzute de lege, posesorul sub nume de proprietar poate invoca dobîndirea dreptului asupra bunului posedat din momentul intrării în posesie (dobîndirea cu bună-credință, ocupațiunea, accesiunea) sau, după caz, din momentul împlinirii termenului de posesie prevăzut de lege (uzucapiune sau prescripție achizitivă).”

182. La articolul 318:

alineatul unic devine alineatul (1), în care după cuvintele „riscul pieirii” se introduce textul „(inclusiv pierderii sau sustragerii)”;

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul bunului predat în temeiul contractului de vînzare-cumpărare ori antrepriză cu rezerva proprietății, al contractului de leasing ori al altui contract translativ de proprietate în care trecerea proprietății este supusă unei condiții suspensive, riscurile trec la dobînditor în momentul în care acesta preia posesia bunului, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.”

183. Capitolul I din titlul III se completează cu articolele 319¹–319⁴ cu următorul cuprins:

„**Articolul 319¹.** Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice

Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice dacă aceasta nu încalcă ordinea publică sau bunele moravuri.

Articolul 319². Noțiunea și condițiile clauzei de inalienabilitate

(1) Prin contract sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani și dacă există un interes serios și legitim. Termenul începe să curgă de la data dobândirii bunului.

(2) Dobânditorul poate fi autorizat de către instanță să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.

(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. Caracterul determinant se prezumă, pînă la proba contrară.

(4) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în contractele din care se naște obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.

(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității.

Articolul 319³. Condițiile de opozabilitate a clauzei de inalienabilitate

(1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decît dacă este valabilă și îndeplinește condițiile de opozabilitate.

(2) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităților de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

(3) În cazul bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate nu se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, sînt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobîndirea proprietății prin posesia de bună-credință.

(4) În cazul în care clauza de inalienabilitate a fost prevăzută într-un contract translativ de proprietate cu titlu gratuit, ea este opozabilă și creditorilor anteriori ai dobînditorului.

(5) Neîndeplinirea condițiilor de opozabilitate nu îl lipsește pe beneficiarul clauzei de inalienabilitate de dreptul de a pretinde despăgubiri proprietarului care nu se conformează acestei obligații.

Articolul 319⁴. Sancțiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate

(1) Înstrăinătorul poate să ceară rezoluțiunea în cazul încălcării clauzei de inalienabilitate de către dobînditor.

(2) Atît înstrăinătorul, cît și terțul, dacă inalienabilitatea s-a stipulat în favoarea acestuia, pot să ceară anularea actului de înstrăinare subsecvent încheiat cu nerespectarea clauzei.

(3) Nu pot fi supuse urmării bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea într-un contract translativ de proprietate cu titlu gratuit, cît timp clauza produce efecte, dacă prin lege nu se prevede altfel.”

184. În denumirea capitolului II din titlul III, cuvîntul „ÎNCETAREA” se substituie cu cuvîntul „PIERDEREA”.

185. La articolul 320, alineatul (2) se completează în final cu cuvintele „ca efect al dobîndirii cu bună-credință”.

186. La articolul 321 alineatul (2), cuvîntul „înscrierii” se substituie cu cuvîntul „înregistrării”.

187. Articolul 322:

la alineatul (1), cuvîntul „cărăuș” se substituie cu cuvîntul „transportator”;

la alineatul (2), după cuvîntul „Remiterea” se introduce textul „scrisorii de trăsură, a”.

188. Codul se completează cu articolele 322¹–322³ cu următorul cuprins:

„Articolul 322¹. Lipsa dreptului sau împuternicirii transmițătorului

(1) Dacă transmițătorului îi lipsește dreptul sau împuternicirea de a transmite dreptul de proprietate la momentul în care dreptul de proprietate ar fi trebuit să treacă conform art.321, transmiterea are loc în momentul cînd dreptul este obținut de transmițător sau cînd persoana care are dreptul ori împuternicirea de a transmite a ratificat transmiterea.

(2) În cazul ratificării, transmiterea produce aceleași efecte ca și cînd inițial ar fi fost făcută de către o persoană împuternicită. Cu toate acestea, drepturile dobîndite de terți înainte de ratificare rămîn

neafectate.

Articolul 322². Dreptul condiționat al dobânditorului

(1) În cazul în care, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare ori antrepriză cu rezerva proprietății, al contractului de leasing ori al altui contract translativ de proprietate, trecerea proprietății este supusă unei condiții suspensive, dreptul dobânditorului de a plăti prețul în condițiile contractului și dreptul dobânditorului de a dobândi dreptul de proprietate prin plată sînt opozabile creditorilor transmițătorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător atunci cînd trecerea dreptului de proprietate la dobînditor este suspendată pînă la îndeplinirea unei alte condiții decît plata prețului.

Articolul 322³. Înstrăinarea de mai multe ori

(1) În cazul în care există mai multe acte de înstrăinare ale aceluiași bun mobil de către transmițător, dreptul de proprietate este dobîndit de către dobînditorul care primul intră în posesia bunului mobil.

(2) În cazul în care bunul mobil nu a fost predat, dreptul de preferință îl are creditorul în al cărui folos a luat naștere obligația mai înainte, iar dacă nu se poate stabili în al cărui folos a luat naștere obligația, dreptul de preferință îl are cel care a intentat primul acțiunea.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate.”

189. Articolul 328:

la alineatul (1), enunțul al doilea va avea următorul cuprins: „Proprietarul terenului riveran dobîndește, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la țărmul respectiv.”

la alineatul (2), textul „rîuri,” se exclude, după cuvintele „de alte” se introduce cuvîntul „asemenea”, iar după cuvîntul „apelor” se introduc cuvintele „sub înălțimea de scurgere”;

la alineatul (3), cuvîntul „importantă” se substituie cu cuvintele „de mal din teren”.

190. La articolul 329:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Proprietarul de teren care a efectuat construcții și alte lucrări cu materiale străine devine proprietarul lucrării, neputînd fi obligat la ridicarea acestora și nici la restituirea materialelor întrebunțate. El este obligat față de proprietarul materialelor să plătească valoarea acestora. Dacă lucrările au fost efectuate cu rea-credință, proprietarul de teren este obligat să repare și prejudiciul cauzat.”

la alineatul (3), cuvintele „daunele cauzate” se substituie cu cuvintele „prejudiciul cauzat”;

articolul se completează cu alineatele (4¹) și (7) cu următorul cuprins:

„(4¹) În locul păstrării construcțiilor sau lucrărilor făcute de terț, proprietarul are dreptul să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere terenul sau porțiunea afectată de construcție ori lucrare la valoarea de piață pe care terenul sau porțiunea ar fi avut-o dacă construcția ori lucrarea nu s-ar fi efectuat. În absența înțelegerii părților, proprietarul poate cere instanței de judecată stabilirea prețului și pronunțarea unei hotărîri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare.”

„(7) Titularul dreptului de superficie va avea, în caz de accesiune, în mod corespunzător, drepturile și obligațiile reglementate pentru proprietarul terenului, dacă nu s-a prevăzut altfel în momentul constituirii dreptului de superficie.”

191. La articolul 330:

alineatul (2) se completează în final cu textul: „Dacă niciunul din bunurile unite nu se poate considera bun principal, proprietarii lor devin coproprietari ai noului bun, proporțional valorii pe care bunurile inițiale le aveau la momentul accesiunii.”

la alineatul (3), cuvîntul „accesoriu” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvîntul „secundar”;

articolul se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care legea sau contractul nu prevede altfel.”

192. Codul se completează cu articolele 330¹–330⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 330¹. Dobândirea cu bună-credință a dreptului înregistrat în temeiul actului juridic

(1) Dobânditorul de bună-credință dobândește dreptul înregistrat în folosul său, în temeiul unui act juridic, în registrul bunurilor imobile sau într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv, în sensul art.283¹², și în cazul în care cel care a dispus de drept nu era adevăratul său titular, nu avea împuterniciri de a dispune de drept sau actul juridic de dispoziție este inefficient pe alt temei. Buna-credință trebuie să subziste pînă în momentul depunerii cererii de înregistrare a dreptului.

(2) Dobânditorul de bună-credință nu dobândește, în temeiul alin.(1), dreptul înregistrat în cazul în care dobânditorul l-a obținut cu titlu gratuit sau dobânditorul nu a intrat în posesia bunului care face obiectul dreptului înregistrat.

Articolul 330². Uzucapiunea dreptului în temeiul cuprinsului registrului de publicitate

(1) În cazul în care persoana a fost înregistrată în registrul bunurilor imobile sau într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv, în sensul art.283¹², ca titular al unui drept real sau al altui drept patrimonial (dreptul înregistrat), iar dreptul ei este pasibil de radiere sau altă rectificare pe unul din temeiurile prevăzute la art.283³¹ alin.(1) lit.a) sau b), dreptul va rămîne înregistrat valabil în folosul acelei persoane și nu se mai admite nicio radiere sau altă rectificare fără consimțămîntul persoanei înregistrate, dacă persoana a exercitat posesia sub nume de proprietar a bunului asupra căruia poartă dreptul înregistrat:

a) timp de 3 ani, în cazul în care a dobîndit dreptul cu titlu oneros și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință;

b) timp de 5 ani, în cazul în care a dobîndit dreptul cu titlu gratuit și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință; sau

c) timp de 10 ani, în celelalte cazuri.

(2) La calcularea termenelor prevăzute la alin.(1) se ia în cont posesia sub nume de proprietar exercitată după data depunerii cererii de înregistrare în folosul posesorului.

(3) Pînă la proba contrară, se prezumă că persoana a început să exercite posesia din data depunerii cererii de înregistrare în folosul posesorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător drepturilor înregistrate provizoriu.

Articolul 330³. Dobânditorul de bună-credință a dreptului înregistrat

(1) În sensul art.330², dobânditor de bună-credință se consideră persoana înregistrată sau înregistrată provizoriu în registru ca titular al unui drept dacă, la data depunerii cererii de înregistrare sau înregistrare provizorie a dreptului în folosul său, sînt îndeplinite următoarele condiții:

a) în registru nu era notată nicio acțiune care ulterior se va admite printr-o hotărîre judecătorească recunoscută de lege ca fiind opozabilă dobânditorului; nu era notat niciun drept, act juridic sau fapt juridic care întemeiază o asemenea acțiune ulterioară;

b) din informațiile neradiate cuprinse în registru nu rezulta niciun temei care să fi justificat rectificarea acestuia în favoarea altei persoane;

c) dobânditorul nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea informațiilor neradiate cuprinse în registru; și

d) dacă este cazul, dobânditorul nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască motivul din care este nul, anulabil sau inefficient temeiul pe baza căruia el dobândește dreptul înregistrat sau pe baza căruia a dobîndit dreptul înregistrat autorul nemijlocit al dobânditorului.

(2) Buna-credință se prezumă pînă la proba contrară.

Articolul 330⁴. Uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate

(1) Dreptul de proprietate asupra unui bun imobil sau mobil poate fi înregistrat în registrul bunurilor imobile sau într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv, în sensul art.283¹², în temeiul hotărîrii judecătorești prin care se constată uzucapiunea, în folosul posesorului sub nume de proprietar care l-a posedat timp de 10 ani, în una din următoarele situații:

a) proprietarul înregistrat în registrul de publicitate a decedat ori, după caz, și-a încetat existența juridică;

b) în registrul de publicitate a fost înregistrată declarația de renunțare la proprietate;

c) bunul imobil este un teren, cu sau fără construcții, care nu a fost supus înregistrării primare în registrul bunurilor imobile.

(2) În toate cazurile, posesorul poate dobândi dreptul numai dacă a depus cererea de înregistrare a dreptului de proprietate, în temeiul hotărârii judecătorești, în registrul de publicitate înainte ca un terț să fi depus propria cerere de înregistrare a dreptului în folosul său, pe baza unui temei legitim, în cursul sau chiar după împlinirea termenului necesar pentru uzucapiune.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.a) și b), termenul necesar pentru uzucapiune nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, de data în care a încetat existența juridică a proprietarului, respectiv înainte de data înregistrării declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesia bunului s-a produs la o dată anterioară.”

193. La articolul 331:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 331.** Dobândirea cu bună-credință a dreptului de proprietate asupra bunului mobil”;

la alineatul (1), după cuvântul „mobil” se introduc cuvintele „prin intrare în posesie”, iar după cuvintele „proprietarul lui” se introduce, în ambele cazuri, textul „, nu avea împuterniciri de a dispune de bun sau actul juridic de dispoziție era inefficient pe alt temei”;

la alineatul (2), cuvintele „asupra bunurilor mobile” se substituie cu textul „în temeiul alin.(1)”, iar cuvintele „valorilor mobiliare” – cu cuvintele „titlurilor de valoare”;

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică:

a) bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate;

b) bunurilor culturale mobile;

c) dacă actul în temeiul căruia dobânditorul a dobândit bunul este nul sau anulabil.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în cazurile în care legea permite dobândirea prin uzucapiune a anumitor drepturi reale limitate asupra bunurilor mobile.”

194. Codul se completează cu articolul 331¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 331¹.** Dobândirea cu bună-credință a dreptului de proprietate liber de drepturile reale limitate

(1) Dacă bunul mobil este grevat cu un drept real limitat al unui terț și transmitătorul nu are dreptul sau împuternicirea de a dispune de bun liber de dreptul terțului, dobânditorul dreptului de proprietate, cu toate acestea, dobândește acest drept liber de dreptul terțului dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) dobânditorul a intrat în posesia bunului mobil;

b) dobânditorul a dobândit bunul cu titlu oneros;

c) la momentul cînd trece dreptul de proprietate, dobânditorul nu a cunoscut și, în mod rezonabil, nici nu putea să cunoască că transmitătorul nu are dreptul sau împuternicirea să transfere dreptul de proprietate asupra bunului liber de dreptul terțului. Dobânditorului îi revine sarcina de a proba faptele din care reiese că dobânditorul nu putea, în mod rezonabil, să cunoască că transmitătorul nu are dreptul sau împuternicirea respectivă.

(2) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazurile prevăzute la art.331 alin.(3) lit.a)–c).”

195. Articolele 332–334 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 332.** Uzucapiunea mobilă

(1) Posesorul sub nume de proprietar dobândește dreptul de proprietate prin posesia bunului mobil:

a) timp de 3 ani, dacă posesorul a dobândit bunul cu titlu oneros și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință;

b) timp de 5 ani, dacă posesorul a dobândit bunul cu titlu gratuit și, pe toată durata posesiei, a posedat cu bună-credință; sau

c) timp de 10 ani, în celelalte cazuri.

(2) Posesorul care invocă uzucapiunea de bună-credință se prezumă că a început să posede din data actului sau survenirii altui temei pe care își justifică îndreptățirea.

(3) Persoana care a intrat în posesia bunului mobil prin sustragere nu dobândește dreptul de proprietate în temeiul prezentului articol.

(4) Uzucapiunea prevăzută de prezentul articol nu se aplică bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate se dobândește, conform legii, prin înregistrarea într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul art.283¹².

Articolul 333. Uzucapiunea mobilă a bunurilor culturale mobile

(1) În cazul în care bunul constituie un bun cultural mobil, posesorul nu poate dobândi dreptul de proprietate în temeiul art.330¹, 330² sau 332 înainte de expirarea termenului de 30 de ani din momentul în care:

a) bunul cultural mobil care a intrat pe teritoriul Republicii Moldova a părăsit teritoriul statului străin cu încălcarea legii aplicabile; sau

b) proprietarul bunului cultural mobil a pierdut posesia bunului pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul bunurilor culturale mobile care aparțin cultelor sau părților lor componente, termenul prevăzut la alin.(1) va fi de 75 de ani.

Articolul 334. Unirea posesiilor

(1) Posesiile posesorilor anteriori se pot invoca doar în măsura în care întruneau condițiile necesare uzucapiunii invocate de posesorul actual, iar toate posesiile invocate sînt consecutive.

(2) Posesorul actual de bună-credință poate invoca posesia posesorului anterior de rea-credință doar pentru a uzucapa în temeiul art.330² alin.(1) lit.c) sau art.332 alin.(1) lit.c).”

196. La articolul 335, alineatul (3) se completează în final cu textul: „Posesia se consideră continuă dacă s-a pierdut fără voia posesorului, cu condiția că este restituită în interiorul termenului de 1 an sau dacă, în decursul aceluiași termen, posesorul înaintează o acțiune în rezultatul căreia posesia este restituită.”

197. La articolul 336:

alineatul (1) se completează în final cu textul: „Împrejurarea că proprietarul nu cunoaște unde se află bunul mobil nu împiedică începerea cursului și nici nu suspendă cursul termenului dacă posesia nu este clandestină.”

la alineatul (2), după cuvîntul „revendicare” se introduce textul „sau, după caz, în rectificarea registrului de publicitate”, iar după cuvîntul „mijlocit” se introduce textul „ , cu condiția că acțiunea se admite”.

198. Secțiunea 1 din capitolul II se completează cu articolele 336¹ și 336² cu următorul cuprins:

„**Articolul 336¹.** Efectul dobîndirii cu bună-credință sau al uzucapiunii asupra dreptului de proprietate și grevărilor sale

(1) Titularul anterior pierde dreptul său din momentul în care altcineva l-a dobîndit, în condițiile legii, prin dobîndirea cu bună-credință sau, după caz, prin uzucapiune.

(2) Dacă cel care a dobîndit cu bună-credință sau, după caz, prin uzucapiune a cunoscut sau trebuia să cunoască că dreptul pe care îl dobîndește este grevat cu dreptul real limitat al unui terț, grevarea va continua să existe conform condițiilor sale.

(3) Dacă s-a constatat nulitatea absolută sau relativă a contractului în baza căruia uzucapantul a dobîndit dreptul real, acesta se poate opune obligației de restituire a dreptului prin invocarea uzucapiunii în condițiile legii. În acest caz, cealaltă parte contractantă se poate opune obligației de restituire a îmbogățirii primite de la uzucapant.

Articolul 336². Stingerea drepturilor întemeiate pe regulile îmbogățirii nejustificate și răspunderea delictuală

Din momentul în care dreptul este dobîndit, în condițiile legii, de altcineva prin dobîndirea cu bună-

credință sau, după caz, prin uzucapiune, titularul anterior pierde și toate drepturile de a cere de la dobânditor valoarea în bani a dreptului pierdut, precum și valoarea folosinței de care se va bucura dobânditorul după data uzucapiunii, care ar putea fi întemeiate pe dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată sau răspunderea delictuală.”

199. În denumirea secțiunii a 2-a din capitolul II, cuvântul „Încetarea” se substituie cu cuvântul „Pierderea”.

200. La articolul 337:

în denumire, cuvântul „încetării” se substituie cu cuvântul „pierderii”;

la alineatul (1), cuvântul „încetează” se substituie cu cuvintele „se pierde”.

201. La articolul 338 alineatul (3), cuvântul „înscrisă” se substituie cu cuvântul „înregistrată”.

202. Articolul 351 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 351.** Actele de administrare și de dispoziție privind bunurile proprietate comună pe cote-părți

(1) Actele de administrare precum încheierea sau rezoluțiunea unor contracte de locațiune, cesiunile de venituri imobiliare și altele asemenea cu privire la bunul comun pot fi făcute numai cu acordul coproprietarilor ce dețin majoritatea cotelor-părți.

(2) Actele de administrare care limitează în mod substanțial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun în raport cu cota sa parte ori care impun acestuia o sarcină excesivă prin raportare la cota sa parte sau la cheltuielile suportate de către ceilalți coproprietari nu pot fi efectuate decât cu acordul acestuia.

(3) Coproprietarul sau coproprietarii interesați pot cere instanței de judecată să suplinească acordul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-și exprima voința sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menținerii utilității sau valorii bunului.

(4) Orice acte juridice de dispoziție cu privire la bunul comun, actele de folosință cu titlu gratuit, cesiunile de venituri imobiliare și locațiunile încheiate pe termen mai mare de 3 ani, precum și actele care urmăresc exclusiv înfrumusețarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor. Orice act juridic cu titlu gratuit va fi considerat act de dispoziție.

(5) Actele juridice încheiate cu nerespectarea dispozițiilor alin.(1)–(4) sînt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.

(6) Coproprietarului vătămat i se recunoaște dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu despăgubiri, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.”

203. Codul se completează cu articolul 351¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 351¹.** Acțiunile în justiție ale coproprietarului

(1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare.

(2) Hotărârile judecătorești pronunțate în folosul coproprietarului beneficiază tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătorești potrivnice unui coproprietar nu sînt opozabile celorlalți coproprietari.

(3) Cînd acțiunea nu este introdusă de toți coproprietarii, pîrîtul poate cere instanței de judecată introducerea în cauză a celorlalți coproprietari în calitate de reclamânți, în termenul și condițiile prevăzute în Codul de procedură civilă pentru chemarea în judecată a altor persoane.”

204. Articolul 352 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 352.** Dreptul de preemțiune

(1) În cazul vînzării unei cote-părți din bunurile proprietate comună pe cote-părți, cu excepția vînzării la licitație, ceilalți coproprietari au un drept de preemțiune în privința cotei-părți care se vinde. Dispozițiile art.792¹–797 rămîn aplicabile.

(2) În cazul vînzării la licitație, coproprietarul sau organizatorul licitației va notifica pe ceilalți coproprietari cu cel puțin 10 zile înainte de data vînzării. La preț egal, coproprietarii vor avea dreptul de preemțiune la adjudecarea cotei-părți.”

205. La articolul 353 alineatul (5), cuvintele „împărțirea cerută” și „o împărțire săvîrșită” se

substituie, respectiv, cu cuvintele „partajul cerut” și „un partaj săvârșit”, cuvântul „aceasta” se substituie cu cuvântul „acesta”, iar cuvintele „împărțirea este simulată” – cu cuvintele „partajul este simulat”.

206. Articolul 355 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 355.** Dreptul de proprietate în condominiu

(1) În cazul în care s-a constituit un condominiu, dreptul de proprietate exclusivă asupra unității și cota-parte din dreptul de proprietate comună asupra părților comune formează o unitate indivizibilă (dreptul de proprietate în condominiu) și nu pot fi înstrăinate sau grevate separat. Orice clauză contrară este nulă.

(2) Condominiu reprezintă totalitatea de bunuri imobile formată dintr-un teren cu una sau mai multe clădiri în condițiile legii, în care există:

a) locuințe, încăperi izolate cu altă destinație decât cea de locuință sau locuri de parcare din cadrul clădirii dacă întrunesc condițiile prevăzute de legislație, construite sau care urmează a fi construite, înregistrate sub număr cadastral separat în registrul bunurilor imobile (unități). Unitățile fac obiectul dreptului de proprietate exclusivă; și

b) terenul și părțile clădirii din condominiu care nu sînt unități și sînt destinate folosinței tuturor proprietarilor în condominiu sau unora dintre aceștia, precum și alte bunuri care, potrivit legii sau actului de constituire al condominiului, sînt destinate folosinței comune a tuturor proprietarilor în condominiu sau unora dintre aceștia (părți comune). Părțile comune fac obiectul dreptului de proprietate comună forțată și perpetuă.

(3) În sensul alin.(2) lit.b), constituie teren al condominiului terenul, în hotarele stabilite, pe care este situată clădirea condominiului și terenul aferent necesar pentru deservirea și exploatarea corespunzătoare a clădirii și, în cazul clădirilor cu destinație locativă, pentru asigurarea necesităților social-locative ale membrilor condominiului, care constituie proprietate comună pe cote-părți a tuturor proprietarilor din condominiu. În cazul în care proprietarii părților comune dețin doar un drept de suprafață asupra terenului condominiului sau un alt drept prevăzut de legislație, atunci dreptul asupra terenului face parte din părțile comune, iar referințele la teren se consideră referințe la dreptul respectiv asupra terenului.

(4) La schimbarea titularului dreptului de proprietate exclusivă asupra unității, la noul proprietar trece și cota-parte din dreptul de proprietate comună. Orice clauză contrară este nulă.

(5) Modul de constituire și administrare a proprietății în condominiu se reglementează prin lege.”

207. Articolul 357:

la alineatul (1), după cuvântul „oricînd” se introduc cuvintele „de către oricare dintre coproprietari”;

la alineatul (2), cuvintele „Împărțirea poate fi cerută” se substituie cu cuvintele „Partajul poate fi cerut”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Partajul poate fi făcut prin contract de partaj între coproprietari sau, în absența unui contract de partaj, prin hotărîre judecătorească prin introducerea unei acțiuni de partaj de către oricare dintre coproprietari.”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Contractului de partaj i se aplică dispozițiile legale cu privire la actele juridice de dispoziție.”

208. Articolul 358:

la alineatul (1), cuvintele „Împărțirea este inadmisibilă” se substituie cu cuvintele „Partajul este inadmisibil”;

la alineatul (2), cuvintele „Împărțirea poate fi efectuată în cazul părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente” se substituie cu cuvintele „Partajul poate fi efectuat în cazul condominiului”.

209. La articolul 359 alineatul (1), cuvântul „înscrise” se substituie cu cuvântul „notate”.

210. Articolul 360 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 360.** Suspendarea pronunțării partajului prin hotărîre judecătorească

Instanța sesizată cu cererea de partaj poate suspenda pronunțarea partajului, pentru cel mult 1 an, pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalți coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii

este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanța, la cererea părții interesate, va reveni asupra măsurii.”

211. La articolul 361:

în denumire, cuvintele „împărțire a” se substituie cu cuvintele „partaj al”;

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate a cărei separare îi va reduce valoarea nu vor fi partajate în natură dacă cel puțin unul dintre coproprietari se opune unui asemenea mod de partaj.”

alineatul (2):

în partea introductivă, după cuvintele „nu este” se introduce cuvântul „comod”;

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui coproprietar sau în favoarea mai multor coproprietari, la cererea lor comună. În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, instanța de judecată aplică dispozițiile art.361¹.”

litera b) se completează în final cu textul „, dacă niciunul dintre coproprietari nu a cerut atribuirea întregului bun sau dacă această cerere nu poate fi satisfăcută”;

la alineatul (3), după cuvintele „parte reală” se introduce textul „(lot de atribuire)”;

alineatele (4) și (5) vor avea următorul cuprins:

„(4) În cazul divizării unui imobil, instanța de judecată poate constitui un drept de servitute sau un alt drept real limitat pentru a permite folosirea corespunzătoare a bunului nou-format.

(5) Instanța de judecată nu poate dispune un mod de partaj la care obiectează toți coproprietarii.”

212. Codul se completează cu articolul 361¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 361¹.** Atribuirea bunului în cazul mai multor cereri

(1) În cazul mai multor cereri de atribuire care se contrazic reciproc, la atribuirea bunului către un coproprietar se iau în considerare necesitățile și interesele speciale ale fiecărui coproprietar, dorința titularilor cotelor-părți care formează majoritatea din toate cotele-părți și acordurile anterioare.

(2) Coproprietarul are dreptul preferențial la atribuirea locuinței în care își avea reședința obișnuită la data introducerii acțiunii de partaj, precum și, după caz, asupra mobilierului cu care este dotată locuința.

(3) Coproprietarul are dreptul preferențial la atribuirea bunului pe care îl folosea în desfășurarea unei activități de întreprinzător sau profesionale la data introducerii acțiunii de partaj, precum și asupra bunurilor mobile cu care era dotat.

(4) În cazul în care mai mulți coproprietari invocă drepturile preferențiale, se va ține cont de aptitudinea solicitanților de a administra și întreține bunul în cauză. În cazul în care bunul ține de o activitate sau este o parte socială într-o societate comercială, se va ține cont de durata participării personale a solicitantului în acea activitate înainte de data introducerii acțiunii de partaj.”

213. Articolul 363:

la alineatul (1), textul „asupra cărora dreptul de proprietate apare la data înscrierii în registrul bunurilor imobile” se substituie cu textul „și a altor bunuri asupra cărora dreptul de proprietate apare, conform legii, la data înregistrării în registrul de publicitate corespunzător”;

articolul se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Partajul nu afectează drepturile reale ale terților asupra bunului constituite înainte de partaj.”

la alineatul (4), cuvintele „opozabilă creditorului care deține” se substituie cu cuvintele „opozabil creditorului care deține un gaj sau”.

214. Articolul 365 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 365.** Nulitatea contractului de partaj

(1) Contractul de partaj poate fi desființat pentru aceleași cauze ca și actele juridice.

(2) Contractul de partaj făcut fără acordul tuturor coproprietarilor este lovit de nulitate absolută.

(3) Contractul de partaj este valabil chiar dacă nu cuprinde toate bunurile proprietate comună pe cote-părți. Pentru bunurile omise se poate face oricând un contract de partaj suplimentar.

(4) Nu poate invoca nulitatea relativă a contractului de partaj coproprietarul care, cunoscând cauza

de nulitate, înstrăinează total sau parțial bunurile atribuite.”

215. Articolul 371 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În cazul în care bunul comun reprezintă un drept care, conform legii, se dobândește prin înregistrare într-un registru de publicitate, iar dreptul este înregistrat doar în folosul unuia dintre soți, oricare dintre soți poate cere să se noteze în registrul de publicitate calitatea acelui drept de bun comun al soților. În lipsa acestei notări, față de terțul dobânditor al dreptului înregistrat ori al unei grevări asupra acelui drept nu se poate invoca calitatea lui de bun comun al soților, cu excepția cazului în care se va demonstra că dobânditorul a cunoscut această calitate pe altă cale.”

216. La articolul 373:

în denumire, cuvintele „împărțire a” se substituie cu cuvintele „partaj al”;
la alineatul (2), cuvântul „împărțite” se substituie cu cuvântul „partajate”.

217. Titlul III din cartea a doua se completează cu capitolul III¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul III¹

PROPRIETATEA PERIODICĂ

Articolul 373¹. Proprietatea periodică

(1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în absența unei reglementări speciale, ori de câte ori mai multe persoane (coproprietari) exercită succesiv și repetitiv atributul folosinței specific dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul în care asupra bunului există un drept de proprietate comună pe cote-părți, iar coproprietarii au convenit asupra unui mod de folosință în intervale de timp determinate.

(3) Dispozițiile legale privind proprietatea comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător proprietății periodice în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol.

Articolul 373². Temeiul proprietății periodice

(1) Proprietatea periodică se naște în temeiul actului juridic.

(2) Caracterul periodic al proprietății deținute de mai mulți coproprietari trebuie să fie prevăzut expres prin indicarea intervalului de timp determinat care se atribuie dobânditorului în temeiul cotei-părți dobândite. Intervalul de timp va fi exprimat prin referința la prima și ultima zi și lună de folosință exclusivă.

Articolul 373³. Valabilitatea actelor încheiate de coproprietar

(1) În privința cotei-părți aferente intervalului de timp ce îi revine ori a unei părți din ea, orice coproprietar poate încheia, în condițiile legii, acte de conservare, de administrare și de dispoziție. Ceilalți coproprietari nu dețin vreun drept de preemțiune în temeiul legii.

(2) Actele de administrare sau de dispoziție care au ca obiect cota-parte din dreptul de proprietate aferentă unui interval de timp care aparține unui alt coproprietar sînt ineficiente în partea în care constituie sau transmit drepturi privitor la acea cotă-parte. Dispozițiile art.351¹ și 351² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 373⁴. Drepturile și obligațiile coproprietarilor

(1) Fiecare coproprietar este obligat să facă toate actele de conservare în așa fel încît să nu împiedice ori să îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalți coproprietari. Pentru reparațiile mari, coproprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalți coproprietari.

(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanța bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalți coproprietari.

(3) La încetarea intervalului, coproprietarul este dator să predea bunul coproprietarului îndreptățit să îl folosească în următorul interval.

(4) Coproprietarii pot încheia un contract de administrare, dispozițiile privind proprietatea comună pe cote-părți aplicîndu-se în mod corespunzător. Clauza din contractul de administrare a bunului imobil care prevede că dobânditorul unei cote-părți aderă de plin drept la contractul de administrare în locul

celui care a înstrăinat cota-parte respectivă produce efecte doar din momentul în care acest contract a fost notat în registrul bunurilor imobile.

Articolul 373⁵. Obligația de despăgubire și excluderea

(1) Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.

(2) În cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietății periodice, acesta va putea fi exclus, prin hotărîre judecătorească, la cererea coproprietarului vătămat.

(3) Excluderea va putea fi dispusă numai dacă unul dintre ceilalți coproprietari sau un terț cumpără cota-parte a celui exclus.

Articolul 373⁶. Încetarea proprietății periodice

(1) Proprietatea periodică încetează prin distrugerea bunului comun, în temeiul dobîndirii de către o singură persoană a tuturor cotelor-părți din dreptul de proprietate periodică, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Coproprietarul nu are dreptul de a cere partajul bunului deținut cu titlu de proprietate periodică dacă coproprietarii nu au convenit altfel prin contract. Dreptul coproprietarului de a cere partajul bunului imobil devine opozabil prin notare în registrul bunurilor imobile.”

218. Articolele 374 și 375 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 374. Acțiunea în revendicare

(1) Proprietarul unui bun are dreptul de a i se recunoaște dreptul de proprietate și de a obține sau recupera posesia sa de la oricare persoană care îl stăpînește de fapt, cu excepția cazului în care acea persoană are un drept de a poseda bunul, în sensul art.304¹ alin.(3), opozabil proprietarului.

(2) Acțiunea în revendicare se înaintează contra persoanei care exercită stăpînirea de fapt a bunului la data înaintării.

(3) În cazul în care dreptul de proprietate sau un alt drept de a poseda al persoanei față de care s-a înaintat acțiunea în revendicare este înregistrat într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv, acțiunea în revendicare nu poate fi admisă dacă nu s-a dispus efectuarea în acel registru, în condițiile legii, a rectificării sau a altei modificări în folosul persoanei care a înaintat acțiunea în revendicare.

(4) Cu toate acestea, dacă hotărîrea judecătorească prin care s-a dispus efectuarea rectificării sau a altei modificări nu este opozabilă, conform legii, titularului unui drept înregistrat în registrul de publicitate cu caracter constitutiv, atunci acestuia nu îi este opozabilă nici hotărîrea judecătorească prin care s-a admis acțiunea în revendicare.

Articolul 375. Excluderea revendicării

Acțiunea în revendicare se respinge dacă, în condițiile stabilite de lege, prin efectul dobîndirii de bună-credință, al uzucapiunii, al accesiunii, al aplicării dispozițiilor privind regimul bunului găsit sau al altui temei prevăzut de lege, proprietarul a pierdut dreptul de proprietate, iar posesorul sau predecesorul său l-a dobîndit.”

219. Codul se completează cu articolele 375¹ și 375² cu următorul cuprins:

„Articolul 375¹. Revendicarea bunului după dobîndirea în temeiul actului juridic lovit de nulitate absolută sau relativă ori ineficient

(1) În cazul în care bunul a fost dobîndit în temeiul unui act juridic lovit de nulitate absolută sau relativă ori al unui act juridic ineficient în partea îndreptățirii dobînditorului, proprietarul poate exercita acțiunea în revendicare sub rezerva dispozițiilor art.374 și 375.

(2) Dacă, conform legii, proprietarului care a revendicat îi revine o obligație de a restitui prețul sau chiria primită ori o altă obligație corelativă față de dobînditor, iar această obligație corelativă trebuie executată simultan, dobînditorul, în temeiul art.615, poate suspenda executarea obligației de restituire a bunului pînă cînd proprietarul se oferă să execute sau execută obligația corelativă ce îi revine.

Articolul 375². Concurența cu alte acțiuni

Dacă între proprietar și posesor există un raport juridic, proprietarul își va recupera bunul în

condițiile aceluia raport juridic.”

220. La articolul 376:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 376.** Acțiunea negatorie”;

la alineatul (1), cuvântul „încălcat” se substituie cu cuvântul „tulburat”, iar textul „privare ilicită de posesiune, proprietarul poate cere autorului încetarea încălcării” se substituie cu textul „privare de posesie, proprietarul este în drept să ceară instanței să fie apărât”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Instanța de judecată poate să dispună apărarea proprietarului, în funcție de circumstanțe, prin interzicerea tulburării iminente, interzicerea tulburării curente, precum și înlăturarea consecințelor tulburării din trecut.”

la alineatul (3), cuvintele „și al drepturilor unor alte persoane” se substituie cu cuvintele „sau al drepturilor unor alte persoane care îi sînt opozabile”.

221. La articolul 383:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile art.382 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.”

222. La articolul 387, cuvintele „se consideră fructe de pe acel teren” se substituie cu cuvintele „aparțin proprietarului aceluia teren vecin”.

223. La articolul 389:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Orice construcție, lucrare sau plantație se poate face de către proprietarul terenului numai cu respectarea unei distanțe minime de 60 de cm față de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege sau regulamentul de urbanism, astfel încît să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin.”

la alineatul (3), după cuvintele „să ceară” se introduc cuvintele „demolarea construcției sau”.

224. La articolul 395 alineatul (1), după textul „(uzufructuar) de a” se introduc cuvintele „poseda și”.

225. Articolul 396:

la alineatul (1), textul „ , prin lege sau act juridic, dispozițiile privind registrul bunurilor imobile fiind aplicabile pentru bunurile imobile” se substituie cu textul „prin lege sau act juridic”;

la alineatul (3), cuvintele „un patrimoniu sau o parte din el” se substituie cu textul „o masă patrimonială, o universalitate de fapt sau o parte din ea”.

226. La articolul 397:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Uzufructul se instituie cel mult pînă la decesul persoanei fizice sau la lichidarea persoanei juridice în al cărei folos a fost stabilit uzufructul, dacă un termen mai scurt nu este stabilit prin lege sau prin act juridic.”

alineatul (3) se abrogă;

la alineatul (4), după cuvintele „sau lichidare” se introduc cuvintele „a uzufructuarului”.

227. Codul se completează cu articolul 397¹ și 397² cu următorul cuprins:

„**Articolul 397¹.** Acțiunea confesorie a uzufructuarului

(1) Uzufructuarul poate intenta acțiune împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului de uzufruct, chiar și față de nudul proprietar. Dispozițiile legale privitoare la apărarea dreptului de proprietate se aplică în mod corespunzător acțiunii confesorii a uzufructuarului.

(2) Dreptul la acțiune confesorie este imprescriptibil.

Articolul 397². Cesiunea uzufructului

(1) În absența unei prevederi contrare, uzufructuarul nu poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar.

(2) Uzufructuarul rămîne dator exclusiv față de nudul proprietar numai pentru obligațiile născute înainte de cesiune. Pînă la notificarea cesiunii, uzufructuarul și cesionarul răspund solidar pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor față de nudul proprietar.

(3) După notificarea cesiunii, cesionarul este dator față de nudul proprietar pentru toate obligațiile născute după notificarea cesiunii. În acest caz, uzufructuarului i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale din materia fidejusiunii.

(4) După cesiune, dreptul de uzufruct continuă, după caz, pînă la împlinirea termenului inițial sau pînă la decesul uzufructuarului inițial.”

228. La articolul 398:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 398.** Locațiunea bunului grevat de uzufruct”;

alineatul (1) se abrogă.

229. Articolul 399:

la alineatul (3), cuvîntul „autenticată” se substituie cu cuvîntul „legalizată”;

la alineatul (5), cuvîntul „autenticarea” se substituie cu cuvîntul „legalizarea”.

230. Articolul 403 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 403.** Uzufructul creanțelor

(1) Uzufructul asupra unei creanțe este opozabil terților în aceleași condiții ca și cesiunea de creanță.

(2) Dacă uzufructul se răsfrînge asupra unei creanțe care devine scadentă în timpul uzufructului, plata se face uzufructuarului, care eliberează chitanță.

(3) La încheierea uzufructului, tot ceea ce a fost primit ca plată se transmite nudului proprietar.”

231. Articolul 404 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Repartizarea exercitării dreptului de vot în alte condiții decît cele prevăzute la alin.(1) și (2) nu este opozabilă terților, afară de cazul în care aceștia au cunoscut-o în mod expres.”

232. La articolul 409, textul „se uzează, ca urmare a utilizării lor” se substituie cu cuvintele „se supun uzurii”, iar enunțul al doilea se exclude.

233. La articolul 410 alineatul (2), cuvintele „daune-interese” se substituie cu cuvîntul „despăgubiri”.

234. Articolul 412:

la alineatele (3) și (6), cuvîntul „capitale” se substituie cu cuvîntul „mari”;

articolul se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Sînt reparații mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun și care implică o cheltuială excepțională, cum ar fi cele referitoare la consolidarea ori reabilitarea construcțiilor privind structura de rezistență, zidurile interioare și/sau exterioare, acoperișul, instalațiile electrice, termice ori sanitare aferente acestora, la înlocuirea sau repararea motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.”

235. La articolul 413, cuvintele „caz fortuit” se substituie cu cuvintele „eveniment în afara controlului lor”.

236. La articolul 416, cuvîntul „Nudul” se substituie cu textul „Sub rezerva dreptului de uzufruct, nudul”.

237. La articolul 418 alineatul (1), cuvintele „patrimoniului sau părții de patrimoniu” se substituie cu cuvintele „masei patrimoniale sau părții din masă”.

238. La articolul 420, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Uzufructul încetează și în cazul în care s-a desființat titlul de proprietate al celui care a instituit uzufructul ori cînd a intervenit rezoluțiunea contractului prin care s-a instituit uzufructul.”

239. Articolul 421 se completează în final cu cuvintele „neefectuînd reparațiile la care este ținut”.

240. La articolul 422 alineatul (1), cuvintele „caz fortuit” se substituie cu cuvintele „eveniment în afara controlului uzufructuarului”.

241. Articolul 423:

la alineatul (1), cuvîntul „corespunzătoare” se substituie cu cuvintele „în care se află”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul în care uzufructul este înregistrat într-un registru de publicitate, uzufructul stins trebuie radiat.”

242. Articolul 424:

la alineatul (1), după cuvîntul „poate” se introduc cuvintele „poseda și”;
alineatul (2) se completează în final cu textul „, precum și împreună cu părinții ori cu alte persoane aflate în întreținere”;

la alineatul (3), textul „, dispozițiile privind registrul bunurilor imobile fiind aplicabile pentru bunurile imobile” se exclude.

243. În cuprinsul capitolului III din titlul IV, cuvîntul „teren”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „imobil” la forma gramaticală corespunzătoare.

244. Articolul 428 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător cînd servitutea grevează un alt imobil decît un teren.”

245. La articolul 429:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Părțile pot să prevadă obligația proprietarului imobilului dominant de a plăti, la anumite perioade, o recompensă (compensație) proprietarului imobilului aservit.”

la alineatul (3), cuvîntul „împărțirea” se substituie cu cuvîntul „divizarea”.

246. Articolul 431:

la alineatul (2), cuvintele „Actul juridic” se substituie cu cuvîntul „Contractul”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Servitutea se constituie prin înregistrarea ei în registrul bunurilor imobile.”

247. Articolul 433 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 433.** Dobîndirea servituților prin uzucapiune

(1) Orice servitute se poate dobîndi prin uzucapiunea prevăzută la art.330².

(2) Numai servitutea pozitivă se poate dobîndi prin uzucapiunea prevăzută la art.330⁴, care se aplică în mod corespunzător.”

248. La articolul 439, cuvîntul „grad” se substituie cu cuvîntul „rang”.

249. La articolul 440:

alineatul unic devine alineatul (1), în care:

în partea introductivă, cuvintele „prin radierea ei din registrul bunurilor imobile” se exclud;

litera c) se completează în final cu cuvintele „ori intervenire a rezoluțiunii contractului prin care s-a instituit servitutea”;

la litera e), după cuvîntul „imposibilitate” se introduce cuvîntul „definitivă”;

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Servitutea stinsă urmează a fi radiată din registrul bunurilor imobile.”

250. La articolul 441 alineatul (2), după cuvîntul „uzufructuar” se introduc cuvintele „sau superficial”, iar după cuvîntul „ori” se introduce textul „, după caz,”.

251. La articolul 442 alineatul (2), cuvintele „suplini consimțămîntul proprietarului terenului dominant” se substituie cu cuvintele „pronunța o hotărîre care ține loc de contract de răscumpărare a servituții”.

252. Articolul 443:

la alineatul (1), după cuvintele „imobiliar de a” se introduc cuvintele „poseda și”, iar după cuvintele „construcții” și „construcții existente” se introduc cuvintele „a superficialului”;

alineatul (5) se completează în final cu textul: „Dreptul de proprietate asupra construcției ridicate pe terenul grevat de suprafață este exercitat de către superficial pe durata existenței dreptului de suprafață. În cazul în care construcția a fost înregistrată în registrul bunurilor imobile, superficialul va fi arătat ca proprietar al construcției pe durata existenței dreptului de suprafață.”

253. Articolul 444:

la alineatul (1), cuvîntul „înscrisii” se substituie cu cuvîntul „înregistrării”;

alineatul (2) se completează în final cu textul: „La împlinirea termenului, dreptul de suprafață poate fi reînnoit.”

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Suprafața se poate înregistra și în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului imobil

a transmis exclusiv construcția ori a transmis terenul și construcția, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea suprafeței.”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În situația în care s-a construit pe terenul altuia, suprafața se poate înregistra pe baza renunțării proprietarului terenului la dreptul de a invoca accesivitatea, în favoarea constructorului. De asemenea, ea se poate înregistra în folosul unui terț pe baza cesiunii dreptului de a invoca accesivitatea.”

254. La articolul 446, cuvântul „înscris” se substituie cu cuvântul „înregistrează”.

255. Articolul 447 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 447.** Exercițiul dreptului de suprafață

(1) Supraficiarul poate dispune în mod liber de dreptul său de suprafață. În cazul unei construcții existente, supraficiarul poate înstrăina ori ipoteca suprafața și construcția numai împreună.

(2) În caz de vânzare a construcției de către supraficiar, proprietarul terenului are dreptul de preemțiune.”

256. La articolul 448, alineatele (3) și (4) se abrogă.

257. La articolul 449:

litera a) se completează în final cu textul „ori dacă a intervenit rezoluțiunea contractului prin care s-a instituit suprafața”;

articolul se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

„b¹) prin pierderea construcției, dacă există stipulație expresă în acest sens;”.

258. Articolul 451 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 451.** Efectele stingerii dreptului de suprafață

(1) În cazul prevăzut la art.449 lit.a), construcția care făcea obiectul dreptului de suprafață, din data stingerii suprafeței, devine de drept parte componentă a terenului conform art.288¹, aparținând proprietarului terenului, iar dreptul supraficiarului asupra terenului și construcției se radiază. Proprietarului terenului îi incumbă obligația de a plăti o despăgubire egală cu valoarea de piață a acesteia de la data expirării termenului. Supraficiarul nu are dreptul, la stingerea dreptului de suprafață, să demoleze construcția sau părți ale ei. Supraficiarul este obligat să remită proprietarului terenului actele aferente ridicării construcției.

(2) Când construcția nu există în momentul constituirii dreptului de suprafață, iar valoarea acesteia este egală sau mai mare decât aceea a terenului, proprietarul terenului poate cere obligarea supraficiarului să cumpere terenul la valoarea de piață pe care acesta ar fi avut-o dacă nu ar fi existat construcția. Supraficiarul poate refuza să cumpere terenul dacă ridică, pe cheltuiala sa, construcția clădită pe teren și repune terenul în situația anterioară.

(3) În absența unei înțelegeri contrare încheiate cu proprietarul terenului, drepturile reale limitate consimțite de supraficiar se sting în momentul încetării dreptului de suprafață. Ipotecile care grevează dreptul de suprafață se strămută de drept asupra despăgubirii primite de la proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin.(1), se extind de drept asupra terenului în cazul prevăzut la alin.(2) enunțul întâi sau se strămută de drept asupra materialelor în cazul prevăzut la alin.(2) enunțul al doilea.

(4) Ipotecile constituite cu privire la teren pe durata existenței suprafeței nu se extind și la construcție în momentul încetării dreptului de suprafață în cazul prevăzut la alin.(1). Ele se strămută de drept asupra sumei de bani primite de proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin.(2) enunțul întâi sau se extind de drept cu privire la întregul teren în cazul prevăzut la alin.(2) enunțul al doilea.”

259. La articolul 452, alineatul (3) se abrogă.

260. Codul se completează cu articolele 452¹ și 452² cu următorul cuprins:

„**Articolul 452¹.** Efectele încetării suprafeței prin consolidare

(1) În cazul în care dreptul de suprafață s-a stins prin consolidare, în absența unei stipulații contrare, drepturile reale limitate constituite asupra drepturilor supraficiarului se mențin pe durata pentru care au fost constituite, dar nu mai târziu de expirarea termenului inițial al suprafeței.

(2) Ipotecile născute pe durata existenței suprafeței se mențin fiecare în funcție de obiectul asupra cărora s-au constituit.

Articolul 452². Efectele încetării superficiei prin pieirea construcției

(1) În cazul stingerii dreptului de suprafață prin pieirea construcției, drepturile reale care grevează dreptul de suprafață se sting, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Ipotecile născute cu privire la nuda proprietate asupra terenului pe durata existenței dreptului de suprafață se mențin asupra dreptului de proprietate reîntregit.”

261. Capitolul V din titlul IV va avea următorul cuprins:

**„Capitolul V
GAJUL**

**Secțiunea 1
Dispoziții generale**

Articolul 454. Noțiunea de gaj

(1) Gajul este dreptul real în al cărui temei titularul (creditorul gajist) poate pretinde, din valoarea obiectului gajului, satisfacerea creanțelor sale garantate cu preferință față de ceilalți creditori ai titularului obiectului gajului (debitorul gajist).

(2) Valabilitatea gajului depinde de valabilitatea obligației garantate prin gaj.

(3) Gajul se constituie în vederea garantării executării obligației și reprezintă un raport de drept accesoriu față de obligația garantată, fiind condiționat în timp de durata acesteia, dacă legea sau contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 455. Debitorul gajist

(1) Este debitor gajist orice persoană fizică sau juridică care este proprietar, un alt posesor sau uzufructuar legal al bunurilor depuse în gaj și care are dreptul de a înstrăina aceste bunuri.

(2) Poate fi debitor gajist atât debitorul obligației garantate, cât și un terț (numit garantul gajist sau, după caz, garantul ipotecar).

(3) Bunurile proprietate comună pot fi gajate doar cu acordul tuturor coproprietarilor, fiecare din coproprietari devenind în acest caz codebitor gajist.

(4) Societățile comerciale și întreprinderile gajează bunurile lor în conformitate cu documentele de constituire.

(5) Cota-parte din proprietatea comună pe cote-părți poate fi gajată fără acordul celorlalți coproprietari dacă contractul între coproprietari nu prevede altfel. În cazul imobilelor, mențiunea cu privire la necesitatea unui asemenea acord urmează a fi notată în registrul bunurilor imobile.

(6) Cel care are asupra bunului un drept afectat de modalități sau susceptibil de nulitate poate constitui doar un gaj afectat de aceleași modalități sau condiții de nulitate.

(7) Dacă dreptul de dispoziție asupra unui bun necesită acordul (încuviințarea, autorizarea etc.) unui terț, acest acord este necesar și pentru constituirea gajului asupra bunului respectiv.

(8) Bunul aflat în proprietatea unor persoane fizice în privința cărora s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară sau în proprietatea minorilor poate fi gajat cu respectarea condițiilor necesare pentru înstrăinare, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 455¹. Garantul gajist (garantul ipotecar)

(1) Debitorul și garantul gajist, în calitatea sa de debitor gajist, pot conveni asupra condițiilor de garantare a executării obligațiilor debitorului de către garantul gajist, precum și asupra obligațiilor debitorului față de garantul gajist în cazul exercitării dreptului de gaj de către creditorul gajist. Lipsa unui asemenea acord scris între debitor și garantul gajist nu influențează valabilitatea gajului.

(2) Garantul gajist nu poate opune creanțele sale față de debitor satisfacerii creanțelor creditorului gajist din contul bunului gajat.

(3) În cazul în care creanțele creditorului gajist sînt satisfăcute de către garantul gajist, inclusiv din contul bunului gajat, se aplică dispozițiile legale cu privire la subrogație. După ce garantul gajist execută obligația debitorului, primul are dreptul să solicite, în condițiile legii, de la creditorul gajist dovada executării obligației.

Articolul 455². Creditorul gajist (creditor ipotecar)

Este creditor gajist (creditor ipotecar) persoana în a cărei favoare s-a constituit gajul.

Articolul 456. Tipurile de gaj

(1) Gajul se constituie asupra unui bun mobil sau imobil ori asupra unei universalități de bunuri mobile.

(2) Gajul bunurilor imobile este denumit ipotecă. Dispozițiile privitoare la gaj se aplică în mod corespunzător ipotecii în măsura în care nu contravin dispozițiilor speciale cu privire la ipotecă.

(3) Gajul bunurilor mobile are loc cu sau fără deposedarea de ele.

(4) Gajul bunului mobil cu deposedare este denumit amanet.

Articolul 457. Indivizibilitatea gajului

(1) Gajul este indivizibil chiar dacă bunul gajat sau obligația este divizibilă.

(2) Gajul este indivizibil și subzistă integral asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele și asupra tuturor părților lor chiar și în cazul în care bunul sau obligația sînt divizibile.

Secțiunea a 2-a

Apariția, înregistrarea și stingerea gajului

Articolul 458. Temeiul și momentul apariției gajului

(1) Gajul apare doar în condițiile și în formele stabilite de prezentul cod.

(2) Gajul este convențional sau legal.

(3) Ipoteca apare în momentul înregistrării. Gajul bunurilor mobile fără deposedare apare în momentul înregistrării sau, în cazul gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare, prin control, în conformitate cu art.473¹ alin.(2). Dispozițiile legale referitoare la gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare se aplică în mod corespunzător și gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturile deschise la alți prestatori de servicii de plată decît o bancă. În acest caz, trimerile la bancă se vor citi ca trimiteri la respectivul prestator de servicii de plată.

(4) Cheltuielile legate de înregistrarea gajului, precum și cele legate de modificarea contractului de gaj și înregistrarea acestor modificări, sînt suportate de debitorul gajist, cu excepția cazurilor în care contractul de gaj prevede altfel.

(5) Amanetul apare în momentul dobîndirii posesiei asupra bunului.

Articolul 459. Înregistrarea gajului fără deposedare

(1) Ipoteca se înregistrează în registrul bunurilor imobile. În cazul în care modificarea contractului de ipotecă conduce la modificarea datelor înregistrate în registrul bunurilor imobile, modificările respective trebuie înregistrate conform procedurii stabilite pentru înregistrarea ipotecii.

(2) Gajul bunurilor mobile fără deposedare, cu excepția gajului constituit prin control în conformitate cu dispozițiile art.473¹ alin.(2), se înregistrează în registrul garanțiilor reale mobiliare (registrul garanțiilor).

Articolul 460. Stingerea gajului

(1) Gajul se stinge prin stingerea obligației a cărei executare acesta o garantează.

(2) Amanetul se stinge odată cu încetarea posesiei.

(3) Gajul se stinge în urma pieririi bunului gajat, scoaterii acestuia din circuitul civil, dacă aceste evenimente se produc asupra bunului în întregime.

(4) Gajul asupra bunului mobil încorporat unui imobil subzistă cu titlu de ipotecă sub condiția înregistrării în registrul bunurilor imobile chiar dacă bunul mobil și-a schimbat natura. Acest gaj are rang de prioritate stabilit conform înregistrării anterioare.

(5) Gajul se stinge și în cazul:

a) acordului scris al creditorului gajist de a radia gajul;

- b) expirării termenului pentru care a fost constituit gajul;
- c) vânzării în cadrul exercitării dreptului de gaj;
- d) altor situații prevăzute de lege.

(6) Cererea de radiere a gajului înregistrat sau a ipotecii se depune la registrul corespunzător de către creditorul gajist sau de către orice persoană interesată, cu acordul scris al creditorului gajist. Cazurile în care nu este nevoie de acordul creditorului gajist pentru radierea gajului sînt stabilite de legislație.

Secțiunea a 3-a **Obiectul și întinderea gajului**

Articolul 461. Dispoziții generale privind obiectul și întinderea gajului

(1) Obiect al gajului poate fi orice bun corporal sau incorporeal, prezent sau viitor, determinat individual sau generic, sau o universalitate de bunuri, cu excepția bunurilor scoase din circuit civil, bunurilor inalienabile sau insesizabile. Obiect al gajului poate fi orice drept patrimonial, inclusiv dreptul de creanță al debitorului gajist față de creditorul gajist.

(2) Prin universalitate de bunuri, în sensul alin.(1), se înțelege o totalitate de bunuri mobile, prezente sau viitoare, corporale sau incorporale, descrise în mod general.

(3) Dreptul de gaj se extinde și asupra accesoriilor bunului gajat dacă contractul nu prevede altfel.

(4) Gajul se extinde asupra oricărui bun care se unește prin accesiune cu bunul gajat, precum și asupra oricăror altor îmbunătățiri aduse lui.

(5) Nu pot constitui obiect al gajului drepturile legate nemijlocit de persoana debitorului gajist și nici drepturile a căror cesiune este interzisă de lege.

(6) Deținerea calificată de acțiuni ale băncilor din Republica Moldova poate constitui obiect al gajului doar cu aprobarea prealabilă a Băncii Naționale a Moldovei.

(7) Nu pot fi gajate separat bunurile care, în temeiul legii, nu pot fi înstrăinate separat. Nu poate fi obiect al gajului o parte a bunului indivizibil.

(8) Obiect al gajului poate fi dreptul asupra mijloacelor bănești în monedă națională și în valută străină:

a) aflate și care vor intra în conturi bancare, prin gaj fără deposedare;

b) sub formă de monede metalice jubiliare și comemorative, inclusiv cele ce conțin metale prețioase, prin gaj cu deposedare (amanet).

Articolul 462. Obiectul ipotecii

(1) Obiectul ipotecii poate fi unul sau mai multe bunuri imobile prezente sau viitoare ce pot fi individualizate prin numere cadastrale separate. Dispozițiile privind ipoteca se aplică în mod corespunzător în cazul ipotecării drepturilor reale limitate dacă legea nu interzice ipotecarea lor.

(2) Obiectul ipotecii este determinat prin denumirea bunului, numărul său cadastral, locul aflării, precum și printr-o descriere suficientă pentru identificarea acestuia.

(3) Prin contract poate fi prevăzută extinderea ipotecii asupra bunurilor imobile ce vor fi dobândite sau construite în viitor, conform legii.

(4) Bunul imobil ipotecat rămîne în proprietatea debitorului ipotecar. Contractul de ipotecă poate prevedea folosirea obiectului ipotecii de către creditorul ipotecar.

(5) Riscul pieririi sau al deteriorării fortuite a obiectului ipotecii este suportat de către debitorul ipotecar, dacă contractul de ipotecă nu prevede altfel.

(6) Ipoteca asupra terenului se extinde asupra construcțiilor capitale existente și viitoare, precum și asupra construcțiilor nefinalizate amplasate pe acesta, cu excepția celor care se află în proprietatea terților.

(7) Cota-parte din părțile comune ale bunului imobil, deținute cu drept de proprietate comună (teren, acoperiș, scări, subsol etc.) aferentă unei încăperi izolate, este ipotecată împreună cu încăperea respectivă fără acordul celorlalți coproprietari ai spațiilor comune.

Articolul 462¹. Evaluarea obiectului ipotecii

Valoarea de piață și de înlocuire a obiectului ipotecii trebuie să fie stabilită printr-un raport de evaluare întocmit de către un evaluator, în conformitate cu legislația privind activitatea de evaluare.

Articolul 463. Bunuri de substituie și despăgubiri

(1) Dacă, în condițiile legii, încetează dreptul de proprietate al debitorului gajist asupra bunului gajat, gajul se extinde de plin drept asupra bunului de substituie sau despăgubirii datorate debitorului gajist, dacă contractul de gaj nu prevede altfel. În acest caz, rangul de prioritate al gajului asupra bunului de substituie sau despăgubirii va fi determinat de momentul apariției gajului asupra bunului a cărui proprietate a încetat.

(2) Gajul se extinde asupra despăgubirilor de asigurare, cu excepția situației în care cazul asigurat a avut loc din culpa creditorului gajist sau dacă contractul de gaj prevede altfel.

(3) În cazul în care cunosc despre existența gajului asupra bunului, persoanele care datorează sumele de despăgubire sînt obligate să înștiințeze creditorul gajist, la adresa indicată în registrul garanțiilor sau, în cazul ipotecii, în registrul bunurilor imobile, despre intenția de a plăti aceste despăgubiri. Creditorul gajist trebuie să răspundă în decurs de 10 zile de la primirea înștiințării, indicînd unul din următoarele moduri de utilizare a despăgubirilor:

a) plata către creditorul gajist pentru stingerea obligației garantate, dacă a transmis avizul de executare conform art.497 alin.(1);

b) plata în contul debitorului gajist, indicînd contul, atunci cînd a fost constituit un gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești în contul bancar, conform art.473¹ alin.(2); sau

c) plata către debitorul gajist sau după cum este indicat de către debitorul gajist.

(4) Pentru scopurile prevăzute la alin.(3) lit.b) din prezentul articol, debitorul gajist va asigura constituirea gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în contul bancar, conform art.473¹ alin.(2), în termen de 3 zile de la data cererii creditorului gajist. În cazul neexecutării acestei obligații, creditorul gajist este în drept să ceară executarea anticipată a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, în conformitate cu dispozițiile art.494 alin.(1).

(5) Persoanele care datorează despăgubirile trebuie:

a) fără întîrziere nejustificată, să plătească despăgubirea după cum este indicat în răspunsul creditorului gajist; sau

b) dacă creditorul gajist nu a răspuns în termenul indicat la alin.(3) și există dovada recepției de către acesta a înștiințării, să plătească despăgubirea debitorului gajist sau după cum este indicat de către debitorul gajist.

(6) Creditorul gajist va îndrepta despăgubirile primite în conformitate cu dispozițiile alin.(3) lit.a) la stingerea obligației garantate.

(7) Dacă despăgubirile plătite de asigurător creditorului gajist depășesc soldul creanțelor creditorului gajist față de debitorul gajist, primul va restitui diferența debitorului gajist sau succesorilor lui.

Articolul 464. Obligațiile asigurătorului față de creditorul garantat

(1) Obligațiile prevăzute de prezentul articol se aplică ori de cîte ori asigurătorului i se aduce dovada că un terț (creditorul garantat) deține o garanție reală asupra bunului care face obiectul unei asigurări de bunuri. Această dovadă nu trebuie repetată în cazul în care asigurarea este prelungită sau este contractată o nouă asigurare între aceleași părți în privința aceluiași bun asigurat. Asigurătorul poartă aceste obligații pînă cînd este informat despre stingerea garanției reale.

(2) Dacă asigurătorul și creditorul nu au convenit altceva prin contract, asigurătorul este obligat:

a) să confirme în scris creditorului garantat că îl recunoaște ca creditor garantat față de care are obligațiile prevăzute de prezentul articol;

b) la cererea creditorului garantat, să ofere în scris informația despre existența poliței de asigurare în privința bunului grevat în folosul creditorului garantat și suma asigurată din poliță;

c) să expedieze creditorului garantat, fără întîrziere nejustificată, avertismentul prevăzut la art.1327 alin.(1) lit.a);

d) în termen de 7 zile după ce i s-a notificat survenirea unui caz asigurat care ar putea rezulta într-o pretenție mai mare de 5% din suma asigurată, să expedieze creditorului gajist informația despre acest fapt.

(3) Asigurătorul poate solicita de la asigurat sau creditor rambursarea cheltuielilor reale ocazionate de executarea obligațiilor prevăzute la alin.(2).

(4) În cazul în care o primă de asigurare sau o tranșă nu este plătită în termen, asigurătorul rămâne obligat, pe baza asigurării, să facă plata în folosul creditorului garantat în decursul termenului de o lună de la scadență sau după expedierea avertismentului prevăzut la art.1327 alin.(1) lit.a) ori, dacă aceste condiții nu au fost îndeplinite, după ce i s-a expediat informația despre rezoluțiunea asigurării.

(5) Rezoluțiunea asigurării produce efecte față de creditorul garantat doar după expirarea termenului de 2 luni după ce i s-a expediat informația despre declarația de rezoluțiune a asigurării. Această dispoziție nu se aplică dacă creditorul garantat și-a dat consimțământul la rezoluțiune.

(6) Dispozițiile alin.(5) enunțul întâi se aplică de asemenea dacă asigurătorul și asiguratul modifică condițiile asigurării și convin să reducă acoperirea acordată de asigurare sau prevăd că prestația asigurătorului este limitată la plata cheltuielilor de reparație a bunului real suportate de asigurat.

(7) Dacă asiguratul exercită un drept de rezoluțiune a asigurării, declarația de rezoluțiune nu produce efecte juridice atît timp cît asiguratul nu face dovada stingerii garanției reale asupra bunului asigurat ori a existenței consimțământului la rezoluțiune din partea creditorului garantat. Creditorul garantat nu poate refuza să dea consimțământul fără motiv întemeiat.

(8) Asigurătorul se subrogă în dreptul real de garanție în măsura în care plătește despăgubirea de asigurare creditorului garantat. Dispozițiile legale privind subrogarea se aplică în mod corespunzător.

(9) Subrogarea nu poate fi opusă față de alți creditori garanțați în raport cu același bun față de care asigurătorul continuă să fie obligat în baza asigurării.

Articolul 465. Produsele

Gajul bunului se extinde de plin drept asupra produselor bunului, asupra produsului vînzării sau înstrăinării în alt mod a bunului gajat, inclusiv în conformitate cu dispozițiile art.472¹ alin.(1), sau a produselor acestuia, dacă creditorul și debitorul gajist nu au convenit altfel. În acest caz, rangul de prioritate a gajului asupra produselor bunului, asupra produsului vînzării sau înstrăinării în alt mod a bunului sau a produselor acestuia este determinat de momentul apariției gajului asupra bunului.

Articolul 466. Gajul bunurilor viitoare

Gajul asupra bunurilor care vor intra în patrimoniul debitorului gajist în viitor, inclusiv asupra bunurilor viitoare, nu grevează aceste bunuri decît din momentul în care debitorul gajist devine titularul drepturilor gajate. Rangul de prioritate al gajului se stabilește conform art.491 alin.(1).

Articolul 467. Transformarea bunurilor

Gajul subzistă asupra bunului mobil nou care rezultă din transformarea unui bun gajat. Gajul se extinde asupra a ceea ce rezultă din confuziunea (amestecul) sau unirea mai multor bunuri mobile dintre care unele au fost gajate. Persoana care dobîndește dreptul de proprietate asupra bunului nou este, în special în virtutea regulilor cu privire la accesiunea mobilă, ținută de acest gaj.

Secțiunea a 4-a Gajul convențional

Subsecțiunea 1 Constituirea gajului

Articolul 468. Contractul de gaj

(1) Contractul de gaj, cu excepția gajului prin deposedare, se întocmește în formă scrisă, sub sancțiunea nulității. Contractul de ipotecă se încheie în formă autentică.

(2) În cazul gajării unui bun a cărui vînzare trebuie autenticată notarial, contractul de gaj, de

asemenea, trebuie autentificat notarial. Părțile pot conveni asupra autentificării notariale a oricărui contract de gaj.

(3) Forma contractului de modificare a contractului de gaj trebuie să fie similară formei prevăzute pentru contractul de gaj.

(4) Contractul de gaj trebuie să conțină:

- a) numele și prenumele (denumirea) părților;
- b) domiciliul (sediul) părților;
- c) acordul expres al debitorului gajist de a constitui gajul în favoarea creditorului gajist;
- d) descrierea bunului gajat, iar în cazul ipotecii, suplimentar se va indica valoarea de piață și valoarea de înlocuire a bunului ipotecat, stabilite în raportul de evaluare;
- e) esența și scadența obligației garantate prin gaj, suma maximă garantată a acesteia, fără dobânzi și cheltuieli, precum și modul de determinare a sumelor adiționale garantate prin gaj;
- f) tipul gajului.

(5) Părțile pot include în contractul de gaj și alte clauze.

(6) Clauza cu privire la gaj poate fi inclusă în contractul din care izvorăște obligația garantată prin gaj. În acest caz, contractul din care se nasc obligațiile debitorului trebuie să fie încheiat cu respectarea formei cerute pentru contractul de gaj și să includă clauzele esențiale ale acestuia.

(7) Este nulă clauza prin care creditorul gajist devine proprietarul obiectului gajului în cazul neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligației garantate prin gaj.

(8) Dispoziția alin.(7) nu se aplică în cazul respectării concomitente a următoarelor condiții: obiect al gajului îl constituie moneda națională sau valuta străină, cu excepția monedelor metalice jubiliare și comemorative (inclusiv a celor ce conțin metale prețioase); moneda în care urmează a fi executată obligația garantată nu diferă de moneda mijloacelor bănești asupra cărora dreptul a fost gajat. În acest caz, creditorul gajist devine titular al dreptului privind mijloacele bănești ce constituie obiectul gajului în condițiile stabilite la art.496².

(9) Contractul de gaj este valabil chiar dacă a fost încheiat în pofida înțelegerii între debitorul gajist și un terț care limitează în orice mod dreptul debitorului gajist de a gaja bunul. Terțul poate cere debitorului gajist repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea acestei înțelegeri și poate exercita alte mijloace juridice de apărare, însă această încălcare nu constituie temei de nulitate a contractului de gaj.

Articolul 468¹. Informarea creditorului cu privire la drepturile terților

La încheierea contractului de gaj, debitorul gajist este obligat să notifice în scris creditorul gajist cu privire la drepturile terților asupra obiectului gajului cunoscute de el la momentul constituirii gajului. Neexecutarea acestei obligații acordă creditorului gajist dreptul de a cere executarea anticipată a obligației garantate prin gaj sau modificarea condițiilor contractului de gaj.

Articolul 468². Dobândirea cu bună-credință a dreptului de gaj

(1) Chiar dacă debitorul gajist nu este adevăratul titular al obiectului gajului și nici nu are împuternicirea de a-l gaja, creditorul gajist totuși dobândește un drept de gaj valabil dacă, la momentul constituirii gajului, sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) debitorul gajist este înregistrat ca titular al obiectului gajului în registrul de publicitate cu caracter constitutiv prevăzut de lege sau, în cazul obiectelor asupra cărora dreptul nu se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, obiectul gajului sau titlul său reprezentativ la purtător se află în posesia debitorului gajist;

b) creditorul gajist nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că debitorul gajist nu este adevăratul titular al obiectului gajului și nici nu are împuternicirea de a-l gaja.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în cazul în care obiectul asupra căruia dreptul nu se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate a fost furat de la proprietar sau de la posesorul legal.

Articolul 468³. Dobândirea simultană a titlului de proprietate și a ipotecii

(1) Notarul autentifică contractul de ipotecă în baza contractului de vânzare-cumpărare neînregistrat în registrul bunurilor imobile în cazul în care ipoteca este constituită în legătură cu dobândirea bunului ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare.

(2) Contractul de vânzare-cumpărare și contractul de ipotecă se depun simultan la organul cadastral teritorial pentru înregistrarea drepturilor părților. Dreptul de proprietate și dreptul de ipotecă asupra bunului imobil se înregistrează în mod succesiv.

Subsecțiunea a 2-a **Obligația garantată prin gaj**

Articolul 468⁴. Obligația garantată

(1) Poate fi garantată prin gaj una sau mai multe obligații. Obligația garantată poate fi prezentă sau viitoare, pură și simplă sau afectată de modalități, determinată sau determinabilă, fixă sau flotantă. Creanța garantată prin gaj trebuie să fie determinată sau determinabilă la momentul exercitării dreptului de gaj.

(2) Gajul este constituit valid numai dacă obligația garantată prin el este exprimată în lei sau valută străină, în unități bănești de calcul sau în orice îmbinare a acestora.

(3) Gajul se extinde și asupra achitării dobânzilor, comisioanelor, penalităților, amenzilor, reparării prejudiciului cauzat, compensării cheltuielilor de judecată, cheltuielilor rezonabile de întreținere a bunului gajat și altor cheltuieli rezonabile de exercitare a dreptului de gaj, dacă părțile nu au convenit altfel.

(4) Poate fi garantată prin gaj o obligație care apare după încheierea contractului de gaj dacă acest fapt este stipulat în mod expres în contract.

(5) În cazul garantării obligațiilor viitoare, părțile vor conveni expres, în contractul de gaj, asupra faptului că gajul va garanta aceluiași creditor gajist executarea oricărei obligații viitoare.

(6) Gajul poate fi constituit și astfel încât doar suma maximă pentru care bunul trebuie să garanteze să fie determinată prin înregistrare în registru.

(7) O creanță poate fi garantată cu mai multe bunuri și de mai multe persoane.

(8) Cu acordul creditorului gajist și al debitorului gajist, în locul creanței pentru care este constituit gajul poate fi pusă o altă creanță. Înlocuirea creanței garantate nu trebuie să afecteze drepturile creditorilor gajiști cu rang de prioritate inferior. Se vor respecta în mod corespunzător cerințele de formă și de înregistrare.

Articolul 468⁵. Gajul constituit pentru garantarea plății unei sume de bani

Gajul constituit pentru garantarea plății unei sume de bani este valabil chiar dacă, la momentul constituirii lui, debitorul gajist încă nu a primit prestația pentru care se obligă sau a primit-o doar parțial ori în tranșe. Această regulă se aplică în special la acordarea de credite, împrumuturi sau la emiterea de obligații ori de alte titluri de împrumut.

Articolul 468⁶. Consecințele refuzului transmiterii sumelor de bani

Dacă creditorul gajist refuză să predea sumele de bani pe care s-a obligat să le dea cu împrumut și în a căror garantare deține un gaj, el este obligat să reducă gajul (cu excepția ipotecii) sau să-l radieze, sub sancțiunea reparării prejudiciului cauzat debitorului gajist.

Subsecțiunea a 3-a **Gajul asupra bunurilor mobile**

§1. Particularitățile amanetului

Articolul 469. Constituirea amanetului

(1) Amanetul este constituit prin remiterea bunului sau titlului către creditorul gajist sau către un terț care acționează în numele creditorului gajist ori, dacă bunul este deja în mâinile acestuia, prin menținerea posesiei în baza consimțământului debitorului gajist, în scopul garantării creanței creditorului.

(2) Pentru apariția amanetului nu este obligatorie încheierea în scris a contractului.

(3) Amanetul este făcut public prin posesia bunului sau a titlului exercitată de creditor și rămîne public doar dacă posesia este continuă. Publicitatea determină rangul de prioritate al amanetului în conformitate cu dispozițiile art.491 alin.(1).

Articolul 469¹. Conservarea dreptului de amanet

(1) Amanetul subzistă în cazul în care exercitarea posesiei este împiedicată de un terț, fără ca creditorul să fi consimțit.

(2) Amanetul subzistă și în cazul în care exercitarea posesiei este întreruptă provizoriu prin remiterea bunului sau a titlului către debitorul gajist sau către un terț pentru evaluare, reparare, transformare sau ameliorare.

(3) Cu consimțămîntul debitorului gajist, creditorul poate să exercite posesia prin intermediul unui terț, care trebuie informat privitor la titlul bunului.

Articolul 470. Amanetul titlurilor negociabile

(1) Amanetul care grevează bunuri reprezentate printr-un conosament sau prin alt titlu negociabil apare în momentul în care creditorul gajist și-a executat prestația dacă titlul îi este remis în următoarele 10 zile.

(2) Dacă titlul este negociabil prin andosare și remitere sau numai prin remitere, transmiterea lui către creditorul gajist are loc prin andosare și remitere sau numai prin remitere.

Articolul 471. Recipisa privind obligația garantată

Creditorul gajist este obligat să elibereze, la cererea debitorului gajist, o recipisă cu privire la caracterul și, în măsura posibilităților, la mărimea obligației, a cărei executare este garantată de bunul amanetat. Pentru bunul preluat se emite chitanță de amanetare, care confirmă încheierea contractului de amanet.

Articolul 471¹. Particularitățile amanetării la lombard

(1) Lombardul nu are dreptul să folosească și să dispună de bunurile amanetate și răspunde pentru pierderea sau deteriorarea lor în măsura în care nu poate dovedi că pierderea sau deteriorarea este urmare a unui impediment în afara controlului său.

(2) În cazul în care creditul garantat prin amanetarea bunurilor la lombard nu este restituit în termen, lombardul are dreptul să vîndă, după expirarea termenului de grație de o lună, bunul amanetat conform regulilor de valorificare a patrimoniului amanetat. Creanțele lombardului față de debitor se sting și atunci cînd cîștigul din vînzare nu acoperă datoria.

(3) Condițiile contractului de amanetare la lombard prin care se limitează drepturile debitorului în raport cu cele conferite prin dispozițiile prezentului cod sau ale altor legi sînt nule. În locul unor astfel de condiții se aplică dispozițiile legale corespunzătoare.

§2. Particularitățile gajului asupra unei universalități de bunuri

Articolul 472. Constituirea gajului asupra unei universalități de bunuri

În cazul gajului asupra unei universalități de bunuri, nu este necesară individualizarea părților ei constitutive. Se consideră gajate în mărimea stabilită de contract toate bunurile care, conform particularităților de gen indicate în contract, pot fi atribuite la această universalitate.

Articolul 472¹. Înstrăinarea sau substituirea bunurilor din universalitatea de bunuri gajată

(1) Debitorul gajist are dreptul să vîndă sau să înstrăineze în alt mod bunurile din universalitatea de bunuri în cursul obișnuit al activității sale, liber de gaj, cu condiția substituiri bunurilor înstrăinate cu alte bunuri de aceeași natură în termenul convenit cu creditorul gajist. În cazul nerespectării acestei condiții, creditorul gajist conservă un gaj asupra produsului înstrăinării bunului, în modul stabilit la art.465, însă nu poate invoca dreptul de gaj în fața dobînditorului bunurilor.

(2) Gajul unei universalități de bunuri subzistă chiar dacă bunurile au fost pierdute sau distruse, cu condiția că debitorul gajist le-a substituit în perioada de timp indicată de creditorul gajist cu bunuri de aceeași natură sau cu alte bunuri acceptate de către creditorul gajist.

(3) Dreptul debitorului gajist de a vinde sau a înstrăina în alt mod bunurile din universalitatea de bunuri este suspendat de plin drept din momentul primirii de către debitorul gajist a avizului de executare conform art.497 alin.(1).

§3. Particularitățile gajului asupra bunurilor incorporale

Articolul 473. Gajul asupra drepturilor patrimoniale

(1) Poate fi grevat cu gaj orice drept patrimonial, inclusiv drepturi asupra obiectelor proprietății intelectuale, creanțe bănești, alte creanțe contractuale și creanțe născute din alte temeieri de apariție a obligațiilor, cu excepțiile prevăzute de lege.

(2) Gajul asupra drepturilor patrimoniale nu necesită consimțământul debitorului obligației patrimoniale, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(3) Gajul asupra drepturilor patrimoniale se extinde asupra oricărei garanții personale sau reale care asigură plata sau altă executare a obligației patrimoniale, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Gajul asupra drepturilor patrimoniale se extinde asupra oricărei garanții personale sau reale care asigură plata sau altă executare a obligației patrimoniale în pofida înțelegerii între debitorul gajist și debitorul obligației patrimoniale care limitează în orice mod dreptul debitorului gajist de a greva cu gaj drepturile patrimoniale sau garanția personală ori reală care asigură plata sau altă executare a obligației.

(5) Debitorul obligației patrimoniale poate cere debitorului gajist repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea înțelegerii indicate la alin.(4) și poate exercita alte mijloace juridice de apărare, însă această încălcare nu constituie temei de nulitate a contractului de gaj sau a contractului din care rezultă drepturile patrimoniale.

(6) Debitorul execută obligația patrimonială conform condițiilor acesteia, pînă cînd nu primește de la creditorul gajist avizul de executare conform art.497 alin.(1). După primirea avizului de executare, debitorul execută obligația patrimonială doar conform instrucțiunilor creditorului gajist, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(7) Cu consimțământul debitorului gajist, creditorul gajist are dreptul să exercite drepturile prevăzute la art.496³ chiar și pînă la inițierea exercitării dreptului de gaj, conform art.494, fiind obligat să îndrepte încasările obținute din executarea obligației patrimoniale la stingerea obligației garantate.

Articolul 473¹. Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare

(1) Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești aflate și care vor intra în conturile bancare (curente, de depozit, alte conturi) se constituie prin înregistrarea sau prin dobîndirea de către creditorul gajist a controlului asupra conturilor, în conformitate cu dispozițiile alin.(2).

(2) Creditorul gajist dobîndește controlul asupra contului bancar al debitorului gajist atunci cînd:

a) creditorul gajist este banca în care este deschis contul – din momentul încheierii contractului de gaj; sau

b) debitorul gajist, creditorul gajist și banca în care este deschis contul convin în scris prin contractul de control că banca va executa instrucțiunile creditorului gajist privind dispunerea de mijloacele bănești din cont, indiferent de consimțământul debitorului gajist – din momentul încheierii contractului de control.

(3) Banca este obligată, la cererea clientului său care intenționează să gajeze drepturile asupra mijloacelor bănești din contul deschis la respectiva bancă, să încheie contractul de control cu creditorul gajist. Banca poate refuza încheierea contractului doar atunci cînd, conform legislației privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului sau altor dispoziții legale, băncii i se interzice să stabilească relații de afaceri cu respectivul creditor gajist.

(4) Dacă contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este liber să dispună de mijloacele bănești din contul bancar.

(5) Dreptul de stingere prin compensare a obligațiilor, deținut de bancă în temeiul legii, nu este atins prin dreptul de gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi.

(6) În virtutea normelor cu privire la secretul bancar, banca poate refuza furnizarea informației referitoare la existența gajului asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi, constituit prin control.

(7) În cazul în care mijloacele bănești sînt puse sub urmărire la cererea altor creditori, banca înștiințează despre acest fapt creditorul gajist (dacă acesta nu este însăși banca) și informează executorul judecătoresc despre existența gajului. În acest caz, creditorul gajist este în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel, alăturîndu-se la executare în termenul indicat la art.101 alin.(1) din [Codul de executare](#).

(8) După primirea avizului de executare emis de creditorul gajist conform art.497 alin.(1), banca refuză executarea ordinelor debitorului gajist privind debitarea mijloacelor bănești din cont dacă, în urma unei astfel de debitări, soldul contului se va reduce mai jos de soldul obligației garantate indicate în avizul de executare.

(9) Banca răspunde solidar cu debitorul gajist pentru prejudiciul cauzat creditorului gajist în legătură cu încălcarea de către bancă a obligațiilor prevăzute la alin.(7).

Articolul 473². Gajul valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile

(1) Gajul valorilor mobiliare transferabile este reglementat de prezentul cod și de [Legea nr.171/2012](#) privind piața de capital.

(2) Acțiunile gajate nu dau creditorului gajist dreptul de a participa ca acționar la adunările generale, dreptul de participare fiind rezervat acționarului.

(3) Gajul titlului negociabil se constituie prin înregistrare sau prin dobîndirea de către creditorul gajist a posesiei titlului, în conformitate cu dispozițiile art.470.

(4) Gajul titlului negociabil se extinde asupra bunurilor corporale care fac obiectul acestui titlu, cu condiția că emitentul titlului este în posesia bunului, în mod direct sau indirect, în momentul cînd gajul titlului apare.

§4. Particularitățile gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului

Articolul 474. Constituirea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului

(1) Prin derogare de la dispozițiile art.468, constituirea gajului pentru garantarea plății unei sume de bani în cazul emiterii de obligațiuni asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului are loc fără încheierea contractului de gaj, în temeiul cererii emitentului de obligațiuni, la care se anexează:

- a) acordul emitentului de a constitui gajul în favoarea deținătorilor de obligațiuni;
- b) copia certificatului de înregistrare de stat al emitentului;
- c) extrasul din registrul de stat al persoanelor juridice și al întreprinzătorilor individuali;
- d) procesul-verbal al ședinței organului competent al emitentului care a adoptat decizia de emitere a obligațiunilor;
- e) prospectul ofertei publice de obligațiuni, întocmit conform legislației cu privire la piața de capital;
- f) lista bunurilor ce urmează a fi gajate, cu indicarea datelor necesare de introdus în registru, inclusiv valoarea bunurilor gajate și valoarea emisiunii de obligațiuni fără dobînzii și cheltuieli.

(2) Gajul specificat la alin.(1) se consideră constituit din momentul înregistrării acestuia conform art.459.

(3) După înregistrarea prospectului ofertei publice de obligațiuni la Comisia Națională a Pieței Financiare și pînă la inițierea plasamentului obligațiunilor, emitentul este obligat să prezinte organului de înregistrare a gajului:

- a) hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind înregistrarea prospectului ofertei publice de obligațiuni, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- b) un exemplar al prospectului ofertei publice de obligațiuni, înregistrat la Comisia Națională a

Pieței Financiare.

(4) În temeiul documentelor prezentate de emitent conform dispozițiilor alin.(3), în registrul garanțiilor se introduc date privind:

- a) clasa obligațiunilor;
- b) data și numărul înregistrării de stat a obligațiunilor;
- c) termenul de circulație a obligațiunilor și data scadenței acestora.

(5) Înregistrarea în registrul garanțiilor va conține de asemenea mențiunea precum că creditorii gajști sînt deținătorii de obligațiuni conform listei întocmite, la data expirării termenului de circulație a acestora, de către Depozitarul central unic al valorilor mobiliare.

Articolul 474¹. Radierea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului

Temei pentru radierea gajului constituit conform art.474 poate servi:

- a) hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind respingerea cererii de înregistrare a prospectului ofertei publice de obligațiuni;
- b) hotărîrea Comisiei Naționale a Pieței Financiare privind radierea din registrul de stat al valorilor mobiliare a obligațiunilor emise;
- c) hotărîrea privind declararea emisiunii de obligațiuni neefectuate sau nevalabile, în cazul în care plasarea obligațiunilor nu a avut loc;
- d) hotărîrea instanței de judecată.

Articolul 474². Exercitarea gajului la emiterea obligațiunilor asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului

În cazul neexecutării la scadență de către emitent a obligațiilor sale ce rezultă din obligațiunile asigurate cu bunurile proprii ale emitentului și/sau ale terțului, deținătorii de obligațiuni (creditorii gajști) menționați la art.474 alin.(5) sînt în drept să inițieze procedura de exercitare a dreptului de gaj, în modul stabilit de lege.

Subsecțiunea a 5-a

Particularitățile gajului asupra întreprinderii

Articolul 475. Noțiunea de gaj asupra întreprinderii

Gajul asupra întreprinderii în calitate de complex patrimonial se extinde asupra tuturor bunurilor mobile ale întreprinderii.

Articolul 475¹. Dreptul de opțiune al creditorului gajist

Creditorul gajist care a obținut în posesie bunul gajat, în conformitate cu dispozițiile art.499¹ sau, după caz, ale art.499³, este în drept să-l vîndă în baza procedurii generale, potrivit art.505, sau ca un tot întreg, potrivit art.475².

Articolul 475². Exercitarea dreptului de gaj asupra întreprinderii

(1) În cazul în care creditorul gajist a decis să exercite dreptul de gaj asupra întreprinderii prin vînzarea ei ca un tot întreg, avizul de executare a gajului va conține, pe lîngă datele prevăzute la art.497 alin.(10), o mențiune în acest sens.

(2) Avizul de executare a gajului se depune la registrul garanțiilor și se expediază către toate băncile cunoscute ca deținînd controlul asupra conturilor bancare ale debitorului gajist în conformitate cu dispozițiile art.473¹ alin.(2).

(3) Creditorul gajist poate în orice moment să renunțe la exercitarea dreptului de gaj asupra întreprinderii ca un tot întreg și să procedeze la exercitarea dreptului de gaj în baza regulilor generale stabilite la art.505. În acest caz, el va depune în registrul garanțiilor un aviz de modificare cu privire la avizul de executare depus conform alin.(1) din prezentul articol.

Secțiunea a 5-a

Gajul legal

Articolul 476. Creanțele din care poate naște gajul legal

(1) Gajul legal poate naște doar din:

- a) creanțele statului pentru sumele datorate conform legislației fiscale și vamale;
- b) creanțele rezultate dintr-o hotărîre judecătorească.

(2) Gajul legal poate greva bunuri mobile și imobile.

(3) Gajul legal nu poate greva bunuri sau drepturi patrimoniale gajate deja în folosul altor creditori, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 476¹. Gajul legal de garantare a creanțelor fiscale și vamale

(1) În cazul creanțelor statului care iau naștere în temeiul legislației fiscale și vamale, gajul legal se constituie doar dacă este înregistrat conform art.459. Cererea de înregistrare reprezintă un aviz în care se indică bunurile pe care creditorul intenționează să le valorifice, temeiul creanței și mărimea ei. Creditorul gajist are obligația să aducă la cunoștință debitorului gajist avizul înregistrat.

(2) La avizul depus pentru înregistrare se anexează, după caz, hotărîrea instanței de judecată sau actul ce confirmă creanțele statului față de debitorul gajist apărute în baza legislației fiscale sau vamale.

Articolul 476². Gajul legal constituit în baza hotărîrii judecătorești

(1) Creditorul în a cărui favoare a fost emisă o hotărîre judecătorească cu privire la încasarea unei sume de bani poate obține un gaj legal asupra unui bun, mobil sau imobil, al debitorului său.

(2) Gajul legal se constituie prin înregistrarea unui aviz, în care se indică bunul gajat și mărimea creanței, iar în cazul pensiei sau al pensiei de întreținere – mărimea plăților periodice și coeficientul de indexare. La aviz se anexează o copie autenticată de pe hotărîrea judecătorească și dovada aducerii avizului la cunoștința debitorului.

Articolul 476³. Reducerea, substituirea sau radierea gajului legal

La cererea proprietarului bunurilor gajate legal, instanța de judecată stabilește ce bunuri ar putea fi gajate, poate reduce numărul lor sau permite reclamantului să substituie gajul legal cu o altă garanție suficientă pentru plata creanței. În acest caz, instanța de judecată poate hotărî radierea înregistrării gajului legal.

Articolul 476⁴. Exercițarea dreptului de gaj

Creditorul care și-a înregistrat gajul legal are dreptul de a urmări bunul gajat în condițiile prevăzute în secțiunea a 8-a.

Secțiunea a 6-a

Înregistrarea gajului bunurilor mobile

Articolul 477. Registrul garanțiilor

(1) Registrul garanțiilor este un registru public, în care se înregistrează gajul bunurilor mobile, precum și oricare alte drepturi de garanție asupra bunurilor mobile prevăzute la art.483.

(2) Registrul garanțiilor este unica sursă oficială de informație privind drepturile de garanție înregistrate asupra bunurilor mobile, inclusiv în scopul determinării rangului de prioritate al gajului.

(3) Organizarea și funcționarea registrului garanțiilor, cerințele de securitate și integritate ale acestuia, modul de transmitere de către deținătorul registrului garanțiilor către deținătorii altor registre a datelor despre gajuri și alte drepturi de garanție înregistrate și modul de coordonare a funcțiilor între registre, precum și plățile aferente care se percep sînt reglementate printr-un regulament aprobat de Guvern. Registrul garanțiilor este organizat astfel încît să asigure ca procesele de înregistrare și acces la registru să fie simple, eficiente, public accesibile și transparente.

Articolul 477¹. Temeiuri pentru înregistrarea gajului, modificarea și anularea înregistrării gajului

(1) Gajul se înregistrează în baza avizului de înregistrare.

(2) Modificările la avizul de înregistrare a gajului se înregistrează în baza avizului de modificare. Radierea avizului de înregistrare a gajului se înregistrează în baza avizului de radiere.

Articolul 477². Procedura înregistrării

(1) Înregistrarea gajului are loc prin depunerea în registrul garanțiilor a unui aviz de înregistrare, care conține informația indicată la alin.(2) din prezentul articol. Avizul de înregistrare poate fi depus prin orice persoană înregistrată de Ministerul Justiției cu drept de acces activ la registrul garanțiilor (registrator). Lista registratorilor autorizați este făcută publică în conformitate cu regulamentul prevăzut la art.477 alin.(3).

(2) Avizul de înregistrare va conține:

a) datele de identificare (numele și prenumele, numărul de identificare de stat (IDNP) și adresa persoanei fizice sau denumirea, numărul de identificare de stat (IDNO) și adresa persoanei juridice sau întreprinzătorului individual) ale debitorului gajist, ale creditorului gajist și ale gestionarului gajului (în cazul în care ultimul a fost desemnat);

b) descrierea generală sau specifică a bunurilor gajate;

c) esența și scadența obligației garantate, suma maximă garantată a acesteia, fără dobânzi și cheltuieli;

d) în cazul gajului asupra întreprinderii, o mențiune că gajul reprezintă un gaj asupra întreprinderii;

e) semnătura debitorului gajist și cea a creditorului gajist.

(3) Avizul de înregistrare se prezintă registratorului pe suport de hârtie, cu semnătura olografă a părților, sau prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare, cu semnătura electronică a părților, aplicată conform regulamentului prevăzut la art.477 alin.(3).

(4) Registratorul acceptă datele exact așa cum se conțin în avizul de înregistrare a gajului în măsura în care acestea pot fi înregistrate în registrul garanțiilor. Registratorul nu va solicita o copie a contractului de gaj și nu va verifica conținutul avizului, dar este obligat să verifice identitatea părților și împuternicirile de reprezentare.

(5) Registratorul înregistrează avizul de înregistrare a gajului în registrul garanțiilor imediat după primirea acestuia.

(6) Registratorul refuză primirea avizului de înregistrare a gajului dacă acesta nu conține toate datele prevăzute la alin.(2).

(7) După efectuarea înregistrării gajului, creditorul gajist va primi o confirmare a înregistrării gajului, în conformitate cu regulamentul prevăzut la art.477 alin.(3). Pe lângă datele din avizul de înregistrare, confirmarea trebuie să conțină momentul înregistrării (data, ora și minutul).

(8) În sensul dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv pentru notificările prevăzute la art.497, orice obligație de notificare a persoanelor indicate la alin.(2) lit.a) din prezentul articol va fi considerată drept expediată corespunzător, dacă notificarea (avizul) este expediată (expediat) la ultima adresă a persoanei indicate în registrul garanțiilor. Cu toate acestea, dacă destinatarul notificării a înștiințat anterior expeditorul notificării despre schimbarea adresei, notificarea (avizul) se va expedia la ultima adresă astfel înștiințată.

Articolul 477³. Taxa de stat și plata pentru înregistrarea gajului și pentru furnizarea informației

(1) Pentru înregistrarea gajului, eliberarea extrasului din registrul garanțiilor sau furnizarea oricărei altei informații privind înregistrarea gajului se percepe o taxă de stat în mărimea prevăzută de [Legea taxei de stat nr.1216/1992](#) și o plată în mărimea stabilită în regulamentul prevăzut la art.477 alin.(3).

(2) Instanțele judecătorești, executorii judecătorești, administratorii insolvenței/lichidatorii în procesele de insolvență, organele de urmărire penală, autoritățile fiscale și alte autorități publice au acces gratuit la registrul garanțiilor.

Articolul 478. Modificarea informației privind înregistrarea gajului

(1) La înregistrarea modificărilor informației privind înregistrarea gajului, dispozițiile art.477² se

aplică în mod corespunzător.

(2) Avizul de modificare a informației privind înregistrarea gajului se semnează de creditorul gajist și debitorul gajist, cu excepția avizului de înregistrare a modificărilor legate de înregistrarea substituirii creditorului gajist urmare a cesiunii creanței garantate în conformitate cu dispozițiile art.492, care se semnează doar de creditorul gajist.

(3) Înregistrarea inițială se menține și se indică în registrul garanțiilor astfel încât să permită monitorizarea modificărilor informației despre gaj.

Articolul 479. Majorarea sau completarea obiectului gajului ori a creanței garantate

Majorarea sau completarea obiectului gajului ori a creanței garantate prin el se efectuează, cu acordul părților, prin efectuarea de modificări în contractul de gaj existent sau prin încheierea unui nou contract de gaj, în acest caz gajul urmînd să fie înregistrat conform regulilor stabilite pentru registrul garanțiilor.

Articolul 480. Radierea gajului din registrul garanțiilor

(1) În urma stingerii gajului, informația despre gaj este radiată din registrul garanțiilor.

(2) Gajul este radiat din registrul garanțiilor în baza avizului de radiere emis de:

a) creditorul gajist, din inițiativă proprie sau la cererea debitorului gajist, conform alin.(3);

b) debitorul gajist, în temeiul hotărîrii judecătorești;

c) cumpărătorul bunului gajat, în temeiul confirmării vînzării emise de creditorul gajist conform art.510¹, de executorul judecătoresc conform Codului de executare sau de administratorul insolvenței/lichidatorul conform [Legii insolvenței nr.149/2012](#).

(3) Creditorul gajist este obligat să elibereze debitorului gajist sau, în cazul convenit cu acesta, să depună direct în registrul garanțiilor un aviz de radiere a avizului respectiv de înregistrare a gajului în termen de 3 zile de la stingerea gajului conform art.460, dacă contractul nu prevede un termen mai mare. Creditorul gajist poartă răspundere în fața debitorului gajist pentru prejudiciul suportat ca urmare a încălcării acestei obligații.

(4) Informația despre stingerea gajului se păstrează în baza de date a registrului garanțiilor timp de 25 de ani.

Articolul 481. Efectele înregistrării

(1) Faptul că informația este înregistrată în registrul garanțiilor nu constituie o prezumție legală a veridicității acesteia.

(2) Înregistrarea în registrul garanțiilor nu conferă validitate unui gaj lovit de nulitate. Dispozițiile art.283⁸ rămîn aplicabile.

(3) Din momentul înregistrării gajului, nimeni nu poate invoca necunoașterea informației înregistrate în registrul garanțiilor.

(4) În raporturile cu terții de bună-credință, debitorul gajist sau creditorul gajist nu poate invoca incorectitudinea informației din registrul garanțiilor.

Articolul 481¹. Accesul pasiv la registrul garanțiilor

(1) Orice persoană poate consulta registrul garanțiilor și obține extras din el. Extrasul din registrul garanțiilor este emis în conformitate cu regulamentul prevăzut la art.477 alin.(3).

(2) Ministerul Justiției poate permite, în bază de contract, persoanelor interesate accesul pasiv continuu la registrul garanțiilor.

(3) Debitorul gajist poate cere interzicerea accesului terților la informația din registrul garanțiilor cu privire la gajul asupra bunurilor sale. În acest caz, se prezumă că întregul patrimoniu al debitorului gajist este grevat cu gaj. Clauza privind interzicerea accesului terțului nu împiedică creditorul gajist sau debitorul gajist să permită, printr-o încuviințare dată în scris, terțului accesul la informația din registrul garanțiilor cu privire la gajul asupra bunurilor gajate.

Articolul 482. Contestarea acțiunilor sau inacțiunilor registratorului

Orice persoană are dreptul să atace în instanța de judecată refuzul de înregistrare a gajului sau a modificărilor ori anulării avizelor de înregistrare a gajului, respingerea avizului de executare, înregistrarea ilegală, eliberarea de informație eronată, prezentarea tardivă sau refuzul neîntemeiat de a i se prezenta informația necesară despre înregistrarea gajului.

Articolul 483. Înregistrarea altor drepturi de garanție

(1) Leasingul poate fi înregistrat în registrul garanțiilor în cazurile prevăzute la art.929 alin.(3) lit.c).

(2) Alte drepturi de garanție pot fi înregistrate în registrul garanțiilor în cazurile prevăzute lege.

(3) Procedura de înregistrare a leasingului și a altor drepturi de garanție în registrul garanțiilor este reglementată de prezenta secțiune și de regulamentul prevăzut la art.477 alin.(3).

(4) Rangul de prioritate între diferite drepturi de garanție supuse înregistrării în registrul garanțiilor este determinat de momentul înregistrării în registrul garanțiilor.

Secțiunea a 7-a

Efectele gajului

Articolul 484. Dispoziții generale cu privire la drepturile și obligațiile părților la contractul de gaj

Debitorul gajist și creditorul gajist sînt liberi să stabilească, prin acord de voință, drepturile și obligațiile fiecăruia dintre ei, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 484¹. Obligația de diligență

(1) Nici debitorul gajist, nici posesorul bunului gajat nu poate distruge sau deteriora bunul gajat ori diminua valoarea lui dacă aceasta nu se face prin uzură normală sau în caz de necesitate.

(2) În cazul pericolului pieirii sau deteriorării bunului gajat, precum și în alte cazuri care pot afecta drepturile celeilalte părți în virtutea contractului de gaj, partea care îl deține este obligată să informeze imediat cealaltă parte, aceasta fiind în drept să examineze bunul.

Articolul 485. Drepturile creditorului în cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat

(1) În cazul pierderii sau deteriorării bunului gajat, creditorul gajist poate, pe lîngă alte drepturi prevăzute de lege, să ceară despăgubiri pînă la concurența creanței sale în baza aceluiași titlu de gaj, chiar dacă creanța sa nu este scadentă.

(2) Dacă, în urma deteriorării, bunul gajat nu mai poate fi utilizat conform destinației sale directe, creditorul gajist este în drept să ceară substituirea ori completarea bunului gajat sau achitarea de către debitorul gajist a valorii lui stabilite în contract.

(3) În cazul în care debitorul gajist refuză să substituie gajul sau nu-l poate substitui într-un termen rezonabil, acordat de creditorul gajist, acesta este obligat să înregistreze în registrul respectiv în care este înregistrat informația despre pierderea gajului său. Informația se înregistrează în baza demersului unilateral al creditorului gajist. Dispozițiile secțiunii a 6-a se aplică în mod corespunzător.

(4) Dacă debitorul gajist încalcă obligațiile de păstrare, întreținere, reparație sau asigurare a bunului gajat și nu înlătură aceste încălcări într-un termen rezonabil după notificarea creditorului gajist, iar în cazul unor încălcări grave – fără notificarea prealabilă a acestuia, creditorul gajist este în drept să întreprindă măsuri în vederea garantării integrității bunului gajat în numele și pe contul debitorului gajist. Debitorul gajist va restitui cheltuielile suportate în acest sens de către creditorul gajist dacă nu va demonstra că acestea au fost nejustificate sau nerezonabile.

(5) Dacă bunul gajat este distrus, deteriorat sau valoarea acestuia a scăzut considerabil din cauza acțiunii sau inacțiunii debitorului gajist, creditorul gajist are dreptul să ceară debitorului executarea anticipată a obligației garantate.

Articolul 485¹. Obligațiile creditorului care deține bunul gajat

(1) Creditorul gajist trebuie să facă toate actele necesare conservării bunului pe care îl deține. Cheltuielile de conservare a bunului suportate de creditorul gajist sînt rambursate de către debitorul

gajist dacă contractul nu prevede altfel.

(2) Creditorul gajist nu poate folosi bunul gajat fără permisiunea debitorului gajist.

(3) În cazul folosirii bunului gajat, creditorul gajist trebuie să prezinte debitorului gajist o dare de seamă. În lipsa unei stipulații contrare, creditorul gajist remite debitorului fructele pe care le-a obținut și, în caz de exercitare a gajului, utilizează veniturile în contul plății cheltuielilor, apoi a dobânzilor și după aceea a obligației propriu-zise.

(4) Creditorul gajist nu răspunde pentru pierderea bunului gajat cauzată de un impediment aflat în afara controlului său ori de maturarea, perisabilitatea sau de utilizarea normală și autorizată a bunului.

(5) Creditorul gajist este obligat să remită imediat, la momentul stingerii obligației garantate, debitorului gajist bunul gajat.

(6) Creditorul gajist obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărâri judecătorești pierde astfel dreptul său de gaj.

(7) Moștenitorii creditorului gajist sînt creditori gajiști solidari numai în limitele valorii reale a bunurilor succesoriale care au trecut la ei.

Articolul 486. Drepturile și obligațiile debitorului gajist

(1) Gajul nu-l lipsește pe debitorul gajist și pe posesorul bunului gajat de drepturile lor asupra bunurilor gajate. Aceștia trebuie să-și exercite drepturile fără a aduce atingere drepturilor creditorului gajist dacă contractul nu prevede altfel.

(2) Debitorul gajist are dreptul să folosească obiectul gajului conform destinației și să dobîndească fructele acestuia pînă la inițierea exercitării dreptului de gaj dacă din contract sau din esența gajului nu reiese altfel.

(3) Debitorul gajist nu are dreptul să vîndă sau să înstrăineze în alt mod bunurile gajate dacă legea (inclusiv art.472¹ alin.(1)) nu prevede altfel sau dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist, cu excepția cazurilor cînd dispune de autorizație în acest sens, eliberată de creditorul gajist (de toți creditorii gajiști, în cazul gajului următor).

(4) Debitorul gajist nu are dreptul să transmită bunul gajat în folosință gratuită sau oneroasă fără consimțămîntul scris al creditorului gajist, dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist.

(5) Este nulă clauza care limitează dreptul debitorului gajist de a lăsa prin testament bunurile gajate.

(6) Moștenitorii debitorului gajist sînt debitori gajiști solidari numai în limitele valorii reale a bunurilor succesoriale care au trecut la ei.

(7) În cazul transmiterii, inclusiv al înstrăinării, bunului gajat către terți, gajul subzistă, cu excepția cazurilor în care creditorul gajist consimte în scris asupra încetării gajului.

Articolul 486¹. Păstrarea, întreținerea și reparația bunului gajat

(1) În cazul în care contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este obligat să păstreze bunul gajat, să-l întrețină, să nu-l distrugă, să nu-l deterioreze și să nu-i diminueze valoarea în orice alt mod, decît numai în limita uzurii normale a acestuia.

(2) În cazul în care contractul de gaj nu prevede altfel, debitorul gajist este obligat să suporte toate cheltuielile de întreținere a obiectului gajului, inclusiv cele privind protecția obiectului gajului față de prejudiciile aduse de către terți.

(3) Schimbarea destinației, resistemizarea, construirea de dependențe, precum și demolarea, inclusiv parțială, a bunului gajat sînt permise doar cu acordul scris al creditorului gajist.

Articolul 486². Asigurarea bunului gajat

(1) Debitorul ipotecar este obligat să asigure bunul ipotecat în beneficiul creditorului ipotecar, la valoarea de înlocuire, împotriva tuturor riscurilor de pieire sau deteriorare fortuită. Creditorul ipotecar poate asigura bunul ipotecat pe cheltuiala debitorului ipotecar dacă bunul nu a fost asigurat de debitorul ipotecar.

(2) În cazul ipotecii următoare, asigurarea bunului ipotecat nu este obligatorie dacă bunul ipotecat a

fost asigurat în cadrul ipotecii precedente.

(3) Contractul de gaj poate stabili obligația de asigurare a vieții și/sau a capacității de muncă a debitorului, pînă la valoarea soldului restant, pe toată durata contractului de gaj.

(4) Asigurarea va fi efectuată la un asigurător convenit cu creditorul gajist. Creditorul gajist nu poate impune un anumit asigurător.

Articolul 487. Obligația lombardului de a asigura amanetul

(1) Lombardul este obligat ca, în momentul transferării posesiei, să asigure din contul său bunurile primite în gaj.

(2) Este nulă clauza care exclude obligația de asigurare.

(3) Asigurarea este efectuată în cuantumul valorii depline a bunului gajat, conform estimărilor făcute cu acordul părților la gajarea bunului, care se determină în funcție de prețurile de piață pentru categoriile și calitatea obiectelor amanetate.

Articolul 487¹. Apărarea dreptului asupra bunului gajat în cazul pretențiilor terților

(1) În cazul pretențiilor de revendicare, grevare sau recunoaștere a dreptului de proprietate sau a altor drepturi asupra bunului gajat, înaintate debitorului gajist de către terți, debitorul gajist este obligat să exercite toate măsurile legale de apărare a drepturilor sale.

(2) În toate cazurile de atentare la drepturile debitorului gajist, inclusiv în cazul înaintării acțiunii în instanța de judecată în baza pretențiilor specificate la alin.(1), debitorul gajist este obligat să notifice în scris acest fapt creditorului gajist în termen de 3 zile din data în care a aflat sau trebuia să afle despre atentarea la drepturile sale. Pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligației de notificare stabilite în prezentul alineat, creditorul gajist este îndreptățit să solicite debitorului executarea anticipată a obligației garantate cu gaj, precum și repararea prejudiciului cauzat.

(3) Dacă debitorul gajist nu asigură apărarea drepturilor sale, inclusiv încheie contract de tranzacție, creditorul gajist are dreptul să exercite, pe cale oblică, toate măsurile legitime de apărare în numele și pe contul debitorului gajist, chiar și în lipsa împuternicirilor exprese din partea ultimului. Debitorul gajist va compensa toate cheltuielile creditorului gajist dacă nu va demonstra că acestea au fost nejustificate sau nerezonabile. Dispozițiile privind acțiunea oblică se aplică în mod corespunzător.

Articolul 487². Verificarea bunului gajat

(1) Creditorul gajist are dreptul să verifice, în drept și în fapt, existența, starea fizică, condițiile de păstrare și de folosire a bunului gajat, cu condiția notificării prealabile a debitorului gajist și, după caz, a deținătorului bunului gajat.

(2) Debitorul gajist este obligat să nu creeze impedimente pentru verificarea bunului gajat, să prezinte creditorului gajist toate documentele și informația necesară realizării acestui drept, precum și să asigure, la prima cerere a creditorului gajist, accesul fizic al acestuia la bunul gajat.

(3) Verificarea bunului gajat nu trebuie să tulbure folosirea bunului gajat, nici să lezeze drepturile debitorului gajist sau ale terțului care deține temporar bunul gajat.

Articolul 488. Substituirea obiectului gajului

(1) Părțile pot conveni asupra condițiilor de substituție a obiectului gajului.

(2) Substituirea obiectului gajului reprezintă un nou gaj. Această regulă nu se aplică cînd substituția are loc de plin drept conform art.472¹, art.463 și în alte cazuri prevăzute de lege sau contract.

Articolul 489. Gestionarul gajului

Creditorul gajist poate desemna un gestionar al gajului care să acționeze în numele lui și care să întreprindă orice acțiune referitoare la obiectul gajului, în limitele drepturilor acordate, cu excepția dreptului de cesiune a creanței garantate prin gaj. Debitorul gajist sau terțul la care se află bunul sînt obligați să urmeze indicațiile gestionarului gajului.

Articolul 490. Gajul următor

(1) Bunul gajat pentru garantarea executării anumitei obligații (gajul precedent) poate fi gajat și pentru garantarea executării unei alte obligații a aceluiași sau a altui debitor în favoarea altui creditor gajist (gaj următor).

(2) Constituirea gajului următor se admite dacă nu este interzisă de lege. Rangul de prioritate al garanțiilor este determinat în conformitate cu dispozițiile art.491.

(3) Debitorul gajist are obligația de a informa fiecare creditor gajist care deține un gaj următor despre toate gajurile precedente, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(4) Debitorul gajist are obligația de a informa toți creditorii gajști care dețin gajuri precedente despre fiecare gaj următor, imediat după crearea oricărui gaj următor, comunicându-le datele prevăzute la art.468 alin.(4), sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(5) Modificarea gajurilor precedente după constituirea gajurilor următoare nu va prejudicia drepturile creditorului gajist care deține un gaj următor, dacă acesta nu convine altfel. În cazul majorării obligației garantate cu gaj precedent, gajul care garantează suma majorării va avea un rang de prioritate inferior gajurilor constituite pînă la momentul cînd modificarea gajului a fost înregistrată.

(6) Dispozițiile privind gajul următor nu se aplică dacă creditorul gajist și debitorul gajist convin asupra modificării gajului existent pentru garantarea unor obligații care anterior nu erau garantate de acel gaj. Aceasta însă nu trebuie să afecteze drepturile creditorilor gajști cu rang de prioritate inferior.

Articolul 491. Rangul de prioritate al gajurilor

(1) Rangul de prioritate al gajurilor asupra aceluiași bun este determinat de momentul apariției gajului, conform art.458 alin.(3). Obligația garantată cu un gaj de rang inferior se satisface doar după satisfacerea deplină a obligației garantate cu un gaj de rang superior.

(2) În cazul în care calitatea de creditor gajist este cumulată de două sau mai multe persoane, în baza aceluiași contract de gaj, acestea vor avea același rang de prioritate, dacă contractul de gaj nu prevede altfel. Dispozițiile art.1355–1370 se aplică dacă creditorii gajști nu au convenit altfel.

(3) Creditorul gajist de un rang inferior poate să-și satisfacă creanța din bunul gajat înaintea creditorilor de rang superior numai cu acordul scris al fiecărui creditor de rang superior.

(4) Creditorii gajști pot conveni asupra cotei care va reveni fiecăruia dintre ei din contul produsului vînzării bunului gajat.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică și creanțelor publice garantate prin gaj.

(6) Gajul asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturile bancare făcut public prin control în conformitate cu dispozițiile art.473¹ alin.(2) are prioritate față de gajul făcut public prin înregistrare. Dacă banca în care a fost deschis contul a semnat contracte de control cu mai mulți creditori gajști, rangul de prioritate între acești creditori gajști se va determina în funcție de momentul încheierii contractelor de control.

(7) Gajul bunului corporal făcut public prin posesia titlului negociabil în conformitate cu dispozițiile art.470 are prioritate față de gajul făcut public prin înregistrare, cu excepția cazului în care gajul în favoarea creditorului gajist care nu are în posesie titlul negociabil a fost înregistrat înainte de momentul în care bunurile au devenit obiectul titlului negociabil.

(8) Următoarele gajuri au prioritate față de gajurile înregistrate asupra unei universalități de bunuri (art.472 și 472¹), întreprinderii (art.475), produselor (art.465) și bunurilor viitoare (art.466):

a) gajul înregistrat al unui vînzător sau creditor (inclusiv locator) neplătit, care a finanțat achiziția unui bun, asupra acestui bun, dar numai în cazul în care acest gaj a fost înregistrat înainte ca debitorul gajist să fi obținut posesia bunului, iar vînzătorul sau, după caz, creditorul l-a înștiințat pe creditorul gajist precedent cu privire la aceasta;

b) gajul înregistrat asupra produselor program achiziționate pentru a fi utilizate cu bunurile dobîndite în temeiul lit.a);

c) gajul înregistrat asupra recoltei sau produselor acesteia, care garantează finanțările obținute pentru a produce recolta, constituit în perioada de creștere a culturilor sau în decurs de 6 luni înainte ca

culturile să fie plantate;

d) gajul înregistrat asupra efectivelor de animale sau produselor acestora, care garantează finanțările obținute pentru achiziția de nutrețuri, medicamente sau hormoni pentru animale, cu excepția faptului că acest gaj nu are prioritate față de gajul înregistrat neplătit al vânzătorului sau creditorului (inclusiv locatorului) care a finanțat achiziționarea nutrețurilor, medicamentelor sau hormonilor pentru animale.

(9) În cazul în care două sau mai multe gajuri înregistrate asupra aceluiași bun corporal se extind asupra bunului rezultat din transformare sau confuziune (amestec), rangul de prioritate între ele rămîne același ca și pînă la transformare sau confuziune (amestec).

(10) În cazul în care două sau mai multe gajuri înregistrate asupra diferitor bunuri corporale se extind asupra aceluiași bun rezultat din transformare sau confuziune (amestec), creditorii gajiști vor deține cote-părți din gajul asupra bunului rezultat din transformare sau confuziune (amestec) proporționale valorii de piață a fiecărui bun pînă la transformare sau confuziune (amestec).

Articolul 491¹. Cedarea rangului de prioritate

(1) Creditorul gajist poate ceda unui alt creditor gajist rangul de prioritate în mărimea creanței garantate cu gaj, astfel încît ultimul să treacă în locul primului în mărimea creanței creditorului care a cedat rangul de prioritate.

(2) Creditorul gajist care a cedat rangul de prioritate are obligația ca, în termen de 3 zile de la cedare, să înștiințeze despre aceasta pe debitor și pe debitorul gajist cînd acesta este un terț.

(3) Cedarea rangului de prioritate al gajului este posibilă numai în cadrul aceluiași registru de publicitate și pentru același bun.

(4) Cedarea rangului de prioritate este posibilă în măsura în care nu sînt lezate astfel drepturile unui alt creditor gajist care deține un gaj pentru același bun.

(5) Cedarea rangului de prioritate se înregistrează în baza cererii creditorilor gajiști în același mod ca și înregistrarea gajului și produce efecte de la data înregistrării.

Articolul 492. Cesiunea creanței garantate prin gaj

(1) Gajul și creanța garantată de el pot fi transmise doar împreună și simultan.

(2) În cazul cesiunii creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobîndește dreptul de gaj în volumul deținut de cedent. Debitorul gajist rămîne obligat față de creditorul cesionar.

(3) În cazul cesiunii unei părți a creanței garantate prin gaj, noul creditor gajist dobîndește dreptul de gaj proporțional părții din creanță, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Contractul de cesiune prevăzută la alin.(1) se încheie în forma în care a fost încheiat contractul din care a rezultat obligația garantată cu gaj.

(5) Substituirea creditorului gajist se înregistrează conform art.478. Valabilitatea înregistrării precedente nu este afectată pînă la înregistrarea noului gaj.

(6) Gajul și creanța garantată trec asupra noului creditor așa cum existau la creditorul anterior.

(7) Cesiunea gajului devine opozabilă terților din momentul înregistrării în registrul în care este înregistrat gajul.

(8) Banca, în calitate de creditor ipotecar, are dreptul să cesioneze și/sau să gajeze terților drepturile ipotecare prezente și viitoare fără acordul debitorului ipotecar. Contractele de ipotecă investite cu formulă executorie care se cesionează unei bănci se transmit împreună cu dreptul la executare silită extrajudiciară.

Articolul 492¹. Preluarea datoriei garantate prin gaj

(1) Datoria garantată prin gaj poate fi preluată de o altă persoană doar cu acordul creditorului gajist, iar în cazul în care debitorul obligației garantate și debitorul gajist sînt persoane diferite, și cu acordul acestuia din urmă de a răspunde pentru noul debitor.

(2) Datoria garantată prin gaj poate fi preluată de o altă persoană și fără acordul debitorului gajist (dacă acesta este o altă persoană decît debitorul obligației garantate). În cazul respectiv, gajul se stinge.

(3) În cazul în care debitorul obligației garantate și debitorul gajist reprezintă una și aceeași persoană, gajul se menține, cu excepția cazului în care creditorul gajist este de acord cu o altă garanție sau cu stingerea gajului.

Articolul 493. Dobândirea bunurilor gajate

(1) În cazul înstrăinării bunului gajat, gajul nu se stinge.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), bunul se dobândește liber de gaj dacă:

a) creditorul gajist a permis vânzarea sau înstrăinarea în alt mod a bunului, liber de gaj, în conformitate cu dispozițiile art.493¹ alin.(1);

b) debitorul gajist vinde bunurile din universalitatea de bunuri în cursul obișnuit al activității sale, în conformitate cu dispozițiile art.472¹ alin.(1);

c) bunurile gajate sînt achiziționate de la creditorul gajist sau de la persoana desemnată de creditorul gajist conform art.505 sau de către creditorul gajist conform art.511.

Articolul 493¹. Permisivitatea vânzării bunurilor libere de gaj

(1) Creditorul gajist poate permite debitorului gajist vânzarea bunului liber de gaj, cu excepția amanetului.

(2) Permisivitatea de vânzare a bunurilor libere de gaj se suspendă din data înregistrării avizului de executare și încetează la data radierii acestui aviz.

(3) Permisivitatea de vânzare a bunului liber de gaj încetează la momentul transformării gajului înregistrat în amanet.

Articolul 493². Executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj

(1) Creditorul gajist este în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj în cazul în care a încetat dreptul debitorului gajist asupra obiectului gajului în temeiurile prevăzute de lege, precum și în cazul confiscării obiectului gajului respectiv ca sancțiune pentru săvîrșirea unei contravenții sau comiterea unei infracțiuni.

(2) Creditorul gajist este în drept să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate prin gaj, iar în cazul neexecutării creanței sale, să pună sub urmărire obiectul gajului dacă debitorul gajist:

a) a încălcat regulile gajului următor;

b) a înstrăinat obiectul gajului încălcînd dispozițiile art.486 alin.(3);

c) nu a executat obligațiile prevăzute la art.486¹;

d) nu se află în posesia obiectului gajului, contrar condițiilor contractului de gaj;

e) a încălcat regulile de substituție a obiectului gajului;

f) a încălcat termenul de efectuare a plăților scadente;

precum și în alte cazuri prevăzute de lege sau de contract.

Articolul 493³. Opozabilitatea drepturilor locatarului

(1) În cazul în care bunul gajat este transmis în locațiune, iar locațiunea este opozabilă creditorului gajist, atunci creditorul gajist poate exercita gajul sub rezerva respectării locațiunii, iar cumpărătorul sau alt dobînditor al bunului gajat se subrogă de drept locatorului în drepturile și obligațiile decurgînd din locațiune.

(2) În sensul alin.(1), locațiunea este opozabilă creditorului gajist în unul din următoarele cazuri:

a) creditorul gajist a fost informat despre locațiune conform art.468¹;

b) în cazul bunurilor asupra cărora drepturile reale se dobîndesc, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate prevăzut de lege, locațiunea era notată în acel registru la data constituirii gajului;

c) creditorul gajist a consimțit transmiterea de către debitorul gajist a bunului gajat în locațiune conform art.486 alin.(4).

Exercitarea dreptului de gaj

Subsecțiunea 1

Condițiile generale de exercitare a dreptului de gaj

Articolul 494. Dispoziții generale privind exercitarea gajului

(1) Creditorul gajist este în drept să pună sub urmărire obiectul gajului, prin exercitarea drepturilor prevăzute la alin.(2), în cazul neexecutării obligației garantate sau în alte cazuri prevăzute de lege sau contract. Dacă obligația garantată trebuie executată în rate, creditorul gajist poate, totodată, cere executarea înainte de termen a întregii obligații atunci când nu este executată o parte a obligației.

(2) În condițiile prezentei secțiuni, creditorul gajist poate exercita următoarele drepturi cu privire la bunurile gajate:

a) să exercite dreptul de gaj asupra bunurilor corporale în conformitate cu dispozițiile art.496¹ – 496³;

b) să obțină posesia și să vîndă bunurile corporale gajate, conform art.499–505. Dispozițiile legale privind vînzarea bunurilor corporale gajate se aplică și vînzării drepturilor reale limitate gajate care au ca obiect bunuri corporale;

c) să obțină posesia și să transmită în locațiune bunul gajat. În acest caz, dispozițiile legale privind vînzarea bunurilor corporale gajate se aplică în mod corespunzător la determinarea chiriei comercial rezonabile;

d) în cazul în care bunul gajat constă în dreptul asupra obiectului de proprietate intelectuală, în condițiile legii, să beneficieze de un drept exclusiv corespunzător, să vîndă sau să acorde licențe cu titlu oneros către terți. În cazul acordării licenței, dispozițiile legale privind vînzarea bunurilor corporale gajate se aplică în mod corespunzător la determinarea remunerației comercial rezonabile pentru licență;

e) să achiziționeze bunurile gajate (cu excepția titlurilor de capital, dacă art.8 din [Legea nr.184/2016](#) cu privire la contractele de garanție financiară nu prevede altfel), în contul stingerii totale sau parțiale a obligației garantate, în conformitate cu art.511;

f) să exercite oricare alte drepturi prevăzute de contractul de gaj, cu excepția cazului în care acestea contravin dispozițiilor prezentului cod sau altor legi.

(3) Creditorul gajist își exercită dreptul de gaj, indiferent de faptul cine posedă bunul gajat.

(4) Satisfacerea creanțelor creditorilor din valoarea bunurilor gajate ale debitorului în privința căruia a fost intentat procesul de insolabilitate se efectuează în modul stabilit de legislația cu privire la insolabilitate.

Articolul 494¹. Termenul de exercitare

Creditorul gajist nu-și poate exercita drepturile de gaj înaintea expirării termenului conform art.497 alin.(12), cu excepția cazului prevăzut la art.499³ alin.(2).

Articolul 494². Prioritatea exercitării

(1) Creditorul de rang superior are prioritate în exercitarea drepturilor sale de gaj față de creditorii de rang inferior. Dispozițiile art.491 se aplică în mod corespunzător.

(2) Creditorul de rang superior este obligat să achite cheltuielile suportate de creditorul de rang inferior dacă, fiind avizat de acesta că își va exercita un drept de gaj, omite totuși să invoce într-un termen rezonabil prioritatea drepturilor sale.

(3) Creditorul gajist de rang superior care a primit de la creditorul gajist de un rang inferior un avis de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) are dreptul să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(4) Dacă creditorul gajist de rang superior nu și-a exercitat drepturile prevăzute de dispozițiile alin.(3), gajul de rang superior nu se stinge prin vînzarea bunurilor gajate, dacă nu s-a convenit altfel cu creditorul gajist de rang superior.

(5) Creditorul gajist de rang inferior care a primit de la un creditor gajist de un rang superior un avis

de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) are dreptul să ceară executarea înainte de termen a obligației garantate și să pună sub urmărire obiectul gajului, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

(6) Creditorul gajist de rang inferior nu poate exercita dreptul prevăzut la alin.(5) dacă creditorul gajist de rang superior a inițiat exercitarea dreptului de gaj doar asupra unei părți a bunurilor gajate, iar bunurile gajate rămase sînt suficiente pentru a garanta creanțele creditorului gajist de rang inferior.

(7) Dacă creditorul gajist de rang inferior nu și-a exercitat drepturile prevăzute la alin.(5) și nu rămîn bunuri gajate conform alin.(6), gajul de rang inferior se stinge.

(8) Creditorii gajisti care își exercită drepturile prevăzute la alin.(3) sau (5) din prezentul articol vor înștiința în acest sens creditorul gajist de la care au primit avizul de executare, în termen de 10 zile de la data primirii lui. Omisiunea înștiințării îi decade din dreptul de a participa la distribuirea produsului vînzării bunului gajat în conformitate cu art.509, fiind aplicabile dispozițiile alin.(4) și, respectiv, alin.(7) din prezentul articol.

(9) În cazul în care gajul de rang superior nu se stinge în condițiile alin.(4) din prezentul articol, creditorul gajist de rang inferior care vinde bunul în condițiile art.505 va înștiința despre acest fapt cumpărătorul, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

Articolul 495. Dreptul de uzufruct asupra bunului gajat

Atunci cînd un bun gajat devine ulterior obiectul unui uzufruct, drepturile de gaj trebuie exercitate în mod simultan contra nudului proprietar și contra uzufructuarului sau trebuie notificate celui față de care drepturile de gaj nu au fost încă exercitate.

Articolul 496. Exercițarea dreptului de gaj asupra mai multor bunuri

Creditorul gajist al cărui drept de gaj grevează mai multe bunuri poate exercita în mod simultan sau succesiv dreptul de gaj asupra bunurilor pe care le alege.

Articolul 496¹. Exercițarea dreptului de gaj asupra valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) este în drept:

a) să încaseze sumele datorate debitorului gajist de către emitentul valorilor mobiliare transferabile, inclusiv prin înaintarea către acesta a cererii de a plăti creditorului gajist sumele datorate în urma răscumpărării valorilor mobiliare; sau

b) dacă a inițiat exercitarea dreptului de gaj pînă la scadența valorilor mobiliare transferabile sau dacă valorile mobiliare transferabile sînt titluri de capital, să vîndă valorile mobiliare transferabile în conformitate cu dispozițiile [Legii nr.171/2012](#) privind piața de capital.

(2) La exercitarea dreptului de gaj asupra valorilor mobiliare care nu sînt titluri de capital, dispozițiile art.496³ alin.(3), (4) și (6) se aplică în mod corespunzător.

(3) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) este în drept:

a) să obțină posesia sau altfel să exercite dreptul de gaj asupra bunurilor corporale care fac obiectul titlului negociabil (recipisă de magazinaj, conosament etc.), în conformitate cu dispozițiile prezentei secțiuni; sau

b) să vîndă titlul negociabil.

(4) Creditorul gajist are dreptul să exercite gajul asupra valorilor mobiliare transferabile și titlurilor negociabile și în raport cu debitorul garanției personale sau reale care asigură plata sau executarea în alt mod a obligațiilor aferente unor astfel de valori mobiliare transferabile și titluri negociabile, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Articolul 496². Exercițarea dreptului de gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești în conturi bancare

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) este în drept:

a) să debiteze contul cu suma mijloacelor bănești gajate, în limita sumei obligației garantate, și să îndrepte sumele debitate la stingerea obligației garantate – în cazul prevăzut la art.473¹ alin.(2) lit.a); sau

b) să ceară băncii să debiteze contul cu suma mijloacelor bănești gajate, în limita sumei obligației garantate, și să o plătească creditorului gajist, care o va îndrepta la stingerea obligației garantate – în cazul prevăzut la art.473¹ alin.(2) lit.b).

(2) În cazul în care moneda obligației garantate și moneda mijloacelor bănești în contul bancar sînt diferite, creditorul gajist are dreptul să efectueze schimbul valutar al mijloacelor bănești primite în moneda obligației garantate, cu stingerea sumei echivalente a obligației garantate la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data debitării contului.

(3) Prevederile alin.(2) sînt aplicabile și în cazul în care creditorul gajist, în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, este obligat să îndrepte încasările primite la stingerea obligației garantate, iar moneda acestor încasări este diferită de moneda obligației garantate.

Articolul 496³. Exercițarea dreptului de gaj asupra drepturilor patrimoniale

(1) În avizul transmis conform art.473 alin.(6) sau, după caz, avizul de executare transmis debitorului obligației patrimoniale conform art.497 alin.(1), creditorul gajist este în drept:

a) să ceară debitorului creanței bănești contractuale sau necontractuale să plătească creditorului gajist suma creanței și să indice informațiile pentru plată;

b) să indice debitorului obligației patrimoniale, alta decît creanța bănească, asupra modului de executare a obligației și, în cazul în care creditorul gajist cere livrarea bunurilor, data și locul livrării; sau

c) să notifice debitorul despre faptul cesionării dreptului patrimonial gajat și să indice cesionarul.

(2) În cazul în care termenul de executare a obligației patrimoniale nu a fost determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, debitorul gajist trebuie să execute obligația în termen de 7 zile de la momentul cererii creditorului gajist, dacă executarea imediată nu rezultă din lege, contract sau natura obligației.

(3) La primirea de către debitor a avizului menționat la alin.(1):

a) debitorul trebuie să plătească creanța bănească sau să execute alte obligații patrimoniale doar conform instrucțiunilor creditorului gajist, sub sancțiunea plății despăgubirilor;

b) este nulă orice modificare a condițiilor obligației patrimoniale, făcută fără acordul creditorului gajist;

c) este nulă orice acțiune a debitorului gajist în exercitarea, inclusiv silită, a drepturilor sale cu privire la obligația patrimonială, făcută fără acordul creditorului gajist.

(4) Creditorul gajist va îndrepta încasările obținute din executarea creanței bănești gajate la stingerea obligației garantate.

(5) Bunurile primite de către creditorul gajist de la debitorul obligației patrimoniale în executarea obligațiilor sale sînt considerate grevate cu gaj și creditorul gajist poate să exercite dreptul de gaj asupra lor în conformitate cu dispozițiile prezentei secțiuni. În acest caz, rangul de prioritate a gajului asupra bunului primit de creditorul gajist este determinat de momentul apariției gajului asupra dreptului patrimonial gajat.

(6) Creditorul gajist poate cere executarea silită a obligației patrimoniale, prin adresarea în instanța de judecată. Debitorul gajist și creditorul gajist care a inițiat executarea silită împotriva debitorului obligației patrimoniale au obligația reciprocă de a se introduce în litigiu.

(7) Creditorul gajist are dreptul să exercite gajul asupra drepturilor patrimoniale garantate și în raport cu debitorul garanției personale sau reale care asigură plata sau executarea în alt mod a obligațiilor patrimoniale, dacă contractul de gaj nu prevede altfel.

Subsecțiunea a 2-a Măsurile prealabile exercitării dreptului de gaj

§1. Avizul de executare

Articolul 497. Avizul de executare

(1) Creditorul gajist care intenționează să exercite dreptul de gaj trebuie să notifice acest fapt prin transmiterea unui aviz de executare debitorului gajist și, după caz, debitorului obligației garantate, terțului care deține bunul gajat, debitorului obligației patrimoniale gajate, altor creditori gajiști și altor creditori care au înștiințat creditorul gajist despre drepturile lor asupra bunurilor gajate sau le-au înregistrat în registrul garanțiilor sau, în cazul ipotecii, în registrul bunurilor imobile.

(2) Avizul de executare trebuie să fie expediat la domiciliul sau la sediul debitorului gajist și, dacă este cazul, al debitorului sau la altă adresă arătată în registrul garanțiilor sau, după caz, în registrul bunurilor imobile, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Avizul de executare poate fi expediat și prin alte mijloace de comunicare, stabilite în contractul de gaj, care să permită confirmarea expedierii și recepționării avizului. Dispozițiile art.477² alin.(2) rămân aplicabile.

(3) Avizul de executare se consideră recepționat la data înmînării scrisorii recomandate cu confirmare de primire. Data înmînării scrisorii recomandate cu confirmare de primire și semnătura debitorului gajist sau a altui destinatar potrivit alin.(1) se înscriu pe confirmarea de primire.

(4) În cazul în care debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) refuză primirea trimiterii de corespondență înregistrate sosite pe adresa lui, angajatul poștal cere să se facă mențiunea „Refuz primirea”, confirmată prin depunerea semnăturii pe formularul confirmării de primire. Dacă debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) refuză să înscrie această mențiune, angajatul poștal înscrie mențiunea „Refuzată. Destinatarul refuză să facă mențiunea”, după care semnează și scrie data.

(5) Debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) care refuză, în condițiile alin.(4), să primească scrisoarea recomandată cu confirmare de primire în care se conține avizul de executare al creditorului gajist se consideră notificat de la data refuzului dacă pe scrisoare și pe formularul confirmării de primire este aplicată de către creditorul gajist (expeditorul) mențiunea „Aviz de executare a gajului” sau, după caz, „Aviz de executare a ipotecii”.

(6) Dacă debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) nu se află pe adresa comunicată sau locul lui de aflare nu este cunoscut, iar creditorul gajist a expediat avizul de executare conform alin.(2) și acesta i-a fost restituit ca trimitere returnată, creditorul gajist va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova informația privind termenul în care debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) poate primi de la creditorul gajist avizul de executare, care nu va fi mai mic de 15 zile de la data publicării.

(7) În cazul neprezentării debitorului gajist sau altui destinatar potrivit alin.(1) în termenul indicat în informația publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, acesta se consideră notificat de la data expirării termenului-limită de primire a avizului de executare.

(8) Dacă debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) se prezintă în termenul indicat în informația publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, creditorul gajist îi transmite, sub semnătură, avizul de executare prevăzut la alin.(11) și din acel moment debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) se consideră notificat.

(9) După notificare, creditorul gajist care deține un gaj înregistrat fără deposedare va depune în registrul garanțiilor o copie a avizului de executare sau, în cazul ipotecii, va înregistra avizul de executare în registrul bunurilor imobile.

(10) Registratorul registrului garanțiilor sau, în cazul ipotecii, registratorul ipotecar trebuie să verifice dovada de recepționare a avizului de executare de către debitorul gajist și ceilalți destinatari potrivit alin.(1), precum și dovada de respectare a condițiilor prevăzute la alin.(5) și (7) prin care debitorul gajist sau alt destinatar potrivit alin.(1) se consideră notificat. Registratorul înregistrează imediat avizul de executare în registrul garanțiilor sau, după caz, în registrul bunurilor imobile.

(11) Avizul de executare va conține:

a) suma datorată a obligației garantate, inclusiv dobînda, penalitățile și alte costuri sau cheltuieli ce trebuie achitate pentru a evita continuarea procedurii de exercitare a dreptului de gaj, sau alte acțiuni ce trebuie întreprinse de către debitor în vederea înlăturării omisiunii de executare corespunzătoare a obligațiilor sale;

b) descrierea bunurilor gajate care fac obiectul urmăririi;

c) mențiunea privind inițierea exercitării dreptului de gaj și dreptul debitorului gajist sau al altor persoane interesate de a se opune urmării, în modul prevăzut la art.498;

d) somația de executare a obligației garantate sau de transmitere a bunului corporal gajat în posesia creditorului gajist și termenul de transmitere; și

e) semnătura creditorului gajist.

(12) Termenul acordat de creditorul gajist pentru executarea obligației garantate sau transmiterea bunurilor corporale gajate în posesia creditorului gajist nu va fi mai mic de 10 zile, iar în cazul ipotecii nu va fi mai mic de 20 de zile, începînd cu data recepționării avizului de executare sau, după caz, cu data cînd debitorul gajist se consideră notificat, cu excepția cazului în care un termen mai lung a fost convenit în contractul de gaj. Pînă la expirarea acestui termen, creditorul gajist nu poate continua exercitarea dreptului de gaj asupra bunului corporal, dar poate lua măsurile de protecție prevăzute la art.499 alin.(1).

Articolul 498. Drepturile debitorului gajist

(1) Debitorul gajist se poate opune urmării de către creditorul gajist a bunului gajat, plătind creanța garantată sau, după caz, înlăturînd încalcările menționate în avizul de executare și cele ulterioare, plătind în ambele cazuri cheltuielile aferente expedierii și înregistrării avizului de executare.

(2) Dreptul menționat la alin.(1) poate fi exercitat de către debitorul gajist pînă la momentul vînzării bunului luat în posesie de creditorul gajist.

(3) Creditorul gajist care a depus un aviz de executare nu poate cere o altă compensare decît plățile prevăzute la art.468⁴ alin.(3) și cheltuielile aferente înregistrării avizului de executare.

(4) Debitorul gajist care a executat obligațiile prevăzute la alin.(1) subrogă creditorul gajist în drepturile sale față de debitorul obligației garantate. Creditorul gajist va transmite debitorului gajist actul juridic din care rezultă obligația garantată și, în cazul gajului fără deposedare, contractul de gaj și confirmarea constituirii gajului, în termen de 3 zile de la executarea obligațiilor sau într-un alt termen acceptat de debitorul gajist.

(5) Executarea parțială de către debitorul gajist a obligațiilor prevăzute la alin.(1) este permisă numai cu consimțămîntul creditorului gajist. În acest caz, debitorul gajist subrogă creditorul gajist numai în partea executată a obligației garantate. Creditorul gajist îi va transmite copii certificate de el ale actului juridic din care rezultă obligația garantată și, în cazul gajului fără deposedare, ale contractului de gaj și ale confirmării de constituire a gajului.

§2. Transmiterea bunului gajat

Articolul 499. Modul de transmitere a bunului gajat către creditorul gajist

(1) Creditorul gajist care a transmis avizul de executare în conformitate cu dispozițiile art.497 alin.(1) este în drept:

a) să preia în posesie bunul corporal gajat, conform art.499¹;

b) să întreprindă orice alte măsuri de protecție convenite cu debitorul gajist în contractul de gaj ori altfel sau dispuse de către instanța de judecată, la cererea creditorului gajist.

(2) Transmiterea bunului gajat în posesie creditorului gajist poate fi benevolă ori silită.

(3) Creditorul gajist care a obținut transmiterea în posesie a bunului gajat poate încheia doar acte juridice de administrare în privința bunurilor gajate pînă la momentul vînzării. De asemenea, creditorul gajist poate acoperi datoriile aferente serviciilor de utilități publice sau alte datorii ale debitorului gajist apărute în legătură nemijlocită cu bunul gajat. Sumele îndreptate de creditorul gajist în aceste scopuri se recuperează din mijloacele obținute de creditorul gajist în ordinea stabilită la art.509.

Articolul 499¹. Transmiterea benevolă în posesie

(1) Creditorul gajist poate prelua în posesie bunul corporal gajat dacă:

a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra intrării benevole a creditorului gajist în posesia bunului; și

b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate la art.497 alin.(1) și a înregistrat avizul de executare conform art.497 alin.(9).

(2) În cazul în care bunul gajat este accesoriu unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe din bunul imobil dacă debitorul gajist și-a exprimat consimțământul în formă scrisă.

(3) Actul de transmitere în posesie a bunului corporal gajat va conține lista bunurilor transmise și va fi semnat de debitorul gajist și creditorul gajist. În cazul în care debitorul gajist nu este prezent la luarea în posesie a bunurilor de către creditorul gajist sau refuză să semneze actul de transmitere, creditorul gajist are obligația de a trimite debitorului gajist, la adresa indicată în registrul garanțiilor, o copie a actului de transmitere.

Articolul 499². Transmiterea benevolă în posesie în cazul ipotecii

Transmiterea benevolă în posesie a bunului ipotecat se face în baza unui acord privind transmiterea benevolă în posesiune a bunului ipotecat, încheiat în formă autentică între creditorul ipotecar și debitorul ipotecar, în orice moment convenit de părți. Dispozițiile art.499¹ nu se aplică transmiterii benevole în posesie a bunului imobil ipotecat.

Articolul 499³. Transmiterea silită în posesie

(1) Creditorul gajist care nu poate intra în posesia bunului corporal gajat conform art.499¹ sau, în cazul ipotecii, conform art.499² are dreptul să obțină posesia bunului:

a) în baza unei ordonanțe sau hotărâri judecătorești, conform dispozițiilor Codului de procedură civilă și ale Codului de executare. Doar împrejurările prevăzute la art.502 alin.(2) lit.a)–e) constituie obiecții motivate pe care debitorul gajist le poate înainta împotriva ordonanței judecătorești; sau

b) fără a recurge la procedură judecătorească, prin intermediul unui executor judecătoresc, conform dispozițiilor prezentului capitol și ale Codului de executare.

(2) Creditorul gajist nu este în drept să procedeze la transmiterea silită în posesie pînă la expirarea termenului prevăzut la art.497 alin.(12) decît dacă bunul gajat este susceptibil de pieire ori distrugere sau este perisabil.

(3) Creditorul gajist poate alege să obțină posesia bunului fără a recurge la procedura judecătorească dacă:

a) debitorul gajist a consimțit, în contractul de gaj sau altfel, asupra obținerii posesiei bunului de către creditorul gajist fără a recurge la procedura judecătorească sau, în cazul ipotecii, dacă contractul de ipotecă a fost investit cu formulă executorie conform art.500; și

b) creditorul gajist a transmis avizul de executare a gajului persoanelor indicate la art.497 alin.(1) și a înregistrat avizul de executare conform art.497 alin.(9).

(4) Prin derogare de la dispozițiile Codului de executare, la transmiterea silită în posesia creditorului gajist a bunurilor corporale gajate se aplică următoarele reguli:

a) creditorul gajist prezintă executorului judecătoresc în original contractul de gaj, avizul de executare a gajului înregistrat în registrul garanțiilor și lista bunurilor gajate, care urmează a fi ridicate, iar executorul judecătoresc reține copii ale acestora și certifică corespunderea lor cu originalul;

b) în termen de 48 de ore de la primirea tuturor documentelor menționate la lit.a), cu excepția cazului în care creditorul gajist consimte la un termen mai mare, executorul judecătoresc inițiază procedura de executare după consultarea registrului garanțiilor cu privire la înregistrarea avizului de executare a gajului și merge la locul indicat de creditorul gajist, ridică bunul gajat și îl predă creditorului gajist sau persoanei desemnate de acesta. Executorul judecătoresc poate solicita asistența organelor indicate la art.22 alin.(1) lit.u) din [Codul de executare](#);

c) la predarea bunului gajat, executorul judecătoresc întocmește un proces-verbal și transmite cîte o copie a acestuia creditorului gajist și debitorului gajist.

(5) În cazul în care creditorul gajist este în imposibilitate de a indica locul de aflare a bunurilor gajate, debitorul gajist, la cererea executorului judecătoresc, este obligat să indice imediat locul de aflare a bunurilor.

(6) Creditorul gajist avansează cheltuielile legate de transmiterea silită în posesie și își asumă riscul pieirii sau deteriorării bunurilor gajate preluate în posesie.

(7) În cazul în care bunul gajat este accesoriu al unui bun imobil, creditorul gajist poate să-l separe

din bunul imobil, cu condiția compensării prejudiciului efectiv cauzat titularului dreptului real al bunului imobil, altul decât debitorul gajist. Creditorul gajist nu este obligat să compenseze orice diminuare a valorii bunului imobil cauzată prin separarea bunului gajat.

Articolul 499⁴. Transmiterea originalelor actelor de proprietate

(1) Actul care îndreptățește creditorul gajist la transmiterea posesiei bunului îi oferă dreptul creditorului gajist să intre în posesia originalelor actelor care confirmă dreptul debitorului gajist asupra bunului.

(2) În cazul în care debitorul gajist nu-și execută obligația de a transmite creditorului gajist originalele prevăzute la alin.(1), creditorul gajist are dreptul să solicite și să obțină de la oricare autoritate sau persoană competentă un duplicat.

Articolul 500. Exercițarea dreptului de ipotecă în temeiul actului notarial învestit cu formulă executorie

(1) În cazul în care ipoteca garantează obligațiile ce rezultă din contractul de credit bancar sau de împrumut acordat de către organizația de creditare nebanară, de către asociația de economii și împrumut, de către societatea de leasing ori de către o bancă de dezvoltare multilaterală în sensul [Legii nr.184/2016](#) cu privire la contractele de garanție financiară, contractul de ipotecă poate fi învestit cu formulă executorie conform legislației cu privire la notariat dacă părțile au convenit în mod expres aceasta în contract. În acest caz, dreptul de ipotecă poate fi exercitat silit, iar bunul ipotecat se transmite silit, în temeiul contractului de ipotecă învestit cu formulă executorie, fără adresarea cererii în instanța de judecată pentru a obține ordonanță sau hotărâre judecătorească.

(2) Exercițarea silită a dreptului de ipotecă în baza contractului de ipotecă învestit cu formulă executorie se efectuează cu respectarea dispozițiilor prezentului capitol și se referă doar la transmiterea bunului imobil ipotecat în posesia creditorului ipotecar în scopul exercitării de către acesta a dreptului de ipotecă în corespundere cu dispozițiile art.505 alin.(1), precum și la evacuarea locuitorilor în cadrul exercitării dreptului de ipotecă în corespundere cu dispozițiile art.511¹.

(3) În cazul în care învestirea contractului de ipotecă cu formulă executorie este anulată ca urmare a contestării ulterioare sau în cazul în care încheierea executorului judecătoresc de intentare a procedurii de executare este anulată conform art.502, creditorul ipotecar este obligat să restituie bunul ipotecat sau să restituie prețul la care bunul a fost vândut și să repare prejudiciul cauzat.

(4) Anularea învestirii contractului de ipotecă cu formulă executorie nu împiedică creditorul să exercite dreptul de ipotecă prin instanța de judecată în modul prevăzut la art.499³.

Articolul 501. Drepturile creditorilor gajiști de rang superior la transmiterea în posesie

(1) În înștiințarea transmisă creditorului gajist de rang inferior în conformitate cu dispozițiile art.494² alin.(8), creditorul gajist de rang superior poate solicita ca acesta să-i transmită posesia bunului.

(2) Creditorul gajist de rang inferior care a obținut posesia bunului în condițiile art.499¹ sau art.499³ și a primit solicitarea prevăzută la alin.(1) din prezentul articol, este obligat să transmită bunul în posesia creditorului gajist de rang superior la expirarea termenului indicat la art.494² alin.(8), sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(3) Dacă a primit solicitări de transmitere a posesiei bunului de la mai mulți creditori garantați de rang superior, creditorul gajist de rang inferior va transmite, în termenul indicat la alin.(2), bunul creditorului gajist de cel mai înalt rang dintre aceștia.

(4) Creditorul gajist care a transmis posesia bunului în condițiile alin.(2) sau alin.(3) va informa despre acest fapt debitorul gajist și alți creditori gajiști înregistrați.

Articolul 502. Contestarea executării silite

(1) Debitorul gajist sau orice altă persoană care are un interes legitim poate contesta în instanța de judecată acțiunile creditorului gajist întreprinse conform art.497 sau art.499¹ ori acțiunile executorului judecătoresc întreprinse conform art.499³ și, după caz, art.500.

(2) Instanța de judecată este în drept să suspende sau să anuleze transmiterea bunului în posesia creditorului gajist exclusiv în următoarele temeuri:

- a) obligația garantată a fost executată sau altfel stinsă;
- b) contractul de gaj a fost declarat nul prin hotărâre judecătorească irevocabilă;
- c) executarea contractului de gaj a fost suspendată prin act judecătoresc;
- d) creditorul gajist nu a transmis avizul de executare debitorului gajist sau nu l-a înregistrat conform art.497;
- e) creditorul gajist a încălcat drepturile creditorilor gajști de rang superior prevăzute la art.501.

(3) Creditorul gajist este responsabil pentru prejudiciul cauzat în cazul în care transmiterea în posesie este declarată ilegală.

(4) Anularea de către instanța de judecată a transmiterii în posesie nu împiedică creditorul gajist să procedeze la exercitarea dreptului de gaj prin procedură judecătorească ordinară (contencioasă) sau simplificată (în ordonanță).

Articolul 503. Transmiterea în cazul deținerii de un terț a bunului gajat

(1) Terțul care deține bunul gajat și care nu este obligat să plătească creanța garantată răspunde personal pentru întârzierea transmiterii și efectele întârzierii transmiterii bunului în termenul stabilit de instanța de judecată.

(2) Dacă are o creanță prioritară în temeiul dreptului său de a reține bunul mobil gajat, terțul este obligat să-l transmită, dar grevat cu dreptul său prioritar.

(3) În cazul în care a primit bunul ca plată pentru acoperirea creanței sale, prioritare și/sau garantate, anterioare celei menționate în avizul de executare, sau în cazul în care a plătit creanțele prioritare și/sau garantate anterior, terțul deținător al bunului gajat poate cere ca creditorul gajist să vîndă bunul el însuși sau sub controlul instanței judecătorești. Terțul nu este obligat totuși să transmită bunul dacă creditorul gajist nu îi prezintă garanții, personale sau reale, că vînzarea bunului se va face la un preț suficient pentru a-i acoperi integral creanțele sale prioritare și/sau garantate anterior.

Articolul 504. Renașterea drepturilor reale neradiate

Drepturile reale pe care debitorul gajist le avea asupra bunului la momentul dobîndirii acestuia sau pe care le-a stins în timpul posesiei sale renasc după transmitere dacă numai ele nu au fost radiate.

Subsecțiunea a 3-a

Vînzarea de către creditorul gajist a bunului gajat

Articolul 505. Condițiile vînzării bunului de către creditorul gajist

(1) După ce a obținut în posesie bunul gajat, creditorul gajist este îndreptățit, dacă a depus sau a înregistrat la registru un aviz de executare în modul prevăzut la art.497 alin.(9), să procedeze la vînzarea prin negocieri directe, prin tender sau prin licitație publică a bunului gajat. În cazul vînzării bunului ipotecat ca urmare a exercitării silite a dreptului de ipotecă în temeiul actului notarial investit cu formulă executorie, creditorul ipotekar sau, după caz, executorul judecătoresc aplică, ca modalitate de vînzare, licitația publică, cu excepția cazului în care există acordul scris al debitorului ipotekar, eliberat creditorului ipotekar după apariția dreptului său de exercitare a dreptului de ipotecă, de a vinde bunul în alt mod prevăzut de dispozițiile prezentului alineat.

(2) Creditorul gajist trebuie să vîndă bunurile gajate fără întârziere nejustificată, la un preț comercial rezonabil la data vînzării în conformitate cu dispozițiile art.505¹ alin.(1) și ținînd cont de interesele debitorului gajist, fiind liber să stabilească condițiile de vînzare.

(3) Dacă există mai multe bunuri, creditorul gajist le poate vinde împreună sau separat.

(4) Creditorul gajist care vinde bunul acționează în numele proprietarului și este obligat să informeze cumpărătorul despre calitatea lui la momentul vînzării.

(5) În cazul vînzării prin tender a bunului gajat, creditorul face public anunțul cu privire la tender prin intermediul mass-mediei sau prin invitații. Anunțul cu privire la tender trebuie să conțină informație suficientă pentru a permite persoanei interesate să prezinte o ofertă în termenul și la locul anunțat.

(6) Creditorul gajist este obligat să accepte oferta cea mai mare, cu excepția cazului în care condițiile atașate ofertei o fac mai puțin avantajoasă decât o ofertă mai joasă sau prețul oferit nu este comercial rezonabil.

(7) Vânzarea de către creditorul gajist prin licitație publică a bunului gajat se face la data, ora și locul fixat în avizul de vânzare, adus la cunoștința debitorului gajist, terțului care deține bunul și, după caz, administratorului fiduciar, notificat tuturor creditorilor gajști care au depus sau înregistrat la registrul respectiv un aviz de executare. Creditorul gajist trebuie, de asemenea, să informeze orice persoană interesată care a făcut solicitare.

(8) În cazul ipotecii, creditorul ipotecar are dreptul să transfere dreptul de proprietate asupra bunului ipotecat, acționând în numele debitorului ipotecar, în baza următoarelor documente:

a) în cazul exercitării benevole – acordul, autentificat notarial, privind transmiterea benevolă în posesie a bunului ipotecat;

b) în cazul exercitării silite – ordonanța judecătorească sau, respectiv, hotărârea instanței de judecată rămasă definitivă;

c) în cazul exercitării silite în temeiul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie – originalul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie, care conține clauza privind dreptul creditorului ipotecar de a exercita dreptul de ipotecă în temeiul formulei executorii aplicate de notar, copia contractului de credit bancar sau de împrumut, care atestă faptul că creanța a devenit exigibilă, însoțită de extrasele de evidență financiară, care atestă datoriile debitorului la data expirării termenului indicat în avizul de executare, copiile avizului de executare expediat pe adresa debitorului și dovada înregistrării lui în registrul bunurilor imobile, conform cerințelor stabilite la art.497, precum și declarația pe propria răspundere a creditorului că nu există un litigiu judiciar în legătură cu contractul de ipotecă investit cu formulă executorie a cărui executare este solicitată și că creanța este exigibilă.

(9) Debitorul gajist și creditorul gajist pot conveni, în contractul de gaj sau altfel, asupra condițiilor de vânzare a bunurilor gajate.

Articolul 505¹. Vânzarea comercial rezonabilă

(1) Vânzarea bunurilor este comercial rezonabilă dacă are loc în conformitate cu regulile prevăzute prin contractul de gaj sau, dacă nu s-au prevăzut asemenea reguli, după caz:

a) așa cum se dispune în mod obișnuit de bunuri de același fel pe o piață organizată;

b) la prețul stabilit pe o piață organizată și valabil în momentul vânzării;

c) în conformitate cu practicile comerciale rezonabile urmate de cei care vînd în mod obișnuit bunuri de același fel.

(2) În condițiile prevăzute la alin.(1), simplul fapt că se putea obține un preț mai mare dacă vânzarea ar fi avut loc în alt moment sau printr-o altă metodă decât cea aleasă de creditor nu face ca vânzarea să nu fie considerată comercial rezonabilă.

Articolul 506. Dreptul la repararea prejudiciului în caz de vânzare

În cazul în care creditorul gajist nu a respectat dispozițiile art.505 și 505¹ la vânzarea bunului gajat, debitorul gajist are dreptul de a cere de la creditorul gajist care a vîndut bunul gajat repararea prejudiciului cauzat, dar nu poate cere anularea vânzării.

Articolul 507. Opoziția la condițiile de vânzare

(1) La alegerea sa, creditorul gajist care exercită dreptul de gaj poate notifica debitorul gajist, conform regulilor privind notificarea avizului de executare, despre condițiile planificate de vânzare a bunului gajat. În termen de 15 zile de la comunicarea condițiilor planificate de vânzare, debitorul gajist poate formula opoziție la condițiile de vânzare în instanța de judecată competentă.

(2) Opoziția suspendă de drept procedura de vânzare pînă la soluționarea definitivă a cauzei.

(3) Instanța va soluționa opoziția în termen de 5 zile. Hotărârea instanței poate fi atacată numai cu apel în termen de 5 zile de la comunicare. În cazul respingerii opoziției, apelul nu îl oprește pe creditor să treacă la vânzarea bunului. Apelul se soluționează de urgență.

(4) Dacă admite opoziția, constatînd că condițiile planificate de vînzare nu respectă dispozițiile art.505 și 505¹, instanța stabilește condițiile de vînzare corespunzătoare și încuviințează vînzarea bunului.

(5) Dacă instanța a respins opoziția, creditorul gajist poate purcede la vînzare în condițiile planificate de vînzare.

(6) Dacă creditorul gajist a vîndut bunul în condițiile prevăzute la alin.(4) sau, după caz, alin.(5) din prezentul articol, debitorul gajist nu poate cere repararea prejudiciului pe temeiul prevăzut la art.506.

(7) În cazul în care creditorul gajist a vîndut bunul la un preț inferior celui determinat conform alin.(4) sau, după caz, alin.(5) din prezentul articol, debitorul gajist poate cere repararea prejudiciului pe temeiul prevăzut la art.506.

Articolul 508. Dreptul altor creditori gajiști la repararea prejudiciului în caz de vînzare

Creditorii gajiști, alții decît creditorul gajist care vinde bunul gajat, au dreptul la repararea prejudiciului și dreptul la opoziție în condițiile art.506 și 507, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 509. Mijloacele obținute din vînzarea bunului gajat

(1) După deducerea cheltuielilor confirmate documentar, suportate în legătură cu preluarea, transportarea, păstrarea și vînzarea bunului gajat, creditorul gajist distribuie produsul vînzării bunului creditorilor gajiști și altor creditori indicați la art.497 alin.(1) conform ordinii de prioritate.

(2) Cheltuielile de expediere a avizului de executare, de înregistrare a lui, precum și alte cheltuieli de exercitare a dreptului de gaj sînt suportate de către debitorul gajist și se deduc conform alin.(1), cu excepția cazurilor în care ordonanța sau hotărîrea judecătorească, după caz, prevede altfel în privința cheltuielilor de judecată sau creditorul gajist și debitorul gajist convin altfel.

(3) Suma rămasă disponibilă se transmite debitorului gajist sau, cînd plata nu este posibilă, se consemnează în conformitate cu dispozițiile art.645, în termen de 3 zile de la finalizarea distribuirii conform alin.(1) din prezentul articol. În același termen creditorul gajist transmite debitorului gajist un proces-verbal privind distribuirea produsului vînzării bunului gajat.

(4) Dacă produsul obținut din vînzarea bunului nu a fost suficient pentru a plăti creanțele sale și cheltuielile, creditorul gajist conservă o creanță neprivilegiată pentru diferența datorată de debitorul său.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și exercitării gajului pe calea transmiterii în locațiune a bunului gajat în temeiul art.494 alin.(2) lit.c) sau prin acordarea licenței cu titlu oneros către terți asupra obiectului de proprietate intelectuală protejat conform art.494 alin.(2) lit.d).

Articolul 510. Bunul dobîndit de la creditorul gajist

(1) Vînzarea bunurilor gajate de către creditorul gajist:

- a) transferă cumpărătorului toate drepturile debitorului gajist asupra bunurilor gajate;
- b) stinge gajul creditorului gajist și alte gajuri, cu excepția gajului de rang superior, în cazurile prevăzute la art.494² alin.(4); și
- c) stinge sechestrul și interdicțiile asupra bunului, cu excepția celor aplicate de instanțele de judecată în litigii nelegate de exercitarea dreptului de gaj.

(2) Cumpărătorul devine proprietar al bunurilor cumpărate după plata în întregime a prețului de cumpărare, cu excepția cazului cînd s-a convenit altfel cu creditorul gajist și cu alți creditori indicați la art.497 alin.(1) ale căror drepturi pot fi prejudiciate prin amînarea sau eşalonarea plății.

(3) În termen de 3 zile după ce a devenit proprietar al bunului în condițiile alin.(2) din prezentul articol, cumpărătorul propune creditorului gajist de rang superior a cărui gaj nu s-a stins să fie înregistrată substituirea debitorului gajist, în modul prevăzut la art.478, sub sancțiunea plății despăgubirilor.

(4) După ce a devenit proprietar al bunului în condițiile alin.(2), cumpărătorul poate solicita instanței de judecată anularea sechestrului și a interdicțiilor asupra bunului cumpărat aplicate de instanțele de judecată.

Articolul 510¹. Radierea grevărilor

Cumpărătorul solicită radierea din registrul garanțiilor sau, după caz, din registrul bunurilor imobile a gajurilor, a sechestrelor și a interdicțiilor stinse în conformitate cu dispozițiile art.510 alin.(1), în temeiul confirmării vânzării emise de către creditorul gajist.

Articolul 511. Achiziționarea bunurilor gajate de către creditorul gajist

(1) Creditorul gajist poate achiziționa bunurile gajate dacă:

- a) debitorul gajist a consimțit în scris asupra achiziției după primirea avizului de executare; și
- b) alte persoane indicate la art.497 alin.(1) nu se opun.

(2) Intenția creditorului gajist de a achiziționa bunul gajat poate fi exprimată în avizul de executare sau într-un aviz ulterior transmis debitorului gajist și altor persoane indicate la art.497 alin.(1). Avizul va indica suma datorată a obligației garantate și partea din aceasta care se propune a fi stinsă prin achiziționarea bunului gajat.

(3) Opoziția față de achiziționarea bunului gajat produce efecte juridice doar dacă este adusă la cunoștința creditorului gajist în termen de 15 zile de la primirea avizului prevăzut la alin.(2).

(4) Creditorul gajist care a achiziționat bunul gajat va îndrepta suma prețului de achiziție la stingerea obligației garantate.

(5) Achiziția de către creditorul gajist a bunului gajat:

- a) transferă creditorului gajist toate drepturile debitorului gajist asupra bunului gajat;
- b) stinge orice alte gajuri, cu excepția gajurilor de rang superior, în cazurile prevăzute la art.494² alin.(4); și
- c) stinge sechestrele și interdicțiile asupra bunului, cu excepția celor aplicate de instanțele de judecată în litigii nelegate de exercitarea dreptului de gaj.

(6) La achiziția de către creditorul gajist a bunului gajat, dispozițiile art.510 alin.(3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 511¹. Evacuarea locuitorilor în cadrul exercitării dreptului de ipotecă

(1) Dacă nu deține un drept de locațiune opozabil creditorului gajist în sensul art.493³, debitorul ipotecar, precum și celelalte persoane care locuiesc în imobilul ipotecat sînt obligate să elibereze bunul ipotecat la data intrării în vigoare a acordului de transmitere benevolă în posesie, semnat între creditorul ipotecar și debitorul ipotecar, dacă părțile nu au stabilit un alt termen, sau la momentul rămînerii definitive a ordonanței judecătorești ori, după caz, a hotărîrii judecătorești – în cazul exercitării silită a dreptului de ipotecă, sau la data indicată în avizul de executare – în cazul exercitării dreptului de ipotecă în temeiul contractului de ipotecă investit cu formulă executorie.

(2) Dacă persoanele menționate la alin.(1) din prezentul articol refuză să elibereze bunul ipotecat sau dacă nu l-au eliberat la expirarea termenului de 15 zile din data stabilită la alin.(1) din prezentul articol, executorul judecătoresc inițiază evacuarea silită în corespundere cu Codul de executare și ținînd cont de dispozițiile art.493³.”

262. Titlul V din cartea a doua se abrogă.

263. La articolul 513:

în denumire, cuvintele „și diligența” se substituie cu cuvintele „în raporturile obligaționale”;

la alineatul (1), cuvintele „și diligență” se exclud;

la alineatul (2), cuvîntul „prevederile” se substituie cu cuvîntul „dispozițiile”.

264. Articolul 515 se abrogă.

265. La articolul 517 alineatul (2) litera a), cuvintele „nu prevede” se substituie cu cuvîntul „exclde”.

266. Capitolul I din titlul I se completează cu articolele 517¹ și 517² cu următorul cuprins:

„**Articolul 517¹.** Obligațiile corelative

(1) Obligația unei persoane este corelativă obligației care incumbă altei persoane în una dintre următoarele situații:

- a) executarea obligației se face în schimbul executării celeilalte obligații;

b) aceasta constă într-o obligație de a contribui la sau de a accepta executarea celeilalte obligații;
c) obligația este atât de clar legată de cealaltă obligație sau de obiectul ei, încât executarea unei obligații poate fi privită în mod rezonabil ca dependentă de executarea celeilalte obligații.

(2) Obligațiile corelative se pot naște din contracte (contracte sinalagmatice), precum și din alte temeiuri de naștere a obligațiilor.

Articolul 517². Obligația de rezultat și obligația de mijloace

(1) Debitorul unei obligații de rezultat este ținut să atingă rezultatul promis.

(2) Debitorul unei obligații de mijloace este ținut să manifeste, la executarea prestației sale, prudența și diligența unei persoane rezonabile de aceeași calitate, pusă în aceleași circumstanțe.

(3) Pentru a determina dacă obligația este de mijloace sau de rezultat, se ține cont, printre altele, de următoarele:

- a) modul în care obligația este exprimată în contract;
- b) prețul și celelalte clauze ale contractului;
- c) gradul de risc care, în mod normal, îl implică atingerea rezultatului scontat;
- d) aptitudinea celeilalte părți de a influența executarea obligației.”

267. Articolul 521 va avea următorul cuprins:

„Articolul 521. Efectul indivizibilității

(1) Obligația este indivizibilă între mai mulți debitori în cazul în care aceștia sînt obligați să execute împreună aceeași prestație, iar creditorul poate pretinde prestația doar de la toți împreună.

(2) Creanța este indivizibilă între mai mulți creditori în cazul în care fiecare creditor poate pretinde executarea prestației doar în folosul tuturor creditorilor, iar debitorul trebuie să execute prestația în folosul tuturor creditorilor.

(3) Obligația indivizibilă nu poate fi divizată nici între debitori sau între creditori, nici între succesorii lor.

(4) Obligația nu devine indivizibilă numai prin faptul că în contract este stipulat că este solidară.

(5) Obligația divizibilă care are doar un creditor și un debitor trebuie să fie executată între ei ca o obligație indivizibilă, ea rămînînd divizibilă între moștenitorii acestora.”

268. Secțiunea 1 din capitolul II se completează cu articolul 521¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 521¹. Dificultățile executării în cazul creanței indivizibile

Dacă unul dintre creditorii indivizibili refuză să accepte sau nu poate accepta executarea prestației, debitorul se poate elibera de obligație prin consemnare.”

269. La articolul 523:

în denumire, cuvintele „creanței solidare” se substituie cu cuvintele „solidarității creanței”;

în alineatul unic, textul „ , prin lege sau atunci cînd prestația este indivizibilă” se substituie cu cuvintele „sau prin lege”.

270. Codul se completează cu articolul 525¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 525¹. Confuziunea în cazul creanței solidare

(1) Dacă unul dintre creditorii solidari dobîndește și calitatea de debitor, confuziunea nu stinge creanța solidară decît în proporție cu partea din creanță ce îi revine aceluia creditor.

(2) Ceilalți creditori solidari își păstrează dreptul de regres împotriva creditorului în persoana căruia a operat confuziunea, proporțional cu partea din creanță ce îi revine fiecăruia dintre ei.”

271. La articolul 529:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2)–(4) cu următorul cuprins:

„(2) Orice acte prin care unul dintre creditorii solidari ar consimți la reducerea sau înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanței ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalți creditori sînt inopozabile acestora din urmă.

(3) Hotărîrea judecătorească obținută de unul dintre creditori împotriva debitorului comun profită și celorlalți creditori.

(4) Hotărîrea judecătorească pronunțată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată și

împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces.”

272. Secțiunea a 2-a din capitolul II se completează cu articolul 529¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 529¹.** Suspendarea și întreruperea prescripției în folosul creditorului solidar

(1) Suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată și de către ceilalți creditorii solidari.

(2) Întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari.”

273. Articolul 531:

alineatul unic devine alineatul (1), în care textul „ , prin lege sau atunci când prestația este indivizibilă” se substituie cu cuvintele „sau prin lege”;

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Atunci când se cer despăgubiri pentru neexecutarea unei obligații indivizibile, debitorii sînt ținuți solidari pentru plată în folosul creditorului.”

274. În denumirea articolului 537, cuvîntul „Diminuarea” se substituie cu cuvintele „Confuziunea în cazul”.

275. Codul se completează cu articolul 540¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 540¹.** Remiterea unui debitor solidar sau tranzacția cu el

(1) În cazul în care creditorul remite o datorie sau încheie o tranzacție cu un debitor solidar, ceilalți debitori sînt eliberați în măsura părții aceluia debitor.

(2) În cazul în care obligația solidară a codebitorilor a apărut în legătură cu cauzarea unui prejudiciu, eliberarea obținută conform alin.(1) se extinde doar în măsura în care este necesară pentru a împiedica creditorul să primească mai mult decît reparația integrală, iar ceilalți debitori își păstrează drepturile de regres față de debitorul care a fost remis sau a tranzacționat în măsura părții neexecutate a aceluia debitor.”

276. Articolul 541 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Debitorul urmărit poate cere introducerea în cauză a celorlalți codebitori.”

277. La articolul 544:

în denumire, cuvîntul „executării” se substituie cu cuvîntul „satisfacerii”;

la alineatul (1), cuvîntul „executat” se substituie cu cuvîntul „satisfăcut”, iar în final se introduce textul „ , împreună cu părțile acestora din cheltuielile rezonabile suportate”;

la alineatul (2), cuvintele „întinderii obligației” se substituie cu cuvintele „părții din obligație a”;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Debitorul solidar care a satisfăcut obligația de asemenea are dreptul, cu respectarea prioritară a drepturilor sau intereselor apărute anterior ale creditorului, să exercite drepturile și acțiunile creditorului, inclusiv oricare drepturi de garanție care le însoțesc, în măsura necesară pentru a recupera părțile din obligație ale celorlalți debitori solidari.”

278. În denumirea articolului 545, cuvîntul „Compensarea” se substituie cu cuvîntul „Beneficiile”.

279. La articolul 549:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Hotărîrea judecătorească pronunțată împotriva unuia dintre codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat față de ceilalți codebitori.

(3) Hotărîrea judecătorească pronunțată în favoarea unuia dintre codebitorii solidari profită și celorlalți, cu excepția cazului în care s-a întemeiat pe un temei ce putea fi invocat numai de acel codebitor.”

280. La articolul 551 alineatul (2), cuvintele „după punerea în întîrziere” se substituie cu cuvintele „în acest scop”.

281. Denumirea capitolului III din titlul I va avea următorul cuprins:

„Capitolul III

TRANSMISIUNEA CREANȚEI ȘI A OBLIGAȚIEI”.

282. La articolul 556:

alineatul (1) se completează în final cu textul „ , dacă din contractul de cesiune nu rezultă un moment ulterior”;

la alineatul (4), textul „creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare, la repararea prejudiciului” se substituie cu textul „ , sub sancțiunea nulității absolute, creanțele privitoare la încasarea pensiei alimentare și la repararea prejudiciului”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Creanța este incesibilă, sub sancțiunea nulității absolute, dacă, în virtutea naturii prestației sau relației între debitor și creditor, debitorul nu poate fi ținut în mod rezonabil să o satisfacă decât în folosul acestui creditor. Această regulă nu se aplică dacă debitorul și-a dat consimțământul la cesiune.”

283. Codul se completează cu articolele 556¹ și 556² cu următorul cuprins:

„**Articolul 556¹.** Forma cesiunii de creanță

Cesiunea de creanță trebuie să fie încheiată în forma cerută pentru actul juridic în al cărui temei s-a născut creanța cesionată.

Articolul 556². Cesiunea parțială

(1) Creanța pecuniară poate fi cesionată în parte.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, creanța nepecuniară nu poate fi cesionată în parte decât dacă obligația este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanțial, mai oneroasă pentru debitor. Această regulă nu se aplică dacă debitorul și-a dat consimțământul la cesiune.”

284. Articolele 557 și 559 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 557.** Consimțământul debitorului

(1) Titularul unei creanțe o poate transmite unui terț fără consimțământul debitorului dacă legea nu prevede altfel.

(2) Clauza prin care se interzice sau se limitează cesiunea unei creanțe nu afectează cesibilitatea ei.

(3) Cu toate acestea, atunci când creanța este cesionată prin încălcarea acestei clauze, debitorul poate să se libereze de obligație executând în folosul cedentului. Debitorul de asemenea păstrează dreptul de a opune cedentului compensarea, ca și cum creanța nu a fost cesionată.

(4) Dispozițiile alin.(3) nu se aplică:

a) dacă debitorul și-a dat consimțământul la cesiune;

b) dacă interdicția nu este expres menționată în înscrisul constatator al creanței, iar cesionarul nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența interdicției la momentul încheierii contractului de cesiune; sau

c) dacă creanța este pecuniară și s-a născut în schimbul furnizării bunurilor, executării lucrărilor sau prestării serviciilor.

(5) Dispozițiile alin.(2) nu limitează răspunderea cedentului față de debitor pentru încălcarea interdicției sau limitării de a cesiona creanța. Cu toate acestea, debitorul nu are dreptul de a recurge la rezoluțiunea contractului din care rezultă creanța cesionată pe temeiul încălcării clauzei prevăzute la alin.(2).”

„**Articolul 559.** Obligațiile asumate de cedent

(1) Cedentul are obligațiile prevăzute la alin.(2)–(6) și (9) dacă din contractul de cesiune nu rezultă altceva.

(2) Cedentul garantează că:

a) creanța cesionată există sau, în cazul creanței viitoare, va exista conform contractului din care rezultă;

b) cedentul este îndreptățit să cedeze creanța sau va fi în drept să o facă la momentul când cesiunea va produce efecte;

c) debitorul nu deține unele excepții împotriva satisfacerii creanței;

d) creanța nu va fi afectată de niciun drept de compensare existent între cedent și debitor;

e) creanța nu a făcut obiectul unei cesiuni anterioare în folosul altui cesionar și nu este obiect al unui drept de garanție în folosul unui terț.

(3) Cedentul garantează că clauzele contractului sau altui act juridic, dezvăluite cesionarului în calitate de clauze care guvernează creanța, nu au fost modificate sau altfel afectate de vreo înțelegere nedezvăluită care ar dăuna cesionarului.

(4) Cedentul garantează că clauzele contractului sau altui act juridic din care rezultă creanța nu vor fi modificate fără consimțământul cesionarului, cu excepția cazului când modificarea este prevăzută în contractul de cesiune sau este făcută cu bună-credință și este de așa natură încît cesionarul nu ar avea în mod rezonabil obiecții.

(5) Cedentul se obligă să nu încheie un contract de cesiune subsecvent în privința aceleiași creanțe care ar duce la faptul că o altă persoană dobîndește creanța cu prioritate față de cesionar.

(6) Cedentul se obligă să transmită cesionarului toate drepturile transmisibile destinate să garanteze creanța și care nu sînt deja transmise prin efectul cesiunii, precum și să transmită produsul obținut din orice drept netransmisibil destinat să garanteze creanța.

(7) Cedentul nu garantează solvabilitatea actuală sau viitoare a debitorului, cu excepția cazurilor cînd cedentul a garantat pentru debitor față de cesionar.

(8) Dispozițiile alin.(1)–(7) se aplică în mod corespunzător în privința drepturilor accesorii și a garanțiilor creanței.

(9) În cazul cesiunii creanței care rezultă dintr-un titlu de valoare la ordin, cedentul este responsabil și de executarea obligației de către debitor.”

285. La articolul 560:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Cu toate acestea, debitorul nu este îndreptățit să opună cesionarului o excepție dacă debitorul a făcut cesionarul să creadă că acea excepție nu există.”

286. Codul se completează cu articolul 560¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 560**¹. Efectul cesiunii asupra locului de executare

(1) În cazul cesiunii creanței pecuniare care trebuie satisfăcută la un anumit loc, cesionarul poate să ceară ca plata să fie efectuată în orice alt loc dacă aceasta se face fără numerar, dar trebuie să-l despăgubească pe debitor pentru orice costuri suplimentare pe care acesta le suportă din motivul modificării locului de plată.

(2) În cazul cesiunii creanței nepecuniare care urmează a fi executată la un anumit loc, cesionarul nu poate cere executarea la un alt loc.”

287. La articolul 562:

alineatul unic devine alineatul (1), în care cuvintele „primul cesionar” se substituie cu cuvintele „cesionarul a cărui cesiune este notificată prima debitorului”;

articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Cesionarul ulterior poate invoca dispozițiile alin.(1) doar dacă la data încheierii contractului de cesiune nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că acea creanță deja a fost cesionată.

(3) Debitorul este liberat de obligație executînd în folosul primului cesionar care îl notifică, indiferent de faptul că debitorul știa sau nu despre cesiunea repetată.”

288. Articolul 564 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 564.** Notificarea despre cesiune și executarea în folosul persoanei care nu este creditor

(1) Debitorul este liberat de obligație prin executare în folosul cedentului atît timp cît debitorul nu a primit nicio notificare privind cesiunea fie de la cedent, fie de la cesionar și nu cunoaște despre faptul că cedentul nu mai este îndreptățit să obțină executarea.

(2) Chiar dacă persoana identificată în calitate de cesionar în notificarea privind cesiunea primită de la cedent nu este creditor, debitorul este liberat de obligație prin executarea cu bună-credință în folosul acelei persoane.

(3) Chiar dacă persoana identificată în calitate de cesionar în notificarea privind cesiunea primită de la o persoană care se declară cesionar nu este creditor, debitorul este liberat de obligație prin executare în folosul acelei persoane dacă creditorul a determinat debitorul să creadă în mod rezonabil și

cu bună-credință că dreptul a fost cesionat acestei persoane.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător dacă obligația s-a stins pe altă cale decât executarea.”

289. Codul se completează cu articolele 564¹–564³ cu următorul cuprins:

„Articolul 564¹. Dovada adecvată a cesiunii

(1) Debitorul care crede pe baza unui temei rezonabil că dreptul a fost cesionat, dar care nu a primit o notificare privind cesiunea, poate să ceară de la persoana care aparent a cesionat dreptul să îi ofere o astfel de notificare privind cesiunea sau o confirmare că dreptul nu a fost cesionat ori că cedentul este încă îndreptățit să obțină executarea.

(2) Debitorul care a primit o notificare privind cesiunea care nu este în formă textuală pe un suport durabil ori care nu oferă informație adecvată despre dreptul cesionat sau numele și adresa cesionarului poate să ceară de la persoana care notifică să furnizeze o nouă notificare care ar satisface cerințele respective.

(3) Debitorul care a primit o notificare privind cesiunea de la cesionar, dar nu de la cedent, poate să ceară de la cesionar să prezinte o dovadă certă a cesiunii. Se consideră dovadă certă, dar nu se limitează la aceasta, orice declarație în forma textuală pe un suport durabil emanând de la cedent și indicând că creanța a fost cedată.

(4) Debitorul care a înaintat o cerere conform prezentului articol poate să suspende executarea pînă cînd cererea respectivă este satisfăcută.

Articolul 564². Opozabilitatea cesiunii față de fidejutor

Cesiunea nu este opozabilă fidejutorului decât dacă formalitățile prevăzute pentru opozabilitatea cesiunii față de debitor au fost îndeplinite și în privința fidejutorului însuși.

Articolul 564³. Concurența între cesionar și cedentul care a primit prestația

Dacă debitorul este liberat executînd prestația conform art.557 alin.(3) sau art.564 alin.(1), dreptul cesionarului față de cedent de a i se preda prestația are prioritate față de dreptul unui reclamant concurent atît timp cît prestația se află în posesia cedentului și poate fi identificată în mod rezonabil față de alte bunuri ale acestuia.”

290. Secțiunea a 2-a din capitolul III va avea următorul cuprins:

„Secțiunea a 2-a Preluarea datoriei

Articolul 567. Felurile preluării datoriei

(1) Un terț (noul debitor) poate să preia datoria sau o parte din ea în unul din următoarele feluri:

- a) debitorul inițial este liberat de datorie (substituirea completă de către noul debitor);
- b) debitorul inițial este menținut în calitate de debitor pentru cazul în care noul debitor nu își execută corespunzător obligațiile (substituirea incompletă de către noul debitor);
- c) debitorul inițial și cel nou poartă răspundere solidară (adăugarea noului debitor).

(2) În cazul în care este evident că a apărut un nou debitor, dar felul preluării datoriei nu este clar, debitorul inițial și cel nou sînt considerați debitori solidari.

Articolul 568. Forma preluării datoriei

Preluarea datoriei trebuie să fie încheiată în forma cerută pentru actul juridic în al cărui temei s-a născut datoria.

Articolul 569. Consimțămîntul creditorului

(1) Consimțămîntul creditorului este necesar pentru substituirea de către noul debitor, indiferent dacă a avut loc o substituie completă sau incompletă.

(2) Consimțămîntul creditorului privind substituirea de către noul debitor poate să fie dat și în prealabil. În acest caz, substituirea produce efecte din momentul în care creditorul a fost notificat de către noul debitor despre contractul dintre noul debitor și cel inițial.

(3) Consimțământul creditorului nu este necesar în cazul adăugării unui nou debitor, dar creditorul, prin notificare către noul debitor, poate să refuze dreptul conferit față de noul debitor dacă acest fapt este făcut fără întârziere nejustificată după ce a fost informat despre drept și înainte ca acesta să fie acceptat în mod expres sau implicit. În cazul refuzului, se consideră că dreptul nu s-a conferit niciodată.

Articolul 570. Substituirea completă

Un terț poate să se oblige prin contract cu creditorul și debitorul inițial să substituie complet debitorul, cu efectul că debitorul inițial este liberat de obligație.

Articolul 571. Efectele substituirii complete asupra excepțiilor, compensării și drepturilor de garanție

(1) Noul debitor poate opune creditorului toate excepțiile pe care debitorul inițial ar fi putut să le opună creditorului.

(2) Noul debitor nu poate opune creditorului compensarea pe care debitorul inițial ar fi putut să o opună creditorului.

(3) Noul debitor nu poate opune creditorului niciun drept și nicio excepție ce decurge din raportul dintre noul debitor și cel inițial.

(4) Liberarea debitorului inițial se extinde de asemenea asupra oricărei garanții personale sau reale acordate de către acesta creditorului pentru executarea obligației, cu excepția cazului când garanția poartă asupra bunului care este transmis noului debitor în calitate de obiect al contractului între debitorul inițial și cel nou.

(5) Odată cu liberarea debitorului inițial, garanția oferită de orice persoană, alta decât noul debitor, pentru executarea obligației se stinge dacă acea persoană nu acceptă ca garanția să subziste în folosul creditorului.

Articolul 571¹. Substituirea incompletă

Un terț poate să convină cu creditorul și debitorul inițial să substituie incomplet debitorul, cu efectul că debitorul inițial este menținut ca debitor în cazul când debitorul nou nu execută obligația în mod corespunzător.

Articolul 571². Efectele substituirii incomplete

(1) Substituirea incompletă are aceleași efecte asupra excepțiilor și compensării ca și substituirea completă.

(2) În măsură în care debitorul inițial nu este liberat, garanția personală sau reală acordată în vederea executării obligațiilor aceluși debitor nu este afectată de substituție.

(3) Răspunderea debitorului inițial este guvernată de către dispozițiile legale privind fidejusalul cu beneficiu de discuțiune în măsura în care nu contravin dispozițiilor alin.(1) și (2).

Articolul 571³. Adăugarea unui nou debitor

Un terț poate să convină cu debitorul să fie adăugat în calitate de debitor, astfel încât debitorul inițial și cel nou să fie debitori solidari.

Articolul 571⁴. Efectele adăugării unui nou debitor

(1) În cazul în care, în temeiul unui contract între noul debitor și creditor sau al unui act juridic unilateral și separat încheiat de noul debitor în folosul creditorului, noul debitor este adăugat în calitate de debitor, el nu poate opune creditorului niciun drept sau nicio excepție născută din raportul dintre noul debitor și cel inițial. În cazul în care un asemenea contract sau act juridic unilateral nu s-a încheiat, noul debitor poate să opună creditorului orice motiv de nulitate care afectează contractul cu debitorul inițial.

(2) Dispozițiile legale privitoare la solidaritatea pasivă se aplică în mod corespunzător în măsura în care nu contravin dispozițiilor alin.(1).”

291. Capitolul III din titlul I se completează cu secțiunile 3–5 cu următorul cuprins:

„Secțiunea a 3-a Cesiunea contractului

Articolul 571⁵. Cesiunea contractului

(1) O parte la raportul contractual poate să convină cu un terț, cu consimțământul celeilalte părți la raportul contractual, ca terțul să o substituie în calitatea de parte la raportul contractual.

(2) Consimțământul celeilalte părți poate fi dat și în prealabil. În acest caz, transferul produce efect din momentul când cealaltă parte este notificată despre acest fapt.

(3) În măsura în care prin efectul acestei substituiri terțul dobândește drepturi, se aplică dispozițiile secțiunii 1. În măsura în care terțul preia obligații, se aplică dispozițiile secțiunii a 2-a.

Secțiunea a 4-a

Transmisiunea în cazul insolvenței reprezentantului indirect

Articolul 571⁶. Opțiunea reprezentatului indirect de preluare a drepturilor în cazul insolvenței reprezentantului indirect

(1) Dispozițiile prezentului articol se aplică atunci când reprezentantul indirect a încheiat un contract cu un terț în baza instrucțiunilor și pe contul reprezentatului indirect, astfel încât reprezentantul, și nu reprezentatul, este parte contractantă la acel contract.

(2) Dacă împotriva reprezentantului s-a intentat procedura de insolvență, reprezentatul poate să notifice terțul și reprezentantul privind preluarea drepturilor reprezentantului conform contractului în raport cu terțul.

(3) Terțul poate să opună față de reprezentat orice excepții pe care le-ar fi putut opune reprezentantului și toate celelalte excepții care ar fi disponibile în cazul în care drepturile ar fi fost cesionate prin contract de către reprezentant în folosul reprezentatului.

Articolul 571⁷. Contraopțiunea terțului

În cazul în care reprezentatul indirect a dobândit drepturile reprezentantului conform art.571⁶, terțul poate să notifice reprezentatul și reprezentantul că optează pentru exercitarea împotriva reprezentatului a drepturilor pe care terțul le are față de reprezentant, sub rezerva acelor excepții pe care reprezentantul le are față de terț.

Secțiunea a 5-a Subrogația

Articolul 571⁸. Felurile subrogației

(1) Terțul care plătește în locul debitorului se subrogă în drepturile creditorului, în forma în care acestea se aflau la data subrogației.

(2) Subrogația poate fi convențională sau legală.

(3) Subrogația convențională poate fi consimțită de debitor sau de creditor. Aceasta trebuie să fie expresă și, pentru a fi opusă terților, trebuie constatată prin înscris.

Articolul 571⁹. Subrogația consimțită de creditor

(1) Subrogația este consimțită de creditor atunci când, primind plata de la un terț, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.

(2) Subrogația operează fără consimțământul debitorului. Orice stipulație contrară este lovită de nulitate absolută.

Articolul 571¹⁰. Subrogația consimțită de debitor

(1) Subrogația este consimțită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-și plăti datoria și, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului față de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogația se produce numai dacă actul de împrumut, inclusiv de credit, și chitanța de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanță se menționează că plata a fost făcută cu banii împrumutați de noul creditor.

(3) Subrogația consimțită de debitor are loc fără consimțământul creditorului inițial, în lipsă de stipulație contrară.

Articolul 571¹¹. Subrogația legală

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogația se produce de drept:

- a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plătește unui creditor care are un drept de preferință, potrivit legii;
- b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plătește pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv;
- c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alții sau pentru alții, are interes să stingă datoria;
- d) în folosul moștenitorului care plătește din bunurile sale obligațiile masei succesoriale.

Articolul 571¹². Efectele subrogației

(1) Subrogația transmite terțului plătitor toate drepturile și acțiunile creditorului, precum și accesoriile acestora, în forma în care ele se aflau la data subrogației.

(2) Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului.

(3) Subrogația produce efecte împotriva debitorului principal și a celor care au garantat obligația. Aceștia pot opune noului creditor excepțiile pe care le aveau împotriva creditorului inițial dacă nu au consimțit la subrogație.

Articolul 571¹³. Subrogația parțială

(1) În caz de subrogație parțială, creditorul inițial, titular al unei garanții, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanță cu preferință față de noul creditor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care creditorul inițial s-a obligat față de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogația, cel din urmă este preferat.”

292. La articolul 572, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Valorile mobiliare nu pot fi transmise direct în contul achitării datoriei dintre două părți sub sancțiunea nulității absolute, dacă dispozițiile art.8 din [Legea nr.184/2016](#) cu privire la contractele de garanție financiară nu prevăd altfel.”

293. Articolul 575:

la alineatul (1), enunțul al doilea se exclude;

articolul se completează cu alineatele (1¹) și (3) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației, debitorul trebuie să execute obligația în termen de 7 zile din momentul primirii facturii sau a unei cereri echivalente din partea creditorului. Introducerea acțiunii în justiție față de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului.”

„(3) Acceptarea de către creditor a executării obligației înainte de termen nu afectează termenul de plată a obligației corelative.”

294. Codul se completează cu articolele 575¹ și 575² cu următorul cuprins:

„**Articolul 575¹.** Termenul de executare a obligației pecuniare contractuale al cărei creditor este un profesionist

(1) Termenul de executare a obligației pecuniare, stabilit în contractul încheiat între profesioniști, care are ca obiect livrarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, nu poate depăși 60 de zile de la data prevăzută la alin.(3) lit.a), b) sau, după caz, c) din prezentul articol. Prin excepție, părțile pot stipula în mod expres în contract un termen de executare mai mare cu condiția ca această clauză să nu fie vădit abuzivă față de creditor în sensul art.720³.

(2) Termenul de executare a obligației pecuniare de către o autoritate publică sau o altă persoană juridică de drept public ori de către asociațiile acestora, stabilit în contractul încheiat cu un profesionist, care are ca obiect livrarea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, nu poate depăși 30 de zile de la data prevăzută la alin.(3) lit.a), b) sau, după caz, c). Prin excepție, părțile pot stipula în mod expres în contract un termen de executare care nu poate depăși 60 de zile dacă acesta este justificat în

mod obiectiv, ținând cont de natura sau caracteristicile specifice ale contractului.

(3) În cazul în care termenul de executare a obligației pecuniare rezultate dintr-un contract prevăzut la alin.(1) sau (2) nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia, obligația pecuniară trebuie executată în termen de 30 de zile de la data:

a) primirii de către debitor a facturii sau a unei cereri echivalente de plată;

b) primirii de către debitor a contraprestației obligației pecuniare, dacă data primirii facturii sau a unei cereri echivalente de plată nu este certă, precum și dacă debitorul primește factura sau o cerere echivalentă de plată anterior primirii contraprestației;

c) recepției sau verificării contraprestației, dacă prin lege sau prin contract este prevăzută o procedură de recepție sau verificare prin care se stabilește conformitatea contractuală a contraprestației și dacă debitorul primește factura sau o cerere echivalentă de plată anterior sau la data la care are loc această recepție sau verificare.

(4) Dacă este prevăzută o procedură de recepție sau verificare prin care se stabilește conformitatea contractuală a contraprestației, durata maximă a procedurii respective nu va depăși 30 de zile de la data primirii contraprestației, în afara cazului în care contractul prevede în mod expres dispoziții contrare și cu condiția ca aceste clauze să nu fie vădit abuzive față de creditor în sensul art.720³.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul creditorului obligației pecuniare este lovită de nulitate absolută. Nulitatea clauzei nu afectează validitatea celorlalte clauze din contract.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere dreptului părților de a conveni asupra unui grafic de plată a ratelor din suma totală datorată creditorului.

(7) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor de asigurare sau obligațiilor debitorului în privința căruia este intentat procesul de insolvabilitate.

Articolul 575². Termenul de executare a obligației în contractele cu consumatorii

(1) În cazul în care termenul de executare a obligației rezultate dintr-un contract între un profesionist și un consumator nu este determinat și nici nu rezultă din natura acesteia:

a) profesionistul trebuie să execute obligația în folosul consumatorului nu mai târziu de 30 de zile de la data încheierii contractului dacă consumatorul nu a cerut ca executarea să aibă loc mai devreme, conform art.575;

b) consumatorul trebuie să plătească profesionistului în termen de 30 de zile de la data primirii facturii sau a unei cereri echivalente de plată. Cu toate acestea, dacă consumatorul a primit cererea de plată înainte să primească prestația, dacă nu a primit nicio cerere de plată ori dacă data primirii cererii de plată nu este certă, termenul de 30 de zile curge de la data primirii de către consumator a prestației.

(2) Dacă profesionistul este obligat să restituie banii primiți de la consumator pentru o anumită prestație, restituirea trebuie să se facă consumatorului cât de curînd posibil, însă, în orice caz, nu mai târziu de 30 de zile de la apariția evenimentului care declanșează obligația de restituire. Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului alineat în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută."

295. La articolul 576:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2)–(4) cu următorul cuprins:

„(2) În cazul în care obligația pecuniară urmează a fi executată în rate, creditorul poate pretinde executarea imediată a ratelor neajunse la scadență dacă:

a) a survenit unul din cazurile prevăzute la alin.(1);

b) o rată rămîne neplătită, total sau parțial, mai mult de 45 de zile de la scadența acesteia;

c) pe parcursul oricărei perioade de 12 luni consecutive, trei sau mai multe rate nu au fost plătite integral la scadență;

d) sînt întrunite condițiile care îl îndreptățesc pe creditor să recurgă la rezoluțiune pentru neexecutare a contractului din care rezultă obligația pecuniară.

(3) Dispozițiile alin.(2) se aplică în mod corespunzător și obligației pecuniare care urmează a fi plătită în rate conform hotărîrii judecătorești.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul debitorului consumator este lovită de nulitate absolută.”

296. La articolul 577, cuvintele „atunci cînd” se substituie cu cuvîntul „dacă”.

297. Articolul 578 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 578.** Ordinea executării obligației

Dacă ordinea de executare a obligațiilor corelative nu este determinată și nici nu rezultă din natura acestora, atunci, în măsura în care obligațiile pot fi executate simultan, părțile sînt ținute să execute simultan dacă circumstanțele nu indică altfel.”

298. Articolul 579:

la alineatul (1), cuvintele „persoana împuternicită de acesta” se substituie cu cuvintele „persoana împuternicită ori indicată de acesta”;

la alineatul (2), cuvîntul „neîmputernicită” se substituie cu cuvintele „care nu este nici împuternicită și nici indicată de către creditor”.

299. Codul se completează cu articolul 579¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 579¹.** Executarea în folosul unui creditor aparent

(1) Executarea efectuată cu bună-credință în folosul unui creditor aparent este valabilă chiar dacă ulterior se stabilește că acesta nu era adevăratul creditor.

(2) Creditorul aparent este ținut să restituie adevăratului creditor prestația primită, potrivit regulilor îmbogățirii nejustificate.”

300. Articolele 580 și 581 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 580.** Plata făcută unui creditor minor, unui adult ocrotit sau unei persoane care nu poate să conștientizeze pe deplin acțiunile sale

(1) Dacă creditorul este un minor, un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară sau o persoană care nu poate să conștientizeze pe deplin acțiunile sale, plata ce i se face personal nu este valabilă, cu excepția cazului cînd debitorul demonstrează că plata a profitat creditorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în privința plăților care pot fi primite în mod valabil de sine stătător de către minor sau adultul în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 581. Executarea obligației de către un terț

(1) Dacă din lege, act juridic sau din natura obligației nu reiese că debitorul urmează să execute obligația personal, creditorul nu poate refuza executarea ei de către un terț:

a) dacă terțul execută cu consimțămîntul debitorului;

b) dacă terțul are un interes legitim de a executa, iar debitorul nu execută, sau dacă este cert că debitorul nu va executa la scadență.

(2) Executarea de către terț conform alin.(1) nu eliberează debitorul de obligație în măsura în care terțul se subrogă în drepturile creditorului.

(3) În cazul în care debitorul nu este ținut să execute obligația personal, însă creditorul acceptă executarea de la terț în alte cazuri decît cele prevăzute la alin.(1), creditorul este ținut să repare debitorului prejudiciul suferit astfel.

(4) Debitorul care îi încredințează executarea obligației unui terț rămîne responsabil de executare.”

301. La articolul 582, cuvintele „la locul” se substituie cu cuvintele „se subrogă în drepturile”.

302. Articolele 583 și 584 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 583.** Metoda de executare a obligației pecuniare

(1) Obligația pecuniară poate fi executată prin orice modalitate utilizată în mod obișnuit în relațiile respective la locul executării obligației.

(2) Creditorul care acceptă plata prin utilizarea unui instrument de plată, titlu de creanță sau a oricărui alt instrument conținînd o promisiune de plată se prezumă că acceptă executarea sub condiția că plata va fi efectuată.

(3) Cu excepția cazului cînd creditorul a indicat un anumit cont, efectuarea plății prin transfer poate fi făcută la orice cont deschis pe numele creditorului pe care acesta l-a făcut cunoscut.

(4) Dacă plata se face prin transfer, obligația pecuniară se consideră executată la data la care

suma de bani care a făcut obiectul plății a fost înregistrată în contul prestatorului de servicii de plată al persoanei căreia trebuia să i se facă plata.

Articolul 584. Moneda de executare a obligației pecuniare

(1) Obligația pecuniară se exprimă în monedă națională. Părțile pot conveni asupra unor obligații pecuniare în valută străină în măsura în care acest lucru nu este interzis prin lege.

(2) Dacă obligația pecuniară exprimată în valută străină trebuie executată pe teritoriul țării, executarea se face în monedă națională, cu excepția cazurilor în care părțile au prevăzut plata în valută străină și legea permite primirea/efectuarea pe teritoriul Republicii Moldova a plăților și a transferurilor în valută străină. Determinarea echivalentului în monedă națională al obligației pecuniare exprimate în valută străină și viceversa se efectuează cu aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației, chiar dacă înainte de scadența unei obligații pecuniare s-a modificat cursul valutar al monedei de plată față de moneda obligației pecuniare, dacă legea sau contractul nu stabilește altfel. În cazul unei reforme monetare, se aplică cursul valutar existent la data reformei monetare.

(3) Dacă obligația pecuniară este exprimată într-o valută străină, iar executarea acesteia se face în altă valută străină (în cazurile în care legea permite primirea/efectuarea plăților și transferurilor în valută străină), determinarea echivalentului în altă valută străină al obligației pecuniare exprimate într-o valută străină se efectuează cu aplicarea cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației, dacă legea sau contractul nu stabilește altfel.

(4) Partea care este în întârziere suportă riscul modificării cursului valutar al monedei de plată. Creditorul are dreptul să indice cursul valutar aplicabil plății fie de la data scadenței obligației, fie de la data plății obligației. Dacă debitorul deja a efectuat plata conform cursului mai mic, creditorul poate solicita diferența care rezultă din cursul valutar în termen de 30 zile de la data recepționării plății.”

303. La articolul 585:

alineatul unic devine alineatul (1), în care după cuvintele „Băncii Naționale a Moldovei” se introduce textul „aplicabilă conform alin.(2)”;

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei aplicabilă:

a) pentru primul semestru al anului în cauză, este rata în vigoare la data de 1 ianuarie din anul respectiv;

b) pentru al doilea semestru al anului în cauză, este rata în vigoare la data de 1 iulie din anul respectiv.”

304. Articolul 586 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 586.** Imputația executării

(1) În cazul în care debitorul datorează creditorului mai multe obligații de aceeași natură, iar prestația executată nu este suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor, sub rezerva dispozițiilor alin.(6), se stinge obligația pe care o indică debitorul în momentul executării.

(2) Dacă debitorul nu face o astfel de indicație, creditorul poate, într-un termen rezonabil și prin notificarea debitorului, imputa executarea asupra uneia sau, după caz, mai multor obligații, la alegerea sa.

(3) Imputația prevăzută la alin.(2) nu produce efecte dacă se face asupra unei obligații care încă nu este scadentă, este ilegală sau este litigioasă.

(4) Dacă nici debitorul și nici creditorul nu indică imputația conform dispozițiilor corespunzătoare ale alin.(1)–(3), executarea se impută asupra obligației care întrunește unul dintre următoarele criterii, în următoarea ordine:

a) obligația care este scadentă sau care a ajuns prima la scadență;

b) obligația pentru care creditorul are cele mai puține garanții;

c) obligația care este cea mai împovăraătoare pentru debitor;

d) obligația care a apărut prima.

(5) Dacă nu se aplică niciunul dintre criteriile prevăzute la alin.(4), executarea se impută asupra tuturor obligațiilor proporțional, sub rezerva dispozițiilor alin.(6).

(6) În cazul obligației pecuniare, indiferent de imputația indicată de debitor, plata efectuată de către debitor se va imputa, în primul rând, cheltuielilor, în al doilea rând, dobânzii și altor prestații și, la urmă, sumei de bază (capitalului), dacă creditorul nu face o imputație diferită.”

305. La articolul 590, cuvintele „nu se datorează vinovăției sale” se substituie cu cuvintele „este justificată”.

306. Articolul 591 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 591.** Interzicerea perceperii unor plăți de la consumatori

(1) Profesioniștilor li se interzice să perceapă de la consumatori comisioane aferente utilizării unui anumit mijloc de plată care depășesc costul suportat de profesionist pentru utilizarea unor astfel de modalități de plată. Această regulă nu interzice profesioniștilor să perceapă prețuri diferite pentru același bun sau serviciu atunci când acesta este comercializat prin canale de vânzări diferite.

(2) În cazul în care un profesionist operează o linie telefonică în vederea contactării sale prin telefon cu privire la contractul încheiat, consumatorul nu este obligat să plătească, la contactarea profesionistului, mai mult decât tariful de bază. Profesionistul nu are dreptul să utilizeze în acest scop numere telefonice pentru servicii cu tarif special (premium rate).

(3) Dispozițiile alin.(2) nu aduc atingere dreptului furnizorilor de servicii de comunicații electronice de a taxa aceste apeluri.

(4) Înainte ca consumatorul să încheie un contract sau să accepte o ofertă, profesionistul trebuie să solicite consimțământul explicit din partea consumatorului cu privire la orice plată suplimentară față de cea asupra căreia s-au înțeles anterior prin care se remunerează obligația contractuală principală a profesionistului. În cazul în care profesionistul nu a obținut consimțământul explicit al consumatorului, însă l-a dedus utilizând opțiuni incluse în mod automat pe care consumatorul trebuie să le respingă pentru a evita plata suplimentară sau prin acceptarea condițiilor contractuale standard, consumatorul poate pretinde restituirea acestei plăți.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică contractelor de vânzare-cumpărare, de executare de lucrări și celor de prestări servicii, precum și contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice, contractelor de furnizare a energiei termice și contractelor de furnizare de conținut digital.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor prevăzute la art.678⁸ alin.(2) lit.a)–j), l) și m) și alin.(3), (6) și (8). Cu toate acestea, dispozițiile alin.(4) din prezentul articol se aplică plăților suplimentare impuse consumatorului pe baza unui contract de servicii financiare dacă acesta este un contract legat de contractul căruia i se aplică prezentul articol.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispozițiile legale speciale referitoare la anumite tipuri de contracte încheiate cu consumatorii nu prevăd altfel.

(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

307. La articolul 597 alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) nu poate beneficia de dobânzi și dobânzi de întârziere ori penalități pentru datoria față de el, dacă legea nu prevede altfel.”

308. Secțiunea a 2-a din capitolul IV se completează cu articolul 597¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 597¹.** Nepreluarea bunului corporal

(1) Persoana obligată să predea sau să restituie un bun corporal, altul decât banii, care a rămas în posesia lui din motiv că creditorul nu a preluat bunul, este obligată să ia măsuri rezonabile de a-l proteja și păstra.

(2) Debitorul se poate elibera de obligația de a preda sau a restitui bunul și de obligația prevăzută la alin.(1) prin, la alegerea sa:

a) depozitarea ori, după caz, consemnarea bunului la un terț în condiții rezonabile, pe care îl va preda la prima cerere a creditorului, și notificarea creditorului despre depozitare ori, după caz, consemnare;

b) vânzarea bunului în condiții rezonabile după expirarea unui termen suplimentar pe care debitorul i l-a stabilit prin notificare creditorului și plata veniturii nete în folosul creditorului.

(3) Cu toate acestea, dacă bunul este perisabil sau dacă păstrarea lui presupune cheltuieli disproporționate, debitorul are obligația să ia măsuri rezonabile de a dispune de bun. Debitorul se poate elibera de obligația de a preda sau a restitui prin plata venitului net în folosul creditorului.

(4) Debitorul rămas în posesie are dreptul la rambursarea cheltuielilor rezonabile suportate ori să le rețină din venitul vânzării conform prezentului articol.”

309. După denumirea secțiunii a 3-a din capitolul IV se introduce textul:

„§1. Dispoziții generale

Articolul 597². Garanția comună a creditorilor

(1) Debitorul răspunde cu întregul său patrimoniu pentru obligațiile sale. Patrimoniul debitorului servește drept garanție comună a creditorilor săi.

(2) Nu pot face obiectul garanției prevăzute la alin.(1) bunurile insesizabile.

(3) Creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sînt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului, cu excepția cazului în care debitorul răspunde, conform legii sau contractului, doar cu acea masă patrimonială.

Articolul 597³. Egalitatea creditorilor și cauzele de preferință

(1) Sumele obținute din urmărirea bunurilor din patrimoniul debitorului se împart între creditorii proporțional cu valoarea creanței fiecăruia, cu excepția cazului în care există între ei cauze de preferință ori contracte cu privire la ordinea îndeplinirii lor.

(2) Creditorii care au același rang au deopotrivă drept la satisfacerea creanței, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei.

(3) Cauzele de preferință sînt privilegiile și garanțiile reale.

Articolul 597⁴. Privilegiul

(1) Privilegiul este preferința acordată de lege unui creditor în considerarea creanței sale.

(2) Privilegiul este indivizibil.

(3) Privilegiile sînt opozabile terților fără să fie necesară înregistrarea lor în registrele de publicitate, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(4) Creanțele garantate cu o garanție reală se satisfac din contul bunurilor grevate cu prioritate față de creanțele privilegiate.

(5) Creanțele privilegiate se satisfac cu prioritate față de creanțele fără privilegiu, chiar dacă acestea din urmă s-au născut mai înainte.

(6) Rangul privilegiilor se stabilește prin lege.

(7) În cazurile expres prevăzute de lege, privilegiul poartă doar asupra anumitor bunuri din patrimoniul debitorului (privilegiile speciale).”

310. Articolul 598 va avea următorul cuprins:

„Articolul 598. Dreptul creditorului de a-și conserva creanța

Creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalități de publicitate și informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii.”

311. După articolul 598 se introduce textul:

„§2. Acțiunea oblică”.

312. Articolul 599:

la alineatul (1), după cuvintele „debitorului său” se introduc cuvintele „și independent de voința acestuia”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În raporturile dintre creditorul care acționează pe cale oblică și debitorul său se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind reprezentarea legală.”

313. În denumirea și în cuprinsul articolului 600, cuvintele „acțiune oblică” se substituie cu cuvintele

„acțiune pe cale oblică”.

314. La articolul 601:

în denumire, cuvântul „oblice” se substituie cu cuvintele „exercitate pe cale oblică”;

articolul se completează în final cu textul: „Cu toate acestea, creditorul care a exercitat acțiunea oblică beneficiază de un privilegiu asupra acelor bunuri în scopul rambursării cheltuielilor suportate în legătură cu acționarea pe cale oblică.”

315. Secțiunea a 3-a din capitolul IV se completează cu §3 cu următorul cuprins:

„§3. Acțiunea revocatorie

Articolul 601¹. Acțiunea revocatorie

(1) Creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în dauna creditorului, manifestată prin împiedicarea satisfacerii integrale a drepturilor creditorului față de debitor, dacă debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau, în cazul în care actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, acesta a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general.

(2) În cazul în care actul juridic atacat este cu titlu oneros, suplimentar circumstanțelor prevăzute la alin.(1) creditorul trebuie să demonstreze că:

a) terțul contractant sau beneficiarul actului a cunoscut ori trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau că el a fost încheiat cu intenția de a dăuna creditorului; sau

b) dacă actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, terțul contractant sau beneficiarul actului juridic a cunoscut intenția debitorului de a dăuna creditorilor în general.

(3) Debitorul se prezumă că cunoștea sau trebuia să cunoască că actul juridic cu titlu gratuit va dăuna creditorului ori creditorilor în general dacă acesta este încheiat în ultimele 12 luni ce preced înaintarea acțiunii revocatorii.

(4) Ambele părți ale actului juridic cu titlu oneros sînt prezumate că cunoșteau sau trebuiau să cunoască că el va dăuna creditorului ori creditorilor în general dacă actul juridic este încheiat în ultimele 12 luni ce preced înaintarea acțiunii revocatorii și acesta constituie:

a) un act juridic în care valoarea de piață a prestației debitorului depășește cu o treime valoarea de piață a contraprestației terțului contractant; sau

b) un act juridic încheiat de către debitor cu o persoană afiliată debitorului sau al cărui beneficiar este o persoană afiliată debitorului.

(5) În cazurile prevăzute la alin.(4), se prezumă că terțul contractant nu a executat contraprestația.

(6) Creditorul poate înainta acțiunea revocatorie chiar dacă creanța sa încă nu este exigibilă.

(7) În sensul dispozițiilor legale privitoare la acțiunea revocatorie, prin debitor se înțelege și terțul care a acordat o garanție reală sau personală în folosul creditorului.

Articolul 601². Particularitățile contestării garanțiilor

(1) În scopul aplicării dispozițiilor art.601¹, garanția reală acordată de către debitor pentru a garanta propria obligație constituie un act juridic cu titlu oneros.

(2) În scopul aplicării dispozițiilor art.601¹, garanția reală sau personală acordată de către debitor pentru a garanta obligația terțului constituie un act juridic cu titlu oneros dacă a fost acordată concomitent cu încheierea contractului din care rezultă obligația garantată sau, în cazul în care s-a acordat ulterior, dacă a fost inițial expres menționată în contractul din care rezultă obligația garantată.

Articolul 601³. Limitarea acțiunii revocatorii

(1) Creditorul a cărui creanță rezultă din contract nu poate ataca pe calea acțiunii revocatorii actele juridice încheiate de către debitor în măsura în care creditorul, la momentul încheierii contractului, cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască actul juridic și posibilul efect de a dăuna creditorului în viitor.

(2) De asemenea, nu poate înainta acțiune revocatorie creditorul care a consimțit la încheierea actului juridic de către debitor sau care a renunțat expres în alt mod la dreptul de a ataca actele debitorului pe calea acțiunii revocatorii.

(3) Acțiunea revocatorie se prescrie extinctiv în termen de 1 an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască dauna ce rezultă din actul juridic supus atacării.

Articolul 601⁴. Efectele admiterii acțiunii revocatorii

(1) Actul juridic atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a depus acțiunea revocatorie, cât și față de toți ceilalți creditori care, putând depune acțiune revocatorie, au intervenit în cauză. Aceștia vor avea dreptul de a fi plătiți din sumele obținute din urmărirea prestației primite de către terțul contractant sau beneficiar, cu respectarea ordinii de preferință existente între acești creditori. Suma rămasă după satisfacerea creanțelor tuturor acestor creditori se restituie terțului contractant sau, după caz, beneficiarului.

(2) În cazul în care terțul contractant sau beneficiarul nu poate restitui prestația datorată, creditorul poate pretinde valoarea ei bănească conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

(3) Terțul contractant sau beneficiarul care a dobândit ceva în baza actului juridic declarat inopozabil poate exclude urmărirea prestației, plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu dauna suferită de acesta din urmă prin încheierea și executarea actului juridic. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul pînă la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea revocatorie.

Articolul 601⁵. Înaintarea acțiunii revocatorii în privința actelor juridice subsecvente

Prin acțiune revocatorie se poate declara inopozabil și actul juridic subsecvent actului juridic inopozabil încheiat de către debitor. În acest caz, dispozițiile art.601¹–601⁶ se aplică în mod corespunzător, în special terțul contractant va fi debitorul, iar dobînditorul subsecvent va fi terțul contractant sau beneficiarul.

Articolul 601⁶. Acțiunea revocatorie de dreptul insolvabilității

Dispozițiile art.601¹–605⁵ nu afectează dispozițiile legale privind acțiunea administratorului insolvabilității sau a lichidatorului de contestare a actelor și a prestațiilor săvîrșite de debitor înainte de declararea insolvabilității sale.”

316. Capitolul V din titlul I va avea următorul cuprins:

„Capitolul V NEEXECUTAREA OBLIGAȚIEI

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 602. Mijloacele juridice de apărare ale creditorului în caz de neexecutare a obligației

(1) Atunci cînd, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa:

- a) să ceară executarea silite a obligației;
- b) să suspende executarea obligației corelative;
- c) să reducă obligația sa corelativă;
- d) să recurgă la rezoluțiunea contractului;
- e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare;
- f) să exercite orice alt mijloc juridic de apărare, prevăzut de lege sau contract, pentru realizarea dreptului său încălcat prin neexecutare.

(2) Dacă debitorul demonstrează că neexecutarea obligației este justificată, creditorul poate recurge la oricare din mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin.(1), cu excepția executării silite în natură și plății de despăgubiri.

(3) Creditorul nu poate recurge la mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin.(1) în măsura în care a cauzat neexecutarea obligației debitorului.

(4) Mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin.(1) care sînt compatibile pot fi cumulate. În special, creditorul nu este lipsit de dreptul la despăgubiri prin recurgerea la oricare alt mijloc.

(5) Neexecutarea obligației înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligației și include neexecutarea totală sau parțială a obligației, executarea necorespunzătoare sau cu întârziere a obligației.

(6) Părțile contractante pot prevedea că și alte evenimente decât neexecutarea obligației acordă creditorului toate sau unele dintre mijloacele juridice de apărare prevăzute la alin.(1).

(7) Declarația creditorului nu produce efectul rezoluțiunii sau al reducerii obligației corelative dacă la acea dată dreptul la rezoluțiune sau la reducerea obligației corelative era prescris extinctiv, iar debitorul invocă această excepție înainte sau după declarație.

Articolul 603. Acordarea termenului suplimentar pentru executare

(1) În orice caz de neexecutare a unei obligații, creditorul poate, prin declarație către debitor, să acorde un termen suplimentar pentru executare corespunzătoare.

(2) Pe durata termenului suplimentar, creditorul poate suspenda executarea propriilor obligații corelative și poate cere despăgubiri, dar nu poate recurge la oricare alt mijloc.

(3) Dacă creditorul primește declarație de la debitor că acesta nu va executa în interiorul termenului acordat sau dacă la expirarea aceluși termen nu s-a efectuat o executare corespunzătoare, creditorul poate recurge la oricare mijloc disponibil.

Articolul 604. Circumstanțele care justifică neexecutarea

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, neexecutarea obligației este justificată în măsura în care debitorul demonstrează una din următoarele circumstanțe:

a) ea se datorează unui impediment prevăzut la art.605;

b) creditorul a cauzat neexecutarea obligației debitorului, inclusiv prin întârziere sau prin faptul că debitorul a suspendat executarea obligației în temeiul art.615.

Articolul 605. Justificarea datorită unui impediment

(1) Neexecutarea obligației debitorului este justificată dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia.

(2) În cazul în care obligația a apărut dintr-un contract sau alt act juridic, neexecutarea nu este justificată dacă debitorul ar fi putut în mod rezonabil să ia în considerare impedimentul la data încheierii.

(3) În cazul în care impedimentul justificator este doar temporar, justificarea produce efecte pe durata existenței impedimentului. Totuși, dacă întârzierea capătă trăsăturile neexecutării esențiale, creditorul poate să recurgă la mijloacele juridice de apărare întemeiate pe o asemenea neexecutare.

(4) În cazul în care impedimentul justificator este permanent, obligația se stinge. Obligația corelativă de asemenea se stinge. În cazul obligațiilor contractuale, efectele restitutive ale acestei stingeri sînt reglementate prin dispozițiile art.623⁴–623¹⁰, care se aplică în mod corespunzător.

(5) Debitorul are obligația de a asigura ca creditorul să primească o notificare despre impediment și efectele lui asupra capacității de a executa, într-un termen rezonabil după ce debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască aceste circumstanțe. Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru orice prejudiciu rezultat din neprimirea respectivei notificări.

(6) Impedimentul justificator nu exonerează debitorul de plata despăgubirilor dacă impedimentul a apărut după neexecutarea obligației, cu excepția cazului cînd creditorul nu ar fi putut, oricum, din cauza impedimentului, să beneficieze de executarea obligației.

Articolul 606. Clauza care exclude sau limitează mijloacele juridice de apărare ale creditorului

Clauza unui contract sau alt act juridic prin care se exclude sau se limitează anticipat răspunderea de a plăti despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin neexecutarea intenționată sau din culpa gravă a obligației este lovită de nulitate absolută.

Articolul 607. Notificările referitoare la neexecutare

(1) Dacă creditorul face debitorului o notificare referitoare la faptul neexecutării obligației sau la faptul că el prevede o asemenea neexecutare și notificarea este expediată ori făcută corect, atunci întârzierea sau inexactitatea în procesul de transmitere a notificării sau faptul că ea nu a parvenit nu o împiedică să producă efecte.

(2) Notificarea produce efecte din momentul în care ar fi trebuit să ajungă în circumstanțe normale.

Articolul 608. Omiterea de a notifica despre neconformitate

(1) Dacă, în cazul unei obligații de a livra bunuri, a executa lucrări sau a presta servicii, debitorul livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii care nu sînt conforme cu condițiile obligației, creditorul nu poate invoca neconformitatea decît în cazul în care creditorul îl notifică pe debitor într-un termen rezonabil, specificînd natura neconformității.

(2) Termenul rezonabil curge din momentul în care bunurile sînt livrate sau lucrarea ori serviciul este finalizat sau, dacă este mai tîrziu, din momentul în care creditorul a descoperit sau trebuia în mod rezonabil să descopere neconformitatea.

(3) Debitorul nu poate invoca dispozițiile alin.(1) dacă creditorul a omis să notifice fapte pe care debitorul le cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să le cunoască și pe care debitorul, deși era obligat, nu le-a dezvăluit creditorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică dacă creditorul este consumator.

Articolul 609. Profesionistul care nu poate îndeplini comanda consumatorului făcută prin comunicare la distanță

(1) În cazul în care un profesionist nu poate executa obligațiile rezultate dintr-un contract încheiat cu un consumator prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță, el este obligat să informeze imediat consumatorul și să restituie, fără întârziere nejustificată și, în orice caz, în termen nu mai mare de 30 de zile, sumele plătite de către consumator. Mijloacele juridice de apărare ale consumatorului rezultate din neexecutarea profesionistului rămîn neafectate.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea a 2-a

Remedierea de către debitor a executării necorespunzătoare

Articolul 610. Remedierea de către debitor

(1) În cazul în care executarea nu corespunde condițiilor obligației, debitorul poate oferi o executare nouă și conformă dacă aceasta se poate face în interiorul termenului prevăzut pentru executare.

(2) Dacă debitorul nu poate face o ofertă de executare nouă și conformă în interiorul termenului prevăzut pentru executare, dar, imediat după ce a fost notificat despre neconformitate, se oferă să o remedieze într-un termen rezonabil pe cheltuială proprie, creditorul nu poate recurge la niciun mijloc pentru caz de neexecutare, cu excepția suspendării executării obligației corelative, înainte de a acorda debitorului un termen rezonabil pentru remedierea neconformității.

(3) Cu toate acestea, creditorul nu este obligat să acorde debitorului un termen pentru remediere în una din următoarele situații:

a) neexecutarea obligației contractuale în termenul prevăzut pentru executare constituie o neexecutare esențială;

b) creditorul are motiv să considere că executarea debitorului a fost făcută, contrar bunei-credințe, cu cunoștința neconformității;

c) creditorul are motiv să considere că debitorul nu va putea să efectueze remedierea într-un termen rezonabil și fără a crea inconveniente semnificative sau fără a aduce atingere intereselor legitime ale creditorului;

d) debitorul refuză remedierea, remedierea este imposibilă sau remedierea este în alt mod inoportună, avînd în vedere circumstanțele.

(4) Debitorul suportă cheltuielile de remediere, îndeosebi cheltuielile de transport, de drum, de executare a lucrărilor și de procurare a materialelor.

Articolul 611. Consecințele acordării către debitor a posibilității de remediere

(1) În interiorul termenului acordat pentru remediere, creditorul poate suspenda executarea obligațiilor sale corelative, dar nu poate recurge la alt mijloc prevăzut de art.602 alin.(1).

(2) Dacă debitorul nu remediază neconformitatea în termenul acordat, creditorul poate recurge la oricare mijloc disponibil.

(3) Chiar dacă remedierea s-a făcut, creditorul păstrează dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin neexecutarea inițială sau ulterioară ori prin realizarea remedierii.

Articolul 612. Restituirea prestației înlocuite

(1) Dacă debitorul, benevol sau în urma obligării conform art.614, a remediat o executare neconformă prin înlocuirea prestației, acesta are dreptul și obligația de a lua înapoi prestația înlocuită pe cheltuiala sa.

(2) Creditorul nu este ținut să plătească pentru folosința prestației înlocuite de care a beneficiat până la data înlocuirii.

Secțiunea a 3-a

Dreptul de a cere executarea silită

Articolul 613. Executarea silită a obligațiilor pecuniare

(1) Creditorul are dreptul de a obține plata silită a sumelor de bani datorate ajunse la scadență.

(2) În cazul în care creditorul încă nu a executat obligația corelativă pentru care se datorează plata și este clar că debitorul obligației pecuniare nu va dori să primească executarea, creditorul poate, cu toate acestea, să execute obligația corelativă și poate obține plata silită, cu excepția unuia dintre următoarele cazuri:

a) creditorul ar fi putut încheia un contract de substituire în condiții rezonabile fără eforturi sau cheltuieli semnificative;

b) silirea debitorului să primească executarea obligației corelative ar fi nerezonabilă, avînd în vedere circumstanțele.

Articolul 614. Executarea obligațiilor nepecuniare

(1) Creditorul are dreptul de a obține executarea silită în natură a obligației, alta decît cea de a plăti o sumă de bani.

(2) Executarea silită în natură include și dreptul creditorului:

a) de a cere remedierea gratuită a executării care nu este conformă cu condițiile obligației;

b) în cazul neexecutării de către debitor a obligației de a preda un bun, de a cere ca bunul să fie luat de la debitor și să-i fie predat creditorului;

c) de a cere să fie distrus tot ceea ce este făcut cu încălcarea obligației de a nu face ori să fie autorizat să distrugă el însuși, cheltuielile urmînd să fie puse în sarcina debitorului.

(3) Cu toate acestea, executarea în natură nu poate fi obținută pe cale silită în unul din următoarele cazuri:

a) executarea ar fi ilegală sau imposibilă;

b) executarea ar solicita eforturi sau cheltuieli disproporționate, cu excepția cazului cînd creditorul nu poate obține o prestație similară de la un terț;

c) executarea este atît de personală, încît ar fi nerezonabil de a o executa silit.

(4) Creditorul este decăzut din dreptul de a obține executarea silită în natură dacă nu cere executarea într-un termen rezonabil după ce a cunoscut sau trebuia să cunoască neexecutarea.

(5) Creditorul nu poate cere despăgubiri pentru prejudiciu sau penalitate în măsura în care el a majorat prejudiciul sau suma penalității, insistînd în mod nerezonabil asupra executării în natură în circumstanțe în care creditorul ar fi putut încheia un contract de substituire în condiții rezonabile fără

eforturi sau cheltuieli semnificative.

(6) Faptul că dreptul de a cere executarea silită în natură este exclus conform alin.(3) sau (4) nu aduce atingere dreptului de a cere despăgubiri.

Secțiunea a 4-a **Suspendarea executării**

Articolul 615. Dreptul de a suspenda executarea obligației corelative

(1) Creditorul care este ținut să execute obligația corelativă în același moment în care debitorul își execută obligația sau după acel moment are dreptul de a suspenda executarea obligației corelative pînă cînd debitorul s-a oferit să execute sau a executat.

(2) Creditorul care este ținut să execute obligația corelativă înainte de momentul în care debitorul își execută obligația și care în mod rezonabil crede că debitorul nu va executa obligația la scadență poate suspenda executarea obligației corelative atît timp cît această încredere rezonabilă persistă. Cu toate acestea, dreptul de a suspenda executarea se stinge dacă debitorul acordă asigurări suficiente de executare corespunzătoare.

(3) Creditorul care suspendă executarea în situația menționată la alin.(2) are îndatorirea să notifice de îndată debitorul despre acest fapt și poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat debitorului prin neexecutarea acestei îndatoriri.

(4) Dreptul de a suspenda conform prezentului articol se referă la întreaga obligație sau doar la o parte din ea, după cum este rezonabil conform circumstanțelor.

(5) Dacă debitorul înaintează o acțiune prin care cere executarea silită a obligației corelative, iar creditorul invocă suspendarea executării ei pe temeiul alin.(1) sau (2), instanța de judecată va stabili în hotărîrea judecătorească prin care se dispune executarea silită a obligației corelative că creditorul trebuie să execute obligația corelativă conform hotărîrii judecătorești doar dacă debitorul execută simultan obligația sa față de creditor ori oferă asigurări suficiente ale executării față de creditor sau dacă creditorul se află în întîrziere de a accepta executarea oferită de către debitor.

Secțiunea a 5-a **Rezoluțiunea**

§1. Temeiurile rezoluțiunii pentru neexecutare

Articolul 616. Rezoluțiunea pentru neexecutare

Rezoluțiunea pentru neexecutare are loc cînd se întemeiază pe dispozițiile art.617, 618, 619 sau 620, precum și cînd se întemeiază pe un alt caz de neexecutare a obligației contractuale pentru care legea sau contractul acordă creditorului dreptul la rezoluțiune.

Articolul 617. Rezoluțiunea pentru neexecutare esențială

(1) Creditorul are dreptul la rezoluțiune dacă neexecutarea de către debitor a obligației contractuale este esențială.

(2) Neexecutarea obligației contractuale este esențială în unul dintre următoarele cazuri:

a) ea privează în mod substanțial creditorul de ceea ce se putea aștepta în baza contractului, în raport cu întregul raport contractual sau tranșa supusă rezoluțiunii, cu excepția cazului în care la momentul încheierii contractului debitorul nu a prevăzut și nici nu putea să prevadă în mod rezonabil acel rezultat;

b) executarea întocmai a obligației ține de esența contractului;

c) ea este intenționată sau din culpă gravă;

d) dacă creditorului motiv să creadă că nu poate conta pe executarea din partea debitorului în viitor.

Articolul 618. Rezoluțiunea după acordarea termenului suplimentar pentru executare

(1) Creditorul are dreptul la rezoluțiune în caz de neexecutare a obligației contractuale dacă i-a acordat debitorului, prin notificare, un termen suplimentar rezonabil pentru executare, iar debitorul nu a

executat în acest termen.

(2) Dacă termenul acordat este nerezonabil de scurt sau nu s-a fixat niciun termen, creditorul poate rezolvi doar după expirarea unui termen rezonabil din data cînd notificarea produce efecte.

(3) Dreptul la rezoluțiune pe temeiul dispozițiilor prezentului articol nu apare dacă neexecutarea este minoră.

Articolul 619. Rezoluțiunea pentru neexecutare anticipată

Creditorul are dreptul la rezoluțiune înainte de scadența obligației contractuale dacă debitorul a declarat că nu va executa obligația sau pe altă cale este clar că nu o va executa, cu condiția, în toate cazurile, că neexecutarea ar fi fost esențială.

Articolul 620. Rezoluțiunea pentru lipsa asigurărilor adecvate ale executării

Creditorul care crede în mod rezonabil că va avea loc o neexecutare esențială a obligației contractuale are dreptul la rezoluțiune dacă cere de la debitor, prin notificare, asigurări adecvate ale executării corespunzătoare și asemenea asigurări nu îi sînt oferite într-un termen rezonabil.

§2. Domeniul de aplicare, exercitarea și decăderea din dreptul la rezoluțiune

Articolul 621. Domeniul de aplicare al dreptului la rezoluțiune

(1) În cazul în care obligațiile debitorului rezultate din contract nu sînt divizibile, creditorul are dreptul la rezoluțiunea contractului doar în întregime (rezoluțiune totală).

(2) În cazul în care obligațiile debitorului rezultate din contract trebuie executate în tranșe separate sau sînt divizibile în alt mod, atunci:

a) dacă există un temei de rezoluțiune pentru neexecutare în privința unei tranșe căreia îi poate fi atribuită o contraprestație, creditorul are dreptul la rezoluțiunea contractului în privința acelei tranșe (rezoluțiune parțială);

b) creditorul are dreptul la rezoluțiunea contractului în întregime doar dacă creditorul nu are în mod rezonabil interes să accepte executarea celorlalte tranșe sau dacă temeiul de rezoluțiune se referă la raportul contractual în întregime (rezoluțiune totală).

(3) În cazul locațiunii, antreprizei, prestării serviciilor și altor raporturi contractuale, dacă se execută în tranșe separate sau sînt divizibile în alt mod, rezoluțiunea se aplică doar în raport cu tranșele viitoare, cu excepția cazului în care creditorul, prin declarația de rezoluțiune, a extins-o și la anumite sau toate tranșele anterioare în condițiile alin.(2) lit.b).

Articolul 622. Declarația de rezoluțiune

(1) Dreptul la rezoluțiune se exercită de către partea îndreptățită prin declarație scrisă notificată celeilalte părți contractante.

(2) Partea îndreptățită, dacă invocă un interes justificat, poate, în locul rezoluțiunii conform alin.(1), să ceară instanței de judecată să declare rezoluțiunea prin hotărîre judecătorească. În condițiile Codului de procedură civilă, partea îndreptățită poate modifica acțiunea în declarare a rezoluțiunii într-o acțiune în executare silită a obligației contractuale și invers.

(3) În cazul în care notificarea făcută conform art.618 prevede rezoluțiunea de plin drept dacă debitorul nu execută în termenul suplimentar acordat prin notificare, rezoluțiunea operează, fără vreo altă declarație, la expirarea respectivului termen sau a unei perioade rezonabile după notificare (care trebuie să fie mai lungă decît termenul acordat prin notificare).

Articolul 623. Decăderea din dreptul la rezoluțiune

(1) Dacă executarea s-a oferit cu întîrziere sau executarea efectuată nu corespunde în alt mod contractului, creditorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune pentru acea neexecutare în cazul în care declarația de rezoluțiune nu este notificată într-o perioadă rezonabilă.

(2) În cazul în care creditorul a acordat debitorului un termen pentru remedierea neexecutării conform art.610, perioada menționată la alin.(1) din prezentul articol curge de la expirarea termenului

acordat. În alte cazuri, perioada curge din momentul în care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască despre ofertă sau despre neconformitate.

(3) Creditorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune în temeiul art.618, 619 sau 620 în cazul în care creditorul nu notifică declarația de rezoluțiune într-o perioadă rezonabilă după apariția acestui drept.

Articolul 623¹. Rezoluțiunea în cazul pluralității de părți

(1) Dacă într-un contract de o parte sau, după caz, de cealaltă parte există mai multe persoane, dreptul la rezoluțiune poate fi exercitat doar de către toate persoanele de o parte sau, după caz, doar față de toate persoanele de cealaltă parte.

(2) Dacă dreptul la rezoluțiune se stinge pentru una dintre persoanele îndreptățite dintr-o parte, el se stinge și pentru celelalte persoane îndreptățite din acea parte.

Articolul 623². Clauza de dezicere

În cazul în care dreptul la rezoluțiune este stipulat în contract cu condiția de a se efectua o anumită prestație (clauză de dezicere), declarația de rezoluțiune nu produce efecte dacă prestația nu a fost efectuată pînă la notificarea declarației de rezoluțiune sau concomitent cu ea, iar cealaltă parte, din acest motiv, a respins neîntîrziat declarația. Cu toate acestea, declarația produce efecte dacă, după respingerea ei, prestația este efectuată neîntîrziat.

§3. Efectele rezoluțiunii

Articolul 623³. Efectul asupra obligațiilor rezultate din contract

(1) Prin efectul rezoluțiunii se sting obligațiile nestinse rezultate din contract sau partea relevantă a acestor obligații.

(2) Cu toate acestea, rezoluțiunea nu afectează stipulațiile contractului privitoare la soluționarea litigiilor sau alte clauze care sînt destinate aplicării chiar și după rezoluțiune.

(3) Creditorul care declară rezoluțiunea păstrează dreptul la despăgubirile sau penalitățile acumulate la data rezoluțiunii și, suplimentar, are aceleași drepturi la despăgubiri sau penalități pe care le-ar fi avut dacă obligațiile stinse prin efectul rezoluțiunii ar fi fost neexecutate. În privința acestor obligații stinse nu se va considera că creditorul a cauzat sau a contribuit la prejudiciu doar pe motiv că a exercitat dreptul la rezoluțiune.

§4. Restituirea prestațiilor

Articolul 623⁴. Restituirea prestațiilor obținute prin executare

(1) Prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau al tranșei contractului supusă rezoluțiunii este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sînt corelative.

(2) Dacă prestația a constat în plata unei sume de bani, suma primită trebuie restituită.

(3) În măsura în care prestația (nefiind pecuniară) este transferabilă, ea trebuie restituită prin transfer.

(4) Dacă transferul ar putea cauza efort sau cheltuieli disproporționate, prestația poate fi restituită prin plata valorii sale conform art.623⁸.

(5) În măsura în care prestația nu este transferabilă, ea trebuie restituită prin plata valorii sale conform art.623⁸.

(6) Obligația de restituire a unei prestații se extinde asupra oricăror fructe generate de prestație.

Articolul 623⁵. Efectul rezoluțiunii asupra drepturilor transmise

(1) Dreptul real, dreptul de creanță și dreptul asupra obiectului de proprietate intelectuală transmise în temeiul contractului nu se restituie de plin drept prin efectul rezoluțiunii acestuia. Restituirea are loc prin transmiterea dreptului de către partea contractantă obligată în folosul celeilalte părți contractante în condițiile art.321. Cu toate acestea, dacă, conform condițiilor contractului, dreptul de proprietate asupra

bunului mobil a trecut la partea contractantă dobânditoare înainte de a primi bunul în posesie, iar bunul mobil încă se află în posesia părții contractante transmițătoare care are dreptul de a suspenda predarea bunului conform art.615, atunci rezoluțiunea contractului, pe durata exercitării dreptului de suspendare a executării, desființează în mod retroactiv dreptul părții contractante dobânditoare.

(2) În cazul în care partea contractantă căreia i s-a transmis un drept prin înregistrare într-un registru de publicitate nu execută obligația de a restitui dreptul, cealaltă parte contractantă poate cere instanței de judecată, pe calea acțiunii în efectuarea înregistrării, să pronunțe o hotărâre care să țină loc de consimțământ al părții contractante care refuză restituirea.

Articolul 623⁶. Efectul rezoluțiunii asupra drepturilor reale limitate constituite

(1) Dreptul real limitat constituit în temeiul contractului se stinge prin efectul rezoluțiunii sale.

(2) În cazul în care partea contractantă căreia i s-a constituit un drept real limitat prin înregistrare într-un registru de publicitate nu își dă consimțământul la radierea sa, cealaltă parte contractantă poate cere instanței de judecată, pe calea acțiunii în rectificare, să pronunțe o hotărâre care să țină loc de consimțământ al părții contractante care refuză radierea.

Articolul 623⁷. Excluderea restituirii

(1) Obligația de a restitui în temeiul dispozițiilor art.623⁴ nu apare în măsura în care executării conforme de către una dintre părțile contractante îi corespunde executarea conformă de către cealaltă parte contractantă.

(2) Partea contractantă care declară rezoluțiunea poate considera ca fiind neconforme tranșele prestate dacă prestațiile primite de către ea nu au valoare sau au o valoare esențial redusă din cauza neexecutării săvârșite de către cealaltă parte contractantă.

(3) Obligația de restituire în temeiul prezentei secțiuni nu apare în cazul în care contractul era gratuit.

Articolul 623⁸. Plata valorii prestației

(1) Debitorul obligației de restituire este ținut:

a) să plătească (la momentul executării) valoarea prestației care nu este transferabilă sau care încetează să fie transferabilă înainte de apariția obligației de restituire; și

b) să plătească recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației între momentul executării și momentul când a apărut obligația de restituire.

(2) Dacă prestația avea un preț contractual, valoarea prestației va fi egală cu partea din acel preț proporțională valorii prestației reale primite raportată la valoarea prestației promise. Dacă nu s-a convenit asupra unui preț, valoarea prestației este egală cu suma de bani la care s-ar fi înțeles în mod legal un executant al prestației și un beneficiar al prestației care au voința și capacitatea de a realiza operațiunea, avînd totodată cunoștință de neconformitățile reale ale prestației (dacă existau).

(3) Obligația beneficiarului de a plăti valoarea prestației este redusă în măsura în care, din cauza neexecutării obligației datorate lui de către cealaltă parte contractantă:

a) prestația nu poate fi restituită într-o stare substanțial identică cu starea în care ea a fost primită; sau

b) beneficiarul este silit, fără despăgubire, să dispună de prestație ori să suporte o cheltuială sau o altă daună pentru a păstra prestația.

(4) Obligația beneficiarului de a plăti valoarea prestației este, de asemenea, redusă în măsura în care, ca urmare a comportamentului său fondat pe încrederea rezonabilă, chiar eronată, că nu exista neconformitate, prestația nu poate fi restituită în aceeași stare în care a fost primită.

Articolul 623⁹. Folosința și îmbunătățirile

(1) Beneficiarul este obligat să plătească o sumă rezonabilă pentru folosința de care a beneficiat în urma prestației, cu excepția sumei pe care trebuie să o plătească conform art.623⁸ alin.(1) în raport cu respectiva folosință.

(2) Beneficiarul care a adus îmbunătățiri prestației pe care trebuie să o restituie conform prezentei secțiuni are dreptul la plata valorii îmbunătățirilor dacă cealaltă parte contractantă se va bucura necondiționat de această valoare la exploatarea prestației restituite, cu excepția cazului în care:

- a) beneficiarului îi era interzis să efectueze îmbunătățirea; sau
- b) beneficiarul a făcut îmbunătățirea când cunoștea sau putea să cunoască că prestația urmează a fi restituită.

Articolul 623¹⁰. Răspunderea după apariția obligației de restituire

(1) Beneficiarul este obligat:

- a) să plătească (la momentul executării) valoarea prestației care încetează a fi transferabilă după apariția obligației de a o restitui; și
- b) să plătească recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației după apariția obligației de a o restitui.

(2) Dacă prestația este înstrăinată după apariția obligației de restituire, valoarea care urmează a fi plătită este egală cu veniturile rezultate din înstrăinare, dacă ele sînt mai mari.

(3) Dreptul la alte despăgubiri rezultate din neexecutarea obligației de restituire a prestației rămîne neafectat.

Secțiunea a 6-a

Reducerea obligației corelative

Articolul 623¹¹. Dreptul de a reduce obligația corelativă

(1) Creditorul care acceptă executarea ce nu este conformă cu condițiile obligației are dreptul de a reduce obligația sa corelativă. Reducerea trebuie să fie proporțională cu scăderea valorii prestației primite la data executării, în raport cu valoarea prestației care ar fi fost primită prin executarea conformă.

(2) Creditorul care este îndreptățit să reducă obligația corelativă conform alin.(1) și care deja a executat obligația corelativă într-o mărime ce depășește obligația corelativă redusă are dreptul la restituirea diferenței de la debitor.

(3) Creditorul care reduce obligația corelativă nu poate să ceară, suplimentar, despăgubiri pentru prejudiciul reparat prin reducere, dar rămîne îndreptățit la despăgubiri pentru alt prejudiciu suferit.

Secțiunea a 7-a

Despăgubiri și dobînzi

Articolul 623¹². Dreptul la despăgubiri

(1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru întregul prejudiciu cauzat prin neexecutarea obligației, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează că neexecutarea este justificată.

(2) Despăgubirile trebuie să acopere doar prejudiciul suferit de creditor care este consecința directă și necesară a neexecutării.

(3) Prejudiciul reparat prin despăgubiri cuprinde și prejudiciul viitor care, în mod rezonabil, s-ar fi produs.

(4) Prejudiciul cuprinde prejudiciul patrimonial și nepatrimonial (moral).

(5) Debitorul răspunde pentru fapta reprezentantului său și a persoanelor cărora le-a încredințat executarea obligației în aceeași măsură ca pentru propria faptă.

Articolul 623¹³. Despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial

(1) Creditorul are dreptul la despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat prin neexecutarea obligației dacă neexecutarea încalcă un drept personal nepatrimonial, dacă creditorul este consumator, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Despăgubirile pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va oferi o satisfacție echitabilă creditorului, avînd în vedere toate împrejurările cazului.

Articolul 623¹⁴. Evaluarea despăgubirilor pentru prejudiciul patrimonial

(1) Despăgubirile pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin neexecutarea obligației reprezintă suma de bani care va pune creditorul, pe cât este posibil, în situația în care s-ar fi aflat dacă obligația s-ar fi executat în mod corespunzător. Aceste despăgubiri acoperă dauna suferită real (inclusiv cheltuielile suportate și reducerea valorii bunului) și profitul ratat de creditor.

(2) Creditorului îi revine sarcina de a demonstra mărimea prejudiciului pentru care cere despăgubiri.

Articolul 623¹⁵. Previzibilitatea

Debitorul obligației care rezultă din contract sau alt act juridic este răspunzător doar pentru prejudiciul pe care l-a prevăzut sau putea în mod rezonabil să-l prevadă, la momentul asumării obligației, ca fiind rezultatul probabil al neexecutării, cu excepția cazului în care neexecutarea era intenționată sau din culpă gravă.

Articolul 623¹⁶. Prejudiciul imputabil creditorului

Debitorul nu răspunde pentru prejudiciul suferit de creditor în măsura în care creditorul a contribuit la neexecutare sau efectele sale.

Articolul 623¹⁷. Reducerea prejudiciului

(1) Debitorul nu răspunde pentru prejudiciul suferit de creditor în măsura în care creditorul a putut să reducă prejudiciul luând măsuri rezonabile.

(2) Creditorul are dreptul să recupereze cheltuielile suportate în mod rezonabil în încercările sale de a reduce prejudiciul.

Articolul 623¹⁸. Contractul de substituire

Creditorul care a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și a încheiat, într-un termen rezonabil și în condiții rezonabile, un contract de substituire poate cere, dacă sînt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul prestației sale în baza contractului rezolvit și prețul prestației în baza contractului de substituire, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului.

Articolul 623¹⁹. Prețul de piață

În cazul în care a declarat rezoluțiunea totală sau parțială pentru neexecutare și nu a încheiat un contract de substituire, dar prestația are un preț de piață, creditorul poate cere, dacă sînt întrunite condițiile pentru a cere despăgubiri, de la debitor despăgubiri egale cu diferența dintre prețul contractual și prețul de piață la data rezoluțiunii, precum și poate cere de la debitor despăgubiri pentru partea nereparată a prejudiciului.

Articolul 623²⁰. Dobînda de întîrziere în executarea obligațiilor pecuniare

(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobînda de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin.(2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale.

(2) Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art.585 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobînda prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art.585 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

(3) Debitorul consumator are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întîrzierii plății este mai mic decît rata legală a dobînzii de întîrziere.

(4) În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întîrziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întîrziere. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobînda

de întârziere.

(5) Pe perioada în care suma de bani nu este plătită la scadență cu justificare, debitorul datorează doar dobînda de întârziere la rata prevăzută la art.585. Debitorul consumator nu datorează asemenea dobîndă de întârziere.

(6) Orice clauza contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 623²¹. Anatocismul și capitalizarea

(1) Dobînda, dobînda de întârziere sau, după caz, penalitatea se calculează numai asupra sumei de bază a obligației pecuniare (capitalului).

(2) Cu toate acestea, dobînzile se pot capitaliza și pot produce dobînzi dacă s-a prevăzut expres, dar numai pentru dobînzi scadente cel puțin 12 luni.

(3) Dobînda de întârziere sau, după caz, penalitatea nu se poate capitaliza.

(4) Orice clauza contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută. Cu toate acestea, prin contractul de cont curent sau de depozit ori de alt cont de plăți se poate deroga de la dispozițiile prezentului articol.

Articolul 623²². Dobînda de întârziere în executarea obligațiilor de a da sau de a face

(1) În cazul în care o obligație de a da sau de a face, alta decît una de a plăti o sumă de bani, nu este executată la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întârziere asupra echivalentului în bani al părții neexecutate a obligației, din data imediat următoare scadenței pînă la data executării corespunzătoare, la rata prevăzută la art.585 ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. Dacă obligația neexecutată are o obligație corelativă pecuniară, mărimea acestei obligații corelative va constitui echivalentul în bani a obligației neexecutate.

(2) În cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobînda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea. De asemenea, creditorul poate cere despăgubiri pentru prejudiciul cauzat în partea neacoperită de dobînda de întârziere.

Articolul 623²³. Despăgubirea cheltuielilor de recuperare a creanțelor pecuniare ale profesionistului

(1) Din momentul în care sînt întrunite condițiile de plată a dobînzii de întârziere conform art.623²⁰, creditorul obligației pecuniare poate pretinde debitorului plata unei despăgubiri minime egale cu echivalentul în lei a 20 de euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă pentru acoperirea cheltuielilor de recuperare suportate de creditor. Această regulă se aplică chiar dacă obligația pecuniară întârziată este doar o rată din suma totală datorată creditorului conform unui grafic de plată.

(2) Dreptul creditorului de a cere despăgubiri pentru cheltuielile de recuperare suportate, în partea neacoperită de despăgubirea minimă prevăzută la alin.(1), rămîne neafectat.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar contractelor prin care un profesionist livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în folosul unui alt profesionist sau al unei autorități publice ori al unei alte persoane juridice de drept public sau asociații ale acestora.

Articolul 623²⁴. Valuta în care se determină despăgubirile

Despăgubirile trebuie determinate în valuta care corespunde cel mai bine prejudiciului suferit de creditor.”

317. Articolul 624:

la alineatul (1), textul „(penalitatea)” se exclude, iar după cuvîntul „bun” se introduce textul „(penalitate)”;

la alineatul (3), cuvintele „Clauza penală” se substituie cu cuvîntul „Penalitatea”, iar în final se introduce textul „, inclusiv sub forma unei dobînzi de întârziere”;

la alineatul (4), cuvintele „clauze penale” se substituie cu cuvîntul „penalități”;

la alineatul (5), cuvintele „neexecutarea nu se datorează vinovăției sale” se substituie cu cuvintele

„neexecutarea obligației este justificată”;

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Nulitatea obligației atrage nulitatea clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage nulitatea obligației.”

318. Articolul 625 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 625.** Forma clauzei penale

Clauza penală este întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic căruia i se aplică clauza. În celelalte cazuri, clauza penală este întocmită în scris, sub sancțiunea nulității absolute.”

319. La articolul 626:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligația, creditorul poate cere atât executarea obligației, cât și plata penalității. Nu se poate cere atât executarea obligației, cât și plata penalității dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestației și nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligației.”

la alineatul (2) enunțul întâi, cuvintele „prin clauza penală” se substituie cu cuvintele „prin penalitate”.

320. La articolul 628 alineatul (2), cuvântul „Prevederile” se substituie cu cuvântul „Dispozițiile”.

321. Articolul 630:

în denumirea articolului și în cuprinsul alineatului (1), cuvintele „clauzei penale” se substituie cu cuvântul „penalității”;

la alineatul (1), după cuvântul „dispune” se introduce textul „, la cererea debitorului,”;

la alineatul (2), cuvântul „plătită” se substituie cu cuvintele „stinsă prin executare benevolă”;

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Nu se admite reducerea penalității pentru întârzierea executării obligației pecuniare în cazul în care rata penalității este egală sau mai mică decât rata legală aplicabilă conform art.623²⁰.

(4) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul debitorului este lovită de nulitate absolută.”

322. La articolul 631, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Convenția cu privire la arună trebuie să fie întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic din care rezultă obligația garantată. În celelalte cazuri, convenția cu privire la arună trebuie să fie întocmită în scris, sub sancțiunea nulității absolute.”

323. La articolul 633:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă pentru neexecutarea obligației garantate răspunde partea care a dat aruna, aceasta rămâne celeilalte părți după rezoluțiunea contractului de către aceasta din urmă. Dacă pentru neexecutarea obligației garantate răspunde partea care a primit aruna, ea este obligată să plătească celeilalte părți dublul arunei după rezoluțiunea contractului de către aceasta din urmă.”

la alineatul (2), cuvântul „contractului” se substituie cu cuvintele „obligației garantate”;

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Creditorul obligației garantate neexecutate poate opta pentru executare silită sau pentru rezoluțiunea contractului și repararea prejudiciului potrivit regulilor generale.

(4) Aruna se restituie în cazul în care raportul contractual se stinge dintr-o cauză ce nu atrage răspunderea vreuneia dintre părți.”

324. Articolul 637:

la alineatul (1), textul „, în cazul prevăzut de lege,” se exclude;

alineatul (2) se abrogă;

la alineatul (3), textul „o garanție reală, considerată suficientă de către instanță,” se substituie cu cuvintele „retentorului o garanție suficientă”;

la alineatul (4), textul „și (2)” se exclude.

325. Articolul 638:

la alineatul (1), textul „, este abuzivă ori ilegală” se exclude;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Expirarea prescripției extinctive nu împiedică exercitarea dreptului de retenție dacă dreptul garantat al retentorului nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut exercita dreptul de retenție.”

326. La articolul 639:

alineatul (2) se completează în final cu textul „, însă retentorul are dreptul de a participa la distribuirea prețului bunului în condițiile legii”;

la alineatul (3), textul „revendica bunul, ținând cont de regulile prescripției” se substituie cu textul „cere restituirea bunului, sub rezerva regulilor aplicabile prescripției extinctive a acțiunii principale și dobândirii bunurilor mobile de către posesorul de bună-credință”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă creditorul înaintează o acțiune prin care cere restituirea bunului, iar retentorul invocă dreptul de retenție, instanța de judecată va stabili în hotărîrea judecătorească prin care se dispune restituirea bunului că retentorul trebuie să execute hotărîrea judecătorească doar dacă creditorul execută simultan obligația garantată prin dreptul de retenție ori oferă asigurări suficiente ale executării față de retentor sau dacă retentorul se află în întârziere de a accepta executarea oferită de către creditor.”

327. La articolul 644:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Debitorul care execută obligația are dreptul de a primi chitanță și, după caz, de a cere titlul original sau efectuarea unei mențiuni pe titlul original al creditorului privind stingerea.”

articolul se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) În cazul imposibilității de a cere creditorului chitanță, debitorul poate face dovada plății cu orice mijloc de probă.

(1²) În cazul în care creditorul a restituit titlul original fără a elibera chitanță, se prezumă, pînă la proba contrară, că obligația a fost executată.”

la alineatul (2), cuvintele „autenticată notarial” se substituie cu cuvîntul „scrisă”.

328. Articolul 651:

la alineatul (2), cuvintele „de grație” se substituie cu cuvîntul „suplimentar”, iar după cuvîntul „creanțe” se introduce cuvîntul „scadente”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte și produce efecte din momentul recepționării declarației. Declarația nu produce efecte dacă este afectată de modalități sau dacă contravine dispozițiilor prezentei secțiuni.”

329. Codul se completează cu articolele 651¹ și 651² cu următorul cuprins:

„Articolul 651¹. Compensarea judiciară

(1) La cererea creditorului care invocă un interes justificat, compensarea poate fi pronunțată de către instanța de judecată, chiar dacă una dintre creanțe, deși este certă, încă nu este lichidă sau exigibilă. Dacă nu s-a dispus altfel, compensarea produce efecte din data rămîinerii definitive a hotărîrii judecătorești.

(2) Instanța de judecată nu poate refuza compensarea creanțelor reciproce conexe doar din motiv că una dintre creanțe nu este lichidă sau exigibilă. În acest caz, se consideră că compensarea a produs efecte din momentul cînd prima dintre ele a devenit scadentă. Dobîndirea de către terți a unor drepturi asupra uneia dintre creanțe nu împiedică debitorul să opună compensarea.

Articolul 651². Compensarea convențională

Părțile pot conveni să stingă toate creanțele reciproce, prezente sau viitoare, prin compensare. Această compensare produce efecte din momentul încheierii contractului de compensare sau, în cazul obligațiilor viitoare, din momentul cînd ambele vor fi născute.”

330. Codul se completează cu articolul 654¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 654¹. Compensarea creanțelor cu diferite valute

În cazul în care părțile au creanțe pecuniare reciproce exprimate în diferite valute, fiecare parte

poate opune compensarea în condițiile prezentei secțiunii, cu excepția cazului în care era convenit că partea care opune compensarea trebuie să plătească exclusiv într-o anumită valută.”

331. Articolul 655 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 655.** Compensarea mai multor creanțe

(1) În cazul în care persoana are mai multe creanțe ce pot fi stinse prin compensare, declarația sa de compensare produce efecte doar dacă în ea sînt indicate care anume creanțe le stinge prin compensare.

(2) În cazul în care persoana are mai multe obligații ce pot fi stinse prin compensare, se aplică regulile privind imputația plăților.”

332. La articolul 657 alineatul (2), cuvîntul „codebitor” se substituie cu cuvîntul „cocreditor”.

333. La articolul 660:

alineatul unic devine alineatul (1), în care după textul „(confuziunea)” se introduce textul „, , dacă din lege sau natura obligației scadente nu rezultă altfel”;

articolul se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul cuprins:

„(2) Obligația nu se stinge prin confuziune dacă aceasta are ca efect lipsirea unui terț de un drept.

(3) Confuziunea nu operează dacă datoria și creanța se găsesc în același patrimoniu, dar în mase patrimoniale diferite recunoscute de lege.”

334. La articolul 662:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Obligația se stinge dacă creditorul îl eliberează pe debitor de executarea obligației (remiterea de datorie). Obligația se consideră stinsă din momentul primirii de către debitor a notificării de remitere a datoriei din partea creditorului, cu excepția cazului în care debitorul, într-un termen rezonabil, execută obligația sau notifică creditorul despre faptul că obiectează la remiterea de datorie.”

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Remiterea de datorie este totală dacă nu a fost stipulat expres că este parțială.”

335. La articolul 663, alineatul (1) se completează în final cu textul: „Executarea nu se consideră imposibilă doar pentru că obligația poate fi executată în condiții mai dificile, cu cheltuieli mai mari, cu asistența unui terț sau doar după un anumit termen.”

336. La articolul 666:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 666.** Noțiunea de contract”;

alineatul (3) se abrogă.

337. Articolul 667 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 667.** Libertatea contractului

(1) Oricine își poate alege în mod liber contractantul, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispozițiilor legale imperative, contracte și pot stabili conținutul lor.

(3) Cu excepția cazului în care se prevede în mod expres contrariul sub sancțiunea nulității, părțile contractante pot, prin contract, să deroge de la acele dispoziții cuprinse în prezenta carte care se referă la drepturile, obligațiile și alte efecte juridice produse de contract, inclusiv distribuirea riscurilor.

(4) Părțile contractante pot de asemenea să deroge de la dispozițiile legale cuprinse în celelalte articole ale prezentului cod, în legile speciale și alte acte normative care se referă la drepturile, obligațiile și alte efecte juridice produse de contract, inclusiv distribuirea riscurilor, dacă din modul de exprimare a dispoziției, din conținutul sau din contextul ei nu rezultă în mod neîndoielnic că dispoziția legală este imperativă.

(5) De la dispozițiile legale privitoare la prescripția extinctivă a drepturilor rezultate din contract se poate deroga doar în condițiile art.270.

(6) Dacă, în scopul protecției intereselor prioritare ale societății sau ale unui individ, efectele unui contract depind de încuviințarea autorităților statului, limitările și condiționările trebuie reglementate prin lege.

(7) Obligarea la încheierea unui contract este interzisă, cu excepția cazului în care obligația de a

contracta este prevăzută de lege sau dacă reiese dintr-o obligație asumată benevol.

(8) Părțile pot încheia contracte numite, contracte nenumite, precum și contracte complexe.”

338. Codul se completează cu articolele 667¹ și 667² cu următorul cuprins:

„**Articolul 667¹.** Contractul numit și contractul nenumit

(1) Contractul este numit dacă legea îl reglementează în mod special. Celelalte contracte sînt nenumite.

(2) Contractul nenumit se supune, în următoarea ordine:

- a) acordului de voință al părților, expres și implicit;
- b) dispozițiilor legale aplicabile contractelor și obligațiilor contractuale în general;
- c) practicilor statornicite între părți și uzanțelor din domeniu, dacă există;
- d) dispozițiilor legale aplicabile contractelor numite asemănătoare în măsura în care acestea sînt compatibile cu natura și scopul contractului nenumit.

Articolul 667². Contractul complex

(1) Contractul este complex dacă cuprinde:

- a) două sau mai multe elemente care corespund contractului numit; sau
- b) unele elemente care corespund contractului numit și alte elemente care corespund contractului nenumit.

(2) În măsura în care nu contravin naturii și scopului contractului complex, dispozițiile legale aplicabile fiecărui contract numit sau nenumit relevant se vor aplica în mod corespunzător elementelor respective ale contractului complex și drepturilor și obligațiilor rezultate din acesta.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă:

a) legea prevede că un anumit contract complex urmează a fi calificat în întregime ca un contract dintr-o anumită categorie;

b) în lipsa unei dispoziții legale menționate la lit.a), elementele care corespund unei categorii de contracte predomină atât de mult, încît ar fi nerezonabil ca contractul complex să nu fie calificat în întregime ca un contract din acea categorie.

(4) În cazurile prevăzute la alin.(3), dispozițiile legale aplicabile categoriei la care a fost atribuit contractul complex ca urmare a calificării (categorie primară) se aplică contractului și drepturilor și obligațiilor rezultate din acesta. Cu toate acestea, dispozițiile legale care reglementează acele elemente ale contractului care cad într-o altă categorie decît categoria primară se aplică în mod corespunzător în măsura necesară reglementării acelor elemente cu condiția că ele nu contravin dispozițiilor legale aplicabile categoriei primare.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu înlătură aplicarea dispozițiilor legale imperative.”

339. Articolele 668–672 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 668.** Forța obligatorie a contractului

Contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 669. Obligația de a contracta

(1) Dacă deține o poziție dominantă pe piață, una din părțile contractante este obligată să contracteze în acest domeniu. Ea nu poate, sub sancțiunea prevăzută de lege, să impună clauze care contravin legislației din domeniul concurenței și nici clauze abuzive.

(2) Față de consumatori și alte persoane care obțin ori folosesc bunuri, lucrări sau servicii în scopuri necomerciale nu se poate refuza fără motive temeinice încheierea unui contract dacă cealaltă parte are calitate de profesionist.

(3) În cazul neexecutării fără justificare a obligației de a încheia contractul prevăzute la alin.(1) sau (2) din prezentul articol, persoana îndreptățită la încheierea contractului poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract. Dispozițiile art.672 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 670. Imposibilitatea la momentul încheierii contractului

(1) Contractul este valabil chiar dacă la momentul încheierii lui una dintre părți se află în imposibilitate de a-și executa obligația.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu împiedică invocarea nulității relative pentru eroare asupra imposibilității în condițiile legii.

Articolul 671. Antecontractul și contractul definitiv

(1) Antecontractul este contractul prin care o parte (promitent) se obligă față de cealaltă parte (beneficiar) să încheie în viitor un alt contract (contract definitiv) la cererea beneficiarului. Această obligație poate fi asumată și de către ambele părți.

(2) Antecontractul trebuie să prevadă clauzele esențiale ale contractului definitiv și să fie încheiat în forma cerută de lege pentru contractul definitiv, sub aceeași sancțiune.

(3) Partea contractantă care are doar calitatea de beneficiar nu poate fi obligată la încheierea contractului definitiv și nici nu poartă răspundere pentru că a ales să nu-l încheie.

(4) Sumele plătite și alte prestații executate în temeiul antecontractului se prezumă a fi un avans în contul prestațiilor care vor fi datorate prin contractul definitiv. Cu toate acestea, chiar dacă bunul deja s-a predat, dreptul de proprietate ori alt drept real asupra acestuia nu se poate dobîndi decît în temeiul contractului definitiv.

(5) Stipulația prin care părțile se obligă să negocieze în vederea încheierii sau modificării unui contract nu constituie antecontract.

Articolul 672. Drepturile beneficiarului în caz de neexecutare

(1) În cazul neexecutării fără justificare a obligației promitentului de a încheia contractul definitiv, beneficiarul poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract definitiv. Data a încheierii contractului se va considera data rămînerii definitive a hotărîrii judecătorești.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu limitează posibilitatea beneficiarului de a recurge la alte mijloace juridice de apărare ale creditorului în caz de neexecutare a obligației.

(3) Hotărîrea judecătorească care va ține loc de contract definitiv se va pronunța chiar și atunci cînd promitentul nu deține drepturi suficiente pentru a putea transmite sau, după caz, constitui în folosul beneficiarului dreptul de care se dispune prin contract și nici nu are împuterniciri de a dispune de acel drept. În acest caz, devin incidente dispozițiile art.241³.

(4) În afară de alte temeuri de rezoluțiune prevăzute de lege sau antecontract, beneficiarul are dreptul la rezoluțiunea antecontractului și atunci cînd promitentul a înstrăinat unui terț dreptul care face obiectul contractului definitiv sau cînd apar oricare alte indicii că va avea loc o neexecutare a obligațiilor promitentului ce vor apărea din contractul definitiv care îl va îndreptăți pe beneficiar să recurgă la rezoluțiunea contractului definitiv.

(5) În cazul în care beneficiarul a ales să încheie contractul definitiv sau să ceară instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de contract definitiv, el nu este decăzut din dreptul de a invoca viciile materiale și juridice ale prestației dacă nu le cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să le cunoască la data antecontractului. Această regulă se aplică chiar dacă beneficiarul a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască viciile la data încheierii contractului definitiv.”

340. Codul se completează cu articolele 672¹–672³ cu următorul cuprins:

„Articolul 672¹. Opțiunea de a contracta

(1) Prin antecontract părțile pot prevedea expres că promitentul menține o ofertă irevocabilă, în sensul art.684, de a încheia contractul definitiv, iar beneficiarul are opțiunea să o accepte sau să o refuze.

(2) Contractul definitiv se încheie prin exercitarea opțiunii în sensul acceptării de către beneficiar a ofertei irevocabile a promitentului, în condițiile convenite prin antecontract.

(3) Atît antecontractul care cuprinde opțiunea, cît și declarația de acceptare trebuie încheiate în forma prevăzută de lege pentru contractul definitiv și, luate împreună, vor constitui contractul definitiv.

(4) În cazul în care declarația de acceptare se încheie în formă autentică, girul notarului se va limita doar la legalitatea declarației de acceptare, nu și a contractului definitiv astfel încheiat.

(5) Dispozițiile legale privitoare la antecontract se aplică în egală măsură opțiunii. Dispozițiile art.672 alin.(1) nu se aplică opțiunii.

Articolul 672². Opozabilitatea drepturilor beneficiarului

(1) Drepturile beneficiarului de a dobândi dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra unui bun în temeiul contractului definitiv sînt opozabile terților:

- a) prin îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege în privința antecontractului; sau
- b) în cazul în care legea nu oferă posibilitatea de a îndeplini formalități de publicitate în privința antecontractului, dacă terțul cunoștea existența antecontractului în privința bunului.

(2) Din momentul în care contractul definitiv se consideră încheiat, iar beneficiarul este îndreptățit să dobîndească dreptul de proprietate sau un alt drept real în temeiul acestuia, el poate opune dreptul său tuturor terților care au dobîndit drepturi asupra bunului după data opozabilității față de ei prevăzute la alin.(1), precum și creditorilor lor.

(3) Dacă dreptul dobîndit de beneficiar se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, beneficiarul poate cere rectificarea registrului prin:

- a) înregistrarea dreptului său; și
- b) radierea drepturilor înregistrate ale terților menționați la alin.(2) care nu se puteau înregistra fără consimțămîntul beneficiarului dacă beneficiarul deținea dreptul său la data înregistrării lor.

Articolul 672³. Contractul-cadru

(1) Contractul-cadru este actul juridic prin care părțile convin să negocieze și să stabilească raporturi contractuale ale căror clauze vor fi convenite prin contracte ulterioare încheiate în temeiul contractului-cadru.

(2) Clauzele contractului-cadru completează conținutul contractului ulterior în măsura în care ele nu contravin acestuia ori dacă părțile nu au exclus aplicarea lor pe altă cale.”

341. Articolul 676 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care o prestație urmează a fi determinată pe baza unui factor care nu există sau care a încetat să existe ori să fie accesibil, respectivul factor se va substitui cu cel mai apropiat echivalent dacă acesta nu este nerezonabil. În caz contrar, determinarea se va face conform dispozițiilor alin.(4).”

342. Codul se completează cu articolul 676¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 676¹.** Imputarea cunoașterii

Dacă o persoană care a participat la încheierea contractului cu acordul unei părți ori la exercitarea unui drept sau la executarea unei obligații care rezultă din acestea a cunoscut sau a prevăzut un fapt ori se consideră că l-a cunoscut sau l-a prevăzut, fie a acționat cu intenție sau cu o altă atitudine psihică relevantă, atunci această cunoaștere, previziune sau atitudine psihică se impută părții respective.”

343. Titlul II din cartea a treia se completează cu capitolul I¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul I¹

OBLIGAȚII PRECONTRACTUALE

Secțiunea 1

Obligații de informare în general

Articolul 678¹. Obligația generală a profesionistului de a furniza informații

(1) Înainte de încheierea contractului de livrare a bunurilor, executare a lucrărilor, prestare a serviciilor, furnizare a conținutului digital sau a altei prestații de către un profesionist altei persoane, profesionistul are obligația de a furniza acelei persoane, prin orice mijloace adecvate, informații cu privire la caracteristicile esențiale ale prestației care trebuie furnizate, pe care acesta le deține sau se poate aștepta să le dețină și a căror nefurnizare ar contraveni bunei-credințe.

(2) La aprecierea volumului de informații pe care profesionistul este obligat să le furnizeze conform alin.(1), trebuie să se țină seama de toate circumstanțele, inclusiv:

- a) dacă profesionistul avea cunoștințe speciale în domeniu;

- b) costul pe care îl presupune pentru profesionist dobândirea informațiilor relevante;
- c) ușurința cu care cealaltă persoană ar putea obține informațiile prin alte mijloace;
- d) natura informațiilor;
- e) importanța probabilă a informațiilor pentru cealaltă parte; și
- f) dacă cealaltă persoană este de asemenea un profesionist, de bunele practici comerciale în situația dată.

Articolul 678². Obligația profesionistului de a nu furniza informații eronate consumatorilor

(1) Dacă propune consumatorilor bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau oricare alte prestații, profesionistul are obligația de a nu furniza informații eronate. Informația se consideră eronată dacă denaturează sau omite circumstanțe esențiale pe care un consumator mediu poate aștepta să-i fie furnizate pentru a lua o decizie informată despre încheierea contractului. Se consideră consumator mediu consumatorul care este suficient de bine informat și de atent, ținând seama de factori sociali, culturali și lingvistici.

(2) Pentru a stabili ce informație un consumator mediu poate aștepta să-i fie furnizată, se vor lua în considerare toate circumstanțele, precum și limitările tehnice ale mijlocului de comunicare utilizat.

(3) Dacă un profesionist face o comunicare comercială, inclusiv publicitate sau marketing, care creează consumatorilor impresia că ea conține toată informația relevantă necesară pentru a lua o decizie despre încheierea contractului, profesionistul are obligația de a se asigura că, de fapt, comunicarea conține toată informația relevantă. Dacă nu reiese din contextul în care se face comunicarea comercială, informația care urmează a fi furnizată trebuie să cuprindă:

a) caracteristicile principale ale bunurilor, ale lucrărilor, ale serviciilor, ale conținutului digital sau ale altor prestații, identitatea și adresa profesionistului, dacă este relevantă, prețul și, după caz, existența unui drept de revocare acordat de lege;

b) particularitățile cu privire la plată, livrare, garanție și depunerea reclamațiilor, dacă ele sînt diferite de cerințele de diligență profesională.

(4) Diligența profesională presupune nivelul de competență specializată și prudență așteptate, în mod rezonabil, de la profesionist față de consumatori, în conformitate cu practicile corecte de piață și/sau cu principiul general al bunei-credințe, în domeniul de activitate al profesionistului.

Secțiunea a 2-a

Obligații de informare în unele contracte încheiate cu consumatorii

Articolul 678³. Definiția unor termeni

În sensul prezentei secțiuni, următoarele noțiuni se definesc după cum urmează:

bunuri – orice obiect corporal mobil, cu excepția obiectelor vîndute prin executare silită sau altfel, prin autoritatea legii; apa, gazul și energia electrică sînt considerate bunuri în sensul prezentei secțiuni atunci cînd acestea sînt puse în vînzare în volum limitat sau în cantitate fixă;

contract la distanță – orice contract negociat și încheiat între profesionist și consumator în cadrul unui sistem de vînzări sau de prestări de servicii la distanță organizat, fără prezența fizică simultană a profesionistului și a consumatorului, cu utilizarea exclusivă a unuia sau a mai multor mijloace de comunicare la distanță, pînă la și în momentul în care este încheiat contractul, inclusiv orice comandă făcută de consumator care produce efecte obligatorii asupra lui;

contract negociat în afara spațiilor comerciale – contract între un profesionist și un consumator, care întrunește una din următoarele condiții:

a) este încheiat în prezența fizică simultană a profesionistului și a consumatorului într-un loc care nu este spațiul comercial al profesionistului;

b) pentru acest contract consumatorului i s-a făcut o ofertă în aceleași circumstanțe ca cele menționate la lit.a);

c) este încheiat în spațiile comerciale ale profesionistului sau prin utilizarea mijloacelor de comunicare la distanță, imediat după ce consumatorul a fost abordat în mod personal și individual, într-

un loc care nu este spațiul comercial al profesionistului, în prezența fizică simultană a acestuia și a consumatorului, cu excepția simplei distribuții a informației promoționale în apropiere de spațiile comerciale ale profesionistului;

d) este încheiat în cursul unei deplasări organizate de profesionist în scopul sau urmărind efectul de a promova și a vinde consumatorului bunurile sau serviciile respective;

funcționalitate – modul în care poate fi utilizat conținutul digital, de exemplu:

a) limba conținutului și, dacă diferă, limba oricăror instrucțiuni incluse în conținut;

b) metoda de furnizare a conținutului, cum ar fi: flux continuu, online, descărcare unică, acces la descărcare pe o perioadă determinată;

c) durata de redare a conținutului pentru fișierele video sau audio;

d) tipul și dimensiunea fișierului pentru fișierele descărcabile;

e) dacă există sau nu un angajament din partea profesionistului sau a unei părți terțe de a întreține sau actualiza bunul;

f) orice condiții de utilizare a bunului care nu sînt direct legate de interoperabilitate, precum:

– urmărirea și/sau personalizarea;

– necesitatea unei conexiuni la internet pentru utilizarea bunului și a caracteristicilor sale tehnice (de exemplu viteza minimă de descărcare și încărcare);

– necesitatea pentru alți utilizatori de a avea un anumit software instalat (de exemplu software de comunicare);

g) orice limitări privind utilizarea bunului:

– limite privind durata în care un bun digital poate fi vizionat, citit sau utilizat ori privind numărul de utilizări;

– limite privind reutilizarea conținutului, de exemplu în scopul realizării de copii private;

– restricții pe baza locației dispozitivului consumatorului;

– orice funcționalități condiționate de achiziții suplimentare, precum conținutul plătit, calitatea de membru al unui club sau componentele hardware ori software suplimentare;

garanție comercială – orice angajament din partea profesionistului sau a unui producător față de consumator, în plus față de obligațiile legale referitoare la garanția de conformitate, de a restitui prețul plătit sau de a înlocui, a repara sau a întreține bunurile în orice mod în cazul în care acestea nu corespund specificațiilor sau oricărei alte cerințe care nu este legată de conformitatea din certificatul de garanție sau din publicitatea relevantă disponibilă în momentul sau înaintea încheierii contractului;

interoperabilitate – informații referitoare la echipamentul hardware și mediul software standard cu care este compatibil conținutul digital, cum ar fi sistemul de operare, versiunea necesară, anumite caracteristici ale echipamentului hardware;

licitație deschisă – metodă de vânzare prin care profesionistul oferă bunuri sau servicii consumatorilor care participă sau au posibilitatea de a participa în persoană (cu prezența fizică) la licitație, prin intermediul unei proceduri de licitare transparente, concurențiale, condusă de un judecător, în care ofertantul cîștigător este obligat să achiziționeze bunurile sau serviciile;

spațiu comercial:

a) orice unitate imobilă de vânzare cu amănuntul în care profesionistul sau persoana care acționează în numele profesionistului își desfășoară activitatea permanent; sau

b) orice unitate mobilă de vânzare cu amănuntul în care profesionistul sau persoana care acționează în numele profesionistului își desfășoară activitatea în mod obișnuit, inclusiv sezonier, și care este în mod clar identificată ca spațiu pentru vânzări către public.

Articolul 678⁴. Cerințe în materie de informare în cazul contractelor, altele decît contractele la distanță și contractele negociate în afara spațiilor comerciale

(1) Înainte ca un contract, altul decît un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale, sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, profesionistul îi furnizează consumatorului într-un mod clar și inteligibil următoarele informații, dacă acestea nu reies în mod evident din context:

a) principalele caracteristici ale bunurilor sau serviciilor, în mod corespunzător cu mijlocul de comunicare utilizat și cu bunurile sau serviciile în cauză;

b) denumirea completă sau prescurtată, în limba de stat, și numărul de identificare de stat (IDNO) ale profesionistului persoană juridică ori, respectiv, numele, prenumele și numărul de identificare de stat (IDNP) ale profesionistului persoană fizică, precum și adresa sediului la care este stabilit și numărul de telefon;

c) prețul total al bunurilor sau serviciilor cu toate taxele incluse sau, în cazul în care prețul nu poate fi calculat în avans în mod rezonabil dată fiind natura bunurilor sau a serviciilor, modalitatea de calcul al prețului și, după caz, toate costurile suplimentare de transport, de livrare ori taxele poștale sau, în cazul în care acestea nu pot fi calculate în avans în mod rezonabil, menționarea faptului că aceste costuri suplimentare ar putea fi suportate de consumator;

d) acolo unde este cazul, modalitățile de plată, livrare și executare, data pînă la care sau termenul în care profesionistul se angajează să livreze bunurile sau să presteze serviciile, inclusiv termenul standard de livrare stabilit la art.575² alin.(1) lit.a), și politica profesionistului de soluționare a reclamațiilor;

e) în plus față de o mențiune a existenței unei garanții legale de conformitate pentru bunuri, mențiunea privind existența serviciilor prestate după vânzare și a garanțiilor comerciale, după caz, precum și condițiile aferente acestora (în special, adresa sediului în care se oferă serviciile prestate după vânzare și cine suportă cheltuielile de transport, dacă acestea sînt aplicabile);

f) durata de valabilitate a contractului sau, pentru un contract cu o durată nedeterminată ori un contract care urmează să fie prelungit de plin drept, condițiile de rezoluțiune;

g) acolo unde este cazul, funcționalitatea, inclusiv aplicarea unor măsuri tehnice de protecție pentru conținutul digital;

h) acolo unde este cazul, orice interoperabilitate relevantă a conținutului digital cu componentele hardware și software despre care profesionistul deține informații sau despre care se poate presupune, în mod rezonabil, că acesta deține informații.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, de furnizare a gazelor naturale și de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, contractelor de furnizare a energiei termice sau contractelor de furnizare a conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material.

(3) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică contractelor pentru necesități curente care sînt executate imediat, în momentul în care sînt încheiate.

(4) Informațiile menționate la alin.(1) fac parte integrantă din contract și nu pot fi modificate decît în cazul în care părțile contractante decid altfel în mod explicit.

Articolul 678⁵. Cerințe de conținut al informațiilor în cazul contractelor la distanță și celor negociate în afara spațiilor comerciale

(1) Înainte ca un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale ori orice ofertă similară să producă efecte obligatorii pentru consumator, profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului într-un mod clar și inteligibil următoarele informații:

a) principalele caracteristici ale bunurilor sau serviciilor, corespunzător cu mijlocul de comunicare utilizat și cu bunurile sau serviciile în cauză;

b) denumirea completă sau prescurtată, în limba de stat, și numărul de identificare de stat (IDNO) ale profesionistului persoană juridică ori, respectiv, numele, prenumele și numărul de identificare de stat (IDNP) ale profesionistului persoană fizică;

c) adresa sediului la care este stabilit profesionistul, numărul de telefon, numărul de fax și adresa de poștă electronică ale acestuia, în cazul în care sînt disponibile, pentru a-i permite consumatorului să ia rapid legătura cu profesionistul și să comunice cu acesta în mod eficient, și, dacă este cazul, adresa sediului și identitatea profesionistului în numele căruia acționează intermediarul;

d) adresa locului în care profesionistul își desfășoară activitatea, în cazul în care aceasta este

diferită de adresa furnizată în conformitate cu lit.c), și, după caz, adresa poștală a profesionistului în numele căruia acționează intermediarul, la care consumatorul poate trimite eventualele reclamații;

e) prețul total al bunurilor sau serviciilor cu toate taxele incluse sau, în cazul în care costul nu poate fi calculat din timp în mod rezonabil dată fiind natura bunurilor ori a serviciilor, modalitatea de calcul al prețului și toate costurile suplimentare de transport, de livrare, taxele poștale ori de orice altă natură sau, în cazul în care acestea nu pot fi calculate din timp în mod rezonabil, menționarea faptului că aceste costuri suplimentare ar putea fi suportate de consumator. În cazul unui contract pe durată nedeterminată sau al unui contract care include un abonament, prețul total va include costurile totale pe perioada de facturare. Dacă aceste contracte sînt taxate la un tarif fix, prețul total va cuprinde și costurile lunare totale. În cazul în care costul total nu poate fi calculat din timp, trebuie indicată modalitatea de calcul al prețului;

f) costul de utilizare a mijloacelor de comunicare la distanță în vederea încheierii contractului, atunci cînd acesta este calculat pe baza unui alt tarif decît tariful de bază;

g) modalitățile de plată, livrare, executare, data pînă la care sau termenul în care profesionistul se angajează să livreze bunurile sau să presteze serviciile și, acolo unde este cazul, procedura de soluționare a reclamațiilor derulată de profesionist;

h) în cazul în care există un drept de revocare, condițiile, termenul și procedurile de exercitare a dreptului respectiv conform art.705 și art.711³ alin.(1), precum și formularul standard de revocare prevăzut în anexa nr.6 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova;

i) acolo unde este cazul, faptul că consumatorul va trebui să suporte costul aferent returnării bunurilor în caz de revocare și, pentru contractele la distanță, dacă bunurile, prin însăși natura lor, nu pot fi, în mod normal, returnate prin poștă, costul aferent returnării bunurilor;

j) în cazul în care consumatorul își exercită dreptul de revocare după formularea unei cereri conform art.678⁶ alin.(3) sau art.678⁷ alin.(10), informația potrivit căreia consumatorul este obligat să achite profesionistului costuri rezonabile potrivit art.711⁵ alin.(6);

k) în cazul în care dreptul de revocare nu este prevăzut în conformitate cu dispozițiile art.711⁶, informația conform căreia consumatorul nu va beneficia de un drept de revocare sau, acolo unde este cazul, circumstanțele în care consumatorul își pierde dreptul de revocare;

l) o mențiune referitoare la existența unei garanții legale privind conformitatea bunurilor;

m) acolo unde este cazul, existența și condițiile de asistență după vînzare acordată consumatorului, serviciile prestate după vînzare (inclusiv adresa sediului la care se prestează și cine suportă cheltuielile de transport, dacă acestea sînt aplicabile) și garanțiile comerciale;

n) existența codurilor de conduită relevante, astfel cum sînt definite de legislația privind protecția consumatorilor, și modalitatea în care pot fi obținute copii de pe acestea, după caz;

o) acolo unde este cazul, durata contractului sau, dacă contractul este încheiat pe o durată nedeterminată ori urmează să fie reînnoit de plin drept, condițiile de rezoluțiune;

p) acolo unde este cazul, durata minimă de valabilitate a obligațiilor care revin consumatorului conform contractului;

q) acolo unde este cazul, existența și condițiile aferente avansurilor (cauțiunile, inclusiv blocarea unor sume pe contul de card al consumatorului) sau altor garanții financiare care trebuie plătite ori oferite de consumator la cererea profesionistului;

r) acolo unde este cazul, funcționalitatea, inclusiv aplicarea unor măsuri tehnice de protecție pentru conținutul digital;

s) acolo unde este cazul, orice interoperabilitate pertinentă a conținutului digital cu componentele hardware și software despre care profesionistul deține informații sau despre care se poate presupune în mod rezonabil că acesta deține informații;

t) acolo unde este cazul, posibilitatea și modalitatea de a recurge la o procedură extrajudiciară de depunere și soluționare a reclamațiilor, căreia i se supune profesionistul.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei

electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vînzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, contractelor de furnizare a energiei termice și contractelor de furnizare a conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material.

(3) În cazul unei licitații deschise, informațiile menționate la alin.(1) lit.b), c) și d) pot fi înlocuite cu datele echivalente ale licitantului.

(4) Informațiile menționate la alin.(1) lit.h), i) și j) pot fi furnizate utilizînd instrucțiunile privind exercitarea dreptului de revocare a contractului prevăzute în anexa nr.7 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova. Se consideră că profesionistul a respectat cerințele în materie de informare stabilite la alin.(1) lit.h), i) și j) dacă a furnizat consumatorului aceste instrucțiuni corect completate.

(5) Informațiile menționate la alin.(1) fac parte integrantă din contractul la distanță sau din contractul negociat în afara spațiilor comerciale și nu pot fi modificate decît în cazul în care părțile contractante convin altfel în mod expres.

(6) În cazul în care profesionistul nu îndeplinește cerințele în materie de informare cu privire la taxele suplimentare sau alte costuri, conform alin.(1) lit.e), sau cu privire la costurile aferente returnării bunurilor, conform alin.(1) lit.i), consumatorul nu suportă respectivele taxe sau costuri.

(7) Informațiile se prezintă în limba de stat, fără a exclude dreptul profesionistului de a le prezenta, suplimentar, și în alte limbi de comunicare. La solicitarea consumatorului, profesionistul poate prezenta informațiile într-o altă limbă decît limba de stat.

(8) Dacă o dispoziție privind conținutul și modul în care trebuie furnizate informațiile, prevăzută de legislația privind comerțul electronic, contravine unei dispoziții din prezenta secțiune, se aplică dispozițiile prezentei secțiuni.

(9) Sarcina probei în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor în materie de informare stabilite de prezentul articol și de art.678⁶ și 678⁷ revine profesionistului.

Articolul 678⁶. Cerințe de formă față de informații în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale

(1) În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, profesionistul trebuie să transmită informațiile prevăzute la art.678⁵ alin.(1) consumatorului pe suport de hîrtie sau, în cazul în care consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil. Aceste informații vor fi lizibile și redactate într-un limbaj clar și inteligibil.

(2) Profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului un exemplar original al contractului semnat sau confirmarea contractului pe suport de hîrtie ori, dacă consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil, inclusiv, dacă este cazul, confirmarea acordului prealabil expres al consumatorului în conformitate cu dispozițiile art.711⁶ alin.(1) lit.m).

(3) În cazul în care consumatorul dorește ca prestarea unor servicii ori furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, furnizarea de gaze naturale sau furnizarea energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vînzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, furnizarea de energie termică să înceapă în interiorul termenului de revocare prevăzut la art.706 alin.(2) și art.711¹ alin.(1), profesionistul solicită consumatorului să formuleze o astfel de cerere expresă pe un suport durabil.

(4) În ceea ce privește contractele negociate în afara spațiilor comerciale, în care consumatorul a solicitat în mod expres serviciile profesionistului pentru a efectua lucrări de reparație sau de întreținere, iar profesionistul și consumatorul își îndeplinesc imediat obligațiile ce le revin, suma ce trebuie plătită de consumator nedepășind echivalentul în lei a 200 de euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă:

a) profesionistul trebuie să furnizeze consumatorului informațiile menționate la art.678⁵ alin.(1) lit.b) și c) și informații referitoare la preț sau la modul de calculare a prețului, împreună cu o estimare a prețului total, pe suport de hîrtie sau, dacă consumatorul este de acord, pe un alt suport durabil. Profesionistul trebuie să furnizeze informațiile menționate la art.678⁵ alin.(1) lit.a), h) și k), dar poate opta să nu le furnizeze pe suport de hîrtie sau pe un alt suport durabil dacă consumatorul își dă acordul în mod

expres;

b) confirmarea contractului transmisă în conformitate cu alin.(2) din prezentul articol trebuie să conțină informațiile menționate la art.678⁵ alin.(1).

Articolul 678⁷. Cerințe de formă față de informații în cazul contractelor la distanță

(1) În cazul contractelor la distanță, profesionistul trebuie să transmită informațiile prevăzute la art.678⁵ alin.(1) sau să pună la dispoziția consumatorului respectivele informații în mod corespunzător cu mijlocul de comunicare la distanță utilizat, folosind un limbaj clar și inteligibil. În măsura în care informația respectivă este prezentată pe un suport durabil, aceasta va fi lizibilă.

(2) Dacă un contract la distanță care urmează să fie încheiat prin mijloace electronice obligă consumatorul la plata unor sume, profesionistul trebuie să aducă la cunoștința consumatorului de o manieră clară și foarte vizibilă, imediat înainte ca acesta să facă comanda, informațiile prevăzute la art.678⁵ alin.(1) lit.a), e), o) și p). În cazul contractelor încheiate prin intermediul unor pagini web, respectivele informații se afișează în imediata apropiere a confirmării solicitate pentru efectuarea comenzii.

(3) Profesionistul trebuie să se asigure că consumatorul dispune de posibilitatea de a stabili momentul în care își asumă obligația de a plăti profesionistului. În acest scop, consumatorului i se atrage atenția, în mod specific, printr-o formulare lipsită de ambiguitate, asupra faptului că efectuarea comenzii atrage după sine obligația de a plăti profesionistului.

(4) Dacă pentru a face comanda este necesar să se activeze un buton sau o funcție similară, butonul sau funcția similară se etichetează de o manieră lizibilă doar cu mențiunea „Comandă cu obligație de plată” sau „Cumpără acum”, sau „Plătește acum”, sau „Confirmă cumpărătura”, sau o altă formulare neambiguă corespunzătoare, care să indice că a face comanda implică obligația efectuării unei plăți către profesionist. Dacă profesionistul încalcă dispozițiile prezentului alineat, consumatorul nu are nicio obligație în temeiul contractului sau al comenzii.

(5) Paginile web prin intermediul cărora se efectuează comerțul electronic trebuie să indice clar și lizibil, cel mai târziu la începutul procesului de formulare a comenzii, dacă se aplică vreo restricție în ceea ce privește livrarea și care sînt mijloacele de plată acceptate.

(6) În cazul în care contractul este încheiat printr-un mijloc de comunicare la distanță ce permite un spațiu sau un timp limitat pentru afișarea informației, profesionistul trebuie să furnizeze prin mijlocul de comunicare respectiv, înaintea încheierii contractului, cel puțin informațiile prevăzute la art.678⁵ alin.(1) lit.a), b), e), h) și o). Celelalte informații menționate la art.678⁵ alin.(1) trebuie să fie furnizate consumatorului de profesionist într-un mod adecvat, în conformitate cu dispozițiile alin.(1) din prezentul articol.

(7) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin.(6), în cazul în care profesionistul îi telefonează consumatorului în vederea încheierii unui contract la distanță, profesionistul trebuie să-și prezinte identitatea la începutul conversației cu consumatorul, dacă este cazul, să prezinte identitatea persoanei în numele căreia telefonează și să specifice scopul comercial al apelului.

(8) În cazul în care urmează să se încheie un contract la distanță printr-un apel telefonic inițiat de profesionist, profesionistul trebuie să confirme oferta făcută consumatorului, al cărui angajament începe doar după ce a semnat oferta sau după ce și-a trimis consimțământul în scris. Aceste confirmări trebuie făcute pe un suport durabil.

(9) Profesionistul trebuie să transmită consumatorului confirmarea încheierii contractului, pe un suport durabil, într-un termen rezonabil din momentul încheierii contractului la distanță și cel târziu la momentul livrării bunurilor sau înainte de începerea prestării serviciului solicitat. Confirmarea respectivă trebuie să includă:

a) informațiile menționate la art.678⁵ alin.(1), cu excepția cazului în care profesionistul a transmis deja informațiile respective consumatorului, pe un suport durabil, înaintea încheierii contractului la distanță; și

b) acolo unde este cazul, confirmarea acordului prealabil, expres, al consumatorului cu privire la ofertă și confirmarea potrivit art.711⁶ alin.(1) lit.m).

(10) În cazul în care consumatorul dorește ca prestarea unor servicii ori furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, furnizarea gazelor naturale sau furnizarea energiei electrice, atunci când acestea nu sînt puse în vânzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, furnizarea energiei termice să înceapă în interiorul termenului de revocare prevăzut la art.706 alin.(2) și art.711¹ alin.(1), profesionistul solicită consumatorului să facă o cerere expresă în acest sens.

(11) Prezentul articol nu aduce atingere dispozițiilor privind încheierea contractelor și plasarea comenzilor prin mijloace electronice, stabilite prin legislația privind comerțul electronic.

(12) În cadrul unui contract de abonament pentru furnizarea de conținut digital care nu este livrat pe un suport material, fiecare furnizare de conținut digital individual efectuată din contul abonamentului nu se consideră un contract nou în sensul prezentei secțiuni.

(13) Atunci când conținutul digital include opțiuni adiționale de cumpărare integrate, profesionistul trebuie să informeze consumatorul, înainte de cumpărarea conținutului digital, că asemenea opțiuni adiționale de cumpărare îi pot fi oferite, inclusiv despre modalitățile de plată pentru asemenea cumpărături adiționale. În asemenea cazuri, profesionistul trebuie să solicite, în conformitate cu dispozițiile art.591 alin.(4), consimțămîntul explicit din partea consumatorului cu privire la orice plată suplimentară față de cea asupra căreia s-au înțeles anterior, prin care se remunerează obligația contractuală principală a profesionistului. Setările predefinite pentru plăți nu trebuie să permită cumpărăturile adiționale fără consimțămîntul explicit din partea consumatorului. Dacă sistemul prevede intervale de timp în care se păstrează valabilitatea autentificării în scopul efectuării cumpărăturilor adiționale integrate, profesionistul nu poate aplica în mod automat setările predefinite, ci trebuie să solicite consimțămîntul explicit din partea consumatorului privind intervalul de timp aplicabil.

Articolul 678⁸. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta secțiune se aplică, în condițiile și în limitele stabilite de dispozițiile sale, oricărui contract încheiat între un profesionist și un consumator, inclusiv contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice și contractelor de furnizare a energiei termice, în măsura în care aceste utilități sînt furnizate pe bază contractuală.

(2) Prezenta secțiune nu se aplică următoarelor tipuri de contracte:

a) contracte de prestare a unor servicii sociale, inclusiv de cazare socială, de îngrijire a copiilor și de susținere a familiilor și a persoanelor în scopul depășirii unor situații de dificultate;

b) contracte avînd ca obiect serviciile de sănătate orientate spre nevoile populației de ocrotire și recuperare a sănătății, realizate prin folosirea cunoștințelor profesionale medicale și farmaceutice;

c) contracte avînd ca obiect jocurile de noroc, care implică mizarea pe un pot cu valoare pecuniară, inclusiv loterii, jocuri de cazinou și tranzacții de tipul pariurilor;

d) contracte referitoare la servicii financiare;

e) contracte pentru dobîndirea sau transferul unor drepturi asupra unui bun imobil, cu excepția contractelor privind serviciile agenților imobiliari și a celor privind închirierea unor spații în scopuri nerezidențiale;

f) contracte avînd ca obiect construirea unor clădiri noi, transformarea substanțială a unor clădiri existente sau închirierea de locuințe în scopuri rezidențiale, cu excepția celor privind construcția unor anexe la clădiri și a celor privind repararea și renovarea clădirilor;

g) contracte privind pachetul de servicii de călătorie;

h) contracte privind cazarea periodică, privind produsele de vacanță pe termen lung, contracte de intermediere a produselor de vacanță și de intermediere a participării la un sistem de schimb;

i) contracte care sînt autentificate, fie în virtutea legii, fie la cererea părților, de către un notar care trebuie să se asigure, furnizînd informații juridice cuprinzătoare, că încheierea contractului survine numai după ce consumatorul a analizat cu atenție aspectele juridice și a luat cunoștință de sfera de aplicare juridică a acestuia;

j) contracte avînd ca obiect furnizarea alimentelor, băuturilor sau a altor bunuri de consum casnic curent, livrate fizic de către un profesionist care se deplasează frecvent sau periodic la domiciliul,

reședința temporară sau locul de muncă al consumatorului;

k) contracte de prestare a unor servicii de transport de pasageri, cu excepția dispozițiilor art.678⁷ alin.(2)–(4);

l) contracte încheiate prin intermediul automatelor sau incintelor comerciale automatizate;

m) contracte încheiate cu furnizorii de servicii de comunicații electronice prin telefoane publice cu plată, pentru utilizarea acestora, sau încheiate pentru utilizarea unei conexiuni unice prin telefon, internet sau fax, stabilite de un consumator.

(3) Prezenta secțiune nu se aplică contractelor negociate în afara spațiilor comerciale în cazul cărora plata ce trebuie efectuată de consumator nu depășește echivalentul în lei a 10 euro la cursul Băncii Naționale a Moldovei din ziua respectivă. În cazul în care consumatorul încheie în același timp două sau mai multe contracte având obiecte conexe, la aplicarea respectivului prag se ia în vedere costul total.

(4) Prezenta secțiune nu aduce atingere normelor privind valabilitatea, încheierea sau efectele contractelor reglementate de alte acte legislative, în măsura în care aceste aspecte nu sînt reglementate de prezenta secțiune.

(5) Prezenta secțiune nu împiedică oferirea de către profesionist a unor condiții contractuale mai avantajoase pentru consumator.

(6) Prezenta secțiune nu se aplică transferului drepturilor și obligațiilor deținute de un consumator în baza unui contract încheiat cu un profesionist către un alt consumator.

(7) În sensul prezentei secțiuni, contractele de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractele de furnizare a gazelor naturale și contractele de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vînzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, contractele de furnizare a energiei termice și contractele privind conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material nu se consideră nici contracte de vînzare-cumpărare, nici contracte de prestări servicii.

(8) Prezenta secțiune nu se aplică conținuturilor digitale care nu sînt livrate pe un suport material și care sînt furnizate gratuit prin difuzarea informației pe internet, fără încheierea expresă a unui contract. Accesul gratuit la o pagină web sau o descărcare gratuită de pe o pagină web nu se consideră contract în sensul prezentei secțiuni.

(9) Faptul că un contract poate include opțiunea ce permite încheierea de alte contracte ulterioare sau o perioadă de probă gratuită nu modifică în esență natura contractului.

Articolul 678⁹. Drepturile în caz de neîndeplinire a obligațiilor de informare

(1) Profesionistului îi revine sarcina să demonstreze că a îndeplinit cerințele dispozițiilor art.678⁵–678⁷. Această regulă nu se aplică în procedurile de tragere la răspundere contravențională sau penală.

(2) Dacă un profesionist a încălcat una dintre obligațiile impuse de dispozițiile art.678¹–678⁸, iar contractul a fost încheiat, profesionistul poartă obligații contractuale așa cum cealaltă parte le-a înțeles în mod rezonabil din cauza absenței informației sau incorectitudinii ei. În caz de neexecutare a acestor obligații contractuale, consumatorul poate recurge la mijloacele juridice de apărare disponibile creditorului conform art.602–623²⁴.

(3) Indiferent dacă contractul s-a încheiat sau nu, profesionistul care nu a îndeplinit una dintre obligațiile prevăzute la art.678¹–678⁷ poartă răspundere față de persoana îndreptățită pentru prejudiciul cauzat prin această neîndeplinire. Cu toate acestea, dacă contractul s-a încheiat, iar persoana îndreptățită are temei de a cere repararea prejudiciului cauzat prin această neîndeplinire pe baza dispozițiilor art.602–623²⁴, atunci dispozițiile prezentului alineat nu se aplică.

(4) Drepturile persoanei îndreptățite prevăzute de prezentul articol nu împiedică exercitarea dreptului de anulare a contractului pe baza dispozițiilor art.227.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor art.678¹–678⁸ și prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Obligații specifice în cazul contractelor încheiate prin mijloace electronice

Articolul 678¹⁰. Obligația de informare în cazul încheierii contractului prin intermediul mijloacelor electronice

(1) Dacă un contract urmează a fi încheiat prin intermediul mijloacelor electronice, profesionistul are obligația, înainte ca cealaltă parte să facă oferta sau să accepte oferta, să furnizeze o informație cu privire la următoarele:

- a) pașii tehnici care trebuie urmați pentru a încheia contractul;
- b) dacă profesionistul va genera un document care reprezintă contractul și dacă documentul va fi accesibil;
- c) mijloacele tehnice pentru identificarea și corectarea erorilor comise la introducerea datelor înainte ca cealaltă parte să facă oferta sau să accepte oferta;
- d) limbile în care poate fi încheiat contractul;
- e) toate clauzele contractuale.

(2) Profesionistul trebuie să garanteze punerea la dispoziție a clauzelor contractuale menționate la alin.(1) lit.e) în formă textuală.

(3) Dacă profesionistul nu a îndeplinit obligația prevăzută la alin.(1) din prezentul articol și, în asemenea circumstanțe, s-a încheiat un contract, consumatorul are dreptul de revocare a contractului, notificând profesionistul în interiorul termenului specificat la art.706.

(4) Profesionistul poartă răspundere față de cealaltă parte pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea obligației prevăzute la alin.(1).

(5) Clauzele care nu au fost negociate individual pot fi incluse prin una din următoarele metode:

a) clauzele sînt prezentate celeilalte părți în formă textuală înainte ca acestea să i se permită să încheie contractul, iar ea își dă consimțămîntul expres pentru aplicabilitatea clauzelor și, în final, încheie contractul;

b) cealaltă parte este informată despre existența clauzelor și i se acordă posibilitatea clar identificabilă să acceseze clauzele înainte de a i se permite încheierea contractului și, în final, să încheie contractul.

Articolul 678¹¹. Corectarea erorilor de conținut

(1) Profesionistul care intenționează să încheie un contract prin punerea la dispoziție a mijloacelor electronice pentru încheierea acestuia are obligația să pună la dispoziția celeilalte părți mijloace tehnice adecvate, efective și accesibile pentru identificarea și corectarea erorilor comise la introducerea datelor înainte ca cealaltă parte să facă o ofertă sau să accepte o ofertă.

(2) Dacă o parte încheie un contract din eroare, din cauza neîndeplinirii de către profesionist a obligației prevăzute la alin.(1) din prezentul articol, profesionistul poartă răspundere față de respectiva persoană pentru prejudiciul cauzat prin această neîndeplinire. Aceasta nu împiedică exercitarea unui drept întemeiat pe dispozițiile art.227.

Articolul 678¹². Confirmarea recepției

(1) Profesionistul care oferă posibilitatea de a încheia contractul prin intermediul mijloacelor electronice are obligația de a confirma, prin intermediul mijloacelor electronice, că a recepționat oferta sau acceptarea parvenită de la cealaltă parte.

(2) Dacă nu primește confirmarea fără întârziere nejustificată, cealaltă parte poate să-și revoce oferta sau, după caz, poate să revoce contractul.

(3) Profesionistul poartă răspundere față de cealaltă parte pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea obligației prevăzute la alin.(1).

Articolul 678¹³. Domeniul de aplicare și caracterul imperativ

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică dacă contractul este încheiat prin intermediul poștei electronice sau altor mijloace de comunicare individuală.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu exclud și nu limitează obligațiile profesionistului prevăzute de

alte dispoziții legale de a furniza alte informații celeilalte părți.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentei secțiuni în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea a 4-a **Prestații nesolicitate**

Articolul 678¹⁴. Neapariția obligațiilor în caz de lipsă a răspunsului

(1) Dacă un profesionist furnizează unui consumator bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau alte prestații nesolicitate de acesta:

a) între ei nu se consideră încheiat niciun contract pe baza circumstanței că consumatorul nu a răspuns sau a săvârșit o altă acțiune ori inacțiune cu aceste prestații și nicio obligație de plată a acestora nu se naște în sarcina consumatorului;

b) între ei nu se naște nicio obligație necontractuală pe baza circumstanței că consumatorul a dobândit, a reținut, a respins sau a folosit prestațiile;

c) prin derogare de la lit.a), consumatorul poate considera că a primit prestația cu titlu de donație necondiționată de la profesionist.

(2) Dispozițiile alin.(1) lit.b) și c) nu se aplică dacă bunurile, lucrările, serviciile, conținutul digital sau alte prestații au fost furnizate consumatorului:

a) în condițiile gestiunii de afaceri fără mandat; sau

b) din eroare ori în alte circumstanțe în care apare obligația de restituire întemeiată pe îmbogățirea nejustificată.

(3) Dispozițiile privind furnizarea într-o cantitate care depășește cantitatea convenită în contractul de vânzare-cumpărare se aplică cu prioritate față de dispozițiile prezentului articol.

(4) În scopul aplicării dispozițiilor alin.(1), furnizarea are loc atunci când consumatorul obține controlul fizic asupra prestației sau rezultatului ei.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea a 5-a

Obligația în cadrul negocierii și obligația de confidențialitate

Articolul 678¹⁵. Negocierea contrar bunei-credințe

(1) Persoana este liberă să negocieze și nu poartă răspundere doar pentru faptul că nu s-a ajuns la un acord.

(2) Persoana care este angajată în negocieri are obligația de a negocia cu bună-credință și de a nu rupe negocierile contrar bunei-credințe. Orice clauză care exclude sau limitează această obligație este lovită de nulitate absolută.

(3) Persoana care încalcă această obligație poartă răspundere față de cealaltă persoană pentru prejudiciul suportat în baza încrederii că contractul s-ar fi încheiat. Cu toate acestea, despăgubirile nu acoperă profitul pe care cealaltă persoană îl aștepta de la încheierea contractului. În cazul în care persoana a acționat cu intenție sau culpă gravă, despăgubirile vor acoperi și ratarea de către cealaltă persoană a oportunității rezonabile de a încheia un contract cu un terț.

(4) În special, este contrar bunei-credințe ca o persoană să înceapă sau să continue negocierile fără intenția reală de a ajunge la un acord cu cealaltă persoană.

(5) De asemenea, are dreptul la repararea prejudiciului persoana care a participat la o licitație, concurs sau altă selecție competitivă în vederea atribuirii unui contract dacă organizatorul, prin încălcarea regulilor care guvernează selecția, a atribuit contractul unui alt participant în locul acelei persoane.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu împiedică încheierea între profesioniști a unor aranjamente privind modul de desfășurare a negocierilor și de rupere a acestora.

Articolul 678¹⁶. Obligația de confidențialitate

(1) Dacă în cursul negocierilor o persoană oferă o informație confidențială, persoana care a primit-o are obligația de a nu dezvălui acea informație și nici de a o utiliza în scopuri proprii, indiferent dacă contractul a fost sau nu încheiat.

(2) Este confidențială informația despre care, reieșind din natura sa sau din circumstanțele în care aceasta a fost obținută, partea care a primit informația cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască că este confidențială pentru persoana care a oferit-o. În special, este confidențială informația care constituie secret comercial în sensul dispozițiilor art.1431¹ alin.(3).

(3) Informația oferită de către un profesionist consumatorului nu se poate considera confidențială dacă profesionistul nu l-a notificat, în prealabil, pe consumator despre natura confidențială a unei informații specifice.

(4) Persoana care, pe baza unor motive rezonabile, anticipează încălcarea obligației prevăzute de prezentul articol are dreptul să obțină, pe cale judecătorească, interzicerea încălcării.

(5) Partea care încalcă obligația prevăzută de prezentul articol poartă răspundere față de cealaltă parte pentru prejudiciul cauzat prin încălcare, precum și, în condițiile legii, poate fi obligată să predea celeilalte părți profitul obținut din încălcare.”

344. La articolul 679, alineatul (3) se abrogă.

345. La articolul 681 alineatul (1), cuvântul „elementele” se substituie cu cuvântul „clauzele”.

346. Articolul 683 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă conform legii consumatorul are dreptul de revocare a unui anumit tip de contract, oferta făcută de consumator pentru încheierea unui asemenea contract este întotdeauna revocabilă. Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului alineat în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

347. La articolul 688 alineatul (1), textul „(instantaneu) prin mijloace de telecomunicație” se substituie cu cuvintele „prin mijloace de comunicare instantanee”.

348. La articolul 691 alineatul (3), textul „material condițiile ofertei constituie o acceptare dacă ofertantul nu le respinge” se substituie cu textul „esențial condițiile ofertei constituie o acceptare dacă oferta nu prevede expres că nu se va accepta nicio condiție adițională ori diferită, precum și dacă ofertantul nu obiectează la ele”.

349. În denumirea și în cuprinsul articolului 693, cuvântul „comerciale” se substituie cu cuvintele „dintre profesioniști”.

350. La articolul 694 alineatul (2), cuvântul „comerciant”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „profesionist” la cazul gramatical corespunzător, cuvântul „cuiva” se substituie cu cuvintele „altui profesionist”, iar după cuvântul „ofertantului” se introduce cuvântul „profesionist”.

351. La articolul 696, cuvântul „comerciant”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „profesionist” la forma gramaticală corespunzătoare, iar cuvintele „alterează material” se substituie cu cuvintele „modifică esențial”.

352. Articolul 697 va avea următorul cuprins:

„Articolul 697. Contractul multilateral

(1) Dacă urmează să fie încheiat între trei sau mai multe părți, contractul nu se consideră încheiat pînă cînd toate părțile sale nu își manifestă consimțămîntul, cu excepția cazurilor în care un contract anterior între toate acele părți sau legea autorizează pe anumite părți să încheie contractul așa încît el va deveni obligatoriu pentru toate părțile.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător și contractului de modificare sau de rezoluțiune a contractului multilateral.”

353. Articolele 701–703 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 701. Clauzele standard contradictorii

(1) Dacă părțile au ajuns la un acord, dar atît oferta, cît și acceptarea fac trimitere la clauzele standard ale părții respective, contractul se consideră totuși încheiat. Clauzele standard fac parte din contract în partea în care clauzele standard ale unei părți nu intră în contradicție cu clauzele standard ale celeilalte părți.

(2) Cu toate acestea, se consideră că contractul nu s-a încheiat dacă una dintre părți:

a) a indicat în prealabil, în mod expres, și nu doar pe calea unei clauze standard, intenția de a nu fi legată de contract dacă survine împrejurarea prevăzută la alin.(1); sau

b) informează cealaltă parte despre această intenție fără întârzieri nejustificate.

Articolul 702. Clauza de integralitate și clauza privind modificarea scrisă

(1) Contractul scris care cuprinde o clauză negociată individual și care stipulează că înscrisul conține toate condițiile asupra cărora au convenit părțile (clauza de integralitate) nu poate fi contestat sau completat prin proba declarațiilor sau acordurilor anterioare.

(2) Dacă nu a fost negociată individual, clauza de integralitate instituie doar o prezumție că părțile au avut intenția ca declarațiile și acordurile anterioare să nu poată fi invocate. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(3) Aceste declarații sau acorduri pot fi folosite totuși pentru interpretarea înscrisului. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută dacă nu a fost negociată individual.

(4) Contractul scris conținând o clauză prin care se stipulează că toate modificările sau rezoluțiunea se fac în scris (clauza de modificare scrisă) instituie doar o prezumție că el nu poate fi modificat sau rezolvit altfel decât cu respectarea acestei forme.

(5) Comportamentul unei părți o poate priva totuși de dreptul invocării clauzei de integralitate sau de modificare scrisă dacă cealaltă parte a acționat în conformitate cu acest comportament.

Articolul 703. Contractele care nu sînt încheiate prin ofertă și acceptare

Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător chiar dacă procesul de încheiere a contractului nu poate fi analizat ca un schimb de ofertă și acceptare.”

354. Capitolele III, IV și V din titlul II vor avea următorul cuprins:

„Capitolul III

DREPTUL DE REVOCARE A CONTRACTULUI

Secțiunea 1

Exercitare și efect

Articolul 704. Domeniul de aplicare și caracterul imperativ

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în cazurile în care, în temeiul unei dispoziții legale, consumatorul are dreptul de a revoca contractul.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în măsura în care dispozițiile speciale privitoare la dreptul de revocare a unor anumite tipuri de contracte încheiate cu consumatorii nu prevăd altfel.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului capitol în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.

(4) Dispozițiile prezentului capitol nu împiedică oferirea de către profesionist în folosul consumatorului a unor condiții contractuale care depășesc nivelul de protecție asigurat prin lege.

Articolul 705. Exercitarea dreptului de revocare

(1) Dreptul de revocare se exercită prin notificarea profesionistului. Consumatorul nu este obligat să justifice decizia de revocare.

(2) Declarația prin care consumatorul își exprimă decizia de revocare a contractului poate să se refere, în mod explicit, la decizia de revocare sau la alte formulări similare neechivoce, atît timp cît consumatorul și contractul respectiv sînt identificabili. Simpla restituire a bunului sau refuzul de a primi livrarea ori neridicarea bunului de la oficiul poștal, fără o declarație neechivocă în acest sens, nu se consideră exercitare valabilă a dreptului de revocare.

Articolul 706. Termenul de revocare

(1) Dreptul de revocare poate fi exercitat în orice moment după încheierea contractului, dar înainte de expirarea termenului de revocare.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, termenul de revocare este de 14 zile și începe să curgă de la

data încheierii contractului.

(3) Notificarea de revocare se consideră efectuată în termen dacă a fost expediată înainte de expirarea termenului de revocare.

(4) Sarcina probei privind exercitarea dreptului de revocare în conformitate cu dispozițiile aplicabile ale prezentului capitol revine consumatorului.

Articolul 707. Informarea adecvată privitoare la dreptul de revocare

(1) Se consideră că profesionistul a transmis consumatorului informațiile privind dreptul de revocare dacă dreptul de revocare este adus, în mod corespunzător, la cunoștința consumatorului, iar informațiile prevăd, în formă textuală pe un suport durabil și într-un limbaj clar și pe înțeles, date despre modul de exercitare a dreptului, termenul de revocare, denumirea și adresa persoanei căreia trebuie să-i fie comunicată revocarea.

(2) Cu toate acestea, în cazul contractului la distanță sau contractului negociat în afara spațiilor comerciale, profesionistul trebuie să transmită consumatorului informațiile privind dreptul de revocare prevăzute la art.678⁵ alin.(1) lit.h).

Articolul 708. Efectele revocării

(1) Revocarea are ca efect rezoluțiunea, stingînd obligațiile ambelor părți rezultate din contract.

(2) Revocarea nu generează niciun cost și nicio răspundere pentru consumator, cu excepțiile expres prevăzute de lege.

(3) În cazul în care consumatorul a efectuat o comandă (ofertă) ori s-a încheiat un antecontract, revocarea stinge obligațiile ambelor părți de a încheia contractul în temeiul respectivei comenzi (oferte) sau, după caz, antecontract.

(4) Dispozițiile art.623³–623¹⁰ privind efectele rezoluțiunii se aplică în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol.

Articolul 709. Obligațiile profesionistului în cazul revocării

(1) Profesionistul este obligat să restituie toate sumele pe care le-a primit drept plată din partea consumatorului, inclusiv, acolo unde este cazul, pe cele ce acoperă costurile livrării bunurilor de către consumator, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai tîrziu de 14 zile de la data la care este informat despre decizia de revocare a contractului de către consumator.

(2) Profesionistul trebuie să restituie sumele prevăzute la alin.(1) în aceeași monedă în care le-a primit de la consumator, folosind aceleași modalități de plată ca și cele folosite de consumator pentru plata inițială, cu excepția cazului în care consumatorul și-a exprimat acordul explicit pentru o altă modalitate de plată și cu condiția să nu cadă în sarcina consumatorului plata de comisioane în urma restituirii. Obligația de restituire nu se aplică comisioanelor bancare achitate de consumator pentru plata sumelor respective către profesionist, precum și pierderilor suportate de consumator în legătură cu convertirea în altă monedă a sumelor primite, în cazul în care contul bancar al consumatorului este în altă monedă decît cea în care s-a efectuat plata inițială și restituirea.

Articolul 710. Contractele legate

(1) Exercițarea de către consumator a dreptului de revocare are ca efect și rezoluțiunea de drept a contractului legat de contractul care se revocă.

(2) Contractul care se revocă se consideră legat de contractul prin care consumatorul obține bunuri, lucrări, servicii, conținut digital sau alte prestații legate de contractul care se revocă dacă aceste prestații sînt furnizate:

a) de către același profesionist; sau

b) de către un terț, pe baza unui acord între terțul respectiv și același profesionist.

(3) Contractul care se revocă se consideră legat de contractul de credit prin care consumatorul obține credit destinat exclusiv pentru finanțarea obligațiilor de plată, în tot sau în parte, rezultate din contractul care se revocă dacă aceste contracte formează, din punct de vedere obiectiv, o unitate

comercială.

(4) În sensul alin.(3), se consideră că contractele formează o unitate comercială în cazul în care:

a) însuși profesionistul este și creditor;

b) fiind o altă persoană decât profesionistul, creditorul, pe bază de acord, folosește serviciile ori colaborarea profesionistului pentru încheierea contractului de credit sau pregătirea acestuia; sau

c) contractul de credit specifică în mod expres obiectul contractului care se revocă.

(5) Existența acordului menționat la alin.(2) lit.b) și la alin.(4) lit.b) dintre terț și profesionist se prezumă pînă la proba contrară.

(6) În cazul în care este informat de consumator despre revocarea contractului, profesionistul este obligat să-i informeze, într-un termen rezonabil, pe terții profesioniști cu care consumatorul a încheiat contracte legate în raport cu contractul revocat despre faptul că a intervenit rezoluțiunea lui conform alin.(1).

(7) Rezoluțiunii contractelor legate i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.708 și 709.

(8) În sensul alin.(3), prin contract de credit se înțelege oricare contract de credit pentru consumator care se înscrie în domeniul de aplicare al [Legii nr.202/2013](#) privind contractele de credit pentru consumatori.

Secțiunea a 2-a

Dreptul de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiilor comerciale

Articolul 711. Dreptul de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiilor comerciale

(1) În condițiile prezentei secțiuni și, în completare, ale secțiunii 1, consumatorul are dreptul de a revoca contractul la distanță sau contractul negociat în afara spațiilor comerciale, cu excepția contractelor excluse din domeniul de aplicare stabilit la art.678⁸. Cu toate acestea, contractele referitoare la servicii financiare pot constitui contracte legate în sensul art.710.

(2) Definițiile prevăzute la art.678³ se aplică și termenilor utilizați în prezenta secțiune.

Articolul 711¹. Termenul de revocare

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.711², termenul de revocare este de 14 zile și începe să curgă:

a) în cazul contractelor de prestări servicii, din ziua care urmează datei încheierii contractului;

b) în cazul contractelor de vânzare-cumpărare, din ziua în care consumatorul sau un terț, altul decât transportatorul și care este indicat de consumator, intră în posesia fizică a bunurilor sau obține controlul asupra bunurilor conform art.803² alin.(1);

c) în cazul în care consumatorul comandă printr-o singură comandă bunuri multiple ce vor fi livrate separat, din ziua în care consumatorul sau un terț, altul decât transportatorul și care este indicat de consumator, intră în posesia fizică a ultimului bun;

d) în cazul livrării unui bun care constă din mai multe loturi sau piese, din ziua în care consumatorul sau un terț, altul decât transportatorul și care este indicat de consumator, intră în posesia fizică a ultimului lot sau a ultimei piese;

e) în cazul contractelor de livrare periodică a bunurilor pe o perioadă determinată de timp, din ziua în care consumatorul sau un terț, altul decât transportatorul și care este indicat de consumator, intră în posesia fizică a primului bun;

f) în cazul contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al contractelor de furnizare a gazelor naturale și al contractelor de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vânzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, al contractelor de furnizare a energiei termice sau de furnizare de conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material, de la data încheierii contractului.

(2) În cazul contractelor de vânzare-cumpărare, consumatorul poate să-și exercite dreptul de revocare și înainte de dobîndirea posesiei fizice asupra bunurilor.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni nu împiedică părțile contractante să își îndeplinească obligațiile contractuale pe parcursul termenului de revocare.

(4) În cazul în care consumatorul încheie un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale pentru bunuri multiple, acesta are dreptul să revoce contractul doar integral, pentru toate bunurile ce fac obiectul acestuia, dacă părțile nu convin altfel.

Articolul 711². Omisiunea informațiilor privind dreptul de revocare

(1) În cazul în care profesionistul nu a transmis consumatorului informațiile privind dreptul de revocare conform art.678⁵ alin.(1) lit.h), termenul de revocare expiră la 12 luni de la sfârșitul termenului inițial de revocare stabilit în conformitate cu dispozițiile art.706 alin.(2) și art.711¹ alin.(1).

(2) În cazul în care profesionistul a transmis consumatorului informațiile prevăzute la alin.(1) din prezentul articol în termen de 12 luni de la data menționată la art.706 alin.(2) și art.711¹ alin.(1), termenul de revocare expiră în 14 zile de la data la care consumatorul primește informațiile respective.

Articolul 711³. Exercitarea dreptului de revocare

(1) În scopul notificării profesionistului despre exercitarea dreptului de revocare, consumatorul are posibilitatea:

a) de a folosi formularul standard prevăzut în anexa nr.6 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova; sau

b) de a face orice altă notificare neechivocă în care să-și exprime decizia de revocare a contractului.

(2) Profesionistul are dreptul să acorde consumatorului, în afara posibilităților menționate la alin.(1), opțiunea de a completa și de a transmite, în format electronic, pe pagina web a profesionistului, fie formularul standard de revocare prevăzut în anexa nr.6 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, fie o altă declarație neechivocă pusă la dispoziție de profesionist. În aceste cazuri, profesionistul trebuie să comunice consumatorului, fără întârziere, pe un suport durabil, confirmarea de primire a formularului de revocare. În cazul în care în declarația pusă la dispoziție pe pagina web a profesionistului se solicită și alte informații suplimentare de la consumator, întrebările suplimentare vor fi prezentate separat, fiind posibilă transmiterea declarației și fără a oferi răspunsuri la asemenea întrebări.

Articolul 711⁴. Dispoziții speciale privind obligațiile profesionistului în cazul revocării

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.709, profesionistul nu este obligat să restituie costurile suplimentare în cazul în care consumatorul a ales în mod explicit un alt tip de livrare decât livrarea standard oferită de profesionist.

(2) Cu excepția cazului în care profesionistul s-a oferit să recupereze el însuși bunurile, în cazul contractelor de vânzare-cumpărare, profesionistul poate suspenda restituirea pînă la data recepționării bunurilor care au făcut obiectul vânzării-cumpărării sau pînă la momentul primirii unei dovezi din partea consumatorului că acesta a trimis bunurile către profesionist, luîndu-se în considerare data cea mai apropiată.

Articolul 711⁵. Obligațiile consumatorului în cazul revocării contractului

(1) Cu excepția cazului în care profesionistul s-a oferit să recupereze el însuși bunurile, consumatorul trebuie să trimită înapoi bunurile sau să le predea profesionistului ori unei persoane autorizate de profesionist să recepționeze bunurile, fără întârzieri nejustificate și în decurs de cel mult 14 zile de la data la care acesta i-a comunicat profesionistului decizia sa de revocare a contractului. Termenul se consideră respectat dacă bunurile sînt trimise înapoi de consumator înainte de expirarea termenului respectiv de 14 zile.

(2) Consumatorul suportă doar costurile directe legate de restituirea bunurilor, cu excepția cazului în care profesionistul acceptă să suporte acele costuri sau a cazului în care profesionistul nu a informat consumatorul despre obligația lui de a suporta aceste costuri. Costurile directe legate de restituirea

bunurilor nu includ costurile administrative, de manipulare sau depozitare, suportate de profesionist în legătură cu restituirea bunurilor.

(3) În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale potrivit cărora bunurile sînt livrate la domiciliul consumatorului la momentul încheierii contractului, profesionistul preia bunurile pe cheltuiala sa dacă acestea, prin natura lor, nu pot fi restituite în mod normal prin poștă.

(4) Consumatorul este responsabil doar în ceea ce privește diminuarea valorii bunurilor ce rezultă din manipularea acestora, alta decît cea necesară pentru determinarea naturii, caracteristicilor și modului de funcționare a bunurilor. Pentru a stabili natura, caracteristicile și modul de funcționare ale bunului, consumatorul este obligat să-l mînuiască și să-l inspecteze cu grija necesară, în același mod în care i s-ar permite să o facă într-un spațiu comercial. Determinarea modului de funcționare a bunului nu presupune stabilirea faptului că bunul este lipsit de orice vicii materiale. Deteriorarea ambalajului prin simpla deschidere a acestuia nu servește temei pentru despăgubire dacă bunuri similare sînt expuse în mod obișnuit fără ambalaj în spațiile comerciale ale profesionistului.

(5) Profesionistul are dreptul să reducă suma restituită consumatorului, conform art.709, pentru a acoperi diminuarea valorii bunului ce rezultă din manipularea necorespunzătoare a acestuia, alta decît cea necesară pentru determinarea naturii, caracteristicilor și funcționării bunului, în termenul de exercitare a dreptului de revocare. Indiferent de situație, consumatorul nu este responsabil de diminuarea valorii bunului în cazul în care profesionistul a omis să-l informeze cu privire la dreptul de revocare conform art.678⁵ alin.(1) lit.h).

(6) Atunci cînd consumatorul își exercită dreptul de revocare după transmiterea cererii conform art.678⁶ alin.(3) sau art.678⁷ alin.(10), acesta trebuie să îi plătească profesionistului o sumă proporțională cu ceea ce s-a furnizat pînă în momentul în care consumatorul l-a informat pe profesionist cu privire la exercitarea dreptului de revocare în raport cu totalul de prestații prevăzute de contract. Suma proporțională care trebuie plătită profesionistului de către consumator este calculată pe baza prețului total convenit în contract. Dacă consumatorul demonstrează că prețul total este excesiv, suma proporțională este calculată pe baza valorii de piață a ceea ce s-a furnizat. Valoarea de piață se stabilește prin comparație cu prețul unui serviciu echivalent, prestat de alți profesioniști la momentul încheierii contractului.

(7) În cazul contractelor avînd drept obiect atît bunuri, cît și servicii, dispozițiile legale cu privire la returnarea bunurilor se aplică la aspectele legate de bunuri, iar regimul de compensare pentru servicii se aplică aspectelor legate de servicii.

(8) Consumatorul nu suportă costurile pentru:

1) prestarea serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, furnizare a gazelor naturale și furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vînzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, nici pentru furnizarea energiei termice, în totalitate sau parțial, în cursul termenului de revocare dacă:

a) profesionistul nu i-a furnizat informații în conformitate cu dispozițiile art.678⁵ alin.(1) lit.h) sau j); sau

b) consumatorul nu a cerut în mod expres ca prestarea să înceapă în timpul termenului de revocare conform art.678⁶ alin.(3) și art.678⁷ alin.(10);

2) furnizarea, în totalitate sau parțială, a conținutului digital care nu este livrat pe un suport material dacă:

a) consumatorul nu și-a dat acordul expres prealabil privind începerea executării în interiorul termenului de 14 zile menționat la art.711¹;

b) consumatorul nu a confirmat că își pierde dreptul de revocare în momentul în care își dă consimțămîntul; sau

c) profesionistul nu a furnizat confirmarea potrivit dispozițiilor art.678⁶ alin.(2) sau art.678⁷ alin.(9).

(9) Cu excepția celor prevăzute de art.709 și de prezentul articol, exercitarea dreptului de revocare nu atrage niciun cost și nicio răspundere în sarcina consumatorului.

Articolul 711⁶. Excepții de la dreptul de revocare

(1) Se exceptează de la dreptul de revocare prevăzut de dispozițiile prezentei secțiuni în ceea ce privește contractele la distanță și contractele negociate în afara spațiilor comerciale următoarele tipuri de contracte:

a) contractele de prestări servicii, după executarea completă a serviciilor, dacă executarea a început cu acordul prealabil expres al consumatorului și după ce acesta a confirmat că a luat cunoștință de faptul că își va pierde dreptul la revocare odată cu executarea completă a contractului de către profesionist;

b) contractele de furnizare de bunuri sau servicii al căror cost depinde de fluctuațiile de pe piețele financiare, pe care profesionistul nu le poate controla și care pot avea loc pe parcursul termenului de revocare;

c) contractele de furnizare de bunuri care nu sînt prefabricate, fiind realizate pe baza opțiunilor individuale sau a deciziei consumatorului ori personalizate în mod clar;

d) contractele de furnizare de bunuri care sînt susceptibile a se deteriora sau a expira rapid;

e) contractele de furnizare de bunuri sigilate, care nu pot fi returnate din motive de protecție a sănătății sau din motive de igienă și care au fost desigilate de consumator;

f) contractele de furnizare de bunuri care sînt, după livrare, potrivit naturii acestora, inseparabil amestecate cu alte elemente;

g) contractele de furnizare de băuturi alcoolice al căror preț a fost convenit în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, a căror livrare nu poate fi efectuată înainte de 30 de zile și a căror valoare reală depinde de fluctuațiile de pe piață pe care profesionistul nu le poate controla;

h) contractele în cazul cărora consumatorul i-a solicitat în mod expres profesionistului să se deplaseze la domiciliul său pentru a efectua lucrări urgente de reparație sau de întreținere. Dacă, cu ocazia unei astfel de vizite, profesionistul prestează alte servicii, în afara celor solicitate în mod expres de consumator, sau furnizează alte bunuri decît piesele de schimb indispensabile pentru executarea lucrărilor de reparație sau de întreținere, dreptul de revocare se aplică respectivelor servicii sau bunuri suplimentare;

i) contractele de furnizare de înregistrări audio sau video sigilate sau de programe informatice sigilate care au fost desigilate după livrare;

j) contractele de furnizare de ziare, reviste și alte publicații periodice, cu excepția contractelor de abonament pentru furnizarea de astfel de publicații;

k) contractele încheiate în cadrul unei licitații deschise;

l) contractele de prestare de servicii de cazare, pentru alte scopuri decît cel rezidențial, servicii de transport de mărfuri, inclusiv închirierea unităților de transport în scop de transport de mărfuri la o anumită zi, servicii de închiriere de autovehicule pentru transportul de pasageri, care includ cel mult 8 locuri în afară de cel al șoferului, servicii de catering sau în legătură cu agrementul, în cazul în care contractul prevede o dată sau un termen de executare specifică;

m) contractele de furnizare de conținut digital care nu este livrat pe un suport material, dacă prestarea a început cu acordul expres prealabil al consumatorului și cu confirmarea acestuia că, în momentul în care își dă acordul, el își va pierde dreptul de revocare.

(2) Excepția prevăzută la alin.(1) lit.a) nu se aplică în cazul în care profesionistul nu a obținut consimțământul explicit al consumatorului, însă l-a dedus utilizînd opțiuni incluse în mod automat pe care consumatorul trebuie să le respingă pentru a evita executarea serviciilor sau clauze din condițiile contractuale standard, înainte de expirarea termenului de revocare.

Secțiunea a 3-a

Dreptul de revocare a contractelor privind unele produse de vacanță și a contractelor de intermediere a lor

Articolul 711⁷. Dreptul de revocare a contractelor privind unele produse de vacanță și de intermediere a lor

În condițiile prezentei secțiuni și, în completare, a secțiunii 1, consumatorul are dreptul de a revoca:

a) contractul privind cazarea periodică;

b) contractul privind produsul de vacanță pe termen lung, contractul de intermediere a produsului de vacanță și contractul de intermediere a participării la un sistem de schimb.

Articolul 711⁸. Termenul de revocare

(1) Termenul de revocare este de 14 zile și începe să curgă:

a) din ziua încheierii contractului sau antecontractului; sau

b) din ziua în care consumatorul intră în posesia exemplarului contractului sau a antecontractului dacă aceasta este ulterioară datei menționate la lit.a).

(2) Termenul de revocare expiră după:

a) 12 luni și 14 zile de la data menționată la alin.(1) din prezentul articol – în cazul în care profesionistul nu a completat și nu a pus la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, formularul standard pentru facilitarea exercitării dreptului de revocare a contractului, prevăzut în anexa nr.5 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova;

b) 3 luni și 14 zile de la data menționată la alin.(1) din prezentul articol – în cazul în care informațiile menționate la art.1145⁴ alin.(1), inclusiv formularele standard prevăzute în anexele nr.1–4 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, nu au fost puse la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil.

(3) În cazul în care profesionistul a completat și a pus la dispoziția consumatorului, în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, formularul standard pentru facilitarea exercitării dreptului de revocare a contractului, prevăzut în anexa nr.5 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, în termen de 12 luni de la data menționată la alin.(1) din prezentul articol, termenul de revocare a contractului curge de la data la care consumatorul primește acest formular.

(4) În cazul în care informațiile menționate la art.1145⁴ alin.(1), inclusiv formularele standard prevăzute în anexele nr.1–4 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, au fost puse la dispoziția consumatorului în formă scrisă, pe suport de hârtie sau pe un alt suport durabil, în termen de 3 luni de la data menționată la alin.(1) din prezentul articol, termenul de revocare a contractului curge de la data la care consumatorul primește aceste informații.

(5) În cazul în care contractul de intermediere a participării la un sistem de schimb este oferit consumatorului împreună și în același timp cu contractul privind cazarea periodică, se aplică un singur termen de revocare pentru ambele contracte. Termenul de revocare pentru ambele contracte se calculează în conformitate cu dispozițiile alin.(1), astfel cum se aplică în cazul contractului privind cazarea periodică.

Articolul 711⁹. Exercițarea dreptului de revocare

În scopul notificării profesionistului despre exercitarea dreptului de revocare, consumatorul are posibilitatea:

a) de a folosi formularul standard prevăzut în anexa nr.5 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova și pus la dispoziție de profesionist în conformitate cu dispozițiile art.1145⁷ alin.(6); sau

b) de a face orice altă notificare, pe suport de hârtie sau pe alt suport durabil, în care își exprimă voința de revocare.

Capitolul IV

CLAUZELE ABUZIVE

Articolul 712. Clauzele care nu au fost negociate individual

(1) Clauza propusă de una dintre părți nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influențeze conținutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu.

(2) Dacă una dintre părți propune celeilalte părți să selecteze din mai multe clauze, clauza nu se

consideră negociată individual doar pentru că cealaltă parte a selectat din clauzele propuse.

(3) Dacă o clauză a fost propusă ca parte a unor clauze standard, se prezumă că ea nu a fost negociată individual.

(4) În contractul dintre un profesionist și un consumator se prezumă că:

a) clauzele au fost propuse de către profesionist;

b) clauzele nu au fost negociate individual;

c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terț au fost propuse de către profesionist.

(5) Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză au fost negociate individual nu exclude aplicarea dispozițiilor prezentului capitol pentru restul contractului.

(6) Clauză standard se consideră clauza care a fost elaborată anticipat pentru o multitudine de contracte implicând diferite părți și care nu a fost negociată individual.

Articolul 713. Invocarea clauzelor care nu au fost negociate individual

(1) Clauzele propuse de către o parte care nu au fost negociate individual pot fi invocate față de cealaltă parte doar dacă cealaltă parte le-a cunoscut sau dacă partea care le-a propus a luat măsuri rezonabile pentru a atrage atenția celeilalte părți asupra lor la momentul încheierii contractului sau înainte de aceasta.

(2) Dacă contractul se încheie prin mijloace electronice, partea care propune clauze care nu au fost negociate individual le poate invoca față de cealaltă parte doar dacă ea le-a făcut disponibile celeilalte părți în formă textuală.

(3) În sensul alin.(1), nu se consideră că consumatorului i s-a atras atenția în mod suficient asupra clauzelor doar pentru că în înscrisul contractual există o trimitere la acele clauze, chiar dacă el a acceptat textul.

Articolul 714. Obligația de transparență privind clauzele care nu au fost negociate individual

(1) Persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să se asigure că ele sînt elaborate și comunicate într-un limbaj clar și inteligibil, precum și să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte texte sau specificațiilor de orice natură.

(2) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligației de transparență impuse prin dispozițiile alin.(1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei.

Articolul 715. Clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii

(1) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul.

(2) Articolele 720–720² cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist și un consumator fără necesitatea evaluării lor conform alin.(1) din prezentul articol și art.718.

(3) Listele prevăzute de articolele menționate la alin.(2) nu vor fi interpretate ca liste exhaustive.

Articolul 716. Clauzele abuzive în contractele dintre profesioniști

Într-un contract dintre profesioniști, clauza propusă de către o parte care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este prevăzută la art.720 și deviază considerabil, contrar bunei-credințe, de la bunele practici comerciale.

Articolul 717. Clauzele abuzive în alte contracte

Într-un contract, altul decît cel încheiat cu consumatorii sau între profesioniști, clauza propusă de către o parte care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este prevăzută la art.720 și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, cealaltă parte.

Articolul 718. Factorii pentru evaluarea caracterului abuziv

(1) La evaluarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale în sensul art.715 alin.(1), art.716 și 717 se va ține cont de:

- a) respectarea obligației de transparență prevăzută la art.714;
- b) natura obiectului contractului;
- c) circumstanțele determinante în cadrul încheierii contractului;
- d) celelalte clauze contractuale; și
- e) clauzele cuprinse în orice alt contract de care depinde contractul.

(2) Evaluarea caracterului abuziv al clauzelor nu poate să se refere la obiectul contractului și nici la caracterul adecvat al prețului sau al remunerației, pe de o parte, față de bunurile, lucrările sau serviciile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în cazul în care s-a respectat obligația de transparență, prevăzută la art.714. Obiectul contractului și raportul dintre preț și calitate pot fi luate în considerare la evaluarea caracterului abuziv al celorlalte clauze contractuale.

(3) În cazul contractelor de asigurări, clauzele care definesc sau care delimitează în mod clar riscul asigurat și limitele răspunderii asigurătorului nu se supun evaluării în măsura în care aceste restricții sînt luate în considerare la calcularea primei plătite de către consumator. Cu toate acestea, clauzele privitoare la procedura care trebuie urmată de fiecare dintre părți după producerea cazului asigurat sînt supuse evaluării caracterului abuziv.

Articolul 719. Nulitatea de protecție

(1) Clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută.

(2) Această nulitate de protecție operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă.

(3) În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanța de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu.

(4) Dacă contractul poate fi, în mod rezonabil, menținut fără clauza abuzivă, celelalte clauze rămîn valabile.

(5) În cazul în care s-a constatat nulitatea clauzei abuzive, iar profesionistul a suportat, din această cauză, un cost cu cealaltă parte contractantă, el are un drept de regres contra celui care i-a vîndut bunul, a executat lucrarea sau a prestat serviciul (furnizorul) și i-a impus utilizarea clauzei abuzive în raport cu cei cu care contractează profesionistul dacă contractul dintre furnizor și profesionist nu prevede altfel.

Articolul 720. Clauzele considerate abuzive

(1) Sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect:

1) excluderea sau limitarea răspunderii prevăzute de lege a profesionistului în cazul decesului consumatorului sau al vătămării lui corporale ca urmare a acțiunii sau a inacțiunii profesionistului ori a persoanelor care acționează în numele acestuia;

2) excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de profesionist sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale ale profesionistului, inclusiv prin:

a) obligarea consumatorului să își îndeplinească toate obligațiile, chiar în cazul în care profesionistul nu își respectă obligațiile corelative;

b) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată;

c) obligarea consumatorului să demonstreze un anumit fapt dacă, conform legii, această sarcină îi revine profesionistului;

d) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a compensa o datorie față de profesionist cu o creanță pe care consumatorul o poate avea față de acesta;

3) obligarea consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

4) faptul că contractul generează obligații în sarcina consumatorului, dar:

a) nu generează obligații în sarcina profesionistului; sau
b) obligațiile profesionistului sînt supuse unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia din urmă;

5) acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite de consumator, în cazul în care acesta din urmă decide să nu încheie contractul sau să nu îl execute, fără a se prevedea dreptul consumatorului de a primi o compensație în sumă cel puțin echivalentă de la profesionist, dacă acesta este partea care recurge la rezoluțiune;

6) solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale;

7) acordarea dreptului profesionistului la rezoluțiune la discreția sa, în timp ce consumatorului nu i se acordă aceeași posibilitate, sau acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite pentru bunurile, lucrările sau servicii care nu au fost încă furnizate de către acesta, în cazul în care profesionistul este cel care recurge la rezoluțiune;

8) acordarea posibilității profesionistului de a recurge la rezoluțiunea contractului cu durată nedeterminată fără un preaviz în termen rezonabil în formă scrisă, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate de a face acest lucru;

9) prelungirea de plin drept a unui contract cu durată determinată, în cazul în care consumatorul nu și-a exprimat intenția de a-l prelungi sau nu, atunci cînd termenul stabilit pentru ca consumatorul să își exprime intenția de a prelungi contractul este excesiv de devreme;

10) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral clauzele fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

11) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract sau prin referință la dispozițiile actelor normative în domeniu, orice caracteristici ale bunului, lucrării sau ale serviciului care urmează să fie furnizat sau oricare alte condiții ale furnizării;

12) prevederea ca prețul bunurilor să fie stabilit în momentul livrării sau acordarea de posibilități profesionistului să mărească prețul acestora fără să îi acorde consumatorului dreptul corespunzător la rezoluțiune, în cazul în care prețul final este nejustificat de mărit sau disproporționat în raport cu prețul convenit la încheierea contractului, ținîndu-se cont de circumstanțele obiective care au determinat profesionistul să modifice prețul;

13) acordarea dreptului profesionistului de a stabili dacă bunurile, lucrările sau serviciile furnizate sînt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

14) limitarea obligației profesionistului de a respecta angajamentele asumate de către intermediarii ori de către reprezentanții acestuia sau asumarea angajamentelor de către acesta, cu condiția respectării unei anumite formalități neprevăzute în mod expres de lege;

15) acordarea posibilității profesionistului de a-și transfera drepturile și obligațiile în temeiul contractului, fără acordul consumatorului, cu excepția cazului în care acestea sînt transferate unei entități controlate de profesionist sau ca urmare a unei fuziuni ori a unei alte reorganizări, iar un astfel de transfer nu este de natură să afecteze în mod negativ dreptul consumatorului;

16) obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este cerut de lege, sau restricționarea în mod nejustificat a dovezilor aflate la dispoziția consumatorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) pct.8), 10) și 12) se aplică după cum urmează:

1) pct.8) nu aduce atingere clauzelor prin care furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a recurge la rezoluțiunea unui contract cu termen nedeterminat, fără preaviz, în cazul în care există un motiv justificat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință;

2) pct.10) nu aduce atingere clauzelor în al căror temei:

a) furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a modifica rata dobînzii plătibile de către consumator ori datorate acestuia din urmă sau valoarea unor alte taxe pentru servicii financiare, fără preaviz, în cazul în care există un motiv întemeiat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa

de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință și ca acestea din urmă să aibă libertatea de a recurge, imediat în acest temei, la rezoluțiunea sau, după caz, la restituirea anticipată a sumelor datorate furnizorului, fără vreun cost suplimentar pentru consumator. Prezenta dispoziție nu afectează dispozițiile legale mai stringente în raport cu contractele de credit încheiate cu consumatorii;

b) profesionistul își rezervă dreptul de a modifica unilateral clauzele unui contract cu durată nedeterminată cu condiția ca acesta să aibă obligația de a-l informa pe consumator cu un preaviz în termen rezonabil și consumatorul să aibă libertatea de a recurge la rezoluțiune;

3) pct.8), 10) și 12) nu se aplică:

a) operațiunilor cu valori mobiliare, instrumente financiare și alte bunuri, lucrări sau servicii în cazul în care prețul este legat de fluctuațiile cotației bursiere sau ale indicelui bursier ori ale unei rate de pe piața financiară pe care profesionistul nu le poate controla;

b) contractelor de cumpărare sau vânzare a valutei străine, a cecurilor de călătorie sau a ordinelor de plată internaționale emise în valută străină;

4) pct.12) nu aduce atingere clauzelor de indexare a prețurilor în cazul în care aceste clauze sînt conforme cu legea, cu condiția ca metoda în conformitate cu care variază prețurile să fie descrisă în mod explicit.

(3) În scopul aplicării dispozițiilor art.716 și 717, dispozițiile alin.(1) și (2) ale prezentului articol se vor citi cu adaptările necesare, astfel încît:

a) trimiterile la profesionist se vor considera trimiteri la partea care a propus clauzele; iar

b) trimiterile la consumator se vor considera trimiteri la partea căreia i s-au propus clauzele.

Articolul 720¹. Clauze considerate abuzive doar în contractele încheiate cu consumatorii

Sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual în contractele încheiate cu consumatorii și care au ca obiect sau efect:

a) stabilirea, cu privire la toate litigiile născute din asemenea contract, a competenței jurisdicționale excepționale a instanței de la locul unde profesionistul își are sediul. Această dispoziție nu se aplică dacă instanța aleasă este, totodată, cea de la locul unde consumatorul își are domiciliul;

b) stabilirea unui termen de preaviz al declarației de rezoluțiune a profesionistului mai scurt decît termenul impus consumatorului;

c) excluderea sau limitarea drepturilor consumatorului în ceea ce ține de protecția datelor cu caracter personal sau a vieții private;

d) excluderea sau limitarea exercitării de către consumator a excepțiilor ori a limitelor legale ale drepturilor de autor care aparțin profesionistului, inclusiv cea de a face o copie privată de pe operă;

e) acordarea dreptului profesionistului, în cazul în care obiectul comenzii nu este disponibil, să furnizeze un echivalent fără a informa în mod expres consumatorul de această posibilitate și de faptul că profesionistul trebuie să suporte cheltuielile de returnare a ceea ce consumatorul a primit în temeiul contractului, în cazul în care consumatorul își exercită dreptul de a respinge prestația;

f) acordarea dreptului profesionistului să-și rezerve un termen exagerat de lung sau nementționat în mod corespunzător pentru a accepta sau a refuza o ofertă;

g) acordarea dreptului profesionistului să-și rezerve un termen exagerat de lung sau nementționat în mod corespunzător pentru a-și executa obligațiile care îi revin în temeiul contractului;

h) solicitarea de la consumator a plății în avans excesive sau a garanțiilor excesive de executare a obligațiilor care îi revin. Această dispoziție nu se aplică contractelor din domeniul serviciilor financiare;

i) împiedicarea în mod nejustificat a consumatorului să obțină livrări sau reparații din surse terțe adecvate;

j) legarea în mod nejustificat a contractului cu un alt contract cu profesionistul sau cu un terț într-un mod la care consumatorul nu se poate aștepta în mod rezonabil;

k) impunerea unei sarcini excesive asupra consumatorului în cazul în care consumatorul declară rezoluțiunea unui contract pe termen nedeterminat;

l) prelungirea cu mai mult de 1 an a termenului inițial sau a termenelor de reînnoire a contractului

pentru furnizarea continuă de bunuri, lucrări sau servicii, cu excepția cazului în care consumatorul dispune de un drept la rezoluțiune în orice moment, printr-un preaviz de maximum 30 de zile;

m) acordarea posibilității profesionistului de a interzice sau a limita transferul drepturilor aferente garanției cu ocazia înstrăinării bunului de către consumator în folosul terților;

n) condiționarea de către profesionist a prestării serviciului cu un anumit tip de mijloc de măsurare, deși mijlocul de măsurare utilizat de consumator este legal;

o) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a recurge la rezoluțiune în cazul în care profesionistul a modificat unilateral clauzele contractuale în condițiile prevăzute la art.720 alin.(1) pct.10);

p) exonerarea profesionistului de obligația, dacă este prevăzută de lege, de a soma consumatorul sau de a-i stabili un termen pentru executarea obligațiilor contractuale.

Articolul 720². Clauze considerate abuzive în contractele încheiate cu consumatorii chiar dacă au fost negociate

Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauzele indicate la art.720 alin.(1) pct.1)–3) sînt considerate abuzive chiar dacă ele au fost negociate individual cu consumatorul.

Articolul 720³. Clauze vădit abuzive privitoare la executarea obligației pecuniare al cărei creditor este un profesionist

(1) Într-un contract prin care un profesionist livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii în folosul unui alt profesionist sau al unei autorități publice ori al unei alte persoane juridice de drept public sau asociații ale acestora, este lovită de nulitate absolută clauza, chiar dacă ea a fost negociată individual, referitoare la termenul de executare a obligației pecuniare, la rata dobînzii de întîrziere sau a penalității la întîrzierea în executarea obligației pecuniare ori a despăgubirii pentru cheltuielile de recuperare a acesteia dacă clauza este vădit abuzivă față de creditorul obligației pecuniare. Dispozițiile art.719 se aplică în mod corespunzător clauzelor vădit abuzive.

(2) La evaluarea dacă o clauză este vădit abuzivă față de creditor în sensul alin.(1) se va ține cont de toate circumstanțele cazului, inclusiv de următoarele:

a) toate devierile grave de la practicile și uzanțele comerciale, contrare bunei-credințe;

b) natura bunurilor, a lucrărilor sau a serviciilor;

c) dacă debitorul are motive obiective de derogare de la rata legală a dobînzii de întîrziere prevăzută la art.623²⁰, de la termenul de plată prevăzut la art.575¹ alin.(1) sau (2) sau de la despăgubirea minimă pentru cheltuielile de recuperare prevăzută la art.623²³.

(3) În scopul aplicării dispozițiilor alin.(1), orice clauză care:

a) exclude plata dobînzii de întîrziere în executarea obligațiilor pecuniare se prezumă vădit abuzivă;

b) exclude despăgubirea cheltuielilor de recuperare prevăzută la art.623²³ se consideră vădit abuzivă.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică contractelor de asigurare și obligațiilor debitorului în privința căruia este intentat procesul de insolvabilitate.

Articolul 720⁴. Domeniul de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică contractelor, indiferent de forma acestora, precum și la completarea fișelor de comandă sau a bonurilor de livrare, a biletelor, a tichetelor și altora asemenea care conțin clauze standard.

(2) Sub incidența prezentului capitol nu cad:

a) clauzele contractuale care reflectă normele prevăzute de legi și de alte acte normative;

b) contractele de muncă reglementate de Codul muncii;

c) contractele privind drepturile de succesiune;

d) contractele privind drepturile reglementate de Codul familiei;

e) actele (contractele) de constituire a societăților comerciale;

f) clauzele contractuale transpuse din convențiile internaționale la care Republica Moldova este

parte.

(3) În sensul prezentului capitol, prin bunuri se înțelege și conținutul digital furnizat în temeiul contractului de furnizare de conținut digital.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului capitol este lovită de nulitate absolută.

Capitolul V EFECTELE CONTRACTULUI

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 720⁵. Întregirea efectelor contractului

(1) Contractul produce nu doar drepturile, obligațiile și alte efecte juridice stipulate expres de părți, dar și efectele juridice care rezultă, în următoarea ordine, din:

- a) dispozițiile legale imperative;
- b) dispozițiile legale dispozitive, în măsura în care de la ele nu s-a derogat;
- c) practicile statornicite între părți și uzanțele aplicabile;
- d) principiul bunei-credințe și cel al echității.

(2) Dispozițiile legale imperative substituie clauzele care contravin lor, sub rezerva dispozițiilor legale în materie de nulitate.

(3) Contractul produce efectele rezultate din sursele prevăzute la alin.(1) lit.c) și d) în măsura în care ele sînt compatibile cu natura și scopul contractului, precum și cu circumstanțele în care a fost încheiat contractul.

Articolul 720⁶. Schimbarea excepțională a circumstanțelor

(1) Obligația trebuie executată chiar dacă prestația a devenit mai oneroasă deoarece costul executării a crescut sau valoarea contraprestației s-a diminuat.

(2) Cu toate acestea, dacă prestația asumată devine, din cauza unei schimbări excepționale a circumstanțelor, atât de oneroasă, încît ar fi vădit inechitabil de a o menține în sarcina debitorului, instanța de judecată poate să dispună, la cererea debitorului, luînd în considerare toate împrejurările cazului:

- a) ajustarea prestațiilor părților pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor;
- b) rezoluțiunea la momentul și în condițiile stabilite de instanța de judecată.

(3) În locul sesizării instanței de judecată conform dispozițiilor alin.(2), debitorul consumator poate, într-un termen rezonabil, să declare rezoluțiunea contractului dacă acea schimbare a circumstanțelor îl privează în mod substanțial de ceea ce se aștepta de la contract. După rezoluțiunea de către debitorul consumator în condițiile prezentului alineat, creditorul poate sesiza instanța de judecată în vederea acordării de despăgubiri pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor.

(4) Dispozițiile alin.(2) sau, după caz, alin.(3) se aplică doar dacă:

- a) schimbarea circumstanțelor a survenit după asumarea obligației;
- b) la momentul asumării obligației, debitorul nu a luat în cont și nici nu i se putea în mod rezonabil pretinde să ia în cont posibilitatea acelei schimbări a circumstanțelor ori mărimea ei;
- c) debitorul nu și-a asumat și nici nu se poate considera în mod rezonabil că și-a asumat riscul acelei schimbări a circumstanțelor; și
- d) debitorul a încercat, într-o manieră rezonabilă și acționînd cu bună-credință, să realizeze, prin negociere, o ajustare a prestațiilor părților pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea circumstanțelor. Negocierea trebuie să fie inițiată înainte de stingerea tuturor obligațiilor care revin debitorului și creditorului. Este irelevant dacă după inițierea negocierii una dintre părți și-a executat obligația.

Articolul 720⁷. Rezoluțiunea

(1) Un contract nu poate fi rezolvit decât în temeiurile prevăzute de lege sau prin acordul părților.

(2) Una sau ambele părți își pot rezerva în mod expres prin contract dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea obligațiilor, pentru alte motive sau fără motiv.

(3) Contractul prin care părțile provoacă rezoluțiunea (contract de rezoluțiune) trebuie să fie încheiat în forma cerută de lege pentru contractul supus rezoluțiunii.

(4) Rezoluțiunea se aplică tuturor tipurilor de contracte, indiferent de modul de executare ori durata în timp.

Articolul 720⁸. Rezoluțiunea fără motive

Dacă, în cazul unui contract care se execută prin prestații continue sau periodice, condițiile contractului nu prevăd momentul când va înceta sau prevăd că el este pe termen nedeterminat, oricare parte are dreptul la rezoluțiune prin preaviz cu termen rezonabil. Se prezumă rezonabilă durata intervalului dintre prestații sau, dacă este mai lung, dintre contraprestații.

Articolul 720⁹. Relativitatea efectelor contractului

(1) Contractul produce efecte numai între părți dacă legea nu prevede altfel. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(2) Contractul produce efecte și pentru succesorii universali sau cu titlu universal dacă din lege sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 720¹⁰. Dobândirea drepturilor și a obligațiilor strâns legate de bun

(1) Dobânditorul unui bun dobândește și garanțiile contra viciilor materiale și juridice, precum și alte drepturi în strânsă legătură cu bunul, în forma în care ele se aflau la transmitător.

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute de lege sau contract, dobânditorul unui bun se subrogă în obligațiile contractuale în strânsă legătură cu un bun, în forma în care ele se aflau la transmitător.

Articolul 720¹¹. Promisiunea faptei altuia

(1) Partea contractantă (promitentul) care s-a obligat la a determina un terț să încheie sau să ratifice un act ori să execute o altă prestație trebuie să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți dacă nu a reușit să determine terțul. Răspunderea promitentului survine chiar și atunci când neexecutarea este justificată.

(2) Promitentul nu poartă răspundere pentru modul în care terțul își execută obligația asumată, cu excepția cazului în care promitentul a garantat executarea conform dispozițiilor legale cu privire la fidejusiune și la alte garanții personale.

Secțiunea a 2-a

Simulația

Articolul 720¹². Noțiune

(1) Simulația unui contract poate fi absolută sau relativă.

(2) Simulația este absolută atunci când părțile încheie contractul fără intenția de a produce efecte juridice.

(3) Simulația este relativă atunci când părțile încheie contractul cu intenția ca el aparent să producă efecte juridice diferite de efectele dorite cu adevărat de către părți (contract secret).

Articolul 720¹³. Efecte între părți

(1) Contractul simulat nu produce efecte între părți.

(2) Contractul secret produce efecte numai între părți și, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

(3) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părți dacă nu îndeplinește condițiile cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

Articolul 720¹⁴. Efecte față de terți

(1) Contractul secret nu poate fi invocat de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular și nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul aparent, au dobândit drepturi de la dobânditorul aparent.

(2) Terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret dacă acesta le vatămă drepturile.

Articolul 720¹⁵. Raporturile cu creditorii

(1) Existența contractului secret nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent, care, fiind de bună-credință, au săvârșit acte de executare silită sau au obținut sechestru asupra bunului care a făcut obiectul simulației.

(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent și creditorii dobânditorului aparent, sînt preferați cei dintîi dacă creanța lor este anterioară momentului încheierii contractului secret.

Articolul 720¹⁶. Proba simulației

Dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditori cu orice mijloc de probă. Partea care a săvârșit simulația o poate dovedi prin proba cu martori doar cînd pretinde că simulația are caracter ilicit.

Articolul 720¹⁷. Prescripția extinctivă

(1) Persoana care poate invoca simulația o poate face, după caz, pe cale de acțiune în constatare sau pe cale de excepție. Acest drept la acțiune sau la invocarea excepției este imprescriptibil.

(2) Cu toate acestea, pretenția întemeiată pe constatarea simulației se supune prescripției extinctive conform naturii acelei pretenții.

Articolul 720¹⁸. Domeniul de aplicare

(1) În cazul în care doar anumite clauze ale unui contract sînt simulate, dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător acelor clauze.

(2) În cazul în care contractul este plurilateral și doar unele părți au simulat, celelalte părți ale contractului se consideră terți în sensul prezentei secțiuni dacă nu au cunoscut simulația.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului și destinatar.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică căsătoriei, adopției sau altor acte juridice nepatrimoniale.

Secțiunea a 3-a

Contractul în folosul unui terț

Articolul 721. Contractul în folosul unui terț

(1) Părțile unui contract pot conveni ca debitorul (promitentul) să efectueze prestația nu creditorului (stipulantului), ci terțului (beneficiarului), indicat sau neindicat în contract, care obține în mod nemijlocit dreptul să pretindă prestația în folosul său.

(2) Prestația poate de asemenea consta în excluderea sau limitarea răspunderii beneficiarului față de promitent sau stipulant.

(3) Nu este obligatoriu ca beneficiarul să fie determinat sau să existe la momentul stipulației. Este suficient ca el să fie determinabil și să existe la data executării contractului.

(4) Pînă la momentul informării de către beneficiar a stipulantului sau a promitentului despre acceptarea stipulației, aceasta poate fi revocată sau modificată de către stipulant. Succesorii sau creditorii stipulantului nu au dreptul de revocare sau de modificare a stipulației.

Articolul 722. Solicitarea executării

Executarea contractului încheiat în favoarea terțului poate fi cerută atît de stipulant, cît și de beneficiar în măsura în care legea sau contractul nu dispune altfel și acest lucru este posibil prin natura

prestației.

Articolul 723. Executarea în favoarea stipulantului

În cazul revocării stipulației, al refuzului beneficiarului la dreptul conferit de stipulație, precum și în cazul în care stipulația în favoarea terțului nu are efecte față de beneficiar, stipulantul poate cere executarea prestației față de sine dacă din contract sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 724. Excepțiile opozabile beneficiarului

Promitentul poate opune beneficiarului excepțiile fondate pe contractul din care beneficiarul și-a obținut dreptul, dar nu și excepțiile fondate pe alte raporturi dintre promitent și stipulant.”

355. Articolul 725 se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă una dintre părți a avut intenția ca contractul sau o clauză a sa să aibă un anumit sens și la momentul încheierii contractului cealaltă parte cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască intenția primei părți, contractul se interpretează în sensul înțeleș de prima parte.

(4) Cu toate acestea, contractul se interpretează potrivit sensului pe care o persoană rezonabilă îl atribuie lui:

a) dacă nu se poate determina o intenție potrivit alin.(2) sau (3); sau

b) dacă îndoiala apare în legătură cu o altă persoană care, nefiind parte la contract și nici succesor universal sau cu titlu universal ori cesionar al părții la contract, s-a bazat în mod rezonabil și cu bună-credință pe sensul aparent al contractului.”

356. Articolul 727 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 727.** Contradicția în cazul redactării în mai multe limbi

(1) În cazul în care înscrisul care constată contractul este redactat în două sau mai multe limbi, iar părțile nu au prevăzut care dintre acestea are prioritate, în caz de contradicție dintre redacții, se va da prioritate redacției în limba în care contractul a fost redactat inițial.

(2) Dispozițiile art.732 se aplică cu prioritate față de dispozițiile alin.(1) din prezentul articol.”

357. Articolul 732 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Clauzele care au fost negociate individual au prioritate față de celelalte clauze.”

358. Capitolul VII din titlul II se abrogă.

359. Articolul 753 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică și vânzării-cumpărării drepturilor și altor lucruri, cum ar fi energia electrică, energia termică, gazul și apa, furnizate prin rețea, precum și conținutului digital, în măsura în care aceste dispoziții nu contravin naturii acestor drepturi sau lucruri.”

360. La articolul 754, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul în care contractul de vânzare-cumpărare a unui bun mobil trebuie autentificat sau dreptul de proprietate dobândit prin contract este supus, conform legii, înregistrării într-un registru de publicitate, cumpărătorul suportă costul autentificării notariale, al înregistrării în registrul de publicitate respectiv și al transferului proprietății.”

361. La articolul 755, cuvintele „de înscriere a contractului de vânzare-cumpărare în registrul bunurilor imobile” se substituie cu cuvintele „de înregistrare în registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate dobândit prin contractul de vânzare-cumpărare”.

362. La articolul 756 alineatul (2), cuvântul „comercianți” se substituie cu cuvântul „profesioniști”, iar cuvintele „ramura comercială respectivă” se substituie cu cuvintele „domeniul de activitate respectiv”.

363. La articolul 758 alineatul (1), articolul 759 alineatul (2) și articolul 760 alineatul (2), cuvântul „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare.

364. La articolul 761:

alineatul (2) se abrogă;

alineatul (1) devine alineat unic.

365. Articolul 762 se abrogă.

366. Articolul 763 va avea următorul cuprins:

„Articolul 763. Viciile materiale ale bunului

(1) Vânzătorul este obligat să predea bunul fără vicii materiale.

(2) Este fără vicii materiale bunul care, la transferarea riscurilor, are caracteristicile convenite.

Îndeosebi se consideră convenite caracteristicile:

a) care corespund descrierii date de vânzător și, după caz, pe care le are bunul prezentat de către vânzător cumpărătorului drept mostră sau model;

b) corespunzătoare scopului special pentru care cumpărătorul solicită bunul, care, fiind aduse la cunoștința vânzătorului la încheierea contractului, au fost acceptate de către vânzător.

(3) În cazul în care nu s-a convenit asupra caracteristicilor, bunul nu are vicii dacă:

1) corespunde destinației stabilite în contract;

2) corespunde utilizării obișnuite și prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la bunuri de același fel și pe care cumpărătorul le poate aștepta ținând cont de felul bunului. La aceste caracteristici se includ și cele pe care cumpărătorul le poate aștepta conform declarațiilor publice privind caracteristicile specifice ale bunului făcute de vânzător, producător sau reprezentantul acestuia, îndeosebi prin publicitate sau etichetare, cu excepția cazului în care vânzătorul demonstrează că:

a) nu era sau nu ar fi putut, în mod rezonabil, să cunoască declarația în cauză;

b) declarația a fost rectificată înainte de încheierea contractului; sau

c) decizia de achiziționare a bunului nu ar fi putut fi influențată de declarație.

(4) Există vicii materiale și atunci când asamblarea convenită contractual a fost realizată defectuos de către vânzător sau de către ajutoarele lui, precum și atunci când bunul trebuie asamblat de cumpărător și acesta îl assemblează defectuos din cauza indicațiilor de asamblare eronate.

(5) Există viciu material și în cazul în care vânzătorul predă numai o parte a bunului, un alt bun, bunul într-o cantitate mai mică decât cea convenită sau când este viciată numai o parte a bunului.

(6) Există viciu material și în cazul în care nu sînt respectate obligațiile vânzătorului privind assortimentul bunurilor, garnitura de bunuri și ambalajul lor.

(7) Dispozițiile alin.(3) nu se aplică în cazul vânzării silite.”

367. Codul se completează cu articolele 763¹–763⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 763¹. Cantitatea bunurilor

(1) Vânzătorul este obligat să transmită bunul în cantitatea stabilită în contractul de vânzare-cumpărare.

(2) Cumpărătorul este în drept să refuze recepționarea bunului dacă vânzătorul predă o cantitate mai mică decât cea prevăzută în contract. În cazul în care acceptă primirea bunului în cantitate mai mică, cumpărătorul plătește proporțional prețul contractual.

(3) Dacă vânzătorul predă o cantitate mai mare decât cea prevăzută în contract, cumpărătorul este în drept să preia bunul într-o astfel de cantitate, fiind obligat să plătească proporțional prețul stabilit în contract, sau să preia numai cantitatea prevăzută în contract, iar surplusul să-l restituie din contul vânzătorului.

Articolul 763². Assortimentul bunurilor

(1) Vânzătorul este obligat să transmită bunul în assortimentul (corelația după modele, varietăți, măsuri, culori sau alte particularități) stipulat în contract, iar în lipsa unei asemenea stipulări, în assortimentul ce corespunde necesităților cumpărătorului, dacă vânzătorul le cunoștea la data încheierii contractului, sau să refuze executarea contractului.

(2) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunurile conform contractului de vânzare-cumpărare în completivitatea assortimentului.

(3) Dacă completivitatea assortimentului de bunuri nu este stabilită, vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunuri în completivitatea determinată de uzanțele circuitului de afaceri sau de alte cerințe înaintate tradițional.

Articolul 763³. Garnitura de bunuri

(1) Dacă vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului o garnitură de bunuri completă,

obligația se consideră executată la data predării tuturor obiectelor din garnitură.

(2) În cazul în care în contract nu se stipulează transmiterea unei anumite garnituri de bunuri, iar din esența contractului nu rezultă altfel, vânzătorul este obligat să predea concomitent toate obiectele incluse în garnitură.

Articolul 763⁴. Ambalajul

Vânzătorul este obligat să predea cumpărătorului bunul ambalat sau împachetat în modul obișnuit pentru bunurile de acest tip sau, în lipsa unui mod obișnuit, într-o manieră adecvată pentru a le conserva și proteja în condiții de păstrare și transportare obișnuite pentru bunurile de acest tip.”

368. Articolele 764 și 765 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 764. Vicii juridice

(1) Vânzătorul este obligat să predea bunul fără vicii juridice.

(2) Este fără vicii juridice bunul care, la transferarea riscurilor, este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților asupra lui.

(3) Se asimilează viciului juridic situația în care în registrul de publicitate corespunzător bunului există o înregistrare, înregistrare provizorie sau notare pasibilă rectificării conform art.283³¹ sau 283³⁴. Vânzătorul este obligat să asigure radierea acestora din registrul de publicitate, pe cheltuiala sa.

(4) Bunul se consideră liber de vicii juridice dacă este liber de drepturile sau pretențiile întemeiate ale terților bazate pe dreptul asupra obiectului proprietății intelectuale pe care, la momentul încheierii contractului, vânzătorul le cunoștea sau trebuia să le cunoască.

(5) Cu toate acestea, vânzătorul nu răspunde în temeiul alin.(2) dacă dreptul terțului este încălcat pe motiv că vânzătorul a respectat schițele, desenele tehnice, formulele sau alte asemenea specificații furnizate de către cumpărător.

Articolul 765. Limitele drepturilor cumpărătorului rezultate din existența viciului

(1) Cumpărătorul își poate exercita drepturile rezultate din existența viciului dacă demonstrează că viciul a existat la momentul trecerii riscului, chiar dacă este descoperit mai târziu.

(2) Drepturile cumpărătorului rezultate din existența viciului sînt excluse dacă vânzătorul demonstrează că, la momentul încheierii contractului, cumpărătorul cunoștea sau trebuia să cunoască aceste vicii.

(3) Cumpărătorul pierde drepturile rezultate din existența viciului dacă a omis să notifice vânzătorul despre descoperirea viciului în termenul de notificare prevăzut la art.765², cu respectarea termenului de descoperire a viciilor prevăzut la art.765³.

(4) Înaintarea față de vânzător a unei acțiuni întemeiate pe existența viciului produce aceleași efecte ca și notificarea viciului, din momentul în care vânzătorul a cunoscut sau trebuia să cunoască despre acțiune.

(5) Dacă viciul rezultă din împrejurări pe care vânzătorul le-a cunoscut sau trebuia să le cunoască, dar pe care nu le-a dezvăluit cumpărătorului la momentul încheierii contractului, vânzătorul nu poate invoca:

a) faptul că cumpărătorul din culpă gravă nu a cunoscut viciul;

b) dispozițiile art.765¹, 765² și 765³;

c) clauza prin care se exclud sau se limitează drepturile prevăzute de lege ale cumpărătorului rezultate din existența viciului.”

369. Codul se completează cu articolele 765¹–765⁵ cu următorul cuprins:

„Articolul 765¹. Obligația de verificare a existenței viciului material

(1) Cumpărătorul trebuie să verifice, personal sau printr-un terț, bunul în cel mai scurt timp permis de împrejurări. Nerespectarea acestei cerințe decade cumpărătorul din dreptul de a invoca viciul în condițiile art.608, completat cu dispozițiile art.765².

(2) Dacă contractul implică transportarea bunului, verificarea poate fi amînată pînă la momentul sosirii bunului la destinație.

(3) Dacă bunul este redirecționat în tranzit sau este reexpediat de către cumpărător înainte ca el să

fi avut posibilitatea rezonabilă de a-l verifica, iar la momentul încheierii contractului vânzătorul a cunoscut sau trebuia să cunoască posibilitatea unei asemenea redirecționări sau reexpedieri, verificarea poate fi amânată pînă la momentul sosirii bunului la noua destinație.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul contractului de vânzare-cumpărare a bunului pentru consum.

Articolul 765². Notificarea viciului

(1) În cazul contractului încheiat între profesioniști, cumpărătorul trebuie să notifice vânzătorul despre viciu conform art.608. În notificare, cumpărătorul trebuie să descrie detaliat viciul.

(2) În toate celelalte contracte, cumpărătorul trebuie să notifice vânzătorul despre viciu în termen de 2 luni de la data descoperirii.

Articolul 765³. Termenul de descoperire a viciilor

(1) Cumpărătorul pierde drepturile rezultate din existența viciului dacă nu notifică vânzătorul despre acel viciu înainte de expirarea termenului:

a) de 3 ani, în cazul viciilor juridice;

b) de 5 ani, în cazul viciilor materiale ale unei construcții sau ale materialelor folosite la executarea unei lucrări de construcții;

c) de 2 ani, în cazul viciilor materiale, altele decît cele prevăzute la lit.b).

(2) Termenele prevăzute la alin.(1) încep să curgă din data în care bunul a intrat în posesia cumpărătorului. În cazul în care dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, se prezumă că cumpărătorul a intrat în posesia bunului în momentul înregistrării dreptului în folosul său.

(3) În cazul în care cumpărătorul a intrat în posesia bunului înainte de încheierea contractului, termenele prevăzute la alin.(1) încep să curgă din data încheierii contractului.

(4) Dacă viciul material este remediat, termenul respectiv prevăzut la alin.(1) este prelungit cu termenul în interiorul căruia cumpărătorul nu poate folosi bunul din cauza acelui viciu.

Articolul 765⁴. Termenul de prescripție extinctivă

Prescripția dreptului la acțiune de exercitare a unui drept al cumpărătorului rezultat din existența viciului începe să curgă din data cînd cumpărătorul a descoperit sau trebuia să descopere viciul.

Articolul 765⁵. Drepturile cumpărătorului rezultate din existența viciului

(1) Dacă descoperă existența viciului bunului vîndut, cumpărătorul poate exercita drepturile creditorului în caz de neexecutare a obligației, în condițiile art.602–623²⁴.

(2) În particular, în temeiul dreptului de a cere executarea în natură a obligației, cumpărătorul poate solicita vânzătorului, la alegerea sa, înlăturarea viciului sau înlocuirea bunului vîndut cu un bun de același fel, însă lipsit de vicii.

(3) Cumpărătorul poate cere înlocuirea bunului viciat doar atît timp cît are dreptul la rezoluțiune.”

370. Articolul 766:

la alineatul (1), cuvintele „în calitate de copîrît pe vânzător” se substituie cu cuvîntul „în proces vînzătorul”;

la alineatul (2), cuvintele „în calitate de copîrît” se substituie cu cuvîntul „în proces”.

371. Articolele 767–771 se abrogă.

372. Articolul 772 va avea următorul cuprins:

„Articolul 772. Garanția comercială

(1) În cazul în care vânzătorul, producătorul sau un terț garantează caracteristicile unui bun (garanția comercială), cumpărătorul beneficiază, fără a aduce atingere drepturilor prevăzute de lege, de drepturile din garanția comercială în condițiile indicate în declarația de garanție și în publicitatea respectivă față de cel care a acordat garanția.

(2) Indiferent dacă declarația de garanție este făcută în contract sau sub forma unui act unilateral,

cel care garantează este obligat în temeiul garanției comerciale față de primul cumpărător și, în caz de declarație unilaterală, poartă această obligație fără a fi necesar ca cumpărătorul să o accepte prin contrasemnătură sau în altă formă. Orice stipulație contrară din declarația de garanție sau din publicitatea asociată acesteia este nulă.

(3) Pe durata termenului de garanție comercială, cel care garantează este obligat în temeiul garanției comerciale și față de fiecare proprietar ulterior al bunului fără a fi necesar ca acesta din urmă să o accepte.

(4) Dacă garanția comercială nu prevede altfel:

a) obligațiile celui care garantează se nasc dacă, în orice moment în interiorul termenului de garanție comercială, bunul nu corespunde utilizării obișnuite sau nu prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la bunuri de acest fel și pe care un cumpărător le poate aștepta ținând cont de felul bunului (defecțiuni);

b) obligațiile celui care garantează se nasc indiferent dacă cel care invocă garanția comercială a cunoscut sau trebuia să cunoască existența defecțiunii;

c) obligațiile celui care garantează se nasc indiferent dacă defecțiunea a apărut ca urmare a unei cauze existente la data trecerii riscurilor sau după această dată;

d) cel care garantează nu este obligat prin garanția comercială pentru o anumită defecțiune dacă ea a apărut din cauza folosirii sau păstrării necorespunzătoare a bunului ori din cauza unui eveniment în afara controlului uneia dintre părți;

e) cel care garantează este obligat, dacă sînt întrunite condițiile garanției comerciale, să repare sau să înlocuiască bunurile;

f) toate costurile necesare pentru exercitarea drepturilor și executarea obligațiilor rezultate din garanția comercială urmează a fi suportate de către cel ce garantează.

(5) Termenul garanției comerciale începe să curgă din momentul predării bunului de către vânzător, dacă declarația de garanție nu prevede altfel.

(6) Garanția comercială este aplicabilă, pe durata termenului de garanție stabilit pentru bunurile principale, și asupra accesoriilor, dacă declarația de garanție nu prevede altfel.

(7) Dacă defecțiunea a fost remediată conform garanției comerciale, termenul ei este prelungit cu termenul în interiorul căruia beneficiarul garanției nu poate folosi bunul din cauza acelei defecțiuni.

(8) Cumpărătorul poate exercita succesiv sau simultan atît drepturile acordate de lege în caz de viciu material, cît și drepturile rezultate din garanția comercială.”

373. Codul se completează cu articolul 772¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 772¹.** Dreptul de regres față de vânzătorii profesioniști anteriori din lanțul de distribuție a bunului pentru consum

(1) Dacă, în cazul contractului de vânzare-cumpărare a bunului pentru consum, consumatorul a exercitat față de vânzător drepturile sale rezultate din existența unui viciu material sau drepturile acordate de garanția comercială rezultate din existența unei defecțiuni, vânzătorul are dreptul la repararea prejudiciului de la profesionistul de la care a cumpărat bunul.

(2) Vânzătorul nu are dreptul la despăgubire în temeiul alin.(1):

a) dacă viciul material sau defecțiunea ține de împrejurări despre care el a cunoscut sau trebuia să cunoască; sau

b) dacă viciul material sau defecțiunea constă în necorespunderea bunului unei caracteristici sau garanții comerciale pe care și-a asumat-o doar vânzătorul, dar nu și profesionistul de la care a cumpărat bunul.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător regresului exercitat în cadrul contractelor de vânzare-cumpărare anterioare din cadrul lanțului de contracte încheiate între profesioniști.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul vânzătorului este nulă.”

374. Articolele 774–779 se abrogă.

375. Articolul 782 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 782.** Aplicarea dispozițiilor privind viciile în cazul altor contracte translative de proprietate cu titlu oneros

Dispozițiile art.763–781 se aplică în mod corespunzător și în cazul altor contracte prin care o parte este obligată să transmită dreptul de proprietate asupra unui bun în schimbul unei contraprestații, dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.”

376. Articolele 783–785 se abrogă.

377. La articolul 792, enunțul al doilea va avea următorul cuprins: „În privința contractelor de opțiune se aplică dispozițiile privind opțiunea de a contracta.”

378. Secțiunea a 4-a din capitolul I se completează cu articolul 792¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 792¹.** Dreptul de preemțiune

(1) Dacă proprietarul unui bun (persoană obligată) a acordat un drept de preemțiune prin contract sau este obligat prin lege să respecte un drept de preemțiune al unei alte persoane (titular al dreptului de preemțiune) și dorește să vîndă sau a vîndut acel bun unui terț, titularul dreptului de preemțiune este îndreptățit să cumpere cu prioritate bunul în condițiile de vînzare oferite terțului.

(2) Titularul dreptului de preemțiune poate renunța la el. În acest caz, se aplică dispozițiile legale privind remiterea de datorie.”

379. Articolele 793–795 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 793.** Cumpărarea în baza dreptului de preemțiune

(1) Titularul dreptului de preemțiune cu privire la un bun îl poate exercita în cazul în care persoana obligată îi face o ofertă de vînzare a bunului sau, în lipsa ofertei, dacă persoana obligată încheie cu un terț un contract de vînzare-cumpărare cu privire la acel bun.

(2) În cazul în care de același drept de preemțiune beneficiază cîteva persoane împreună, acest drept poate fi exercitat numai în comun dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(3) Dreptul de preemțiune nu este transmisibil și nu trece prin succesiune dacă legea sau contractul dintre persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune nu prevede altfel.

Articolul 794. Obligația de informare

(1) Persoana obligată trebuie să comunice titularului dreptului de preemțiune oferta completă de vînzare a bunului.

(2) Dacă contractul de vînzare-cumpărare a fost încheiat cu un terț, persoana obligată trebuie să îi remită neîntîrziat titularului dreptului de preemțiune un exemplar al contractului. Obligația de remitere poate fi executată și de terț.

Articolul 795. Exercițarea dreptului de preemțiune

(1) Dreptul de preemțiune se exercită pe calea unei declarații adresate persoanei obligate. Pentru validitatea declarației nu este necesară respectarea formei stabilite de lege față de contractul de vînzare-cumpărare.

(2) După primirea de către titularul dreptului de preemțiune a ofertei conform art.794 alin.(1) sau a exemplarului contractului conform art.794 alin.(2), dreptul de preemțiune poate fi exercitat în termen de o lună în cazul bunurilor imobile și în termen de 10 zile în cazul altor bunuri. În cazul în care dreptul de preemțiune este instituit de lege, orice clauză prin care se modifică termenul de exercitare a dreptului de preemțiune este nulă.

(3) În cazul în care dreptul de preemțiune este exercitat ca urmare a comunicării ofertei conform art.794 alin.(1), declarația de exercitare se consideră acceptare a ofertei de vînzare. Dacă pentru validitatea contractului de vînzare-cumpărare legea cere respectarea unei anumite forme, persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune sînt obligați unul față de altul să încheie contractul în acea formă. În caz de neexecutare nejustificată a acestei obligații de către una dintre părți, cealaltă parte poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre judecătorească care să țină loc de contract.

(4) În cazul în care dreptul de preemțiune este exercitat după încheierea contractului de vînzare-cumpărare dintre persoana obligată și terț, atunci între persoana obligată și titularul dreptului de preemțiune se consideră încheiat un contract de vînzare-cumpărare în condițiile stabilite de persoana obligată și de terț. Cu toate acestea, vînzătorul răspunde față de terțul de bună-credință pentru viciul juridic ce rezultă din exercitarea preemțiunii.

(5) În cazul în care persoana obligată sau terțul nu recunosc efectul dispozițiilor alin.(4), titularul dreptului de preemțiune poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre de constatare a încheierii contractului conform alin.(4) și de dobîndire de către titular a drepturilor și a obligațiilor de cumpărător. Dreptul la acțiunea prevăzută de prezentul alineat sau de alin.(3) se prescrie în termen de 6 luni.”

380. Codul se completează cu articolele 795¹ și 795² cu următorul cuprins:

„Articolul 795¹. Condițiile speciale ale vînzării

(1) Dacă terțul a cumpărat bunul care face obiectul dreptului de preemțiune împreună cu alte bunuri contra unui preț total, titularul dreptului de preemțiune trebuie să plătească o parte proporțională din prețul total. Persoana obligată poate cere ca dreptul de preemțiune să se extindă asupra tuturor bunurilor care nu pot fi separate fără a-l dezavantaja.

(2) Dacă terțului i s-a amînat achitarea prețului de cumpărare, titularul dreptului de preemțiune poate beneficia de o amînare dacă oferă o garanție a plății sumei amînate.

(3) Garanția poate consta în constituirea unui drept de gaj sau ipotecă de rangul întîii asupra bunului care face obiectul contractului de vînzare-cumpărare ori rezerva proprietății în folosul persoanei obligate pînă la plata sumei care beneficiază de amînare.

Articolul 795². Concursul dintre titularii dreptului de preemțiune

În cazul în care mai mulți titulari și-au exercitat preemțiunea asupra aceluiași bun, contractul de vînzare-cumpărare se consideră încheiat:

a) cu titularul dreptului legal de preemțiune, atunci cînd se află în concurs cu titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune;

b) cu titularul dreptului legal de preemțiune ales de vînzător, atunci cînd se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi legale de preemțiune;

c) dacă bunul este imobil sau este un alt bun asupra căruia dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, cu titularul dreptului convențional de preemțiune care a fost mai întîii înregistrat în registrul respectiv, atunci cînd acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune;

d) dacă bunul este altul decît cel prevăzut la lit.c), cu titularul dreptului convențional de preemțiune avînd data certă cea mai veche, atunci cînd acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preemțiune.”

381. Articolul 796 va avea următorul cuprins:

„Articolul 796. Inopozabilitatea clauzei de neaplicare a dreptului de preemțiune

Clauza convenită între persoana obligată și terț potrivit căreia contractul de vînzare-cumpărare este condiționat de neexercitarea dreptului de preemțiune sau potrivit căreia persoana obligată își rezervă dreptul de a rezolvi contractul la exercitarea dreptului de preemțiune nu este opozabilă titularului dreptului de preemțiune.”

382. La articolul 797 alineatul (2), enunțul al doilea va avea următorul cuprins: „Clauza obligației suplimentare nu este opozabilă titularului dreptului de preemțiune dacă contractul s-ar fi încheiat cu terțul chiar și în lipsa acelei clauze.”

383. La articolul 802 alineatul (2), cuvîntul „comercianți” se substituie cu cuvîntul „profesioniști”.

384. Secțiunea a 7-a din capitolul I se completează cu articolul 802¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 802¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică ori de cîte ori un consumator cumpără de la un profesionist un bun mobil corporal.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul:

a) bunurilor vîndute prin executare silită sau altfel, prin autoritatea legii;

b) contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, contractelor de furnizare a gazelor naturale, contractelor de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu sînt puse în vînzare într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, nici contractelor de furnizare a energiei termice și celor de furnizare a conținutului digital care nu este livrat pe un suport material.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul altor contracte prin care un profesionist este obligat să transmită consumatorului dreptul de proprietate asupra unui bun mobil corporal în schimbul unei contraprestații, dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentei secțiuni în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

385. Articolul 803 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 803.** Momentul existenței viciului și inversarea sarcinii probațiunii

(1) Prin derogare de la dispozițiile art.765 alin.(1), consumatorul își poate exercita drepturile rezultate din existența viciului dacă demonstrează că viciul a existat la momentul când a intrat în posesia bunului, indiferent de momentul trecerii riscurilor și chiar dacă viciul este descoperit mai târziu.

(2) Dacă consumatorul, în termen de 6 luni de la intrarea în posesia bunului, descoperă un viciu, se prezumă că bunul a fost viciat în momentul intrării în posesie a bunului, cu excepția cazului în care prezumția nu este compatibilă cu felul bunului sau al viciului.”

386. Codul se completează cu articolele 803¹ și 803² cu următorul cuprins:

„**Articolul 803¹.** Predarea bunului către consumator și rezoluțiunea

(1) Cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel cu privire la momentul predării, profesionistul trebuie să predea bunul transferând posesia sau controlul asupra bunului către consumator, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, în decurs de cel mult 30 de zile de la încheierea contractului.

(2) În cazul în care profesionistul nu și-a îndeplinit obligația de a preda bunul în momentul convenit cu consumatorul sau în termenul stabilit la alin.(1), consumatorul poate solicita să efectueze predarea într-un termen suplimentar corespunzător circumstanțelor. Se prezumă corespunzător un termen de cel puțin 15 zile. În cazul în care profesionistul nu predă bunul în termenul suplimentar, consumatorul are dreptul la rezoluțiunea vânzării-cumpărării.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(2), consumatorul are dreptul la rezoluțiunea vânzării-cumpărării, fără acordarea unui termen suplimentar, pentru faptul că profesionistul nu și-a îndeplinit obligația de a preda bunul în momentul convenit cu consumatorul sau în termenul stabilit la alin.(1), în unul din următoarele cazuri:

a) profesionistul a refuzat, printr-o declarație lipsită de echivoc, să predea bunul;

b) predarea în termenul convenit este esențială având în vedere toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului;

c) consumatorul a informat profesionistul, înainte de încheierea contractului, că predarea la o dată precisă sau cel târziu la o dată determinată este esențială.

(4) În cazul rezoluțiunii vânzării-cumpărării, profesionistul trebuie să restituie consumatorului toate sumele plătite în temeiul contractului în termenul indicat la art.575² alin.(2).

(5) În plus față de rezoluțiunea vânzării-cumpărării în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, consumatorul poate recurge la alte mijloace juridice de apărare a drepturilor sale prevăzute de lege sau contract.

Articolul 803². Trecerea riscului

(1) În cazul contractelor în care profesionistul expediază bunul către consumator, riscul de pierdere, inclusiv pierdere, sau de deteriorare fortuită a bunului trece la consumator în momentul în care acesta sau terțul desemnat de el, altul decât transportatorul, intră în posesia bunului sau obține controlul asupra bunului. Se consideră că consumatorul a dobândit posesia bunului în momentul în care acesta sau terțul desemnat de el, altul decât transportatorul, l-a primit. Se consideră că consumatorul are controlul asupra bunului în cazul în care acesta sau terțul desemnat de el, altul decât transportatorul, are acces la bun pentru a-l utiliza ca un proprietar sau îl poate revinde.

(2) Cu toate acestea, riscul este transferat consumatorului în momentul predării bunului către transportator, dacă transportatorul a fost însărcinat de către consumator să transporte bunul, iar această opțiune nu a fost oferită de către profesionist, fără a aduce atingere drepturilor consumatorului față de

transportator.

(3) În cazul restituirii bunului ca urmare a exercitării de către consumator a unui drept de revocare a contractului acordat de lege, riscul de pierdere, inclusiv pierdere, sau de deteriorare fortuită a bunului trece la profesionist în momentul în care acesta sau terțul desemnat de el, altul decât transportatorul, intră în posesia bunului.”

387. Articolul 804 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 804.** Dispoziții speciale pentru garanțiile comerciale

(1) În cazul vânzării-cumpărării de bunuri pentru consum, garanția comercială în sensul art.772 trebuie să fie formulată simplu și inteligibil. Garanția comercială trebuie să conțină:

a) trimiterea la drepturile legale ale consumatorului și la faptul că acestea nu vor fi limitate prin garanția comercială;

b) toate mențiunile necesare pentru a se putea beneficia de garanția comercială, îndeosebi durata și aplicabilitatea în spațiu a protecției prin garanția comercială; numele sau denumirea și adresa celui care acordă garanție; numele sau denumirea și adresa persoanei care trebuie să fie notificată despre defecțiune și procedura de notificare.

(2) Consumatorul poate cere ca să-i fie pusă la dispoziție declarația de garanție în formă textuală pe un suport durabil.

(3) Efectul obligației de garanție nu este lezat dacă nu este îndeplinită una dintre cerințele menționate la alin.(1) și (2).

(4) Orice stipulație conform căreia garanția comercială este condiționată de îndeplinirea de către consumator a oricărei formalități, așa ca înregistrarea sau notificarea cumpărării, este nulă.

(5) Stipulația conform căreia garanția comercială se limitează doar la anumite părți ale bunului produce efecte doar dacă este prevăzută clar în declarația de garanție.

(6) Stipulația conform căreia se exclude sau se limitează obligația celui ce garantează în temeiul garanției comerciale în caz de defecțiune a bunului ca urmare a încălcării condițiilor de întreținere prevăzute de instrucțiuni produce efecte doar dacă excluderea sau limitarea este prevăzută clar în declarația de garanție.

(7) Dacă consumatorul înaintează pretenții în interiorul termenului de garanție comercială, celui care garantează îi revine sarcina să demonstreze că:

a) bunul corespundea caracteristicilor stabilite în declarația de garanție sau în publicitatea respectivă; și

b) defecțiunea bunului a avut loc din cauza folosirii sau păstrării lui necorespunzătoare, din cauza unui eveniment în afara controlului uneia dintre părți sau dintr-o altă cauză care nu este imputabilă celui care a garantat.”

388. Articolul 808:

la alineatul (1), cuvântul „Cumpărătorul” se substituie cu cuvântul „Consumatorul”;

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Dacă lipsește bunul necesar pentru preschimbare, consumatorul are dreptul să declare rezoluțiunea vânzării-cumpărării și să restituie bunul cumpărat, iar vânzătorul este obligat să-i restituie suma plătită.

(3) Cererea consumatorului de a preschimba bunul sau declarația de rezoluțiune produce efecte dacă bunul nu este utilizat, nu și-a pierdut calitățile de consum și dacă există dovada că a fost cumpărat de la vânzătorul respectiv.”

389. Secțiunea a 7-a din capitolul I se completează cu articolele 808¹ și 808² cu următorul cuprins:

„**Articolul 808¹.** Excluderea sau limitarea drepturilor rezultate din existența viciului

(1) Este lovită de nulitate absolută orice clauză sau înțelegere, încheiată între consumator și vânzător înainte ca vânzătorului să îi fie notificată descoperirea viciului, prin care, direct sau indirect, sînt excluse sau limitate drepturile prevăzute de lege ale consumatorului rezultate din existența viciului.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care bunul vîndut a fost folosit anterior, părțile pot conveni să reducă termenul prevăzut la art.765³ alin.(1) lit.c) pînă la 1 an.

Articolul 808². Dreptul la rezoluțiune al consumatorului

Consumatorul poate declara rezoluțiunea vânzării-cumpărării în temeiul art.617–619 sau, după caz, art.620 indiferent de însemnătatea viciului, cu excepția cazului în care viciul este minor.”

390. Capitolul I din titlul III se completează cu secțiunea a 7¹-a cu următorul cuprins:

„Secțiunea a 7¹-a

Vînzarea-cumpărarea bunurilor imobile

Articolul 808³. Vînzarea-cumpărarea bunului imobil fără indicarea suprafeței

Atunci cînd se vinde un bun imobil determinat, fără indicarea suprafeței, pentru un preț total, niciuna dintre părți nu poate invoca nici eroarea, nici viciul material pe motiv că suprafața este mai mică ori mai mare decît a crezut.

Articolul 808⁴. Vînzarea-cumpărarea bunului imobil cu indicarea suprafeței

(1) Dacă, în vînzarea-cumpărarea unui bun imobil cu indicarea suprafeței și a prețului pe unitatea de măsură, suprafața reală este mai mică decît cea indicată în contract, cumpărătorul poate cere vînzătorului să îi dea suprafața convenită. Atunci cînd cumpărătorul nu cere sau vînzătorul nu poate să transmită această suprafață, cumpărătorul poate obține fie reducerea corespunzătoare a prețului, fie rezoluțiunea vânzării-cumpărării dacă, din cauza diferenței de suprafață, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.

(2) Dacă suprafața reală se dovedește a fi mai mare decît cea stipulată, iar excedentul depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul plătește suplimentul de preț corespunzător sau poate declara rezoluțiunea vânzării-cumpărării. Atunci cînd însă excedentul nu depășește a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul nu are dreptul la rezoluțiune, dar nici nu este dator să plătească prețul excedentului.

Articolul 808⁵. Predarea bunului imobil

Predarea bunului imobil se face prin punerea acestuia la dispoziția cumpărătorului, liber de orice bunuri ale vînzătorului care nu fac obiectul contractului.

Articolul 808⁶. Contractul de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construcție

(1) Dispozițiile prezentului articol și ale art.808⁷–808¹² se aplică contractului de vînzare-cumpărare prin care vînzătorul se obligă să asigure construirea unui apartament, altei încăperi izolate sau altui bun imobil în curs de construire (bun imobil în construcție) și să-l predea în proprietate cumpărătorului, iar cumpărătorul se obligă să achite prețul convenit și să recepționeze bunul imobil după darea lui în exploatare.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul cumpărătorului consumator ori care exclude sau limitează drepturile prevăzute de lege ale consumatorului cumpărător al bunului imobil în construcție este lovită de nulitate absolută.

(3) Dispozițiile prezentului articol și ale art.808⁷–808¹² se aplică în mod corespunzător antecontractelor de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construcție, precum și oricăror altor contracte sau aranjamente, indiferent de denumirea lor, prin care unei persoane i se promite sau i se rezervă un bun imobil în construcție în schimbul unei contraprestații.

Articolul 808⁷. Conținutul contractului de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construcție și obligațiile de informare ale vînzătorului

(1) Contractul de vînzare-cumpărare a bunului imobil în construcție trebuie să prevadă:

a) numărul cadastral al bunului imobil în construcție;

b) numărul și data eliberării și expirării autorizației de construire în al cărei temei vînzătorul construiește sau asigură construirea obiectului contractului; datele de identificare a proiectului de construcție;

c) natura dreptului pe care vînzătorul îl deține asupra terenului pe care se construiește (drept de proprietate sau de suprafață), precum și temeiul de dobîndire a acestui drept. În cazul suprafeței, se va

prevedea termenul superficiei și efectele stingerii dreptului de suprafață prevăzute de lege și, după caz, de actul de constituire a superficiei;

d) cota-parte din dreptul asupra terenului, construcției și altor părți comune care se transmite cumpărătorului;

e) dacă există, descrierea drepturilor de folosință exclusivă acordate cumpărătorului asupra anumitor părți comune ale condominiului, conform actului de constituire a condominiului;

f) data asumată de dare în exploatare, determinată prin indicarea unei date calendaristice concrete;

g) prețul total și, după caz, graficul de plată a ratelor, care respectă dispozițiile art.808⁹;

h) dacă s-a convenit, faptul că cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate doar după achitarea a 95% din preț (rezerva proprietății).

(2) La contract se anexează:

a) copia de pe autorizația de construire;

b) copia de pe planul obiectului contractului, aprobat în modul stabilit.

(3) Înainte de încheierea contractului și, la cererea cumpărătorului, oricând pe durata executării acestuia, vânzătorul este obligat să aducă la cunoștința cumpărătorului:

a) proiectul de construcție și, la cererea cumpărătorului, să-i furnizeze, sub semnătura pe proprie răspundere a vânzătorului, copii ale proiectului de construcție sau anumite file solicitate de cumpărător;

b) actul de constituire a condominiului și, dacă există, statutul asociației de proprietari în condominiu, precum și regulamentul condominiului;

c) identitatea antreprenorului și a altor furnizori;

d) etapa actuală de executare a construcției.

Articolul 808⁸. Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate și actele de dispoziție ale cumpărătorului

(1) Dreptul de proprietate al cumpărătorului este supus înregistrării provizorii în registrul bunurilor imobile.

(2) Este interzis să se perceapă de la cumpărător orice plăți prevăzute de contract înainte de înregistrarea provizorie conform alin.(1).

(3) Cumpărătorul păstrează dreptul de a înstrăina sau a greva cu drepturi reale limitate dreptul de proprietate înregistrat provizoriu fără consimțământul vânzătorului.

(4) Persoana care dobândește de la cumpărător dreptul de proprietate înregistrat provizoriu se subrogă în toate drepturile și obligațiile pe care cumpărătorul le deține în temeiul contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție fără consimțământul vânzătorului. Cumpărătorul rămâne obligat solidar cu noul dobânditor al bunului imobil în construcție, cu excepția cazului în care vânzătorul și-a dat consimțământul la această înstrăinare. Dispozițiile legale privind notificarea cesiunii de creanță se aplică în mod corespunzător.

Articolul 808⁹. Limitări privind efectuarea plăților în temeiul contractului

(1) Plățile efectuate de către cumpărător în temeiul contractului nu pot depăși următoarele limite:

a) 5% din prețul total – după înregistrarea provizorie conform art.808⁸ alin.(1), dar pînă la finalizarea fundamentului construcției în care este amplasat bunul imobil;

b) 35% din prețul total – după finalizarea fundamentului construcției în care este amplasat bunul imobil;

c) 70% din prețul total – după instalarea acoperișului și a pereților exteriori ai construcției în care este amplasat bunul imobil;

d) 95% din prețul total – după darea în exploatare a construcției în care este amplasat bunul imobil;

e) 100% din prețul total – după justificarea dreptului de proprietate conform art.808¹⁰ alin.(6) sau, dacă cumpărătorul a înaintat pretenții întemeiate privind viciile bunului imobil, după înlăturarea viciilor.

(2) Cumpărătorul poate cere vânzătorului restituirea sumelor plătite în temeiul contractului cu depășirea limitelor prevăzute la alin.(1), chiar dacă a cunoscut această circumstanță.

Articolul 808¹⁰. Riscurile, executarea și finalizarea lucrărilor de construire

(1) Riscul pieririi sau al deteriorării fortuite a bunului imobil trece la cumpărător din momentul semnării actului de predare-primire, în formă scrisă, de către părți.

(2) Obligația vânzătorului de a asigura construirea bunului imobil se extinde și asupra tuturor celorlalte lucrări necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract.

(3) Dacă mai mulți cumpărători sînt membri ai asociației de coproprietari în condominiu sau ai altei forme de administrare a condominiului, această comunitate sau asociație, de asemenea, poate exercita față de vânzător drepturile care rezultă din executarea necorespunzătoare a proiectului de construire prevăzut de contract.

(4) Antreprenorul și alți furnizori contractați de vânzător în legătură cu executarea construcției și vânzătorul răspund, în condițiile contractuale convenite, solidar în caz de executare necorespunzătoare a lucrărilor și a altor prestații necesare realizării integrale a proiectului de construire prevăzut de contract. În acest scop, cumpărătorul sau comunitatea ori, după caz, asociația de proprietari în condominiu poate solicita de la vânzător un extras din contractul dintre vânzător și antreprenor în partea care vizează obligațiile, garanțiile și răspunderea antreprenorului.

(5) Vânzătorul este obligat să asigure finalizarea lucrărilor de construcție și darea în exploatare a bunului imobil sau a construcției în componența căreia intră bunul imobil pînă la data de dare în exploatare convenită în contract.

(6) Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate a cumpărătorului se justifică, iar cumpărătorul devine proprietar necondiționat al bunului imobil și al cotei-părți din părțile comune, prin actul de predare-primire semnat după darea în exploatare și, în cazul rezervei proprietății, prin confirmarea emisă de către vânzător, în formă scrisă, despre achitarea a 95% din prețul total al contractului. În cazul justificării înregistrării provizorii, dreptul de proprietate al vânzătorului se radiază din registrul bunurilor imobile.

(7) Semnarea de către cumpărător a actului de predare-primire nu îl decade din drepturile rezultate din existența viciului bunului imobil sau al lucrărilor prevăzute de contract. Pretențiile ridicate de către cumpărător în privința viciilor nu constituie temei pentru vânzător de a refuza semnarea actului de predare-primire. Dispozițiile art.765 alin.(2) nu se aplică.

Articolul 808¹¹. Clauza privind contul fiduciar de sechestru

(1) Prin contract părțile pot să prevadă că toate sau anumite sume plătite de către cumpărător în temeiul contractului pînă la semnarea actului de predare-primire a bunului imobil urmează a fi plătite la un cont fiduciar de sechestru al cărui fiduciar este banca, din care se vor putea elibera vărsăminte la contul vânzătorului pe măsura finalizării etapei corespunzătoare de executare a lucrărilor de construcție, în modul stabilit de contract.

(2) Sumele plătite de cumpărător la contul fiduciar de sechestru se eliberează din acesta și se varsă la contul vânzătorului:

a) la ordinul, adresat băncii, semnat de ambele părți; sau

b) la ordinul, adresat băncii, al unui terț independent desemnat de către părți prin contract. Terțul respectiv poate fi un notar, avocat, administrator autorizat, o persoană juridică de drept privat, precum și o persoană juridică de drept public cu atribuții în domeniul construcțiilor.

(3) În cazul prevăzut la alin.(1), creanțele cumpărătorului de restituire a sumelor plătite în temeiul contractului se satisfac din mijloacele contului fiduciar de sechestru în limita sumelor plătite de cumpărător conform alin.(1), dar cu excluderea sumelor eliberate vânzătorului conform alin.(2). Soldul contului fiduciar de sechestru poate fi urmărit de alți creditori ai vânzătorului doar după restituirea integrală a sumelor plătite în acel cont de către cei care au cumpărat de la vânzător bunurile imobile în construcție.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică chiar și în cazul în care în privința vânzătorului a fost intentat proces de insolvabilitate.

Articolul 808¹². Protecția cumpărătorului în cazul insolvabilității vânzătorului

(1) În cazul în care în privința vânzătorului a fost intentat proces de insolvabilitate înainte de

justificarea înregistrării provizorii a dreptului de proprietate a cumpărătorului conform art.808¹⁰ alin.(6), cumpărătorul are opțiunea:

a) să ceară justificarea înregistrării provizorii a dreptului său de proprietate asupra bunului imobil și cotei-părți din părțile comune în starea în care se află;

b) să declare rezoluțiunea vânzării-cumpărării și să ceară restituirea sumelor plătite și a altor sume la care este îndreptățit.

(2) Dispozițiile legale privind obligațiile de alternativă se aplică în mod corespunzător.

(3) În cazul în care cumpărătorul a cerut justificarea conform alin.(1) lit.a), administratorul insolvenței vânzătorului este obligat să semneze actul de predare-primire a bunului imobil și a cotei-părți din părțile comune în starea în care se află, sub rezerva plății de către cumpărător a eventualelor sume datorate conform contractului proporțional etapelor executate a lucrărilor de construcție. Cu toate acestea, cumpărătorul are dreptul la restituirea sumelor plătite în temeiul contractului în măsura în care ele depășesc această proporție.

(4) Dreptul cumpărătorului la repararea prejudiciului rămîne neafectat.”

391. Articolul 818 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 818.** Forma contractului de vânzare-cumpărare a întreprinderii

Contractul de vânzare-cumpărare a întreprinderii în calitate de complex patrimonial unic se încheie în formă scrisă sub sancțiunea nulității. Dacă complexul patrimonial unic cuprinde bunuri pentru înstrăinarea cărora legea cere forma autentică, contractul se încheie în formă autentică.”

392. La articolul 822, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă în contract nu este prevăzut altfel, dreptul de proprietate asupra bunurilor și drepturilor din componența întreprinderii trece la cumpărător conform dispozițiilor generale privind vânzarea bunurilor sau a drepturilor de acel tip.”

393. Capitolul I din titlul III se completează cu secțiunea a 10-a cu următorul cuprins:

„Secțiunea a 10-a

Vânzarea-cumpărarea cu rezerva proprietății

Articolul 822¹. Rezerva proprietății

(1) Atunci cînd, într-o vânzare-cumpărare cu plata prețului în rate, obligația de plată este garantată cu rezerva dreptului de proprietate (rezerva proprietății), cumpărătorul dobîndește dreptul de proprietate la data plății ultimei rate din preț.

(2) Cu toate acestea, riscul pieririi, inclusiv pierderii, sau deteriorării fortuite a bunului este transferat cumpărătorului conform art.759.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător atunci cînd trecerea dreptului de proprietate la cumpărător este suspendată pînă la îndeplinirea unei alte condiții decît plata prețului.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și în cazul rezervei proprietății stipulate în alte contracte prin care o parte este obligată să transmită dreptul de proprietate asupra unui bun în schimbul unei contraprestații, dacă din lege, contract sau natura obligației nu rezultă altfel.

Articolul 822². Opozabilitatea rezervei proprietății față de terți

(1) Rezerva proprietății devine opozabilă terților după îndeplinirea formalităților de publicitate precum urmează:

a) în cazul bunurilor imobile și al altor bunuri asupra cărora dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrarea într-un registru de publicitate, dreptul de proprietate al cumpărătorului este înregistrat provizoriu, în timp ce dreptul de proprietate al vânzătorului nu este radiat;

b) în cazul celorlalte bunuri mobile, rezerva proprietății se înregistrează în registrul garanțiilor reale mobiliare. Cu toate acestea, dacă această înregistrare nu s-a făcut, rezerva proprietății poate fi invocată față de terții care au cunoscut existența ei pe altă cale.

(2) Rezerva proprietății nu poate fi invocată față de terții care au dobîndit drepturi referitoare la bun de la cumpărător dacă rezerva proprietății nu le era opozabilă la data încheierii actului de dobîndire a dreptului.

Articolul 822³. Dreptul special de rezoluțiune al vânzătorului

Vânzătorul poate declara rezoluțiunea vânzării-cumpărării sub rezerva proprietății dacă:

- a) a fost intentat procesul de insolabilitate a cumpărătorului;
- b) cumpărătorul nu a oferit garanțiile personale sau reale prevăzute de contract ori a redus fără acordul vânzătorului garanțiile oferite;
- c) o rată nu este plătită, total sau parțial, mai mult de 45 de zile de la scadență;
- d) pe parcursul oricărei perioade de 12 luni consecutive, două sau mai multe rate nu au fost plătite integral la scadență;
- e) survin alte circumstanțe prevăzute de lege sau de contract.

Articolul 822⁴. Recuperarea bunului de către vânzător

(1) Dacă a declarat rezoluțiunea vânzării-cumpărării, vânzătorul poate recupera bunul de la cumpărător, precum și de la orice terț căruia rezerva proprietății îi este opozabilă.

(2) Vânzătorul poate, de asemenea, recupera bunul conform dispozițiilor legale privind transmiterea benevolă sau silită în posesie a bunului gajat ori, după caz, ipotecat.

(3) Drepturile constituite sau transmise de către cumpărător în folosul terților cărora rezerva proprietății le este opozabilă se sting odată cu rezoluțiunea vânzării-cumpărării sub rezerva proprietății, cu excepția drepturilor consimțite de vânzător.

(4) În cazul în care vânzătorul, după recuperarea bunului, îl vinde repetat unui terț, eventualul surplus obținut din vânzarea repetată în comparație cu prețul vânzării inițiale aparține vânzătorului.

(5) Dacă creanța vânzătorului garantată prin rezerva proprietății s-a prescris extinctiv sau dacă bunul se află în posesia terțului căruia rezerva proprietății îi este opozabilă, vânzătorul poate, de asemenea, cere predarea bunului pe calea acțiunii în revendicare.”

394. Articolul 825 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 825.** Compensarea diferenței de valoare

(1) În cazul în care bunurile schimbate nu au aceeași valoare, diferența de valoare poate fi compensată printr-o sumă de bani, numită sultă, dacă aceasta este prevăzută de contract.

(2) Un contract este contract de vânzare-cumpărare, și nu contract de schimb, în cazul în care sulta depășește valoarea bunului care are valoarea mai mică.”

395. Articolul 826 se abrogă.

396. La articolul 827:

alineatul (4) se completează în final cu textul: „În privința voinței exprimate de donator se aplică dispozițiile legale cu privire la testament.”

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Orice clauză a contractului de donație care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul donatorului este nulă.”

397. Articolele 828–830 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 828.** Oferta de donație

În cazul în care un bun mobil este transmis fără acordul celeilalte părți, transmițătorul poate stabili acesteia un termen rezonabil în interiorul căruia trebuie să declare că acceptă sau că refuză să accepte donația. La expirarea termenului, contractul se consideră încheiat dacă cealaltă parte nu a refuzat donația. În caz de refuz, transmițătorul are dreptul să ceară restituirea bunului în conformitate cu regulile privind îmbogățirea nejustificată. Dispozițiile art.678¹⁴ rămân aplicabile.

Articolul 829. Forma contractului și a antecontractului de donație

(1) Contractul de donație se încheie în formă autentică.

(2) Nerespectarea formei autentice nu afectează valabilitatea contractului de donație dacă bunul donat a fost predat donatarului. Cu toate acestea, dacă obiect al donației este un bun pentru a cărui vânzare (înstrăinare) prin lege este prevăzută o anumită formă a contractului, aceeași formă este cerută și pentru contractul de donație.

(3) Indiferent de natura bunului, antecontractul de donație se încheie în formă autentică. Dreptul de

a cere executarea silită în natură a antecontractului de donație este exclus.

Articolul 830. Obligația notarului de informare precontractuală

Dacă obiect al donației este un bun imobil cu destinație locativă, notarul care autentifică contractul de donație este obligat, înainte de încheierea contractului:

a) să îi transmită donatorului persoană fizică, contra semnătură, informația pe suport de hârtie, redactată într-un limbaj simplu și inteligibil, într-o limbă în care donatorul poate comunica, că donatarul nu poartă, în baza contractului de donație, nicio obligație de întreținere a donatorului și nu are nicio obligație de a asigura donatorului spațiu locativ, cu excepția cazului în care o asemenea sarcină s-a stipulat în contractul de donație;

b) să îi explice donatorului persoană fizică, într-o limbă în care acesta poate comunica, informația transmisă conform lit.a).”

398. Articolul 832:

În partea introductivă, după cuvintele „Este interzisă” se introduce textul „, , sub sancțiunea nulității absolute,”;

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) în numele unui minor sau al unei persoane în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară. Această regulă nu se aplică în privința donațiilor care, conform legii, pot fi acordate de sine stătător de către minor sau adultul în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară;”.

399. Articolul 833 se abrogă.

400. La articolul 834, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă donatarul nu îndeplinește sarcina, donatorul poate exercita mijloacele juridice de apărare ale creditorului prevăzute de lege în caz de neexecutare a obligațiilor.”

401. Articolele 835 și 836 se abrogă.

402. Articolele 837 și 838 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 837.** Lipsa obligației de a plăti dobândă de întârziere sau penalități

Donatorul care este în întârziere nu este obligat să plătească dobândă de întârziere sau, după caz, penalități.

Articolul 838. Răspunderea donatorului pentru viciul bunului donat

(1) Dacă trece sub tăcere cu viclenie sau din culpă gravă un viciu al bunului donat, donatorul este obligat să despăgubească donatarul de prejudiciul cauzat astfel. În acest caz, donatarul nu poate cere predarea unui alt bun sau remedierea gratuită a viciului în temeiul art.614.

(2) Dacă donatarul declară rezoluțiunea donației din cauza viciului bunului donat, dispozițiile art.623⁷ alin.(3) nu se aplică.

(3) În cazul donației sub condiție sau cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru viciile ascunse ca și vânzătorul.”

403. Capitolul III din titlul III se completează cu articolele 838¹–838⁶ cu următorul cuprins:

„**Articolul 838¹.** Irevocabilitatea donației și excepțiile sale

(1) Donația este irevocabilă, cu excepția cazurilor în care dreptul de revocare al donatorului este prevăzut de lege sau contract.

(2) În particular, contractul poate să prevadă dreptul de revocare, fie în cazul în care donatarul ar precedea donatorului, fie în cazul în care atât donatarul, cât și descendenții săi ar precedea donatorului.

(3) Donatorul își exercită dreptul de revocare prin notificare adresată donatarului sau moștenitorilor săi.

(4) În cazul revocării donației în temeiul art.838⁴, dreptul de revocare poate fi exercitat, de asemenea, de către oricare moștenitor al donatorului.

(5) În cazul revocării donației în temeiul art.838⁵, dreptul de revocare poate fi exercitat, de asemenea, pe cale oblică de către creditorii care au dreptul legal de a primi întreținere de la donator.

(6) Declarația de revocare parțială a donației se interpretează ca revocare a întregii donații dacă bunul donat este indivizibil.

Articolul 838². Termenul de revocare a donației

Donatorul sau, în cazul prevăzut la art.838¹ alin.(4), moștenitorul său este decăzut din dreptul de revocare a donației în temeiul legii dacă notificarea de revocare nu este dată în termen de 1 an din momentul în care el a cunoscut sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce, dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat.

Articolul 838³. Efectele revocării donației

(1) În cazul revocării donației, obligațiile neexecutate ale părților care rezultă din contract se sting. În caz de revocare parțială, obligațiile neexecutate se sting doar în partea corespunzătoare revocării parțiale.

(2) În cazul revocării donației, donatarul este obligat să restituie bunul donat. Se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1397³–1397⁸, sub rezerva aplicării dispozițiilor art.838⁴ alin.(3).

(3) Decesul donatorului după revocarea donației nu stinge obligația donatarului de restituire.

Articolul 838⁴. Revocarea donației pentru ingratitude

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei persoane apropiate acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o persoană apropiată acestuia, fapt care atestă o ingratitude gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată.

(2) Revocarea pentru ingratitude este exclusă dacă donatorul, în cunoștință de cauză, îl iartă pe donatar.

(3) În cazul revocării pentru ingratitude, donatarul nu poate invoca excepția de diminuare a îmbogățirii prevăzută la art.1397⁷.

Articolul 838⁵. Revocarea donației în caz de stare de nevoie

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația dacă nu este în stare să se întrețină din contul patrimoniului sau venitului său.

(2) Se prezumă că donatorul nu este în stare să se întrețină dacă sînt întrunite condițiile stabilite de lege pentru a cere întreținere de la o altă persoană sau pentru a primi prestații de asigurări sociale în sistemul public, chiar dacă donatorul nu a exercitat aceste drepturi.

(3) Dreptul de revocare este suspendat pe perioada în care donatarul întreține donatorul, iar ultimul are dreptul legal de a fi întreținut. Pe aceeași perioadă este suspendată curgerea termenului de revocare a donației. Dacă donatarul încetează întreținerea, iar donatorul revocă donația, obligația de restituire a donatarului se va reduce cu valoarea întreținerii oferite.

(4) Donatorul care nu este în stare să se întrețină în sensul alin.(1) și (2) sau care în mod iminent se va afla în această situație poate suspenda executarea obligațiilor sale rămase neexecutate care rezultă din contractul de donație. Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător dreptului de a suspenda executarea. Dacă donatorul suspendă executarea, donatarul poate declara rezoluțiunea donației.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care de revocarea donației depinde fie aptitudinea donatorului de a îndeplini obligațiile de întreținere prevăzute de lege sau prin hotărîre judecătorească, fie apariția acelor obligații.

Articolul 838⁶. Dreptul de revocare din alte motive întemeiate

(1) Donatorul are dreptul să revoce donația în situația în care există alte circumstanțe decisive care au stat la baza încheierii contractului (boala fatală a donatorului, intenția de căsătorie sau căsătoria donatarului, relația de căsătorie dintre donator și donatar etc.) și care s-au schimbat esențial după încheierea contractului, dacă în urma acestei schimbări:

a) folosul oferit donatarului este vădit nepotrivit sau excesiv; sau

b) este vădit injust de a obliga donatorul să respecte donația.

(2) Dreptul de revocare prevăzut la alin.(1) apare doar dacă:

a) schimbarea circumstanțelor era atât de imprevizibilă, încât donatorul, la momentul încheierii contractului, nu ar fi putut în mod rezonabil să o prevadă; și

b) donatorul nu și-a asumat riscul acestei schimbări a circumstanțelor.”

404. La articolul 839:

alineatul (1) se completează în final cu textul: „Acest contract este cu titlu oneros și aleatoriu.”

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Orice clauză a contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul beneficiarului întreținerii este nulă.”

405. La articolul 840 alineatul (2), după cuvântul „bunului” se introduc cuvintele „prin lege”.

406. Codul se completează cu articolul 840¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 840**¹. Întinderea obligației de întreținere

(1) Dobânditorul datorează beneficiarului întreținerii prestații stabilite în mod echitabil, ținându-se seama de valoarea bunului înstrăinat și de condiția socială anterioară a beneficiarului întreținerii.

(2) Dacă în contract nu este prevăzut altfel, dobânditorul este obligat să asigure beneficiarului, în special, hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum și folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile și cheltuielile necesare în caz de boală.

(3) Orice clauza prin care beneficiarul întreținerii se obligă la prestarea unor servicii este lovită de nulitate absolută.”

407. La articolul 841 alineatul (1), după cuvintele „poate cere” se introduc cuvintele „pe cale judiciară”.

408. Articolele 842–846 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 842.** Garanții pentru beneficiarul întreținerii

(1) În timpul vieții beneficiarului întreținerii, dobânditorul nu are dreptul să înstrăineze bunul. În cazul imobilelor și al altor bunuri asupra cărora drepturile se dobândesc, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, această interdicție se notează în registrul respectiv.

(2) Gajarea sau grevarea în alt mod a bunului se permite numai cu acordul beneficiarului întreținerii.

Articolul 843. Riscul pieirii bunului

Pieirea sau diminuarea valorii bunului din motive care nu sînt imputabile beneficiarului întreținerii nu-l degreveză pe dobânditor de obligațiile pe care și le-a asumat în bază de contract.

Articolul 844. Rezoluțiunea înstrăinării bunului cu condiția întreținerii pe viață

(1) Beneficiarul întreținerii este în drept să ceară rezoluțiunea în condițiile legii.

(2) Dobânditorul poate să declare rezoluțiunea dacă situația materială nu îi permite să continue executarea obligațiilor contractuale în virtutea unor circumstanțe independente de voința lui.

Articolul 845. Efectele rezoluțiunii înstrăinării bunului cu condiția întreținerii pe viață

(1) În cazul rezoluțiunii de către beneficiarul întreținerii, acesta are dreptul să ceară fie restituirea bunului, fie plata valorii lui.

(2) Cu excepția cazului în care dobânditorul declară, în condițiile legii, rezoluțiunea pe motiv de neexecutare a obligației beneficiarului întreținerii, valoarea întreținerii prestate de dobânditor nu trebuie restituită.

Articolul 846. Efectele decesului dobânditorului

(1) La decesul dobânditorului, drepturile și obligațiile lui trec la moștenitori.

(2) Moștenitorul are dreptul de a alege între executarea obligațiilor sau rezoluțiune.”

409. Articolul 847 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Rentei constituite cu titlu gratuit i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale privitoare la

donatie.

(5) Orice clauză a contractului de rentă care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul credentierului este nulă.”

410. Articolele 849, 855 și 856 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 849.** Forma contractului de rentă

Contractul care prevede obligația de a transmite renta în viitor trebuie autentificat notarial.”

„**Articolul 855.** Rezoluțiunea rentei la cererea persoanei care are dreptul la întreținere

(1) Instanța de judecată pronunță rezoluțiunea rentei la cererea terțului care are dreptul de a fi întreținut de cel obligat la plata rentei dacă acesta, din cauza rentei, nu-și poate îndeplini obligațiile față de terț. În cazul pronunțării rezoluțiunii, bunul dat de cel care a constituit renta se întoarce la acesta.

(2) Debientierul nu poate pretinde credentierului întoarcerea ratelor plătite.

Articolul 856. Rezoluțiunea rentei de către una dintre părți

(1) Atît debientierul, cît și credentierul au dreptul la rezoluțiunea rentei dacă, în urma neexecutării obligațiilor sau din alte motive temeinice, continuarea acestor raporturi nu mai este posibilă.

(2) Cu excepția cazului în care debientierul declară rezoluțiunea pe motiv de neexecutare a obligațiilor credentierului, prestația efectuată de debientier nu este restituită.”

411. La articolul 858, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Moștenitorul are dreptul de a alege între executarea obligațiilor sau rezoluțiunea rentei.”

412. La articolul 859 alineatul (1), cuvîntul „dă” se substituie cu cuvintele „se obligă să dea”.

413. Articolul 863:

la alineatul (2), cuvintele „neimputabilă lui (cazul fortuit)” se substituie cu cuvintele „în afara controlului său”;

la alineatul (3), cuvintele „cu împrumut” se substituie cu cuvintele „în comodat”.

414. Articolul 864 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 864.** Obligația de restituire a bunului

(1) Comodatarul este obligat să restituie, la expirarea termenului comodatului, bunul primit în folosință gratuită.

(2) În cazul în care contractul nu prevede termenul comodatului, comodatarul este obligat să restituie bunul la sfîrșitul valorificării lui în scopul menționat în contract. Comodantul poate cere restituirea bunului mai devreme dacă a trecut o perioadă suficientă pentru valorificarea lui.

(3) Dacă termenul comodatului nu poate fi determinat în baza scopurilor de utilizare a bunului, comodantul este în drept să ceară restituirea bunului în orice moment.”

415. La articolul 866:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 866.** Dreptul la rezoluțiunea comodatului”;

în partea introductivă, cuvintele „rezilia contractul de comodat” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea comodatului”.

416. Articolul 867 se completează cu alineatele (3)–(5) cu următorul cuprins:

„(3) Pînă la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros, cu excepția cazului în care ambele părți sînt persoane fizice care nu au calitatea de profesionist.

(4) Un contract nu se consideră contract de împrumut doar pentru că prevede un termen pentru executarea obligației pecuniare, cu excepția cazului în care împrumutatul este obligat să plătească dobîndă suplimentar la acea obligație pecuniară.

(5) Cu toate acestea, părțile pot conveni ca o sumă datorată în temeiul unei obligații existente să se plătească în viitor în condițiile unui contract de împrumut.”

417. Articolele 869 și 870 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 869.** Dobînda în baza contractului de împrumut

(1) În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobînzii, a cărei rată anuală nu poate depăși dublul ratei de referință CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părțile au stipulat rata dobînzii. În sensul prezentului alineat, rata de referință CHIBOR este rata calculată

în modul stabilit de Banca Națională a Moldovei, în baza cotațiilor orientative/ferme ale băncilor contribuții pentru plasarea mijloacelor bănești în lei moldovenești la alte bănci, pe termen de 12 luni.

(2) Interdicția prevăzută la alin.(1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de creditare nebanară, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Rata dobânzii prin care se încalcă dispozițiile alin.(1) se reduce de drept pînă la rata maximă permisă conform alin.(1). Orice clauză contrară este nulă.

(4) În sensul prezentului articol, prin dobîndă se înțelege atît sumele socotite în bani cu acest titlu, cît și alte prestații, sub orice titlu sau denumire, la care împrumutatul se obligă drept preț al utilizării împrumutului.

(5) Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobîndă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

(6) Se plătește dobîndă la expirarea fiecărui an pentru perioada dintre momentul indicat la alin.(5) și cel al restituirii împrumutului dacă în contract nu este prevăzut altfel.

(7) În cazul în care împrumutatul nu plătește dobînda în termen, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a împrumutului și a dobânzii aferente.

Articolul 870. Rezoluțiunea pentru înrăutățirea situației împrumutatului

Împrumutătorul are dreptul să declare rezoluțiunea și să fie eliberat de obligația de a acorda împrumutul în cazul în care situația materială a împrumutatului se înrăutățește substanțial, fapt ce ar periclita restituirea împrumutului, chiar dacă înrăutățirea s-a produs înainte de încheierea contractului și a devenit cunoscută împrumutătorului ulterior.”

418. Codul se completează cu articolul 870¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 870¹.** Destinația împrumutului

În cazul în care contractul prevede că împrumutul se va folosi pentru o destinație stipulată, împrumutatul este obligat să furnizeze, la cererea împrumutătorului, informația necesară pentru a permite împrumutătorului să verifice respectarea destinației.”

419. La articolul 871, alineatul (1) se completează în final cu textul: „O asemenea restituire are ca efect rezoluțiunea împrumutului.”

420. Articolele 872, 874, 876 și 877 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 872.** Efectele nerestituirii împrumutului

(1) În cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, dispozițiile art.623²⁰ se aplică în modul corespunzător dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) Dacă în contract este prevăzută restituirea împrumutului în rate și împrumutatul nu le restituie în modul stabilit, împrumutătorul poate cere restituirea imediată a întregului împrumut și a dobânzii aferente în condițiile stabilite la art.576 alin.(2) și (4).

(3) În cazul în care nu poate restitui bunul, împrumutatul trebuie să plătească valoarea acestuia calculată în funcție de locul și timpul executării obligației.”

„**Articolul 874.** Răspunderea împrumutătorului pentru viciile bunului

(1) Împrumutătorul poartă răspundere pentru viciile bunului împrumutat fără dobîndă în conformitate cu regulile de răspundere a comodantului.

(2) Împrumutătorul poartă răspundere pentru viciile bunului împrumutat cu dobîndă în conformitate cu regulile de răspundere a vînzătorului.”

„**Articolul 876.** Forma contractului de locațiune

Contractul de locațiune a unui bun imobil trebuie să fie întocmit în scris.

Articolul 877. Termenul maxim al locațiunii

Termenul locațiunii nu poate depăși 99 de ani.”

421. Articolul 878 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Locatorul garantează contra viciului material sau juridic chiar dacă nu l-a cunoscut la încheierea contractului.”

422. La articolul 879 alineatul (2), cuvintele „nu produc efecte” se substituie cu cuvintele „sînt nule”.

423. La articolul 881, după cuvîntul „știa” se introduce textul „sau trebuia, în mod rezonabil, să știe”, iar în final se introduce textul „și 880”.

424. Articolul 882 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 882.** Nulitatea clauzei privind exonerarea de răspundere sau diminuarea ei

Clauza în al cărei temei locatarul este exonerat de răspundere pentru vicii sau răspunderea lui este diminuată nu poate fi invocată în partea în care se referă la viciile pe care locatarul nu le-a adus în prealabil la cunoștința locatarului consumator. Orice clauză contrară în detrimentul consumatorului este lovită de nulitate absolută.”

425. La articolul 884, cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

426. Articolul 886:

la alineatul (1), cuvintele „stabilit în contractul de locațiune” se substituie cu cuvîntul „locațiunii”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.888 alin.(1) lit.c), plata cheltuielilor suplimentare este obligatorie numai în cazul în care există un acord între părți.”

427. Articolele 887 și 888 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 887.** Temeiurile și condițiile de modificare a chiriei

(1) Quantumul chiriei poate fi modificat prin acordul părților. Locatarul poate cere instanței de judecată modificarea chiriei prin hotărîre judecătorească numai o dată în an și numai în cazul în care condițiile economice fac ca neajustarea să fie inechitabilă, cu excepția cazului în care locatarul și-a asumat riscul schimbării condițiilor economice.

(2) Locatarul are dreptul să ceară reducerea chiriei în cazul în care condițiile, stipulate în contract, de folosire a bunului sau starea lui s-au înrăutățit, în conformitate cu dispozițiile art.623¹¹. Dispozițiile art.602–623²⁴ rămîn aplicabile.

Articolul 888. Obligațiile locatarului

(1) Locatarul este obligat:

- a) să folosească bunul potrivit destinației și în conformitate cu clauzele contractului;
- b) să păstreze și să asigure integritatea bunului;
- c) să acopere cheltuielile curente de folosire și întreținere în stare normală a bunului;
- d) să efectueze reparația curentă a bunului.

(2) Reformația curentă presupune intervențiile necesare în rezultatul folosinței conform destinației a bunului și care, în mod echitabil, pot fi puse pe seama locatarului, avînd în vedere în special natura bunului, destinația pentru care este folosit și termenul locațiunii.

(3) Locatarul nu este obligat să efectueze reformațiile curente doar pentru a înlătura efectele uzurii normale a bunului.”

428. Codul se completează cu articolul 888¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 888¹.** Răspunderea pentru uzura bunului închiriat

(1) Locatarul nu poartă răspundere pentru uzura normală a bunului închiriat dacă acesta a fost folosit potrivit destinației și în conformitate cu clauzele contractului.

(2) Uzura normală presupune semnele obișnuite și inevitabile ale unei folosințe prudente însoțite de întreținere corespunzătoare.”

429. La articolul 889 alineatul (2), cuvintele „poate rezilia contractul de locațiune” se substituie cu cuvintele „are dreptul la rezoluțiunea locațiunii”.

430. La articolul 890 alineatul (1), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

431. Articolul 893 se abrogă.

432. La articolul 894, alineatele (6) și (7) vor avea următorul cuprins:

„(6) Termenul sublocațiunii nu poate depăși termenul locațiunii.

(7) Cesiunea locațiunii eliberează locatarul anterior de obligații. Dacă obiectul locațiunii este un

imobil de locuit, orice clauză contrară prezentului alineat este nulă.”

433. Articolul 895 va avea următorul cuprins:

„Articolul 895. Acțiunile directe contra sublocatarului

(1) În caz de neplată a chiriei cuvenite în temeiul locațiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar pînă la concurența chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului. Sublocatarul nu poate opune plățile făcute cu anticipație.

(2) Plata făcută de sublocatar, fie în temeiul unei clauze a contractului de sublocațiune comunicate locatarului, fie în conformitate cu uzanțele locale, nu este considerată făcută cu anticipație.

(3) Locatorul își păstrează dreptul prevăzut la alin.(1) atunci cînd creanța avînd ca obiect chiria datorată în temeiul sublocațiunii a fost cesionată.

(4) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrînge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune.”

434. La articolul 896, cuvintele „rezilierea contractului de sublocațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea sublocațiunii”.

435. Articolele 898–900 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 898. Obligația efectuării reparației capitale

(1) Locatorul este obligat să efectueze reparația capitală a bunului închiriat dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) Reparația capitală se efectuează în termenul stabilit în contract sau cînd reiese dintr-o necesitate stringentă.

(3) Nerespectarea de către locator a obligației prevăzute la alin.(1) și (2) acordă locatarului dreptul să efectueze reparația capitală și să treacă cheltuielile de reparație capitală în contul chiriei.

(4) Reparația capitală presupune toate intervențiile necesare pentru îndeplinirea obligației locatarului prevăzute la art.878 alin.(1), cu excepția reparațiilor curente.

(5) În orice caz, locatorul va fi ținut să efectueze reparațiile necesare pentru a înlătura prejudiciul adus bunului închiriat de un eveniment în afara controlului locatarului sau al persoanelor cărora le-a permis folosința bunului sau accesul la el. Prezumția prevăzută la art.892 rămîne aplicabilă.

(6) Locatorul nu este obligat să efectueze reparațiile necesare doar pentru a înlătura efectele uzurii normale a bunului.

(7) Locatorul poate pune pe seama locatarului cheltuielile reparației capitale în măsura în care reparația este necesară pentru a repara prejudiciul pentru care răspunde locatarul conform art.892.

Articolul 899. Obligația locatarului de a informa

(1) Locatarul este obligat să informeze locatorul despre deteriorarea bunului închiriat sau existența vreunui pericol, despre orice drept sau pretenție a unui terț, dacă aceste circumstanțe necesită intervenția sau apărarea din partea locatorului.

(2) Locatarul este obligat să informeze locatorul conform alin.(1) într-un termen rezonabil după ce a cunoscut pentru prima dată acea circumstanță și caracterul ei.

(3) Se prezumă că locatarul a cunoscut circumstanța și caracterul ei dacă trebuia, în mod rezonabil, să o cunoască.

Articolul 900. Efectele schimbării proprietarului bunului închiriat

(1) Dacă bunul închiriat este înstrăinat de locator unui terț, acesta din urmă se subrogă de drept locatarului în drepturile și obligațiile care decurg din locațiune dacă locațiunea este opozabilă terțului.

(2) Locațiunea este opozabilă terțului care dobîndește dreptul de proprietate sau alt drept real asupra bunului închiriat dacă, la data dobîndirii, terțul cunoștea sau trebuia să cunoască existența locațiunii sau dacă bunul închiriat se afla în posesia locatarului.

(3) În cazul bunurilor asupra cărora dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate prevăzut de lege, locațiunea, de asemenea, este opozabilă terțului dobînditor dacă, la data dobîndirii, era notată în acel registru. În absența acestei notări, locațiunea este opozabilă în temeiul alin.(2) doar dacă termenul ei nu depășește 3 ani, în cazul bunului

imobil, sau 1 an, în cazul celorlalte bunuri asupra cărora dreptul de proprietate se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate prevăzut de lege.

(4) Locatorul inițial rămîne răspunzător pentru prejudiciul cauzat locatarului anterior înstrăinării.

(5) Cînd locatarul bunului înstrăinat a dat garanții locatorului pentru îndeplinirea obligațiilor sale, dobînditorul se subrogă în drepturile care izvorăsc din aceste garanții, în condițiile legii.

(6) Restabilirea dreptului de proprietate, pe motiv de nulitate, rezoluțiune sau pe alt temei conform legii, la locatorul inițial are ca efect restabilirea raporturilor de locațiune. Această regulă nu afectează prestațiile executate înainte de data restabilirii.”

436. La articolul 901 alineatul (2), cuvîntul „rezilierea” se substituie cu cuvîntul „rezoluțiunea”.

437. Articolul 902 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 902.** Decesul locatarului sau al locatorului

Locațiunea nu încetează prin decesul locatarului, nici prin cel al locatorului, cu excepția cazului în care contractul prevede altfel sau a cazului în care, în funcție de circumstanțe, contractul nu mai poate fi menținut.”

438. La articolul 903 litera a), cuvîntul „contractului” se substituie cu cuvîntul „locațiunii”.

439. La articolul 904 alineatele (1) și (2), cuvintele „contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „termenului locațiunii”.

440. Articolul 905 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 905.** Rezoluțiunea locațiunii

(1) În cazul locațiunii fără termen, oricare dintre părți are dreptul la rezoluțiunea locațiunii cu un preaviz de 3 luni pentru imobile și de o lună pentru bunurile mobile.

(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului de preaviz stabilit de lege sau contract nu produce efecte decît de la expirarea aceluia termen.

(3) Dacă locuința sau orice altă încăpere destinată pentru locuit se află într-o stare ce creează un pericol real pentru sănătate, locatarul are dreptul la rezoluțiunea locațiunii fără respectarea termenului de preaviz. Locatarul are acest drept și în cazul în care, la încheierea contractului, știa despre pericol și nu a înaintat pretenții în legătură cu acesta.

(4) Rezoluțiunea locațiunii are ca efect și rezoluțiunea sublocațiunii dacă în contractul de locațiune nu este prevăzut altfel.”

441. Articolul 906:

în denumire și la alineatul (1), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”;

la alineatul (2), cuvintele „reziliere a contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiune a locațiunii”.

442. Articolul 907:

în denumire și la alineatul (1), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”;

la alineatul (2), cuvintele „reziliere a contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiune a locațiunii”.

443. La articolul 909 alineatul (1), cuvintele „rezilierea contractului de locațiune” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea locațiunii”.

444. Capitolul VIII din titlul III se completează cu articolul 910¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 910¹.** Limitarea dreptului de a cere chiria ratată

(1) În cazul în care a rezolvit contractul de locațiune pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către locatar, locatorul nu are dreptul de a cere chiria pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a locațiunii. Această regulă nu împiedică locatorul să ceară, conform dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor, repararea prejudiciului cauzat.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special atunci cînd locatarul a renunțat, contrar condițiilor locațiunii, la folosința bunului, iar locatorul a acceptat restituirea lui.”

445. Capitolele IX și X din titlul III vor avea următorul cuprins:

„Capitolul IX

ARENDA

Secțiunea 1 Dispoziții generale

Articolul 911. Contractul de arendă

(1) Prin contractul de arendă, o parte (arendator) se obligă să dea celeilalte părți (arendăș) un teren agricol și/sau alte bunuri agricole în posesie și folosință pe o durată determinată, iar aceasta se obligă să efectueze plata de arendă.

(2) În sensul prezentului capitol prin bunuri agricole se înțeleg mijloace fixe (terenuri cu destinație agricolă, inclusiv din intravilanul localităților, și ale fondului de rezervă, mașini, utilaje și instalații destinate lucrărilor agricole, construcții, inclusiv construcții hidrotehnice, platforme și spații de depozitare destinate păstrării producției agricole, cu terenurile aferente acestora, animale care se folosesc în procesul agricol) și, după caz, mijloace circulante.

(3) Contractului de arendă i se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la locațiune în măsura în care prezentul capitol nu prevede altfel.

Secțiunea a 2-a Apariția dreptului de arendă, modificarea și încetarea lui

Articolul 912. Încheierea contractului de arendă

(1) Contractul de arendă se încheie în formă scrisă.

(2) Dacă părțile nu convin altfel, dreptul de posesie și folosință asupra bunurilor agricole arendate se naște din momentul semnării contractului de arendă și poate fi exercitat doar după semnarea actului de predare-primire.

(3) Contractul de arendă trebuie să prevadă date privind:

- a) obiectul contractului;
- b) termenul arende;
- c) componența, forma și cuantumul plății pentru arendă;
- d) condițiile de folosire a obiectelor situate pe teren, inclusiv a utilajului și a tehnicii agricole.

(4) La cererea uneia dintre părți, la contractul de arendă a terenurilor agricole se anexează copia planului cadastral al acestor terenuri.

(5) În cazul în care se dă în arendă o parte dintr-un teren divizibil sau dintr-o construcție capitală, la actul de predare-primire se anexează copia planului cadastral al terenului sau al construcției, cu marcarea părții ce se dă în arendă.

Articolul 913. Descrierea bunului agricol arendat

(1) La începutul și la încetarea arende, părțile contractante sînt obligate să întocmească, în termen de 5 zile lucrătoare, acte de predare-primire a bunului agricol arendat.

(2) Actul de predare-primire a terenului agricol arendat va conține date privind:

- a) numărul cadastral al terenului;
- b) suprafața;
- c) bonitatea;
- d) modul de folosință;
- e) starea terenului (prelucrat, neprelucrat, cultivat etc.);
- f) viciile materiale și juridice;
- g) alte date, la cererea părților.

(3) Actul de predare-primire a bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile, va conține date privind:

- a) denumirea și destinația bunurilor;
- b) starea tehnică;
- c) anul fabricării sau dării în exploatare, termenul general și termenul care a rămas de exploatare a

bunurilor;

- d) efectuarea ultimei reparații curente și capitale;
- e) valoarea reală a bunurilor agricole evaluată conform legislației;
- f) condițiile de folosire;
- g) viciile materiale și juridice;
- h) alte date, la cererea părților.

(4) Din momentul semnării, actul de predare-primire devine parte integrantă a contractului de arendă. Neincluderea unei informații prevăzute la alin.(2) sau (3) nu afectează valabilitatea actului de predare-primire.

Articolul 914. Termenul arendei

(1) Termenul arendei se stabilește de către părțile contractante, dar nu va fi mai mic de 1 an și mai mare de 30 de ani.

(2) La darea în arendă a terenurilor agricole în scopul sădirii unor plantații multianuale, termenul arendei va fi de cel puțin 25 de ani, dacă în contract nu este prevăzut un alt termen.

Articolul 915. Prelungirea contractului de arendă

(1) Contractul de arendă poate fi prelungit cu acordul comun al părților.

(2) În cazul în care contractul nu prevede altfel, partea care intenționează să nu prelungească contractul de arendă este obligată să avizeze cealaltă parte cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea termenului contractului.

(3) În cazul în care termenul arendei expiră, iar arendatorul nu cere să i se predea bunurile arendate și arendașul continuă exploatarea acestora, contractul de arendă se consideră prelungit pentru un an agricol.

Articolul 916. Notarea arendei, înregistrarea arendei

(1) Arenda terenurilor agricole încheiată pe un termen mai mare de 5 ani trebuie notată în registrul bunurilor imobile.

(2) În cazul în care un arendaș încheie contracte de arendă cu mai mulți arendatori, la inițiativa autorității administrației publice locale, primirea cererilor de notare a arendei în registrul bunurilor imobile se efectuează de către registratorul organului cadastral teritorial pe teritoriul localității.

(3) Organul cadastral teritorial prezintă, în termen de o lună de la efectuarea înregistrărilor, autorității administrației publice locale de nivelul întâi din zona sa de activitate informația respectivă din registrul bunurilor imobile privind notarea arendei sau modificările la notare, precum și radierea notărilor.

(4) Arenda terenurilor agricole încheiată pe un termen de până la 5 ani inclusiv se înregistrează la primăria localității în a cărei rază teritorială se află terenurile. Înregistrarea arendei conform prezentului alineat nu produce efectele juridice ale notării în registrul bunurilor imobile.

(5) Arendașul, în termen de 3 luni de la data încheierii contractului de arendă, asigură notarea arendei conform alin.(1) sau, după caz, asigură înregistrarea arendei conform alin.(4). Nenotarea are ca efect inopozabilitatea contractului față de terț.

(6) În caz de neînregistrare a arendei în termenul prevăzut la alin.(5), arendașul poartă răspunderea prevăzută de lege.

(7) Notarea benevolă la organul cadastral teritorial a arendei încheiate pe un termen de până la 5 ani îl scutește pe arendaș de obligația de a o înregistra la primărie.

Articolul 917. Înregistrarea arendei în registrul contractelor de arendă

(1) Arenda încheiată pe un termen de până la 5 ani inclusiv se înregistrează în registrul contractelor de arendă ținut de primăria localității în a cărei rază teritorială se află terenurile și alte bunuri agricole arendate. În cazul în care terenurile și alte bunuri agricole date în arendă sînt amplasate pe teritoriul mai multor localități, arenda se înregistrează la primăria fiecăreia dintre aceste localități.

(2) Primăria ține registrul contractelor de arendă în modul stabilit de prezentul capitol, de alte acte

legislative și de regulamentul aprobat de Guvern.

(3) Pentru înregistrarea arendei la primărie, arendașul (reprezentantul acestuia) prezintă:

a) 3 exemplare ale contractului de arendă, dintre care unul este originalul sau o copie autenticată în condițiile legii;

b) extrasul din registrul de publicitate în care este înregistrat arendașul;

c) documentul ce confirmă împuternicirile reprezentantului arendașului, după caz;

d) bonul de achitare a plății pentru înregistrare.

(4) Registrul contractelor de arendă este ținut de inginerul cadastral, de secretarul consiliului local sau de o altă persoană desemnată în modul stabilit.

(5) În registrul contractelor de arendă se înregistrează date privind:

a) părțile contractante, domiciliul ori sediul acestora;

b) numerele cadastrale, suprafața, bonitatea și modul de folosință a terenurilor date în arendă;

c) termenul arende;

d) plătitorul impozitelor aplicate asupra bunului agricol arendat;

e) alte date, după caz.

(6) Înregistrarea arendei se confirmă prin aplicarea ștampilei primăriei, prin notarea în contract a datei înregistrării și prin semnătura persoanei împuternicite cu efectuarea înregistrării.

(7) Arendașului i se remit două exemplare ale contractului de arendă înregistrat.

(8) Înregistrarea arende, a modificărilor introduse în contract, a documentelor privind rezoluțiunea arende, precum și eliberarea extraselor respective se efectuează contra plată, al cărei quantum maxim este stabilit de Guvern. Plata menționată se varsă la bugetul unității administrativ-teritoriale.

(9) Ținerea registrului contractelor de arendă se coordonează cu ținerea cadastrului funciar, a sistemului informațional fiscal și a altor sisteme, în modul prevăzut de legislație.

Secțiunea a 3-a

Drepturile și obligațiile părților contractului de arendă

Articolul 918. Drepturile părților

(1) Arendatorul este în drept să verifice oricând modul în care arendașul exploatează bunurile sale date în arendă, fără a interveni în activitatea curentă a acestuia, și să obțină informația necesară.

(2) Bunurile agricole, altele decât terenurile, transmise arendașului, dar nefolosite în procesul tehnologic de producție, pot fi conservate ori vândute cu consimțământul arendatorului. Cheltuielile ce țin de conservarea sau vânzarea acestor bunuri se trec în contul plății pentru arendă în cazul în care contractul nu prevede altfel.

(3) Arendașul (sau deținătorul terenului vecin cu cel arendat) are dreptul prioritar la încheierea contractului de arendă pe un nou termen în cazul în care:

a) și-a onorat obligațiile contractuale luate anterior;

b) bunurile arendate se dau în arendă pe un nou termen;

c) acceptă noile clauze contractuale stabilite de arendator.

(4) Arendașul are drept de preemțiune în cazul vânzării de către arendatorul proprietar a bunurilor date în arendă.

(5) Dispozițiile alin.(4) nu se aplică dacă arenda este inopozabilă terțului cumpărător. Dreptul arendașului de a cere repararea prejudiciului de la arendatorul care a încălcat dreptul de preemțiune rămîne neafectat.

Articolul 919. Obligațiile părților

(1) Arendatorul este obligat:

a) să predea bunurile agricole date în arendă în termenele și în condițiile stipulate în contract;

b) să acționeze într-o manieră care să nu împiedice folosința normală a bunurilor date în arendă;

c) să plătească arendașului, în cazul rezoluțiunii arende înainte de încheierea anului agricol, valoarea fructelor care, deși încă neseperate, vor putea fi separate înainte de sfârșitul anului agricol în condițiile unei gospodării normale;

d) să predea arendașului cartea istoriei cîmpurilor, întocmită cu cel puțin 3 ani pînă la data încheierii contractului de arendă;

e) să execute alte condiții prevăzute de legislație sau de contract.

(2) La încheierea contractului de arendă, arendatorul este obligat să informeze arendașul despre drepturile terților asupra bunurilor date în arendă. Nerespectarea acestei prevederi acordă arendașului dreptul la reducerea mărimii plății pentru arendă sau la rezoluțiunea arendei, precum și la despăgubiri, cu excepția cazului cînd arendașul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască existența dreptului terților.

(3) Arendașul este obligat:

a) să folosească bunurile arendate ca un bun proprietar, conform clauzelor contractului;

b) să mențină potențialul productiv al bunurilor arendate, să le restituie, la expirarea termenului stipulat în contract, în starea corespunzătoare clauzelor contractului, ținîndu-se cont de gradul de uzură;

c) să achite plata pentru arendă în termenul și în modul stabilit;

d) să achite impozitele și alte plăți prevăzute de legislație, în cazul în care contractul nu prevede altfel;

e) să predea arendatorului cartea istoriei cîmpurilor, întocmită cu cel puțin 3 ani pînă la data încetării sau rezoluțiunii arendei;

f) să respecte alte condiții prevăzute de legislație sau de contract.

Articolul 920. Încetarea arendei

(1) Arenda încetează odată cu expirarea termenului pentru care a fost convenită.

(2) Încetarea arendei înainte de termen are loc în conformitate cu legea sau contractul.

Articolul 921. Rezoluțiunea arendei

(1) Afară de alte cazuri prevăzute de lege sau contract, arendatorul are dreptul de a declara rezoluțiunea arendei dacă arendașul:

a) nu a notat arenda în registrul bunurilor imobile sau, după caz, nu a înregistrat contractul în registrul contractelor de arendă în termenul prevăzut la art.916 alin.(5);

b) refuză fără justificare să ia în arendă bunurile agricole stipulate în contract;

c) a înrăutățit starea bunurilor astfel, încît ea nu poate fi restabilită pînă la expirarea termenului arendei.

(4) Arendașul are dreptul să declare rezoluțiunea arendei în cazul în care:

a) arendatorul refuză să dea în arendă bunurile stipulate în contract, nu le-a transmis la timp ori face imposibilă exploatarea bunurilor arendate, cu excepția cazului în care aceste împrejurări sînt imputabile arendașului;

b) bunurile arendate au ajuns într-o stare inutilizabilă din cauza unor evenimente în afara controlului său.

Articolul 921¹. Consecințele rezoluțiunii arendei unui teren

Dacă rezoluțiunea arendei unui teren agricol are loc pînă la încheierea anului agricol, arendatorul este obligat să plătească arendașului valoarea fructelor care, deși încă neseperate, vor putea fi separate înainte de sfîrșitul anului în condițiile unei gospodării normale. La compensarea valorii fructelor se iau în calcul și datoriile părților la momentul rezoluțiunii arendei.

Secțiunea a 4-a

Plata pentru arenda terenurilor agricole.

Cuantumul și modul de achitare.

Subarenda terenurilor agricole

Articolul 921². Plata pentru arenda terenurilor agricole

(1) Plata pentru arenda terenurilor agricole se stabilește în unități bănești, se face în natură, în bani sau în natură și în bani ori într-o altă formă, potrivit acordului dintre părțile contractante, și se efectuează

în termenul și în locul prevăzute în contractul de arendă.

(2) Plata în natură pentru arenda terenurilor agricole se stabilește într-o cantitate determinată de produse agricole sau într-un procent determinat din volumul producției. Produsele cu care se plătește arenda se stabilesc de către părți, în funcție de specificul activității agricole și de zonă.

(3) Termenele și locul efectuării plății în natură pentru arenda terenurilor agricole, precum și calitatea produselor se stabilesc de către părți în contract, în funcție de felul produselor și de specificul obținerii acestora.

(4) Producția agricolă eliberată de către arendaș în contul plății pentru arenda terenurilor agricole se estimează la prețuri ce nu le depășesc pe cele în vigoare pe piața locală la această producție la momentul eliberării ei, în cazul în care contractul nu prevede altfel.

Articolul 921³. Repartizarea contractuală a riscurilor

(1) În contractul de arendă părțile contractante pot stabili, de comun acord, cazurile și limitele suportării prejudiciilor cauzate de calamități naturale.

(2) De comun acord, părțile pot să prevadă repartizarea pierderilor, totale sau parțiale, ale bunurilor arendate, ca urmare a unor evenimente în afara controlului arendașului care fac imposibilă sau dificilă executarea obligațiilor uneia dintre părți.

Articolul 921⁴. Reducerea arendeii

Dacă mai mult de jumătate din fructele obținute prin arendare pier din cauza unui eveniment în afara controlului arendașului, acesta este în drept să reducă proporțional plata arendeii pentru perioada respectivă. Dreptul la reducere subzistă doar pînă la separarea fructelor.

Articolul 921⁵. Dreptul de amanet al arendatorului

(1) Arendatorul, în vederea garantării creanțelor sale ce decurg din contractul de arendă, are drept de amanet asupra bunurilor aduse de arendaș și asupra fructelor bunului arendat.

(2) Amanetul arendatorului nu este opozabil creditorului gajist care și-a înregistrat gajul înainte de scadența creanței invocate pentru exercitarea amanetului.

Articolul 921⁶. Subarenda terenurilor agricole

(1) Pentru transmiterea terenurilor agricole în subarendă, arendașul este obligat să obțină încuviințarea arendatorului și să încheie un contract separat. În caz de nerespectare a acestei obligații, arendatorul are dreptul la rezoluțiunea arendeii și restituirea posesiei terenurilor agricole de la arendaș sau, după caz, subarendaș.

(2) Arendatorul va indica în încuviințarea sa terenurile agricole care pot fi date în subarendă, precum și termenul și scopul subarendeii.

(3) Contractul de subarendă a terenurilor agricole va conține informații despre contractul de arendă și încuviințarea arendatorului în al cărei temei a fost încheiat contractul de subarendă.

(4) Darea în subarendă a terenurilor agricole arendate nu absolvă arendașul de răspunderea față de arendator.

(5) Termenul subarendeii terenurilor agricole nu poate depăși termenul contractului de arendă.

(6) Subarenda de către subarendaș nu se admite.

Secțiunea a 5-a

Modul de folosire a bunurilor agricole arendate

Articolul 921⁷. Transmiterea bunurilor agricole în arendă

(1) Arendatorul este obligat să transmită arendașului în posesie și folosință bunurile în starea ce corespunde cerințelor prevăzute de contract.

(2) În cazul în care viciile materiale și viciile juridice ale bunurilor agricole arendate au fost stipulate în contract sau arendașul le-a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să le cunoască pe altă cale, arendatorul este absolvit de răspundere.

(3) În cazul în care arendatorul, în termenul stabilit, nu semnează actul de predare-primire a bunurilor arendate, arendașul este în drept să ceară aceste bunuri, precum și repararea prejudiciilor cauzate prin întârziere, ori să ceară rezoluțiunea arendei și repararea prejudiciilor cauzate prin neîndeplinirea contractului de arendă.

Articolul 921⁸. Cumpărarea bunului agricol de către arendaș

În cazul în care, pe durata termenului de arendă, arendașul și arendatorul încheie contract de vânzare-cumpărare cu privire la bunul agricol arendat, clauza care prevede că plata de arendă plătită anterior vânzării se deduce din preț este nulă.

Articolul 921⁹. Restituirea bunurilor agricole arendate

(1) Restituirea bunurilor agricole arendate se efectuează în baza actului de predare-primire, întocmit conform art.913.

(2) La expirarea termenului arendei, arendașul este obligat să restituie arendatorului bunurile agricole arendate în starea în care le-a preluat, ținându-se cont de uzura bunurilor (bonitatea solului), specificată în contract.

(3) Arendașul este în drept să separe îmbunătățirile bunurilor agricole arendate efectuate cu permisiunea arendatorului, care pot fi separate fără a deteriora bunurile, ori să ceară compensarea valorii lor de către arendator în cazul care contractul nu prevede altfel.

Secțiunea a 6-a

**Darea în arendă a terenurilor agricole proprietate
a statului sau a unității administrativ-teritoriale**

Articolul 921¹⁰. Darea în arendă a terenurilor agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale

(1) Terenurile agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale se dau în arendă de către Guvern ori entitatea în gestiunea căreia se află sau, după caz, de către autoritățile administrației publice locale, în limitele competenței și în condițiile legislației.

(2) Arendarea terenurilor agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale se face prin licitație publică dacă legea nu prevede un alt mod.

(3) Plata anuală pentru arenda terenurilor agricole proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale constituie cel puțin 2% din prețul normativ al terenului dat în arendă. În caz de nerespectare a acestor cerințe minime, se consideră că plata de arendă este egală cu cerința minimă stabilită de lege.

Secțiunea a 7-a

**Particularitățile arendei bunurilor agricole,
altele decât terenurile**

Articolul 921¹¹. Modul de calculare a plății pentru arenda bunurilor agricole, altele decât terenurile

(1) Modul de calculare a cuantumului plății pentru arenda bunurilor agricole, altele decât terenurile, se stabilește de către Guvern, în funcție de gradul de uzură al bunurilor.

(2) La arendarea bunurilor agricole, altele decât terenurile, arendașul este obligat să calculeze uzura acestora și s-o reflecte în contul său extrabilanțier.

(3) În sensul prezentei secțiuni, prin uzură a bunurilor agricole se înțelege reducerea valorii bunurilor agricole, altele decât terenurile, prin întrebuițarea îndelungată a acestora.

Articolul 921¹². Modul de achitare a plății pentru arendă

(1) Modul de achitare a plății pentru arenda bunurilor agricole, altele decât terenurile, se stabilește prin acordul părților contractante. Plata se achită anual sau se acumulează la contul de bilanț al arendașului.

(2) În cazul în care plata pentru arendă se acumulează la contul de bilanț al arendașului, acesta, cu acordul arendatorului, efectuează reparația capitală, reconstrucția sau renovarea bunurilor agricole

arendate, altele decît terenurile, și procură bunuri noi.

Articolul 921¹³. Folosirea bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile

(1) Arendașul folosește bunurile agricole arendate, altele decît terenurile, conform condițiilor stipulate în contract.

(2) Arendatorul dă în arendă bunurile agricole, altele decît terenurile, în starea corespunzătoare stipulată în contract.

(3) Dacă în timpul arendei bunurile agricole, altele decît terenurile, necesită reparație curentă, aceasta se efectuează din contul arendașului.

(4) Arendașul ia în evidență bunurile agricole arendate, altele decît terenurile, la conturile extrabilanțiere respective și le asigură de răspundere civilă în modul stabilit.

(5) În perioada arendării mijloacelor de transport și a tehnicii agricole, arendașul se consideră posesor legal al acestora și poartă răspundere civilă pentru deteriorarea lor.

(6) Fără consimțământul arendatorului se interzice casarea, gajarea, vînzarea, precum și înstrăinarea în orice alt mod a bunurilor agricole arendate, altele decît terenurile.

Articolul 921¹⁴. Reparația capitală

(1) Arendatorul este obligat să efectueze reparația capitală a bunurilor agricole date în arendă, altele decît terenurile, în cazul în care contractul nu prevede altfel.

(2) Nerespectarea de către arendator a obligației prevăzute la alin.(1) acordă arendașului dreptul de a efectua reparația capitală din cont propriu și de a trece cheltuielile suportate în contul plății pentru arenda bunurilor agricole.

Articolul 921¹⁵. Expirarea termenului arendei bunurilor agricole, altele decît terenurile. Restituirea bunurilor

(1) La expirarea termenului arendei bunurilor agricole, altele decît terenurile, arendașul este obligat să le restituie arendatorului în starea în care le-a preluat, ținîndu-se cont de gradul de uzură.

(2) În cazul în care, conform contractului, plata pentru arenda bunurilor agricole, altele decît terenurile, se acumulează la contul de bilanț al arendașului, arendașul, la expirarea termenului arendei, prin acordul părților, restituie arendatorului, prin mijloace bănești ori prin alte bunuri din proprietatea sa, plata pentru arendă neachitată, precum și sumele destinate reparației capitale a bunurilor agricole, altele decît terenurile, dar neutilizate în acest scop.

(3) În cazul arendării mijloacelor circulante, la expirarea termenului arendei, arendașul este obligat să le restituie arendatorului în natură, ținîndu-se cont de uzură, sau să restituie echivalentul în bani al acestor mijloace.

Capitolul X LEASINGUL

Articolul 922. Contractul de leasing

(1) Prin contractul de leasing, o parte (locator) se obligă să asigure celeilalte părți (locatar), în decursul unui termen convenit care depășește 1 an (termenul de leasing), posesia și folosința unui bun cumpărat de locator, precum și să acorde locatarului opțiunea de a dobîndi în proprietate bunul, de a prelungi termenul de leasing ori de a restitui bunul la expirarea termenului de leasing, iar locatarul se obligă să efectueze plățile periodice convenite (rate de leasing).

(2) Rata de leasing reprezintă plata periodică compusă dintr-o cotă-parte din valoarea de intrare a bunului și dobînda de leasing.

(3) Valoarea de intrare a bunului este compusă din costul la care a fost cumpărat bunul de către locator, inclusiv taxele și impozitele prevăzute de lege (cu excepția celor care, conform legii, urmează a fi restituite locatorului), precum și, după caz, orice alte cheltuieli acoperite de locator aferente cumpărării, predării și punerii în funcțiune a bunului prevăzute de contractul de leasing.

(4) Valoarea reziduală reprezintă suma, adițională la ratele de leasing, care, dacă este stipulată

expres în contractul de leasing, trebuie plătită de către locatar în folosul locatorului în cazul exercitării opțiunii de dobândire a proprietății.

(5) Valoarea totală reprezintă suma tuturor plăților programate a fi efectuate de către locatar în folosul locatorului conform contractului de leasing, inclusiv toate ratele de leasing, avansurile, comisioanele prevăzute de contractul de leasing în sarcina locatorului, la care se adaugă, dacă s-a stipulat expres, valoarea reziduală.

Articolul 923. Domeniul de aplicare

(1) Contractul care corespunde dispozițiilor art.922 alin.(1) se consideră contract de leasing chiar dacă părțile au exclus sau au supus unor limitări opțiunea de a prelungi termenul de leasing.

(2) Contractului de leasing i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale privind contractul de locațiune.

(3) Dispozițiile art.869 se aplică în mod corespunzător dobânzii de leasing.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător și în cazul în care locatorul dobândește bunul prin contract de antrepriză ori alt contract cu titlu oneros.

(5) Vânzătorul poate întruni calitatea de locatar în cazul în care ia în leasing bunul vândut de el (lease-back).

Articolul 924. Dreptul locatorului la informare. Schimbarea situației materiale a locatorului

(1) Locatorul are dreptul să solicite locatorului documente care reflectă starea lui financiară și/sau starea bunului solicitat de locatar și să verifice starea financiară a locatorului și/sau starea bunului solicitat de locatar.

(2) Locatorul are dreptul să declare rezoluțiunea și să fie eliberat de obligația de a transmite bunul în posesia și folosința locatorului în cazul în care situația materială a acestuia se înrăutățește substanțial, fapt ce ar periclita executarea de către acesta a obligațiilor sale contractuale, chiar dacă înrăutățirea s-a produs înainte de încheierea contractului și a devenit cunoscută locatorului ulterior.

Articolul 925. Încheierea, forma și conținutul contractului de leasing

(1) Contractul de leasing se încheie în scris. Dacă pentru vânzarea bunului legea cere o anumită formă sub sancțiunea nulității, atunci aceeași cerință de formă se aplică și contractului de leasing care are ca obiect asemenea bun.

(2) Din contractul de leasing trebuie să rezulte:

- a) valoarea de intrare a bunului;
- b) valoarea totală;
- c) dobânda de leasing;
- d) termenul de leasing;
- e) mărimea ratelor de leasing și scadența acestora.

Articolul 926. Bunul transmis în leasing

(1) Bunurile consumptibile pot fi transmise în leasing doar ca parte a unei universalități care conține predominant bunuri neconsumptibile.

(2) Bunul mobil care face obiectul contractului de leasing conservă natura mobilă pe durata aflării în leasing, chiar dacă este anexat sau încorporat într-un imobil, în măsura în care nu-și pierde individualitatea.

Articolul 927. Dreptul de alegere al locatorului

(1) Dreptul de alegere a bunului și/sau a vânzătorului aparține locatorului. În acest caz, locatorul trebuie să coordoneze în mod rezonabil cu locatorul cuprinsul contractului de vânzare-cumpărare.

(2) Dacă a furnizat specificațiile bunului sau producerii sale către locator sau vânzător, locatorul este obligat să despăgubească locatorul sau, după caz, vânzătorul în caz că respectarea de către locator sau, după caz, vânzător a respectivelor specificații a generat pretenții ale terților ale căror drepturi asupra

obiectului de proprietate intelectuală sau alte drepturi au fost astfel încălcate.

Articolul 928. Drepturile locatarului față de vânzător

(1) Locatorul trebuie să se asigure că locatarul poate exercita în mod efectiv față de vânzător drepturile de cumpărător al bunului în măsura necesară pentru ca locatarul de sine stătător:

a) să intre în posesia bunului la începutul termenului de leasing; și

b) să se bucure de posesia și folosința continuă pașnică și utilă a bunului, inclusiv să beneficieze de remedierea viciilor bunului vândut ori înlocuirea bunului viciat în condițiile contractului de vânzare-cumpărare.

(2) Locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător al bunului dacă este parte contractantă sau este numit ca terț beneficiar al acestor drepturi în contractul de vânzare-cumpărare. Vânzătorul nu răspunde în fața locatorului și a locatarului pentru același prejudiciu.

(3) Dacă locatarul nu este numit ca terț beneficiar al drepturilor de cumpărător, locatorul poartă personal față de locatar obligațiile prevăzute la alin.(1) pînă la data în care locatorul îi cesionează sau îi acordă pe altă cale locatarului aceste drepturi contra vânzătorului.

(4) Din momentul în care vânzătorul a cunoscut că locatarul beneficiază de drepturile de cumpărător în condițiile prezentului articol, modificarea sau rezoluțiunea vânzării-cumpărării nu produce efecte juridice fără consimțămîntul locatorului și al locatarului. Din același moment, înlocuirea bunului viciat cu altul de către vânzător nu poate avea loc fără consimțămîntul locatorului și al locatarului.

(5) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 929. Dreptul de proprietate asupra bunului și opozabilitatea leasingului

(1) Locatorul dobîndește de la vânzător dreptul de proprietate asupra bunului în condițiile contractului de vânzare-cumpărare încheiat între ei.

(2) Locatorul are dreptul să înstrăineze bunul în folosul terților fără consimțămîntul locatarului.

(3) Leasingul devine opozabil terților:

a) prin notare în registrul bunurilor imobile, în cazul bunurilor imobile;

b) prin notare în registrul de publicitate prevăzut de lege, în cazul bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate se dobîndește, conform legii, prin înregistrare în registrul respectiv;

c) prin înregistrare în registrul garanțiilor reale mobiliare, în cazul altor bunuri mobile decît cele prevăzute la lit.b).

(4) Chiar dacă formalitatea corespunzătoare prevăzută la alin.(3) nu a fost îndeplinită, leasingul este opozabil terțului care l-a cunoscut pe altă cale.

(5) În cazul în care leasingul este opozabil terțului dobînditor al bunului, se aplică dispozițiile art.900.

Articolul 930. Limitele răspunderii locatorului în contractul de leasing

(1) Locatorul nu răspunde pentru neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar, cu excepția cazului în care:

a) vânzătorul a fost ales de către locator;

b) neexecutarea obligației de către vânzător este justificată de neexecutarea de către locator a obligațiilor sale, inclusiv de plată, rezultate din contractul de vânzare-cumpărare.

(2) Cu excepția cazului în care locatorul poartă răspundere conform dispozițiilor alin.(1), locatarul nu poate invoca neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea leasingului.

(3) Cu excepția cazului în care locatorul poartă răspundere conform dispozițiilor alin.(1), locatarul consumator poate invoca, în cazul în care bunul nu i-a fost furnizat sau i s-a furnizat numai în parte ori bunul nu este conform cu prevederile contractului de vânzare-cumpărare, neexecutarea de către vânzător a obligațiilor față de locatar, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea leasingului, doar dacă nu a reușit să obțină satisfacerea de către vânzător a

pretențiilor la care are dreptul în temeiul contractului de vânzare-cumpărare. Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului alineat în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

(4) Pînă la exercitarea opțiunii de dobîndire în proprietate a bunului de către locatar, locatorul poartă obligația de garanție a locatarului contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind locațiunea, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(1).

(5) Locatorul nu poartă nicio răspundere față de locatar sau terți pentru prejudiciul cauzat de către bun ori care rezultă din folosința bunului pînă în momentul în care locatorul intră în posesia nemijlocită a bunului.

Articolul 930¹. Suportarea riscului și a costurilor

(1) Riscul pieririi (inclusiv pierderii sau sustragerii) sau deteriorării bunului, indiferent că a avut loc prin fapta unui terț sau în alte circumstanțe, trece la locatar în momentul în care acesta preia sau trebuia să preia posesia bunului.

(2) După trecerea riscului la locatar, acesta nu poate invoca privarea de folosința bunului sau tulburarea ei, inclusiv din cauza pierderii, sustragerii, pieririi sau deteriorării acestuia, pentru a suspenda executarea obligațiilor sale față de locator, a le reduce sau a recurge la rezoluțiunea leasingului. Dispozițiile art.930 alin.(3) rămîn aplicabile.

(3) Stingerea obligației locatorului de a asigura posesia și folosința bunului ca urmare a imposibilității de executare nu atrage stingerea obligației corelative a locatarului de a plăti ratele de leasing, cu excepția cazului în care imposibilitatea este cauzată de un viciu juridic al bunului care a fost ales de către locator.

(4) Locatarul este obligat să suporte cheltuielile de întreținere și de reparație capitală și curentă a bunului.

Articolul 930². Asigurarea bunului

(1) Contractul de leasing poate prevedea obligația de a contracta asigurarea bunului contra riscurilor asigurate stipulate. Dacă partea obligată să contracteze asigurarea bunului nu a executat această obligație, cealaltă parte poate executa obligația și cere de la partea obligată rambursarea primei de asigurare și a altor cheltuieli aferente asigurării.

(2) Indiferent dacă asigurarea bunului contra riscurilor este contractată de locator sau de locatar, contractantul trebuie să indice locatorul sau creditorul locatorului ca asigurat prioritar al despăgubirii de asigurare și locatarul ca asigurat subsidiar.

(3) Contractantul asigurării va transmite celeilalte părți a contractului de leasing un exemplar al contractului de asigurare. Fiecare parte este ținută să respecte condițiile contractului de asigurare în măsura în care respectarea acestor condiții se află în controlul său rezonabil.

(4) Locatorul are dreptul de a încasa despăgubirea de asigurare în limita valorii totale neachitate și este obligat să îndrepte încasările în contul stingerii valorii totale neachitate. În acest caz, valoarea totală se micșorează cu dobînda de leasing aferentă sumei încasate, pentru perioada dintre data încasării și data cînd trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă că, adițional la valoarea totală, locatorul are dreptul la un comision de plată anticipată.

(5) Partea rămasă din despăgubirea de asigurare după aplicarea dispozițiilor alin.(4) se plătește locatarului.

(6) Prin derogare de la dispozițiile alin.(4) și (5), dacă cazul asigurat constituie o deteriorare a bunului, locatarul poate cere de la locator transmiterea despăgubirii de asigurare efectiv primite de la asigurător în măsura în care locatarul a reparat anterior bunul pe propria cheltuială.

(7) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile alin.(2)–(5) în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

(8) Dispozițiile prezentului articol nu aduc atingere drepturilor prioritare ale creditorului care deține gaj ori ipotecă asupra bunului sau ale altor creditori cărora legea le recunoaște un drept prioritar asupra despăgubirii de asigurare.

Articolul 930³. Actele de dispoziție privitoare la drepturile rezultate din contractul de leasing

(1) Locatarul poate cesiona sau dispune în alt mod de drepturile sale asupra bunului sau de drepturile care rezultă din contractul de leasing. Cesiunea sau dispunerea în alt mod nu-l eliberează pe locatar de obligațiile ce rezultă din contract și nici nu schimbă natura sau regimul juridic al contractului.

(2) Locatarul poate transmite bunul în folosință terților sau poate cesiona ori greva alte drepturi ce rezultă din contractul de leasing numai cu consimțământul locatorului și cu respectarea drepturilor terților.

Articolul 930⁴. Exercițarea opțiunii de dobândire a proprietății

(1) Locatarul poate exercita opțiunea de dobândire a proprietății asupra bunului prin notificare față de locatar, oricând în interiorul termenului de leasing.

(2) De asemenea, locatarul poate exercita opțiunea de dobândire a proprietății prin notificare față de locatar într-o perioadă de 30 de zile sau într-o altă perioadă mai mare prevăzută de contractul de leasing, sub sancțiunea decăderii. Perioada respectivă începe să curgă de la data expirării termenului de leasing sau, după caz, de la data rezoluțiunii leasingului de către locatar.

(3) În cazul exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, locatarul este ținut să plătească partea neachitată din valoarea totală.

(4) Dacă opțiunea se exercită înainte de expirarea termenului de leasing, din valoarea totală se deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a sumelor prevăzute la alin.(3) și data când trebuia să expire termenul de leasing. Contractul de leasing poate să prevadă plata de către locatar și a unui comision de plată anticipată.

(5) Notificarea de exercitare a opțiunii de dobândire a proprietății produce efecte, iar locatarul este obligat să consimtă la transferul proprietății în folosul locatarului, doar dacă locatarul a plătit integral sumele datorate în legătură cu exercitarea opțiunii locatorului în termen de 7 zile de la data exercitării opțiunii de dobândire a proprietății, sub sancțiunea decăderii.

(6) Locatarul garantează locatarul contra viciilor juridice ale bunului conform dispozițiilor legale privind vânzarea-cumpărarea. Termenul de răspundere pentru viciile juridice curge din data transferului proprietății în folosul locatarului. Locatarul nu garantează locatarul contra viciilor materiale ale bunului.

(7) Dacă a gajat ori a ipotecat sau a constituit alte drepturi ale terților asupra bunului, locatarul este obligat să asigure dobândirea în proprietate de către locatar a bunului liber de drepturile terților, chiar și în cazul în care locatarul a consimțit anterior la constituirea drepturilor terților.

(8) Înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate al cumpărătorului se justifică, iar cumpărătorul devine proprietar necondiționat, prin actul de predare-primire încheiat după darea în exploatare și, în cazul rezervei proprietății, prin confirmarea emisă de către vânzător în formă scrisă despre achitarea integrală a prețului. În acest caz, dreptul de proprietate al vânzătorului se radiază din registrul bunurilor imobile.

(9) În cazul bunurilor imobile sau al bunurilor mobile asupra cărora dreptul de proprietate se dobândește, conform legii, prin înregistrare într-un registru de publicitate, locatarul dobândește dreptul de proprietate la data înregistrării în registrul corespunzător, în temeiul contractului de leasing și al actului eliberat de către locatar care confirmă executarea integrală a obligațiilor de către locatar. În cazul în care dreptul de proprietate al locatarului a fost înregistrat provizoriu conform art.283²⁴ alin.(2) lit.b), înregistrarea provizorie se justifică prin actul eliberat de către locatar care confirmă executarea integrală a obligațiilor de către locatar.

(10) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 930⁵. Obligațiile în caz de restituire a bunului

(1) Obligația locatarului de restituire a bunului către locatar la expirarea termenului de leasing sau la rezoluțiunea leasingului trebuie executată chiar dacă termenul pentru exercitarea opțiunii locatarului încă nu a expirat.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), locatarul este obligat să primească bunul.

Articolul 930⁶. Accelerarea scadenței ratelor de leasing rămase și rezoluțiunea leasingului

(1) Locatorul are dreptul, la alegerea sa, să ceară executarea imediată de către locatar a părții neachitate din valoarea totală sau să recurgă la rezoluțiunea leasingului dacă:

a) a fost intentat procesul de insolvabilitate în privința locatarului, cu excepțiile prevăzute de [Legea insolvabilității nr.149/2012](#);

b) locatarul nu a oferit garanțiile personale sau reale prevăzute de contractul de leasing ori a redus fără acordul creditorului garanțiile oferite;

c) o rată de leasing nu este plătită, măcar parțial, mai mult de 45 de zile de la scadență;

d) pe parcursul oricărei perioade de 12 luni consecutive, trei sau mai multe rate de leasing nu au fost plătite integral la scadență;

e) survine una din circumstanțele prevăzute la art.906 alin.(1), cu excepția lit.c);

f) survin alte circumstanțe prevăzute de lege sau de contract.

(2) În cazul în care locatorul a cerut plata părții neachitate din valoarea totală înainte de expirarea termenului de leasing, din mărimea ei se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a părții neachitate din valoarea totală și data când trebuia să expire termenul de leasing. Dreptul locatorului la repararea prejudiciului cauzat rămîne neafectat.

(3) În cazul rezoluțiunii leasingului de către locator din cauza neexecutării obligațiilor locatarului, locatorul nu restituie ratele de leasing și alte sume primite în temeiul contractului de leasing. În acest caz, locatorul are dreptul la despăgubiri egale cu partea neachitată din valoarea totală, din care se va deduce dobânda de leasing pentru perioada dintre data plății efective a despăgubirii și data când trebuia să expire termenul de leasing. Dreptul locatorului la comisionul de plată anticipată prevăzut de contract sau la repararea unui alt prejudiciu rămîne neafectat.

(4) După reintrare în posesia bunului, locatorul este obligat să vîndă bunul într-un termen rezonabil și la preț comercial rezonabil. Dispozițiile legale privind prețul comercial rezonabil în caz de vînzare a bunului gajat se aplică în mod corespunzător. Prețul astfel obținut va fi îndreptat la achitarea datoriei locatarului față de locator, după care diferența se va plăti locatarului. Dacă prețul obținut din vînzarea bunului nu este suficient pentru stingerea obligației locatarului față de locator, locatarul va plăti diferența de preț, care urmează a se plăti locatorului în termenul stabilit de locator. Prețul este comercial rezonabil chiar dacă era posibilă vînzarea la preț mai mare, cu excepția cazului în care diferența de prețuri este substanțială.

(5) În cazul rezoluțiunii leasingului de către locatar din cauza neexecutării obligațiilor locatarului, se aplică dispozițiile legale comune privind rezoluțiunea.

(6) În locul vînzării bunului conform alin.(2)–(4), locatorul poate notifica locatarul că intenționează să păstreze bunul în proprietatea sa, plătiind acestuia o despăgubire egală cu prețul de piață al bunului din care se deduce datoria locatarului față de locator.

(7) Orice clauză în contractul de leasing care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul locatarului consumator este lovită de nulitate absolută.”

446. La articolele 932–934, cuvîntul „prestație”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „serviciu” la forma gramaticală corespunzătoare.

447. La articolul 935 alineatul (1), cuvintele „prestația a fost contractată” se substituie cu cuvintele „serviciul a fost contractat”, iar cuvîntul „prestația” se substituie cu cuvîntul „serviciul”.

448. Articolul 936 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În măsura în care beneficiarul alege subantreprenorul sau subprestatorul ori instrumentele și materialele sînt furnizate de beneficiar, răspunderea antreprenorului sau a prestatorului este guvernată de dispozițiile art.937⁴ și 937⁵.”

449. Codul se completează cu articolul 936¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 936¹.** Obligațiile precontractuale de informare

(1) Antreprenorul sau prestatorul are obligația precontractuală să informeze beneficiarul dacă ia cunoștință de un risc că lucrarea sau serviciul solicitat:

a) nu poate atinge rezultatul prevăzut sau avut în vedere de către beneficiar;

b) poate prejudicia alte interese ale beneficiarului; sau

c) ar putea să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât beneficiarul se aștepta în mod rezonabil.

(2) Obligația de informare prevăzută la alin.(1) nu apare dacă beneficiarul cunoaște sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască riscul menționat la alin.(1).

(3) Dacă un risc menționat la alin.(1) se produce, iar antreprenorul sau prestatorul și-a încălcat obligația de informare despre acel risc, antreprenorul sau prestatorul este lipsit de dreptul de modificare unilaterală în temeiul art.939¹ bazată pe materializarea acelui risc, cu excepția cazului în care antreprenorul sau prestatorul demonstrează că beneficiarul, dacă ar fi fost informat în mod corespunzător, oricum ar fi încheiat contractul. Această dispoziție nu afectează oricare alte mijloace juridice de apărare ale creditorului, inclusiv mijloacele întemeiate pe eroare, pe care beneficiarul le-ar putea deține.

(4) Beneficiarul are obligația precontractuală de a informa antreprenorul sau prestatorul dacă ia cunoștință de fapte neobișnuite care ar putea face ca lucrarea sau serviciul să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât se aștepta antreprenorul sau prestatorul ori care ar putea cauza orice prejudiciu antreprenorului sau prestatorului ori terților cu ocazia executării lucrării sau prestării serviciului.

(5) Dacă faptele menționate la alin.(4) se împlinesc și antreprenorul sau prestatorul nu a fost informat în mod corespunzător, antreprenorul sau prestatorul are dreptul:

a) să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neinformării; și

b) să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

(6) În sensul alin.(1), se prezumă că antreprenorul sau prestatorul cunoaște riscurile menționate dacă acestea sînt evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute antreprenorului sau prestatorului, avînd în vedere informația pe care antreprenorul sau prestatorul trebuie să o culeagă despre rezultatul convenit sau avut în vedere de către beneficiar și circumstanțele în care urmează a fi executată lucrarea sau prestat serviciul.

(7) În sensul alin.(2), se consideră că beneficiarul nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască un risc doar pentru că era competent în domeniul respectiv sau era consultat de terți competenți în domeniul respectiv, cu excepția cazului în care terții au acționat în numele beneficiarului, caz în care se aplică dispozițiile art.678¹.

(8) În sensul alin.(4), se prezumă că beneficiarul cunoaște faptele menționate dacă acestea sînt evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute beneficiarului fără investigație.”

450. La articolul 937, textul „prestației la bunurile și termenul necesare lucrării sau prestației” se substituie cu textul „serviciului, la bunurile și termenul necesare lucrării sau serviciului”.

451. Codul se completează cu articolele 937¹–937⁵ cu următorul cuprins:

„Articolul 937¹. Obligația de cooperare

(1) Părțile sînt obligate să coopereze reciproc, în special:

a) beneficiarul trebuie să răspundă solicitărilor rezonabile ale antreprenorului sau ale prestatorului de furnizare a informației în măsura în care ea este necesară pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

b) beneficiarul trebuie să dea instrucțiuni privind executarea lucrării sau prestarea serviciului în măsura în care ele sînt necesare pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

c) în măsura în care beneficiarul trebuie să obțină permisiuni sau autorizații, el este obligat să le obțină în termenele necesare pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să își execute obligațiile rezultate din contract;

d) antreprenorul sau prestatorul trebuie să dea beneficiarului posibilitatea rezonabilă să controleze dacă antreprenorul sau prestatorul își execută obligațiile rezultate din contract; și

e) părțile trebuie să-și coordoneze eforturile în măsura în care acest fapt este necesar pentru executarea obligațiilor ce le incumbă conform contractului.

(2) Dacă beneficiarul nu execută obligațiile prevăzute la alin.(1) lit.a) sau b), antreprenorul sau prestatorul are dreptul să suspende executarea sau să se bazeze, în procesul executării, pe așteptările,

preferințele și prioritățile pe care beneficiarul le putea avea în mod rezonabil, avînd în vedere informațiile și instrucțiunile primite, cu condiția că beneficiarul este informat conform art.937⁵.

(3) Dacă beneficiarul nu execută obligațiile prevăzute la alin.(1) și acest fapt a făcut ca lucrarea sau serviciul să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decît s-a convenit în contract, antreprenorul sau prestatorul are dreptul:

- a) să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neexecutării; și
- b) să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

Articolul 937². Obligația de competență și prudență

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să execute lucrarea sau să presteze serviciul:

a) cu competența și prudența pe care un prestator rezonabil le-ar fi exercitat în circumstanțele cazului; și

b) în conformitate cu legea sau cu alte norme obligatorii aplicabile lucrării sau serviciului în cauză.

(2) Dacă profesează un nivel mai înalt de competență și prudență, antreprenorul sau prestatorul trebuie să aplice acel nivel mai înalt.

(3) Dacă antreprenorul sau prestatorul este membru al unui grup de prestatori profesioniști cărora o autoritate le-a stabilit anumite standarde sau însuși grupul și-a stabilit anumite standarde, antreprenorul sau prestatorul trebuie să exercite competența și prudența cerute de acele standarde.

(4) La determinarea nivelului de competență și prudență la care se poate aștepta beneficiarul se ia în considerare, în special:

a) natura, întinderea, frecvența și previzibilitatea riscurilor în executarea lucrării sau prestarea serviciului în folosul beneficiarului;

b) dacă s-a cauzat un prejudiciu, cheltuielile aferente măsurilor de precauție care ar fi prevenit acel prejudiciu sau un prejudiciu similar;

c) dacă antreprenorul sau prestatorul este un profesionist;

d) mărimea retribuției; și

e) termenul alocat pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.

(5) Obligațiile prevăzute de prezentul articol în special impun ca antreprenorul sau prestatorul să ia măsuri de precauție rezonabile pentru a preveni suportarea unui prejudiciu ca urmare a executării lucrării sau prestării serviciului.

Articolul 937³. Obligația de a atinge rezultatul

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să atingă rezultatul concret convenit sau avut în vedere de beneficiar la momentul încheierii contractului, iar în cazul rezultatului care nu a fost convenit, ci doar avut în vedere de către beneficiar:

a) rezultatul avut în vedere era unul pe care beneficiarul putea în mod rezonabil să-l aibă în vedere; și

b) beneficiarul nu avea temeiuri să creadă că exista un risc substanțial că rezultatul nu va fi atins prin intermediul lucrării sau serviciului.

(2) În măsura în care beneficiarului i se transmite dreptul de proprietate asupra rezultatului, el trebuie să fie liber de orice drept sau pretenție rezonabilă a unui terț. Dispozițiile art.764 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 937⁴. Instrucțiunile beneficiarului

(1) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să urmeze toate instrucțiunile date la timpul oportun de către beneficiar privitoare la executarea lucrării sau prestarea serviciului, cu condiția că instrucțiunile:

a) sînt prevăzute în contract sau sînt specificate într-un document la care contractul face trimitere;

b) rezultă din alegerea pe care beneficiarul urmează să o facă conform condițiilor contractului; sau

c) rezultă din alegerea pe care părțile au lăsat-o pe un moment ulterior încheierii contractului.

(2) Dacă neexecutarea unei sau mai multor obligații ale antreprenorului sau ale prestatorului prevăzute la art.937² sau 937³ este consecința respectării instrucțiunii pe care antreprenorul sau

prestatorul este ținut să o respecte conform dispozițiilor alin.(1), el nu poartă răspunderea prevăzută de articolele menționate dacă a informat beneficiarul conform art.937⁵.

(3) Dacă consideră că o instrucțiune menționată la alin.(1) constituie o modificare a contractului în sensul art.939¹, antreprenorul sau prestatorul trebuie să informeze beneficiarul în mod corespunzător. Cu excepția cazului în care beneficiarul revocă instrucțiunea fără întârziere nejustificată, antreprenorul sau prestatorul trebuie să respecte instrucțiunea, iar instrucțiunea produce efectele unei modificări a contractului.

Articolul 937⁵. Obligația contractuală de a informa a antreprenorului sau prestatorului

(1) Antreprenorul sau prestatorul are obligația să informeze beneficiarul dacă ia cunoștință de un risc că lucrarea sau serviciul solicitat:

a) nu poate atinge rezultatul prevăzut sau avut în vedere de către beneficiar la momentul încheierii contractului;

b) poate prejudicia alte interese ale beneficiarului; sau

c) ar putea să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât cel prevăzut în contract fie în rezultatul respectării informației sau instrucțiunilor date de beneficiar ori culese în cadrul pregătirii să execute, fie în rezultatul materializării oricărui alt risc.

(2) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să ia măsuri rezonabile pentru a se asigura că beneficiarul înțelege informația care i-a fost furnizată astfel.

(3) Obligația de informare prevăzută la alin.(1) nu apare dacă beneficiarul cunoaște sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască riscul menționat la alin.(1).

(4) Dacă un risc menționat la alin.(1) se produce, iar antreprenorul sau prestatorul și-a încălcat obligația de informare despre acel risc, antreprenorul sau prestatorul este lipsit de dreptul de modificare unilaterală a contractului în temeiul art.939¹ bazată pe materializarea acelui risc.

(5) În sensul alin.(1), se prezumă că antreprenorul sau prestatorul cunoaște riscurile menționate dacă acestea sînt evidente din toate faptele și circumstanțele cunoscute antreprenorului sau prestatorului fără investigație.

(6) În sensul alin.(3), se consideră că beneficiarul trebuia, în mod rezonabil, să cunoască un risc dacă era competent în domeniul respectiv sau era consultat de terți competenți în domeniul respectiv. În cazul în care terții au acționat în numele beneficiarului, se aplică dispozițiile art.676¹."

452. Articolul 938:

la alineatul (3), cuvîntul „prestațiile” se substituie cu cuvîntul „serviciile”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Antreprenorul sau prestatorul trebuie să se asigure că mijloacele și materialele folosite pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului sînt conforme cu contractul și legislația și sînt potrivite pentru atingerea scopului urmărit prin contract.”

453. Codul se completează cu articolul 939¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 939¹.** Modificarea unilaterală a contractului

(1) Fără a aduce atingere dreptului beneficiarului la rezoluțiune conform art.942, fiecare dintre părți poate, prin notificare adresată celeilalte părți, să modifice lucrarea care urmează a fi executată sau serviciul care urmează a fi prestat, dacă modificarea este rezonabilă avînd în vedere:

a) rezultatul care urmează a fi atins;

b) interesele beneficiarului;

c) interesele antreprenorului sau ale prestatorului; și

d) circumstanțele existente la momentul modificării.

(2) O modificare se consideră rezonabilă doar dacă este:

a) necesară pentru a permite antreprenorului sau prestatorului să acționeze în modul prevăzut la art.937² sau, după caz, art.937³;

b) consecința unei instrucțiuni date conform art.937⁴ alin.(1) și nu este revocată fără întârzieri nejustificate după recepția informației conform art.937⁴ alin.(3);

c) un răspuns rezonabil la o informare primită după încheierea contractului din partea

antreprenorului sau prestatorului conform art.937⁵; sau

d) cerută de schimbarea circumstanțelor care justifică modificarea obligațiilor antreprenorului sau ale prestatorului conform art.720⁵.

(3) Retribuția suplimentară datorată în rezultatul modificării trebuie să fie rezonabilă și urmează a fi determinată folosind aceleași metode de calcul care au fost folosite la stabilirea retribuiției inițiale.

(4) Dacă modificarea constă în reducerea lucrării sau a serviciului, cheltuielile economisite și orice posibilitate a antreprenorului sau a prestatorului de a folosi în alte scopuri capacitatea eliberată vor fi luate în cont la calcularea retribuiției datorate în urma modificării.

(5) Modificarea lucrării sau a serviciului ar putea, în funcție de circumstanțe, să ducă la o ajustare a termenului de executare proporțional cu efortul suplimentar solicitat în raport cu efortul inițial.”

454. La articolul 941:

în denumire, cuvintele „prestației oferite” se substituie cu cuvintele „serviciului oferit”;

la alineatul (1), cuvintele „prestație ulterioară”, „prestația oferită” și „prestației” se substituie, respectiv, cu cuvintele „serviciu ulterior”, „serviciul oferit” și „serviciului”.

455. Codul se completează cu articolul 941¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 941**¹. Obligația beneficiarului de a notifica neexecutarea anticipată

(1) Beneficiarul este obligat să notifice antreprenorul sau prestatorul dacă ia cunoștință, pe durata executării lucrării sau prestării serviciului, că antreprenorul sau prestatorul nu va putea să-și execute obligația prevăzută la art.937³.

(2) În sensul alin.(1), se prezumă că beneficiarul cunoaște dacă, ținând cont de toate faptele și circumstanțele cunoscute lui fără investigație, există temei ca beneficiarul să cunoască.

(3) Dacă neîndeplinirea obligației stabilite la alin.(1) face ca lucrarea sau serviciul să devină mai costisitor sau să ia mai mult timp decât s-a convenit în contract, antreprenorul sau prestatorul are dreptul să ceară despăgubiri pentru prejudiciul suportat din cauza neîndeplinirii și să obțină termen suplimentar pentru executarea lucrării sau prestarea serviciului.”

456. Articolele 942 și 943 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 942.** Rezoluțiunea de către beneficiar

(1) Beneficiarul poate declara rezoluțiunea oricând, cu sau fără motiv temeinic, pînă la realizarea completă a lucrării sau a serviciului, fiind obligat să plătească antreprenorului sau prestatorului retribuiția pentru lucrările executate sau serviciile prestate și să repare prejudiciul cauzat prin rezoluțiune.

(2) În cazul în care a declarat rezoluțiunea din motiv temeinic, beneficiarul nu datorează despăgubiri pentru aceasta.

(3) În sensul alin.(2), se consideră că beneficiarul a declarat rezoluțiunea din motiv temeinic dacă el:

a) avea dreptul la rezoluțiune conform clauzelor contractului și a respectat condițiile stipulate în contract pentru rezoluțiune;

b) avea dreptul la rezoluțiune conform dispozițiilor legale privind neexecutarea obligațiilor; sau

c) avea dreptul la rezoluțiune conform art.720⁸ și a expediat un preaviz cu termen rezonabil în modul stabilit la art.720⁸.

Articolul 943. Rezoluțiunea de către antreprenor sau prestator

(1) În cazul în care nu există un motiv temeinic pentru rezoluțiune, antreprenorul sau prestatorul poate declara rezoluțiunea doar în așa mod încît beneficiarul să obțină pe o altă cale lucrarea sau serviciul. Dacă există un motiv temeinic, obligația de despăgubire este exclusă.

(2) În cazul rezoluțiunii, antreprenorul sau prestatorul este ținut să restituie avansul primit.

(3) Dacă declară rezoluțiunea, antreprenorul sau prestatorul poate cere pentru lucrările sau serviciile efectuate o parte proporțională a retribuiției, în măsura în care beneficiarul are un interes în aceste lucrări sau servicii.”

457. Articolul 945 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 945.** Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința antreprenorului sau a prestatorului

Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința antreprenorului sau prestatorului atrage stingerea raportului contractual doar dacă contractul a fost încheiat datorită calităților personale ale acestuia sau nu poate fi continuat într-o manieră adecvată, inclusiv cu suportul ocrotitorului, caz în care beneficiarul are dreptul de a declara rezoluțiunea.”

458. Articolul 949:

la alineatul (1), cuvintele „a cere rezilierea contractului și” se substituie cu cuvintele „a declara rezoluțiunea antreprizei și a cere”;

la alineatul (2), cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea antreprizei”.

459. În denumirea articolului 950, cuvântul „informaționale” se substituie cu cuvintele „de informare”.

460. La articolul 951:

în denumire, cuvintele „de a rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „la rezoluțiune”;

în alineatul unic, cuvintele „să ceară rezilierea contractului și” se substituie cu cuvintele „să declare rezoluțiunea antreprizei și să ceară”.

461. La articolul 955 alineatul (2), cuvântul „informaționale” se substituie cu cuvintele „de informare”.

462. La articolul 961, cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvântul „rezoluțiunea”.

463. Articolul 963 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 963.** Rezoluțiunea antreprizei din cauza viciilor

(1) Clientul poate declara rezoluțiunea antreprizei pentru un viciu al lucrării conform dispozițiilor legale privind neexecutarea obligațiilor.

(2) În sensul art.617, neexecutarea este esențială atunci când remedierea viciului a eșuat.

(3) Antreprenorul trebuie să repare prejudiciul cauzat clientului.”

464. La articolul 964, cuvintele „a reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „a declarat rezoluțiunea antreprizei”.

465. Articolul 968 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 968.** Termenul de descoperire a viciilor și prescripția în contractul de antrepriză

(1) Dispozițiile art.765³ și 765⁴ se aplică în mod corespunzător în privința viciilor lucrării.

(2) Dacă contractul prevede recepționarea lucrării pe părți, termenul de descoperire a viciilor curge din ziua recepționării lucrării în ansamblu.”

466. Articolul 969 se abrogă.

467. La articolul 974:

alineatul (1) se completează în final cu cuvintele „sau la finalizarea prestării serviciului”;

la alineatul (2), cuvintele „să rezilieze contractul” se substituie cu cuvintele „să declare rezoluțiunea”.

468. Denumirea și partea introductivă a articolului 975 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 975.** Termenul de rezoluțiune

Rezoluțiunea în temeiul art.974 alin.(2) se poate efectua:”.

469. La articolul 976, cuvintele „rezilia contractual” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea”.

470. Articolul 978 se abrogă.

471. Capitolul XI din titlul III se completează cu secțiunile a 4-a, a 5-a și a 6-a cu următorul cuprins:

„**Secțiunea a 4-a**

Servicii de proiectare

Articolul 979¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor în care o parte (proiectant) se obligă să proiecteze celelalte părți (client):

a) o structură imobilă care urmează a fi construită de către client sau în folosul lui; sau

b) un bun mobil sau incorporeal care urmează a fi construit ori un serviciu care urmează a fi prestat de către client sau în folosul lui.

(2) Contractului prin care o parte se obligă să proiecteze și să presteze un serviciu care constă în executarea proiectului i se aplică dispozițiile legale privind antrepriza sau, după caz, prestările de servicii, dispozițiile prezentei secțiuni aplicându-i-se în completare.

Articolul 979². Obligația precontractuală de informare

Proiectantul are obligația precontractuală de informare a clientului în special despre faptul că proiectantul nu posedă cunoștințe speciale în probleme specifice, care necesită implicarea specialiștilor.

Articolul 979³. Obligația de competență și prudență

În temeiul obligației de competență și prudență, proiectantul este obligat în special:

- a) să ajusteze proiectul la lucrările altor proiectanți care au stabilit relații contractuale cu clientul, pentru a permite o prestare eficientă a tuturor serviciilor implicate;
- b) să integreze activitatea altor proiectanți care este necesară pentru asigurarea conformității proiectului cu contractul;
- c) să includă informații de explicare a proiectului necesare pentru ca un utilizator de competență medie (sau un utilizator anumit, care a fost prezentat proiectantului la momentul încheierii contractului) să poată executa proiectul;
- d) să permită utilizatorului proiectului să execute proiectul fără nicio încălcare a dispozițiilor legale imperative sau fără a aduce atingere drepturilor terților, despre care proiectantul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască; și
- e) să ofere un proiect care permite o implementare eficientă din punct de vedere economic și tehnic.

Articolul 979⁴. Conformitatea

(1) Proiectul este în conformitate cu contractul dacă oferă utilizatorului posibilitatea de a atinge un rezultat specific prin executarea proiectului având competența și prudența care pot fi rezonabil așteptate.

(2) Clientul nu poate exercita un drept al creditorului pentru neconformitate dacă cauza neconformității este indicația dată de către client, iar proiectantul și-a executat obligația de informare.

Articolul 979⁵. Predarea proiectului

(1) Dacă proiectantul consideră proiectul (sau o parte a acestuia care este aptă a fi realizată în mod independent de finalizarea restului proiectului) ca fiind suficient de finalizat și dorește să îl transfere clientului, clientul trebuie să-l accepte într-un termen rezonabil din momentul în care a fost notificat.

(2) Clientul poate să refuze acceptarea proiectului când acesta (sau o parte relevantă a acestuia) nu este conform contractului și o astfel de neconformitate constituie o neexecutare esențială.

Articolul 979⁶. Datele

(1) După executarea altor obligații contractuale ale ambelor părți, proiectantul trebuie, la cererea clientului, să transmită acestuia toate datele relevante sau copiile de pe acestea.

(2) Proiectantul trebuie să păstreze, pentru un termen rezonabil, datele relevante care nu au fost transmise. Înainte de a le distruge, proiectantul trebuie să le ofere din nou clientului.

Articolul 979⁷. Limitarea răspunderii

În contractele dintre profesioniști, clauza prin care se limitează răspunderea proiectantului pentru neexecutare la valoarea structurii, bunului sau serviciului care urmează a fi construit sau realizat de către sau în numele clientului conform proiectului se prezumă că nu este abuzivă, cu excepția părții în care aceasta limitează răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin faptă intenționată sau din culpă gravă săvârșită de către proiectant sau de o persoană pentru acțiunile căreia poartă răspundere proiectantul.

Secțiunea a 5-a

Servicii de informare și consultare

Articolul 979⁸. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor conform cărora o parte (prestator) se obligă să furnizeze celeilalte părți (client) informație sau consultație.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică, în completare, obligației de informare apărute în cadrul prestării serviciilor de tratament.

(3) Dispozițiile prezentei secțiuni privind furnizarea unei informații se aplică în mod corespunzător și acordării unei consultații.

Articolul 979⁹. Obligația de colectare a datelor preliminare

(1) Prestatorul trebuie, în măsura în care aceasta este necesar în mod rezonabil pentru prestarea serviciului, să colecteze date privind:

- a) scopul concret pentru care clientul cere informațiile;
- b) preferințele și prioritățile clientului în raport cu informațiile;
- c) decizia pe care clientul planifică să o ia în baza informațiilor; și
- d) situația personală a clientului.

(2) În cazul în care informația este prevăzută pentru un grup de persoane, datele colectate trebuie să fie legate de scopurile, preferințele, prioritățile și situațiile personale care pot fi așteptate în mod rezonabil de la persoanele din cadrul acelui grup.

(3) Dacă trebuie să obțină date de la client, prestatorul va explica clientului ce date trebuie să furnizeze.

Articolul 979¹⁰. Obligația de a obține și a utiliza cunoștințele specializate

Prestatorul trebuie să obțină și să utilizeze cunoștințe specializate la care are sau trebuie să aibă acces în calitatea sa de prestator profesionist de informații sau consultant profesionist, în măsură în care acest lucru poate fi considerat, în mod rezonabil, necesar pentru prestarea serviciului.

Articolul 979¹¹. Obligația de competență și prudență

(1) În temeiul obligației de competență și prudență, prestatorul este obligat în special:

- a) să ia măsurile rezonabile pentru a se asigura că clientul înțelege conținutul informațiilor;
- b) să acționeze cu competența și prudența pe care un prestator rezonabil le-ar demonstra, în circumstanțele cazului, în procesul de furnizare a informațiilor evaluative; și
- c) în orice caz în care clientul urmează să ia o decizie în baza informației, să informeze clientul privind riscurile implicate, în măsură în care aceste riscuri pot să influențeze în mod rezonabil decizia clientului.

(2) Atunci când se obligă în mod expres sau implicit să furnizeze clientului o recomandare pentru a-i permite să ia o decizie ulterioară, prestatorul trebuie:

- a) să fundamenteze recomandarea pe o analiză bazată pe cunoștințe specializate colectate în legătură cu scopurile, prioritățile, preferințele și situația personală a clientului;
- b) să informeze clientul despre opțiunile pe care poate să le propună personal în legătură cu decizia ulterioară, precum și despre avantajele și riscurile acestora, în comparație cu cele ale deciziei recomandate; și
- c) să informeze clientul despre alte opțiuni pe care nu poate să le furnizeze personal, cu excepția cazului în care prestatorul informează în mod expres clientul că se propune un număr limitat de opțiuni sau dacă aceasta reiese vădit din situație.

Articolul 979¹². Conformitatea

(1) Prestatorul trebuie să furnizeze informații în corespundere cu cantitatea, calitatea și descrierea cerută de contract.

(2) Informațiile de fapt furnizate de către prestator clientului trebuie să reprezinte o descriere corectă a situației actuale.

Articolul 979¹³. Datele

În măsura în care aceasta este considerat în mod rezonabil necesar, luând în considerare interesele clientului, prestatorul trebuie să păstreze datele privind informația furnizată conform prezentei

secțiuni și să facă aceste date sau extrase de pe acestea disponibile clientului la cererea rezonabilă a acestuia.

Articolul 979¹⁴. Conflictul de interese

(1) În cazul în care, în mod explicit sau implicit, se obligă să furnizeze clientului o recomandare pentru a-i permite să ia o decizie ulterioară, prestatorul trebuie să dezvăluie orice posibil conflict de interese care ar putea influența executarea obligațiilor sale.

(2) Atât timp cât obligațiile contractuale nu au fost executate în totalitate, prestatorul nu poate să stabilească un raport cu o altă parte care ar putea da naștere unui conflict de interese cu clientul, fără a-i aduce la cunoștință clientului și fără a obține consimțământul expres sau implicit al acestuia.

Articolul 979¹⁵. Relevanța competenței clientului

(1) Implicarea altor persoane în furnizarea de servicii în folosul clientului sau simplul fapt că clientul este competent în domeniu nu diminuează obligațiile prestatorului prevăzute de prezenta secțiune.

(2) Prestatorul este eliberat de aceste obligații în cazul în care clientul cunoaște deja informația sau există motive de a crede că el o cunoaște.

(3) În sensul alin.(2), există motive de a crede că clientul cunoaște informația dacă ea ar trebui să fie evidentă clientului fără investigație.

Articolul 979¹⁶. Legătura causală

Dacă prestatorul cunoaște sau ar fi trebuit, în mod rezonabil, să cunoască că o decizie ulterioară va fi bazată pe informația furnizată și dacă clientul ia o astfel de decizie și suportă un prejudiciu în rezultatul ei, orice neexecutare a unei obligații rezultate din contract de către prestator se prezumă că a cauzat prejudiciul în cazul în care clientul dovedește că, dacă prestatorul i-ar fi furnizat toată informația necesară, ar fi fost rezonabil să se gândească în mod serios să ia o altă decizie.

Secțiunea a 6-a Servicii de tratament

Articolul 979¹⁷. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractelor în care o parte (prestatorul de servicii de tratament) se obligă să acorde tratament medical celeilalte părți (pacient).

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător contractelor prin care prestatorul de servicii de tratament se obligă să presteze oricare alt serviciu în scopul de a schimba starea fizică sau mintală a persoanei.

(3) În cazul în care nu este parte contractantă, pacientul este considerat terțul căruia contractul îi conferă drepturi corelative obligațiilor pe care prestatorul de servicii de tratament le poartă conform prezentei secțiuni.

Articolul 979¹⁸. Examinarea preliminară

Prestatorul de servicii de tratament trebuie, în măsura în care acest lucru este necesar în mod rezonabil pentru prestarea serviciului:

a) să pună întrebări pacientului referitoare la starea lui de sănătate, la simptomele, bolile suportate, alergiile, tratamentele anterioare sau alte tratamente curente, precum și la preferințele și prioritățile privind tratamentul;

b) să efectueze analizele necesare diagnosticării stării de sănătate a pacientului;

c) să consulte oricare alți prestatori de servicii de tratament implicați în tratamentul pacientului.

Articolul 979¹⁹. Obligațiile privind instrumentele, medicamentele, materialele, instalațiile și încăperile

(1) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să utilizeze instrumente, medicamente, materiale, instalații și încăperi care au cel puțin calitatea cerută în cadrul unei practici profesionale acceptate și

prudente, care corespunde dispozițiilor legale în vigoare, și care sînt adecvate pentru atingerea scopului concret pentru care vor fi utilizate.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²⁰. Obligația de competență și prudență

(1) În temeiul obligației de competență și prudență, prestatorul de servicii de tratament trebuie în special să ofere pacientului nivelul de competență și prudență pe care un prestator rezonabil de servicii de tratament l-ar oferi în circumstanțe asemănătoare.

(2) Dacă îi lipsește experiența sau competența pentru tratarea pacientului cu nivelul necesar de competență și prudență, prestatorul de servicii de tratament trebuie să trimită pacientul unui alt prestator de servicii de tratament capabil să ofere acest nivel.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²¹. Obligația de informare

(1) Pentru a oferi pacientului o alegere liberă privind tratamentul, prestatorul de servicii de tratament trebuie să îl informeze în particular despre următoarele:

- a) starea curentă de sănătate a pacientului;
- b) natura tratamentului propus;
- c) avantajele tratamentului propus;
- d) riscurile tratamentului propus;
- e) alternativele la tratamentul propus, precum și avantajele și riscurile lor în comparație cu cele ale tratamentului propus; și
- f) consecințele în caz că nu se recurge la tratament.

(2) Prestatorul de servicii de tratament, în orice circumstanță, trebuie să informeze pacientul despre orice risc sau alternativă care ar putea influența în mod rezonabil decizia pacientului de a accepta sau a refuza tratamentul propus. Se prezumă că un risc poate influența în mod rezonabil decizia dacă materializarea sa ar provoca o daună serioasă pacientului. Dacă nu s-a prevăzut altfel, dispozițiile secțiunii a 5-a privind obligația de informare se aplică în mod corespunzător.

(3) Informația trebuie să fie oferită pacientului pe înțelesul acestuia.

Articolul 979²². Obligația de informare în cazul tratamentului care nu este necesar sau al tratamentului experimental

(1) Dacă tratamentul nu este necesar pentru menținerea sau ameliorarea sănătății pacientului, prestatorul de servicii de tratament trebuie să dezvăluie toate riscurile cunoscute.

(2) Dacă tratamentul este experimental, prestatorul de servicii de tratament trebuie să dezvăluie toată informația cu privire la obiectivele experimentului, natura tratamentului, avantajele și riscurile, precum și opțiunile acestuia, chiar și atunci cînd acestea sînt o simplă posibilitate.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²³. Excepțiile de la obligația de informare

(1) Informația care ar fi trebuit în mod normal să fie oferită în temeiul obligației de informare poate să nu fie divulgată pacientului:

- a) dacă sînt motive obiective pentru a considera că starea de sănătate sau viața acestuia va fi influențată serios și negativ; sau
- b) dacă acesta manifestă expres dorința de a nu fi informat, cu condiția că nedivulgarea informației nu dăunează sănătății sau securității terților.

(2) Obligația de informare poate să nu fie executată atunci cînd tratamentul este oferit în situație de urgență. În acest caz, prestatorul de servicii de tratament trebuie să ofere informația mai tîrziu, în măsura

posibilă.

Articolul 979²⁴. Obligația de a nu trata fără consimțământ

(1) Prestatorul de servicii de tratament nu va trata dacă pacientul nu și-a exprimat consimțământul informat la acesta.

(2) Pacientul își poate revoca consimțământul în orice moment.

(3) Atât timp cât pacientul este inapt să-și exprime consimțământul, prestatorul de servicii de tratament poate să efectueze tratamentul doar dacă:

a) consimțământul informat a fost obținut de la o persoană sau o instituție împuternicită prin lege să ia decizii în numele pacientului privind tratamentul;

b) s-au respectat toate dispozițiile legale sau procedurile care permit ca tratamentul să fie oferit fără acest consimțământ; sau

c) tratamentul trebuie oferit într-o situație de urgență.

(4) În situația prevăzută la alin.(3), prestatorul de servicii de tratament nu începe tratamentul până nu ia în considerare, în măsura în care este posibil, opinia pacientului inapt să-și exprime consimțământul privind tratamentul, precum și orice posibilă opinie exprimată de pacient înainte ca acesta să devină inapt să-și exprime consimțământul, adusă la cunoștință prestatorului de servicii de tratament.

(5) În situația prevăzută la alin.(3), prestatorul de servicii de tratament are dreptul să ofere doar tratamentul destinat să îmbunătățească starea de sănătate a pacientului.

(6) În situația prevăzută la art.979²² alin.(2), consimțământul trebuie exprimat în mod expres și cu referire la tratamentul concret.

(7) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 979²⁵. Datele

(1) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să înregistreze datele adecvate despre tratament. Aceste date trebuie să se refere în special la informația colectată în interviurile preliminare, examinări sau consultații, informația privind consimțământul pacientului și informația privind tratamentul realizat.

(2) Prestatorul de servicii de tratament, la cerere rezonabilă, trebuie:

a) să asigure accesul la date al pacientului sau, dacă pacientul este incapabil să își exprime consimțământul, al persoanei sau al instituției împuternicite prin lege să ia decizii în numele pacientului; și

b) să răspundă, în măsura în care este rezonabil, la întrebările privind interpretarea datelor.

(3) Dacă pacientul a suferit o vătămare și pretinde că aceasta este rezultatul neexecutării de către prestatorul de servicii de tratament a obligației de competență și prudență, iar prestatorul de servicii de tratament nu se conformează dispozițiilor alin.(2), se prezumă că obligația de competență și prudență nu a fost executată și că există legătură causală între neexecutare și vătămare.

(4) Prestatorul de servicii de tratament trebuie să păstreze datele și să furnizeze informații privind interpretarea lor, într-un termen rezonabil de cel puțin 10 ani după ce tratamentul s-a terminat, în dependență de utilitatea acestor date pentru pacient sau succesorii ori reprezentanții lui și pentru tratamentele ulterioare. Datele care pot avea, în mod rezonabil, caracter important după termenul rezonabil se păstrează de către prestatorul de servicii de tratament și după expirarea acestui termen. În cazul în care, indiferent de motiv, prestatorul de servicii de tratament își încetează activitatea, datele se arhivează sau se transmit pacientului pentru viitoare consultări.

(5) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(1)–(4) în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.

(6) Prestatorului de servicii de tratament i se interzice să divulge terților informațiile despre pacient sau alte persoane implicate în tratamentul pacientului, cu excepția cazului în care divulgarea este necesară în scopul protecției terților sau în interesul public. Prestatorul de servicii de tratament poate să utilizeze datele în mod anonim în scopuri statistice, educaționale sau științifice.

Articolul 979²⁶. Mijloacele juridice de apărare în caz de neexecutare

În cazul oricărui tip de neexecutare a obligației rezultate din contractul de servicii de tratament se aplică dispozițiile legale privind mijloacele juridice de apărare ale creditorului în caz de neexecutare, cu următoarele adaptări:

a) prestatorul de servicii de tratament nu poate exercita dreptul de a suspenda executarea sau a rezolvi contractul dacă aceasta va expune sănătatea pacientului la un pericol serios; și

b) în măsura în care are dreptul să suspende executarea sau are drept de rezoluțiune și planifică să exercite acest drept, prestatorul de servicii de tratament trebuie să îi recomande pacientului un alt prestator de servicii de tratament.

Articolul 979²⁷. Obligațiile instituțiilor medico-sanitare

(1) Dacă, în procesul de executare a obligațiilor care rezultă din contractul de servicii de tratament, activitățile au loc într-un spital sau în încăperile unei alte instituții medico-sanitare, iar spitalul sau instituția medico-sanitară nu este parte la contractul de servicii de tratament, spitalul sau instituția respectivă trebuie în mod clar să aducă la cunoștință pacientului faptul că nu este parte contractantă.

(2) Dacă prestatorul de servicii de tratament nu poate fi identificat, spitalul sau instituția medico-sanitară în care a avut loc tratamentul poartă drepturile și obligațiile de prestator de servicii de tratament, cu excepția cazului în care spitalul sau instituția medico-sanitară informează pacientul, în timp rezonabil, despre identitatea prestatorului de servicii de tratament.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul pacientului este lovită de nulitate absolută.”

472. Articolul 980:

la alineatul (1), textul „cărăuș,” se exclude, cuvântul „client” se substituie cu cuvântul „expeditor”, iar cuvântul „încărcătura” se substituie cu cuvântul „bunul”;

la alineatul (2), cuvintele „stipulate în” se substituie cu cuvintele „prevăzute de”;

articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică transportului care cade sub incidența Codului navigației maritime comerciale al Republicii Moldova.

(4) Dispozițiile legale privind prestările de servicii se aplică contractului de transport în măsura în care nu contravin dispozițiilor privind contractul de transport.”

473. Articolul 982:

la alineatul (1), cuvântul „carăuși” se substituie cu cuvântul „transportatori”;

la alineatul (2), cuvântul „cărăușii” se substituie cu cuvântul „transportatorii”.

474. La articolul 983 alineatul (2), cuvântul „client” se substituie cu cuvintele „pasager sau expeditor”.

475. La articolul 984:

în denumire, cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului”;

la alineatul (1), cuvintele „Cărăușul” și „încărcătura” se substituie, respectiv, cu cuvintele „Transportatorul” și „bunul”.

476. Articolul 985:

în cuprinsul articolului, cuvântul „încărcăturii” se substituie cu cuvântul „bunului”;

la alineatul (3), cuvântul „Cărăușul” se substituie cu cuvântul „Transportatorul”.

477. Articolul 986 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 986.** Biletul (titlul de călătorie)

(1) Contractul de transport de persoane se confirmă (se documentează) printr-un bilet (titlu de călătorie) sau alt document care dă dreptul la transport. Biletul poate fi emis în format electronic.

(2) Biletul (titlul de călătorie) este transmisibil dacă nu s-a stipulat expres că este intransmisibil. Posibilitatea transmiterii încetează cel târziu la începutul călătoriei.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul pasagerului consumator este lovită de nulitate absolută.”

478. Codul se completează cu articolul 986¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 986¹.** Contractul de navlosire (charter)

(1) Contractul de navlosire (charter) este contractul de transport prin care transportatorul se obligă să transporte navlositorul sau pasagerul folosind mijlocul de transport pe care transportatorul îl acordă navlositorului sau pasagerului în folosință deplină, împreună cu operator, în scop de transport, iar navlositorul se obligă să achite taxa convenită. Contractul de navlosire poate fi încheiat pe termen determinat sau nedeterminat.

(2) Prin contract de navlosire transportatorul cere operatorului mijlocului de transport să îndeplinească indicațiile navlositorului sau ale pasagerului în măsura stipulată în contract. Transportatorul răspunde de îndeplinirea indicațiilor.

(3) Dispozițiile legale privind locațiunea nu se aplică contractului de navlosire.”

479. Articolul 987:

la alineatul (1), după textul „îmbarcare,” se introduce textul „transbordare,”;

la alineatul (2), cuvântul „Căraușul” se substituie cu cuvântul „Transportatorul”.

480. Articolele 988 și 989 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 988.** Răspunderea transportatorului

(1) Transportatorul este ținut să repare prejudiciul cauzat în urma decesului pasagerului, vătămării corporale a pasagerului, distrugerii sau deteriorării bunurilor acestuia, sub rezerva dispozițiilor art.989, sau în urma încălcării termenului de transportare, cu excepția cazului în care acest prejudiciu este rezultatul unui impediment în afara controlului transportatorului și dacă transportatorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul sau consecințele acestuia ori dacă este rezultatul stării de sănătate a pasagerului sau al faptei acestuia. Transportatorul este ținut să repare prejudiciul și în cazul în care acesta se datorează stării sale de sănătate, a prepușilor săi sau a stării ori funcționării mijlocului de transport.

(2) Răspunderea transportatorului nu poate fi exclusă sau limitată prin contract. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(3) Limitările în mărimea despăgubirilor și mărimea fixă a despăgubirilor pentru anumite categorii de încălcări sau prejudicii, inclusiv de natură extracontractuală, în transportul public de persoane sînt aprobate de Guvern, dacă prin lege nu se stabilesc alte limitări.

(4) Transportatorul răspunde, ca de propriile acțiuni sau inacțiuni, de acțiunile și inacțiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la ale căror servicii recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcției lor.

Articolul 989. Răspunderea transportatorului pentru bagaje

(1) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor care i-au fost încredințate de pasager, cu excepția cazului în care dovedește un impediment în afara controlului său și dacă lui nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul sau consecințele acestuia ori a cazului în care dovedește viciul propriu al bunului sau vina pasagerului.

(2) Transportatorul nu răspunde pentru pierderea documentelor, a banilor sau a altor bunuri de mare valoare, cu excepția cazului în care i s-a declarat natura sau valoarea bunului și el a acceptat să îl transporte. Transportatorul nu este cu atât mai mult răspunzător pentru pierderea bagajelor de mîină care au rămas sub supravegherea pasagerului, cu excepția cazului în care ultimul demonstrează vinovăția transportatorului.”

481. Codul se completează cu articolul 989¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 989¹.** Pretenții privind bagajele

(1) În cazul unei deteriorări aparente a bagajului de mîină, pasagerul, la părăsirea mijlocului de transport, trebuie să notifice transportatorul despre deteriorare. În cazul deteriorării aparente a altui bagaj, notificarea despre deteriorare trebuie să se facă la primirea acestuia.

(2) Dacă bagajul este deteriorat, însă deteriorarea nu este aparentă, notificarea despre deteriorare se face în formă textuală în termen de 7 zile de la ieșirea din mijlocul de transport sau, în cazul în care bagajul este primit mai târziu, de la primirea bagajului.

(3) Dacă bagajul de mîină este pierdut, pasagerul trebuie să notifice transportatorul despre pierdere la părăsirea mijlocului de transport. În cazul pierderii altui bagaj, pasagerul trebuie să notifice

transportatorul despre pierdere în termen de 7 zile de la data în care bagajul ar fi trebuit să fie primit.

(4) Dacă pasagerul nu respectă dispozițiile alin.(1)–(3), se prezumă că el a primit întregul bagaj în stare bună.

(5) Pasagerul este decăzut din dreptul de a cere despăgubiri, în condițiile legii și ale contractului, pentru pierderea sau deteriorarea menționată la prezentul articol dacă nu notifică transportatorul despre pierdere sau, după caz, deteriorare în termen de o lună de la sosirea la locul de destinație.”

482. La articolul 990:

în denumire, cuvântul „cărăușului” se substituie cu cuvântul „transportatorului”;

în alineatul unic, cuvântul „cărăuși” se substituie cu cuvântul „transportatori”.

483. Codul se completează cu articolele 990¹–990⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 990¹. Răspunderea solidară a transportatorului și a transportatorului de fapt

(1) Dacă transportul este efectuat integral sau parțial de către o altă persoană (transportator de fapt) decât transportatorul, transportatorul de fapt poartă aceeași răspundere ca și transportatorul pentru prejudiciul rezultat din decesul pasagerului, vătămarea corporală a pasagerului, pierderea sau deteriorarea bunurilor acestuia, încălcarea termenului de transportare sau o altă neexecutare a obligațiilor rezultate din contractul de transport de persoane în decursul efectuării transportului de către transportatorul de fapt. Convenția dintre transportator și transportatorul de fapt privind extinderea răspunderii transportatorului, comparativ cu cea prevăzută de lege, se aplică transportatorului de fapt doar dacă el a acceptat-o în formă textuală.

(2) Transportatorul de fapt poate ridica aceleași excepții pe care le poate ridica transportatorul în temeiul contractului de transport încheiat cu pasagerul.

(3) Transportatorul și transportatorul de fapt răspund solidar față de pasager.

Articolul 990². Excepții de la limitarea de răspundere a transportatorului

(1) Transportatorul nu poate invoca dispozițiile legale care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei dacă prejudiciul a fost cauzat cu intenție sau din culpă gravă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător dacă faptele sînt săvîrșite cu intenție sau din culpă gravă de către prepușii transportatorului sau ai oricăror alte persoane la ale căror servicii acesta recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcției lor. În acest caz, prepușii sau alte persoane nu au dreptul de a invoca, în ceea ce privește răspunderea lor, dispozițiile legale care exclud sau limitează răspunderea lor ori care răstoarnă sarcina probei.

Articolul 990³. Obligațiile pasagerilor

(1) În decursul efectuării transportului, pasagerii trebuie să se comporte într-un mod care nu ar pune în pericol siguranța mijlocului de transport și nu ar încălca condițiile de efectuare a transportului. Pasagerii trebuie să respecte instrucțiunile transportatorului, ale operatorului mijlocului de transport sau ale altei persoane competente.

(2) Pasagerul trebuie să-și prezinte bagajul pentru transportare într-un mod care nu ar încuraja pierderea sau deteriorarea acestuia și care nu ar cauza prejudicii transportatorului. Dacă bagajul conține lucruri periculoase, pasagerul trebuie să notifice transportatorul despre existența acestora și despre natura generală a pericolului.

Articolul 990⁴. Răspunderea navlositorului

(1) Dacă un pasager sau toți pasagerii ori bagajele lor nu sînt gata, din orice motiv, de transport la momentul convenit, transportatorul poate declara rezoluțiunea contractului de navlosire sau poate începe cursa. Dacă transportatorului i se cauzează un prejudiciu din cauza faptului că un pasager sau toți pasagerii ori bagajele acestora nu sînt gata, din orice motiv, de transport la momentul convenit, navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul.

(2) Navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul pentru prejudiciul cauzat prin faptul că un pasager nu deține documentele necesare de care este responsabil navlositorul.

(3) În cazul transportării în temeiul contractului de navlosire, navlositorul este ținut să despăgubească transportatorul pentru prejudiciul cauzat prin îndeplinirea de către transportator a indicațiilor navlositorului sau ale unui pasager în decursul executării obligațiilor contractuale, cu excepția cazului în care operatorul mijlocului de transport nu se comportă în mod rezonabil la îndeplinirea indicațiilor.”

484. La articolul 991, cuvîntul „cărăușului” se substituie cu cuvîntul „transportatorului”, iar în final se introduce textul: „Pasagerul nu poate invoca viciile sau natura propriului bagaj pentru a se elibera de răspundere.”

485. Articolul 992 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 992.** Rezoluțiunea contractului de transport de persoane

(1) Pasagerul poate declara rezoluțiunea contractului de transport de persoane în orice moment dacă prin aceasta nu cauzează întârzieri. El este obligat să plătească transportatorului despăgubirile cauzate de rezoluțiune.

(2) Dacă devin cunoscute împrejurări din sfera transportatorului despre care pasagerul nu putea să știe și care, dacă le cunoștea, i-ar fi dat un motiv întemeiat să nu încheie contractul de transport de persoane, pasagerul poate declara rezoluțiunea contractului de transport de persoane.

(3) Pasagerul poate declara rezoluțiunea contractului de transport de persoane și atunci cînd este previzibil că vor avea loc întârzieri în raport cu timpul și durata convenită. În acest caz, nu se naște obligația de despăgubire.”

486. Secțiunea a 2-a din capitolul XII se completează cu articolul 992¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 992¹.** Dispoziții aplicabile transportului de bagaje

În completare la dispozițiile prezentei secțiuni, dispozițiile art.999, 1003, 1005, 1006, 1011 și 1014 se aplică transportului de bagaje dacă părțile nu au convenit altfel.”

487. După denumirea secțiunii a 3-a din capitolul XII se introduce textul:

„**§1. Încheierea și executarea contractului de transport de bunuri**”.

488. Articolul 995 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 995.** Întocmirea scrisorii de trăsură

(1) Scrisoarea de trăsură se întocmește de expeditor dacă părțile nu au convenit altfel.

(2) Scrisoarea de trăsură se întocmește în cel puțin 3 exemplare care se semnează de către expeditor și transportator, aceste semnături putînd fi imprimare sau înlocuite prin ștampilele expeditorului și ale transportatorului. Primul exemplar se păstrează la expeditor, al doilea însoțește bunul, iar al treilea este remis transportatorului.

(3) Dacă bunurile sînt încărcate în mai multe vehicule sau dacă este vorba de bunuri de diferite feluri ori de bunuri repartizate în diferite loturi, atît transportatorul, cît și expeditorul poate cere întocmirea unui număr de scrisori de trăsură egal cu numărul vehiculelor utilizate sau cu numărul felurilor de bunuri ori al loturilor de bunuri.”

489. Codul se completează cu articolul 995¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 995¹.** Conținutul scrisorii de trăsură

(1) Scrisoarea de trăsură trebuie să conțină următoarele date:

- a) locul și data întocmirii;
- b) numele și adresa expeditorului;
- c) numele și adresa transportatorului;
- d) locul și data primirii bunului și locul prevăzut pentru eliberarea acestuia;
- e) numele și adresa destinatarului;
- f) denumirea curentă a naturii bunului și felul ambalajului, iar pentru bunurile periculoase, denumirea lor general recunoscută;
- g) numărul coletelor, marcasele speciale și numerele lor;
- h) greutatea brută sau cantitatea altfel exprimată a bunurilor;
- i) cheltuielile aferente transportului (taxa de transport, cheltuieli accesorii, taxele vamale și alte cheltuieli survenite de la încheierea contractului pînă la eliberare);
- j) instrucțiunile necesare pentru formalitățile de vamă și altele, după caz.

(2) Dacă este cazul, scrisoarea de trăsură trebuie să conțină și următoarele indicații:

- a) interzicerea transbordării;
- b) cheltuielile pe care expeditorul le ia asupra sa;
- c) totalul sumelor ramburs de perceput la eliberarea bunului;
- d) valoarea declarată a bunului și suma care reprezintă interesul special la eliberare;
- e) instrucțiunile expeditorului către transportator cu privire la asigurarea bunului;
- f) termenul convenit în care transportul trebuie să fie efectuat;
- g) lista documentelor remise transportatorului.

(3) Părțile pot include în scrisoarea de trăsură orice altă indicație pe care o consideră utilă.”

490. Articolele 996–998 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 996.** Incorectitudinea datelor înscrise în scrisoarea de trăsură

(1) Expeditorul răspunde pentru toate cheltuielile și prejudiciul cauzat transportatorului din cauza inexactității sau insuficienței:

- a) indicațiilor menționate la art.995¹ alin.(1) lit.b), d)–h) și j);
- b) indicațiilor menționate la art.995¹ alin.(2);
- c) oricăror alte indicații sau instrucțiuni date de el pentru emiterea scrisorii de trăsură sau pentru a fi incluse în aceasta.

(2) Dacă, la cererea expeditorului, transportatorul înscrie în scrisoarea de trăsură mențiunile indicate la alin.(1), se consideră, pînă la proba contrarie, că acesta a acționat în numele expeditorului.

Articolul 997. Obligațiile transportatorului la preluarea bunului

(1) La preluarea bunului, transportatorul este obligat să verifice:

- a) exactitatea mențiunilor din scrisoarea de trăsură referitoare la numărul de colete, precum și la marcajul și numerele lor;
- b) aspectul exterior al bunului și al ambalajului;
- c) modul de încărcare și aranjare a bunului în vehicul.

(2) Dacă nu dispune de mijloace corespunzătoare pentru a verifica datele menționate la alin.(1) lit.a), transportatorul consemnează rezervele sale motivate în scrisoarea de trăsură. De asemenea, el trebuie să motiveze rezervele față de starea exterioară sau ambalajul bunului. Rezervele nu-l obligă pe expeditor dacă nu le-a acceptat expres în scrisoarea de trăsură.

(3) Expeditorul poate cere transportatorului să verifice greutatea brută sau cantitatea exprimată în alt mod a bunului, precum și conținutul coletelor. Transportatorul are dreptul la compensarea cheltuielilor de verificare. Rezultatul verificării se consemnează în scrisoarea de trăsură.

Articolul 998. Răspunderea expeditorului pentru ambalaj

Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciul cauzat (prin ambalarea necorespunzătoare a bunului) persoanelor, echipamentului sau instalațiilor de transport ori altor bunuri, precum și pentru toate cheltuielile generate de o astfel de ambalare, cu excepția cazului în care transportatorul nu a făcut rezerve cu privire la deficiențe, deși acestea erau evidente sau cunoscute de el la preluare.”

491. Articolul 999:

În cuprinsul articolului, cuvîntul „Clientul” se substituie cu cuvîntul „Expeditorul”, iar cuvîntul „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (1), după cuvintele „prin vamă” se introduce textul „(după caz)”;

la alineatul (3), după cuvîntul „răspunde” se introduce textul „, conform dispozițiilor legale cu privire la mandat,”, iar cuvîntul „încărcăturii” se substituie cu cuvîntul „bunului”.

492. Articolul 1000:

la alineatul (1), cuvintele „semnată de cărauș” se exclud, iar cuvintele „încărcăturii de către cărauș” se substituie cu cuvintele „bunului de către transportator”;

la alineatul (2), cuvintele „cărăușului” și „încărcătura” se substituie, respectiv, cu cuvintele

„transportatorului” și „bunul”, iar textul „ , cantitatea și semnele coletelor” se substituie cu textul „de colete, precum și marcajele și numerele lor”.

493. Codul se completează cu articolul 1000¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1000¹. Dreptul de rezoluțiune a contractului de transport de către expeditor

(1) Expeditorul are dreptul la rezoluțiunea contractului de transport în orice moment.

(2) Dacă expeditorul declară rezoluțiunea contractului de transport din alte motive decât o neexecutare din partea transportatorului, acesta din urmă poate cere plata taxei de transport și altor cheltuieli, cu deducerea economiei pe care transportatorul a obținut-o sau trebuie să o obțină în urma rezoluțiunii.

(3) În locul pretenției întemeiate pe dispozițiile alin.(2), transportatorul poate cere plata unei treimi din taxa de transport.

(4) Dacă bunul deja a fost încărcat înainte de rezoluțiune, transportatorul poate cere de la expeditor instrucțiuni privind operațiunile ulterioare cu bunul sau poate cere descărcarea fără întârziere nejustificată a bunului. Dacă nu primește instrucțiuni într-un termen rezonabil, transportatorul poate lua măsurile prevăzute la art.1005 pe cheltuiala expeditorului.

(5) Dacă, în cazul prevăzut la alin.(4), expeditorul dă instrucțiuni de descărcare a bunului, transportatorul este obligat să descarce bunul doar dacă acest fapt este posibil fără a-i împiedica activitatea curentă și fără a cauza pagube altor expeditori sau destinatari.

(6) Dacă expeditorul declară rezoluțiunea pentru o neexecutare din partea transportatorului, acesta din urmă este obligat să descarce bunul fără întârziere nejustificată, pe cheltuiala sa.”

494. La articolul 1001:

În denumirea și în cuprinsul articolului, cuvintele „încărcătură”, „client” și „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun”, „expeditor” și „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (6), textul „lit.c)” se substituie cu cuvântul „lit.b)”.

495. Codul se completează cu articolul 1001¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1001¹. Scrisoarea de trăsură negociabilă

(1) Scrisoarea de trăsură nu este negociabilă dacă în ea nu se cuprinde o mențiune expresă în acest sens sau dacă legea nu prevede altfel.

(2) În cazul în care este negociabilă, scrisoarea de trăsură la ordin se transmite prin gir, iar cea la purtător – prin remitere.

(3) Atunci când scrisoarea de trăsură este la ordin sau la purtător, dreptul de proprietate asupra bunului se transferă prin efectul transmiterii acestei scrisori.

(4) Forma și efectele girurilor, anularea și înlocuirea scrisorii de trăsură sînt supuse dispozițiilor privitoare la cambie și biletul la ordin.

(5) Ultimul giratar al unui șir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care își îndeplinește obligația rezultînd din titlu este eliberat, numai dacă nu a existat fraudă sau culpă gravă din partea sa.”

496. La articolul 1002:

În denumirea și în cuprinsul articolului, cuvintele „încărcătură” și „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun” și „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (3), după textul „alin.(1)” se introduce textul „și (2)”, iar cuvântul „cheltuielilor” se substituie cu cuvântul „plăților”.

497. Articolele 1003 și 1004 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1003. Imposibilitatea executării contractului

(1) Dacă, pentru un motiv oarecare, înainte ca bunul să fi ajuns la destinație, executarea contractului în condițiile stabilite în scrisoarea de trăsură este sau devine imposibilă, transportatorul trebuie să ceară celui îndreptățit indicații de a dispune de bun conform art.1001.

(2) Dacă împrejurările permit executarea transportului în condiții diferite de cele stabilite în scrisoarea de trăsură și nu poate obține în timp rezonabil indicații de la cel îndreptățit conform art.1001,

transportatorul trebuie să ia măsurile pe care le consideră cele mai bune în interesul celui îndreptățit să dispună.

Articolul 1004. Circumstanțele care împiedică predarea bunului

(1) În cazul în care după sosirea bunului la locul de destinație se ivesc impedimente la eliberare, transportatorul cere instrucțiuni de la expeditor. Dacă destinatarul refuză să preia bunul, expeditorul are dreptul să dispună de el fără a prezenta primul exemplar al scrisorii de trăsură.

(2) Destinatarul poate, chiar și în cazul refuzului de a prelua bunul, să mai ceară livrarea acestuia atât timp cât transportatorul nu a primit o indicație contrară de la expeditor sau nu a dispus de bun.

(3) Dacă apare un impediment de livrare după ce destinatarul a dat indicații, în baza prerogativelor sale prevăzute la art.1001 alin.(3), ca bunul să fie livrat unui terț, atunci, la aplicarea dispozițiilor alin.(1) și (2) din prezentul articol, destinatarul ia locul expeditorului, iar terțul – locul destinatarului.”

498. La articolul 1005:

În denumirea și în cuprinsul articolului, cuvintele „cărăuș”, „client” și „încărcătură”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „transportator”, „expeditor” și „bun” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (5), cuvintele „și obiceiurilor locului” se substituie cu cuvintele „sau uzanțelor de la locul”.

499. În denumirea și în cuprinsul articolului 1006, cuvintele „încărcătură” și „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun” și „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare.

500. După articolul 1006 se introduce textul:

„§2. Răspunderea transportatorului”.

501. Articolele 1007–1010 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1007. Temeiul răspunderii transportatorului

(1) Transportatorul răspunde pentru distrugerea, pierderea totală sau parțială ori deteriorarea bunului în măsura în care distrugerea, pierderea sau deteriorarea a avut loc între momentul preluării și cel al livrării, precum și pentru depășirea termenului de livrare.

(2) Transportatorul răspunde, ca de propriile acțiuni sau inacțiuni, de acțiunile și inacțiunile prepușilor săi și ale oricăror alte persoane la ale căror servicii recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcției lor.

Articolul 1008. Exonerarea de răspundere

(1) Transportatorul este exonerat de răspundere pentru distrugerea, pierderea, deteriorarea bunului sau depășirea termenului de livrare dacă:

a) acestea se datorează vinovăției celui îndreptățit să dispună de bun;

b) acestea se datorează indicațiilor celui îndreptățit să dispună de bun, în cazul în care nu au fost provocate de vinovăția transportatorului;

c) acestea se datorează unui viciu propriu al bunului;

d) acestea se datorează circumstanțelor pe care transportatorul nu putea să le evite și ale căror consecințe nu le putea preveni.

(2) Transportatorul nu poate fi exonerat de răspundere din motivul defecțiunilor vehiculului pe care-l folosește pentru efectuarea transportului, nici al vinovăției locatorului sau a prepușilor acestuia din urmă.

(3) Sub rezerva dispozițiilor art.1009 alin.(2)–(5), transportatorul este exonerat de răspundere dacă distrugerea, pierderea sau deteriorarea bunului rezultă din riscurile speciale inerente unei sau mai multor dintre următoarele împrejurări:

a) utilizarea unor vehicule descoperite, fără prelată, dacă această utilizare a fost convenită expres și consemnată în scrisoarea de trăsură;

b) lipsa sau defectele ambalajului pentru bunurile expuse prin felul lor la risipire sau deteriorare, dacă aceste bunuri nu sînt ambalate sau sînt ambalate necorespunzător;

c) manipularea, încărcarea, stivuirea sau descărcarea au fost efectuate de expeditor, destinatar

sau de un terț care acționează pentru expeditor ori destinatar;

d) natura unor bunuri expuse, datorită însăși naturii lor, fie la pierdere totală sau parțială, fie la deteriorare, în special prin spargere, rugină, deteriorare internă și spontană, uscarea, curgere, pierdere normală ori prin acțiunea insectelor sau a rozătoarelor;

e) insuficiența sau imperfecțiunea marcajelor sau a numerelor coletelor;

f) transportarea animalelor vii.

(4) Dacă, în baza dispozițiilor prezentului articol, transportatorul nu răspunde de unii factori care au cauzat prejudiciul, răspunderea sa nu este angajată decât în măsura în care factorii de care el răspunde, în baza dispozițiilor prezentului articol, au contribuit la prejudiciu.

Articolul 1009. Sarcina probațiunii

(1) Sarcina probei faptului că distrugerea, pierderea, deteriorarea bunului ori depășirea termenului de livrare se datorează uneia din împrejurările menționate la art.1008 alin.(1) revine transportatorului.

(2) În cazul în care transportatorul susține că, în funcție de împrejurări, distrugerea, pierderea sau deteriorarea bunului se putea produce din cauza unui sau mai multor riscuri menționate la art.1008 alin.(3), se prezumă că prejudiciul s-a produs în acest fel. Cel îndreptățit să dispună de bun poate însă dovedi că prejudiciul nu s-a produs ori nu s-a produs exclusiv din cauza unuia dintre aceste riscuri.

(3) Prezumția prevăzută la alin.(2) nu operează în cazul menționat la art.1008 alin.(3) lit.a) pentru pierderi anormale sau pentru pierderea unor colete întregi.

(4) La transportul cu un vehicul dotat cu instalații speciale de protecție a bunului împotriva efectelor căldurii, frigului, ale schimbărilor de temperatură sau umidității aerului, transportatorul poate invoca dispozițiile art.1008 alin.(3) lit.d) numai dacă dovedește că a luat toate măsurile posibile, ținând cont de circumstanțe, în vederea alegerii, întreținerii și utilizării acestor instalații speciale și că a respectat indicațiile speciale date în acest sens.

(5) Transportatorul poate invoca dispozițiile art.1008 alin.(3) lit.f) doar dacă dovedește că a luat toate măsurile care, în mod obișnuit, ținând cont de circumstanțe, trebuie luate și că a respectat indicațiile speciale pe care le-a primit.

Articolul 1010. Încălcarea termenului de livrare a bunului

Termenul de livrare este încălcat atunci când bunul nu a fost livrat în interiorul termenului convenit sau, în cazul în care nu s-a convenit asupra unui termen, când durata efectivă a transportului depășește durata care poate fi acordată în mod rezonabil unui transportator diligent, ținându-se cont de circumstanțe și, în special, în cazul unei încărcări parțiale, de timpul necesar pentru asamblarea unei încărcări complete în condiții normale.”

502. Articolul 1011:

În denumirea și în cuprinsul articolului, cuvintele „încărcătură” și „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun” și „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (3), cifrele „1003” se substituie cu cifrele „1014”;

la alineatul (4), cuvântul „găsită” se substituie cu cuvântul „găsit”, iar cuvintele „conform legilor locului unde se află ea” se substituie cu cuvintele „la propria discreție”.

503. În denumirea și în cuprinsul articolului 1012, cuvintele „încărcătură”, „cărăuș” și „client”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun”, „transportator” și „expeditor” la forma gramaticală corespunzătoare.

504. În denumirea și în cuprinsul articolului 1013, cuvintele „încărcătură”, „cărăuș” și „client”, la orice formă gramaticală, se substituie, respectiv, cu cuvintele „bun”, „transportator” și „expeditor” la forma gramaticală corespunzătoare.

505. Articolul 1014 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1014. Determinarea valorii bunului la pierderea lui și plata despăgubirilor

(1) Dacă, în baza dispozițiilor din prezenta secțiune, transportatorul trebuie să plătească despăgubiri pentru pierderea totală ori parțială a bunului, despăgubirea se calculează în funcție de

valoarea bunului la locul și la momentul preluării.

(2) Valoarea bunului se determină în baza prețului de bursă, iar în lipsa unui asemenea preț, în baza prețului de piață, iar în lipsa unor asemenea prețuri, la prețul obișnuit al bunurilor cu aceleași caracteristici.

(3) Totuși, despăgubirea nu poate depăși 8,33 unități de calcul pe kg de greutate brută lipsă.

(4) În afară de plata despăgubirilor prevăzute la alin.(1), urmează a fi restituite taxele de transport, taxele vamale și alte cheltuieli de transport, și anume, în cazul pierderii totale a bunului – integral, iar în cazul pierderii parțiale – parțial. Alte despăgubiri pentru pierdere nu sînt datorate.

(5) Dacă bunul a fost livrat cu întârziere, iar cel îndreptățit să dispună dovedește că prin aceasta a suferit un prejudiciu, transportatorul va plăti o despăgubire, care nu va depăși mărimea taxei de transport.

(6) O despăgubire mai mare nu poate fi pretinsă decît în caz de declarare a valorii bunurilor conform art.1014¹ sau de declarare de interes special la predare conform art.1016.

(7) Unitatea de calcul menționată la alin.(3) reprezintă unitatea drepturilor speciale de tragere (*Special Drawing Rights*) în accepția Fondului Monetar Internațional.

(8) Sumele calculate conform alin.(3) se recalculează la cursul oficial al leului moldovenesc valabil la data preluării bunurilor de către transportator sau la oricare altă dată convenită de părți.”

506. Codul se completează cu articolul 1014¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1014¹.** Declararea valorii bunului

Expeditorul poate să declare în scrisoarea de trăsură, contra plății unui supliment de preț convenit, o valoare a bunului care depășește limita menționată la art.1014 alin.(3) și, în acest caz, valoarea declarată înlocuiește această limită.”

507. Articolele 1015–1017 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1015.** Răspunderea pentru deteriorarea bunului

(1) La deteriorarea bunului, transportatorul poartă răspundere egală cu deprecierea bunului. Întinderea despăgubirii se determină conform art.1014 alin.(1), (2) și (4).

(2) Totuși, despăgubirea nu poate să depășească:

a) dacă totalul bunului este depreciat prin deteriorare, suma care ar fi trebuit plătită în caz de pierdere totală;

b) dacă numai o parte a bunului a fost depreciată prin deteriorare, suma care ar trebui plătită în caz de pierdere a părții depreciate.

Articolul 1016. Interesul special al expeditorului

(1) În schimbul unui supliment la taxa de transport, expeditorul poate stabili, prin consemnare în scrisoarea de trăsură, suma care reprezintă pentru el interesul ca bunul să nu fie pierdut, deteriorat ori livrat cu întârziere.

(2) Dacă s-a comunicat interesul special în privința livrării, se poate pretinde, independent de despăgubirea prevăzută la art.1014, 1014¹ și 1015 și pînă la concurența contravalorii interesului declarat, o despăgubire egală cu prejudiciul suplimentar pentru care s-a făcut dovada.

Articolul 1017. Dreptul la dobînzi al celui îndreptățit să dispună

Cel îndreptățit să dispună poate pretinde pentru despăgubirea datorată dobînzi în mărime de 5% pe an. Dobînzile încep să curgă din momentul înaintării pretenției față de transportator sau, dacă nu a fost formulată o asemenea pretenție, din momentul chemării lui în judecată.”

508. Articolul 1018:

în denumire și la alineatul (1), cuvîntul „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare, iar cuvîntul „precizează” se substituie cu cuvîntul „determină”;

la alineatul (2), cuvintele „prezentului capitol” se substituie cu cuvintele „prezentei secțiuni”.

509. Articolul 1019 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1019.** Interzicerea exonerării transportatorului de răspundere

(1) Transportatorul nu poate invoca dispozițiile din prezenta secțiune care exclud sau limitează răspunderea sa ori care răstoarnă sarcina probei dacă prejudiciul a fost cauzat cu intenție sau din culpă gravă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător dacă faptele sînt săvîrșite cu intenție sau din culpă gravă de către prepușii transportatorului sau de oricare alte persoane la ale căror servicii acesta recurge pentru executarea transportului, dacă acești prepuși sau aceste persoane acționează în exercițiul funcției lor. În acest caz, prepușii sau alte persoane nu au dreptul de a se prevala, în ceea ce privește răspunderea lor, de dispozițiile din prezenta secțiune care exclud sau limitează răspunderea lor ori care răstoarnă sarcina probei.”

510. După articolul 1019 se introduce următorul text:

„§3. Pretenții și acțiuni”.

511. Articolele 1020 și 1021 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1020. Prezentarea pretențiilor

(1) Dacă destinatarul a primit bunul fără să fi verificat în mod corespunzător starea lui în contradictoriu cu transportatorul sau dacă, cel târziu la momentul livrării, în caz de pierderi ori deteriorări aparente, sau în termen de 7 zile, neluînd în considerare duminicile și sărbătorile legale, de la data livrării, în caz de pierderi sau deteriorări neaparente, nu a făcut rezerve transportatorului, indicînd natura generală a pierderii sau a deteriorării, atunci se prezumă, pînă la proba contrarie, ca a primit marfa în starea descrisă în scrisoarea de trăsură. În caz de pierderi sau de deteriorări neaparente, rezervele menționate mai sus trebuie să fie făcute în scris.

(2) Dacă destinatarul și transportatorul au verificat împreună starea bunului, dovada contrară rezultatului acestei verificări se admite doar în cazul unor pierderi sau deteriorări ce nu pot fi recunoscute la examinarea exterioară (aparentă), cu condiția că destinatarul a formulat obiecții scrise față de transportator în decursul a 7 zile, neluînd în considerare duminicile și sărbătorile legale, de la data acelei verificări.

(3) Pentru încălcarea termenului de livrare se pot cere despăgubiri doar dacă, în termen de 21 de zile din momentul în care bunul a fost pus la dispoziția destinatarului, este înaintată o obiecție scrisă către transportator.

(4) Transportatorul și destinatarul sînt obligați să-și acorde toate înlesnirile corespunzătoare pentru constatările și verificările necesare.

Articolul 1021. Termenul de prescripție în raporturile de transport

(1) Termenul de prescripție în raporturile de transport este de un an. În cazul intenției sau al culpei grave, termenul de prescripție este de 3 ani.

(2) Termenul de prescripție începe să curgă:

a) în caz de pierdere parțială, de deteriorare a bunului sau de încălcare a termenului de livrare – din ziua predării bunului către destinatar;

b) în cazul pierderii totale – în a 30-a zi de la expirarea termenului de transportare, iar dacă acest termen nu este stabilit de părți sau de lege – în cea de-a 60-a zi din ziua preluării bunului de către transportator;

c) în toate celelalte cazuri – în ziua expirării unui termen de 3 luni de la data încheierii contractului de transport.

(3) O pretenție scrisă suspendă prescripția pînă în ziua în care transportatorul respinge pretenția în scris și restituie documentele anexate. În caz de acceptare parțială a pretenției, prescripția nu-și reia cursul decît pentru partea din pretenție care rămîne litigioasă. Dovada primirii pretenției sau a răspunsului și a restituirii documentelor cade în sarcina părții care invocă acest fapt. Pretențiile ulterioare care au același obiect nu suspendă prescripția.”

512. După articolul 1021 se introduce următorul text:

„§4. Dispoziții referitoare la transportul efectuat de transportatori succesivi”.

513. Articolele 1022–1025 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1022. Răspunderea transportatorilor succesivi

(1) Dacă un transport care constituie obiectul unui singur contract este realizat de mai mulți transportatori succesivi, fiecare din ei răspunde pentru executarea întregului transport.

(2) Cel de-al doilea transportator și oricare transportator care urmează devin, prin preluarea bunului și a scrisorii de trăsură, părți la contract în măsura condițiilor stabilite în scrisoarea de trăsură.

Articolul 1023. Preluarea bunului de la transportatorul anterior

(1) Transportatorul care preia bunul de la transportatorul anterior trebuie să înmîneze acestuia o confirmare de primire, datată și semnată. El trebuie să-și înscrie numele și adresa pe cel de-al doilea exemplar al scrisorii de trăsură. Dacă este cazul, va scrie rezervele sale conform art.997 alin.(2) pe cel de-al doilea exemplar al scrisorii de trăsură și pe confirmarea de primire.

(2) Relațiile dintre transportatorii succesivi sînt reglementate de dispozițiile art.1000.

Articolul 1024. Înaintarea pretențiilor contra transportatorilor succesivi

(1) Acțiunea în despăgubire pentru distrugerea, pierderea sau deteriorarea bunului ori pentru încălcarea termenului de livrare poate fi înaintată numai împotriva primului transportator, a ultimului sau a aceluia care a executat acea parte a transportului în care s-a produs evenimentul sau faptul ce a cauzat distrugerea, pierderea, deteriorarea sau întârzierea.

(2) Una și aceeași acțiune poate fi îndreptată împotriva mai multor dintre acești transportatori.

Articolul 1025. Dreptul de regres

Dacă a plătit despăgubiri în baza dispozițiilor prezentului capitol, transportatorul are drept de regres, pentru suma plătită, împreună cu dobînzile și cheltuielile suportate, contra transportatorilor care au participat la executarea contractului de transport, conform următoarelor reguli:

a) dacă prejudiciul a fost cauzat de un transportator, acesta trebuie să suporte singur despăgubirile plătite de el sau de un alt transportator;

b) dacă prejudiciul a fost cauzat prin fapta a doi sau mai mulți transportatori, fiecare va plăti o sumă proporțională părții sale de răspundere. În cazul în care nu se poate stabili partea de răspundere a fiecăruia, transportatorii răspund în funcție de partea care le revine din taxa de transport;

c) dacă nu se poate stabili care dintre transportatori răspunde pentru prejudiciu, despăgubirea se repartizează între toți transportatorii în proporția determinată conform regulii menționate la lit.b)."

514. La articolul 1026, cuvîntul „cărăuș”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „transportator” la forma gramaticală corespunzătoare.

515. La articolul 1027:

alineatul unic devine alineatul (1), în care cuvîntul „Cărăușul” se substituie cu cuvîntul „Transportatorul”;

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile art.1021 sînt aplicabile acțiunilor în regres între transportatori. Totuși, prescripția curge fie din ziua pronunțării unei hotărîri judecătorești definitive, prin care se fixează despăgubirile care urmează să fie plătite în virtutea dispozițiilor prezentei secțiuni, fie, în cazul în care o astfel de hotărîre nu există, din ziua plății efective.”

516. În denumirea și în cuprinsul articolului 1028, cuvîntul „cărăuși”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „transportatori” la forma gramaticală corespunzătoare, cuvîntul „clientului” se substituie cu cuvîntul „expeditorului”, iar după cuvintele „să convină” se introduc cuvintele „între ei”.

517. Articolul 1029 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1029.** Nulitatea convențiilor

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.1028, orice clauză care, în mod direct sau indirect, derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni este lovită de nulitate absolută. Nulitatea unor asemenea clauze nu are drept consecință nulitatea celorlalte clauze din contract.

(2) Este nulă îndeosebi acea convenție prin care s-ar ceda transportatorului beneficiul asigurării bunului, precum și orice convenție asemănătoare.

(3) Nulă este și convenția în a cărei bază sarcina probei este răsturnată.”

518. Articolul 1030 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1030. Contractul de mandat

(1) Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice sau în alt mod de a afecta direct poziția juridică a mandantului în raport cu un terț, iar mandatarul, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului.

(2) Dispozițiile cu privire la mandat se aplică în mod corespunzător și atunci când mandatarul are doar dreptul, nu și obligația, de a acționa în numele și pe contul mandantului.

(3) Mandantul este obligat să coopereze cu mandatarul în scopul exercitării mandatului. Mandantul este obligat, în special:

a) să răspundă la cererile mandatarului de furnizare a informației în măsura în care această informație este necesară pentru a permite mandatarului să-și îndeplinească obligațiile contractuale;

b) să dea indicații privind executarea obligațiilor contractuale în măsura în care este necesar conform contractului sau rezultă dintr-o cerere de a da indicații în temeiul dispozițiilor art.1040¹.”

519. Codul se completează cu articolul 1031¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1031¹. Forma mandatului

(1) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancțiunea aplicabilă actului juridic respectiv.

(2) Cerința de formă a mandatului prevăzută la alin.(1) se consideră întrunită și când doar procura eliberată de mandant poartă acea formă.”

520. La articolul 1032 alineatul (2), cuvintele „autentificat notarial și dat în avans pentru incapacitatea mandantului” se substituie cu cuvintele „de ocrotire în viitor”.

521. Articolul 1033:

la alineatul (2), cuvîntul „profesional” se substituie cu cuvintele „îndeplinit de către un profesionist”; articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Remunerația se plătește la momentul când mandatul a fost îndeplinit și mandatarul a dat socoteală despre aceasta mandantului.”

522. Codul se completează cu articolul 1033¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1033¹. Remunerarea mandatarului după încetarea contractului de mandat

(1) Dacă părțile au convenit asupra plății unei remunerații pentru serviciile prestate, contractul de mandat a încetat, însă mandatul nu a fost îndeplinit, remunerația se plătește din momentul în care mandatarul dă socoteală despre executarea obligațiilor rezultate din contract.

(2) Dacă mandatul se dă pentru încheierea unui act juridic, iar mandantul a încheiat actul juridic de sine stătător sau o altă persoană desemnată de către mandant a încheiat actul juridic în numele mandantului, mandatarul are dreptul la remunerație sau la o parte proporțională din remunerație dacă încheierea actului juridic poate fi atribuită, total sau parțial, executării obligațiilor mandatarului rezultate din contract.

(3) Dacă mandatul se dă pentru încheierea unui act juridic și acesta este încheiat după încetarea contractului de mandat, mandantul trebuie să plătească remunerația dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) remunerația s-a convenit doar pentru încheierea actului juridic;

b) încheierea actului juridic este, în principal, rezultatul eforturilor mandatarului;

c) actul juridic este încheiat într-un termen rezonabil după încetarea contractului de mandat.”

523. Articolul 1035 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1035. Obligația de a acționa în interesul mandantului

(1) Mandatarul trebuie să acționeze în conformitate cu interesele mandantului, în măsura în care acestea i-au fost comunicate sau se putea aștepta în mod rezonabil că mandatarul le cunoaște.

(2) Dacă nu cunoaște suficient interesele mandantului pentru a-i permite să execute corespunzător obligațiile rezultate din contract, mandatarul este ținut să ceară informații de la mandant.”

524. Codul se completează cu articolul 1035¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1035¹. Obligația de competență și prudență

(1) Mandatarul este ținut să-și execute obligațiile rezultate din contract cu competența și prudența la care mandantul este îndreptățit să se aștepte în funcție de împrejurări.

(2) Dacă profesează un nivel mai înalt de competență și prudență, mandatarul este ținut să manifeste acel nivel de competență și prudență.

(3) Dacă mandatarul este sau pretinde a fi membru al unui grup de profesioniști pentru care există standarde (coduri de conduită, de etică, de deontologie etc.) stabilite de o autoritate competentă ori de grupul însuși, mandatarul este ținut să manifeste competența și prudența cerute de acele standarde.

(4) La determinarea nivelului de competență și prudență la care se poate aștepta mandantul se ia în considerare, în special:

a) natura, întinderea, frecvența și previzibilitatea riscurilor inerente în executarea obligațiilor;

b) dacă obligațiile sînt executate de o persoană care nu este profesionist sau dacă mandatul este cu titlu gratuit;

c) mărimea remunerației pentru executarea obligațiilor;

d) timpul disponibil în mod rezonabil pentru executarea obligațiilor.”

525. Articolul 1036:

la alineatul (1), cuvintele „prin contract transmiterea mandatului” se substituie cu cuvintele „expres delegarea împuternicirilor”;

la alineatul (2), cuvintele „să transmită” se substituie cu cuvintele „să delege”;

la alineatul (3), cuvintele „transmis mandatul” se substituie cu cuvintele „delegat împuternicirile”;

la alineatul (4), cuvintele „transmiterea mandatului” se substituie cu cuvintele „delegarea împuternicirilor”;

articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Dispozițiile alin.(1), (3)–(5) se aplică în mod corespunzător în privința cesiunii împuternicirilor de către mandatar către terț (substituirea mandatarului).”

526. La articolul 1037, alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Dacă, pentru încheierea unui act juridic, sînt desemnați mai mulți mandatari, oricare dintre ei poate încheia actul de sine stătător, cu excepția cazului în care necesitatea consimțămîntului celorlalți mandatari rezultă expres din lege sau din contract.

(2) Dacă s-a stipulat că mandatarii urmează să încheie împreună toate actele vizate în mandat, aceștia răspund solidar pentru executarea obligațiilor asumate.”

527. Articolul 1040 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1040. Abaterea de la indicațiile mandantului

(1) Mandantul are dreptul să dea indicații mandatarului, iar mandatarul este obligat să le îndeplinească.

(2) Mandatarul este în drept să se abată de la indicațiile mandantului dacă, în funcție de circumstanțe, poate presupune că mandantul, avînd cunoștința de situația creată, ar fi aprobat o asemenea abatere. Pînă la abaterea de la indicațiile mandantului, mandatarul este obligat să-l notifice despre noile circumstanțe și să aștepte decizia lui, cu excepția cazului în care amînarea prezintă un pericol pentru executare.

(3) Mandatarul este ținut să-l avertizeze pe mandant în unul din următoarele cazuri:

a) dacă indicația face ca executarea obligațiilor rezultate din contract să fie semnificativ mai costisitoare sau să ia semnificativ mai mult timp decît s-a convenit inițial;

b) dacă indicația contravine scopului contractului sau în alt mod prejudiciază interesele mandantului.

(4) Dacă mandantul nu revocă indicația fără întîrzieri nejustificate după ce a fost avertizat de către mandatar, indicația se consideră o modificare a contractului de mandat în temeiul art.1040⁴.”

528. Codul se completează cu articolele 1040¹–1040⁴ cu următorul cuprins:

„Articolul 1040¹. Cererea de a se da o indicație

(1) Mandatarul este ținut să ceară o indicație la primirea unei informații care impune mandantul să ia o decizie privind executarea obligațiilor rezultate din contract sau privind conținutul actului juridic.

(2) Mandatarul este ținut să ceară o indicație dacă mandatul constă în încheierea unui act juridic,

iar contractul nu prevede dacă actul juridic urmează a fi încheiat în numele mandantului sau în numele mandatarului, dar pe contul mandantului.

Articolul 1040². Consecințele neprimirii indicației

(1) Dacă mandantul nu dă indicația necesară conform contractului sau conform art.1040¹ alin.(1), mandatarul poate, după caz:

a) să recurgă la mijloacele juridice de apărare ale creditorului în caz de neexecutare a obligațiilor;
b) să-și execute obligațiile pe baza așteptărilor, preferințelor și priorităților pe care mandantul în mod rezonabil le-ar fi avut, ținând cont de informațiile și indicațiile acumulate.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.b), mandatarul are dreptul la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru încheierea actului juridic.

(3) Dacă mandantul nu dă o indicație cerută în temeiul art.1040¹ alin.(2), mandatarul are dreptul de a alege fie una dintre opțiunile prevăzute la art.1040¹ alin.(2), fie să suspende executarea obligațiilor în condițiile legii.

(4) Remunerația ajustată prevăzută la alin.(2) trebuie să fie rezonabilă și să fie determinată folosind aceleași metode de calcul ca și cele folosite la stabilirea remunerației inițiale pentru executarea obligațiilor rezultate din contract.

Articolul 1040³. Lipsa timpului pentru a cere sau a aștepta o indicație

(1) Dacă este ținut să ceară o indicație în temeiul art.1040¹, însă trebuie să acționeze înainte de a putea contacta mandantul pentru a-i cere o indicație sau înainte de primirea indicației, mandatarul poate să-și execute obligațiile pe baza așteptărilor, preferințelor și priorităților pe care mandantul în mod rezonabil le-ar fi avut, ținând cont de informațiile și indicațiile acumulate.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), mandatarul are dreptul la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru executarea obligațiilor rezultate din contract în măsura în care această ajustare este rezonabilă, ținând cont de împrejurările cazului.

Articolul 1040⁴. Modificări ale contractului de mandat

(1) Contractul de mandat se consideră modificat:

a) dacă mandantul modifică în mod semnificativ mandatul mandatarului;
b) dacă mandantul nu revocă fără întârzieri nejustificate o indicație după ce a fost avertizat în conformitate cu dispozițiile art.1040 alin.(3).

(2) În cazul modificării contractului de mandat în temeiul alin.(1), mandatarul are dreptul, la alegerea sa:

a) la o ajustare proporțională a remunerației și a timpului acordat sau necesar pentru executarea obligațiilor rezultate din contract;

b) la despăgubiri, conform art.14, pentru a pune mandatarul în situația în care s-ar fi aflat dacă contractul de mandat nu era modificat.

(3) În cazul modificării contractului de mandat în temeiul alin.(1), mandatarul, de asemenea, poate declara rezoluțiunea mandatului, cu excepția cazului în care modificarea este minoră sau este în avantajul mandatarului.

(4) Remunerația ajustată prevăzută la alin.(2) lit.a) trebuie să fie rezonabilă și să fie determinată folosind aceleași metode de calcul ca și cele folosite la stabilirea remunerației inițiale pentru executarea obligațiilor rezultate din contract.”

529. Articolul 1041 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1041.** Obligația prezentării informațiilor și a dării de seamă despre executarea mandatului

(1) Mandatarul este obligat:

a) să transmită mandantului, în măsura rezonabilă conform circumstanțelor, toate informațiile despre negocieri sau alte acțiuni în vederea posibilei încheieri a actului juridic, precum și despre evoluțiile ulterioare;

b) să dea lămuririle cerute de mandant asupra executării mandatului;

c) la executarea mandatului, să-l informeze neîntârziat pe mandant și să prezinte darea de seamă privind modul în care și-a executat obligațiile, inclusiv identitatea terțului cu care s-a încheiat actul juridic, precum și privind bunurile transmise sau primite și cheltuielile suportate în executarea obligațiilor sale. Această obligație apare și în caz de încetare a contractului de mandat fără îndeplinirea completă a mandatului.

(2) Convenția în al cărei temei obligațiile mandatarului prevăzute la alin.(1) sînt, pentru viitor, excluse sau limitate se face în scris.”

530. La articolul 1046, alineatul (1) se completează în final cu textul: „Această regulă se aplică chiar dacă contractul de mandat a încetat fără ca mandatul să fie îndeplinit.”

531. Articolele 1050 și 1051 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1050.** Rezoluțiunea și revocarea mandatului

(1) Oricare dintre părți poate să declare rezoluțiunea mandatului oricînd și fără motive. Revocarea mandatului este echivalentă cu rezoluțiunea mandatului.

(2) Revocarea mandatului notificată numai mandatarului nu se poate opune terților care, fără a ști despre revocare, au contractat cu bună-credință cu mandatarul. În acest caz, mandantul are drept de regres împotriva mandatarului.

(3) Mandatarul poate revoca mandatul doar în așa fel încît să fie posibil pentru mandant să se îngrijească în continuare de actele asupra cărora s-a contractat, cu excepția cazului în care există motiv întemeiat pentru a revoca.

(4) Dacă a revocat mandatul în temeiul prezentului articol, mandantul este obligat față de mandatar la compensarea tuturor cheltuielilor apărute în executarea contractului. Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul trebuie să plătească mandatarului remunerația convenită.

(5) Este nulă clauza prin care se exclude sau se limitează dreptul unei părți la rezoluțiunea mandatului dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 1051. Decesul sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința mandantului

(1) Raporturile contractuale nu încetează prin decesul sau prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința mandantului dacă nu s-a convenit altfel sau dacă nu rezultă altfel din conținutul obligației contractuale.

(2) Dacă raporturile contractuale încetează prin decesul ori prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința mandantului, mandatarul trebuie să continue executarea obligațiilor contractuale în cazul în care amînarea ar fi legată de pericolul unor pierderi pentru mandant sau pentru succesorii lui. Executarea mandatului continuă pînă cînd succesorul sau reprezentantul legal al mandantului poate lua toate măsurile necesare. Raporturile contractuale sînt considerate în această privință ca fiind valabile.

(3) Dacă raporturile contractuale încetează prin decesul sau prin instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința mandantului, față de mandatar contractul se consideră valabil pînă în momentul în care acesta ia cunoștință ori trebuie să cunoască motivul încetării.”

532. Capitolul XIII din titlul III se completează cu articolul 1052¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1052¹.** Încetarea raportului de mandat în caz de pluralitate de mandatar

În lipsa unei convenții contrare, mandatul dat mai multor mandatar obligati să încheie actele împreună încetează chiar și atunci cînd cauza încetării îl privește numai pe unul dintre ei.”

533. La articolul 1053 alineatul (1), textul „ , fiduciar” se exclude.

534. La articolul 1059 alineatul (1) partea introductivă, după cuvîntul „Administratorul” se introduce cuvîntul „fiduciar”.

535. Articolul 1060 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1060.** Aplicarea dispozițiilor referitoare la mandat

Raporturilor de administrare fiduciară li se aplică în modul corespunzător dispozițiile referitoare la mandat.”

536. La articolul 1069, cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvintele „rezoluțiunea comisionului”.

537. Articolele 1072 și 1073 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1072. Rezoluțiunea comisionului din inițiativa comitentului

(1) Comitentul are dreptul la rezoluțiunea comisionului în orice moment.

(2) În cazul rezoluțiunii comisionului, comitentul este obligat să plătească comisionarului pentru actele juridice deja încheiate remunerația stipulată și să repare prejudiciul cauzat prin rezoluțiune.

Articolul 1073. Rezoluțiunea comisionului de către comisionar

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, comisionarul are dreptul la rezoluțiunea comisionului numai în cazul prevăzut de contract, în cazul inexistenței posibilității de a executa obligația asumată sau în cazul în care comitentul nu execută obligațiile contractuale.”

538. La articolul 1074 alineatul (1), cuvintele „a reziliat contractul” se substituie cu cuvintele „a declarat rezoluțiunea comisionului”, iar cuvintele „rezilierea contractului” se substituie cu cuvântul „rezoluțiune”.

539. Articolele 1075 și 1076 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1075. Contractul de expediție

(1) Prin contractul de expediție o parte (expeditor) se obligă, pe contul și în numele celeilalte părți (client) sau în nume propriu, să organizeze transportul de bunuri prin încheierea unui contract de transport și îndeplinirea altor acte necesare în vederea efectuării transportării, iar clientul se obligă să achite remunerația convenită (comision).

(2) Contractul de expediție se încheie în scris. Clientul urmează să elibereze expeditorului procură dacă aceasta este necesară pentru executarea obligațiilor contractuale.

(3) Raporturilor rezultate din contractul de expediție li se aplică în mod corespunzător dispozițiile referitoare la mandat sau, după caz, la comision, dacă prezentul capitol nu prevede altfel.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică și în cazul în care, în conformitate cu condițiile contractului de transport, obligațiile expeditorului, în sensul alin.(1), le execută transportatorul.

Articolul 1076. Diligența expeditorului

(1) Expeditorul trebuie să organizeze transportul în special sub aspectul alegerii tipului de transport și a rutei, a transportatorului, să încheie contractele necesare de transport, depozit și expediție, să ofere informațiile necesare și să dea indicațiile necesare executării acestor contracte, în fiecare caz acționînd cu grija unui expeditor diligent.

(2) Expeditorul se poate obliga prin contractul de expediție să execute alte prestații privitoare la transport, cum ar fi cea de pază și de ambalare a bunului, de marcarea a bunului și de asigurare a procedurilor vamale, inclusiv de încheiere a contractelor necesare în acest scop.

(3) Expeditorul încheie contracte în nume propriu, iar dacă a fost împuternicit în mod expres de către client – în numele clientului.

(4) În executarea obligațiilor sale, expeditorul trebuie să țină seama de interesele clientului și să urmeze indicațiile acestuia.”

540. La articolul 1078:

în denumire, cuvîntul „încărcăturii” se substituie cu cuvintele „sau transportarea bunului”;

alineatul unic se completează în final cu cuvintele „sau poate cere transportarea bunului către transportator”.

541. La articolul 1079, cuvîntul „încărcătură”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvîntul „bun” la forma gramaticală corespunzătoare.

542. La articolul 1082 alineatul (2), cuvîntul „cărăuș” se substituie cu cuvîntul „transportator”.

543. Articolul 1083 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1083. Răspunderea expeditorului

(1) Expeditorul este ținut să repare prejudiciul cauzat prin pierderea sau deteriorarea bunurilor al căror transport l-a organizat. Dispozițiile art.1008, 1014, 1018 și 1019 se aplică în mod corespunzător.

(2) Expeditorul este ținut să repare prejudiciul care nu cade sub incidența dispozițiilor alin.(1) din prezentul articol dacă a încălcat obligațiile prevăzute la art.1076 alin.(1) sau (2). Expeditorul nu poartă

răspundere dacă demonstrează că prejudiciul nu putea fi evitat chiar dacă se exercita diligența cuvenită.

(3) Dacă comportamentul clientului sau viciile specifice ale bunurilor au contribuit la cauzarea prejudiciului, obligația de despăgubire și mărimea despăgubirii depind de măsura în care aceste circumstanțe au contribuit la prejudiciu.

(4) Dispozițiile art.1021 se aplică pretențiilor rezultate din contractele de expediție.”

544. Codul se completează cu articolul 1083¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1083¹.** Dreptul de subrogare al clientului

În cazul în care expeditorul s-a obligat în baza contractului de expediție să încheie contractul de transport și să îndeplinească alte acte necesare în vederea efectuării transportării în nume propriu și pe contul celeilalte părți (client), iar terțul contractat de expeditor și-a încălcat obligațiile, clientul este în drept, prin notificare scrisă către expeditor și terț, să se subroge în drepturile expeditorului față de terț.”

545. După denumirea capitolului XVII din titlul III se introduce următorul text:

„Secțiunea 1 Dispoziții comune”.

546. Articolul 1086 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1086.** Contractul de depozit

Prin contract de depozit o parte (deponent) se obligă să predea pentru păstrare, pe o perioadă determinată sau nedeterminată, bunul mobil celeilalte părți (depozitar), iar depozitarul se obligă să păstreze bunul mobil și să-l restituie la cerere.”

547. La articolul 1088 alineatul (1), cuvintele „execută depozitul în cadrul unei activități profesionale” se substituie cu cuvintele „este un profesionist”.

548. Articolul 1089 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Acceptarea de către deponent a restituirii bunului nu eliberează depozitarul de răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor.”

549. Articolul 1091 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În toate cazurile, subdepozitarul răspunde față de deponent pentru fapta sa.”

550. La articolul 1093 alineatul (2), cuvintele „în drept” se substituie cu cuvântul „obligat”.

551. Articolul 1095 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1095.** Obligația de restituire

(1) Depozitarul este obligat să restituie bunul în starea în care se afla la momentul în care l-a primit de la deponent.

(2) Dacă, avînd în vedere natura bunului depozitat sau a contractului, nu se poate aștepta în mod rezonabil ca bunul depozitat să fie restituit în starea în care se afla la momentul în care depozitarul l-a primit de la deponent, depozitarul este obligat să-l restituie în starea la care deponentul se putea aștepta în mod rezonabil.

(3) Riscul pieririi sau al deteriorării fortuite rămîne în sarcina deponentului.

(4) Depozitarul căruia i s-a luat bunul depozitat și care a primit în locul lui o sumă de bani sau un alt bun trebuie să predea deponentului ceea ce a primit.

(5) Succesorul depozitarului care a vîndut cu bună-credință bunul despre care nu știa că este depozitat este ținut să restituie doar prețul primit sau să cedeze creanța sa contra cumpărătorului dacă prețul nu s-a plătit.”

552. Articolul 1096 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Atunci cînd a emis un înscris care face dovada depozitului ori care conferă deținătorului lui dreptul de a retrage bunul depozitat, depozitarul poate cere să îi fie înapoiat acel înscris.”

553. Articolul 1097 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dacă deponentul nu își ridică bunul depozitat la expirarea termenului de depozitare sau la cererea depozitarului prevăzută la alin.(1) din prezentul articol, atunci depozitarul are dreptul de a vinde bunul depozitat conform art.597¹, cu condiția că depozitarul i-a dat deponentului un preaviz cu termen rezonabil, indicînd intenția de a purcede la vînzare.”

554. Codul se completează cu articolul 1097¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1097¹.** Obligația de informare după depozitare

După încetarea depozitării, depozitarul este ținut să informeze deponentul despre:

- a) orice deteriorare pe care bunul l-a suferit în decursul depozitării;
- b) precauțiile necesare pe care deponentul trebuie să le ia înainte de a folosi sau a transporta bunul, cu excepția cazului în care de la deponent se poate aștepta în mod rezonabil să cunoască despre necesitatea acestor precauții.”

555. Articolele 1105 și 1106 se substituie cu următorul text:

„Secțiunea a 2-a Depozitul hotelier

Articolul 1105. Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel

(1) Persoana care oferă servicii de cazare (hotelier) răspunde, potrivit regulilor privind răspunderea depozitarului, pentru prejudiciul cauzat prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor aduse de client în hotel.

(2) Sînt considerate ca fiind aduse în hotel:

- a) bunurile clientului aflate în hotel pe perioada cazării acestuia;
- b) bunurile clientului aflate în afara hotelului pentru care hotelierul, un membru al familiei lui ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pe perioada cazării clientului;
- c) bunurile clientului aflate în hotel sau în afara acestuia pentru care hotelierul, un membru al familiei lui ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pentru un interval de timp rezonabil, anterior sau ulterior cazării clientului.

(3) Hotelierul răspunde și pentru vehiculele clienților lăsate în garajul sau în parcare hotelului, precum și pentru bunurile care, în mod obișnuit, se găsesc în acestea.

(4) În lipsă de clauză contrară, dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică în cazul animalelor de companie.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentei secțiuni în detrimentul clientului este nulă.

Articolul 1105¹. Răspunderea limitată

Răspunderea hotelierului este limitată pînă la concurența unei valori de o sută de ori mai mare decît prețul pentru o zi datorat de către client pentru camera oferită spre închiriere.

Articolul 1105². Răspunderea nelimitată

Răspunderea hotelierului este nelimitată:

- a) dacă prejudiciul este cauzat din culpa hotelierului sau a unei persoane pentru care acesta răspunde;
- b) dacă bunurile au fost încredințate spre păstrare hotelierului;
- c) dacă hotelierul a refuzat primirea în depozit a bunurilor clientului pe care, potrivit legii, era obligat să le primească.

Articolul 1105³. Lipsa răspunderii

Hotelierul nu răspunde atunci cînd furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor clientului este cauzată:

- a) de client, de persoana care îl însoțește sau care se află sub supravegherea sa ori de vizitatorii săi;
- b) de un impediment în afara controlului hotelierului;
- c) de natura bunului.

Articolul 1105⁴. Obligațiile hotelierului

(1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare care aparțin clienților săi.

(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decît în cazul în care, ținînd seama de mărimea și condițiile de exploatare ale hotelului, acestea sînt excesiv de valoroase ori sînt incomode sau periculoase.

(3) Hotelierul poate să examineze bunurile care îi sînt predate spre depozitare și să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Articolul 1105⁵. Punerea la dispoziția clienților a casei de valori

Hotelierul care pune la dispoziția clienților săi, în camerele de hotel, o casă de valori nu este presupus a fi primit în depozit bunurile care vor fi depuse de clienții săi în casa de valori. În acest caz, sînt aplicabile dispozițiile art.1105¹.

Articolul 1105⁶. Decăderea din dreptul la repararea prejudiciului

(1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea prejudiciului suferit prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuși ori care au fost aduse pentru el în hotel dacă:

a) în cel mult 24 de ore de la data la care a cunoscut prejudiciul, nu a înștiințat administrația hotelului;

b) nu a exercitat dreptul la acțiunea în repararea prejudiciului în termen de 6 luni de la data producerii acestuia.

(2) Dispozițiile alin.(1) din prezentul articol nu sînt aplicabile în privința bunurilor prevăzute la art.1105² lit.b) și c).

Articolul 1105⁷. Dreptul de retenție

În cazul neplății de către client a prețului camerei și a celorlalte servicii hoteliere prestate, hotelierul are un drept de retenție asupra bunurilor aduse de client, cu excepția documentelor și a efectelor personale fără valoare comercială.

Articolul 1105⁸. Valorificarea bunurilor

Hotelierul poate cere valorificarea bunurilor asupra cărora și-a exercitat dreptul de retenție, potrivit dispozițiilor legale privind urmărirea silită a bunurilor mobile.

Articolul 1105⁹. Localuri asimilate hotelurilor

Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător și bunurilor aduse în sanatorii, spitale, pensiuni, vagoane de dormit, restaurante, teatre, biblioteci, săli de sport și altele asemănătoare.

Secțiunea a 3-a **Sechestrul convențional**

Articolul 1106. Sechestrul convențional

Sechestrul convențional este depozitul în baza căruia persoanele remit un bun mobil sau imobil în litigiu unui terț, care se obligă să-l restituie, după terminarea procesului, celui care are drept asupra lui.”

556. Denumirile articolelor 1107 și 1109 se completează în final cu cuvîntul „convențional”.

557. Articolele 1108 și 1111 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1108.** Drepturile depozitarului însărcinat cu sechestrul convențional

(1) Depozitarul însărcinat cu sechestrul convențional nu are dreptul să facă în privința bunului nicio cheltuială sau alte acte, cu excepția celor de conservare, în lipsa unei stipulații contrare sau autorizații a instanței de judecată.

(2) Dacă natura bunului o cere, depozitarul însărcinat cu sechestrul convențional este ținut să îndeplinească acte de administrare, regulile din materia mandatului fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Depozitarul poate, totuși, cu sau fără consimțămîntul părților, cu autorizația instanței de judecată, să vîndă bunurile a căror depozitare implică cheltuieli disproporționate în raport cu valoarea lor. Suma încasată din vînzarea bunului va rămîne la depozitar în condițiile sechestrului.”

„**Articolul 1111.** Domeniul de aplicare

(1) Sechestrul poate fi instituit și de către instanța de judecată. În acest caz, el este supus regulilor stabilite de Codul de procedură civilă, precum și de prezentul capitol, în măsura în care nu sînt incompatibile.

(2) Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în completare, în cazul în care părțile litigiului judiciar sau arbitral împuternicesc un terț să dețină sumele bănești în calitate de fiduciar pe un cont fiduciar de sechestru în condițiile contractului de cont fiduciar de sechestru.

(3) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazul în care părțile, la un moment cînd nu se află în litigiu judiciar sau arbitral, împuternicesc un terț să dețină sumele bănești în calitate de fiduciar pe un cont fiduciar de sechestru în condițiile contractului de cont fiduciar de sechestru.”

558. La articolul 1129 alineatul (2), cuvintele „rezilierii contractului” se substituie cu cuvîntul „rezoluțiunii”.

559. Denumirea capitolului XIX din titlul III va avea următorul cuprins:

**„Capitolul XIX
PACHETELE DE SERVICII DE CĂLĂTORIE
ȘI PRODUSELE DE VACANȚĂ”.**

560. Denumirea secțiunii 1 din capitolul XIX va avea următorul cuprins:

**„Secțiunea 1
Pachetele de servicii de călătorie, serviciile de
călătorie asociate și intermedierea lor”.**

561. Articolele 1131–1144 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 1131. Contractul privind pachetul de servicii de călătorie

(1) Prin contract privind pachetul de servicii de călătorie un profesionist (organizator) se obligă să ofere celeilalte părți (călător) un pachet de servicii de călătorie, iar călătorul se obligă să plătească organizatorului prețul convenit al pachetului.

(2) Constituie pachet de servicii de călătorie (pachet) o combinație a cel puțin două tipuri diferite de servicii de călătorie destinate aceleiași călătorii sau vacanțe. Un pachet de servicii de călătorie, de asemenea, există:

a) dacă serviciile de călătorie prevăzute de contract au fost combinate la cererea călătorului sau în conformitate cu selecția acestuia; sau

b) dacă organizatorul acordă prin contract călătorului dreptul să aleagă, după încheierea contractului, dintr-o selecție de diferite tipuri de servicii de călătorie oferite de organizator.

(3) În sensul prezentei secțiuni, serviciu de călătorie înseamnă:

a) transportul de pasageri;

b) cazarea care nu face parte intrinsecă din transportul de pasageri și care este realizată în alt scop decît cel rezidențial;

c) închirierea de autoturisme, de alte autovehicule sau de motociclete care necesită permis de conducere de categoria A;

d) orice alt serviciu turistic care nu este parte intrinsecă a unui serviciu de călătorie în sensul lit.a), b) sau c).

(4) Serviciile care, de fapt, fac obiectul unor alte servicii de călătorie nu se consideră servicii de călătorie în sensul alin.(3).

(5) O combinație de servicii de călătorie în care unul dintre serviciile de călătorie menționate la alin.(3) lit.a), b) sau c) este combinat cu unul sau mai multe servicii turistice menționate la alin.(3) lit.d) nu se consideră un pachet dacă aceste din urmă servicii turistice:

a) nu reprezintă o proporție semnificativă a valorii combinației, nu sînt prezentate ca fiind o caracteristică esențială a combinației și nu reprezintă în alt fel o asemenea caracteristică; sau

b) sînt selectate și achiziționate doar după începerea prestării unui serviciu de călătorie menționat la alin.(3) lit.a), b) sau c).

(6) Serviciul turistic menționat la alin.(5) lit.a) nu reprezintă o proporție semnificativă a valorii combinației dacă valorii lui i se atribuie mai puțin de 25% din valoarea combinației.

(7) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică contractelor privind:

a) pachetele și serviciile de călătorie asociate care durează mai puțin de 24 de ore, cu excepția situației în care acestea includ cazare peste noapte;

b) pachetele oferite și serviciile de călătorie asociate facilitate ocazional fără scop lucrativ și numai

unui grup restrîns de călători;

c) pachetele și serviciile de călătorie asociate achiziționate în temeiul unui contract-cadru pentru organizarea unei călătorii de afaceri, încheiat între profesioniști.

Articolul 1132. Delimitarea de intermediere

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor art.1144⁸ și 1144⁹, dispozițiile generale privind intermedierea se aplică intermedierei pachetelor de servicii de călătorie. Cu toate acestea, un profesionist nu poate invoca declarația sa sau clauza că el doar intermediază contracte dintre călător și persoane care vor presta toate sau unele servicii individuale de călătorie (prestatori de servicii) dacă călătorului i se oferă o combinație a cel puțin două tipuri diferite de servicii de călătorie destinate aceleiași călătorii și este întrunită una dintre următoarele condiții:

a) călătorul selectează serviciile de la un singur punct de distribuție al profesionistului în cadrul aceluiasi proces de rezervare și serviciile respective sînt selectate înainte de acceptarea efectuării plății de către călător;

b) profesionistul oferă, promite sau facturează serviciile de călătorie la un preț forfetar sau total; sau

c) profesionistul promovează sau oferă servicii de călătorie sub denumirea de „pachet”, „ofertă combinată”, „regim forfetar (all-inclusive)” sau „servicii all-in” ori sub o denumire similară.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1), profesionistul se consideră organizator. În sensul alin.(1), procesul de rezervare nu se consideră început dacă călătorul doar este consultat în privința necesităților sale de călătorie și dacă doar i se aduc la cunoștință ofertele de călătorie.

(3) În sensul prezentei secțiuni, puncte de distribuție sînt:

a) spațiile comerciale mobile sau imobile;

b) pagini web de comerț electronic și platforme de vânzare online similare; sau

c) serviciile prin telefon.

(4) În cazul mai multor pagini web și platforme de vânzare online similare potrivit alin.(3) lit.b), dacă sînt prezentate călătorilor sub forma unei platforme unice, acestea se consideră un punct de distribuție.

Articolul 1133. Procese de rezervare online asociate

(1) Profesionistul care a încheiat un contract privind pachetul de servicii de călătorie cu un călător printr-un proces de rezervare online sau care i-a intermediat pe aceeași cale un asemenea contract se consideră organizator al călătoriei dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) profesionistul intermediază pentru călător, în scopul aceleiași călătorii sau vacanțe, un contract privind un alt tip de serviciu de călătorie, oferind acces la procesul de rezervare online al altui profesionist;

b) profesionistul transmite numele călătorului, detaliile de plată și adresa de e-mail a călătorului către celălalt profesionist;

c) contractul se încheie cu celălalt profesionist în cel tîrziu 24 de ore după confirmarea încheierii contractului privind primul serviciu de călătorie.

(2) Dacă contractul privind un alt tip de serviciu de călătorie sau mai multe contracte privind cel puțin un alt tip de serviciu de călătorie se încheie potrivit dispozițiilor alin.(1) din prezentul articol, toate contractele încheiate de către călător se consideră un singur contract privind pachetul de servicii de călătorie în sensul art.1131 alin.(1), cu excepțiile prevăzute la art.1131 alin.(5).

Articolul 1134. Informații precontractuale

(1) Înainte de asumarea de către călător a unui contract sau a oricărei oferte corespunzătoare, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete sînt obligați să furnizeze călătorului informațiile standard prin intermediul formularului prevăzut în partea A sau B din anexa nr.8 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova, precum și următoarele informații, dacă acestea sînt aplicabile pachetului:

1) principalele caracteristici ale serviciilor de călătorie:

a) destinația (destinațiile) călătoriei, itinerariul și perioadele sejurului, cu datele corespunzătoare și, în cazul în care cazarea este inclusă, numărul de nopți incluse;

b) mijloacele de transport, caracteristicile și categoriile acestora, locurile, datele și orele de plecare și de întoarcere, duratele și locurile opririlor intermediare și ale legăturilor de transport. În cazul în care nu este încă stabilită ora exactă, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să informeze călătorul cu privire la ora aproximativă de plecare și de întoarcere;

c) locația, principalele caracteristici și, după caz, categoria turistică a unităților de cazare conform normelor din țara de destinație;

d) serviciile de masă oferite;

e) vizitele, excursiile sau alte servicii incluse în prețul total convenit al pachetului;

f) dacă nu este clar din context, faptul că oricare dintre serviciile de călătorie va fi furnizat călătorului ca parte a unui grup și, în acest caz, în măsura posibilului, dimensiunea aproximativă a grupului;

g) dacă posibilitatea călătorului de a beneficia de alte servicii turistice depinde de comunicarea orală efectivă, limba în care vor fi furnizate serviciile respective; și

h) dacă călătoria sau vacanța este adaptată în general pentru persoanele cu mobilitate redusă și, la cererea călătorului, informații precise privind gradul de adecvare a călătoriei sau vacanței luând în considerare nevoile călătorului;

2) denumirea comercială și adresa geografică a organizatorului și, dacă este cazul, ale intermediarului de pachete, precum și numerele de telefon și, după caz, adresele de e-mail ale acestora;

3) prețul total al pachetului, inclusiv taxele și, dacă este cazul, toate comisioanele, tarifele și alte costuri suplimentare sau, atunci când aceste costuri nu pot fi calculate în mod rezonabil anterior încheierii contractului, o indicație cu privire la tipul de costuri suplimentare pe care călătorul ar putea să fie obligat să le suporte în continuare;

4) modalitățile de plată, inclusiv orice sumă sau procentaj din preț care urmează să fie achitat sub formă de avans și calendarul pentru achitarea soldului sau garanțiile financiare care urmează să fie achitate sau furnizate de călător;

5) numărul minim de persoane necesar pentru ca serviciile din pachet să poată fi prestate și termenul menționat la art.1141 alin.(7) pct.1) înainte de începerea călătoriei pînă la care este posibilă rezoluțiunea dacă nu se întrunește acest număr;

6) informații generale despre cerințele legate de pașaport și vize, inclusiv termenele aproximative de obținere a vizelor, și informații referitoare la formalitățile legate de sănătate în țara de destinație;

7) informații privind dreptul călătorului de a declara rezoluțiunea oricînd înainte de începerea călătoriei, cu plata unui comision de rezoluțiune corespunzător sau, după caz, a comisioanelor de rezoluțiune standardizate solicitate de organizator, în conformitate cu dispozițiile art.1141 alin.(1)–(3);

8) informații privind asigurarea facultativă sau obligatorie care să acopere costurile rezoluțiunii de către călător sau costurile de asistență, inclusiv taxele de întoarcere, în caz de accident, de boală sau de deces.

(2) În cazul contractelor privind pachetele de servicii de călătorie încheiate prin telefon, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să furnizeze călătorului informațiile standard prevăzute în partea B din anexa nr.8 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova și informațiile prevăzute la alin.(1) pct.1)–8) din prezentul articol.

(3) În ceea ce privește pachetele definite la art.1133, organizatorul și profesionistul cărora li se transmit datele sînt obligați să se asigure că fiecare dintre ei furnizează, înainte de asumarea de către călător a unui contract sau a oricărei oferte corespunzătoare, informațiile prevăzute la alin.(1) pct.1)–8) din prezentul articol, în măsura în care acestea sînt relevante pentru serviciile de călătorie pe care le oferă fiecare. De asemenea, organizatorul este obligat să furnizeze în același timp informațiile standard prin intermediul formularului prevăzut în partea C din anexa nr.8 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova.

(4) Informațiile menționate la alin.(1)–(3) trebuie să fie furnizate într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat. În cazul în care aceste informații sînt furnizate în scris, ele trebuie să fie lizibile.

Articolul 1135. Caracterul obligatoriu al informațiilor precontractuale și încheierea contractului

(1) Informațiile furnizate călătorului în temeiul art.1134 alin.(1) pct.1), 3), 4), 5) și 7) sînt parte integrantă a contractului privind pachetul de servicii de călătorie și nu pot fi modificate decît prin acordul explicit al părților contractante. Înainte de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete trebuie să transmită călătorului toate modificările cu privire la informațiile precontractuale într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat.

(2) Dacă organizatorul și, după caz, intermediarul de pachete nu au îndeplinit cerințele în materie de informare cu privire la comisioanele, tarifele sau alte costuri suplimentare astfel cum sînt prevăzute la art.1134 alin.(1) pct.3) înainte de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, călătorul nu suportă respectivele comisioane, tarife sau alte costuri.

Articolul 1136. Conținutul contractului și documentele care trebuie furnizate înainte de începerea călătoriei

(1) Limbajul folosit în contractele privind pachetele de servicii de călătorie trebuie să fie simplu și inteligibil și, în cazul contractelor scrise, textul trebuie să fie lizibil. La încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie sau ulterior, fără întârzieri nejustificate, organizatorul sau intermediarul de pachete trebuie să pună la dispoziția călătorului un exemplar sau o confirmare a contractului pe un suport durabil. Călătorul are dreptul de a solicita o copie pe suport de hîrtie în cazul în care contractul a fost încheiat în prezența fizică simultană a părților.

(2) În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, se furnizează călătorului un exemplar sau o confirmare a contractului privind pachetul de servicii de călătorie pe suport de hîrtie sau, în cazul în care călătorul este de acord, pe un alt suport durabil.

(3) Contractul sau confirmarea contractului prezintă întregul conținut al acordului care include toate informațiile prevăzute la art.1134 alin.(1) pct.1)–8), precum și următoarele informații:

1) cerințele speciale ale călătorului pe care organizatorul le-a acceptat;

2) informații cu privire la faptul că organizatorul:

a) este răspunzător pentru prestarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract, în conformitate cu dispozițiile art.1142; și

b) este obligat să acorde asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate în conformitate cu dispozițiile art.1144⁶;

3) denumirea entității responsabile de protecție în caz de insolvabilitate și datele de contact ale acesteia, inclusiv adresa geografică, și, după caz, denumirea autorității competente desemnate de statul în cauză în scopul respectiv și datele de contact ale acesteia;

4) numele, adresa, numărul de telefon, adresa de e-mail și, dacă este cazul, numărul de fax ale reprezentantului local al organizatorului, ale unui punct de contact sau ale altui serviciu care permite călătorului să contacteze rapid organizatorul și să comunice eficient cu acesta, să solicite asistență atunci cînd se află în dificultate sau să reclame orice viciu sesizat în timpul executării pachetului;

5) informații privind obligația călătorului de a comunica orice viciu pe care îl constată pe parcursul executării pachetului, în conformitate cu dispozițiile art.1144⁴;

6) în cazul minorilor neînsoțiți de un părinte sau de o altă persoană autorizată, care călătoresc pe baza unui contract care include cazare, informații care să permită contactul direct cu minorul sau cu persoana responsabilă de acesta în locul în care minorul este cazat;

7) informații privind procedurile interne de soluționare a reclamațiilor disponibile și privind mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor prevăzute de lege;

8) informații privind dreptul călătorului la cesiunea contractului către un alt călător în conformitate cu dispozițiile art.1138.

(4) În ceea ce privește pachetele definite la art.1133, profesionistul căruia i se transmit datele trebuie să informeze organizatorul cu privire la încheierea unui contract care conduce la crearea unui pachet. Profesionistul trebuie să furnizeze organizatorului informațiile necesare pentru a se conforma obligațiilor care îi revin în calitate de organizator. Imediat ce este informat cu privire la crearea unui

pachet, organizatorul trebuie să furnizeze călătorului pe un suport durabil informațiile prevăzute la alin.(3) pct.1)–8) din prezentul articol.

(5) Informațiile menționate la alin.(3) și (4) trebuie să fie furnizate într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat.

(6) Cu suficient timp înainte de începerea călătoriei, organizatorul trebuie să pună la dispoziția călătorului toate chitanțele, bonurile și biletele necesare, informații privind ora programată a plecării și, după caz, termenul-limită pentru înregistrare, precum și orele programate ale opririlor intermediare, ale legăturilor de transport și ale sosirii.

Articolul 1137. Sarcina probei

Sarcina probei în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor în materie de informare stabilite la art.1134–1136 revine profesionistului.

Articolul 1138. Cesiunea contractului

(1) Călătorul are dreptul să cesioneze contractul unui terț care satisface toate condițiile aplicabile contractului respectiv, după ce îl înștiințează pe organizator într-un termen rezonabil înainte de începerea călătoriei, pe un suport durabil. Înștiințarea cu cel puțin 7 zile înainte de începerea călătoriei este considerată, în orice caz, rezonabilă.

(2) Cedentul și cesionarul contractului răspund solidar pentru achitarea soldului prețului pachetului și a tuturor comisioanelor, tarifelor și altor costuri suplimentare generate de această cesiune. Organizatorul trebuie să informeze cedentul contractului cu privire la costurile efective ale cesiunii. Aceste costuri nu pot fi nerezonabile și nu pot depăși costurile suportate efectiv de organizator ca urmare a cesiunii contractului.

(3) Organizatorul trebuie să prezinte cedentului dovezi cu privire la costurile suplimentare, comisioanele și alte costuri generate de cesiunea contractului.

Articolul 1139. Modificarea prețului contractului

(1) După încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie, prețurile pot fi mărite numai în cazul în care contractul rezervă în mod explicit această posibilitate și stipulează dreptul călătorului la reducerea prețului în temeiul alin.(5). În acest caz, în contract se precizează modul în care urmează să fie calculate prețurile revizuite. Creșterile de prețuri sînt posibile numai ca o consecință directă a schimbărilor legate de:

a) prețul transportului de pasageri care rezultă din costul carburanților sau al altor surse de energie;

b) nivelul taxelor sau al comisioanelor aplicabile serviciilor de călătorie incluse în contract, impuse de părți terțe care nu sînt direct implicate în executarea pachetului, inclusiv taxele turistice, taxele de aterizare sau comisioanele de îmbarcare sau debarcare în porturi și aeroporturi (tarife pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană); sau

c) cursul de schimb relevant pentru pachetul respectiv.

(2) Dacă creșterea prețului menționată la alin.(1) depășește 8% din prețul total al pachetului, se aplică dispozițiile art.1140.

(3) Indiferent de valoarea sa, o creștere de preț nu produce efecte juridice decît dacă organizatorul trimite călătorului o notificare clară și inteligibilă privind această creștere, însoțită de o justificare a creșterii respective și de un calcul, pe un suport durabil, cu cel puțin 20 de zile înainte de începerea călătoriei.

(4) Înainte de începerea călătoriei, organizatorul nu poate modifica în mod unilateral alte clauze ale contractului privind pachetul de servicii de călătorie decît cele legate de preț, cu excepția cazului în care:

a) organizatorul și-a rezervat acest drept în contract;

b) modificarea este nesemnificativă; și

c) organizatorul îl informează pe călător cu privire la modificare într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat, pe un suport durabil.

(5) În cazul în care contractul prevede posibilitatea creșterii prețurilor, călătorul are dreptul la o

reducere de preț care corespunde unei scăderi a costurilor menționate la alin.(1) lit.a), b) și c) care are loc după încheierea contractului și înainte de începerea călătoriei. Dacă călătorul a plătit mai mult decât prețul redus, organizatorul este obligat să restituie diferența.

(6) În cazul unei reduceri de preț, organizatorul are dreptul să deducă cheltuielile administrative efective din diferența care trebuie restituită călătorului. La cererea călătorului, organizatorul trebuie să prezinte dovezi ale cheltuielilor administrative respective.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică cu prioritate față de dispozițiile art.720 referitoare la clauzele privind modificarea contractului.

Articolul 1140. Modificările semnificative ale condițiilor contractului

(1) În cazul în care, înainte de începerea călătoriei, organizatorul este constrâns să modifice semnificativ oricare dintre principalele caracteristici ale serviciilor de călătorie menționate la art.1134 alin.(1) pct.1) sau nu poate îndeplini cerințele speciale menționate la art.1136 alin.(3) pct.1) ori propune să mărească prețul pachetului cu mai mult de 8% în conformitate cu dispozițiile art.1139 alin.(2), călătorul are posibilitatea ca, într-un termen rezonabil specificat de organizator:

a) să accepte modificarea propusă; sau

b) să declare rezoluțiunea fără a plăti vreun comision de rezoluțiune.

După expirarea termenului stabilit de către organizator conform alin.(3), modificarea propusă de către organizator se consideră acceptată de către călător.

(2) În cazul în care declară rezoluțiunea, călătorul poate accepta un pachet de substituție, atunci când acesta este oferit de organizator, dacă este posibil, de o calitate echivalentă sau superioară.

(3) Organizatorul trebuie să informeze călătorul, fără întârzieri nejustificate și într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat, pe un suport durabil, cu privire la:

a) modificările propuse menționate la alin.(1) și, după caz și în conformitate cu dispozițiile alin.(4), impactul acestora asupra prețului pachetului;

b) un termen rezonabil în care călătorul trebuie să informeze organizatorul cu privire la decizia sa în temeiul alin.(1);

c) faptul că, dacă pînă la expirarea termenului menționat la lit.b), călătorul nu va comunica decizia sa organizatorului, modificările propuse se vor considera acceptate de către călător; și

d) după caz, pachetul de substituție oferit și prețul acestuia.

(4) În cazul în care modificările aduse contractului privind pachetul de servicii de călătorie menționate la alin.(1) sau pachetului de substituție menționat la alin.(2) au drept consecință scăderea calității sau a costului pachetului, călătorul are dreptul la o reducere corespunzătoare a prețului.

(5) În cazul în care călătorul declară rezoluțiunea în temeiul alin.(1) lit.b) și nu acceptă un pachet de substituție, organizatorul este obligat să restituie toate plățile efectuate de către sau pe seama călătorului, fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai târziu de 14 zile de la data rezoluțiunii. Dispozițiile art.1143, 1144³ și 1144⁵ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1141. Rezoluțiunea înainte de începerea călătoriei

(1) Călătorul are dreptul la rezoluțiune în orice moment înainte de începerea călătoriei. În cazul în care declară rezoluțiunea în temeiul enunțului anterior, călătorul poate fi obligat să plătească organizatorului un comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

(2) În contract pot fi prevăzute comisioane de rezoluțiune standardizate rezonabile, în funcție de:

a) perioada de timp dintre declararea rezoluțiunii și începutul călătoriei;

b) costurile pe care organizatorul în mod previzibil le economisește;

c) veniturile pe care organizatorul în mod previzibil le-ar fi obținut din valorificarea pe altă cale a serviciilor de călătorie.

(3) Dacă contractul nu prevede comisioane de rezoluțiune standardizate, mărimea comisionului de rezoluțiune corespunde prețului pachetului din care se scad economiile de costuri și veniturile generate de valorificarea pe altă cale a serviciilor de călătorie. La cererea călătorului, organizatorul trebuie să prezinte o justificare pentru cuantumul comisiunilor de rezoluțiune.

(4) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), călătorul are dreptul să declare rezoluțiunea înainte de începerea călătoriei fără a plăti vreun comision de rezoluțiune în cazul unor circumstanțe inevitabile și extraordinare care se produc la locul de destinație sau în vecinătatea imediată a acestuia și care afectează în mod semnificativ executarea pachetului sau transportul pasagerilor la destinație.

(5) În sensul prezentei secțiuni, prin circumstanțe inevitabile și extraordinare se înțelege o situație care nu poate fi controlată de partea care o invocă și ale cărei consecințe nu ar fi putut fi evitate chiar dacă s-ar fi luat toate măsurile rezonabile.

(6) În cazul rezoluțiunii conform alin.(4), călătorul are dreptul la restituirea integrală a oricărei plăți efectuate pentru pachet, dar nu are dreptul la vreo despăgubire suplimentară.

(7) Organizatorul are dreptul la rezoluțiune înainte de începerea călătoriei în cazul în care:

1) numărul de persoane înscrise pentru participarea la pachetul respectiv este mai mic decât numărul minim stabilit în contract, iar organizatorul îl înștiințează pe călător cu privire la rezoluțiune în termenul stabilit în contract, dar nu mai târziu de:

a) 20 de zile înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează mai mult de 6 zile;

b) 7 zile înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează între 2 și 6 zile;

c) 48 de ore înainte de începerea călătoriei, în cazul călătoriilor care durează mai puțin de 2 zile;

sau

2) organizatorul nu poate executa obligațiile contractuale din cauza unor circumstanțe inevitabile și extraordinare și îl înștiințează pe călător cu privire la rezoluțiune, fără întârziere și înainte de începerea călătoriei.

(8) În cazul în care declară rezoluțiunea în temeiul alin.(7), organizatorul este obligat să restituie călătorului toate plățile efectuate pentru pachet, dar nu este ținut la plata unor despăgubiri suplimentare.

(9) Ca urmare a rezoluțiunii, organizatorul este obligat să restituie călătorului toate plățile efectuate pentru pachet, iar în cazul rezoluțiunii în temeiul alin.(1), are dreptul să deducă comisionul de rezoluțiune corespunzător din suma supusă restituirii. Organizatorul trebuie să execute obligația de restituire fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai târziu de 14 zile de la rezoluțiune.

Articolul 1142. Drepturile călătorului în caz de viciu al serviciilor de călătorie

(1) Organizatorul este obligat să asigure prestarea serviciilor de călătorie fără vicii.

(2) Serviciile de călătorie se consideră fără vicii dacă au caracteristicile convenite.

(3) În cazul în care nu s-a convenit asupra caracteristicilor, serviciile de călătorie nu au vicii:

a) dacă ele oferă utilitatea dedusă din contract;

b) în cazul în care utilitatea nu poate fi dedusă din contract, dacă ele oferă utilitatea obișnuită și prezintă caracteristici care există în mod obișnuit la servicii de călătorie de același fel și pe care călătorul le poate aștepta ținând cont de felul pachetului de servicii de călătorie.

(4) Se consideră viciu al serviciilor de călătorie și cazul în care serviciile de călătorie nu sînt prestate sau sînt prestate cu o întârziere care depășește durata unei întârzieri rezonabile.

(5) Dacă serviciile de călătorie au un viciu, în condițiile prezentei secțiuni și ale contractului, călătorul are dreptul:

a) să ceară remedierea conform art.1144 alin.(1);

b) să remedieze viciul conform art.1144 alin.(2) și să ceară rambursarea cheltuielilor necesare;

c) să ceară remedierea prin prestarea unor alte servicii de călătorie conform art.1144 alin.(3) și (4);

d) să ceară rambursarea costului cazării necesare conform art.1144 alin.(5) și (6);

e) să declare rezoluțiunea contractului de servicii de călătorie conform art.1144¹;

f) să obțină reducerea prețului pachetului de servicii de călătorie conform art.1144²;

g) să ceară despăgubiri conform art.1144³.

Articolul 1143. Prescripția extintivă privind pretențiile călătorului

Pretențiile călătorului prevăzute la art.1142 alin.(5) se prescriu extintiv în termen de 2 ani. Termenul de prescripție extintivă începe să curgă de la data în care călătoria trebuia, conform contractului, să ia sfîrșit.

Articolul 1144. Dreptul călătorului la remedierea viciului

(1) Dacă călătorul cere remedierea viciilor, organizatorul este obligat să le remedieze. Organizatorul poate refuza remedierea:

a) dacă ea este imposibilă; sau

b) dacă ea implică cheltuieli disproporționate, ținând cont de anvergura viciului și de valoarea serviciilor de călătorie afectate.

(2) Fără a aduce atingere excepțiilor prevăzute la alin.(1) lit.a) și b), în cazul în care organizatorul nu remediază viciul într-un termen rezonabil stabilit de călător, călătorul poate face el însuși acest lucru și poate solicita rambursarea cheltuielilor necesare. Nu este necesar să se specifice un termen de către călător dacă organizatorul refuză să remedieze viciul sau dacă este necesară o remediere imediată.

(3) Dacă organizatorul refuză remedierea viciului călătoriei în temeiul alin.(1) lit.a) sau b) sau dacă viciul afectează o parte semnificativă din serviciile de călătorie, organizatorul este obligat să ofere, fără costuri suplimentare pentru călător, servicii alternative corespunzătoare pentru continuarea derulării pachetului, pe cât posibil echivalente sau de mai bună calitate decât cele specificate în contract, inclusiv în cazul în care întoarcerea călătorului la locul de pornire nu este asigurată astfel cum s-a convenit. În cazul în care serviciile alternative propuse au drept consecință un pachet de o calitate mai scăzută decât cea specificată în contract, organizatorul este obligat să acorde călătorului o reducere adecvată a prețului. Mărimea reducerii adecvate se determină conform art.1144² alin.(2).

(4) Călătorul poate respinge serviciile alternative propuse doar în cazul în care acestea nu sînt comparabile cu ceea ce s-a convenit în contract sau reducerea de preț acordată este inadecvată. În acest caz sau dacă organizatorul nu poate oferi servicii alternative, se aplică dispozițiile art.1144¹ alin.(2) și (3) dacă călătorul nu are dreptul la rezoluțiune.

(5) În măsura în care este imposibil să se asigure transportarea călătorului la locul de pornire sau un alt loc convenit de părți (întoarcerea) din cauza unor circumstanțe inevitabile și extraordinare, organizatorul este obligat să suporte costul cazării necesare, pe cât posibil de categorie echivalentă, pentru o perioadă care nu depășește 3 nopți pe călător.

(6) Limitarea costurilor menționată la alin.(5) nu se aplică în următoarele cazuri:

1) dacă dispozițiile legale privind drepturile pasagerilor prevăd perioade mai lungi aplicabile mijloacelor de transport relevante pentru întoarcerea călătorului;

2) călătorul face parte din una dintre următoarele categorii de persoane, iar organizatorul a fost informat cu privire la nevoile speciale ale acestora cu cel puțin 48 de ore înainte de începerea călătoriei:

a) persoane cu mobilitate redusă și însoțitorii acestora;

b) femei însărcinate;

c) minori neînsoțiți;

d) persoane care au nevoie de asistență medicală specială.”

562. Codul se completează cu articolele 1144¹–1144¹¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1144¹.** Dreptul călătorului la rezoluțiune pentru motiv de viciu

(1) În cazul în care viciul afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul a omis să îl remedieze într-un termen rezonabil stabilit de către călător, călătorul are dreptul la rezoluțiune. Nu este necesar să se specifice un termen de către călător dacă organizatorul refuză să remedieze viciul sau dacă este necesară o remediere imediată.

(2) Dacă călătorul a declarat rezoluțiunea, organizatorul reține prețul aferent serviciilor de călătorie deja prestate și care urmează a fi prestate conform alin.(3) din prezentul articol pentru a sfîrși călătoria. Pretențiile călătorului întemeiate pe art.1142 alin.(5) lit.f) și g) rămîn neafectate. Organizatorul pierde dreptul la partea de preț care se referă la serviciile de călătorie care nu vor mai fi prestate. Organizatorul este obligat să restituie călătorului partea din preț la care a pierdut dreptul. Dreptul la rezoluțiune în caz de viciu al călătoriei nu poate fi condiționat de plata de către călător a vreunui comision.

(3) Organizatorul este obligat să ia măsurile necesare în caz de rezoluțiune și, în special, dacă pachetul include transportul de pasageri, este obligat să asigure întoarcerea călătorului cu transport echivalent cu cel stipulat de contract, fără întârzieri nejustificate și fără costuri suplimentare pentru

călător.

Articolul 1144². Dreptul călătorului la reducerea prețului

(1) Prețul serviciilor de călătorie se reduce pentru orice perioadă în care a existat un viciu, cu excepția cazului în care organizatorul dovedește că viciul este imputabil călătorului.

(2) Reducerea este egală cu diferența dintre valoarea, la momentul încheierii contractului, a pachetului de călătorie fără vicii și valoarea, la același moment, a pachetului de călătorie cu vicii respectiv.

Articolul 1144³. Dreptul călătorului la despăgubiri

(1) Călătorul are dreptul de a primi despăgubiri adecvate din partea organizatorului pentru orice prejudiciu pe care îl suferă ca urmare a unui viciu, fără a aduce atingere dreptului său la reducerea prețului sau la rezoluțiune. Despăgubirea se acordă fără întârzieri nejustificate.

(2) Călătorul nu are dreptul la despăgubiri în cazul în care organizatorul dovedește una dintre următoarele circumstanțe:

a) viciul este imputabil călătorului;

b) viciul este imputabil unui terț care nu are legătură cu furnizarea serviciilor de călătorie incluse în contract și este imprevizibil sau inevitabil; sau

c) viciul este cauzat de circumstanțe inevitabile și extraordinare.

(3) Dacă călătoria este zădărnicită sau afectată în mod semnificativ, călătorul poate cere și o despăgubire rezonabilă pentru prejudiciul moral suportat prin irosirea concediului sau a vacanței.

Articolul 1144⁴. Notificarea viciilor de către călător

(1) Călătorul trebuie să îl informeze fără întârzieri nejustificate pe organizator, ținând cont de circumstanțele cazului, în legătură cu orice viciu pe care îl constată pe parcursul executării unui serviciu de călătorie inclus în contract.

(2) Dacă organizatorul nu a avut posibilitatea să remedieze viciul din cauza omisiunii culpabile a călătorului de a notifica conform alin.(1), călătorul pierde dreptul:

a) de a înainta pretenția prevăzută la art.1144²;

b) de a cere despăgubiri conform art.1144³.

Articolul 1144⁵. Admiterea limitării răspunderii. Corelația cu alte reglementări

(1) În baza unui acord cu călătorul, organizatorul poate să-și limiteze răspunderea pentru prejudicii, altele decât vătămarea corporală, la triplul preț total al pachetului dacă prejudiciul nu este cauzat din intenție sau din culpă gravă.

(2) Dacă răspunderea unui prestator al unui serviciu de călătorie care face parte din pachet este condiționată, limitată sau exclusă conform convențiilor internaționale, organizatorul poate invoca aceasta, în egală măsură, față de călător.

(3) Drepturile la despăgubiri sau la reducerea prețului în temeiul prezentei secțiuni nu aduc atingere drepturilor călătorilor prevăzute de actele normative speciale sau de convențiile internaționale. Călătorii au dreptul de a introduce cereri în temeiul prezentei secțiuni și al respectivelor acte normative speciale sau convenții internaționale. Despăgubirile sau reducerile de preț acordate în temeiul prezentei secțiuni și despăgubirile sau reducerile de preț acordate în temeiul respectivelor acte normative speciale sau convenții internaționale se deduc unele din altele pentru a evita supracompensarea.

Articolul 1144⁶. Obligația organizatorului de a acorda asistență

(1) Organizatorul este obligat să acorde asistență adecvată fără întârzieri nejustificate călătorului aflat în dificultate, inclusiv în circumstanțele menționate la art.1144 alin.(5), în special prin:

a) furnizarea de informații corespunzătoare privind serviciile de sănătate, autoritățile locale și asistența consulară; și

b) acordarea de asistență călătorului în ceea ce privește efectuarea comunicărilor la distanță și

sprijinirea acestuia în găsirea unor servicii de călătorie alternative.

(2) Organizatorul poate pretinde un comision rezonabil pentru asistența menționată la alin.(1) în cazul în care călătorul este cel care a provocat situația de dificultate în mod intenționat sau din neglijență. În orice caz, comisionul nu va depăși costurile efective suportate de organizator.

Articolul 1144⁷. Garanțiile contra insolvenței

(1) Organizatorii înregistrați pe teritoriul Republicii Moldova trebuie să ofere garanții privind restituirea tuturor plăților efectuate de către călători sau pe seama lor, în măsura în care, ca urmare a insolvenței organizatorului, serviciile relevante nu au fost prestate sau călătorul a plătit direct altor prestatori față de care organizatorul și-a încălcat obligațiile de plată. În cazul în care în contract este inclus transportul de pasageri, organizatorul asigură și garanții pentru întoarcerea călătorului. Se poate oferi continuarea pachetului.

(2) Organizatorii care nu sînt înregistrați în Republica Moldova și care contractează sau oferă spre contractare pachete în Republica Moldova sau care, prin orice mijloace, își direcționează activitățile către călători din Republica Moldova au obligația de a furniza garanția în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(3) Garanția prevăzută la alin.(1) și (2) trebuie să fie efectivă și să acopere costurile previzibile în mod rezonabil. Aceasta se referă la valorile plăților efectuate de către sau pe seama călătorilor în legătură cu pachetele, ținînd cont de perioada scursă între avansurile plătite și plățile finale și finalizarea pachetelor, precum și de costurile estimate ale întoarcerii în caz de insolvență a organizatorului.

(4) Călătorii beneficiază de protecție împotriva insolvenței organizatorului indiferent de locul lor de reședință, de locul de plecare sau de locul în care se efectuează contractarea pachetului și indiferent de statul în care este situată autoritatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvență.

(5) Atunci cînd executarea pachetului este afectată de insolvența organizatorului, garanția este disponibilă gratuit pentru a asigura întoarcerea și, dacă este necesar, plata cazării înainte de întoarcere.

(6) Pentru serviciile de călătorie care nu au fost efectuate, restituirea plăților se efectuează fără întârzieri nejustificate la solicitarea călătorului.

(7) Prin hotărîre de Guvern se stabilesc:

a) tipurile de garanții care se constituie de organizator, de intermediarii de pachete, intermediarii de servicii de călătorie asociate și, după caz, de alți prestatori de servicii;

b) condițiile înaintate față de garanții, inclusiv procedura de valorificare a garanțiilor de către călători;

c) măsura în care călătorul poate fi obligat să efectueze plăți în baza contractului înainte de sfîrșitul călătoriei dacă garanția corespunzătoare nu a fost constituită;

d) autoritatea competentă, precum și atribuțiile acesteia, în domeniul supravegherii organizatorilor, intermediarilor de pachete, intermediarilor de servicii de călătorie asociate și prestatorilor de servicii, al cooperării administrative cu autoritățile din alte state, precum și al protecției călătorilor în caz de insolvență.

Articolul 1144⁸. Intermedierea contractelor privind pachetul de servicii de călătorie

(1) Un profesionist care intermediază încheierea contractelor privind pachetul de servicii de călătorie (intermediar de pachete) este obligat să informeze călătorul conform art.1134, 1135 și 1136.

(2) Dacă intermediarul de pachete și-a îndeplinit obligațiile conform alin.(1), se consideră că obligațiile organizatorului prevăzute la art.1134, 1135 și 1136 au fost îndeplinite. Dacă organizatorul a îndeplinit obligațiile prevăzute la art.1134, 1135 și 1136, se consideră că intermediarul de pachete și-a îndeplinit obligațiile conform alin.(1). În orice caz, intermediarului de pachete îi revine sarcina să demonstreze îndeplinirea acestor cerințe de informare.

(3) Se consideră că un intermediar de pachete este împrumutat de către un organizator să accepte plata prețului pachetului de călătorie dacă el oferă călătorului o copie sau un exemplar al contractului conform art.1136 alin.(1) și (2) sau există alte circumstanțe create de organizator din care rezultă că intermediarul de pachete este împrumutat să intermedieze pachete de călătorie pentru el. Această

regulă nu se aplică dacă călătorul este expres informat despre faptul că intermediarul de pachete nu acceptă plăți.

(4) Dacă organizatorul nu este înregistrat în Republica Moldova la momentul încheierii contractului, intermediarul de pachete îndeplinește obligațiile organizatorului prevăzute la art.1142–1144⁷. Intermediarului de călătorie îi revine sarcina să demonstreze că organizatorul și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de prezenta secțiune.

(5) Intermediarul de pachete este împuternicit de către organizator să primească orice pretenții sau alte notificări ale călătorului privind prestarea serviciilor de călătorie. Intermediarul de pachete va notifica imediat organizatorul despre aceste notificări ale călătorului.

Articolul 1144⁹. Intermedierea serviciilor de călătorie asociate

(1) Un profesionist se consideră intermediar al unui serviciu de călătorie asociat dacă, în scopul aceleiași călătorii sau vacanțe, care nu constituie un pachet de servicii de călătorie:

a) el intermediază încheierea unor contracte separate cu alți prestatori de servicii de călătorie privitoare la cel puțin două tipuri diferite de servicii de călătorie, cu ocazia unei singure vizite sau a unui singur contact cu punctul său de distribuție, iar călătorul selectează și plătește separat fiecare din aceste servicii; sau

b) el intermediază, într-un mod personalizat, pentru călătorul cu care încheie un contract de servicii de călătorie sau intermediază încheierea unui asemenea contract, achiziționarea a cel puțin unui serviciu de călătorie suplimentar de la un alt prestator de servicii, în cazul în care se încheie un contract cu acest prestator de servicii cel târziu în 24 de ore de la confirmarea rezervării primului serviciu de călătorie. În sensul prezentei litere, nu se consideră că profesionistul a intermediat un serviciu de călătorie suplimentar doar pentru că el a făcut legătura între călător și celălalt prestator de servicii.

(2) În cazul în care se achiziționează un tip de servicii de călătorie menționat la art.1131 alin.(3) lit.a), b) sau c) și unul sau mai multe servicii turistice menționate la art.1131 alin.(3) lit.d), ele nu constituie un serviciu de călătorie asociat dacă aceste din urmă servicii nu reprezintă o parte semnificativă a valorii combinate a serviciilor și nu sînt prezentate ca fiind o caracteristică esențială a călătoriei sau a vacanței și nu reprezintă în alt fel o asemenea caracteristică.

(3) Înainte de asumarea de către călător a oricărui contract care duce la crearea unor servicii de călătorie asociate sau a oricărei oferte corespunzătoare, profesionistul care intermediază serviciile de călătorie asociate, inclusiv în cazul în care profesionistul nu este înregistrat în Republica Moldova, dar, prin orice mijloace, direcționează astfel de activități către călători din Republica Moldova, trebuie să stipuleze într-un mod clar, inteligibil și bine evidențiat următoarele:

a) călătorul nu va beneficia de niciunul dintre drepturile care se aplică exclusiv pachetelor în temeiul prezentei secțiuni și fiecare furnizor de servicii este unicul răspunzător pentru executarea corespunzătoare a contractului referitor la serviciile sale; și

b) călătorul va beneficia de protecție în caz de insolvabilitate în conformitate cu dispozițiile alin.(5).

(4) Pentru a se conforma dispozițiilor alin.(3) din prezentul articol, profesionistul care intermediază un serviciu de călătorie asociat trebuie să furnizeze călătorului informațiile respective prin intermediul formularului standard prevăzut în anexa nr.9 la [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova sau, dacă tipul specific de serviciu de călătorie asociat nu face obiectul formularului prevăzut în anexa respectivă, furnizează informațiile incluse în aceasta.

(5) Dacă profesionistul care intermediază serviciile de călătorie asociate primește plăți de la călător pentru servicii, profesionistul trebuie să garanteze restituirea lor către călător în măsura în care serviciile de călătorie sînt oferite de către intermediar însuși sau, dacă pretenția altui prestator de servicii în sensul alin.(1) lit.a) de a primi plata încă nu este stinsă, în măsura în care, ca urmare a insolvabilității organizatorului, serviciile relevante nu au fost prestate sau călătorul a plătit direct altor prestatori, în sensul alin.(1) lit.a), față de care organizatorul și-a încălcat obligațiile de plată.

(6) În cazul în care profesionistul care intermediază servicii de călătorie asociate nu a respectat cerințele prevăzute la alin.(3)–(5) din prezentul articol, lui i se aplică drepturile și obligațiile prevăzute la art.1138 și 1141–1144⁶ în raport cu serviciile de călătorie incluse în serviciul de călătorie asociat.

(7) În cazul în care un serviciu de călătorie asociat este rezultatul încheierii unui contract între un călător și un profesionist care nu intermediază serviciul de călătorie asociat, profesionistul respectiv trebuie să informeze profesionistul care intermediază serviciul de călătorie asociat cu privire la încheierea contractului relevant.

(8) Dacă este obligat să asigure transportul călătorului, intermediarul este obligat să asigure și întoarcerea călătorului, precum și cazarea pînă la întoarcere.

Articolul 1144¹⁰. Răspunderea pentru erorile de rezervare

Călătorul are dreptul la repararea prejudiciului cauzat:

a) de oricare defecțiuni tehnice din sistemul de rezervare al organizatorului, al intermediarului pachetelor de călătorie, al intermediarului serviciilor de călătorie asociate sau al prestatorului de servicii de călătorie, cu excepția cazului în care defecțiunea nu este imputabilă profesionistului respectiv;

b) de către unul dintre profesioniștii menționați la lit.a), în cazul în care a fost de acord să organizeze rezervarea unui pachet sau a serviciilor de călătorie care fac parte din serviciile de călătorie asociate, pentru erorile comise în timpul procesului de rezervare, cu excepția cazului în care eroarea este imputabilă călătorului sau a fost cauzată de circumstanțe inevitabile și extraordinare.

Articolul 1144¹¹. Dreptul de regres al profesionistului

În cazurile în care un organizator sau un intermediar de pachete plătește o despăgubire, acordă o reducere de preț sau îndeplinește față de călător alte obligații care îi revin în temeiul prezentei secțiuni, organizatorul sau intermediarul de pachete de servicii de călătorie are drept de regres față de terțul care a contribuit la evenimentul care a generat despăgubirea, reducerea prețului sau alte obligații față de călător.”

563. Articolul 1145 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1145.** Excluderea eludărilor și a derogărilor

(1) Declarația unui organizator sau a unui profesionist care intermediază un serviciu de călătorie asociat care afirmă că acționează exclusiv ca prestator al unui serviciu de călătorie, ca intermediar ori în orice altă calitate sau că un pachet ori un serviciu de călătorie asociat nu constituie un pachet ori un serviciu de călătorie asociat nu exonerează organizatorul sau profesionistul respectiv de obligațiile care îi revin în temeiul prezentei secțiuni.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentei secțiuni în detrimentul călătorului este lovită de nulitate absolută.”

564. La articolul 1145¹ alineatul (2), litera a) se completează în final cu textul „, sau a unei cote-părți din proprietatea periodică”.

565. Capitolul XX din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolul XX

FIDEJUSIUNEA ȘI ALTE GARANȚII PERSONALE

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 1146. Felurile garanțiilor personale

(1) Garanțiile personale pot fi accesorii (fidejusiunea) sau autonome.

(2) Fidejusiunea este obligația garantului (fidejuserul) asumată în folosul unui creditor cu scopul de a garanta obligația pe care debitorul o datorează creditorului (obligația garantată) și care apare și devine scadentă doar dacă apare și devine scadentă obligația garantată.

(3) Garanție personală autonomă se consideră obligația garantului asumată în folosul unui creditor, în scop de garanție, în care se prevede expres sau din care rezultă în chip neîndoielnic faptul că ea nu depinde de obligația pe care o altă persoană o datorează creditorului.

Articolul 1147. Prezumția de fidejusiune

Orice angajament de a plăti sau a executa orice altă prestație ori de a despăgubi creditorul cu

scopul de a garanta obligația datorată de o altă persoană se prezumă că este o fidejusiune, cu excepția cazului în care creditorul demonstrează că s-a stipulat o garanție personală autonomă.

Articolul 1148. Pluralitatea de debitori în scop de garanție

(1) Pluralitate de debitori în scop de garanție este obligația datorată de doi sau mai mulți debitori, iar unul dintre debitori își asumă obligația preponderent în scop de garanție în folosul creditorului.

(2) În cazul pluralității de debitori în scop de garanție se aplică dispozițiile secțiunilor 1, a 4-a și a 5-a și, în completare, dispozițiile legale privind obligațiile cu pluralitate de subiecte.

Articolul 1148¹. Scrisoarea de confort

(1) Scrisoarea de confort este acea garanție personală prin care garantul își asumă față de creditor o obligație de a face sau de a nu face, în scopul susținerii debitorului să-și execute obligațiile față de acel creditor.

(2) În cazul în care debitorul nu își execută obligațiile, emitentul scrisorii de confort poate fi obligat numai la despăgubiri față de creditor și numai dacă acesta din urmă face dovada că emitentul scrisorii de confort nu și-a îndeplinit obligația asumată prin scrisoarea de confort.

(3) Se prezumă că prin scrisoarea de confort s-a asumat o fidejusiune cu răspundere subsidiară a emitentului.

Articolul 1149. Aplicarea prezentului capitol față de anumite garanții personale

(1) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică contractelor de asigurare. În cazul unei asigurări pentru a garanta obligațiile unui debitor, dispozițiile prezentului capitol se aplică numai dacă asigurătorul a emis un document care instituie o garanție personală în folosul unui creditor determinat.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu aduc atingere dispozițiilor legale privind girul și avalul titlurilor negociabile, dar se pot aplica garanțiilor personale pentru obligațiile care decurg din titluri negociabile.

Articolul 1150. Temeiurile de apariție a garanțiilor personale

(1) Garanția personală poate fi asumată de către garant prin contract încheiat cu creditorul (contract de fidejusiune sau, după caz, contract de garanție personală autonomă).

(2) În cazul garanției personale asumate prin contract, se consideră că creditorul a acceptat oferta garantului de a contracta garanția personală de îndată ce oferta a parvenit la creditor, cu excepția cazului în care oferta cheamă la acceptare expresă sau creditorul, fără întârzieri nejustificate, respinge oferta sau își rezervă timp pentru examinarea acesteia.

(3) Garanția personală poate fi asumată de către garant printr-un act juridic unilateral care prevede expres sau din care rezultă în chip neîndoios că ea este irevocabilă. O asemenea garanție produce efecte fără acceptarea creditorului. Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător.

(4) Garanția personală poate fi asumată cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații.

(5) Garanția personală poate fi asumată fără cunoașterea de către debitor și chiar împotriva voinței lui.

Articolul 1151. Forma în care se asumă garanția personală

(1) Contractul sau actul juridic unilateral prin care se asumă o garanție personală trebuie să fie încheiat în scris, sub sancțiunea nulității.

(2) În cazul în care garantul execută în baza unei garanții care nu are formă scrisă, viciul de formă se consideră înlăturat în raport cu ceea ce s-a executat.

Articolul 1151¹. Stingerea fidejusiunii prin deces

Garanția personală se stinge prin decesul garantului. Orice clauză contrară este lovită de nulitatea absolută.

Fidejusiunea

Articolul 1152. Obligația garantată prin fidejusiune

(1) Obligația garantată prin fidejusiune poate fi prezentă sau viitoare, pură și simplă sau afectată de modalități. Prin fidejusiune se poate garanta și obligația altui fidejutor.

(2) Dacă fidejusiunea s-a asumat înainte de încheierea contractului sau a altui act juridic din care rezultă obligația garantată, ea produce efecte din momentul încheierii aceluia contract sau act.

(3) Fidejusiunea este globală dacă garantează toate obligațiile debitorului față de creditor sau obligația de a plăti soldul de debit al unui cont, fără a specifica izvorul acelor obligații.

Articolul 1153. Caracterul accesoriu al obligației fidejutorului

(1) Obligația fidejutorului apare și devine scadentă doar în măsură în care apare și devine scadentă obligația debitorului față de creditor.

(2) Obligația fidejutorului nu poate depăși obligația debitorului. Această regulă nu se aplică în cazul în care obligația debitorului este redusă sau stinsă:

a) în cadrul unei proceduri de insolvență;

b) în alt temei legal din cauza incapacității debitorului de a executa pe motiv de insolvență; sau

c) în virtutea legii din cauza unui eveniment care afectează persoana debitorului.

(3) Convenția dintre creditor și debitor de a accelera scadența obligației garantate sau de a face obligația mai oneroasă prin modificarea condițiilor în care se datorează executarea ei, sau de a majora suma ei nu afectează obligația fidejutorului dacă acea convenție s-a încheiat după momentul asumării fidejusiunii.

(4) Dispozițiile alin.(3) nu se aplică fidejusiunii globale.

Articolul 1154. Dreptul fidejutorului de a invoca excepțiile debitorului

(1) În raport cu creditorul, fidejutorul poate invoca orice excepție a debitorului cu privire la obligația garantată, chiar dacă excepția nu mai este disponibilă debitorului din cauza acțiunii sau inacțiunii debitorului care a avut loc după asumarea fidejusiunii.

(2) Fidejutorul are dreptul să refuze executarea obligației de garanție:

a) dacă, în temeiul legii, debitorul are dreptul de a revoca contractul încheiat cu creditorul și termenul de revocare nu a expirat;

b) dacă debitorul are dreptul de a suspenda executarea obligației corelate;

c) dacă debitorul are dreptul la rezoluțiunea raportului contractual dintre debitor și creditor pentru neexecutare.

(3) Fidejutorul nu poate invoca lipsa discernământului deplin sau lipsa capacității juridice necesare a debitorului persoană fizică sau persoană juridică ori inexistența debitorului persoană juridică dacă aceste împrejurări erau cunoscute fidejutorului la momentul asumării fidejusiunii.

(4) Atât timp cât nu s-a prescris extinciv acțiunea debitorului de declarare a nulității relative a contractului sau a altui act juridic din care rezultă obligația garantată pe un alt temei decât cel menționat la alin.(3), deși debitorul nu a înaintat acțiunea, fidejutorul are dreptul să suspende executarea.

(5) Dispozițiile alin.(4) se aplică în mod corespunzător în cazul în care debitorul are dreptul de a stinge obligația garantată prin compensare.

Articolul 1155. Limitele garanției

(1) Garanția acoperă, în limitele sumei maxime a acesteia, dacă s-a stipulat, nu numai obligația garantată principală, dar și obligațiile accesorii ei, pe care debitorul le datorează creditorului, cum ar fi dobânzile, dobânzile de întârziere, penalitățile și cheltuielile rezonabile de urmărire extrajudiciară a obligațiilor menționate în prezentul alineat.

(2) Cheltuielile de judecată și de executare silită împotriva debitorului sînt acoperite, cu condiția că fidejutorul a fost informat despre intenția creditorului de a iniția aceste proceduri cu un termen de preaviz suficient pentru a permite fidejutorului să evite aceste cheltuieli.

(3) Garanția globală acoperă doar obligațiile rezultate din contractele încheiate între debitor și

creditor.

Articolul 1156. Obligația solidară a fidejursorului

Cu excepția cazului în care s-a stipulat altfel, obligația debitorului și a fidejursorului este solidară și, în consecință, creditorul poate pretinde executarea solidară de la debitor sau, în limitele garanției, de la fidejutor.

Articolul 1157. Obligația subsidiară a fidejursorului

(1) În cazul în care s-a stipulat astfel, fidejutorul poate invoca față de creditor caracterul subsidiar al răspunderii sale (beneficiul de discuțiune).

(2) Sub rezerva dispozițiilor alin.(3), înainte de a cere executarea de la fidejutor, creditorul trebuie să întreprindă încercări corespunzătoare pentru a obține executarea obligației garantate de la debitor și, dacă există, de la alte persoane care au garantat aceeași obligație pe baza unei garanții personale sau reale care instituie răspunderea solidară.

(3) Creditorul nu este ținut să încerce să obțină executarea de la debitor și de la altă persoană conform alin.(2) în măsura în care este vădit imposibil sau extrem de dificil de a obține executarea de la acea persoană. Această excepție se aplică în special dacă împotriva acelei persoane a fost intentată o procedură de insolvență sau proceduri echivalente, cu excepția cazului în care poate fi exercitată o garanție reală acordată de acea persoană pentru aceeași obligație garantată.

Articolul 1158. Obligația creditorului de a notifica

(1) Creditorul este obligat să notifice fidejutorul fără întârziere nejustificată despre neexecutarea obligației garantate sau incapacitatea de plată a debitorului, precum și despre prelungirea scadenței. Această notificare trebuie să includă informații cu privire la sumele garantate ale obligației principale, dobînda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data notificării. Nu este necesară efectuarea unei notificări suplimentare privind o nouă neexecutare înainte de expirarea unui termen de 3 luni de la notificarea anterioară. Notificarea nu este necesară dacă neexecutarea se referă doar la obligațiile accesorii ale debitorului, cu excepția cazului în care suma totală a tuturor obligațiilor garantate neexecutate a ajuns la cuantumul de 5% din suma rămasă a obligației garantate.

(2) În cazul unei garanții globale, creditorul, de asemenea, are obligația de a notifica fidejutorul despre orice majorare convenită:

a) atunci cînd acea majorare, începînd cu data constituirii garanției, ajunge la 20% din suma garantată la acea dată; și

b) atunci cînd suma garantată este majorată cu 20% comparativ cu cuantumul garantat la data la care au fost sau trebuiau să fi oferite ultima dată informații conform prezentului alineat.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) nu se aplică în măsura în care fidejutorul cunoaște sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască acele informații.

(4) În cazul în care creditorul omite sau întârzie să dea notificarea cerută în prezentul articol, drepturile creditorului față de fidejutor sînt reduse în măsura necesară pentru a evita suportarea de către acesta a unui prejudiciu din cauza omisiunii sau întârzierii.

Articolul 1159. Termenul-limită de a cere executarea

(1) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen-limită în care creditorul poate cere executarea în baza fidejusiunii prin care s-a instituit răspunderea solidară a fidejursorului, acesta este eliberat de fidejusiune după expirarea termenului stipulat. Cu toate acestea, fidejutorul rămîne obligat dacă creditorul a cerut executarea de la fidejutor după scadența obligației garantate, dar înainte de expirarea termenului-limită al fidejusiunii.

(2) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen-limită în care creditorul poate cere executarea în baza fidejusiunii prin care s-a instituit răspunderea subsidiară a fidejursorului, acesta este eliberat după expirarea termenului stipulat. Cu toate acestea, fidejutorul rămîne obligat dacă creditorul:

a) după scadența obligației garantate, dar înainte de expirarea termenului-limită, a informat fidejutorul despre intenția de a cere executarea fidejusiunii și despre inițierea încercărilor corespunzătoare pentru a obține executarea conform art.1157 alin.(2) și (3); și

b) informează fidejutorul la fiecare 6 luni cu privire la starea acestor încercări, în cazul în care fidejutorul cere să fie informat.

(3) Dacă termenul-limită al fidejusiunii expiră la scadența obligațiilor garantate sau în cel mult 14 zile de la scadență, cererea de executare sau informațiile prevăzute la alin.(1) și (2) se pot da mai devreme de termenul prevăzut la alin.(1) și (2), dar nu mai devreme de 14 zile înainte de expirarea termenului-limită.

(4) În cazul în care creditorul a întreprins măsuri corespunzătoare conform alin.(1)–(3), obligația fidejutorului este limitată la mărimea pe care obligațiile garantate o aveau în ultima zi a termenului-limită.

Articolul 1160. Limitele fidejusiunii globale fără termen-limită

(1) În cazul în care fidejusiunea globală nu se limitează la obligațiile născute sau devenite scadente în interiorul unui termen-limită stipulat, atât creditorul, cât și fidejutorul pot institui o limită garanției printr-un preaviz de cel puțin 3 luni adresat celeilalte părți.

(2) În temeiul preavizului fidejusiunea se consideră limitată la obligațiile garantate care au devenit scadente pînă la data expirării preavizului.

Articolul 1161. Reducerea drepturilor creditorului

(1) În măsura în care, din cauza comportamentului creditorului, fidejutorul nu se poate subroga în drepturile creditorului față de debitor și în drepturile creditorului rezultate din garanțiile personale și reale acordate de terți sau nu poate obține restituirea integrală în regres de la debitor sau de la terții care au acordat garanții personale ori reale, drepturile creditorului față de fidejutor se reduc în măsura necesară pentru a evita suportarea de către fidejutor a unui prejudiciu din cauza comportamentului creditorului. Dacă fidejutorul deja a executat, el are dreptul la restituirea corespunzătoare de la creditor.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică doar în cazul în care comportamentul creditorului este sub nivelul de prudență al unei persoane care își administrează afacerile cu prudență rezonabilă.

Articolul 1162. Cererea fidejutorului de a fi eliberat

(1) Fidejutorul care a oferit o garanție la cererea debitorului sau cu consimțământul expres ori prezumat al debitorului poate cere debitorului să determine eliberarea sa:

a) dacă debitorul nu a executat obligația garantată la scadență;

b) dacă debitorul este în incapacitate de plată sau a suferit o diminuare substanțială a patrimoniului; sau

c) dacă creditorul a inițiat o acțiune pe temeiul fidejusiunii împotriva fidejutorului.

(2) Eliberarea se consideră acordată și prin acordarea unei garanții adecvate.

(3) Fidejutorul nu poate fi eliberat de fidejusiune fără ca creditorul să renunțe expres la ea.

Articolul 1163. Notificarea și cererea fidejutorului înainte de executare

(1) Înainte de a executa în folosul creditorului, fidejutorul este obligat să notifice debitorul și să-i ceară informații despre suma restantă a obligației garantate și despre orice excepții sau contrapretenții față de creditor.

(2) În cazul în care fidejutorul omite să respecte obligația prevăzută la alin.(1) sau să invoce excepțiile comunicate de către debitor ori cunoscute de către fidejutor pe altă cale, dreptul fidejutorului de a recupera de la debitor în temeiul art.1164 se reduce în măsura necesară pentru a evita suportarea unui prejudiciu de către debitor din cauza acelei omisiuni.

(3) Drepturile fidejutorului față de creditor rămân neafectate.

Articolul 1164. Drepturile fidejutorului după executare

(1) Fidejutorul are dreptul la restituire în regres din partea debitorului doar în măsura în care

fidejutorul a executat obligația rezultată din fidejusiune. Suplimentar, fidejutorul se subrogă, în aceeași măsură, în drepturile creditorului față de debitor. Dreptul la restituire în regres și drepturile dobândite prin subrogare există în paralel.

(2) În caz de executare parțială, partea rămasă din drepturile creditorului față de debitor are prioritate față de drepturile în care s-a subrogat fidejutorul.

(3) În virtutea subrogării în temeiul alin.(1), drepturile rezultate din garanțiile personale accesorii și autonome și din garanțiile reale se transferă deplin drept fidejutorului în pofida oricărei interdicții sau limitări contractuale a dreptului de a le transmite. Drepturile față de persoanele care au acordat garanții personale sau reale pot fi exercitate numai în limitele prevăzute la art.1175.

(4) În cazul în care debitorul, din cauza lipsei discernământului deplin sau lipsei capacității de exercițiu necesare la momentul asumării obligației garantate, nu se consideră obligat față de creditor, dar fidejutorul este totuși ținut la fidejusiune și o execută, dreptul fidejutorului la restituire în regres din partea debitorului este limitat în măsura îmbogățirii debitorului din operațiunea cu creditorul. Această regulă se aplică de asemenea în cazul în care o persoană juridică debitor nu a mai fost constituită.

(5) Dreptul de restituire în regres al fidejutorului nu se extinde asupra despăgubirilor, sub orice formă, la care fidejutorul a fost ținut față de creditor din cauza neexecutării fără justificare a obligației rezultate din fidejusiune.

(6) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), fidejutorul poate acționa în regres chiar înainte de a fi executat fidejusiunea dacă fidejutorul este urmărit în justiție pentru a obține executarea, dacă debitorul este insolvabil sau dacă debitorul s-a obligat să-l elibereze de fidejusiune într-un termen determinat și acesta a expirat.

Secțiunea a 3-a

Garanția personală autonomă

Articolul 1165. Caracterul autonom

(1) Garanția personală autonomă își menține caracterul autonom chiar dacă în cuprinsul ei s-a făcut o trimitere generală la obligația de bază datorată creditorului.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică de asemenea acreditivului standby.

Articolul 1166. Notificarea debitorului de către garant

(1) Garantul are obligația:

- a) să notifice debitorul imediat despre recepționarea unei cereri de executare de la creditor și să precizeze dacă, din punctul de vedere al garantului, executarea urmează a fi efectuată sau refuzată;
- b) să notifice debitorul imediat despre executarea pe baza unei cereri; și
- c) să notifice debitorul imediat despre refuzul executării pe baza cererii, precizând motivul refuzului.

(2) Dacă garantul încalcă una dintre obligațiile prevăzute la alin.(1), drepturile garantului împotriva debitorului în temeiul art.1173 sînt reduse în măsura necesară pentru a evita suportarea unui prejudiciu de către debitor din cauza acelei încălcări.

Articolul 1167. Executarea de către garant

(1) Garantul este obligat să execute doar dacă a recepționat o cerere de executare în formă textuală la care sînt anexate documentele doveditoare necesare și care respectă întocmai toate celelalte condiții stabilite în contractul sau în alt act juridic prin care s-a instituit garanția.

(2) Dacă nu s-a convenit altfel, garantul poate să invoce excepțiile personale pe care le are împotriva creditorului în legătură cu garanția sau un alt raport juridic dintre ei.

(3) Garantul este obligat să verifice cu un nivel de prudență care se așteaptă de la o persoană din domeniul lui de activitate dacă sînt respectate întocmai toate condițiile stabilite pentru executare.

(4) Garantul este obligat să refuze executarea pe baza cererii dacă ea nu respectă întocmai toate condițiile stabilite, inclusiv dacă cererea de executare este recepționată de către garant după expirarea termenului-limită stipulat în garanție.

(5) Garantul trebuie, fără întârziere nejustificată și cel tîrziu în termen de 7 zile de la recepționarea

cererii de executare în formă textuală:

a) să execute în conformitate cu cererea; sau

b) să informeze creditorul privind refuzul de a executa, precizând motivul refuzului.

(6) Dacă creditorul depune, împreună cu cererea de executare, originalul înscrisului prin care s-a asumat garanția, renunțarea creditorului la garanție nu se prezumă.

Articolul 1168. Garanția personală autonomă la prima cerere

(1) Garanția personală autonomă care prevede că se execută la prima cerere sau care este formulată într-un mod din care acest lucru ar putea fi dedus în mod neîndoielnic este reglementată de dispozițiile art.1167, cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

(2) Garantul este obligat să execute numai dacă cererea creditorului este însoțită de o declarație în formă textuală a creditorului care confirmă în mod expres că sînt îndeplinite toate condițiile de care depinde executarea garanției.

(3) Dispozițiile art.1167 alin.(2) nu se aplică.

Articolul 1169. Solicitarea vădit abuzivă sau frauduloasă

(1) Garantul este obligat să refuze executarea pe baza cererii dacă se dovedește în mod neîndoielnic prin probe prezente la data examinării cererii că cererea este vădit abuzivă sau frauduloasă. Obligația de a refuza apare indiferent dacă debitorul a prezentat sau nu ordonanța de interdicere prevăzută la alin.(2) și (3).

(2) În cazul cererii prevăzute la alin.(1), debitorul poate cere instanței să pronunțe ordonanță de a interzice:

a) executarea de către garant; și

b) emiterea sau utilizarea unei cereri de executare de către creditor.

(3) Prin derogare de la dispozițiile Codului de procedură civilă, ordonanța produce efectul de interdicere a executării de către garant din data pronunțării.

Articolul 1170. Dreptul de restituire în regres al garantului

(1) Garantul are dreptul de a cere în regres de la creditor restituirea prestațiilor obținute dacă:

a) condițiile cererii creditorului nu erau îndeplinite sau ulterior au încetat să fie îndeplinite; sau

b) cererea creditorului era vădit abuzivă sau frauduloasă.

(2) Dreptul garantului de a cere restituirea este reglementat de dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 1171. Termenul-limită de a cere executarea

(1) În cazul în care s-a stipulat, în mod direct sau indirect, un termen-limită în care creditorul poate cere executarea în baza garanției, garantul rămîne obligat chiar și după expirarea termenului-limită numai dacă creditorul a cerut executarea, conform art.1167 alin.(1) sau art.1168, în orice moment cînd creditorul era îndreptățit să depună cererea, dar nu mai tîrziu de expirarea termenului-limită. Dispozițiile art.1159 alin.(3) se aplică în mod corespunzător. Obligația garantului se limitează la suma pe care creditorul ar fi putut să o ceară în ultima zi a termenului-limită.

(2) În cazul în care nu s-a stipulat un termen-limită, garantul are dreptul de a stabili unul printr-un preaviz de cel puțin 3 luni în adresa creditorului. Obligația garantului se limitează la suma pe care creditorul ar fi putut să o ceară în ultima zi a termenului de preaviz. Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică în cazul în care garanția este asumată pentru un scop determinat.

Articolul 1172. Cesiunea drepturilor rezultate din garanție

(1) Dreptul creditorului de a primi executarea de la garant poate fi cesionat sau transferat în alt mod.

(2) Cu toate acestea, în cazul unei garanții personale autonome la prima cerere, dreptul la executare nu poate fi cesionat sau transferat în alt mod, iar cererea de executare poate fi înaintată doar

de către creditorul inițial. Această dispoziție nu împiedică transferul veniturilor obținute din garanție.

Articolul 1173. Drepturile garantului după executare

După ce a executat în baza garanției, garantul poate exercita drepturile prevăzute la art.1164, care se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea a 4-a

Dispoziții comune privind pluralitatea garanțiilor

Articolul 1174. Răspunderea solidară față de creditor

(1) În măsura în care mai mulți garanți au garantat prin fidejusiune executarea aceleiași obligații sau aceleiași părți a unei obligații sau și-au asumat prin garanție personală autonomă angajamente în același scop de garantare, fiecare garant poartă, în limitele angajamentului acelui garant față de creditor, răspundere solidară împreună cu ceilalți garanți. Această regulă se aplică și în cazul în care garanții au asumat garanția prin acte juridice separate și chiar dacă nu au cunoscut existența altor garanți.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător în cazul în care în folosul aceluiași creditor s-au instituit atât garanții personale, cât și garanții reale. În scopul aplicării prezentei secțiuni, constitutorii garanțiilor reale se consideră garanți.

Articolul 1175. Regresul intern

(1) În cazurile prevăzute la art.1174, regresul între mai mulți garanți este reglementat de dispozițiile art.544, sub rezerva prezentului articol.

(2) Sub rezerva dispozițiilor alin.(8) din prezentul articol, partea fiecărui garant în sensul art.544 se determină conform alin.(3)–(7) din prezentul articol.

(3) Cu excepția cazului în care nu au convenit altfel, în raporturile dintre ei, fiecare garant poartă răspundere în măsura în care riscul maxim asumat de acel garant se raportează la totalul riscurilor maxime asumate de către toți garanții. Momentul relevant este cel al acordării ultimei garanții.

(4) În cazul garanției personale, riscul maxim este determinat de suma maximă stipulată a garanției. În absența unei stipulații privind suma maximă, se va lua ca bază de calcul valoarea obligației garantate sau, în cazul în care a fost garantat un cont curent, limita de credit. În cazul în care un cont curent garantat nu are o limită de credit, se va lua ca bază de calcul soldul final.

(5) În cazul garanției reale, riscul maxim este determinat de suma maximă stipulată a garanției. În absența unei stipulații privind suma maximă, se va lua ca bază de calcul valoarea bunurilor care fac obiectul garanției reale.

(6) Dacă suma maximă în cazul prevăzut la alin.(4) enunțul întâi sau, respectiv, suma maximă sau valoarea în cazul prevăzut la alin.(5) depășește valoarea obligației garantate la momentul acordării celei mai recente garanții, această ultimă valoare va indica riscul maxim.

(7) În cazul unei garanții personale nelimitate care garantează un credit nelimitat (inclusiv o fidejusiune globală), riscul maxim al altor garanții, limitate personale sau reale, care depășesc soldul final al creditului garantat se consideră limitat la acesta din urmă.

(8) Dispozițiile alin.(3)–(7) nu se aplică garanțiilor reale acordate de către debitor și nici garanțiilor care, la momentul în care creditorul a fost satisfăcut, erau deja stinse.

Articolul 1176. Regresul împotriva debitorului

(1) Garantul care a executat în folosul unui alt garant care a acționat în regres se subrogă în această măsură în drepturile acelui alt garant împotriva debitorului dobândite în temeiul art.1164 alin.(1) și (3), inclusiv în drepturile reale de garanție acordate de către debitor. Dispozițiile art.1161 se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul în care un garant are un drept de regres împotriva debitorului în virtutea drepturilor dobândite în temeiul art.1164 alin.(1) și (3) sau în temeiul dispozițiilor alin.(1) al prezentului articol, inclusiv în virtutea drepturilor reale de garanție acordate de către debitor, fiecare garant are dreptul la o parte proporțională, menționată la art.1175 alin.(2) și art.544, din prestațiile restituite de la debitor.

Dispozițiile art.1161 se aplică în mod corespunzător.

(3) În lipsă de stipulație contrară, debitorul care a acordat garanții reale nu se consideră garant și nu are niciun drept de regres în baza dispozițiilor prezentului articol.

Articolul 1177. Aplicarea dispozițiilor legale privind solidaritatea debitorilor

În partea nereglementată de prezenta secțiune, raporturilor dintre părți li se aplică dispozițiile legale privind solidaritatea debitorilor.

Secțiunea a 5-a

Dispoziții speciale privind garanțiile personale acordate de consumator

Articolul 1178. Domeniul de aplicare

(1) Orice garanție personală acordată de către un garant consumator în folosul unui creditor profesionist este supusă dispozițiilor prezentei secțiuni și, în completare, dispozițiilor secțiunilor 1, a 2-a și a 4-a.

(2) Garanția personală nu cade sub incidența prezentei secțiuni dacă garantul persoană fizică este membru, asociat, acționar, administrator al debitorului persoană juridică sau are altă posibilitate de a exercita o influență semnificativă asupra debitorului.

(3) Dacă s-a stipulat că garanția personală este autonomă, această stipulație este lovită de nulitate absolută și se consideră că garanția este o fidejusiune, cu condiția că sînt îndeplinite celelalte condiții de validitate ale fidejusiunii.

(4) Orice clauză care contravine dispozițiilor secțiunii 1, a 2-a, a 4-a și ale prezentei secțiuni în detrimentul garantului (fidejursorului) consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1178¹. Obligațiile precontractuale ale creditorului

(1) Înainte de asumarea fidejusiunii, creditorul are obligația de a explica potențialului fidejutor următoarele:

a) efectele generale ale fidejusiunii preconizate; și

b) riscurile concrete la care se expune fidejursorul, conform informațiilor disponibile creditorului, avînd în vedere situația financiară a debitorului.

(2) În cazul în care creditorul cunoaște sau are motive să cunoască faptul că, din cauza unei relații de încredere dintre debitor și fidejutor, există un risc semnificativ că fidejursorul nu își asumă fidejusiunea în mod liber sau fiind informat adecvat, creditorul are obligația de a constata că fidejursorul a primit consultații independente. Modalitățile de a constata că fidejursorul a primit consultații independente se stabilesc de Guvern.

(3) În cazul în care informațiile prevăzute la alin.(1) sau, după caz, consultațiile independente prevăzute la alin.(2) nu sînt permise de către fidejutor cu cel puțin 5 zile înainte de data semnării ofertei de fidejusiune sau a fidejusiunii, oferta poate fi revocată sau fidejusiunea anulată de către fidejutor într-un termen rezonabil după primirea informațiilor sau a consultației independente. Termenul de 5 zile se consideră rezonabil dacă din circumstanțe nu rezultă altfel.

(4) Dacă, contrar dispozițiilor alin.(1) sau (2), nu s-au acordat informațiile sau, după caz, consultația independentă, oferta de fidejusiune poate fi revocată sau fidejusiunea anulată de către fidejutor în orice moment.

(5) În cazul în care fidejursorul revocă oferta sau anulează fidejusiunea în temeiul alin.(1)–(4), prestațiile permise de către părți se restituie conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică dacă actul juridic prin care se asumă fidejusiunea este încheiat în formă autentică.

Articolul 1178². Natura răspunderii fidejursorului

(1) Dacă nu s-a stipulat o sumă maximă a fidejusiunii, indiferent că este o fidejusiune globală sau nu, se consideră că obligația fidejursorului este limitată la suma maximă a obligației garantate principale la data asumării fidejusiunii. O asemenea fidejusiune va acoperi dobînzile, comisioanele, despăgubirile,

inclusiv sub forma penalităților, și oricare cheltuieli aferente obligației garantate principale doar dacă ele s-au stipulat expres.

(2) Obligația fidejursorului se prezumă subsidiară, în sensul art.1157, dacă nu s-a stipulat altfel în mod expres.

Articolul 1178³. Obligațiile creditorului de informare anuală

(1) Cu condiția că s-a obținut consimțământul debitorului, creditorul este obligat să informeze anual fidejursorul despre sumele garantate din obligația principală, dobînda și alte obligații accesorii datorate de către debitor la data informării. Consimțământul debitorului, odată obținut, este irevocabil.

(2) Dispozițiile art.1158 alin.(3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1178⁴. Dreptul de a limita fidejusiunea cu termen-limită

(1) Fidejursorul care și-a asumat o fidejusiune care se limitează la obligațiile născute sau devenite scadente în interiorul termenului-limită stipulat are dreptul, după expirarea a 3 ani de la data asumării, să limiteze efectele acesteia printr-un preaviz de cel puțin 3 luni adresat creditorului. Această dispoziție nu se aplică în cazul în care fidejusiunea este limitată la unele obligații determinate sau obligații care rezultă din contracte determinate concret. Creditorul trebuie să informeze debitorul imediat după primirea unui preaviz de limitare a fidejusiunii din partea fidejursorului.

(2) În temeiul preavizului, fidejusiunea se consideră limitată conform dispozițiilor art.1160 alin.(2)."

566. Capitolul XXI din titlul III se abrogă.

567. La articolul 1183:

în denumire, cuvîntul „Rezilierea” se substituie cu cuvîntul „Rezoluțiunea”;
la alineatele (1) și (2), cuvîntul „reziliat” se substituie cu cuvîntul „rezolvit”.

568. Capitolul XXIII din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXIII CONTRACTELE PRIVIND PUNEREA PE PIAȚĂ A PRODUSELOR ALTUIA

Secțiunea 1 Dispoziții comune

Articolul 1199. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică contractului de agenție comercială, contractului de comision profesionist, contractului de franciză și contractului de distribuție, precum și, în mod corespunzător, altor contracte în virtutea cărora o parte care desfășoară o activitate independentă se obligă să folosească competențe și eforturi pentru a pune pe piață produsele celeilalte părți.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică contractelor menționate la alin.(1) dacă partea obligată să pună pe piață produsele:

- a) în calitatea sa de salariat, are atribuții de încheiere a contractelor care obligă cealaltă parte;
- b) fiind asociat, are dreptul de a încheia contracte care obligă asociații săi;
- c) este administratorul sau lichidatorul procedurii de reorganizare sau al procedurii de lichidare în procesul de insolvență;
- d) activează la bursele de mărfuri.

(3) În sensul prezentului capitol, prin produse se înțeleg, după caz, bunuri, lucrări sau servicii.

(4) În cazul existenței unor divergențe între anumite dispoziții legale:

- a) dispozițiile prezentului capitol au prioritate față de dispozițiile legale cu privire la mandat; și
- b) dispozițiile secțiunilor a 2-a, a 3-a și a 5-a din prezentul capitol au prioritate față de dispozițiile prezentei secțiuni.

Articolul 1200. Obligația de informare înaintea încheierii contractului

Partea care poartă negocieri pentru încheierea contractului este obligată să furnizeze celeilalte părți, într-un termen rezonabil înaintea încheierii contractului și în conformitate cu cerințele bunelor

practicii comerciale, informații suficiente care să permită celeilalte părți să decidă, fiind informată în mod rezonabil, asupra încheierii sau refuzului de a încheia contract de tipul și în condițiile propuse.

Articolul 1201. Obligația de cooperare

Părțile contractului sînt obligate să colaboreze activ și loial și să-și coordoneze eforturile pentru a atinge obiectivele contractului.

Articolul 1202. Obligația de informare în timpul executării contractului

Pe durata contractului, fiecare parte este obligată să ofere celeilalte părți, în timp util, toată informația pe care prima parte o deține și care este necesară celeilalte părți pentru a atinge obiectivele contractului.

Articolul 1203. Obligația de confidențialitate

(1) Partea care primește informații confidențiale de la cealaltă parte este obligată să păstreze confidențialitatea informațiilor și să nu divulge informațiile terților atît pe durata contractului, cît și după încetarea acestuia.

(2) Partea care primește informații confidențiale de la cealaltă parte este obligată să nu le folosească pentru alte scopuri decît în conformitate cu obiectivele contractului.

(3) Informațiile care sînt deja deținute de către o parte sau care au fost divulgate public, precum și informațiile care trebuie să fie divulgate în mod necesar clienților în cadrul desfășurării activității comerciale nu reprezintă informații confidențiale în scopul aplicării prezentului articol.

Articolul 1204. Încetarea în cazul contractului pe termen determinat

Partea are dreptul să nu prelungească contractul încheiat pe termen determinat. Dacă o parte a notificat, în termenul corespunzător, despre intenția de a prelungi contractul, contractul va fi prelungit pe un termen nedeterminat, cu excepția cazului în care cealaltă parte a notificat-o, într-un termen rezonabil înaintea expirării termenului contractului, despre faptul că nu dorește ca acesta să fie prelungit.

Articolul 1205. Încetarea în cazul contractului pe termen nedeterminat

(1) Fiecare dintre părțile la un contract încheiat pe termen nedeterminat are dreptul la rezoluțiune prin notificarea celeilalte părți.

(2) Dacă notificarea prevede că rezoluțiunea se va produce la expirarea unui termen rezonabil, obligația de a plăti despăgubiri conform art.1206 nu apare. Dacă notificarea prevede rezoluțiunea imediată sau rezoluțiunea după un termen care nu este rezonabil, se vor plăti despăgubiri conform articolului menționat.

(3) La determinarea caracterului rezonabil al termenului se vor lua în cont în special următorii factori:

- a) timpul cît a durat raportul contractual;
- b) investițiile rezonabile efectuate;
- c) timpul necesar pentru a găsi o alternativă rezonabilă; și
- d) uzanțele.

(4) Se prezumă rezonabil un termen de notificare prealabilă de o lună pentru fiecare an cît a durat raportul contractual, dar nu mai mult de 36 de luni.

(5) Principalul, comitentul, francizorul sau furnizorul este obligat să respecte un termen al notificării de cel puțin o lună pentru primul an, 2 luni pentru al doilea, 3 luni pentru al treilea, 4 luni pentru al patrulea, 5 luni pentru al cincilea și 6 luni pentru al șaselea an și pentru anii următori cît a durat raportul contractual. Orice clauză contrară prezentului alineat este lovită de nulitate absolută.

(6) Convențiile prin care se instituie termene mai lungi decît cele prevăzute la alin.(4) și (5) sînt valabile dacă termenele care trebuie respectate de către principal, comitent, francizor sau furnizor nu sînt mai scurte decît cele care trebuie respectate de către agentul comercial, comisionar, francizat sau distribuitor.

(7) În cazul contractelor ce intră sub incidența domeniului de aplicare al prezentei secțiuni, dispozițiile prezentului articol le înlocuiesc pe cele prevăzute de art.720⁸.

Articolul 1206. Despăgubirile pentru rezoluțiunea fără respectarea termenului de notificare

(1) Dacă o parte declară rezoluțiunea în temeiul art.1205, însă nu respectă termenul rezonabil de notificare, cealaltă parte are dreptul la despăgubiri.

(2) Despăgubirile vor constitui suma care corespunde beneficiului care ar fi fost obținut de cealaltă parte pe perioada suplimentară în care raportul contractual ar fi continuat dacă s-ar fi respectat termenul rezonabil de notificare.

(3) Beneficiul anual se prezumă a fi egal cu beneficiul mediu care a fost obținut de partea prejudiciată în baza contractului în decursul ultimilor 3 ani sau, dacă raportul contractual a durat mai puțin, în decursul duratei efective.

(4) Dispozițiile legale privind dreptul la despăgubiri pentru neexecutarea obligațiilor se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1207. Rezoluțiunea pentru neexecutare

Clauza în temeiul căreia o parte poate declara rezoluțiunea pentru o neexecutare a obligației contractuale care nu se consideră, conform legii, esențială este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1208. Compensația pentru fondul comercial

(1) Dacă contractul încetează din oricare cauză (inclusiv din cauza rezoluțiunii de către oricare parte pentru neexecutare esențială), partea are dreptul să primească o compensație de la cealaltă parte pentru fondul comercial (goodwill) în măsura în care:

a) prima parte a mărit substanțial volumul activității comerciale a celeilalte părți și aceasta din urmă continuă să obțină beneficii semnificative din respectiva activitate comercială; și

b) plata compensației este rezonabilă.

(2) Plata compensației nu împiedică nicio parte să ceară despăgubiri în temeiul art.1206.

Articolul 1209. Stocul, piesele de schimb și materialele

Dacă contractul este lovit de nulitate sau are loc rezoluțiunea la inițiativa uneia dintre părți, partea ale cărei produse sînt puse pe piață este obligată să răscumpere de la cealaltă parte stocul, piesele de schimb și materialele rămase, la un preț rezonabil, cu excepția cazului în care pentru cealaltă parte este rezonabil să le revîndă.

Articolul 1210. Dreptul de retenție

În scopul garantării drepturilor sale la remunerație, la plata despăgubirilor și la compensație, partea care pune produsele pe piață are un drept de retenție asupra bunurilor mobile ale celeilalte părți, care au intrat în posesia sa pe baza contractului, atît timp cît cealaltă parte nu își execută obligațiile.

Articolul 1211. Actul semnat disponibil la cerere

Fiecare parte are dreptul să primească de la cealaltă parte, la cerere, clauzele contractului convenite în formă textuală, pe un suport durabil. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1211¹. Obligația de neconcurență

(1) Contractul poate interzice sau limita partea care pune pe piață produsele altuia să desfășoare, după încetarea raporturilor contractuale, activități care concurează cu activitățile celeilalte părți (obligația de neconcurență).

(2) Obligația de neconcurență este valabilă dacă:

a) este convenită în formă textuală, pe un suport durabil;

b) se referă la un teritoriu sau la o categorie de clienți și un teritoriu și la produse de tipul celor care fac obiectul contractului;

c) nu încalcă dispozițiile legislației privind concurența.

(3) Obligația de neconcurență nu poate dura mai mult 2 ani de la încetarea raporturilor contractuale.

(4) Orice clauză contrară dispozițiilor alin.(2) și (3) este lovită de nulitate absolută.

Secțiunea a 2-a **Agenția comercială**

Articolul 1212. Contractul de agenție comercială

(1) Prin contractul de agenție comercială o parte (agent comercial) se obligă să acționeze în mod permanent în calitate de intermediar care desfășoară activități independente pentru a negocia sau a încheia contracte în numele celeilalte părți (principal), iar principalul se obligă să îi plătească remunerație pentru activitățile respective.

(2) Orice remunerație care depinde total sau parțial de numărul sau valoarea contractelor se prezumă a fi un comision.

Articolul 1213. Obligația agentului comercial de a negocia și a încheia contracte

(1) Agentul comercial este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a negocia, în numele principalului, și pentru a încheia contractele în privința cărora a primit indicații să le încheie.

(2) Agentul comercial este obligat să urmeze indicațiile rezonabile ale principalului dacă acestea nu afectează în mod semnificativ independența agentului comercial.

Articolul 1214. Informarea de către agentul comercial pe perioada executării

În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, agentul comercial este obligat să furnizeze principalului în special informația privind:

- a) contractele negociate sau încheiate;
- b) condițiile pieței;
- c) solvabilitatea și alte caracteristici privind clienții.

Articolul 1215. Evidența agentului comercial

(1) Agentul comercial este obligat să țină evidența corespunzătoare privind contractele negociate sau încheiate în numele principalului.

(2) Dacă reprezintă mai mulți principali, agentul comercial este obligat să țină o evidență independentă pentru fiecare principal.

(3) Dacă principalul are motive importante pentru a pune la îndoială faptul că agentul comercial ține o evidență corespunzătoare, agentul comercial este obligat, la cererea principalului, să permită unui contabil independent accesul rezonabil la evidența sa. Principalul este obligat să achite serviciile contabilului independent.

Articolul 1216. Dreptul la comision pe durata agenției comerciale

(1) Agentul comercial are dreptul la comision pentru oricare contract încheiat cu un client pe durata agenției comerciale, dacă contractul a fost încheiat ca rezultat al eforturilor agentului comercial:

- a) cu un terț care a fost anterior atras de către agentul comercial în calitate de client al principalului în contracte de același fel; sau
- b) cu un client dintr-o anumită zonă geografică sau dintr-un grup de clienți care au fost încredințați agentului comercial.

(2) Dreptul la comision prevăzut la alin.(1) apare:

- a) dacă principalul și-a executat sau trebuia să-și execute obligațiile rezultate din contract; sau
- b) dacă clientul și-a executat obligațiile rezultate din contract sau suspendă executarea în mod justificat.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(2) lit.b) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1217. Dreptul la comision după încetarea agenției comerciale

(1) Agentul comercial are dreptul la comision pentru oricare contract încheiat cu un client după încetarea agenției comerciale:

a) dacă contractul încheiat este, în mod substanțial, rezultatul eforturilor agentului comercial exercitate pe durata acoperită de contractul de agenție comercială și dacă contractul a fost încheiat într-un termen rezonabil după încetarea agenției comerciale; sau

b) dacă condițiile prevăzute la art.1216 alin.(1) și (2) ar fi fost întrunite, însă contractul nu a fost încheiat pe durata agenției comerciale, iar oferta clientului a fost primită de către principal sau agentul comercial înainte de încetarea agenției comerciale.

(2) Dreptul la comision prevăzut la alin.(1) apare:

a) dacă principalul și-a executat sau trebuia să-și execute obligațiile rezultate din contract; sau

b) dacă clientul și-a executat obligațiile rezultate din contract sau suspendă executarea în mod justificat.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(2) lit.b) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

(4) Agentul comercial nu are dreptul la comisionul prevăzut la art.1216 dacă un agent comercial precedent are dreptul la comisionul respectiv în baza prezentului articol, cu excepția cazului în care partajarea comisionului între cei doi agenți comerciali este rezonabilă.

Articolul 1218. Scadența comisionului

(1) Principalul este obligat să îi plătească agentului comercial comisionul nu mai târziu decât în ultima zi a lunii următoare trimestrului în care agentul a obținut dreptul la comision.

(2) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(1) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1219. Stingerea dreptului la comision

(1) Clauza prin care se stinge dreptul agentului comercial la comision pentru un contract încheiat cu un client este valabilă doar în măsura în care aceasta prevede stingerea pe motiv că obligațiile contractuale ale clientului nu sînt executate dintr-o cauză pentru care principalul nu poartă răspundere.

(2) La stingerea dreptului său la comision, agentul comercial este obligat să restituie comisionul care a fost deja primit.

(3) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(1) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1220. Obligațiile de informare ale principalului

(1) În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, principalul este obligat în special să furnizeze informații privind caracteristicile produselor, precum și privind prețurile și condițiile vânzării sau cumpărării.

(2) Principalul este obligat să informeze agentul comercial, într-un termen rezonabil, despre:

a) acceptarea sau refuzul de către principal al unui contract negociat de către agentul comercial în numele principalului; și

b) orice neexecutare a obligațiilor rezultate dintr-un contract negociat sau încheiat de către agentul comercial în numele principalului.

(3) Principalul este obligat să avertizeze agentul comercial într-un termen rezonabil atunci cînd prevede că volumul contractelor pe care principalul va fi capabil să le încheie va fi în mod semnificativ mai mic decât volumul pe care le poate prevedea agentul comercial în mod rezonabil. Se prezumă că principalul a prevăzut ceea ce putea să prevadă în mod rezonabil.

(4) Principalul este obligat să transmită agentului comercial, într-un termen rezonabil, un raport privind comisionul pe care agentul comercial are dreptul să îl primească. Acel raport trebuie să prevadă modul în care a fost calculată suma comisionului. În scopul calculării comisionului, principalul este obligat

să prezinte agentului comercial, la cerere, un extras din evidența sa.

(5) Orice clauză care derogă de la dispozițiile alin.(2)–(4) în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221. Evidența ținută de principal

(1) Principalul este obligat să țină evidența corespunzătoare privind contractele negociate sau încheiate de către agentul comercial.

(2) Dacă are mai mulți agenți comerciali, principalul este obligat să țină o evidență independentă pentru fiecare agent comercial.

(3) Principalul este obligat, la cererea agentului comercial, să permită unui contabil independent accesul rezonabil la evidența sa:

a) dacă principalul nu execută obligația prevăzută la art.1220 alin.(4); sau

b) dacă agentul comercial are motive importante pentru a pune la îndoială faptul că principalul ține o evidență corespunzătoare.

Articolul 1221¹. Valoarea compensației

(1) Agentul comercial are dreptul să primească o compensație pentru fondul comercial în temeiul art.1208 în valoare egală cu:

a) comisionul mediu al contractelor cu clienți noi și al volumului majorat al activității comerciale cu clienții existenți, calculat pentru ultimele 12 luni și înmulțit cu:

b) numărul anilor în decursul cărora principalul este probabil să continue să obțină beneficii din aceste contracte în viitor.

(2) Valoarea compensației rezultate din acest calcul trebuie ajustată ținându-se cont de:

a) diminuarea probabilă a clienților, în baza ratei medii a migrației pe teritoriul agentului comercial; și

b) reducerea necesară pentru plata în avans, în baza dobânzii prevăzute la art.585.

(3) În orice caz, compensația nu poate depăși remunerația pentru 1 an, calculată din remunerația medie anuală a agentului comercial în decursul ultimilor 5 ani sau, dacă raportul contractual a durat mai puțin de 5 ani, din media pe parcursul duratei efective.

(4) Orice clauză care derogă de la dispozițiile prezentului articol în detrimentul agentului comercial este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221². Clauza del credere

(1) Convenția prin care agentul comercial garantează că un client va plăti prețul produselor care formează obiectul contractului negociat sau încheiat de către agentul comercial (clauza del credere) este valabilă doar în măsura în care:

a) este în formă textuală, pe un suport durabil;

b) se referă la anumite contracte care au fost negociate sau încheiate de către agentul comercial sau la contracte cu clienți concreți specificați în convenție; și

c) este rezonabilă în raport cu interesele părților.

(2) Agentul comercial are dreptul la un comision de o valoare rezonabilă pentru contractele la care se aplică garanția del credere (comisionul del credere).

Secțiunea a 3-a

Comisionul profesionist

Articolul 1221³. Dispoziții generale cu privire la comisionarul profesionist

(1) Se consideră comisionar profesionist (comisionar) persoana care, în cadrul activității sale comerciale permanente, își asumă obligația de a încheia contracte cu produse sau cu valori mobiliare în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane (comitent).

(2) Față de activitatea comisionarului care nu este reglementată de normele prezentei secțiuni se aplică regulile referitoare la agentul comercial.

(3) Normele cu privire la contractul de comision se aplică în măsura în care dispozițiile prezentului capitol nu prevăd altfel.

Articolul 1221⁴. Obligațiile comisionarului

(1) Comisionarul este ținut să execute cu diligența unui bun profesionist obligațiile pe care și le-a asumat. Comisionarul trebuie să respecte interesele comitentului și să îndeplinească indicațiile date de el.

(2) Comisionarul prezintă comitentului informațiile necesare, în particular îi comunică imediat despre executarea comisionului. El este obligat să prezinte comitentului un raport cu privire la executarea comisionului și să-i transmită cele convenite din executarea respectivă.

(3) Comisionarul poartă răspundere față de comitent pentru executarea actului juridic încheiat în cazul în care, concomitent cu notificarea despre executarea comisionului, nu va indica și terțul cu care a încheiat actul juridic.

Articolul 1221⁵. Efectele nerespectării indicațiilor comitentului

În cazul în care nu acționează conform indicațiilor comitentului, comisionarul este obligat să repare prejudiciul cauzat. Totodată, comitentul este în drept să nu recunoască efectele actului juridic încheiat astfel în privința sa.

Articolul 1221⁶. Limitele prețului

(1) Dacă comisionarul a efectuat o vânzare la un preț mai mic decât cel stabilit sau dacă a majorat prețul de cumpărare stabilit, comitentul, în cazul în care intenționează să respingă convenția ca nefiind încheiată pe contul lui, trebuie să declare acest fapt imediat după notificarea despre încheierea convenției. În caz contrar, abaterea de la prețul stabilit se consideră acceptată.

(2) În cazul în care comisionarul, concomitent cu notificarea despre încheierea convenției, declară că va compensa diferența de preț, comitentul nu are dreptul să respingă convenția. Dreptul comitentului de a cere repararea prejudiciului care depășește diferența de preț nu este afectat.

Articolul 1221⁷. Încheierea convenției în condiții mai avantajoase

În cazul în care comisionarul încheie o convenție în condiții mai avantajoase decât cele stabilite de comitent, avantajele sînt atribuite comitentului. Această regulă produce efecte în particular în cazul în care prețul cu care comisionarul a efectuat vânzarea depășește prețul pe care comitentul l-a stabilit ca fiind cel mai mic sau dacă prețul de cumpărare nu atinge prețul cel mai mare stabilit de comitent.

Articolul 1221⁸. Remunerarea comisionarului

(1) În cazul în care convenția este executată, comisionarul poate pretinde plata comisionului.

(2) Chiar dacă convenția nu a fost executată, comisionarul are totuși dreptul la un comision dacă acesta este prevăzut de uzanțele comerciale.

(3) Comisionarul poate pretinde plata comisionului chiar și în cazul în care executarea actului juridic încheiat de el nu a avut loc, dacă acest fapt se datorează vinovăției comitentului sau este în legătură cu personalitatea lui.

Articolul 1221⁹. Produsul deteriorat sau viciat

Dacă produsul care i-a fost expedit este deteriorat sau are anumite vicii depistabile la examinare, comisionarul, în raport cu transportatorul și comitentul, este obligat să asigure proba stării lui și să informeze imediat comitentul. În caz contrar, comisionarul va fi obligat să repare prejudiciul cauzat astfel.

Articolul 1221¹⁰. Răspunderea comisionarului pentru produs

(1) Comisionarul poartă răspundere pentru pierderea sau deteriorarea produsului aflat în custodia lui, cu excepția cazului în care pierderea sau deteriorarea a rezultat din împrejurări care nu puteau fi evitate prin diligența unui bun profesionist.

(2) Comisionarul poartă răspundere pentru neasigurarea produsului doar în cazul în care comitentul i-a dat indicația să efectueze asigurarea.

Articolul 1221¹¹. Avansul și creditul la executarea contractului de comision

(1) În cazul în care a acordat terțului un avans sau un credit fără consimțământul comitentului, comisionarul acționează pe propriul risc.

(2) Dacă uzanțele comerciale prevăd posibilitatea acordării unei amânări pentru plata prețului de cumpărare, de acest drept se va bucura și comisionarul în lipsa unor indicații contrare din partea comitentului.

(3) În cazul în care, neavînd împuterniciri, efectuează o vînzare în credit, comisionarul este obligat, în calitate de debitor, să plătească imediat, în contul comitentului, prețul de cumpărare.

Articolul 1221¹². Contracte similare

Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică, dacă nu este prevăzut altfel sau dacă din esența raporturilor nu reiese contrariul, și în cazul în care comisionarul, practicînd activitate comercială proprie, își asumă încheierea, în nume propriu, dar pe contul unei alte persoane, a unor acte juridice diferite de cele menționate la art.1221³ alin.(1).

Secțiunea a 4-a

Franciza

Articolul 1221¹³. Contractul de franciză

Prin contractul de franciză o parte (francizor) acordă celeilalte părți (francizat), în schimbul unei redevențe, dreptul de a desfășura o activitate comercială (activitate de franciză) în cadrul rețelei francizorului, cu scopul de a furniza anumite produse în numele și pe contul francizatului, iar francizatul are dreptul și obligația de a folosi denumirea comercială, marca sau alte obiecte ale drepturilor asupra obiectului de proprietate intelectuală, know-how și metode ale activității comerciale ale francizorului.

Articolul 1221¹⁴. Informarea înaintea încheierii contractului

(1) În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1200, francizorul este obligat în special să furnizeze francizatului informații corespunzătoare și în timp util privind:

- a) întreprinderea și experiența francizorului;
- b) obiectele relevante ale drepturilor de proprietate intelectuală;
- c) caracteristicile know-how-ului relevant;
- d) sectorul comercial și condițiile pieței;
- e) metodele particulare ale francizei și desfășurarea acesteia;
- f) structura și mărimea rețelei de franciză;
- g) comisioanele, redevențele și orice alte plăți periodice; și
- h) clauzele contractului.

(2) Chiar dacă nerespectarea dispozițiilor alin.(1) de către francizor nu a cauzat o eroare pentru care, conform legii, contractul poate fi anulat, francizatul poate solicita despăgubiri conform art.233¹, cu excepția cazului în care francizorul a avut motive să creadă că informația a fost corespunzătoare sau a fost oferită în timp util.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁵. Obligația de cooperare

Clauza contractului de franciză prin care se derogă de la dispozițiile art.1201 este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁶. Drepturile de proprietate intelectuală asupra obiectului și know-how-ul

(1) Francizorul este obligat:

- a) să acorde francizatului dreptul de a exploata obiectele asupra cărora are drepturi de proprietate

intelectuală în măsura necesară pentru desfășurarea activității de franciză;

b) să depună eforturi rezonabile pentru a asigura exercitarea netulburată și continuă a acestui drept.

(2) Pe durata contractului, francizorul este obligat să acorde francizatului know-how-ul necesar pentru desfășurarea activității de franciză.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁷. Asistența

Francizorul este obligat:

a) să ofere francizatului asistență sub forma cursurilor de formare, îndrumărilor și consilierii, în măsura necesară desfășurării activității de franciză, fără costuri suplimentare pentru francizat;

b) să ofere altă asistență decât cea prevăzută la lit.a) în măsura în care aceasta este solicitată în mod rezonabil de către francizat, la un preț rezonabil.

Articolul 1221¹⁸. Furnizarea

(1) Atunci când francizatul este obligat să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de acesta, francizorul este obligat să se asigure că produsele comandate de francizat sînt furnizate într-un termen rezonabil, în măsura în care este posibil și cu condiția că comanda este rezonabilă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și cazurilor în care, deși francizatul nu este obligat să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de acesta, el este nevoit, de fapt, să facă acest lucru.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221¹⁹. Obligația de informare a francizorului pe durata executării

În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, francizorul este obligat în special să furnizeze francizatului informații privind:

a) condițiile pieței;

b) rezultatele comerciale ale rețelei de franciză;

c) caracteristicile produselor;

d) prețurile și condițiile de furnizare a produselor;

e) prețurile recomandate și condițiile pentru refurnizare a produselor către clienți;

f) comunicările relevante dintre francizor și clienți în teritoriu; și

g) campaniile de publicitate.

Articolul 1221²⁰. Avertizarea privind capacitatea redusă de furnizare

(1) Atunci când francizatul este obligat să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de acesta, francizorul este obligat să avertizeze francizatul într-un termen rezonabil în cazul în care prevede că capacitatea lui de furnizare sau capacitatea de furnizare a furnizorului desemnat va fi în mod semnificativ mai mică decât capacitatea la care francizatul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că francizorul a prevăzut ceea ce putea să prevadă în mod rezonabil.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și cazurilor în care, deși francizatul nu este obligat prin lege să obțină produsele de la francizor sau de la un furnizor desemnat de acesta, el este nevoit, de fapt, să facă acest lucru.

(3) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul francizatului este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221²¹. Reputația rețelei și publicitatea

(1) Francizorul este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a promova și a menține reputația rețelei de franciză.

(2) În particular, francizorul este obligat să elaboreze și să coordoneze campanii corespunzătoare

de publicitate cu scopul promovării rețelei de franciză.

(3) Activitățile de promovare și menținere a reputației rețelei de franciză vor fi efectuate fără costuri suplimentare pentru francizat.

Articolul 1221²². Comisioane, redevențe și alte plăți periodice

(1) Francizatul este obligat să plătească francizorului comisioanele, redevențele sau alte plăți periodice convenite în contract.

(2) Dacă comisioanele, redevențele sau alte plăți periodice vor fi determinate unilateral de către francizor, se aplică dispozițiile art.676.

Articolul 1221²³. Obligația de informare a francizatului în decursul executării

În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, francizatul este obligat în special să furnizeze francizorului informații privind:

a) acțiunile înaintate sau amenințate de a fi înaintate de către terți în privința drepturilor francizorului asupra obiectului de proprietate intelectuală; și

b) încălcări de către terți ale drepturilor francizorului asupra obiectului de proprietate intelectuală.

Articolul 1221²⁴. Metodele activității comerciale și indicațiile

(1) Francizatul este obligat:

a) să depună eforturi rezonabile pentru a desfășura activitatea de franciză în conformitate cu metodele activității comerciale ale francizorului;

b) să urmeze indicațiile rezonabile ale francizorului privind metodele activității comerciale și menținerea reputației rețelei;

c) să manifeste prudență rezonabilă pentru a nu dăuna rețelei de franciză.

(2) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221²⁵. Inspekția

Francizatul este obligat:

a) să permită francizorului acces în condiții rezonabile la spațiile sale pentru ca francizorul să verifice dacă francizatul se conformează metodelor activității comerciale și indicațiilor francizorului;

b) să ofere francizorului acces în condiții rezonabile la registrele sale contabile.

Secțiunea a 5-a

Distribuția

Articolul 1221²⁶. Contractul de distribuție

(1) Prin contract de distribuție o parte (furnizor) se obligă să furnizeze celeilalte părți (distribuitor) produse, în mod continuu, iar distribuitorul se obligă să cumpere produsele date sau să le ia și să plătească pentru ele și să le furnizeze altora în numele și pe contul distribuitorului.

(2) Contractul de distribuție exclusivă este contractul de distribuție în virtutea căruia furnizorul se obligă să furnizeze produse unui singur distribuitor pe un teritoriu determinat sau către un anumit grup de clienți.

(3) Contractul de distribuție selectivă este un contract de distribuție în virtutea căruia furnizorul se obligă să furnizeze produse, direct sau indirect, numai distribuitorilor selectați pe baza unor criterii stabilite.

(4) Contract de cumpărare exclusivă este un contract de distribuție în virtutea căruia distribuitorul se obligă să cumpere sau să ia și să plătească produse doar de la furnizor sau de la o persoană desemnată de furnizor.

Articolul 1221²⁷. Obligația de a furniza produsele și materialele publicitare și de a menține reputația

Furnizorul este obligat:

a) să furnizeze produsele comandate de către distribuitor, în măsura posibilă și cu condiția ca comanda să fie rezonabilă;

b) să ofere distribuitorului, la un preț rezonabil, toate materialele publicitare pe care le deține și care sînt necesare pentru distribuirea și promovarea corespunzătoare a produselor;

c) să depună eforturi rezonabile pentru a nu prejudicia reputația produselor.

Articolul 1221²⁸. Informarea de către furnizor pe perioada executării

În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, furnizorul este obligat să furnizeze distribuitorului informații privind:

a) caracteristicile produselor;

b) prețurile și condițiile de furnizare a produselor;

c) prețurile recomandate și condițiile pentru refurnizare a produselor către clienți;

d) comunicațiile relevante dintre furnizor și clienți; și

e) campaniile de publicitate relevante pentru desfășurarea activității comerciale.

Articolul 1221²⁹. Avertizarea de către furnizor privind capacitatea scăzută de furnizare

(1) Furnizorul este obligat să avertizeze distribuitorul într-un termen rezonabil atunci cînd prevede că capacitatea sa de furnizare va fi în mod semnificativ mai mică decît capacitatea la care distribuitorul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că furnizorul a prevăzut ceea ce putea să prevadă în mod rezonabil.

(2) În contractele de cumpărare exclusivă, orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1221³⁰. Obligațiile distribuitorului în contractele de distribuție exclusivă și în contractele de distribuție selectivă

(1) Distribuitorul este obligat:

a) în măsura în care este posibil, să depună eforturi rezonabile pentru a promova produsele;

b) să avertizeze furnizorul într-un termen rezonabil atunci cînd prevede că comenzile sale vor fi în mod semnificativ mai mici decît comenzile la care furnizorul a avut motive să se aștepte. Se prezumă că distribuitorul a prevăzut ceea ce putea să prevadă în mod rezonabil;

c) să urmeze indicațiile rezonabile date de furnizor, care au drept scop asigurarea distribuției corespunzătoare a produselor sau menținerea reputației ori caracteristicilor distincte ale produselor;

d) să permită furnizorului acces rezonabil la spațiile sale pentru ca furnizorul să verifice dacă distribuitorul se conformează standardelor convenite prin contract și indicațiilor rezonabile date;

e) să depună eforturi rezonabile pentru a nu prejudicia reputația produselor.

(2) În temeiul obligației de informare prevăzute la art.1202, distribuitorul este obligat să furnizeze furnizorului informații privind:

a) acțiunile înaintate sau amenințate de a fi înaintate de către terți în privința drepturilor furnizorului asupra obiectului de proprietate intelectuală; și

b) încălcări de către terți ale drepturilor furnizorului asupra obiectului de proprietate intelectuală.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar contractelor de distribuție exclusivă și contractelor de distribuție selectivă.”

569. Denumirea capitolului XXIV din titlul III se completează în final cu cuvintele „ȘI NEBANCARE”.

570. Articolul 1222:

la alineatul (1), după cuvintele „o sumă de bani” se introduce textul „, înscrisă la soldul contului de depozit deschis pe numele deponentului,”;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător contractelor de depunere de economii încheiate de către asociațiile de economii și împrumut cu membrii săi, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.”

571. La articolul 1224 alineatul (1), cifrele „619” se substituie cu cifrele „585”.

572. Articolul 1227:

la alineatul (1), cuvântul „nulă” se substituie cu cuvintele „lovită de nulitate absolută”;

la alineatul (3), cuvintele „unui depozit la vedere” se substituie cu cuvintele „noi oferite de bancă pentru depozitul de tipul respectiv”.

573. La articolul 1228, cuvintele „retragerile de numerar” se substituie cu cuvintele „eliberarea numerarului”.

574. Codul se completează cu articolul 1229¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1229¹.** Cotitularii de cont

(1) În cazul în care contul a fost deschis de mai mulți titulari (cotitulari de cont), banca este ținută să execute doar ordinele acceptate de toți cotitularii de cont dacă nu s-a prevăzut că acceptarea unui cotitular sau a câtorva cotitulari este suficientă pentru ca ordinul să producă efecte juridice.

(2) În cazul în care s-a stipulat că nu este necesară acceptarea tuturor cotitularilor, contractul poate prevedea anumite limite de sume sau de timp în privința ordinelor emise de cotitularul sau cotitularii împuterniciți să accepte un ordin valabil.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în mod corespunzător și schimbării împuternicirilor cotitularilor sau închiderii contului curent.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și conturilor bancare, altele decât contul curent.”

575. La articolul 1233:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1233.** Rezoluțiunea contractului de cont curent”;

la alineatul (1), cuvântul „reziliat” se substituie cu cuvântul „rezolvit”;

la alineatul (2), cuvintele „rezilia contractul” se substituie cu cuvintele „declara rezoluțiunea”, iar cuvântul „reziliere” se substituie cu cuvântul „rezoluțiune”.

576. Capitolul XXIV din titlul III se completează cu secțiunea a 2¹-a cu următorul cuprins:

„**Secțiunea a 2¹-a**

Contul fiduciar

Articolul 1235¹. Contul fiduciar

(1) Persoana care solicită băncii deschiderea unui cont curent, de depozit sau a unui alt cont bancar poate stipula că acționează în calitate de fiduciar și solicita să se facă mențiunea că contul deschis pe numele său va fi un cont fiduciar.

(2) Banca face mențiunea că contul deschis este cont fiduciar dacă solicitantul face dovada înregistrării fiduciei în registrul garanțiilor reale mobiliare. Această dovadă nu este necesară dacă contul fiduciar este deschis de către bancă pe numele său, precum și dacă titularul contului este:

a) o altă bancă;

b) o formă de exercitare a profesiei de executor judecătoresc, notar sau avocat;

c) depozitar central sau societate de administrare fiduciară a investițiilor și alți participanți profesioniști ce dețin licențe pentru activitatea pe piața de capital.

(3) În cazurile permise de lege sau de contract, fiduciarul poate utiliza același cont fiduciar pentru deținerea sumelor de bani primite în temeiul diferitor raporturi de fiducie.

Articolul 1235². Contractul de cont fiduciar de sechestru

Prin contractul de cont fiduciar de sechestru, în schimbul unei remunerații convenite, banca se obligă, în calitate de fiduciar, să deschidă un cont fiduciar (cont fiduciar de sechestru) pe numele său, să primească de la una dintre celelalte părți (plătitor) sau de la un terț sume bănești depuse în numerar sau transferate din conturile altor persoane, să le dețină și să efectueze transferuri de sume bănești din contul fiduciar de sechestru în folosul unei alte părți ori unui terț (beneficiar) la îndeplinirea condițiilor prevăzute expres de contractul de cont fiduciar de sechestru.

Articolul 1235³. Condițiile efectuării transferului

(1) Contractul de cont fiduciar de sechestru trebuie să prevadă:

a) condițiile la îndeplinirea cărora banca va efectua transferul, suma supusă transferului și beneficiarul transferului ori modul de determinare a sumei și a beneficiarului;

b) termenul pînă la care urmează a fi îndeplinite condițiile efectuării transferului menționate la lit.a) (termenul sechestrului);

c) persoana în folosul căreia banca va plăti soldul contului fiduciar de sechestrul dacă pînă la expirarea termenului sechestrului nu sînt îndeplinite condițiile menționate la lit.a).

(2) În sensul alin.(1) lit.a), condiția efectuării transferului poate consta în:

a) prezentarea către bancă a dovezii încheierii unui contract;

b) prezentarea către bancă a dovezii dobîndirii dreptului de proprietate asupra unui bun;

c) prezentarea către bancă a dovezii pronunțării unei hotărîri judecătorești definitive, hotărîri arbitrale ori a unui mediator;

d) neinformarea băncii despre apariția unui litigiu între părți pe baza unor alte raporturi existente între acestea;

e) oricare altă împrejurare, dacă stipularea ei în calitate de condiție nu contravine dispozițiilor legale imperative, ordinii publice sau bunelor moravuri.

(3) Banca va refuza modificarea contractului de cont fiduciar de sechestrul, inclusiv prelungirea termenului de sechestrul, atît timp cît continuă urmărirea de către creditorii uneia dintre celelalte părți la contract a sumelor bănești de pe conturile acesteia deschise în acea bancă.

Articolul 1235⁴. Obligațiile băncii la recepționarea dovezilor îndeplinirii condițiilor

(1) Banca este obligată:

a) să notifice imediat o parte despre recepționarea dovezilor de confirmare a îndeplinirii condițiilor de efectuare a transferului de la cealaltă parte;

b) să notifice imediat părțile despre efectuarea unui transfer; și

c) să notifice imediat părțile despre refuzul în efectuarea unui transfer și să precizeze motivul refuzului.

(2) Banca este obligată să efectueze transferul în folosul beneficiarului doar dacă dovezile recepționate respectă întocmai toate condițiile stabilite în contractul de cont fiduciar de sechestrul.

(3) Banca este obligată să verifice îndeplinirea condițiilor cu un nivel de prudență care se așteaptă de la o persoană din domeniul ei de activitate.

(4) Banca este obligată să refuze efectuarea transferului dacă condițiile aplicabile nu sînt îndeplinite, în special:

a) dacă se dovedește în chip neîndoielnic, prin probe prezente la data examinării, că dovezile îndeplinirii condițiilor, prezentate băncii, sînt frauduloase;

b) dacă banca a recepționat dovezile îndeplinirii condițiilor după expirarea termenului de sechestrul.

Articolul 1235⁵. Regimul sechestrului

(1) Niciuna dintre celelalte părți ale contractului de cont fiduciar de sechestrul nu are dreptul să dea băncii instrucțiuni de efectuare a transferurilor din contul fiduciar de sechestrul și nici să revoce împuternicirile de fiduciar ale băncii altfel decît conform condițiilor expres prevăzute de contract.

(2) Oricare din părți poate solicita băncii informații privind soldul contului fiduciar de sechestrul și operațiunile efectuate de ea.

(3) Sumele bănești înscrise la soldul contului fiduciar de sechestrul pot fi gajate de bancă cu consimțămîntul tuturor părților la contractul de cont fiduciar de sechestrul. În acest caz, banca își îndeplinește împuternicirile și obligațiile rezultate din contractul de cont fiduciar de sechestrul în măsura în care ele nu contravin condițiilor gajului instituit.

Articolul 1235⁶. Închiderea contului fiduciar de sechestrul

(1) Dacă, la îndeplinirea condiției efectuării transferului, banca nu deține informații suficiente pentru a efectua transferul în folosul beneficiarului, banca va deschide un cont curent pe numele beneficiarului și va transfera în el sumele datorate acestuia.

(2) Dacă, la expirarea termenului de sechestru, nu au fost îndeplinite condițiile efectuării transferului și banca nu deține informații suficiente pentru a plăti soldul contului fiduciar în folosul persoanei îndreptățite, banca va deschide un cont curent pe numele persoanei îndreptățite și va transfera în el sumele datorate acelei persoane.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) și (2), banca închide contul fiduciar de sechestru și informează părțile contractului de cont fiduciar de sechestru despre operațiunile efectuate.

Articolul 1235⁷. Aplicarea dispozițiilor prezentei secțiuni

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se completează cu dispozițiile legale privind fiducia.

(2) Dispozițiile art.1235²–1235⁶ și ale prezentului articol se aplică în mod corespunzător atunci când contul fiduciar, deschis de o altă persoană decât banca, este utilizat pentru prestarea serviciilor de sechestru convențional.”

577. În denumirea și în cuprinsul secțiunii a 3-a din capitolul XXIV, cuvintele „credit bancar”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „credit” la forma gramaticală corespunzătoare, iar după cuvântul „bancă”, la orice formă gramaticală, se introduc cuvintele „sau organizație de creditare nebancaară” la forma gramaticală corespunzătoare.

578. La articolul 1236:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Prin contractul de credit, o bancă sau o organizație de creditare nebancaară (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării ei, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, sau își asumă orice alt angajament de a achiziționa o creanță sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanții.”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică împrumuturilor acordate de către bănci sau organizații de creditare nebancaară, precum și alte organizații care acordă credite în baza legii.”

579. La articolul 1237:

alineatul (2) se abrogă;

la alineatul (3), după cuvintele „evoluția pieței” se introduc cuvintele „financiare bancare și nebancaare”, iar cuvântul „regulile” se substituie cu cuvântul „principiul”.

580. Articolul 1240:

la alineatul (1), textele „(gaj)” și „(fidejusiune)” se substituie, respectiv, cu textele „(inclusiv gaj)” și „(inclusiv fidejusiune)”;

la alineatul (2), cuvintele „să rezilieze contractul” se substituie cu cuvintele „să declare rezoluțiunea contractului de credit”.

581. Articolul 1241:

la alineatul (1) litera b), cuvintele „înaintate de bancă” se substituie cu cuvintele „prevăzute de contractul de credit”;

alineatul (2) se completează cu cuvintele „ori la tranșa care urmează să se acorde”.

582. La articolul 1242:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1242.** Rezoluțiunea contractului de credit”;

la alineatul (1), cuvântul „rezilia” se substituie cu cuvântul „rezolvi”;

la alineatul (2), cuvântul „Rezilierea” se substituie cu cuvântul „Rezoluțiunea”;

la alineatul (3), cuvintele „să anunțe rezilierea” se substituie cu cuvintele „declare rezoluțiunea”;

la alineatul (4), cuvântul „rezilia” se substituie cu cuvântul „rezolvi”;

la alineatul (5), cuvântul „Rezilierea” se substituie cu cuvântul „Rezoluțiunea”.

583. Articolul 1243 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1243.** Răspunderea debitorului

(1) În cazul în care a rezolvit contractul de credit pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către debitor, banca sau organizația de creditare nebancaară nu are dreptul de a cere dobânda pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a contractului de credit. Această regulă nu împiedică

banca sau organizația de creditare nebanca să ceară repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor alin.(2) și, după caz, dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Dispozițiile legale privind clauza penală rămân aplicabile.”

584. Articolul 1245:

la alineatul (1), după cuvântul „rambusează” se introduc cuvintele „total sau parțial”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Părțile pot conveni asupra unui comision de plată anticipată prin care se va repara prejudiciul cauzat prin rambursarea anticipată.”

585. La articolul 1245¹ alineatul (5), textul „art.556–571 din prezentul cod” se substituie cu textul „art.556–571⁴”.

586. La articolul 1246:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul în care textul garanției bancare prevede în mod expres că ea este guvernată de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”

alineatele (3) și (4) se abrogă.

587. Articolele 1247 și 1248 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1247.** Regimul juridic al garanției bancare

(1) Dacă altceva nu s-a prevăzut expres sau nu rezultă în chip neîndoielnic din textul garanției bancare, garanția bancară se consideră o garanție personală autonomă la prima cerere asumată prin act juridic unilateral.

(2) Dispozițiile legale privind garanțiile personale se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1248. Contractul privind eliberarea garanției bancare

(1) Drepturile și obligațiile ordonatorului și ale garantului privind remunerația garantului, eliberarea garanției bancare, executarea ei, dreptul de regres al garantului și alte chestiuni aferente pot fi convenite prin contract între ordonator și garant (contractul privind eliberarea garanției bancare).

(2) Creanțele garantului față de ordonator pot fi garantate prin garanții reale și personale.

(3) Garantul și ordonatorul nu pot invoca față de beneficiar excepții bazate pe contractul privind eliberarea garanției bancare.”

588. Articolele 1249–1255 se abrogă.

589. Articolul 1256 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător ordinelor de plată date unui prestator de servicii de plată, altul decât banca.”

590. La articolul 1272 alineatul (3), cuvintele „pierderea capacității de exercițiu a” se substituie cu cuvintele „instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare în privința”.

591. La articolul 1278:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1278.** Impedimentul”;

la alineatele (1)–(3), cuvintele „eveniment de forță majoră”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „impediment prevăzut la art.605” la forma gramaticală corespunzătoare.

592. Articolul 1280 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul în care textul acreditivului prevede în mod expres că este guvernat de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”

593. Articolul 1281 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1281.** Irevocabilitatea acreditivului

(1) Acreditivul este irevocabil.

(2) Acreditivul reprezintă un angajament ferm al băncii emitente, cu condiția ca documentele stipulate să fie prezentate băncii desemnate sau băncii emitente și să fie în conformitate cu termenele și condițiile acreditivului. Acreditivul poate fi modificat sau revocat fără acordul băncii emitente, al băncii

confirmatoare, dacă există, și al beneficiarului numai în cazurile prevăzute de prezentul cod.”

594. La articolul 1283 alineatul (1), cuvântul „irevocabil” se exclude.

595. Articolul 1285 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care textul incasoului documentar prevede în mod expres că este guvernat de anumite uzanțe și practici uniforme publicate, dispozițiile prezentului cod se aplică doar în măsura în care nu contravin acelor uzanțe și practici.”

596. La articolul 1289, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Titularul cardului bancar poate efectua plăți pentru bunurile, lucrările și serviciile furnizate de cel care acceptă să fie plătit prin card.”

597. Capitolul XXVI din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXVI ASIGURAREA

Secțiunea 1

Dispoziții comune

Articolul 1301. Contractul de asigurare

(1) Prin contract de asigurare, o parte (contractantul asigurării) se obligă să plătească celeilalte părți (asigurător) prima de asigurare, iar asigurătorul se obligă să plătească asiguratului, beneficiarului asigurării sau, după caz, terțului păgubit o prestație bănească (indemnizație ori despăgubire de asigurare) la producerea cazului asigurat în interiorul perioadei de asigurare.

(2) Orice clauza care derogă de la dispozițiile prezentului capitol în detrimentul contractantului, asiguratului sau beneficiarului consumator este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1302. Clasele și tipurile de asigurări

Clasele și tipurile de asigurări se stabilesc prin lege specială.

Articolul 1303. Asigurarea de sume fixe

(1) Asigurarea de sume fixe include asigurarea de viață și alte asigurări.

(2) În cazul asigurării de sume fixe, asigurătorul este obligat să plătească o sumă de bani fixă la survenirea cazului asigurat. Suma care se plătește de asigurător în temeiul acestei asigurări se numește indemnizație de asigurare.

(3) În asigurarea de sume fixe, beneficiar este persoana în folosul căreia se plătește indemnizația de asigurare.

(4) În cazul asigurărilor multiple, beneficiarul are dreptul la indemnizația de asigurare în cuantum deplin în temeiul fiecărui contract încheiat.

Articolul 1304. Pluralitatea de subiecți

Contractul de asigurare poate stipula unul sau mai mulți asigurați, beneficiari sau persoane asigurate.

Articolul 1305. Coasigurarea

(1) Coasigurarea este operațiunea prin care doi sau mai mulți asigurători acoperă același risc, fiecare asumându-și o cotă-parte din acesta.

(2) Fiecare coasigurător răspunde față de asigurat numai în limita sumei pentru care s-a angajat prin contract.

Articolul 1306. Reasigurarea

(1) Prin încheierea contractului de reasigurare:

a) reasigurătorul primește prime de reasigurare, în schimbul cărora contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea despăgubirii de asigurare pe care reasiguratul o plătește la producerea cazului care a constituit obiectul reasigurării;

b) asigurătorul, în calitate de reasigurat, cedează prime de reasigurare, în schimbul cărora reasigurătorul contribuie, potrivit obligațiilor preluate, la suportarea despăgubirii de asigurare pe care reasiguratul o plătește la producerea cazului asigurat prin contractul de asigurare.

(2) Contractul de reasigurare produce efecte doar între asigurător și reasigurător.

Articolul 1307. Nediscriminarea

(1) Utilizarea genului (inclusiv a stării de sarcină sau maternitate) ca factor în calcularea primelor și prestațiilor nu trebuie să ducă la crearea unor diferențe în materie de prime percepute și prestații executate, cu excepțiile prevăzute de actele normative din domeniul asigurărilor.

(2) Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia sau convingerile, opinia sau apartenența politică nu pot constitui factori care duc la diferențe în primele percepute de la persoanele fizice și prestațiile datorate lor.

(3) Dacă contractul de asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele prevăzute la alin.(1) sau (2), aceste condiții se vor înlocui de drept cu condiții nediscriminatorii. Orice clauză contrară este nulă.

(4) Dacă contractul de asigurare cuprinde condiții care încalcă cerințele prevăzute la alin.(1) sau (2), contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării. Notificarea de rezoluțiune trebuie să fie comunicată asigurătorului în cel mult 2 luni după ce contractantul a cunoscut încălcarea.

Articolul 1308. Riscul asigurat și cazul asigurat

(1) Riscul asigurat este unul sau mai multe evenimente sau fenomene viitoare, posibile, dar incerte, prevăzute de contractul de asigurare, la care sînt expuse viața, sănătatea sau patrimoniul unei persoane.

(2) Este interzisă asigurarea:

a) intereselor ilicite;

b) prejudiciului suferit prin participarea la loterii, jocuri și pariuri;

c) eventualelor cheltuieli la care poate fi supusă persoana în scopul eliberării ostaticilor.

(3) Cazul asigurat constă în producerea riscului asigurat care naște obligația asigurătorului să plătească indemnizația ori despăgubirea de asigurare.

Articolul 1309. Încheierea contractului de asigurare

(1) Pentru încheierea contractului de asigurare, contractantul asigurării prezintă asigurătorului o cerere sau un chestionar (cererea contractantului) în formă scrisă, în care indică interesul său în asigurare sau declară verbal că dorește să încheie contract de asigurare. Declarația verbală nu scutește de necesitatea depunerii cererii scrise de asigurare.

(2) Contractul de asigurare se încheie în scris.

(3) Contractul de asigurare este format din cererea contractantului, polița de asigurare emisă de asigurător și condițiile generale de asigurare aplicabile, precum și din alte condiții contractuale incluse în contract conform legii.

(4) Dispozițiile alin.(3) nu afectează dreptul părților de a întocmi un înscris unic care va cuprinde întregul contract de asigurare.

(5) Contractul de asigurare nu se poate dovedi cu martori, chiar dacă există un început de dovadă scrisă.

(6) Dacă documentele de asigurare au dispărut din cauza unui eveniment în afara controlului părților și nu există posibilitatea obținerii unui duplicat, existența și conținutul lor pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

(7) Încheierea contractului de asigurare se constată prin polița de asigurare sau certificatul de asigurare emis și semnat de asigurător ori prin nota de acoperire emisă și semnată de brokerul de asigurare.

Articolul 1310. Polița de asigurare

(1) Asigurătorul este obligat să remită contractantului un exemplar, semnat de el, al poliței de asigurare.

(2) În polița de asigurare se va indica:

- a) numele sau denumirea, domiciliul sau sediul părților contractante;
- b) după caz, numele sau denumirea, domiciliul sau sediul asiguratului și/sau beneficiarului;
- c) după caz, denumirea și sediul agentului de asigurare;
- d) obiectul asigurării;
- e) riscurile ce se asigură;
- f) termenul contractului de asigurare (durata asigurării) și perioada de asigurare;
- g) suma asigurată și, dacă s-a convenit, partea din prejudiciu pe care asigurătorul nu o despăgubește (franșiza);
- h) prima de asigurare, locul și termenele de plată;
- i) alte date, conform legii sau acordului dintre părți.

(3) În cazul prevăzut la art.1309 alin.(3), plata către asigurător a primei de asigurare sau a unei tranșe din aceasta se consideră acceptare de către contractant a contractului de asigurare.

Articolul 1311. Obligația de remitere a înscrisurilor

(1) Asigurătorul este ținut să remită, împreună cu polița de asigurare, copiile de pe cererea contractantului.

(2) Dacă clauzele poliței de asigurare diferă de cele din cererea contractantului sau din oricare acord anterior între părți, în cazul în care asigurătorul a informat contractantul printr-un text cu caractere îngroșate despre dreptul de a obiecta la diferențele menționate în poliță, se va considera că contractantul a consimțit la diferențele menționate expres în poliță dacă nu obiectează în termen de o lună de la recepționarea poliței.

(3) Asigurătorului îi revine sarcina de a proba că contractantul a recepționat documentele care trebuie remise de către asigurător.

Articolul 1312. Stabilirea drepturilor și obligațiilor în cazul asigurării mutuale

(1) Persoanele pot să-și asigure bunurile pe principii mutuale, prin asociere, în baza liberului consimțământ, în societăți de asigurări mutuale.

(2) Certificatul de participare la o societate de asigurări mutuale poate stabili drepturile și obligațiile membrilor prin referință la actul de constituire al societății.

(3) Fiecare membru are dreptul să obțină o copie de pe actul de constituire al societății.

Articolul 1313. Opozabilitatea excepțiilor

Dacă o poliță de asigurare este emisă nominativă, la purtător ori la ordin, asigurătorul poate opune posesorului poliței toate excepțiile opozabile asiguratului inițial. Excepțiile nu pot fi opuse dacă noul posesor al poliței îl informează în scris pe asigurător despre cesiunea drepturilor care rezultă din asigurare, iar asigurătorul nu-i comunică de îndată excepțiile existente.

Articolul 1314. Perioada de asigurare și durata asigurării

(1) Asigurarea începe cu prima oră a primei zile și încetează la ora 24 a ultimei zile din perioada de asigurare convenită, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) Clauza care prevede că perioada de asigurare începe la o dată anterioară încheierii contractului (asigurare retroactivă) este valabilă doar dacă părțile nu cunoșteau, la momentul încheierii contractului, despre producerea cazului asigurat. Dacă contractantul cunoștea, la acel moment, despre producerea cazului asigurat, asigurătorul nu este obligat să despăgubească acel caz.

(3) În cazul în care contractul de asigurare se încheie pentru o durată de peste 5 ani, fiecare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării la finele celui de-al cincilea an sau al fiecăruia dintre anii următori, respectînd un termen de preaviz de 3 luni.

(4) În cazul contractelor încheiate pe o durată nelimitată, fiecare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării, respectînd un termen de preaviz de cel puțin o lună și de cel mult 3 luni.

(5) Acordul prin care contractul de asigurare se consideră prelungit în mod tacit pe o durată mai

mare de un an se consideră nul.

(6) Perioada de asigurare este intervalul de timp în care asigurătorul poartă răspundere și pentru care se stabilește prima de asigurare.

Articolul 1315. Majorarea primei de asigurare

Dacă asigurătorul, în baza unei clauze contractuale privind actualizarea primei de asigurare, mărește cuantumul acesteia, contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, cu respectarea termenului de preaviz de o lună. Majorările care nu depășesc 10% din prima de asigurare nu îndreptățesc la rezoluțiunea asigurării dacă contractantul este un profesionist.

Articolul 1316. Obligația de informare

(1) La încheierea contractului, solicitantul asigurării trebuie să informeze asigurătorul despre împrejurările pe care le cunoaște sau ar trebui să le cunoască și care fac obiectul întrebărilor clare și precise puse lui de către asigurător.

(2) Împrejurările prevăzute la alin.(1) includ și pe cele pe care persoana care urmează a fi asigurată le cunoaște sau ar trebui să le cunoască.

Articolul 1317. Încălcarea obligației de informare

(1) În cazul în care contractantul a încălcat obligația prevăzută la art.1316, asigurătorul are dreptul, în condițiile prezentului articol, să propună modificarea rezonabilă a condițiilor contractului sau să declare rezoluțiunea asigurării. În acest scop, asigurătorul va notifica în scris intenția sa, însoțită de informația privind consecințele juridice ale deciziei sale, în termen de o lună după ce a cunoscut sau apar indicii încălcării obligației prevăzute la art.1316.

(2) Dacă asigurătorul propune o modificare rezonabilă, contractul va continua pe baza modificării propuse dacă contractantul nu respinge propunerea în termen de o lună de la recepționarea notificării prevăzute la alin.(1). În caz de respingere, asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării în termen de o lună de la recepționarea notificării scrise de respingere din partea contractantului.

(3) Asigurătorul nu are dreptul la rezoluțiunea asigurării dacă contractantul a încălcat obligația prevăzută la art.1316 fără vinovăție, cu excepția cazului în care asigurătorul demonstrează că el nu ar fi încheiat contractul de asigurare dacă cunoștea acea informație.

(4) Rezoluțiunea asigurării produce efecte după expirarea unui termen de o lună de la recepționarea de către contractant a notificării prevăzute la alin.(1). Modificarea produce efecte conform acordului părților.

(5) Dacă un caz asigurat este cauzat de către un element al riscului care cădea sub incidența obligației prevăzute la art.1316, dar nu a fost dezvăluit, și cazul asigurat survine înainte ca rezoluțiunea sau modificarea să producă efecte, asigurătorul nu poartă obligația de a indemniza sau a despăgubi pe baza cazului respectiv dacă demonstrează că nu ar fi încheiat contractul de asigurare dacă cunoștea acea informație. Cu toate acestea, dacă asigurătorul ar fi încheiat contractul cu o primă mai mare sau în condiții diferite, indemnizația sau despăgubirea se va plăti proporțional sau conform acelor condiții diferite.

Articolul 1318. Excluderea răspunderii pentru încălcarea obligației de informare

Consecințele prevăzute la art.1317 nu se aplică în privința:

a) unei întrebări care a rămas fără răspuns sau a unei informații furnizate care în mod evident era incompletă sau incorectă;

b) informației care ar fi trebuit să fie dezvăluită sau informației furnizate incorect, care nu era esențială pentru decizia unui asigurător rezonabil să încheie contractul în general sau să îl încheie în aceste condiții;

c) informației în privința căreia asigurătorul l-a lăsat pe contractant să creadă că nu trebuie furnizată;

d) informației pe care asigurătorul a cunoscut-o sau trebuia să o cunoască.

Articolul 1319. Dolul

(1) Dispozițiile art.1317 și 1318 nu împiedică asigurătorul să ceară nulitatea contractului de asigurare pentru dol. În acest caz, termenul de prescripție este de 3 luni din data în care asigurătorul a cunoscut dolul.

(2) Asigurătorul nu este obligat să restituie primele încasate în temeiul contractului de asigurare anulat pe temeiul dolului.

Articolul 1320. Alte informații comunicate

Dispozițiile art.1317–1319 se aplică în mod corespunzător și în privința informațiilor furnizate de către contractant, la momentul încheierii contractului de asigurare, suplimentar celor la care era obligat conform art.1316.

Articolul 1321. Clauza privind măsurile de precauție

(1) Clauza unui contract de asigurare instituie măsuri de precauție atunci când acea clauză, formulată ca o obligație sau ca o condiție de plată a indemnizației sau a despăgubirii de către asigurător, cere de la contractant sau de la asigurat, înainte de survenirea cazului asigurat, să îndeplinească sau să se abțină de la anumite acțiuni care nu țin de plata primei de asigurare.

(2) Dacă contractul de asigurare prevede că, în cazul neîndeplinirii măsurii de precauție, asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, atunci clauza respectivă poate fi invocată doar dacă contractantul sau, după caz, asiguratul nu le-a îndeplinit cu intenția de a cauza prejudiciu ori din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că prejudiciul va surveni. Asigurătorul este decăzut din dreptul la rezoluțiune dacă nu îl exercită în termen de o lună din momentul când a aflat sau apar indicii că măsura de precauție nu a fost îndeplinită.

(3) Dacă contractul de asigurare prevede că, în cazul neîndeplinirii măsurii de precauție, asigurătorul este eliberat total sau parțial de răspundere, atunci clauza respectivă poate fi invocată doar în măsura în care prejudiciul a fost cauzat prin neîndeplinirea ei de către contractant sau, după caz, asigurat cu intenția de a cauza prejudiciu ori din culpă gravă, dacă a cunoscut sau trebuia să cunoască că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(4) Contractantul sau, după caz, asiguratul are dreptul la indemnizație sau despăgubire de asigurare chiar și când prejudiciul este cauzat prin neîndeplinirea din neglijență a măsurii de precauție. Clauza care exclude răspunderea și în caz de neglijență a contractantului sau, după caz, a asiguratului la neîndeplinirea măsurii de precauție poate fi invocată dacă este exprimată clar.

Articolul 1322. Agravarea riscului

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză privitoare la agravarea riscului asigurat, clauza respectivă poate fi invocată doar dacă agravarea riscului este esențială și este pentru un risc prevăzut de contractul de asigurare.

(2) Dacă o clauză privitoare la agravarea riscului asigurat obligă contractantul, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării să informeze despre agravare, el este ținut să informeze doar dacă a cunoscut sau trebuia să cunoască agravarea riscului. Obligația se consideră îndeplinită și atunci când informația este furnizată de un terț.

(3) Dacă clauza cere ca informarea să se facă într-un termen anumit, termenul trebuie să fie rezonabil. Informarea se consideră îndeplinită în termen dacă s-a expediat în interiorul termenului.

(4) În cazul încălcării obligației de informare, asigurătorul nu este în drept să refuze, pe acest temei, să plătească prejudiciul provocat de un caz care este acoperit de asigurare, cu excepția cazului în care prejudiciul a fost cauzat de agravarea riscului. Alte prejudicii provocate de cazurile care sînt acoperite de asigurare se despăgubesc conform art.1323 alin.(3).

Articolul 1323. Sancțiunile în caz de agravare a riscului

(1) Dacă contractul prevede că, în cazul unei agravări a riscului asigurat, asigurătorul are dreptul la

rezoluțiunea asigurării, acest drept poate fi exercitat, prin notificare adresată contractantului, în termen de o lună din momentul în care asigurătorul a cunoscut agravarea sau indiciile ei.

(2) Perioada de asigurare încetează la expirarea unui termen de o lună de la recepția declarației de rezoluțiune, iar dacă contractantul a săvârșit o încălcare intenționată a obligației prevăzute la art.1322, la data recepției notificării de rezoluțiune.

(3) Dacă cazul asigurat este cauzat de un risc agravat despre care contractantul cunoștea sau trebuia să cunoască înainte de încetarea perioadei de asigurare, indemnizația sau despăgubirea de asigurare nu se va plăti dacă asigurătorul nu ar fi asigurat deloc riscul agravat. Cu toate acestea, dacă contractul de asigurare nu prevede altfel, iar asigurătorul ar fi asigurat riscul agravat la o primă mai mare sau în condiții diferite, indemnizația sau despăgubirea de asigurare se va plăti proporțional sau conform acelor condiții diferite.

Articolul 1324. Reducerea riscului

(1) Dacă a avut loc o reducere esențială a riscului asigurat, contractantul are dreptul să ceară reducerea proporțională a primei pentru perioada de asigurare rămasă.

(2) Dacă părțile nu pot conveni asupra unei reduceri proporționale timp de o lună de la recepționarea cererii de către asigurător, contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării. Contractantul este decăzut din dreptul la rezoluțiune dacă nu îl exercită în termen de 2 luni de la recepționarea cererii de către asigurător.

Articolul 1325. Plata primei de asigurare

(1) Contractantul este obligat la plata primei de asigurare doar la eliberarea poliței de asigurare.

(2) Dacă interesul asigurat nu există la data începerii asigurării sau dacă un interes viitor nu mai ajunge să se constituie, contractantul este eliberat de obligația plății primei de asigurare. Dacă interesul asigurat se stinge, contractantul datorează asigurătorului doar acea parte din primă ce corespunde duratei riscului. Asigurătorul poate cere o taxă corespunzătoare pentru cheltuielile și operațiunile făcute pentru încheierea contractului.

Articolul 1326. Neplata primei înainte de începerea perioadei de asigurare

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză conform căreia plata primei de asigurare sau plata primei tranșe din prima de asigurare este o condiție suspensivă ca întregul contract să producă efecte juridice sau o condiție de începere a perioadei de asigurare, acea clauză poate fi invocată de către asigurător doar dacă:

a) este inclusă în contractul de asigurare într-un limbaj clar și avertizînd solicitantul asigurării că riscul nu este preluat de asigurător pînă cînd prima nu este plătită; și

b) plata nu a fost efectuată în termen de 3 zile lucrătoare de la scadență.

(2) Dacă condițiile alin.(1) din prezentul articol sînt întrunite, perioada de asigurare va începe să curgă doar din momentul în care prima sau tranșa respectivă a fost plătită, cu excepția cazului în care a intervenit rezoluțiunea asigurării conform art.1328.

Articolul 1327. Neplata primei după începerea perioadei de asigurare

(1) Dacă contractul de asigurare cuprinde o clauză conform căreia perioada de asigurare se suspendă sau asigurătorul este în alt mod eliberat de răspundere atît timp cît prima sau o tranșă a primei nu este plătită după ce perioada de asigurare a început, acea clauză poate fi invocată doar dacă:

a) după scadența sumei, asigurătorul expediază un avertisment contractantului, în care specifică suma exactă a primei datorate, acordă un termen suplimentar de cel puțin 2 săptămîni de la data expedierii și îl informează despre iminența suspendării perioadei de asigurare dacă nu se face plata integrală; și

b) plata nu a fost efectuată în termenul suplimentar prevăzut la lit.a).

(2) Perioada de asigurare este suspendată după expirarea termenului suplimentar prevăzut la alin.(1) lit.a) din prezentul articol. Perioada de asigurare se va relua doar pentru viitor de îndată ce

contractantul plătește suma datorată, cu excepția cazului în care a produs efecte rezoluțiunea asigurării conform art.1328.

Articolul 1328. Suspendarea perioadei de asigurare și rezoluțiunea asigurării

(1) Asigurătorul nu datorează indemnizația sau despăgubirea de asigurare dacă cazul asigurat s-a produs în afara perioadei de asigurare sau pe durata suspendării perioadei de asigurare, chiar dacă cazul s-a depistat la o dată în interiorul perioadei de asigurare.

(2) La expirarea termenului prevăzut la art.1326 alin.(1) lit.b) sau, după caz, art.1327 alin.(1) lit.a), fără ca prima să fi fost plătită, asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării, cu condiția că notificările privind efectele juridice prevăzute la aceleași articole prevăd suplimentar că asigurătorul va avea dreptul la rezoluțiunea asigurării.

(3) Rezoluțiunea asigurării se produce de plin drept dacă asigurătorul nu introduce o acțiune de plată silită a primei sau a tranșei din primă în termen de 2 luni de la expirarea termenului prevăzut la art.1326 alin.(1) lit.b) sau, după caz, art.1327 alin.(1) lit.a).

Articolul 1329. Declararea și efectele rezoluțiunii

(1) Asigurătorul declară rezoluțiunea prin declarație față de contractant chiar dacă o altă persoană are calitatea de asigurat sau de beneficiar al asigurării.

(2) În cazul rezoluțiunii asigurării, asigurătorul are dreptul doar la prima care se atribuie perioadei de asigurare care a curs efectiv înainte de data rezoluțiunii. Cu toate acestea, în cazul rezoluțiunii asigurării, asigurătorul păstrează prima pentru întreaga perioadă de asigurare dacă un caz de asigurare s-a produs, iar asigurătorul datorează despăgubire de asigurare sau, după caz, indemnizație de asigurare.

(3) În cazul în care rezoluțiunea s-a produs din cauza neexecutării fără justificare a obligației uneia din părți, dreptul celeilalte părți la repararea prejudiciului rămîne neafectat. În special, în acest caz, asigurătorul poate cere rambursarea sau, după caz, poate reține cheltuielile de gestiune chiar dacă perioada de asigurare nu a curs ori a fost suspendată, precum și, în condițiile prevăzute la art.623²⁰, poate cere dobîndă de întârziere sau penalitate asupra sumelor la care are dreptul după rezoluțiune.

(4) Rezoluțiunea asigurării nu stinge obligația asigurătorului aferentă unui caz asigurat produs în interiorul perioadei de asigurare care a curs efectiv înainte de data rezoluțiunii.

Articolul 1330. Informarea despre producerea cazului asigurat

(1) Survenirea cazului asigurat trebuie notificată de îndată asigurătorului de către contractant, asigurat sau, după caz, beneficiar, cu condiția că persoana obligată să facă notificarea cunoștea sau trebuia să cunoască existența acoperirii de asigurare și survenirea cazului asigurat. Obligația se consideră îndeplinită și dacă un terț informează asigurătorul.

(2) Dacă contractul de asigurare cere ca informarea să se facă într-un anumit termen, acesta trebuie să fie rezonabil. Informarea se consideră îndeplinită în termen dacă s-a expediat în interiorul termenului.

(3) Asigurătorul nu poate invoca clauza prin care este eliberat total sau parțial de obligația sa dacă obligația de informare nu a fost îndeplinită în modul corespunzător, decît în măsura în care, prin neexecutare, interesele asigurătorului sînt afectate în mod serios.

Articolul 1330¹. Cooperarea la investigarea cazului asigurat

(1) Contractantul, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării trebuie să coopereze cu asigurătorul la investigarea cazului asigurat prin îndeplinirea cererilor lui rezonabile, în special a cererilor privind furnizarea informației despre cauzele și efectele cazului asigurat, privind furnizarea altor dovezi documentare și de altă natură ale cazului asigurat, precum și privind oferirea accesului la locul producerii cazului asigurat.

(2) Cu excepția cazului cînd se aplică dispozițiile alin.(3), în cazul încălcării obligației prevăzute la alin.(1), obligația asigurătorului se va reduce în măsura în care asigurătorul dovedește că a fost

prejudiciat prin încălcare.

(3) În cazul oricărei încălcări a dispozițiilor alin.(1) săvârșită cu intenția de a prejudicia sau din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că asiguratorul va fi prejudiciat, asiguratorul este eliberat de obligația să plătească indemnizația sau despăgubirea de asigurare.

Articolul 1330². Examinarea cererii de despăgubire

(1) Asiguratorul ia toate măsurile rezonabile pentru a examina în mod prompt cererea de despăgubire bazată pe un caz asigurat.

(2) Cererea de despăgubire se consideră acceptată, cu excepția cazului în care asiguratorul o respinge sau amână examinarea acesteia prin notificare scrisă care specifică motivele deciziei de respingere sau amânare, expediată în termen de o lună, dacă legea sau contractul nu prevede altfel, de la recepționarea documentelor și a altor informații relevante pentru examinare.

(3) Asiguratorul este în drept:

a) să participe, în lipsa asiguratului și independent de voința lui, la examinarea circumstanțelor producerii cazului asigurat;

b) să prezinte instituțiilor de rigoare interpelări, adrese și petiții care ar viza circumstanțele cazului pretins asigurat;

c) să conteste, după caz, în instanța de judecată deciziile adoptate referitoare la stabilirea vinovăției asiguratului în producerea cazului asigurat. Contestarea în instanța de judecată a deciziei privind stabilirea vinovăției asiguratului nu exclude vinovăția acestuia pînă în momentul în care hotărîrea judecătorească devine definitivă, asiguratorul fiind obligat să achite despăgubirea de asigurare în termenul stabilit de lege sau contractul de asigurare.

Articolul 1330³. Momentul datorării prestației de către asigurator

(1) Prestația asiguratorului este datorată din momentul încheierii activității de investigare și constatare a cazului asigurat și a întinderii obligației asiguratorului. În cazul în care pretenția a fost acceptată, asiguratorul, fără întârziere nejustificată, va plăti sau, după caz, va efectua o altă prestație prevăzută de contract.

(2) Dacă investigarea durează mai mult de o lună, asiguratul sau, după caz, beneficiarul asigurării este îndreptățit să ceară un avans corespunzător și proporțional cu obligația probabilă de plată, cu condiția că obligația asiguratorului de a plăti indemnizația sau despăgubirea și mărimea ei nu trezesc îndoieli. Avansul se va plăti fără întârziere nejustificată.

(3) Plata indemnizației sau a despăgubirii de asigurare, pe temeiul alin.(1) sau (2), se va face nu mai tîrziu de o săptămîină după acceptarea și cuantificarea pretenției ori, după caz, a părții din ea.

(4) Sînt nule înțelegerile prin care asiguratorul se eliberează de obligația plății eventualelor dobînzii de întârziere sau, după caz, a penalităților.

(5) Asiguratorul poate compensa primele de asigurare scadente și alte sume datorate lui în baza contractului de asigurare cu sumele care sînt pretinse de la asigurator în temeiul aceluiași contract de asigurare, chiar dacă cel ce pretinde este un terț. Această regulă nu se aplică în cazul asigurării obligatorii de răspundere civilă.

Articolul 1330⁴. Rezoluțiunea după survenirea cazului asigurat

(1) Clauza care prevede rezoluțiunea asigurării fără vreun motiv după survenirea cazului asigurat este valabilă doar dacă acordă dreptul la rezoluțiune ambelor părți contractante și asigurarea nu este asigurare de persoane.

(2) Atît clauza privind rezoluțiunea prevăzută la alin.(1), cît și exercitarea dreptului la rezoluțiune trebuie să fie rezonabile.

(3) Dreptul la rezoluțiune expiră dacă partea contractantă îndreptățită nu a comunicat celeilalte părți contractante rezoluțiunea în termen de 2 luni după ce a cunoscut survenirea cazului asigurat.

(4) Rezoluțiunea produce efecte la expirarea unui termen de 2 săptămîni de la comunicare.

Articolul 1330⁵. Regresul asigurătorului prin subrogarea în drepturile față de cel obligat la repararea prejudiciului

(1) Asigurătorul care a plătit despăgubirea de asigurare, precum și eventualele cheltuieli de diminuare a prejudiciului, se subrogă, în limitele acestei sume, în dreptul la repararea prejudiciului față de terțul căruia îi revine obligația să repare prejudiciul cauzat, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

(2) În măsura în care a renunțat la un drept față de acel terț într-un mod care dăunează dreptului asigurătorului de subrogare, asiguratul pierde dreptul său la despăgubire în privința aceluși prejudiciu.

(3) Asigurătorul nu poate exercita dreptul de regres pe baza subrogării față de un membru al familiei contractantului sau a asiguratului, o persoană care se află într-o relație socială echivalentă cu contractantul sau asiguratul ori un salariat al unuia dintre aceștia, cu excepția cazului în care asigurătorul demonstrează că prejudiciul a fost cauzat de acea persoană intenționat sau din culpă gravă, dar cunoscând că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(4) Asigurătorul nu poate exercita drepturile pe baza subrogării în detrimentul asiguratului.

(5) Asigurătorul poate renunța total sau parțial la exercitarea dreptului de subrogare împotriva persoanei care poartă răspundere de producerea pagubei, dacă ea însăși a suferit grav, sau împotriva moștenitorilor ei, dacă persoana a decedat ca urmare a producerii riscului asigurat, precum și în alte situații în care împrejurările justifică renunțarea.

Secțiunea a 2-a Asigurarea generală

Subsecțiunea 1 Dispoziții comune

Articolul 1330⁶. Noțiuni generale

(1) Asigurarea generală cuprinde asigurarea de daune și alte asigurări.

(2) Despăgubirea de asigurare reprezintă suma ce urmează a fi plătită de către asigurător asiguratului în vederea compensării prejudiciului suportat ca urmare a survenirii cazului asigurat.

Subsecțiunea a 2-a Asigurarea de daune

§1. Dispoziții comune

Articolul 1330⁷. Noțiuni generale

(1) În cazul asigurării de daune, asigurătorul este obligat să despăgubească prejudiciul suportat de asigurat sau, după caz, de terțul păgubit la survenirea cazului asigurat.

(2) În asigurarea de daune, asigurat este persoana al cărei interes este protejat contra daunei. Aceeași persoană poate fi concomitent contractant și asigurat.

(3) Se consideră că oricare persoană care are un drept de orice natură asupra bunului are interes protejat contra daunei.

(4) Suma care se plătește de asigurător în temeiul acestei asigurări se numește despăgubire de asigurare.

(5) Asigurarea de daune cuprinde asigurarea bunurilor, asigurarea de răspundere, de sănătate, asigurarea de credite, garanții și pierderi financiare și altele.

Articolul 1330⁸. Sumele maxime care se pot plăti

(1) Suma asigurată nu poate depăși valoarea reală a bunului asigurat.

(2) Asigurătorul nu este obligat să plătească mai mult decât suma necesară să repare prejudiciul efectiv suferit de către asigurat.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), părțile pot prevedea o clauză care stabilește o valoare convenită a bunului asigurat și care obligă asigurătorul să repare prejudiciul în mărimea valorii convenite

chiar dacă acea valoare depășește valoarea efectivă a bunului, cu condiția că, la momentul cînd s-a convenit asupra valorii, contractantul sau, după, caz, asiguratul nu a comis o fraudă și nici nu a făcut o declarație eronată.

Articolul 1330⁹. Ajustarea condițiilor în caz de asigurare excesivă

(1) Dacă suma asigurată depășește prejudiciul maxim care ar putea fi cauzat de riscul asigurat, oricare dintre părți are dreptul să ceară reducerea sumei asigurate și reducerea corespunzătoare a primei pentru perioada de asigurare rămasă, dar cu reținerea de către asigurător a cheltuielilor de gestiune.

(2) Dacă părțile nu convin asupra reducerii în termen de o lună de la recepționarea cererii de către cealaltă parte, oricare parte are dreptul la rezoluțiunea asigurării.

Articolul 1330¹⁰. Asigurarea multiplă

(1) Contractantul trebuie să declare existența tuturor asigurărilor referitoare la același interes, această obligație revenindu-i atît la data încheierii contractelor de asigurare, cît și pe parcursul executării acestora.

(2) Dacă același interes este asigurat în mod separat de către mai mulți asigurători, asiguratul are dreptul să înainteze pretenții față de oricare dintre ei sau față de mai mulți dintre ei în măsura necesară pentru a despăgubi prejudiciul efectiv suferit.

(3) Asigurătorul față de care se înaintează pretenția va plăti, în limitele și condițiile prevăzute în contract, împreună cu rambursarea eventualelor cheltuieli de diminuare a prejudiciului, fără a afecta dreptul său de regres față de alți asigurători.

(4) În raporturile dintre asigurători, drepturile și obligațiile prevăzute la alin.(2) vor fi proporționale cu despăgubirea la care ei ar fi fost obligați în mod separat față de asigurat dacă nu se făcea asigurarea multiplă.

Articolul 1330¹¹. Cauzarea prejudiciului

(1) Contractantul sau, după caz, asiguratul nu are dreptul la despăgubire în măsura în care prejudiciul a fost cauzat de acțiunea sau inacțiunea sa cu intenția de a cauza prejudiciul sau din culpă gravă, dar cunoscînd că există probabilitatea că prejudiciul va surveni.

(2) Contractantul sau, după caz, asiguratul are dreptul la despăgubire de asigurare chiar și atunci cînd prejudiciul este cauzat de acțiunea sau inacțiunea săvîrșită din neglijența sa. Clauza care exclude răspunderea asigurătorului în caz de neglijență a contractantului sau, după caz, a asiguratului la săvîrșirea acțiunii sau inacțiunii poate fi invocată dacă este exprimată clar.

(3) În sensul alin.(1) și (2), cauzarea prejudiciului include și neluarea măsurilor de evitare sau diminuare a prejudiciului.

Articolul 1330¹². Cheltuielile de diminuare a prejudiciului

(1) Asigurătorul va rambursa cheltuielile suportate sau suma prejudiciului suferit de către contractant sau, după caz, asigurat cu ocazia luării măsurilor de diminuare a prejudiciului suferit, în măsura în care asiguratul, în mod justificat, a considerat măsurile ca fiind rezonabile după împrejurări, chiar dacă ele nu au dus la diminuarea prejudiciului.

(2) Asigurătorul va despăgubi contractantul sau, după caz, asiguratul în privința măsurilor luate conform alin.(1), chiar dacă, împreună cu despăgubirea de asigurare pentru prejudiciu, suma totală datorată depășește suma asigurată, dacă contractul nu exclude în mod expres acest drept.

Articolul 1330¹³. Drepturile asiguratului

(1) În cazul asigurării încheiate de contractant în folosul unei alte persoane (asigurat), dacă survine cazul asigurat, asiguratul va fi îndreptățit să primească sumele datorate de asigurător.

(2) Contractantul are dreptul să revoce desemnarea asiguratului, cu excepția cazului în care polița o interzice sau deja a survenit cazul asigurat.

(3) Revocarea produce efecte din momentul în care notificarea de revocare este recepționată de către asigurator.

Articolul 1330¹⁴. Cunoașterea de către contractant a împrejurărilor aferente asiguratului

(1) În scopul îndeplinirii obligației de informare prevăzute la art.1316, dacă contractul nu prevede altfel, se prezumă că contractantul nu trebuia să cunoască împrejurările cunoscute ori pe care trebuia să le cunoască asiguratul.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care, la momentul când contractantul este obligat să ofere informația relevantă asiguratorului, asiguratul cunoștea că urmează să fie numit ca asigurat, dacă contractul nu prevede altfel, se prezumă că contractantul trebuia să cunoască împrejurările cunoscute ori pe care trebuia să le cunoască asiguratul.

Articolul 1330¹⁵. Încălcarea obligației de către unul dintre asigurați

Încălcarea obligației de către unul dintre asigurați nu afectează drepturile celorlalți asigurați în baza aceluiași contract de asigurare, cu excepția cazului în care riscul asigurat este comun.

Articolul 1330¹⁶. Absența riscului asigurat

(1) Dacă riscul asigurat nu există nici la data încheierii contractului, nici la un moment ulterior în interiorul perioadei de asigurare, prima nu se datorează. Cu toate acestea, asiguratorul are dreptul la recuperarea cheltuielilor rezonabile suportate.

(2) Dacă riscul asigurat încetează să existe în interiorul perioadei de asigurare, de drept intervine rezoluțiunea asigurării din momentul în care asiguratorul este notificat despre încetarea riscului asigurat.

§2. Asigurarea de bunuri

Articolul 1330¹⁷. Noțiuni generale

(1) În asigurarea de bunuri, asiguratorul se obligă ca la producerea cazului asigurat să achite despăgubirea de asigurare către asigurat.

(2) În asigurarea de bunuri, asiguratul trebuie să aibă un interes legitim cu privire la bunul asigurat.

Articolul 1330¹⁸. Examinarea și verificarea stării bunului

(1) La încheierea contractului, asiguratorul are dreptul să examineze bunurile pentru a constata existența și starea lor reală.

(2) Asiguratorul are dreptul să verifice modul în care este întreținut bunul asigurat.

Articolul 1330¹⁹. Asigurarea parțială

(1) Asiguratorul este ținut să despăgubească întregul prejudiciu asigurat în limita sumei asigurate chiar dacă suma asigurată este mai mică decât valoarea bunului asigurat la momentul survenirii cazului asigurat.

(2) Cu toate acestea, părțile pot conveni ca despăgubirea datorată de asigurator să se reducă proporțional raportului dintre suma asigurată și valoarea efectivă a bunului la momentul producerii prejudiciului (clauză de despăgubire proporțională). În acest caz, cheltuielile de diminuare a prejudiciului prevăzute la art.1330¹² se vor rambursa în aceeași proporție.

(3) Clauza de despăgubire proporțională poate fi invocată doar dacă asiguratorul a menționat suplimentar în textul poliței de asigurare existența ei.

Articolul 1330²⁰. Transmiterea dreptului de proprietate

(1) Dacă se transmite dreptul de proprietate asupra bunului asigurat, rezoluțiunea asigurării intervine de drept la expirarea unui termen de o lună de la data transmiterii, cu excepția cazului în care contractantul și dobânditorul convin asupra rezoluțiunii înainte de expirarea acestui termen. Această regulă nu se aplică dacă contractul de asigurare a fost încheiat în favoarea unui viitor dobânditor.

(2) Pînă la expirarea termenului prevăzut la alin.(1), dobânditorul bunului se consideră asigurat din

momentul în care preia riscul bunului asigurat.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) nu se aplică:

a) dacă asiguratorul, contractantul și dobânditorul convin altfel;

b) transmiterii dreptului de proprietate prin moștenire.

(4) Contractantul care nu comunică asiguratorului înstrăinarea survenită și dobânditorului existența contractului de asigurare rămâne obligat să plătească primele care devin scadente ulterior datei înstrăinării.

§3. Asigurarea de răspundere civilă

Articolul 1330²¹. Noțiuni generale

(1) În cazul asigurării de răspundere civilă, asiguratorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde în temeiul legii față de terțe persoane păgubite și pentru costurile de apărare suportate conform art.1330¹².

(2) Părțile pot include în contractul de asigurare și răspunderea civilă a altei persoane (asigurat) decît contractantul.

Articolul 1330²². Stabilirea despăgubirii

Dacă legea nu prevede altfel, despăgubirea se stabilește prin convenție încheiată între asigurator, terțul păgubit și, sub rezerva dispozițiilor art.1330³⁰ alin.(3), asigurat sau, în caz de neînțelegere, prin hotărîre judecătorească.

Articolul 1330²³. Cauza daunei

(1) Contractantul sau, după caz, asiguratul nu are dreptul la despăgubire în măsura în care dauna a fost cauzată prin acțiunea sau inacțiunea sa săvîrșită cu intenția de a cauza acea daună. Aceasta include și nerespectarea instrucțiunilor concrete date de asigurator după survenirea daunei, dacă s-a săvîrșit din culpă gravă și cunoscînd că prin nerespectarea lor este probabil ca dauna să se agraveze.

(2) În sensul alin.(1), cauzarea daunei include neluarea unei măsuri de evitare sau diminuare a prejudiciului.

Articolul 1330²⁴. Recunoașterea răspunderii

(1) Este nulă clauza din contractul de asigurare care îl exonerează pe asigurator de obligații în cazul în care contractantul sau, după caz, asiguratul recunoaște obligația de a repara prejudiciul față de terțul păgubit sau o satisface.

(2) Cu excepția cazului cînd a consimțit, asiguratorul nu este legat de acordul dintre terțul păgubit și contractant sau, după caz, asigurat.

Articolul 1330²⁵. Cesiunea creanțelor rezultate din poliță

Clauza din contractul de asigurare care lipsește asiguratul de dreptul de a cesiona dreptul asupra despăgubirii rezultate din poliță este nulă.

Articolul 1330²⁶. Dreptul la declarație privind cererile de despăgubire

Contractantul are dreptul de a cere în orice moment o declarație privind cererile de despăgubire depuse în ultimii 5 ani aferente polițelor sale de asigurare.

Articolul 1330²⁷. Cazul asigurat

(1) Cazul asigurat constă în faptul care dă naștere răspunderii asiguratului care a survenit în decursul perioadei de asigurare aferentă contractului de asigurare dacă părțile contractului de asigurare în scopuri comerciale sau profesionale nu definesc cazul asigurat cu referință la alte criterii, cum ar fi înaintarea pretenției de către terțul păgubit.

(2) În cazul în care părțile contractante definesc cazul asigurat cu referință la înaintarea pretenției de către terțul păgubit, asigurarea acoperă pretențiile care sînt înaintate în decursul perioadei de

asigurare sau în decursul unui termen adițional cel puțin egal cu termenul de prescripție aplicabil răspunderii și care se bazează pe un fapt survenit înainte de expirarea perioadei de asigurare. Contractul de asigurare poate prevedea excluderea acoperirii în situația în care, la momentul încheierii contractului, solicitantul a cunoscut sau trebuia să cunoască circumstanța susceptibilă de a da naștere pretențiilor.

Articolul 1330²⁸. Pretențiile care depășesc suma asigurată

(1) Dacă totalul plăților datorate mai multor terți păgubiți depășește suma asigurată, plățile vor fi reduse în mod proporțional.

(2) Asigurătorul care, necunoscînd existența altor terți păgubiți, a plătit cu bună-credință despăgubiri în folosul terților păgubiți cunoscuți poartă răspundere față de ceilalți terți păgubiți pînă la soldul sumei asigurate.

Articolul 1330²⁹. Creanțe directe și excepții

(1) Drepturile terțelor persoane păgubite se exercită împotriva celor răspunzători de repararea prejudiciului.

(2) În măsura în care contractantul sau, după caz, asiguratul poartă răspundere civilă, terțul păgubit, la alegerea sa, poate înainta o pretenție directă de reparare a prejudiciului față de asigurător în temeiul și în condițiile contractului de asigurare în oricare din următoarele cazuri:

- a) dacă asigurarea este asigurare obligatorie;
- b) dacă în privința contractantului sau asiguratului este intentat procesul de insolvență;
- c) dacă contractantul sau asiguratul a fost lichidat sau este dizolvat;
- d) dacă terțul păgubit a suferit o vătămare corporală sau a decedat;
- e) dacă legea care guvernează răspunderea civilă prevede o creanță directă a terțului păgubit.

(3) Asigurătorul răspunde față de persoanele păgubite în limitele obligațiilor ce îi revin acestuia din contractul de asigurare.

(4) Asigurătorul poate ridica față de terțul păgubit excepțiile rezultate din contractul de asigurare, dacă dispozițiile legale în materie de asigurare obligatorie nu prevăd altfel. Cu toate acestea, asigurătorul nu poate ridica o excepție bazată pe comportamentul contractantului și/sau asiguratului după survenirea daunei.

(5) Asigurătorul plătește despăgubirea direct terțului păgubit în măsura în care acesta nu a fost despăgubit de către asigurat.

(6) În cazul în care asiguratul dovedește că a despăgubit terțul păgubit, despăgubirea se plătește asiguratului.

Articolul 1330³⁰. Obligațiile de informare

(1) La cererea terțului păgubit, contractantul și asiguratul sînt obligați să ofere informația necesară pentru înaintarea pretenției directe.

(2) Asigurătorul este obligat să expedieze contractantului o notificare în formă textuală despre orice pretenție directă care îi este înaintată, fără întîrzieri nejustificate, dar nu mai tîrziu de 15 zile după recepționarea pretenției. Dacă asigurătorul nu execută această obligație, plata în folosul terțului păgubit sau recunoașterea datoriei față de terțul păgubit nu afectează drepturile contractantului.

(3) Dacă contractantul nu oferă asigurătorului informația despre cazul asigurat în termen de 30 de zile de la expedierea notificării conform alin.(2), se consideră că contractantul a acceptat soluționarea directă a pretenției de către asigurător. Această regulă se aplică și asiguraților care au primit efectiv notificarea în termenul corespunzător.

Articolul 1330³¹. Plata despăgubirii în cazul asigurării de răspundere

Plata despăgubirii către contractant sau, după caz, asigurat eliberează asigurătorul de obligația sa față de terțul păgubit în una din următoarele situații:

- a) terțul păgubit a renunțat la pretenția sa directă;

b) terțul păgubit nu a înaintat o cerere de plată direct asiguratorului în termen de 30 de zile din momentul recepționării cererii scrise a asiguratorului.

Articolul 1330³². Prescripția în cazul asigurării de răspundere

(1) Acțiunea față de asigurator, fie că este înaintată de către asigurat, fie că este înaintată de către terțul păgubit, se prescrie odată cu prescrierea acțiunii terțului păgubit față de asigurat.

(2) Termenul de prescripție al pretenției terțului păgubit față de asigurat se suspendă din momentul în care asiguratul a cunoscut despre înaintarea pretenției directe față de asigurator și pînă în momentul soluționării pretenției directe sau respingerii ei univoce de către asigurator.

§4. Asigurarea de sănătate

Articolul 1330³³. Noțiuni generale

(1) În asigurarea de sănătate, asiguratorul se obligă să achite cheltuielile suportate la survenirea cazului asigurat.

(2) Obiect al asigurării de sănătate îl constituie interesele patrimoniale ale asiguratului, corelate cu viața și sănătatea acestuia, ce țin de compensarea cheltuielilor legate de prestarea serviciilor medicale și aferente acestora.

§5. Asigurarea de credite, garanții și pierderi financiare

Articolul 1330³⁴. Asigurarea de credite

(1) În asigurarea de credite, asiguratorul asigură riscurile asiguratului pentru nerambursarea totală sau parțială a ratelor de credit sau împrumut și a dobînzilor aferente de către debitorul asiguratului.

(2) În cadrul asigurării de credite, atît contractantul, cît și asiguratul poate fi o bancă sau o instituție financiară nebancaară.

Articolul 1330³⁵. Asigurarea de garanții

(1) În asigurarea de garanții, asiguratorul, în calitate de garant, garantează acoperirea pierderilor financiare înregistrate de asigurat ca urmare a neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor contractuale de către contractant.

(2) În cadrul asigurării de garanții, asigurat este o persoană desemnată de către contractant, alta decît contractantul.

(3) La încheierea contractului de asigurare, asiguratorul va elibera contractantului polița de asigurare, iar asiguratului – scrisoarea de garanții.

Articolul 1330³⁶. Asigurarea de pierderi financiare

(1) În asigurarea de pierderi financiare, obiectul asigurării îl constituie interesele patrimoniale ale asiguratului legate de pierderile financiare suportate de către asigurat în rezultatul neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor contractuale de către debitorul asiguratului.

(2) În cadrul asigurării de pierderi financiare, asigurat este contractantul sau o altă persoană desemnată de către acesta.

(3) În asigurarea de pierderi financiare, neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale de către debitorul asiguratului trebuie să aibă caracter nepremeditat.

Subsecțiunea a 3-a Asigurarea de accidente

Articolul 1330³⁷. Noțiuni generale

(1) În cazul asigurării de accidente, asiguratorul se obligă să achite indemnizația de asigurare, stabilită în conformitate cu contractul de asigurare, către beneficiarul asigurării la survenirea cazului asigurat.

(2) Obiect al asigurării de accidente îl constituie interesele patrimoniale ale asiguratului corelate cu viața, sănătatea și capacitatea de muncă ale acestuia în raport cu survenirea unui accident.

Secțiunea a 3-a Asigurarea de viață

§1. Părțile

Articolul 1330³⁸. Noțiuni generale

(1) În cazul asigurării de viață, obligația asigurătorului sau plata primei depinde de un eveniment determinat prin referință la decesul sau supraviețuirea persoanei asigurate.

(2) Persoana asigurată este persoana ale cărei viață, sănătate, integritate fizică sau statut civil se asigură.

(3) În asigurarea de viață, aceeași persoană poate fi concomitent contractant, persoană asigurată și/sau beneficiar.

(4) Contractul de asigurare în privința vieții unei persoane, alta decât contractantul, este nul dacă nu s-a obținut consimțământul informat în formă scrisă al persoanei asigurate privitor la:

- a) contractarea asigurării în privința sa; și
- b) identitatea beneficiarului, dacă este desemnat în contract.

(5) Modificarea esențială a contractului, inclusiv schimbarea beneficiarului, majorarea sumei asigurate și schimbarea duratei contractului, nu produce efecte juridice dacă nu s-a obținut consimțământul menționat la alin.(4). Aceeași regulă se aplică cesiunii sau grevării în privința contractului de asigurare ori a dreptului la indemnizația de asigurare.

Articolul 1330³⁹. Beneficiarul indemnizației de asigurare

(1) Contractantul poate desemna unul sau mai mulți beneficiari ai indemnizației de asigurare și poate schimba sau revoca desemnarea, cu excepția cazului în care s-a stipulat irevocabilitatea desemnării. Desemnarea, schimbarea sau revocarea, dacă nu este făcută printr-un testament, se face în scris și se expediază asigurătorului.

(2) Dreptul de a desemna, a schimba sau a revoca desemnarea se stinge la decesul contractantului sau la survenirea cazului asigurat, în funcție de care din aceste evenimente survine primul.

(3) Contractantul sau, după caz, moștenitorii săi se consideră beneficiari ai indemnizației de asigurare în unul din următoarele cazuri:

- a) contractantul nu a desemnat un beneficiar;
- b) desemnarea beneficiarului a fost revocată și nu s-a desemnat alt beneficiar;
- c) beneficiarul a decedat înainte de survenirea cazului asigurat și nu s-a desemnat alt beneficiar.

(4) Dacă doi sau mai mulți beneficiari au fost desemnați și desemnarea oricăruia dintre ei este revocată sau oricare dintre ei decedează înainte de survenirea cazului asigurat, partea din indemnizația de asigurare care s-ar fi cuvenit beneficiarului sau beneficiarilor respectivi se va distribui proporțional între beneficiarii rămași dacă contractantul nu a dispus altfel conform alin.(1).

(5) Sub rezerva dispozițiilor legale privitoare la nulitatea, anulabilitatea sau inopozabilitatea actelor juridice care dăunează creditorilor, în masa debitoare a contractantului nu se include indemnizația de asigurare, suma asigurată redusă sau valoarea de răscumpărare atît timp cît indemnizația nu a fost plătită contractantului.

(6) Asigurătorul care plătește indemnizația de asigurare persoanei desemnate conform alin.(1) este eliberat de obligația de plată, cu excepția cazului în care el a cunoscut că persoana respectivă nu era îndreptățită să primească indemnizația de asigurare.

Articolul 1330⁴⁰. Beneficiarul valorii de răscumpărare

(1) Indiferent de desemnarea conform art.1330³⁹, contractantul poate desemna un beneficiar al valorii de răscumpărare, dacă există, și poate schimba sau revoca desemnarea respectivă. Desemnarea, schimbarea sau revocarea se face în scris și se expediază asigurătorului.

(2) Contractantul se consideră beneficiar al valorii de răscumpărare în unul din următoarele cazuri:

- a) dacă nu s-a desemnat niciun beneficiar al valorii de răscumpărare;
  - b) dacă desemnarea beneficiarului valorii de răscumpărare s-a revocat și nu s-a desemnat alt beneficiar;
  - c) dacă beneficiarul valorii de răscumpărare a decedat și nu s-a desemnat alt beneficiar.
- (3) Dispozițiile art.1330³⁹ alin.(2) și alin.(4)–(6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1330⁴¹. Cesiunea sau grevarea

(1) Dacă beneficiarul a fost desemnat în mod irevocabil, cesiunea sau grevarea contractului de asigurare sau a dreptului la indemnizația de asigurare de către contractant nu produce efecte juridice dacă beneficiarul nu și-a dat consimțământul în scris.

(2) Cesiunea sau grevarea dreptului la indemnizația de asigurare de către beneficiar nu produce efecte juridice dacă contractantul nu și-a dat consimțământul în scris.

Articolul 1330⁴². Renunțarea la moștenire de către beneficiar

Dacă beneficiarul este moștenitor al persoanei asigurate și a renunțat la moștenire, renunțarea nu va afecta poziția acestuia în contractul de asigurare.

§2. Faza inițială și durata contractului

Articolul 1330⁴³. Obligațiile precontractuale de informare ale solicitantului

(1) Informațiile care trebuie furnizate de către solicitant conform art.1316 alin.(1) includ circumstanțele pe care le cunoștea sau trebuia să le cunoască persoana asigurată.

(2) Sancțiunile pentru neexecutarea obligațiilor de informare precontractuale prevăzute la art.1317, 1318 și art.1320 partea care nu se referă la art.1319 pot fi invocate în decursul termenului de 5 ani din momentul încheierii contractului.

Articolul 1330⁴⁴. Obligațiile precontractuale de informare ale asigurătorului

(1) Asigurătorul este obligat să informeze solicitantul dacă are sau nu dreptul de a participa la profituri. Recepționarea acestei informații trebuie confirmată printr-o declarație expresă cuprinsă într-un document separat de formularul de cerere.

(2) Înainte de încheierea contractului, asigurătorul va furniza următoarele informații:

1) în privința asigurătorului: o referință concretă la publicarea obligatorie a raportului anual privind solvabilitatea și starea financiară;

2) în privința angajamentelor contractuale ale asigurătorului:

a) o explicație a fiecărui beneficiu și a fiecărei opțiuni;

b) informație despre proporția din primă care se atribuie fiecărui beneficiu, atât beneficiilor de bază, cât și beneficiilor suplimentare, după caz;

c) metodele de calculare și distribuire a bonusurilor, inclusiv o specificare a legii aplicabile supravegherii;

d) o indicare a valorii de răscumpărare și a sumei asigurate reduse, precum și măsura în care ele sînt garantate;

e) în contractele unit-linked: o enumerare a valorilor de referință utilizate (unități de cont) și o indicare a activelor de reper;

f) informație generală privind regimul fiscal aplicabil tipului de poliță.

(3) Suplimentar, se va furniza o informație concretă pentru a facilita înțelegerea corespunzătoare a riscurilor inerente contractului care sînt asumate de către contractant.

Articolul 1330⁴⁵. Termenul de revocare

Contractul de asigurare de viață poate fi revocat în termen de 30 de zile de la eliberarea poliței de asigurare.

Articolul 1330⁴⁶. Dreptul contractantului la rezoluțiunea asigurării

(1) Contractantul are dreptul la rezoluțiunea asigurării de viață care nu stipulează o sumă asigurată redusă sau o valoare de răscumpărare, cu condiția că rezoluțiunea nu produce efecte mai devreme de 1 an de la data încheierii contractului. Dreptul la rezoluțiune înainte de expirarea termenului contractului poate fi exclus dacă s-a plătit o primă unică. Rezoluțiunea se face în scris și produce efecte după 15 zile de la recepționarea notificării de rezoluțiune de către asigurător.

(2) Dacă contractul de asigurare de viață stipulează o sumă asigurată redusă sau o valoare de răscumpărare, se aplică dispozițiile art.1330⁵⁵ și 1330⁵⁶.

Articolul 1330⁴⁷. Dreptul asigurătorului la rezoluțiunea asigurării

Asigurătorul are dreptul la rezoluțiunea asigurării de viață doar în măsura permisă de prezentul capitol.

§3. Modificările pe durata termenului contractului

Articolul 1330⁴⁸. Obligațiile de informare ale asigurătorului pe durata termenului contractului

(1) Dacă este cazul, asigurătorul trebuie să ofere contractantului o declarație scrisă a valorii curente a bonusurilor atașate poliței.

(2) Asigurătorul trebuie să informeze contractantul fără întârzieri nejustificate despre orice schimbare care vizează:

a) condițiile poliței, atât cele generale, cât și cele speciale;

b) în cazul unei schimbări în condițiile poliței sau unei modificări a legislației aplicabile: informația prevăzută la art.1310 alin.(2) lit.h), precum și la art.1330⁴⁴ alin.(2) pct.2) lit.a)–e).

Articolul 1330⁴⁹. Agravarea riscului

În cazul contractului de asigurare de viață, clauza care prevede vârsta sau deteriorarea sănătății în calitate de riscuri de agravare în sensul art.1322 alin.(1) se consideră clauză abuzivă în sensul prezentului cod.

Articolul 1330⁵⁰. Ajustarea primei și a beneficiilor plătibile

(1) În cazul contractului de asigurare care acoperă riscuri pentru care asigurătorul are certitudinea că va răspunde, asigurătorul are dreptul la o ajustare conform alin.(2) și (3).

(2) Majorarea primei este permisă dacă a avut loc o schimbare imprevizibilă și permanentă în privința riscurilor biometrice folosite ca bază la calcularea primei, dacă majorarea este necesară pentru a garanta capacitatea continuă a asigurătorului de a plăti beneficii de asigurare și dacă majorarea a fost acceptată de un fiduciar independent sau o autoritate de supraveghere. Contractantul are dreptul să compenseze majorarea primei cu o reducere corespunzătoare a beneficiilor de asigurare.

(3) În cazul unei polițe cu prima deja plătită, asigurătorul are dreptul să reducă beneficiile de asigurare în condițiile stabilite la alin.(2).

(4) Nu se admite ajustarea în temeiul alin.(2) sau (3):

a) în măsura în care s-a comis o eroare în calcularea primei și/sau a beneficiilor pe care un actuar competent și diligent ar fi cunoscut-o;

b) dacă calculul de bază nu se aplică tuturor contractelor, inclusiv celor încheiate după ajustare.

(5) O majorare a primei sau o reducere a beneficiilor produce efecte juridice în decursul a 3 luni după ce asigurătorul a notificat în scris contractantul despre majorarea primei sau reducerea beneficiilor, despre motivele acestei decizii și despre dreptul contractantului de a cere reducerea beneficiilor.

(6) În cazul contractului de asigurare de viață care acoperă riscuri pentru care asigurătorul are certitudinea că va răspunde, contractantul are dreptul la o reducere a primei dacă, din cauza unei schimbări imprevizibile și permanente în privința riscurilor biometrice folosite ca bază la calcularea primei, mărimea inițială a primei nu este potrivită și necesară pentru a garanta capacitatea continuă a asigurătorului de a plăti beneficiile de asigurare. Reducerea trebuie să fie acceptată de un fiduciar independent sau o autoritate de supraveghere.

(7) Drepturile prevăzute în prezentul articol pot fi exercitate după expirarea unui termen de 5 ani de

la încheierea contractului.

Articolul 1330⁵¹. Modificarea condițiilor contractuale

(1) Clauza care permite asiguratorului să modifice condițiile contractuale, altele decât mărimea primei și beneficiile de asigurare, este nulă, cu excepția cazului în care modificarea este necesară în unul din următoarele scopuri:

- a) pentru a respecta o modificare a legislației în materia supravegherii asigurărilor, inclusiv luarea unor măsuri obligatorii de către autoritatea de supraveghere;
- b) pentru a respecta o modificare a normelor imperative ale legii naționale aplicabile privitoare la planurile de pensii ale salariaților;
- c) pentru a respecta o modificare a regulilor naționale care impun cerințe specifice față de un contract de asigurare de viață pentru a putea beneficia de un regim fiscal separat sau de subsidii de stat;
- d) pentru a substitui o clauză abuzivă a contractului.

(2) Modificarea produce efecte juridice începând cu cea de-a treia lună de la recepționarea de către contractant a notificării scrise prin care el este informat despre modificare și motivele acesteia.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică fără a aduce atingere altor cerințe impuse pentru validitatea clauzelor de modificare.

§4. Cazul asigurat

Articolul 1330⁵². Obligațiile asiguratorului de investigare și de informare

(1) Asiguratorul care are motive să considere că cazul asigurat s-a produs trebuie să ia măsuri rezonabile pentru a-l constata.

(2) Dacă cunoaște că s-a produs cazul asigurat, asiguratorul va depune toate eforturile conform circumstanțelor pentru a descoperi identitatea și adresa beneficiarului și îl va informa despre producerea cazului asigurat. Această informație se va oferi în cel mult 30 de zile după ce asiguratorul a cunoscut identitatea și adresa beneficiarului.

(3) Dacă asiguratorul încalcă dispozițiile alin.(1) sau (2), prescripția creanței beneficiarului se suspendă pînă cînd beneficiarul ia cunoștință despre creanța sa.

Articolul 1330⁵³. Sinuciderea persoanei asigurate

(1) Dacă, în interiorul termenului de 2 ani din momentul încheierii contractului sau de la ultima modificare în sensul majorării sumei asigurate, persoana asigurată s-a sinucis, asiguratorul este liberat de răspunderea de a plăti indemnizația de asigurare. În acest caz, asiguratorul trebuie să plătească valoarea de răscumpărare și orice profituri conform art.1330⁵⁶.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în cazul în care:

- a) persoana asigurată, la săvîrșirea sinuciderii, acționează cu o atitudine psihică care o împiedică să-și manifeste liber voința;
- b) s-a demonstrat, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că, la momentul încheierii contractului, persoana asigurată nu avea intenția de a se sinucide.

Articolul 1330⁵⁴. Omorul persoanei asigurate

(1) Dacă un beneficiar lipsește de viață intenționat (omoaară) persoana asigurată, se consideră că desemnarea sa în calitate de beneficiar este revocată.

(2) Cesiunea creanței de a primi indemnizația de asigurare nu produce efecte juridice dacă cesionarul omoară persoana asigurată.

(3) Dacă contractantul care este și beneficiar omoară persoana asigurată, indemnizație de asigurare nu se plătește.

(4) Dacă beneficiarul sau contractantul a omorît persoana asigurată în stare de legitimă apărare sau există o altă cauză care înlătură caracterul penal al faptei, dispozițiile prezentului articol nu se aplică.

§5. Conversiunea și răscumpărarea

Articolul 1330⁵⁵. Conversiunea în asigurarea de viață

(1) Dispozițiile art.1328 nu se aplică contractelor de asigurare de viață în care s-a acumulat o sumă asigurată redusă sau o valoare de răscumpărare. Aceste contracte se modifică de asigurător din contract de asigurare cu plata primelor în contract de asigurare fără plata primelor și suma asigurată redusă, dacă contractantul nu cere plata valorii de răscumpărare în termen de 30 de zile de la primirea informației prevăzute la alin.(2).

(2) Asigurătorul trebuie să informeze contractantul despre suma asigurată redusă și valoarea de răscumpărare în termen de 30 de zile de la scadență și să-i ceară contractantului să aleagă fie conversiunea și stabilirea sumei asigurate reduse, fie plata valorii de răscumpărare.

(3) Cererea de plată a valorii de răscumpărare se depune în scris.

Articolul 1330⁵⁶. Răscumpărarea în asigurare de viață

(1) Contractantul poate, în orice moment, cere asigurătorului în scris să plătească, total sau parțial, valoarea de răscumpărare acumulată pe poliță, cu condiția că această cerere nu produce efecte juridice pînă la expirarea termenului de 1 an din momentul încheierii contractului. Contractul va fi ajustat sau supus rezoluțiunii în mod corespunzător.

(2) Sub rezerva dispozițiilor art.1330⁵⁵, în caz de rezoluțiune sau nulitate, la inițiativa asigurătorului, a contractului de asigurare de viață la care s-a acumulat valoarea de răscumpărare, asigurătorul este obligat să plătească valoarea de răscumpărare, inclusiv în cazul prevăzut la art.1319.

(3) Asigurătorul trebuie să informeze contractantul, la cerere, dar în orice caz cel puțin o dată pe an, despre suma curentă a valorii de răscumpărare și măsura în care ea este garantată.

(4) Cota din orice profit la care are dreptul contractantul se va plăti suplimentar la valoarea de răscumpărare, cu excepția cazului în care cota deja a fost luată în cont la calcularea valorii de răscumpărare.

(5) Sumele datorate conform prezentului articol trebuie plătite nu mai târziu de 2 luni de la recepționarea de către asigurător a cererii contractantului.

Articolul 1330⁵⁷. Suma asigurată redusă și valoarea de răscumpărare

Contractul de asigurare trebuie să prevadă modul de calculare a sumei asigurate reduse și/sau a valorii de răscumpărare.

Secțiunea a 4-a Asigurarea de grup

§1. Dispoziții generale

Articolul 1330⁵⁸. Domeniul de aplicare

(1) Contracte de asigurare de grup sînt contractele încheiate între asigurător și un organizator al grupului în folosul membrilor grupului care au o legătură comună cu organizatorul. Un contract de asigurare de grup poate de asemenea să acopere familiile membrilor grupului.

(2) Contractul de asigurare de grup se supune dispozițiilor prezentului capitol dacă a fost încheiat între organizatorul grupului și asigurător.

(3) Asigurarea de grup este accesorie dacă membrii sînt asigurați de plin drept prin apartenența lor la grup, fără a avea posibilitatea de a refuza asigurarea.

(4) Asigurarea de grup este voluntară dacă membrii sînt asigurați în rezultatul cererii personale sau pentru că nu au refuzat asigurarea.

Articolul 1330⁵⁹. Obligația generală de prudență a organizatorului de grup

(1) La negocierea și executarea contractului de asigurare de grup, organizatorul grupului este ținut să acționeze prudent și cu bună-credință, luînd în considerare interesele legitime ale membrilor grupului.

(2) Organizatorul grupului transmite membrilor grupului notificările parvenite de la asigurător și îi informează despre oricare modificări ale contractului.

§2. Asigurarea de grup accesorie

Articolul 1330⁶⁰. Obligațiile de informare ale organizatorului grupului

(1) Atunci când o persoană se alătură grupului, organizatorul grupului trebuie să o informeze fără întârziere despre:

- a) existența contractului de asigurare;
- b) întinderea acoperirii;
- c) oricare măsuri de precauție și alte cerințe pentru păstrarea acoperirii; și
- d) procedura de înaintare a pretențiilor.

(2) Sarcina de a demonstra că membrul grupului a fost informat conform alin.(1) îi incumbă organizatorului grupului.

Articolul 1330⁶¹. Rezoluțiunea de către asigurător

(1) În sensul art.1330⁴, exercitarea dreptului la rezoluțiune de către asigurător se consideră rezonabilă doar dacă ea se limitează la excluderea de la acoperire a membrului de grup în privința căruia a survenit cazul asigurat.

(2) În sensul art.1321 alin.(2) și art.1323 alin.(1), exercitarea dreptului la rezoluțiune de către asigurător produce doar efectul de excludere din acoperire a acelor membri ai grupului care nu au luat măsurile de precauție stabilite sau, după caz, al căror risc s-a agravat.

(3) În sensul art.1330²⁰, rezoluțiunea asigurării produce doar efectul de excludere din acoperire a membrilor de grup care au înstrăinat dreptul de proprietate asupra bunurilor asigurate.

Articolul 1330⁶². Dreptul de a continua acoperirea în cazul asigurării de viață de grup

(1) Dacă are loc rezoluțiunea asigurării de viață de grup sau dacă membrul iese din grup, acoperirea încetează la expirarea a 3 luni de la rezoluțiune sau de la ieșirea din grup ori la expirarea contractului de asigurare de viață de grup, în funcție de care eveniment survine primul. În aceste cazuri, membrul grupului are dreptul la o acoperire echivalentă în temeiul unui contract nou individual cu asigurătorul respectiv fără o nouă evaluare a riscului.

(2) Organizatorul grupului trebuie să informeze membrul grupului în scris fără întârzieri nejustificate despre:

- a) iminența încetării acoperirii sale în temeiul contractului de asigurare de viață de grup;
- b) dreptul său prevăzut la alin.(1);
- c) modul în care își poate exercita acel drept.

(3) Dacă membrul grupului și-a indicat intenția de a exercita dreptul său prevăzut la alin.(1), contractul dintre asigurător și membrul grupului va continua ca un contract de asigurare individuală, avînd o primă calculată pe baza unei polițe individuale la acel moment fără a lua în cont starea actuală a sănătății sau vîrsta membrului grupului.

§3. Asigurarea de grup voluntară

Articolul 1330⁶³. Dispoziții generale

(1) Se consideră asigurare de grup voluntară combinarea unui contract-cadru între asigurător și organizatorul grupului și a contractelor de asigurare individuală încheiate în acel cadru între asigurător și membrii grupului.

(2) Dispozițiile prezentului paragraf se aplică contractelor de asigurare individuală în care organizatorul grupului și asigurătorul au convenit asupra aplicării lor. Cu toate acestea, dispozițiile prezentului capitol, cu excepția dispozițiilor art.1330⁵⁸ și 1330⁵⁹, nu se aplică contractului-cadru.

Articolul 1330⁶⁴. Modificarea condițiilor contractuale

Modificarea condițiilor contractului-cadru poate afecta contractele de asigurare individuală doar dacă se face conform cerințelor art.1330⁵⁰ și 1330⁵¹, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1330⁶⁵. Continuarea acoperirii

Rezoluțiunea contractului-cadru sau încetarea calității de membru al grupului nu afectează raportul de asigurare dintre asigurător și membrul grupului.”

598. Codul se completează cu articolul 1332¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1332¹.** Tranzacția judiciară și tranzacția extrajudiciară

(1) Tranzacția este judiciară dacă a fost confirmată de către instanța de judecată sau arbitrală competentă, conform normelor de procedură aplicabile. Dispozițiile legale privind executarea silită a hotărârilor arbitrale rămân aplicabile.

(2) Tranzacția este extrajudiciară dacă prin ea părțile au prevenit un proces ce putea să înceapă sau, deși tranzacționează asupra unui proces în desfășurare, nu o prezintă instanței de judecată sau arbitrale competente pentru confirmare. După confirmare în modul corespunzător, tranzacția extrajudiciară devine tranzacție judiciară.

(3) Contractul de tranzacție extrajudiciară se încheie în scris.

(4) În lipsă de dispoziție contrară, dispozițiile prezentului capitol se aplică atât tranzacției judiciare, cât și tranzacției extrajudiciare.”

599. Articolele 1333 și 1334 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1333.** Efectul tranzacției

(1) Tranzacția are între părți autoritatea lucrului judecat.

(2) Tranzacția extrajudiciară nu este susceptibilă de executare silită decât după:

a) admiterea acțiunii de executare silită a obligației rezultate din tranzacție de către instanța competentă, la cererea părții la tranzacție;

b) confirmarea ei de către instanța competentă, conform capitolului XLV din [Codul de procedură civilă](#), la cererea părții la procesul de mediere;

c) investirea ei cu formulă executorie de către notar. Notarul va investi tranzacția cu formulă executorie, la cererea tuturor părților la tranzacția încheiată, în cadrul procesului de mediere sau în afara procesului de mediere.

(3) Partea la tranzacția extrajudiciară poate invoca tranzacția extrajudiciară pe cale de excepție fără a cere confirmarea ei.

(4) Dacă o parte are dreptul la rezoluțiunea tranzacției judiciare pentru neexecutarea obligațiilor care rezultă din ea, rezoluțiunea nu se poate declara prin notificare unilaterală.

(5) Instanța de judecată căreia i s-a cerut pronunțarea rezoluțiunii tranzacției judiciare este în drept să nu admită acțiunea dacă partea îndreptățită poate să evite consecințele neexecutării tranzacției prin obținerea executării ei silite sau prin obținerea de despăgubiri.

Articolul 1334. Nulitatea tranzacției

(1) Tranzacția poate fi declarată nulă pentru temeiurile generale de nulitate a actelor juridice. Ea poate fi, de asemenea, atacată cu acțiune revocatorie sau cu acțiune în declararea simulației.

(2) Eroarea de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul neînțelegerii părților și leziunea nu pot constitui temei de nulitate a tranzacției.

(3) Tranzacția se prezumă indivizibilă în ceea ce privește obiectul său. În lipsa unei stipulații contrare, ea se supune doar nulității totale.

(4) Hotărârea instanței prin care se constată sau se declară nulitatea tranzacției lipsește de orice efect hotărârea instanței prin care tranzacția judiciară a fost confirmată.”

600. La articolul 1336, cuvântul „terminat” se substituie cu cuvântul „soluționat”.

601. La articolul 1341:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă pentru vânzarea bunului legea cere o anumită formă sub sancțiunea nulității, atunci aceeași cerință de formă se aplică și contractului de societate civilă care are ca obiect asemenea bun.”

la alineatul (2), textul „În cazul în care se încheie în scris, contractul” se substituie cu cuvântul „Contractul”.

602. La articolul 1342:

alineatul (1) se completează în final cu textul: „Dacă contractul determină doar cota-parte de participare a asociaților la venituri sau la pierderi, aceeași cotă-parte se aplică cotelor-părți din patrimoniul social.”

la alineatul (3), enunțul întâi se completează în final cu textul „ , conform cotelor-părți din patrimoniul social”.

603. La articolul 1343 alineatul (2), cifrele „619” se substituie cu cifrele „623²⁰”.

604. Articolul 1345:

la alineatul (1), enunțul al doilea se exclude;

la alineatul (5), cuvintele „decizie unanimă” se substituie cu cuvintele „decizia unanimă a celorlalți asociați”;

articolul se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:

„(5¹) Asociatul are dreptul, chiar dacă nu are împuterniciri de administrare și reprezentare, să primească informații despre activitățile societății civile, să ia cunoștință de evidența contabilă și documentele aferente societății civile, precum și de starea bunurilor societății civile. Clauza care exclude sau limitează acest drept nu împiedică invocarea lui dacă există motive de a presupune o administrare improprie.”

alineatul (6) se completează în final cu cuvintele „în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentului capitol”.

605. Articolul 1348 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1348.** Imposibilitatea cesiunii drepturilor asociaților. Urmărirea de către creditorii personali

(1) Drepturile și pretențiile asociatului, care decurg din raporturile contractuale, față de ceilalți asociați nu sînt transmisibile.

(2) Atît timp cît societatea civilă nu a fost dizolvată, creditorul asociatului nu poate pune sub urmărire drepturile asociatului rezultate din contractul de societate civilă, cu excepția urmăririi creanței de a obține cota-parte din venitul ce îi revine.

(3) Dacă s-a stipulat că decesul unuia dintre asociați persoană fizică sau dizolvarea unui asociat persoană juridică nu duce la dizolvarea societății civile, succesorii în drepturi ai asociatului nu devin asociați, ci doar au dreptul la valoarea în bani a cotei-părți dobîndite pe calea succesiunii. Contractul poate prevedea că succesorii în drepturi ai asociatului devin asociați, preluînd locul și dreptul predecesorului.”

606. Codul se completează cu articolul 1348¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1348¹.** Drepturile soțului asociatului

(1) Asupra cotei-părți din patrimoniul social dobîndite de un soț în timpul căsătoriei se aplică regimul juridic al proprietății comune în devălmășie.

(2) Soțul asociatului nu poate cere divizarea cotei-părți și nici primirea sa în societate, dacă contractul de societate nu prevede altfel. Dreptul soțului asociatului la valoarea în bani a părții din cota-parte rămîne neafectat.”

607. La articolul 1352:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1352.** Rezoluțiunea contractului de societate civilă”;

la alineatul (1), cuvîntul „rezilia” se substituie cu cuvîntul „rezolvi”, iar cuvîntul „Rezilierea” se substituie cu cuvîntul „Rezoluțiunea”;

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care s-a prevăzut că societatea civilă va dura pe durata vieții unui asociat, precum și în cazul în care asociații continuă în mod tacit societatea civilă după expirarea duratei determinate.”

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă în contract este stabilit un termen, rezoluțiunea înainte de termen este admisibilă doar pentru un motiv întemeiat. Constituie motiv întemeiat, în special, neexecutarea de către un alt asociat, cu intenție sau din culpă gravă, a unei obligații esențiale rezultate din contractul de societate civilă, precum

și aflarea unui alt asociat în imposibilitate de a continua executarea acelor obligații.”

la alineatul (3), cuvântul „reziliat” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvântul „rezolvit”;

la alineatul (4), cuvântul „reziliat” se substituie cu cuvântul „rezolvit”.

608. Articolul 1353 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1353.** Temeiurile dizolvării societății civile

(1) Temeiurile dizolvării societății civile sînt:

a) expirarea termenului pentru care a fost constituită, cu excepția cazului în care asociații continuă în mod tacit societatea civilă;

b) decizia asociaților;

c) declanșarea procedurii de insolvabilitate asupra patrimoniului societății civile;

d) urmărirea de către un creditor al unui asociat a cotei-părți a acestuia în patrimoniul social;

e) atingerea scopului sau imposibilitatea urmăririi în continuare a scopului.

(2) Dacă contractul nu prevede altfel, sînt de asemenea temeiuiri de dizolvare a societății civile:

a) moartea unuia dintre asociați persoană fizică sau dizolvarea unui asociat persoană juridică;

b) declanșarea procedurii de insolvabilitate în privința unuia dintre asociați;

c) instituirea unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei în privința unui asociat dacă aceasta prejudiciază activitatea societății civile;

d) rezoluțiunea contractului de societate civilă.”

609. La articolul 1377, cuvintele „sau transmiterea unor valori mobiliare” se exclud.

610. Articolul 1378:

la alineatul (1), textul „obligată în alt fel (gerant), gestionează afacerile” se substituie cu textul „în drept ori obligată în alt fel (gerant), acționează cu intenția predominantă de a fi de folos”;

la alineatul (2), enunțul al doilea se exclude;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică în cazul în care, contrar voinței geratului, se execută obligația acestuia privind întreținerea persoanelor pe care geratul este obligat să le întrețină conform legii sau alte obligații ale geratului care, fiind scadente, trebuie de urgență executate pentru protecția unui interes public prioritar, cu condiția că gerantul acționează cu intenția predominantă de a fi de folos destinatarului executării.”

611. Articolul 1379 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Gerantul poate înceta gestiunea din motive întemeiate.”

612. Articolul 1380 se completează în final cu textul „, chiar dacă gerantul nu a acționat cu intenția să încheie un contract de mandat”.

613. La articolul 1382, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Gerantul poate cere geratului compensarea cheltuielilor aferente realizării gestiunii în măsura în care pot fi considerate, în raport de împrejurări, ca necesare și, în limita sporului de valoare, utile. Gerantul poate alege ca compensarea să se facă prin acoperirea directă de către gerat a cheltuielilor contractate de către gerant sau prin restituirea către gerant a valorii cheltuielilor acoperite de acesta.”

614. La articolul 1383, cuvintele „este contrară legii” se substituie cu textul „nu este necesară conform art.1378 alin.(3)”.

615. Articolul 1384 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1384.** Repararea prejudiciului cauzat gerantului

Gerantul care a acționat, în condițiile prezentului capitol, cu scopul de a proteja de un pericol geratul sau patrimoniul ori interesele acestuia are dreptul de a cere de la gerat despăgubiri pentru prejudiciul pe care acele acțiuni le-au cauzat integrității corporale sau bunurilor gerantului dacă acțiunile au generat sau în mod semnificativ au majorat riscul cauzării prejudiciului, cu condiția că acel risc, în măsura în care era previzibil, era proporțional cu pericolul la care era expus geratul.”

616. Codul se completează cu articolele 1384¹ și 1384² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1384¹.** Limitele impuse de echitate

Dreptul gerantului la compensarea cheltuielilor și repararea prejudiciului poate fi redus sau exclus de către instanța de judecată în măsura în care este echitabil și rezonabil, în special dacă gerantul a

acționat în vederea protejării geratului în situația unui pericol comun, dacă suma la care urmează a fi ținut geratul este excesivă sau dacă gerantul deține un drept de a obține sumele la care este îndreptățit de la o altă persoană.

Articolul 1384². Dreptul față de cel responsabil

Dacă gerantul a acționat cu scopul de a proteja geratul împotriva unui prejudiciu, persoana responsabilă de prejudiciu, conform dispozițiilor legale privind răspunderea delictuală, este de asemenea obligată față de gerant să îi compenseze cheltuielile și să îi repare prejudiciul la care acesta are dreptul conform prezentului capitol.”

617. Articolul 1387 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1387.** Drepturile și obligațiile izvorâte din actele fără mandat

(1) Drepturile și obligațiile ce izvorăsc din actele necesare și utile săvârșite în interesul unei alte persoane fără mandatul ei în condițiile prezentului capitol iau naștere pentru persoana în al cărei interes au fost săvârșite aceste acte.

(2) Cu toate acestea, actul juridic unilateral săvârșit de gerant în condițiile prezentului capitol nu produce efecte în cazul în care persoana căreia îi este adresat actul îl respinge fără întârziere nejustificată.”

618. La articolul 1388, cuvintele „gestionează propriile afaceri” se substituie cu cuvintele „o făcea în folosul propriu”.

619. Capitolul XXXIII din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXXIII ÎMBOGĂȚIREA NEJUSTIFICATĂ

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 1389. Îmbogățirea nejustificată

(1) Dacă o persoană obține o îmbogățire nejustificată (persoană îmbogățită) care se atribuie la dezavantajul suferit de o altă persoană (persoană dezavantajată), ea este obligată față de persoana dezavantajată să restituie îmbogățirea.

(2) Prevederile alin.(1) se aplică doar în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol.

Articolul 1390. Domeniul de aplicare

(1) Consecințele juridice ale îmbogățirii obținute în temeiul unui contract sau unui alt act juridic valabil și eficient sînt reglementate de alte dispoziții legale dacă acele reguli acordă sau exclud dreptul la restituirea îmbogățirii, prin efectul revocării, rezoluțiunii, reducerii obligației corelative sau pe alt temei.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu afectează orice alt drept de restituire sau recuperare prevăzut de dispozițiile legale în materie de proprietate, contracte sau alte dispoziții legale.

(3) Cu toate acestea, dacă persoana dezavantajată are:

a) atît o pretenție pe baza prezentului capitol la restituirea îmbogățirii nejustificate,
b) cît și o pretenție de reparare a dezavantajului (fie împotriva persoanei îmbogățite sau a unui terț) sau un drept de recuperare pe baza altor dispoziții legale ca rezultat al îmbogățirii nejustificate,
atunci satisfacerea uneia dintre pretenții reduce cealaltă pretenție în același volum.

(4) Regula prevăzută la alin.(3) se aplică de asemenea dacă o persoană se folosește de un bun al persoanei dezavantajate, astfel încît acesta majorează patrimoniul altei persoane, iar conform dispozițiilor prezentului capitol:

a) cel ce se folosește este obligat față de persoana dezavantajată să întoarcă valoarea folosinței; și
b) dobînditorul este obligat față de persoana dezavantajată în legătură cu majorarea patrimoniului său.

Secțiunea a 2-a

Condiții pentru considerarea îmbogățirii ca nejustificată

Articolul 1391. Circumstanțele în care îmbogățirea este nejustificată

(1) O îmbogățire este nejustificată, cu excepția următoarelor cazuri:

- a) persoana îmbogățită este îndreptățită față de persoana dezavantajată să obțină îmbogățirea în virtutea unui contract sau unui alt act juridic, unei hotărâri judecătorești sau unui alt temei legal; sau
- b) persoana dezavantajată și-a dat consimțământul în mod liber și fără eroare de a suferi dezavantajul.

(2) Dacă contractul sau un alt act juridic este lovit de nulitate sau este ineficient cu efect retroactiv ori dacă hotărârea judecătorească sau un alt temei de obținere este nevalabil cu efect retroactiv, persoana îmbogățită nu este îndreptățită la îmbogățire pe baza acestui temei.

(3) Cu toate acestea, persoana îmbogățită se consideră îndreptățită la îmbogățire în baza legii dacă a dobândit îmbogățirea prin uzucapiune, bună-credință, precum și în alte cazuri când, conform legii, ea are dreptul de a păstra îmbogățirea.

(4) De asemenea, îmbogățirea este nejustificată dacă:

- a) persoana dezavantajată a oferit-o pentru un scop care nu este atins sau în considerarea unei așteptări care nu s-a realizat;
- b) persoana îmbogățită a cunoscut sau trebuia în mod rezonabil să cunoască despre acel scop sau acea așteptare; și
- c) persoana îmbogățită a acceptat sau se poate considera în mod rezonabil că a acceptat că îmbogățirea trebuie să fie restituită în astfel de circumstanțe.

Articolul 1392. Executarea obligației unui terț

(1) Când persoana îmbogățită obține îmbogățirea ca rezultat al executării de către persoana dezavantajată a unei obligații sau a unei presupuse obligații, datorate de către persoana dezavantajată unui terț, îmbogățirea este justificată:

- a) dacă persoana dezavantajată a executat în mod liber; sau
- b) chiar dacă terțul din eroare a indicat că obligația trebuie să se execute în folosul persoanei îmbogățite.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), drepturile persoanei dezavantajate față de terț rămân neafectate.

Articolul 1393. Consimțământul sau executarea în mod liber

(1) Dacă consimțământul persoanei dezavantajate este afectat de dol, violență sau leziune ori persoana nu are discernământul sau capacitatea de exercițiu necesară pentru a-și da consimțământul respectiv, se consideră că persoana dezavantajată nu își exprimă consimțământul în mod liber.

(2) Dacă obligația executată este lovită de nulitate ori nu s-a născut din cauza faptului că persoana nu are discernământul sau capacitatea de exercițiu necesară pentru a-și asuma obligația respectivă ori din cauza dolului, a violenței sau a leziunii, se consideră că persoana dezavantajată nu a executat-o în mod liber.

Secțiunea a 3-a
Îmbogățirea și dezavantajul

Articolul 1394. Îmbogățirea

(1) O persoană este îmbogățită prin majorarea patrimoniului său, folosirea bunurilor altuia, prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări în folosul său.

(2) În scopul constatării dacă o persoană a obținut o îmbogățire și a mărimii acesteia nu se ia în considerare dezavantajul pe care persoana îmbogățită l-a suferit în schimbul îmbogățirii sau după îmbogățire.

Articolul 1395. Dezavantajul

(1) O persoană este dezavantajată prin micșorarea patrimoniului său, folosirea bunurilor de către o altă persoană, prestarea unui serviciu sau executarea unei lucrări în folosul altuia.

(2) În scopul constatării dacă o persoană a suferit un dezavantaj și a mărimii acestuia nu se va lua

în considerare îmbogățirea pe care această persoană a obținut-o în schimbul dezavantajului sau după dezavantaj.

Secțiunea a 4-a **Atribuirea**

Articolul 1396. Cazuri de atribuire

(1) O îmbogățire se atribuie la dezavantajul altuia, în special:

a) dacă bunul persoanei dezavantajate este înstrăinat persoanei îmbogățite de către persoana dezavantajată;

b) dacă persoana dezavantajată prestează un serviciu sau execută o lucrare în folosul persoanei îmbogățite;

c) dacă persoana îmbogățită folosește bunurile persoanei dezavantajate, în special când persoana îmbogățită încalcă drepturile, posesia sau alte interese legitime ale persoanei dezavantajate;

d) dacă un bun al persoanei îmbogățite este îmbunătățit de către persoana dezavantajată; sau

e) dacă persoana îmbogățită este eliberată de o obligație de către persoana dezavantajată.

(2) O îmbogățire se poate atribui la dezavantajul altuia chiar dacă îmbogățirea și dezavantajul nu sînt de același tip sau aceeași valoare.

Articolul 1397. Reprezentantul indirect

Atunci cînd o parte la actul juridic este un comisionar sau un alt reprezentant indirect, îmbogățirea sau dezavantajul comitentului sau al altui reprezentat indirect care rezultă din actul juridic ori din executarea obligațiilor rezultate din acesta urmează a fi considerată ca o îmbogățire sau, după caz, considerat ca un dezavantaj al comisionarului sau al altui reprezentant indirect.

Articolul 1397¹. Executarea de către debitor în folosul persoanei care nu este creditor. Transmiterea subsecventă cu bună-credință

(1) Dacă debitorul execută obligația în folosul unui terț neîndreptățit, iar, conform legii, debitorul se consideră eliberat de obligație, îmbogățirea obținută de terț se atribuie dezavantajului creditorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special atunci cînd o persoană care este obligată față de persoana dezavantajată de a restitui o îmbogățire nejustificată o transferă în folosul unui terț în circumstanțe în care debitorul poate invoca mijlocul de apărare prevăzut la art.1397⁷.

(3) Dacă debitorul pretinde să fi stins obligația prin executare în folosul unui terț neîndreptățit, iar, conform legii, debitorul nu se consideră eliberat de obligație, creditorul poate totuși ratifica executarea.

(4) Ratificarea stinge dreptul creditorului față de debitor în mărimea executării, avînd ca efect atribuirea îmbogățirii terțului la pierderea dreptului creditorului față de debitor.

(5) În relația dintre creditor și terț, ratificarea nu se consideră consimțămînt al creditorului la pierderea dreptului său împotriva debitorului.

(6) Dispozițiile alin.(3)–(5) nu se aplică dacă, înainte de momentul ratificării de către creditor, în privința debitorului este intentată procedura de insolvabilitate.

Articolul 1397². Atribuirea rezultată din fapta terțului. Ratificarea actelor terțului

(1) O îmbogățire la fel se atribuie dezavantajului altuia în cazul în care un terț folosește fără împuternicire bunul persoanei dezavantajate astfel încît persoana dezavantajată pierde bunul, iar persoana îmbogățită îl dobîndește.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special dacă, în rezultatul faptului că terțul a manipulat sau a dispus de bun, persoana dezavantajată pierde dreptul de proprietate asupra bunului, iar persoana îmbogățită dobîndește proprietatea în temeiul actului juridic sau al legii.

(3) Persoana care are un drept asupra bunului poate ratifica actul unui terț care aparent înstrăinează sau altfel folosește bunul în temeiul unui act juridic cu un terț.

(4) Actul ratificat are același efect juridic ca și actul juridic încheiat printr-un reprezentant împuternicit. În relația dintre cel ce ratifică și terțul care a dispus sau altfel a folosit bunul, ratificarea nu

se consideră acceptare a dispunerii sau folosinței bunului de către terț.

Secțiunea a 5-a **Restituirea îmbogățirii**

Articolul 1397³. Îmbogățirea transmisibilă

(1) Dacă îmbogățirea constă într-un bun care poate fi transmis, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin transmiterea bunului persoanei dezavantajate.

(2) În loc de a transmite bunul, persoana îmbogățită poate alege să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate dacă transmiterea ar cauza persoanei îmbogățite un efort sau cheltuieli disproporționate.

(3) Dacă bunul a fost consumat, a pierit ori a fost pierdut, dacă bunul nu îi mai aparține sau dacă persoana îmbogățită este din alte motive în imposibilitate de a transmite bunul, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate. În cazul în care imposibilitatea se referă la o parte a bunului sau bunul este grevat cu drepturile unui terț, persoana dezavantajată poate alege între transmiterea valorii bănești a întregului bun sau transmiterea bunului în forma în care se află, la care se va adăuga valoarea bănească a părții care lipsește.

(4) Cu toate acestea, în măsura în care persoana îmbogățită a obținut un substitut, acel substitut va constitui îmbogățirea supusă restituirii:

a) dacă persoana îmbogățită este de bună-credință la momentul când a dispus de îmbogățirea inițială sau când această îmbogățire a pierit și alege să restituie îmbogățirea pe calea transmiterii substitutului; sau

b) dacă persoana îmbogățită este de rea-credință la momentul când a dispus de îmbogățirea inițială sau când această îmbogățire a pierit și persoana dezavantajată alege să i se restituie îmbogățirea pe calea restituirii substitutului, cu condiția că această alegere nu este inechitabilă.

(5) Persoana îmbogățită se consideră de bună-credință dacă ea nu cunoștea și nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că îmbogățirea a fost nejustificată sau putea deveni nejustificată.

Articolul 1397⁴. Îmbogățire netransmisibilă

(1) Dacă îmbogățirea constă din bunuri care nu pot fi transmise, din lucrări, servicii sau folosința unui bun, persoana îmbogățită este obligată să restituie îmbogățirea prin plata valorii bănești în folosul persoanei dezavantajate.

(2) Persoana îmbogățită nu este obligată să plătească mai mult decât economisirea pe care a realizat-o dacă nu și-a dat consimțământul la îmbogățire sau dacă a fost de bună-credință.

(3) Cu toate acestea, dacă îmbogățirea a fost obținută în temeiul unui contract care a stabilit un preț sau o valoare pentru îmbogățire, persoana îmbogățită este obligată să plătească cel puțin această sumă dacă contractul este lovit de nulitate pentru temeiuri care nu au fost esențiale pentru stabilirea prețului.

(4) Prevederile alin.(3) nu se aplică pentru a majora obligația peste valoarea bănească a îmbogățirii.

Articolul 1397⁵. Valoarea bănească a îmbogățirii. Economisirea

(1) Valoare bănească a îmbogățirii se consideră suma de bani la care un transmitător și un dobânditor cu intenții reale de a încheia un contract ar fi convenit în mod valabil ca preț al acesteia. Cheltuielile suportate de furnizorul unei lucrări, unui serviciu sau unei folosințe care, conform contractului, trebuie acoperite de dobânditor sînt considerate ca parte a prețului.

(2) Economisire se consideră micșorarea bunurilor sau majorarea obligațiilor pe care persoana îmbogățită, în împrejurări specifice ei, le-ar fi suportat dacă nu obținea îmbogățirea.

(3) Valoarea bănească și economisirea se apreciază la momentul în care persoana îmbogățită a obținut îmbogățirea.

Articolul 1397⁶. Fructele și folosința îmbogățirii

(1) Obligația de restituire a îmbogățirii se extinde asupra fructelor și folosinței îmbogățirii sau, dacă este mai mică, asupra economisirii rezultate din fructe sau folosință.

(2) Cu toate acestea, dacă persoana îmbogățită obține fructele sau folosința cu rea-credință, restituirea îmbogățirii se extinde asupra fructelor și folosinței chiar dacă economisirea este mai mică decât valoarea fructelor sau a folosinței.

Secțiunea a 6-a **Mijloacele juridice de apărare**

Articolul 1397⁷. Diminuarea îmbogățirii

(1) Persoana îmbogățită nu este obligată să restituie îmbogățirea în măsura în care ea a suportat un dezavantaj prin dispunerea de îmbogățire sau în altă formă prevăzută la art.1395 (diminuarea îmbogățirii), cu excepția cazului în care persoana îmbogățită ar fi suferit dezavantajul chiar dacă nu obținea îmbogățirea.

(2) Cu toate acestea, diminuarea îmbogățirii nu se ia în considerare:

1) în măsura în care persoana îmbogățită a obținut un substitut;

2) în măsura în care persoana îmbogățită era de rea-credință la momentul diminuării îmbogățirii, cu excepția cazului:

a) când persoana dezavantajată la fel ar fi suferit o diminuare chiar dacă îmbogățirea i-ar fi fost restituită; sau

b) când persoana îmbogățită era de bună-credință la momentul îmbogățirii, diminuarea îmbogățirii a avut loc înainte de scadența obligației de a restitui îmbogățirea și diminuarea îmbogățirii a rezultat din materializarea unui risc care nu poate fi pus pe seama persoanei îmbogățite; sau

3) în măsura în care se aplică prevederile art.1397⁴ alin.(3).

(3) Dacă persoana îmbogățită poate ridica mijlocul de apărare prevăzut de prezentul articol față de persoana dezavantajată ca urmare a dispunerii în folosul unui terț, drepturile persoanei dezavantajate față de acel terț rămân neafectate.

Articolul 1397⁸. Actele juridice încheiate cu bună-credință cu terții

(1) Persoana îmbogățită nu este obligată să întoarcă îmbogățirea dacă:

a) în schimbul acelei îmbogățiri, i-a oferit terțului o altă îmbogățire; și

b) era de bună-credință la acel moment.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu afectează drepturile părții dezavantajate de a recupera bunul de la acel terț pe calea acțiunii în revendicare ori de a recupera bunul în condițiile prezentului capitol.

(3) Dispozițiile alin.(1) nu afectează drepturile acelui terț în caz de evicțiune conform alin.(2).

Articolul 1397⁹. Ilegalitatea

Dacă un contract sau un alt act juridic în al cărui temei s-a obținut îmbogățirea este lovit de nulitate, persoana îmbogățită nu este obligată să restituie îmbogățirea în măsura în care restituirea ar contraveni scopului care stă la baza dispoziției legale încălcate sau principiului de ordine publică ori bunelor moravuri încălcat.

Articolul 1397¹⁰. Restituția bilaterală

În cazul prevăzut la art.1391 alin.(2), dacă ambelor părți le incumbă o obligație de restituire, obligațiile lor sînt corelative.”

620. Denumirea capitolului XXXIV din titlul III va avea următorul cuprins:

„Capitolului XXXIV **RĂSPUNDEREA DELICTUALĂ”.**

621. Denumirea secțiunii 1 din capitolul XXXIV va avea următorul cuprins:

„Secțiunea 1 **Dispoziții generale”.**

622. La articolul 1398 alineatul (4), textul „și dacă fapta autorului nu vine în contradicție cu normele

de etică și morală” se substituie cu textul „ , cu condiția că persoana cunoștea sau trebuia să cunoască consecințele rugăminții sau ale consimțământului, și dacă fapta autorului nu contravine bunelor moravuri”.

623. Articolul 1399 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1399.** Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică și în cazul prejudiciului cauzat în raporturile contractuale, cu excepția cazurilor în care se aplică dispozițiile legale privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică în cazurile în care aplicarea lor contravine altor dispoziții legale.

(3) Dispozițiile prezentului capitol nu exclud aplicarea mijloacelor juridice de apărare pe alte temeiuri legale.”

624. La articolul 1400:

în denumire, cuvântul „Prevenirea” se substituie cu cuvintele „Interzicerea cauzării”;

la alineatul (2), cuvântul „daune” se substituie cu cuvântul „prejudiciu”.

625. Codul se completează cu articolele 1402¹ și 1402² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1402¹.** Protecția interesului public

Obligația de reparare a prejudiciului este exclusă dacă acesta a fost cauzat pentru protecția necesară a valorilor fundamentale într-o societate democratică, în special dacă prejudiciul a fost cauzat prin dezvăluirea informației prin intermediul mass-mediei.

Articolul 1402². Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege

Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau de ordinul superiorului nu îl exonerează de răspundere pe cel care putea să își dea seama de caracterul ilicit al faptei sale săvârșite în asemenea împrejurări.”

626. Articolul 1403 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1403.** Răspunderea comitentului pentru fapta prepusului

(1) Comitentul răspunde de prejudiciul cauzat cu vinovăție, iar în cazurile expres prevăzute de lege, fără vinovăție, de către administratorul, salariatul său sau o altă persoană subordonată comitentului (prepus) în funcțiile care i s-au încredințat.

(2) În cazul în care prepusul a cauzat prejudiciul cu intenție, persoana vătămată poate alege să ceară repararea prejudiciului numai de la comitent, numai de la prepus sau de la ambii în mod solidar.

(3) Comitentul conservă dreptul de regres contra prepusului. Prepusul se poate exonera de răspundere dacă va dovedi că s-a conformat întocmai instrucțiunilor comitentului.

(4) Lipsa discernământului prepusului la momentul săvârșirii faptei ilicite nu exonerează comitentul de răspundere.”

627. La articolul 1404 alineatul (5), textul „ , sau prin omisiunea de a pune în aplicare o lege” se exclude.

628. La articolul 1405 alineatul (1), cuvântul „fizice” se exclude.

629. Articolul 1406:

la alineatul (2), cuvintele „el s-a produs nu din vina lor” se substituie cu cuvintele „și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Persoana obligată să repare prejudiciul conform alin.(1) nu este exonerată de răspundere doar din motivul că nu trăia împreună cu minorul la data cauzării prejudiciului, dacă această împrejurare este imputabilă persoanei obligate.”

630. Articolul 1407:

la alineatul (2), cuvintele „prejudiciul s-a produs nu din vina lor” se substituie cu cuvintele „și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere”, iar în final se introduce textul: „Dispozițiile art.1406 alin.(4) se aplică în mod corespunzător.”

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Obligația părinților (adoptatorilor) sau a curatorului de a repara prejudiciul cauzat de un minor între 14 și 18 ani nu apare dacă minorul a cauzat prejudiciul în calitate sa de prepus al unei alte

persoane, în acest caz aplicându-se dispozițiile art.1403.”

631. La articolul 1408:

în denumire, cuvintele „lipsită de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

alineatele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„(1) Pentru prejudiciul cauzat de o persoană în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară răspunde ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele sau instituția în care este internată, în măsura în care aceștia erau obligați să supravegheze persoana, dacă nu demonstrează că și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere.

(2) Obligația persoanelor indicate la alin.(1) de a repara prejudiciul cauzat de o persoană în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară nu încetează în cazul în care măsura de ocrotire este modificată sau revocată.”

la alineatul (3), textul „tutorele, chemat la răspundere în conformitate cu alin.(1) pentru prejudiciul cauzat vieții și sănătății” se substituie cu textul „ocrotitorul provizoriu, curatorul sau, după caz, tutorele, chemat la răspundere în conformitate cu alin.(1)”, iar după textul „a autorului prejudiciului,” se introduce textul „de gradul de discernământ al autorului,”.

632. La articolul 1409:

în denumire, cuvintele „aflată în imposibilitate de a conștientiza acțiunile sale ori de a le dirija” se substituie cu cuvintele „cu discernământ diminuat”;

la alineatul (1), cuvintele „cu capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia nu s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”, iar cuvintele „acțiunile sale” se substituie cu textul „pe deplin acțiunile sale (discernământ diminuat)”;

la alineatul (2), textul „Dacă prejudiciul este cauzat vieții sau sănătății, instanța” se substituie cu cuvântul „Instanța”, iar după textul „a autorului prejudiciului,” se introduce textul „de gradul de discernământ al autorului,”.

633. Codul se completează cu articolul 1409¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1409¹.** Evenimentul în afara controlului

Persoana nu poartă răspundere dacă prejudiciul este cauzat de către un eveniment anormal care nu poate fi evitat prin măsuri rezonabile, iar riscul nu îi revine acelei persoane.”

634. La articolul 1410 alineatul (1), cuvintele „unei forțe majore” se substituie cu textul „unui eveniment prevăzut la art.1409¹”, iar cuvântul „dauna” se substituie cu cuvântul „prejudiciul”.

635. La articolul 1411 alineatul (1), cuvântul „dauna” se substituie cu cuvântul „prejudiciul”.

636. La articolul 1412 alineatul (2), cuvântul „folosință” se substituie cu cuvântul „posesie”.

637. Articolul 1413 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1413.** Răspunderea în cazul căderii sau scurgerii din construcție

(1) Dacă prejudiciul s-a produs prin faptul că din construcție a căzut ori a curs ceva, răspunde persoana care are construcția în posesie. Această regulă nu se aplică în cazul în care prejudiciul s-a produs din cauza unui eveniment prevăzut la art.1409¹ ori din vina celui prejudiciat.

(2) Pînă la proba contrară, se prezumă că construcția este în posesia proprietarului său.”

638. Codul se completează cu articolele 1413¹–1413⁶ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1413¹.** Abandonarea

Persoana păstrează răspunderea pentru prejudiciul cauzat de o construcție izvor de pericol sportit pe care o abandonează, pînă cînd o altă persoană intră în posesia ei sau obține paza ei juridică ori începe să o exploateze. Această regulă se aplică în mod corespunzător, în măsura în care este rezonabil, celui care are paza animalului.

Articolul 1413². Prejudiciul suferit în urma încrederii în consultație sau informație incorectă

(1) Prejudiciul suferit de o persoană ca urmare a luării de către ea a unei decizii încrezîndu-se, în mod rezonabil, pe o consultație incorectă sau o informație incorectă se repară dacă:

a) consultația sau informația este furnizată de către un profesionist în cadrul activității sale; și

b) cel care a oferit consultația sau informația cunoștea sau trebuia în mod rezonabil să cunoască

că destinatarul consultației sau al informației se va baza pe ea la luarea acelei decizii.

(2) Răspunderea prevăzută de prezentul articol apare doar în măsura în care cel care a furnizat consultația sau informația, cu ocazia furnizării ei, nu și-a limitat sau exclus răspunderea prin declarație expresă față de destinatar.

Articolul 1413³. Prejudiciul suferit prin tulburarea ilegală a activității profesionistului și prejudiciul suferit de consumator ca urmare a concurenței neloiale

(1) Cel care în mod ilegal împiedică sau tulbură activitatea profesionistului este obligat să repare prejudiciul cauzat astfel.

(2) Consumatorul are dreptul la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a concurenței neloiale în cazurile prevăzute de legislația din domeniul concurenței.

Articolul 1413⁴. Cheltuielile suportate de autoritatea publică pentru restabilirea prejudiciului adus mediului

Cheltuielile suportate de autoritatea publică competentă pentru restabilirea elementelor naturale care constituie mediul, cum ar fi aerul, apa, solul, flora și fauna, ca urmare a lezării substanțiale, se repară acelei autorități publice competente.

Articolul 1413⁵. Prejudiciul cauzat prin declarație dolosivă

(1) Prejudiciul cauzat unei persoane ca urmare a declarației dolosive făcute de o altă persoană, prin cuvinte sau comportament, urmează a fi reparat.

(2) Declarația se consideră dolosivă dacă cel care o face știe că ea este falsă și are ca scop de a determina destinatarul să facă o greșeală.

Articolul 1413⁶. Legătura causală

(1) Se consideră că persoana a cauzat prejudiciul dacă el constituie consecința faptei acelei persoane ori consecința izvorului de pericol pentru care acea persoană răspunde conform legii.

(2) În cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății ori al decesului, nu se va lua în cont predispoziția persoanei vătămate la un anumit tip de vătămare sau la o anumită mărime a vătămării.

(3) În cazul în care prejudiciul ar fi putut fi cauzat de una sau mai multe întâmplări pentru care răspund diferite persoane și s-a stabilit că prejudiciul a fost cauzat de una din acele întâmplări, însă nu s-a stabilit din cauza căreia anume, se prezumă, pînă la proba contrară, că prejudiciul a fost cauzat de către fiecare persoană care răspunde pentru cel puțin una din acele întâmplări.”

639. Articolul 1414 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1414.** Răspunderea pentru prejudiciul cauzat în comun

(1) Dacă prejudiciul a fost cauzat în comun de mai mulți participanți, aceștia poartă răspundere solidară.

(2) Se consideră participant nu doar autorul faptei cauzatoare de prejudicii, ci și cel care l-a instigat sau l-a susținut, precum și cel care a beneficiat în mod conștient de un folos în urma prejudiciului cauzat altuia (participanți).

(3) În cazul acțiunii în regres, partea fiecărui participant din obligația solidară este proporțională contribuției sale la săvîrșirea faptei ilicite dacă aceasta poate fi determinată.”

640. Articolul 1415:

la alineatul (3), după textul „Părinții (adoptatorii),” se introduce textul „ocrotitorii provizorii,” iar cuvintele „lipsită de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Persoana care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei contribuții la cauzarea prejudiciului.”

641. Articolul 1416 va avea următorul cuprins:

„Articolul 1416. Modul de reparare a prejudiciului

(1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu puțință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească.

(2) În cazul deteriorării unui bun, despăgubirea va fi egală cu pierderea valorii bunului și nu a costului reparației dacă costul reparației depășește disproporționat pierderea valorii. Această regulă se aplică animalelor doar dacă aceasta este oportună, având în vedere scopul pentru care animalul este ținut.

(3) Despăgubirea se stabilește sub forma unei sume globale sau, dacă prejudiciul are caracter continuu, sub forma unei prestații periodice. În cazul în care se stabilește o despăgubire sub forma prestației periodice, debitorul poate fi obligat la constituirea unei garanții.

(4) Persoana vătămată nu este ținută să demonstreze că a cheltuit suma despăgubirii în scopul reparării prejudiciului.

(5) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau stinsă dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micșorat ori a încetat.

(6) Autorul faptei ilicite datorează de asemenea dobândă de întârziere la rata determinată conform art.623²⁰ începând cu data primirii de către persoana care răspunde de prejudiciu a somației de la partea vătămată. Dobânda de întârziere se calculează din suma despăgubirii sau, în caz de reparare în natură a prejudiciului, din valoarea acelei reparații.”

642. Articolul 1417:

la alineatul (3), cuvintele „lipsite de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „în privința căreia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Este exclusă repararea prejudiciului cauzat fără intenție de către un participant altuia, în decursul săvârșirii unei fapte ilicite față de un terț, dacă aceasta contravine ordinii publice.”

643. Codul se completează cu articolul 1417¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 1417¹. Răspunderea pentru cheltuielile de prevenire

Persoana care a suportat în mod rezonabil cheltuieli sau un alt prejudiciu pentru a preveni prejudicierea sa iminentă ori pentru a limita mărimea sau gravitatea prejudiciului suferit are dreptul la rambursarea acestora de la persoana care ar fi răspuns dacă prejudiciul apărea.”

644. Articolul 1418:

la alineatul (2), textul „salariului (venitului) nerealizat” se substituie cu cuvintele „salariului sau venitului ratat”, iar cuvântul „legii” se substituie cu textul „art.1418¹ și 1418²”;

la alineatul (3), textul „salariului nerealizat (venitului ratat)” se substituie cu cuvintele „salariului sau venitului ratat”;

la alineatul (4), după textul „prezentul articol,” se introduce textul „cu art.1418¹ și 1418²,”;

articolul se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Răspunderii pentru prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății i se aplică dispozițiile legale privind răspunderea extracontractuală, chiar dacă prejudiciul a fost cauzat cu ocazia executării unei obligații contractuale. Cu toate acestea, persoana vătămată poate invoca stipulațiile contractului dacă acestea îi sînt mai favorabile decît dispozițiile privind răspunderea extracontractuală.”

645. Codul se completează cu articolele 1418¹ și 1418² cu următorul cuprins:

„Articolul 1418¹. Determinarea despăgubirii pentru salariul sau venitul ratat

(1) Despăgubirea pentru salariul sau venitul ratat se stabilește pe baza venitului mediu lunar net din muncă sau altă activitate a persoanei vătămate din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacității sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ținîndu-se seama de calificarea profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.

(2) Cu toate acestea, dacă persoana vătămată face dovada posibilității obținerii unui salariu sau venit mai mare în baza unui contract încheiat în ultimul an, iar acesta nu a fost pus în executare, se va ține seama în determinarea despăgubirii de aceste venituri.

(3) Dacă persoana vătămată nu avea o calificare profesională și nici nu era în curs să o primească, despăgubirea va fi egală cu suma brută a salariului minim pe țară stabilit de Guvern.

Articolul 1418². Vătămarea minorului

(1) Dacă persoana vătămată este un minor, despăgubirea stabilită potrivit art.1418¹ alin.(1) va fi datorată de la data cînd, în mod normal, minorul și-ar fi terminat pregătirea profesională pe care o primea.

(2) Pînă la acea dată, dacă minorul avea un salariu sau venit la momentul vătămării, despăgubirea se va determina pe baza salariului sau venitului de care a fost lipsit ori, dacă nu avea un salariu sau venit, potrivit art.1418¹, care se aplică în mod corespunzător. Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data cînd minorul a împlinit vîrsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă sau desfășura activitatea respectivă aducătoare de venit.”

646. Articolul 1419:

la alineatele (1) și (2), după cuvintele „dreptul la despăgubire” se introduc cuvintele „pentru pierderea întreținătorului”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile persoanei îndreptățite, precum și de veniturile pe care, în mod normal, defunctul le-ar fi avut pe perioada pentru care se acordă despăgubirea. Dispozițiile art.1418–1418² se aplică în mod corespunzător.”

647. Codul se completează cu articolele 1419¹ și 1419² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1419¹**. Repararea prejudiciului suferit de terți

(1) Prejudiciul cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății cuprinde și cheltuielile medicale suportate în mod rezonabil de către cei apropiați persoanei vătămate în folosul ei.

(2) În cazul decesului persoanei ca urmare a vătămării sănătății, prejudiciul patrimonial cauzat la momentul decesului devine prejudiciul patrimonial al succesorilor defunctului.

(3) Prejudiciul moral suferit de o persoană fizică ca urmare a vătămării grave a integrității corporale sau a altei vătămări a sănătății ori a decesului unei alte persoane se repară dacă, la momentul vătămării sau decesului, acea persoană fizică se afla într-o relație deosebit de personală cu persoana vătămată sau decedată.

(4) Dreptul la despăgubirea prejudiciului moral se transmite la succesori numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

(5) Cel care răspunde de prejudiciu poate invoca față de terții prevăzuți la alin.(1)–(3) toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica față de persoana a cărei sănătatea a fost vătămată sau care a decedat.

Articolul 1419². Repararea prejudiciului biologic cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății

(1) În cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății, pe lîngă repararea prejudiciului patrimonial și celui moral, se va plăti o despăgubire separată pentru însăși vătămare (prejudiciul biologic).

(2) Vătămarea sănătății cuprinde și vătămarea sănătății mintale doar dacă ea se manifestă printr-o maladie sau o stare care necesită asistență ori un serviciu medical.”

648. Articolul 1422:

la alineatul (1), textul „(suferințe psihice sau fizice)” se exclude, cuvîntul „legislație” se substituie cu cuvîntul „lege”, iar cuvintele „echivalent bănesc” – cu cuvintele „plata de despăgubiri”;

articolul se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut

de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

649. Articolul 1423 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1423.** Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral

(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

650. Articolul 1424:

la alineatul (1), cuvîntul „Acțiunea” se substituie cu textul „Dacă legea nu prevede astfel, acțiunea”; alineatul (3) se abrogă.

651. Secțiunea 1 din capitolul XXXIV se completează cu articolul 1424¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1424¹.** Excluderea sau limitarea răspunderii prin act juridic

(1) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea intenționată a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată. Dispozițiile art.1398 alin.(4) rămîn aplicabile.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, răspunderea pentru cauzarea din culpă gravă a prejudiciului nu poate fi exclusă sau limitată în privința vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății ori a decesului, precum și în alte cazuri în care excluderea sau limitarea răspunderii contravine legii sau buneii-credințe.

(3) Răspunderea apărută în alte cazuri decît cele prevăzute la alin.(1) și (2) poate fi exclusă sau limitată prin act juridic dacă legea nu prevede altfel.”

652. Capitolul XXXIV din titlul III se completează cu secțiunea a 3-a cu următorul cuprins:

„**Secțiunea a 3-a**

Răspunderea pentru dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale

Articolul 1431¹. Răspunderea pentru dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale

(1) Cel care a dobîndit, a utilizat sau a divulgat în mod ilegal un secret comercial (făptuitor) este obligat să repare prejudiciul patrimonial și moral cauzat persoanei fizice sau juridice care deține controlul legal asupra aceluși secret comercial (deținător al secretului comercial), în condițiile prezentei secțiuni.

(2) Deținătorul secretului comercial are dreptul să exercite mijloacele juridice de apărare prevăzute de prezenta secțiune și de alte dispoziții legale pentru a preveni dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor lui comerciale sau pentru a obține reparație în urma unor astfel de fapte.

(3) În sensul prezentei secțiuni, se consideră secrete comerciale informațiile care îndeplinesc cumulativ următoarele cerințe:

a) sînt secrete în sensul că nu sînt, ca întreg sau astfel cum se prezintă sau se articulează elementele acestora, cunoscute la nivel general sau ușor accesibile persoanelor din cercurile care se ocupă, în mod normal, de tipul de informații în cauză;

b) au valoare comercială prin faptul că sînt secrete;

c) au făcut obiectul unor măsuri rezonabile, în circumstanțele date, luate de către persoana care deține în mod legal controlul asupra informațiilor respective, pentru a fi păstrate secrete.

(4) În cazul în care autorizarea comercializării produselor farmaceutice sau a produselor chimice pentru agricultură care conțin preparate chimice noi este condiționată de comunicarea de date nedivulgabile rezultate din încercări sau de alte date nedivulgabile a căror stabilire cere un efort considerabil, aceste date sînt protejate atît contra exploatării lor neloiale în comerț, cît și contra divulgării, cu excepția cazurilor cînd divulgarea este necesară pentru protecția publicului sau cînd sînt luate măsuri pentru a asigura protejarea datelor respective contra exploatării lor neloiale în comerț.

Articolul 1431². Dobîndirea, utilizarea și divulgarea legală de secrete comerciale

(1) Dobîndirea unui secret comercial este considerată legală în cazul în care secretul comercial este obținut prin oricare dintre următoarele mijloace:

- a) descoperirea sau crearea independentă;
- b) analiza, studierea, dezasamblarea sau testarea unui produs sau a unui obiect care a fost făcut public sau care se află în mod legal în posesia celui care a dobîndit informațiile și căruia nu i se aplică nicio obligație valabilă din punct de vedere legal de a limita dobîndirea secretului comercial;
- c) exercitarea dreptului salariaților sau al reprezentanților salariaților la informare și la consultare în conformitate cu legislația;
- d) orice altă practică care, în circumstanțele date, este conformă cu practicile comerciale loiale.

(2) Dobîndirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial este considerată legală în măsura în care o astfel de dobîndire, utilizare sau divulgare este impusă sau permisă în temeiul legislației.

Articolul 1431³. Dobîndirea, utilizarea și divulgarea ilegală de secrete comerciale

(1) Dobîndirea unui secret comercial fără consimțămîntul deținătorului secretului comercial este considerată ilegală ori de cîte ori este efectuată prin:

- a) accesul neautorizat, însușirea sau copierea oricăror documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice care se află în mod legal sub controlul deținătorului secretului comercial și care conțin secretul comercial sau din care poate fi dedus secretul comercial;
- b) orice alt comportament care, în circumstanțele date, contravine practicilor comerciale loiale.

(2) Utilizarea sau divulgarea unui secret comercial este considerată ilegală ori de cîte ori este săvîrșită, fără consimțămîntul deținătorului secretului comercial, de către o persoană care îndeplinește oricare dintre următoarele condiții:

- a) a dobîndit secretul comercial în mod ilegal;
- b) încalcă un contract de confidențialitate sau orice altă obligație de a nu divulga secretul comercial;
- c) încalcă o obligație contractuală sau de altă natură care limitează utilizarea secretului comercial.

(3) Dobîndirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial este, de asemenea, considerată ilegală atunci cînd o persoană, în momentul dobîndirii, utilizării sau divulgării, avea cunoștința sau ar fi trebuit să aibă cunoștința, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost obținut, direct sau indirect, de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal în sensul alin.(2).

(4) Producerea, oferirea sau introducerea pe piață a mărfurilor care încalcă secretul comercial ori importul, exportul sau depozitarea unor astfel de mărfuri în aceste scopuri este, de asemenea, considerată drept o utilizare ilegală a unui secret comercial atunci cînd persoana care desfășoară astfel de activități avea cunoștința sau ar fi trebuit să aibă cunoștința, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost utilizat în mod ilegal în sensul alin.(2).

(5) În sensul prezentei secțiuni, se consideră mărfuri care încalcă secretul comercial mărfurile a căror concepere, caracteristici, funcționare, proces de producție sau comercializare beneficiază în mod semnificativ de secrete comerciale dobîndite, utilizate sau divulgate în mod ilegal.

Articolul 1431⁴. Excluderea mijloacelor juridice de apărare

(1) Deținătorul secretului comercial nu poate invoca un mijloc juridic de apărare a secretului comercial în cazul în care presupusa dobîndire, utilizare sau divulgare a secretului comercial a avut loc

în oricare dintre următoarele cazuri:

a) pentru exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut de legislație și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv pentru respectarea libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă;

b) pentru dezvăluirea unei abateri, a unei fapte reprobabile sau a unei activități ilegale, cu condiția ca făptuitorul să fi acționat în scopul protejării interesului public general;

c) divulgarea de către salariați reprezentanților acestora ca parte a exercitării legitime de către reprezentanții respectivi a funcțiilor lor în conformitate cu legislația, cu condiția ca divulgarea să fi fost necesară pentru această exercitare legitimă;

d) în scopul protejării unui interes legitim recunoscut de lege.

(2) Acțiunile prin care se apără dreptul asupra secretului comercial sînt supuse termenului general de prescripție extintivă.

Articolul 1431⁵. Mijloacele juridice de apărare corective ale deținătorului secretului comercial

(1) În cazul dobîndirii, utilizării sau divulgării ilegale a unui secret comercial, deținătorul secretului comercial poate exercita față de făptuitor unul sau mai multe dintre următoarele mijloace:

a) încetarea sau, după caz, interzicerea utilizării sau divulgării secretului comercial;

b) interdicția de a fabrica, a oferi, a introduce pe piață sau a utiliza mărfuri care încalcă secretul comercial ori de a importa, a exporta sau a depozita astfel de mărfuri în aceste scopuri;

c) adoptarea mijloacelor corective corespunzătoare cu privire la mărfurile care încalcă secretul comercial;

d) distrugerea parțială sau totală a oricărui document, obiect, material, substanță sau fișier electronic care conține sau încorporează secretul comercial ori, după caz, predarea integrală sau parțială către reclamant a respectivelor documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice.

(2) Mijloacele corective menționate la alin.(1) lit.c) cuprind:

a) retragerea mărfurilor care încalcă secretul comercial;

b) eliminarea caracteristicilor ilicite ale mărfurilor care încalcă secretul comercial;

c) distrugerea mărfurilor care încalcă secretul comercial sau, după caz, retragerea lor de pe piață, cu condiția ca retragerea să nu aducă atingere protecției secretului comercial în cauză.

(3) În cazul în care a dispus retragerea de pe piață a mărfurilor care încalcă secretul comercial, instanța de judecată poate să dispună, la cererea deținătorului secretului comercial, ca mărfurile respective să fie predate deținătorului sau organizațiilor caritabile.

(4) Instanța de judecată dispune ca mijloacele menționate la alin.(1) lit.c) și d) să fie puse în aplicare pe cheltuiala făptuitorului, cu excepția cazului în care există motive specifice pentru a nu dispune acest lucru. Mijloacele respective nu aduc atingere despăgubirilor care ar putea fi datorate deținătorului secretului comercial ca urmare a dobîndirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

Articolul 1431⁶. Condițiile de aplicare a mijloacelor juridice de apărare, garanții și mijloace alternative

(1) La dispunerea mijloacelor juridice de apărare prevăzute la art.1431⁵ și pentru evaluarea proporționalității acestora, instanța de judecată trebuie să țină seama de circumstanțele specifice ale cazului incluzînd, după caz:

a) valoarea sau alte trăsături specifice ale secretului comercial;

b) măsurile luate în vederea protejării secretului comercial;

c) comportamentul făptuitorului în dobîndirea, utilizarea sau divulgarea secretului comercial;

d) impactul utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial;

e) interesele legitime ale părților și impactul pe care dispunerea sau respingerea mijloacelor l-ar putea avea asupra părților;

f) interesele legitime ale terților;

g) interesul public; și

h) protejarea drepturilor fundamentale.

(2) În cazul în care instanța de judecată limitează durata mijloacelor menționate la art.1431⁵ alin.(1) lit.a) și b), această durată trebuie să fie suficientă pentru a elimina orice avantaj comercial sau economic pe care făptuitorul l-ar fi putut obține în urma dobândirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

(3) La cererea făptuitorului, instanța de judecată dispune revocarea mijloacelor menționate la art.1431⁵ alin.(1) lit.a) și b) dacă informațiile în cauză nu mai îndeplinesc cerințele prevăzute la art.1431¹ alin.(3) din motive care nu pot fi imputate direct sau indirect făptuitorului.

(4) La cererea persoanelor pasibile a fi supuse mijloacelor prevăzute la art.1431⁵, instanța de judecată poate dispune plata unor despăgubiri în folosul deținătorului secretului comercial în locul dispunerii mijloacelor respective dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) persoana respectivă, în momentul utilizării sau divulgării, nu avea cunoștință și nu ar fi avut motive, în circumstanțele date, să ia cunoștință de faptul că secretul comercial a fost obținut de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal;

b) dispunerea mijloacelor respective ar produce prejudicii disproporționate persoanei în cauză; și

c) despăgubirea deținătorului secretului comercial pare satisfăcătoare în mod rezonabil.

(5) Atunci cînd se dispune plata de despăgubiri în locul dispunerii unui mijloc juridic de apărare menționat la art.1431⁵ alin.(1) lit.a) și b), despăgubirile nu vor depăși cuantumul redevențelor sau al drepturilor care ar fi fost datorate dacă persoana în cauză ar fi solicitat autorizația de a utiliza secretul comercial respectiv pentru perioada de timp în care s-ar fi putut interzice utilizarea secretului comercial.

Articolul 1431⁷. Determinarea mărimii despăgubirilor

(1) Făptuitorul care știa sau ar fi trebuit să știe că săvîrșește dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial este obligat să plătească deținătorului secretului comercial despăgubiri care corespund prejudiciului real suferit ca urmare a dobîndirii, utilizării sau divulgării ilegale a secretului comercial.

(2) Dispozițiile Codului muncii prin care se limitează răspunderea salariatului față de angajator în ceea ce privește despăgubirile pentru dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial al angajatorului se aplică în cazul în care salariatul a acționat fără intenție.

(3) La stabilirea mărimii despăgubirilor menționate la alin.(1), instanța de judecată trebuie să ia în considerare toți factorii corespunzători, cum ar fi consecințele economice negative asupra deținătorului secretului comercial, inclusiv profitul ratat de acesta, beneficiile necuvenite realizate de făptuitor și, dacă este cazul, orice alt element în afara factorilor economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat deținătorului secretului comercial prin dobîndirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretului comercial.

(4) Cu titlu de alternativă la modul de determinare menționat la alin.(3), instanța de judecată poate stabili, în cazuri adecvate, o mărime forfetară a despăgubirilor pe baza unor elemente cum ar fi, cel puțin, valoarea redevențelor sau a drepturilor care ar fi fost datorate dacă făptuitorul ar fi solicitat autorizarea de a utiliza secretul comercial în cauză.

Articolul 1431⁸. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni nu aduc atingere:

a) exercitării dreptului la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut de legislație și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv respectării libertății și pluralismului mijloacelor de informare în masă;

b) aplicării dispozițiilor legale care le impun deținătorilor de secrete comerciale să divulge informații, inclusiv secrete comerciale, din rațiuni de interes public, publicului ori autorităților administrative sau judiciare în vederea exercitării atribuțiilor autorităților respective;

c) aplicării dispozițiilor legale care impun sau permit autorităților publice să divulge informațiile furnizate de societăți pe care respectivele autorități le dețin în temeiul obligațiilor și prerogativelor stabilite de legislație și în conformitate cu acestea;

d) autonomiei partenerilor sociali și dreptului acestora de a încheia acorduri colective, în

conformitate cu legea.

(2) Nicio dispoziție a prezentei secțiuni nu trebuie înțeleasă ca oferind vreun temei pentru limitarea mobilității salariaților. În special, în legătură cu exercitarea acestei mobilități, dispozițiile prezentei secțiuni nu oferă niciun temei pentru:

a) limitarea utilizării de către salariați a informațiilor care nu constituie secret comercial în sensul prezentei secțiuni;

b) limitarea utilizării de salariați a experienței și a competențelor dobândite în mod onest ca urmare a desfășurării normale a activității lor profesionale;

c) impunerea oricărei restricții suplimentare salariaților în cadrul contractelor lor de muncă, altele decât restricțiile impuse în conformitate cu dispozițiile legale.”

653. Cartea a treia se completează cu titlul IV cu următorul cuprins:

„TITLUL IV FIDUCIA

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1431⁹. Noțiunea

Fiducia este un raport juridic în care o parte (fiduciar) este obligată să devină titularul unei mase patrimoniale (masă patrimonială fiduciară), să o administreze și să dispună de ea, în conformitate cu condițiile care guvernează raportul (condiții ale fiduciei), în folosul unui beneficiar sau pentru a promova un scop de utilitate publică.

Articolul 1431¹⁰. Părțile fiduciei

(1) Sînt părți ale fiduciei constituitorul, fiduciarul, beneficiarul și asistentul fiduciei.

(2) Constitutor este persoana care constituie o fiducie și transmite fiduciarului titlul asupra drepturilor aduse ca aport la masa patrimonială fiduciară.

(3) Beneficiar este persoana care, potrivit condițiilor fiduciei, are dreptul la beneficiu din masa patrimonială fiduciară sau are vocația la un asemenea beneficiu.

(4) Asistent al fiduciei este persoana care, potrivit condițiilor fiduciei, are dreptul de a desemna sau a revoca fiduciarul ori de a-și da consimțămîntul la renunțarea fiduciarului, precum și alte discreții și împuterniciri prevăzute expres.

(5) Dacă prezentul titlu nu prevede altfel:

a) constitutorul poate fi de asemenea fiduciar și/sau beneficiar;

b) fiduciarul poate fi de asemenea beneficiar; și

c) oricare dintre părțile la fiducie poate fi de asemenea asistent al fiduciei.

(6) O fiducie poate avea unul sau mai mulți constitutori, fiduciar, beneficiari și asistenți ai fiduciei, atît inițiali, cît și subsecvenți.

(7) Dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel, trimiterea la o parte (sau cel care a încetat să fie parte) a unei fiducii se consideră o trimitere și la succesorii persoanei respective dacă acea parte a decedat.

(8) Raporturilor dintre părțile fiduciei nu li se aplică legislația muncii.

Articolul 1431¹¹. Pluralitatea de fiduciar

(1) În cazul în care există mai mulți fiduciar, obligațiile lor sînt solidare.

(2) În cazul în care drepturile fiduciei sînt transmise mai multor fiduciar împreună, bunurile sînt deținute în devălmășie, iar creanțele sînt deținute cu titlu de creditori solidari.

(3) În cazul în care există mai mulți fiduciar, cerința de a notifica fiduciarul este îndeplinită prin notificarea oricăruia dintre ei, însă notificarea privitoare la schimbarea fiduciarilor trebuie dată fiduciarului care va continua să fie fiduciar după ce schimbarea va produce efect.

Articolul 1431¹². Persoanele îndreptățite să ceară executarea obligațiilor fiduciarului

(1) Beneficiarul are dreptul să ceară executarea obligațiilor fiduciarului în măsura în care ele se referă la dreptul beneficiarului la beneficiu sau vocația la beneficiu.

(2) Pot să ceară executarea obligațiilor fiduciarului în cazul fiduciei de promovare a utilității publice:

- a) funcționarul public sau autoritatea publică competentă conform legii; și
- b) oricare altă persoană care are interes suficient în executarea obligațiilor.

(3) Fiduciarul poate cere executarea obligațiilor unui cofiduciar.

Articolul 1431¹³. Beneficiarul și beneficiul

(1) Persoana este beneficiar și are dreptul la beneficiu dacă condițiile fiduciei obligă fiduciarul în anumite circumstanțe să dispună de toată masa patrimonială fiduciară sau de o parte din ea așa încât să confere un beneficiu acelei persoane.

(2) Persoana este beneficiar și are vocația la beneficiu dacă condițiile fiduciei permit fiduciarului în anumite circumstanțe să dispună de toată masa patrimonială sau de o parte din ea așa încât să confere un beneficiu acelei persoane, însă faptul dacă acea persoană urmează să obțină un beneficiu depinde de discreția fiduciarului sau a unei alte persoane.

(3) Vocația beneficiarului la beneficiu devine un drept la beneficiu dacă fiduciarul notifică beneficiarul despre decizia de a-i conferi beneficiul în conformitate cu condițiile fiduciei care guvernează vocația.

(4) Nu constituie drept la beneficiu dreptul de rambursare al fiduciarului față de masa patrimonială fiduciară.

(5) Dreptul la beneficiu al beneficiarului devine irevocabil din momentul acceptării lui. Acceptarea se prezumă în unul din următoarele cazuri:

a) beneficiarul este parte la contractul de fiducie sau a contrasemnat declarația unilaterală de constituire a fiduciei;

b) beneficiarul exercită acte care în mod neîndoielnic indică voința de a fi beneficiar;

c) fiducia este cu scop de garanție;

d) beneficiarul este minor sau adult ocrotit printr-o măsură de ocrotire contractuală sau judiciară.

(6) Dacă beneficiarul nu a acceptat și nici nu se poate prezuma că a acceptat conform alin.(5), fiduciarul îi poate fixa, prin notificare scrisă, un termen rezonabil pentru acceptare. Dacă nu a acceptat în termenul rezonabil, se va considera că persoana a renunțat la dreptul la beneficiu.

(7) Beneficiul poate consta în orice folos pentru beneficiar, cum ar fi:

a) dobândirea titlului asupra masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea;

b) constituirea unui drept limitat asupra masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea;

c) primirea veniturilor obținute din investirea masei patrimoniale.

(8) În cazul fiduciei cu scop de garanție, beneficiul poate consta într-o prestație care satisface, în natură sau prin echivalent, obligația oricărei persoane față de beneficiar garantată prin fiducie (obligație garantată), inclusiv:

a) dobândirea masei patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea de către beneficiarul care este creditor în contul stingerii obligației garantate;

b) vânzarea bunurilor ori urmărirea creanțelor din masa patrimonială fiduciară și îndreptarea produsului vânzării către stingerea obligației garantate;

c) exercitarea și urmărirea dreptului de garanție din masa patrimonială fiduciară și îndreptarea produsului vânzării către stingerea obligației garantate.

(9) În cazul desemnării mai multor beneficiari, ei au dreptul la beneficii egale dacă nu s-a prevăzut altfel. Cu toate acestea, în cazul în care unul dintre ei nu acceptă sau renunță la dreptul la beneficiu sau unul dintre ei încetează să existe și s-a interzis transmiterea beneficiului la succesori, cotele celorlalți beneficiari se majorează proporțional, cu excepția cazului în care s-a prevăzut modalitatea de numire a unui beneficiar de substituție.

(10) Dacă niciunul dintre beneficiari nu acceptă, toți renunță sau toți încetează să existe și s-a interzis transmiterea beneficiului la succesori, beneficiar este constituitorul ori, după caz, succesorii săi.

Articolul 1431¹⁴. Caracterul imperativ al dispozițiilor legale

(1) Dacă în prezentul titlu nu s-a prevăzut altfel în mod expres, dispozițiile prezentului titlu sînt imperative sub sancțiunea nulității absolute.

(2) În măsura prevăzută de lege, împuternicirile instanței de judecată prevăzute în prezentul titlu pot fi exercitate de autoritatea publică competentă conform legii, dar nu pot fi exercitate de instanța arbitrală.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu împiedică supunerea litigiilor izvorîte din fiducie arbitrajului.

Articolul 1431¹⁵. Prioritatea altor dispoziții legale

(1) Fiducia în scop de garanție este supusă dispozițiilor legale privind garanțiile reale și, în completare, dispozițiilor prezentului titlu.

(2) Dispozițiile prezentului titlu se aplică raporturilor juridice de fiducie pe piața de capital în măsura în care nu contravin [Legii nr.171/2012](#) privind piața de capital.

Capitolul II

MASA PATRIMONIALĂ FIDUCIARĂ

Articolul 1431¹⁶. Efectele juridice speciale ale fiduciei

(1) Masa patrimonială fiduciară reprezintă o masă patrimonială distinctă de patrimoniul propriu al fiduciarului (masă patrimonială personală a fiduciarului) și de oricare alte mase patrimoniale fiduciare al căror titular este fiduciarul.

(2) Masa patrimonială fiduciară poate cuprinde dreptul de proprietate și alte drepturi reale asupra banilor și altor bunuri, drepturi de creanță de orice natură, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare (drepturi ale fiduciei).

(3) Nu pot constitui drepturi ale fiduciei drepturile inalienabile.

(4) Masa patrimonială fiduciară cuprinde de asemenea datoriile fiduciei (art.1431²³).

(5) Parte a masei patrimoniale fiduciare semnifică o cotă din masa patrimonială fiduciară, unul sau mai multe drepturi ale fiduciei sau o cotă din dreptul fiduciei.

Articolul 1431¹⁷. Constituirea ori transmiterea titlului în folosul fiduciarului

(1) Un drept devine drept al fiduciei și intră în masa patrimonială fiduciară prin constituirea sau, după caz, transmiterea titlului asupra lui în folosul fiduciarului conform formalităților de publicitate ori altor formalități prevăzute de lege, după natura dreptului.

(2) Persoana care deține un drept în calitate de fiduciar se consideră dobînditor cu titlu oneros al drepturilor fiduciei chiar dacă fiduciarul este și beneficiar.

Articolul 1431¹⁸. Adăugările la masa patrimonială fiduciară

(1) După constituirea fiduciei, un drept susceptibil de a face parte din masa patrimonială fiduciară devine parte din ea dacă titlul asupra lui este dobîndit de către fiduciar:

a) prin executarea obligațiilor fiduciarului;

b) cu titlu de adăugare la masa patrimonială fiduciară sau prin folosința masei, inclusiv fructele drepturilor fiduciei și drepturile care substituie drepturile fiduciei;

c) prin folosința informației sau a unei oportunități obținute în calitate de fiduciar dacă folosința nu corespunde condițiilor fiduciei; sau

d) în locul unui drept al fiduciei de care fiduciarul a dispus prin încălcarea condițiilor fiduciei.

(2) Pe durata fiduciei constituitorul poate adăuga drepturi la masa patrimonială fiduciară cu respectarea dispozițiilor legale privind constituirea unei asemenea fiducii.

(3) În cazul în care există mai mulți fiduciar, un drept poate deveni parte din masa patrimonială fiduciară în temeiul prezentului articol fără a fi dobîndit de toți fiduciarii.

Articolul 1431¹⁹. Excluderea din masa patrimonială fiduciară

(1) Un drept încetează să fie parte din masa patrimonială fiduciară atunci cînd fiduciarul încetează

a fi titularul lui.

(2) Cu toate acestea, beneficiarul poate revendica un drept al fiduciei de la dobânditorul care a cunoscut sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască că fiduciarul dispune de dreptul fiduciei contrar condițiilor fiduciei.

(3) În cazul în care există mai mulți fiduciar, un drept rămîne parte din masa patrimonială fiduciară atît timp cît el aparține cel puțin unuia dintre fiduciar în calitate de fiduciar.

Articolul 1431²⁰. Amestecarea masei patrimoniale fiduciare cu alte drepturi

(1) Dacă dreptul fiduciei este amestecat cu un alt drept care aparține fiduciarului în asemenea mod că dreptul fiduciei nu mai poate fi identificat, pentru a determina cota din amestec care este afectată fiduciei se aplică dispozițiile în materie de confuziune (art.330 alin.(7)) ca și cum dreptul fiduciei și celălalt drept ar avea titulari diferiți.

(2) Dacă celălalt drept face parte din patrimoniul personal al fiduciarului, pierderea, distrugerea, deteriorarea sau orice altă reducere a amestecului va fi din contul cotei personale a fiduciarului.

Articolul 1431²¹. Opozabilitatea fiduciei

(1) Apartenența unui drept deținut de fiduciar la o masă patrimonială fiduciară este opozabilă în măsura în care:

a) în raport cu dreptul fiduciei înregistrat într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv, fiducia asupra dreptului respectiv era înregistrată în același registru;

b) în raport cu dreptul fiduciei pentru care legea nu prevede o formalitate de publicitate, fiducia era înregistrată în registrul garanțiilor reale mobiliare. În acest caz, înregistrarea poate arăta ca obiect al fiduciei un drept fiduciar sau poate descrie întreaga masă patrimonială ori o parte din ea.

(2) Chiar dacă nu s-au îndeplinit formalitățile de publicitate indicate la alin.(1), apartenența unui drept deținut de fiduciar la o masă patrimonială fiduciară este opozabilă:

a) față de persoana căreia această apartenență îi era cunoscută pe altă cale;

b) dacă banii care fac obiectul dreptului sînt înscriși la soldul unui cont bancar fiduciar;

c) dacă instrumentele financiare care fac obiectul dreptului sînt înscrise la un cont fiduciar ținut, în calitate de fiduciar, de către entitatea abilitată de legislația în domeniul pieței de capital.

(3) Dacă condițiile fiduciei cuprind o interdicție convențională de înstrăinare sau grevare a unui drept al fiduciei ori dacă fiduciarul este obligat, în anumite circumstanțe, să transmită titlul asupra unui drept al fiduciei unui anumit beneficiar, aceste grevări sînt opozabile dacă s-a îndeplinit formalitatea de publicitate a grevării prevăzută de lege, după natura bunului, ori dacă terțul a cunoscut pe altă cale împrejurarea dată.

(4) Fiduciarul este obligat să asigure îndeplinirea și menținerea formalităților de opozabilitate conform prezentului articol.

(5) Modul de înregistrare, modificare și radiere a fiduciei în registrul garanțiilor reale mobiliare, conform alin.(1) lit.b), este stabilit prin hotărîre de Guvern.

Articolul 1431²². Protecția masei patrimoniale fiduciare

(1) În măsura în care fiducia le este opozabilă:

a) creditorii personali ai fiduciarului nu pot urmări masa patrimonială fiduciară, nici în cadrul procesului de insolvență a fiduciarului, nici în afara lui;

b) soțul fiduciarului nu dobîndește vreun titlu asupra masei patrimoniale fiduciare;

c) succesorii fiduciarului nu au dreptul la niciun beneficiu din masa patrimonială fiduciară.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu interzic ca persoanele menționate să fie desemnate în calitate de beneficiari conform regulilor comune.

Articolul 1431²³. Datoriile fiduciei

(1) O obligație este o datorie a fiduciei dacă ea este asumată de către fiduciar:

a) în calitatea sa de titular al dreptului fiduciei;

- b) pentru atingerea scopurilor fiduciei, într-un mod care corespunde condițiilor fiduciei;
  - c) prin contract cu titlu oneros sau alt act juridic cu titlu oneros, dezvăluind cocontractantului că acționează ca fiduciar. Cu toate acestea, obligația rezultată dintr-un contract sau alt act cu titlu gratuit încheiat de fiduciar este de asemenea o datorie a fiduciei dacă cocontractantul nu cunoștea și nici nu putea, în mod rezonabil, să cunoască că obligația este asumată contrar condițiilor fiduciei;
  - d) în rezultatul unei acțiuni sau inacțiuni săvârșite în legătură cu administrarea ori dispunerea de masa patrimonială fiduciară sau în legătură cu executarea unei datorii a fiduciei; sau
  - e) în alte circumstanțe, în legătură esențială cu masa patrimonială fiduciară.
- (2) De asemenea, constituie datorii ale fiduciei obligațiile fiduciarului:
- a) de a oferi beneficiile datorate beneficiarilor conform condițiilor fiduciei;
  - b) de a rambursa, a despăgubi sau a remunera un fost fiduciar.
- (3) Alte obligații ale persoanei care are calitate de fiduciar nu sînt datorii ale fiduciei.

Articolul 1431²⁴. Urmărirea masei patrimoniale fiduciare de către creditorii fiduciei

(1) Creditorul căruia fiduciarul îi datorează o datorie a fiduciei (creditor al fiduciei) asumate de fiduciar în conformitate cu obligațiile sale de fiduciar își poate satisface creanța din contul:

- a) masei patrimoniale fiduciare; și
- b) masei patrimoniale personale a fiduciarului dacă, la momentul asumării datoriei fiduciei, creditorul nu cunoștea și, în mod rezonabil, nu trebuia să cunoască faptul că fiduciarul acționează în calitate de fiduciar sau dacă condițiile fiduciei prevăd obligația fiduciarului de a răspunde subsidiar cu masa patrimonială personală pentru o parte sau pentru toate datoriile fiduciei.

(2) Creditorul fiduciei căruia fiduciarul îi datorează o datorie a fiduciei asumată de fiduciar cu încălcarea obligațiilor sale de fiduciar își poate satisface creanța din contul:

- a) masei patrimoniale personale a fiduciarului; și
- b) masei patrimoniale fiduciare dacă, la momentul asumării datoriei, creditorul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască faptul că fiduciarul acționează în calitate de fiduciar. Această regulă nu se aplică dacă creditorul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască faptul că datoria fiduciei a fost asumată cu încălcarea obligațiilor de către fiduciar.

(3) Fiduciarul are drept de rambursare față de masa patrimonială fiduciară în privința datoriei satisfăcute conform alin.(1) lit.b).

(4) Fiduciarul va restabili masa patrimonială fiduciară în privința obligației satisfăcute conform dispozițiilor alin.(2) lit.b).

(5) Sarcina probei de a demonstra că creditorul fiduciei cunoștea sau trebuia să cunoască o anumită circumstanță prevăzută de prezentul articol îi revine fiduciarului.

(6) Dispozițiile prezentului articol nu afectează dreptul creditorului unei părți la fiducie de a exercita, pe cale oblică, dreptul acelei părți contra masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431²⁵. Urmărirea masei patrimoniale fiduciare de către creditorii constituitorului

(1) Creditorul constituitorului nu poate urmări masa patrimonială fiduciară, nici în cadrul procesului de insolvență a constituitorului, nici în afara lui.

(2) Cu toate acestea, creditorul constituitorului poate urmări un drept din masa patrimonială fiduciară doar în măsura în care:

- a) deține un gaj sau o altă garanție reală asupra acestui drept și opozabilitate acestei garanții este dobîndită, potrivit legii, anterior opozabilității fiduciei; sau
- b) constituirea sau, după caz, transmiterea acestui drept a fost desființată prin nulitate absolută ori relativă sau declarată inopozabilă în virtutea hotărîrii judecătorești definitive.

Articolul 1431²⁶. Protecția constituitorului și a beneficiarilor

(1) Constituitorul, beneficiarul și asistentul fiduciei nu poartă răspundere în această calitate față de creditorii fiduciei.

(2) Cu toate acestea, condițiile fiduciei pot să prevadă obligația constituitorului de a răspunde

subsidiar pentru o parte sau pentru toate datoriile fiduciei.

Articolul 1431²⁷. Dreptul la executarea obligațiilor debitorului fiduciei

(1) Fiduciarul este titularul creanțelor care sînt drepturi ale fiduciei și poate cere executarea obligației de la debitorul respectiv (debitor al fiduciei).

(2) Dispozițiile alin.(1) nu limitează:

a) dreptul beneficiarului de a cere executarea de către fiduciar a obligației de fiduciar de a valorifica creanța față de debitorul fiduciei; sau

b) dispozițiile de procedură civilă care permit beneficiarului să intervină în procesul judiciar contra debitorului fiduciei intentat de către fiduciar.

Capitolul III CONSTITUIREA FIDUCIEI

Secțiunea 1

Cerințe generale privind constituirea fiduciei

Articolul 1431²⁸. Temeiurile constituirii fiduciei

(1) Fiducia se constituie prin contract de fiducie, prin declarație unilaterală de constituire a fiduciei, prin testament. În cazurile expres prevăzute de lege, fiducia se constituie prin act administrativ sau hotărîre judecătorească.

(2) Legea în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispozițiile prezentului titlu, în măsura în care nu cuprinde dispoziții contrare.

Articolul 1431²⁹. Contractul de fiducie

(1) Fiducia se constituie prin contractul de fiducie încheiat între constituitor și fiduciar, prin care constituitorul se obligă să transmită sau, după caz, să constituie titlul asupra drepturilor fiduciei fiduciarului fără vreo contraprestație din partea fiduciarului, iar fiduciarul acceptă calitatea de fiduciar și se obligă să devină titularul masei patrimoniale fiduciare, să o administreze și să dispună de ea, în conformitate cu condițiile fiduciei, în beneficiul unui beneficiar sau pentru a promova un scop de utilitate publică.

(2) Contractul de fiducie trebuie să prevadă:

a) acordul expres al părților sale de a constitui o fiducie;

b) identitatea beneficiarilor sau categoria de persoane care sînt ori pot deveni beneficiari, precum și beneficiile din masa patrimonială fiduciară pe care ei urmează să le primească și condițiile în care le vor primi;

c) în cazul fiduciei în scop de utilitate publică, în locul datelor prevăzute la lit.b), determinarea scopului și condițiilor în care el urmează a fi atins;

d) drepturile care se transmit de către constituitor în componența masei patrimoniale fiduciare.

(3) Contractul de fiducie poate să prevadă:

a) o denumire convențională a fiduciei, care va conține și cuvîntul „fiducie” sau „trust”;

b) termenul sau condiția la împlinirea căreia fiducia se stinge;

c) identitatea asistentului fiduciei ori modul de desemnare a lui, precum și discrețiile și împuternicirile acestuia;

d) condițiile în care poate fi exclus sau desemnat un fiduciar ori identitatea noului fiduciar în caz că actualul fiduciar renunță, este exclus sau altfel încetează să aibă calitate de fiduciar;

e) condițiile în care fiduciarul poate renunța;

f) remunerația fiduciarului și condițiile de plată;

g) cazuri în care fiduciarului i se permite să se afle în conflict de interese;

h) împuternicirea unei părți a fiduciei de a da instrucțiuni obligatorii fiduciarului;

i) modul de luare a deciziilor și de încheiere a actelor juridice în cazul mai multor fiduciar;

j) limitări ale împuternicirilor fiduciarului, inclusiv interdicțiile de înstrăinare sau grevare a unui drept

al fiduciei altfel decât în folosul beneficiarilor;

k) circumstanțele în care una din părțile fiduciei are dreptul la rezoluțiunea fiduciei și efectele rezoluțiunii asupra masei patrimoniale fiduciare;

l) dreptul unei părți a fiduciei de a modifica, cu sau fără acordul altor părți ale fiduciei, anumite condiții ale fiduciei ori de a stabili un termen fiduciei constituite fără termen;

m) alte clauze neinterzise de lege.

(4) Contractului de fiducie i se aplică dispozițiile legale cu privire la donație, cu excepția cazurilor în care fiducia:

a) este constituită în scop de garanție;

b) este o metodă de stingere a unei obligații; sau

c) este constituită în schimbul obținerii de către constituitor a unui folos patrimonial, chiar dacă el este obținut printr-un alt act juridic.

(5) Beneficiarul este dobânditor cu titlu oneros al beneficiilor în măsura în care, în schimbul dreptului său la beneficiu, a procurat un folos patrimonial constituitorului, altui beneficiar sau unui terț, chiar și printr-un alt act juridic.

Articolul 1431³⁰. Declarația unilaterală de constituire a fiduciei

(1) Fiducia se constituie prin declarația unilaterală de constituire a fiduciei (declarație de fiducie), întocmită de către constituitor, dacă din ea reiese în chip neîndoielnic că constituitorul va fi unicul fiduciar.

(2) Dispozițiile art.1431²⁹ alin.(2)–(5) se aplică în mod corespunzător declarației de fiducie.

Articolul 1431³¹. Fiducia constituită prin testament

(1) În cazul în care se prevede că fiducia se constituie la decesul constituitorului, declarația nu produce efecte decât dacă este cuprinsă într-o dispoziție testamentară.

(2) Fiduciei constituite prin testament i se aplică în mod prioritar dispozițiile legale în materie de moștenire și, în special, dispozițiile legale privind moștenirea subsecventă.

Articolul 1431³². Condițiile de formă ale contractului sau ale declarației de fiducie

(1) Contractul de fiducie se încheie în formă scrisă.

(2) Dacă pentru constituirea sau, după caz, transmiterea unui drept legea cere formă autentică, contractul de fiducie, pentru a produce un asemenea efect juridic, de asemenea se încheie în formă autentică.

(3) Declarația de fiducie se încheie în formă autentică.

(4) Cerința prevăzută la alin.(2) se consideră întrunită și dacă, în temeiul contractului de fiducie în formă scrisă, constituitorul și fiduciarul încheie un act de predare-primire a dreptului fiduciei în formă autentică.

(5) Dacă constituitorul adaugă drepturi ale fiduciei suplimentare la cele prevăzute inițial, dreptul se constituie sau, după caz, se transmite fiduciarului în temeiul unei modificări la contractul de fiducie ori în temeiul unui act de predare-primire a dreptului fiduciei, în actul respectiv făcându-se mențiune despre contractul de fiducie sau declarația de fiducie.

Articolul 1431³³. Depunerea la registrele de publicitate

(1) În scopul îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de lege, la registrul de publicitate respectiv se poate depune:

a) contractul de fiducie ori, după caz, declarație de fiducie, în forma impusă de formalitățile de publicitate;

b) actul de predare-primire a titlului, în formă autentică, încheiat între constituitor și fiduciar în temeiul contractului de fiducie în formă scrisă sau autentică; sau

c) declarația de afectare a dreptului la fiducie, în forma autentică, încheiată de către constituitor în temeiul declarației de fiducie.

(2) În cazul în care contractul de fiducie ori declarația de fiducie conține o clauză de interdicție de înstrăinare sau o altă limitare a drepturilor fiduciarului, aceasta nu va fi notată în registrul de publicitate decât dacă este cuprinsă în actul depus la registrul de publicitate respectiv conform alin.(1).

Articolul 1431³⁴. Denumirea convențională a fiduciei

(1) Dacă s-a prevăzut o denumire convențională a fiduciei, aceasta va fi utilizată într-un mod care să permită o mai bună separare a masei patrimoniale fiduciare și să poată fi menționată în actele încheiate de către fiduciar.

(2) Fiduciarul este obligat să nu utilizeze cuvinte sau abrevieri care ar crea confuzia că fiducia este o persoană juridică.

Articolul 1431³⁵. Termenul fiduciei

(1) Fiducia nu poate depăși 30 de ani de la constituire dacă legea nu prevede un alt termen. Dacă în condițiile fiduciei s-a prevăzut un termen al fiduciei mai mare de 30 de ani, termenul se reduce de drept pînă la termenul maxim permis de lege. Dreptul părților de a prelungi termenul fiduciei rămîne neafectat.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1):

a) dacă beneficiarul este un minor sau un adult ocrotit printr-o măsură de ocrotire contractuală ori judiciară, condițiile fiduciei pot prevedea că fiducia va dura pînă la majorat, pînă la data cînd încetează măsura de ocrotire în privința adultului sau pînă la data decesului acestuia;

b) fiducia în scop de garanție va dura pînă la stingerea obligațiilor garantate de ea, dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Secțiunea a 2-a **Anularea**

Articolul 1431³⁶. Anularea pentru viciu de consimțămînt de către constituitor

Dispozițiile legale privind nulitatea actelor juridice se aplică fiduciei constituite cu titlu gratuit pe durata vieții constituitorului cu următoarele adaptări:

1) constituitorul are dreptul de a anula fiducia sau o condiție a fiduciei dacă fiducia a fost constituită ori condiția a fost inclusă pe motiv de eroare de fapt sau de drept, indiferent dacă alte părți ale fiduciei știau despre eroare;

2) constituitorul care era dependent de beneficiar sau era partea mai vulnerabilă a raportului de fiducie poate anula fiducia sau condiția fiduciei în măsura în care ea prevede un beneficiu acelui beneficiar, cu excepția cazului în care acel beneficiar demonstrează că nu a profitat necuvenit de situația constituitorului prin primirea unui beneficiu excesiv sau a unui avantaj extrem de inechitabil;

3) termenul de prescripție al acțiunii în nulitate relativă nu începe să curgă atît timp cît:

a) nimeni nu a tulburat exercitarea de către constituitor, în calitatea sa de beneficiar, a dreptului său exclusiv de a beneficia de fiducie; sau

b) un beneficiar, altul decît constituitorul, deține un drept la beneficiu care încă nu este scadent; și

c) în situația prevăzută la lit.a), acceptarea beneficiului nu va fi privită ca o confirmare implicită a condiției anulabile a fiduciei.

Articolul 1431³⁷. Apărarea fiduciarilor și a terților după anulare

(1) Titlul fiduciarului asupra dreptului fiduciei nu este afectat de anulare.

(2) Cu excepția cazului în care fiduciarul cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască temeiul de anulare a fiduciei sau a condiției fiduciei:

a) fiduciarul nu este responsabil pentru administrarea sau dispunerea de masa patrimonială fiduciară care a corespuns condițiilor fiduciei înainte de anulare;

b) fiduciarul poate opune persoanei îndreptățite la un beneficiu în rezultatul anulării excepțiile pe care fiduciarul le-ar fi putut opune contra beneficiarului care avea dreptul la acel beneficiu înainte de anulare; și

c) fiduciarul păstrează dreptul de rambursare față de masa patrimonială fiduciară care a apărut înainte de anulare.

(3) Anularea fiduciei nu afectează drepturile terțului care înainte de anulare a dobândit de la beneficiar dreptul la beneficiu sau o garanție ori un alt drept limitat asupra aceluși drept de a beneficia dacă:

- a) terțul nu cunoștea și, în mod rezonabil, nu trebuia să cunoască temeiul anulării fiduciei sau a condiției fiduciei; și
- b) terțul a dobândit dreptul la beneficiu cu titlu oneros.

Articolul 1431³⁸. Scopurile de nerealizat ale fiduciei

(1) Fiducia care are alt scop decât cel de a beneficia beneficiarilor sau de a promova un scop de utilitate publică se consideră a fi o fiducie pentru constituitor.

(2) Fiduciarul are împuterniciri revocabile de a dispune de masa patrimonială fiduciară în conformitate cu fiducia inițială pentru promovarea scopului care nu mai poate fi realizat în măsura în care:

- a) promovarea aceluși scop nu contravine ordinii publice, bunelor moravuri și legii, nici nu este contrară interesului public;
- b) se poate verifica, în mod neîndoielnic, dacă o anumită dispunere din masa patrimonială fiduciară se face pentru promovarea scopului sau contrar lui; și
- c) dispunerea nu este excesiv de disproporționată în raport cu beneficiul probabil generat de această dispunere.

Capitolul IV CONDIȚIILE FIDUCIEI

Articolul 1431³⁹. Interpretarea

Dacă sensul unei condiții a fiduciei nu poate fi determinat pe altă cale, se va da prioritate interpretărilor care:

- a) dau efect tuturor cuvintelor și expresiilor utilizate în întregimea lor;
- b) nu permit ca conduita rezonabilă a fiduciarului să fie privită ca o neexecutare;
- c) nu permit existența unei lacune în stipulațiile privind dispunerea de masa patrimonială fiduciară sau reduc, pe cât este posibil, această lacună; și
- d) conferă constituitorului dreptul la beneficiu sau la lărgirea acestui drept dacă fiducia este constituită cu titlu gratuit pe durata vieții constituitorului, iar constituitorul și-a rezervat un asemenea drept sau se poate interpreta că și l-a rezervat.

Articolul 1431⁴⁰. Dispunerea incompletă de masa patrimonială fiduciară

(1) Dacă din condițiile fiduciei nu rezultă cine este beneficiar, dispunerea de masa patrimonială fiduciară se va face în beneficiul constituitorului în măsura în care din condițiile fiduciei ori din lege nu rezultă altfel.

(2) Cu toate acestea, în caz de dispunere incompletă a masei patrimoniale fiduciare pe motiv că nu se poate realiza fiducia pentru promovarea unui scop de utilitate publică sau pe motiv că executarea tuturor obligațiilor de fiduciar, rezultate dintr-un asemenea tip de fiducie, nu epuizează masa patrimonială fiduciară, dispunerea de masa patrimonială fiduciară se va face pentru promovarea unui scop de utilitate publică care este cel mai apropiat de scopul inițial.

Articolul 1431⁴¹. Determinarea beneficiarilor

(1) Condiția fiduciei prin care se acordă dreptul la beneficiu este valabilă doar dacă beneficiarul este determinat în mod suficient de către constituitor sau este determinabil pe altă cale la data la care beneficiul devine scadent.

(2) Condiția fiduciei care permite fiduciarului să ofere beneficii persoanelor dintr-o anumită categorie desemnată de către fiduciar sau de către un terț produce efecte doar dacă, la momentul când

se permite desemnarea, în mod neîndoielnic se constată că persoana face parte din acea categorie de persoane.

(3) Persoana poate fi beneficiar chiar dacă s-a născut ori s-a constituit după constituirea fiduciei.

Articolul 1431⁴². Caracterul determinabil al dreptului la beneficiu sau al vocației la beneficiu

(1) Dreptul la beneficiu și vocația la beneficiu sînt valabile doar în măsura în care beneficiul este suficient determinat în condițiile fiduciei sau este altfel determinabil la momentul în care este scadent ori trebuie acordat.

(2) În cazul în care beneficiul care trebuie acordat nu este determinabil doar pe motiv că terțul nu poate sau nu dorește să aleagă, fiduciarul pot să facă această alegere dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Capitolul V DREPTUL DE DECIZIE ȘI ÎMPUTERNICIRILE FIDUCIARULUI

Secțiunea 1

Dreptul de decizie al fiduciarului

Articolul 1431⁴³. Discreția fiduciarului

Dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul:

a) este liber să decidă să-și exercite sau nu împuternicirile și discrețiile, cînd să le exercite și cum să le exercite pentru ca mai bine să execute obligațiile de fiduciar;

b) nu este obligat să respecte vreo discreție sau dorință a părților la fiducie și a altor persoane;

c) nu este obligat să divulge motivele în exercitarea discreției, cu excepția cazului în care fiducia este pentru promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431⁴⁴. Luarea deciziei de către mai mulți fiduciar

(1) În cazul în care există mai mulți fiduciar, împuternicirile și discrețiile de fiduciar sînt exercitate prin decizia majorității simple, dacă legea sau condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

(2) Dispozițiile alin.(1) au prioritate față de dispozițiile legale privitoare la proprietatea comună sau deținerea de alte drepturi comune, fiecare fiduciar avînd obligația, în calitate de cotitular, să-și exercite drepturile asupra cotei într-o manieră în care să realizeze deciziile adoptate legal de fiduciar.

Articolul 1431⁴⁵. Conflictul de interese în exercitarea împuternicirii sau discreției

Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul nu poate participa la luarea unei decizii de a exercita sau de a nu exercita o împuternicire ori discreție dacă efectul deciziei este de a acorda, a confirma sau a lărgi dreptul la beneficiu sau vocația la beneficiu în favoarea fiduciarului în calitate de beneficiar.

Secțiunea a 2-a

Împuternicirile fiduciarului

Articolul 1431⁴⁶. Împuternicirile generale ale fiduciarului

(1) Fiduciarul este titular al drepturilor fiduciei și le exercită în această calitate.

(2) Fiduciarul este debitorul datorilor fiduciei și le execută în această calitate.

(3) Acționînd ca titular al drepturilor fiduciei și ca debitor al datorilor fiduciei, fiduciarul este obligat să respecte limitele împuternicirilor impuse de condițiile fiduciei și de lege.

(4) Dispozițiile art.1431⁴⁷–1431⁵³ prevăd împuternicirile fiduciarului în cazuri concrete dacă prin condițiile fiduciei ele nu au fost limitate sau modificate.

Articolul 1431⁴⁷. Limitele în caz de număr minim de fiduciar

(1) În cazul în care există mai puțini fiduciar decît numărul minim stabilit prin condițiile fiduciei sau lege, fiduciarul pot exercita doar:

- 1) dreptul de a desemna fiduciar;
- 2) dreptul de a cere intervenția în fiducie a instanței de judecată;
- 3) dreptul prevăzut la art.1431⁶⁴; și
- 4) oricare alt drept sau împuternicire a fiduciarului în măsura în care această exercitare:
  - a) este expres prevăzută prin condițiile fiduciei în această situație;
  - b) este necesară pentru conservarea masei patrimoniale fiduciare, inclusiv de a proteja și a urmări în justiție drepturile fiduciare; sau
  - c) este necesară pentru satisfacerea datoriilor fiduciei care sînt scadente sau sînt pe cale de a deveni scadente.

(2) Dacă fiducia este constituită prin constituirea sau, după caz, transmiterea titlului asupra drepturilor fiduciei către cel puțin doi fiduciar, numărul minim este doi dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel.

Articolul 1431⁴⁸. Împuternicirea de a desemna un mandatar

(1) Fiduciarul poate desemna un mandatar care va acționa în numele fiduciarului și, cu respectarea limitelor stabilite la art.1431⁴⁹–1431⁵³, poate încredința altei persoane executarea obligațiilor de fiduciar.

(2) Mai mulți fiduciar pot împuternici pe unul din ei să acționeze în numele lor.

(3) Cu toate acestea, participarea personală a fiduciarului este necesară pentru deciziile prin care se decide asupra exercitării sau a modului de exercitare:

a) a discreției de a acorda un beneficiu unui beneficiar sau de a alege un scop de utilitate publică care urmează a fi promovat ori a alege modul de a-l promova;

b) a împuternicirii de a schimba fiduciarul; sau

c) a împuternicirii de a delega executarea obligațiilor de fiduciar.

(4) Persoana căreia îi este încredințată executarea obligației poartă aceleași obligații ca și fiduciarul, în măsura în care ele se referă la executarea încredințată.

(5) Fiduciarul este obligat să nu încheie, fără motiv întemeiat, un contract de mandat care nu are formă scrisă sau care cuprinde următoarele condiții:

a) condiția potrivit căreia mandatul este irevocabil;

b) condiții care exclud obligațiile mandatarului stabilite prin dispozițiile legale sau care le modifică în detrimentul mandantului;

c) condiția care permite mandatarului să delege împuternicirile;

d) condiții care permit mandatarului să se afle într-un conflict de interese;

e) condiția care exclude sau limitează răspunderea pentru neexecutare a mandatarului față de mandant.

(6) Fiduciarul este obligat să supravegheze executarea de către mandatar și, dacă este necesar conform circumstanțelor, să dea instrucțiuni mandatarului sau să recurgă la rezoluțiunea mandatului.

Articolul 1431⁴⁹. Împuternicirea de a transmite titlul persoanei care se obligă să fie fiduciar

(1) Fiduciarul poate transmite drepturile fiduciei persoanei care se obligă să fie fiduciar în raport cu drepturile date și să dispună de ele conform instrucțiunilor fiduciarului inițial, iar în lipsa unor asemenea instrucțiuni, să înapoieze, la prima cerere, titlul asupra drepturilor către fiduciarul inițial.

(2) Dobînditorul trebuie să fie:

a) persoana care își asumă asemenea obligații în cadrul activității sale obișnuite;

b) persoană juridică controlată de fiduciar; sau

c) persoană juridică desemnată printr-o dispoziție legală ca fiind eligibilă să îndeplinească obligațiile fiduciei sau care îndeplinește condițiile stabilite de acele dispoziții legale în acest scop.

(3) Dispozițiile art.1431⁴⁸ alin.(5) și (6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1431⁵⁰. Împuternicirea de a preda posesia unui depozitar

(1) Fiduciarul poate transmite bunurile care fac obiectul drepturilor fiduciei și documentele privitoare la aceste bunuri în posesia unei alte persoane care se obligă să le păstreze și să le înapoieze fiduciarului

la prima cerere.

(2) Dispozițiile art.1431⁴⁹ alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1431⁵¹. Împuternicirea de a delega

Fiduciarul poate încredința altei persoane executarea oricărei obligații de fiduciar și exercitarea oricăror împuterniciri, inclusiv exercitarea unei discreții, împuternicirii de a dispune de drepturile fiduciei și împuternicirii de a delega, dar rămâne responsabil de executare.

Articolul 1431⁵². Împuternicirea de a alege investițiile

În măsura în care este obligat să investească masa patrimonială fiduciară, fiduciarul poate face orice tip de investiție și poate determina care este modul concret de a investi ce se potrivește cel mai bine acelei obligații.

Articolul 1431⁵³. Împuternicirea de a supune conturile fiduciare auditului

Condițiile fiduciei sau legea pot obliga fiduciarul să supună conturile fiduciei auditului de către un auditor independent și competent.

Capitolul VI DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE FIDUCIARULUI ȘI ALE ASISTENTULUI FIDUCIEI

Secțiunea 1 Obligațiile fiduciarului

Articolul 1431⁵⁴. Obligația generală a fiduciarului

(1) Fiduciarul este obligat să administreze masa patrimonială fiduciară și să exercite împuternicirea de a dispune de masa patrimonială ca un administrator prudent al afacerilor altuia în folosul beneficiarilor sau pentru promovarea unui scop de utilitate publică, în conformitate cu condițiile fiduciei și cu legea.

(2) În particular, fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența cuvenită, cu corectitudine și bună-credință.

(3) În măsura în care condițiile fiduciei nu prevăd altfel:

- a) fiduciarul are obligațiile speciale prevăzute în prezenta secțiune; și
- b) administrarea sau dispunerea de masa patrimonială fiduciară se consideră în folosul beneficiarului doar dacă ea se face în beneficiul economic al acestei persoane.

(4) Fiduciarul este obligat să respecte condițiile fiduciei așa cum au fost stipulate.

Articolul 1431⁵⁵. Nivelul de competență și prudență

(1) Fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența așteptată de la o persoană competentă și atentă care administrează afacerile altuia, ținând cont și de faptul dacă fiduciarul are dreptul la remunerație.

(2) Dacă acționează în exercitarea unei profesii, fiduciarul este obligat să acționeze cu competența și prudența așteptată de la membrii respectivei profesii.

Articolul 1431⁵⁶. Obligațiile de a separa, de a proteja și de a asigura

(1) Fiduciarul este obligat să țină masa patrimonială fiduciară separată de alte mase patrimoniale și să păstreze în siguranță drepturile fiduciare, inclusiv bunurile care fac obiectul lor.

(2) În particular, fiduciarul nu poate investi în drepturi asupra bunurilor care sînt expuse unui risc sporit de sustragere, cu excepția cazului în care dă dovadă de o prudență specială pentru păstrarea lor. În cazul în care bunul este un document care cuprinde dreptul la executarea unei prestații datorate purtătorului documentului (titlu la purtător), se consideră că fiduciarul a dat dovadă de respectivul nivel de prudență dacă documentul este depus la un depozitar spre păstrare conform art.1431⁵⁰.

(3) În măsura în care este posibil și este potrivit, fiduciarul este obligat să asigure bunul care face

obiectul dreptului fiduciei contra riscului pierderii, din contul masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431⁵⁷. Obligația de a informa și de a raporta

(1) Fiduciarul este obligat să informeze beneficiarul care are dreptul la beneficiu despre existența fiduciei și despre dreptul respectivului beneficiar.

(2) Fiduciarul este obligat să depună eforturi rezonabile pentru a informa beneficiarul care are vocație despre existența fiduciei și despre vocația aceluși beneficiar.

(3) La cererea altor părți ale fiduciei, dar cel puțin o dată pe an, fiduciarul este obligat să ofere o informație despre starea și investițiile masei patrimoniale fiduciare, datoriile fiduciei și dispozițiile de drepturi fiduciei, precum și de veniturile obținute. Orice clauză care exclude obligația de a raporta este lovită de nulitate absolută.

Articolul 1431⁵⁸. Obligația de a ține evidența fiduciei

Fiduciarul este obligat să țină evidența masei patrimoniale fiduciare (evidența fiduciei).

Articolul 1431⁵⁹. Obligația de a permite inspectarea și copierea documentelor fiduciei

(1) Fiduciarul trebuie să permită beneficiarului, precum și altei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, să inspecteze documentele fiduciei și să facă copii de pe ele pe cheltuiala acelei persoane.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică:

a) avizelor avocaților privitoare la procesele judiciare curente sau planificate ale fiduciarului în această calitate împotriva persoanei care dorește să inspecteze documentele, precum și probelor culese pentru aceste procese;

b) comunicărilor dintre fiduciar și alți beneficiari și altor comunicări ale căror dezvăluire va avea drept rezultat încălcarea confidențialității datorate de către fiduciar în această calitate față de o altă persoană.

(3) Fiduciarul poate refuza inspecția și copierea documentelor de fiducie în măsura în care ele se referă la informații transmise sub obligație de confidențialitate fiduciarului în această calitate, dacă beneficiarul nu oferă asigurări adecvate că va menține confidențialitatea.

(4) Dacă fiducia nu este pentru promovarea unui scop de utilitate publică, fiduciarul, de asemenea, poate refuza inspectarea și copierea documentelor în măsura în care documentele dezvăluie motivele deciziei fiduciarilor de a exercita sau de a nu exercita o discreție, deliberările fiduciarilor care au precedat adoptării deciziei și materialele relevante pentru deliberări.

(5) Condițiile fiduciei pot lărgi volumul dreptului de inspecție și copiere față de volumul prevăzut de prezentul articol.

(6) În sensul prezentului articol, sînt documente ale fiduciei:

a) documentele care conțin contractul de fiducie, declarația de fiducie, testamentul, după caz, precum și orice acte juridice sau hotărîri judecătorești prin care se modifică condițiile fiduciei;

b) procesele-verbale ale ședințelor fiduciarilor, dacă există;

c) înscrisurile făcute, notificările și alte comunicări scrise primite de fiduciar în această calitate, inclusiv avizele avocaților angajați de fiduciar pe contul masei patrimoniale fiduciare;

d) documentele care cuprind actele juridice încheiate de către fiduciar;

e) chitanțele primite cu ocazia dispozițiilor de drepturi ale fiduciei; și

f) documentele evidenței fiduciei.

Articolul 1431⁶⁰. Obligația de a investi

(1) Fiduciarul este obligat să investească masa patrimonială fiduciară, în măsura în care este susceptibilă de investiții, în special:

1) să înstrăineze cu titlu oneros drepturile care în mod normal nu generează venit și nici nu își sporesc valoarea și să investească produsul obținut;

2) să primească consultații profesionale privind investirea masei patrimoniale dacă fiduciarului îi

lipsește expertiza necesară pentru investirea eficientă și prudentă a masei patrimoniale de mărimea și natura masei patrimoniale fiduciare;

3) să facă o distribuire a investițiilor în care în total:

a) riscul eșecului sau pierderii unor investiții concrete este diversificat; și

b) câștigul scontat depășește semnificativ potențialul eșec sau pierdere;

cu excepția cazului în care masa patrimonială fiduciară este atât de mică încât distribuirea investițiilor nu este potrivită; și

4) să revadă la intervale corespunzătoare dacă investiția trebuie păstrată sau schimbată.

(2) Fiduciarul nu este obligat să investească drepturi ale fiduciei:

a) care în mod cert vor trebui transferate sau folosite de beneficiar ori pentru satisfacerea unei datorii a fiduciei; sau

b) a căror investiție ar împiedica în alt mod fiduciarul să-și îndeplinească alte obligații de fiduciar.

(3) Obligația de a investi nu împuternicește fiduciarul să dispună de acele drepturi ale fiduciei care, conform condițiilor fiduciei, trebuie reținute de fiduciar sau transferate în natură beneficiarului.

Articolul 1431⁶¹. Obligația de a nu dobândi drepturi ale fiduciei sau drepturi ale creditorilor fiduciei

(1) Fiduciarul este obligat să nu cumpere drepturi ale fiduciei sau drepturi ale creditorului fiduciei față de masa patrimonială fiduciară.

(2) Contractul de vânzare a dreptului fiduciei încheiat prin neexecutarea acestei obligații poate fi anulat de oricare altă parte la fiducie sau oricare persoană îndreptățită să ceară executarea obligațiilor de fiduciar.

(3) Dreptul de anulare este suplimentar la oricare mijloc de apărare rezultat din neexecutarea obligațiilor de fiduciar.

(4) Prezentul articol se aplică în mod corespunzător altor contracte de dobândire sau valorificare a drepturilor fiduciei sau a unei creanțe a unui creditor al fiduciei.

Articolul 1431⁶². Obligația de a nu obține vreo îmbogățire nepermisă sau avantaj nepermis

(1) Fiduciarul este obligat să nu folosească masa patrimonială fiduciară sau informația ori oportunitatea obținută în calitate de fiduciar pentru a obține o îmbogățire dacă acea folosire nu este permisă prin condițiile fiduciei.

(2) Fiduciarul nu poate compensa o creanță față de beneficiar pe care o deține în altă calitate decât fiduciar cu dreptul la beneficiu al beneficiarului.

Articolul 1431⁶³. Obligațiile în raporturile cu cofiduciarul

Fiduciarul este obligat:

1) să coopereze cu cofiduciarul în cadrul executării obligațiilor de fiduciar; și

2) să ia măsuri corespunzătoare dacă cunoaște sau are motiv să suspecteze că:

a) un cofiduciar nu a executat vreo obligație de fiduciar ori o asemenea neexecutare se anticipează; și

b) neexecutarea poate cauza sau a cauzat un prejudiciu masei patrimoniale fiduciare.

Secțiunea a 2-a

Drepturile fiduciarului

Articolul 1431⁶⁴. Dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară

Fiduciarul are dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară a cheltuielilor suportate pentru executarea obligațiilor de fiduciar, inclusiv de stingere a datoriilor fiduciei.

Articolul 1431⁶⁵. Dreptul la remunerație din masa patrimonială fiduciară

(1) Fiduciarul are dreptul la remunerație din masa patrimonială fiduciară în modul prevăzut de condițiile fiduciei.

(2) Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, fiduciarul care acționează ca fiduciar în exercițiul unei

activități profesionale are dreptul la o remunerație rezonabilă din masa patrimonială fiduciară pentru munca efectuată în executarea obligațiilor de fiduciar.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă:

- a) fiduciarul, în calitate de beneficiar, are dreptul la un beneficiu semnificativ din masa patrimonială fiduciară;
- b) fiducia a fost constituită în temeiul unui contract între fiduciar și constituitor; sau
- c) fiducia este pentru promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431⁶⁶. Drepturile privind achizițiile nepermise

(1) Prezentul articol se aplică în cazul în care:

a) fiduciarul dobândește un drept sau obține o altă îmbogățire în rezultatul neexecutării unei obligații de fiduciar; și

b) dreptul intră în masa patrimonială fiduciară sau îmbogățirea se adaugă la masa patrimonială fiduciară în rezultatul predării de către fiduciar a veniturilor obținute în rezultatul neexecutării.

(2) Fiduciarul are dreptul la rambursarea prețului pe care a trebuit să-l plătească și a altor cheltuieli pe care a trebuit să le suporte pentru a realiza achiziția. Dacă și-a îndeplinit anterior total sau parțial obligația prevăzută la art.1431⁷³, fiduciarul are dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară în măsura în care, după achiziție, masa patrimonială fiduciară a primit mai mult decât era necesar pentru a fi restabilită.

(3) Fiduciarul, de asemenea, are dreptul la o remunerație corespunzătoare dacă:

- a) achiziția s-a făcut cu bună-credință pentru a majora masa patrimonială fiduciară; și
- b) fiduciarul ar fi fost îndreptățit la remunerație conform art.1431⁶⁵ dacă dobândirea s-ar fi efectuat în executarea obligației de fiduciar.

(4) Dacă achiziția s-a făcut cu încălcarea obligației prevăzute la art.1431⁶², însă beneficiarul a aprobat în mod valabil achiziția, atunci fiduciarul poate renunța la drepturile prevăzute la alin.(2) și (3) din prezentul articol și prelua dreptul beneficiarului la beneficiul obținut din achiziție.

(5) Fiduciarul nu are dreptul, în temeiul prezentului articol, la mai mult decât valoarea achiziției.

Articolul 1431⁶⁷. Dreptul de rambursare față de beneficiari

(1) În cazul în care dreptul fiduciarului prevăzut la art.1431⁶⁴ depășește masa patrimonială fiduciară, fiduciarul poate să se îndrepte contra beneficiarilor pentru a rambursa depășirea.

(2) Răspunderea beneficiarului în temeiul alin.(1):

- a) este limitată la îmbogățirea pe care beneficiarul a obținut-o conform condițiilor fiduciei; și
- b) se reduce sau se exclude prin invocarea excepției de diminuare a îmbogățirii.

(3) Fiduciarul este decăzut din dreptul de rambursare prevăzut la alin.(1) la expirarea unui termen de 6 luni de la nașterea acestui drept.

Articolul 1431⁶⁸. Dreptul de a asigura contra răspunderii personale pe cheltuiala masei patrimoniale fiduciare

(1) Fiduciarul are dreptul la rambursare din masa patrimonială fiduciară a primelor de asigurare și altor cheltuieli suportate în mod rezonabil de către fiduciar pentru a obține asigurare de răspundere prevăzută la art.1431⁷³.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu se aplică în măsura în care:

- a) fiduciarul are dreptul la remunerație pentru executarea obligațiilor de fiduciar; sau
- b) asigurarea acoperă răspunderea apărută din neexecutarea intenționată sau din culpă gravă.

Secțiunea a 3-a

Obligațiile asistentului fiduciei

Articolul 1431⁶⁹. Obligațiile asistentului fiduciei

(1) Asistentul fiduciei este obligat să dezvăluie identitatea fiduciarilor dacă această informație îi este cunoscută și nu este evidentă pe altă cale.

(2) Atunci cînd decide să exercite o împuternicire, asistentul fiduciei este obligat:

a) să acționeze cu bună-credință; și

b) să nu obțină o îmbogățire care nu este permisă de condițiile fiduciei.

Capitolul VII **MIJLOACELE JURIDICE DE APĂRARE** **ÎN CAZ DE NEEEXECUTARE**

Secțiunea 1

Executarea în natură, supravegherea judecătorească și alte mijloace de apărare

Articolul 1431⁷⁰. Executarea silită în natură

(1) Executarea silită în natură a obligației de fiduciar presupune împiedicarea fiduciarului să dispună sau să săvîrșească alte acțiuni cu un drept al fiduciei care nu corespunde condițiilor fiduciei.

(2) Executarea în natură nu poate fi cerută pe cale silită dacă implică exercitarea de către fiduciar a unei discreții.

Articolul 1431⁷¹. Supravegherea judecătorească

(1) La cererea unei părți a fiduciei sau a persoanei îndreptățite să ceară executarea silită a obligației de fiduciar, instanța de judecată poate anula decizia fiduciarilor sau a asistentului fiduciei privind exercitarea ori neexercitarea sau privind modul de exercitare a unei împuterniciri ori discreții acordate prin condițiile fiduciei sau lege.

(2) Fostul fiduciar care a fost exclus de către fiduciar sau asistentul fiduciei fără acordul său are dreptul de a sesiza instanța de judecată pentru anularea acestei decizii.

(3) Instanța de judecată poate anula o decizie a fiduciarilor sau a asistentului fiduciei care constituie un abuz de împuternicire, care a fost luată cu depășirea împuternicirilor fiduciarilor sau ale asistentului fiduciei ori care în alt mod încalcă condițiile fiduciei.

(4) În cazul în care se constată că fiduciarul neîntemeiat refuză sau omite să exercite o împuternicire sau discreție, instanța poate autoriza partea fiduciei care a sesizat instanța să o exercite în limitele stabilite de către instanța de judecată.

(5) În cadrul oricărei sesizări a instanței de judecată privitor la fiducie, instanța va cita toate părțile fiduciei și va audia părțile care s-au prezentat.

Articolul 1431⁷². Alte mijloace juridice de apărare

(1) Legea sau condițiile fiduciei pot prevedea următoarele mijloace juridice de apărare pentru una din părțile fiduciei în caz de neexecutare sau suspectare de neexecutare a obligațiilor de fiduciar:

a) raportări și inspecții privind masa patrimonială fiduciară și administrarea ei, precum și dispunerile din ea, în modul determinat de hotărîrea judecătorească;

b) plata sau transferul pe contul instanței de judecată al sumelor bănești sau altor bunuri care fac obiectul drepturilor fiduciei;

c) desemnarea prin hotărîre judecătorească a unui administrator pentru a administra masa patrimonială fiduciară;

d) exercitarea drepturilor și a împuternicirilor fiduciarului de către un funcționar public sau o autoritate publică, în particular în raport cu fiduciile de promovare a unui scop de utilitate publică;

e) suspendarea drepturilor și a împuternicirilor de a administra și a dispune de masa patrimonială.

(2) Sînt în drept să solicite instanței de judecată întreprinderea măsurilor prevăzute la alin.(1) autoritățile publice cu atribuții de supraveghere a fiduciarilor care sînt entități licențiate și/sau autorizate.

Secțiunea a 2-a

Repararea prejudiciului și predarea îmbogățirii nepermise

Articolul 1431⁷³. Răspunderea fiduciarului de a restabili masa patrimonială fiduciară

(1) Fiduciarul este ținut să restabilească masa patrimonială fiduciară în măsura prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligației de fiduciar dacă neexecutarea este fără justificare și rezultă din faptul că nu a exercitat nivelul necesar de competență și prudență.

(2) Fiduciarul nu poartă răspundere doar pentru că un cofiduciar, un mandatar sau o altă persoană căreia i s-a încredințat executarea ori un dobânditor permis al dreptului fiduciei a cauzat un prejudiciu masei patrimoniale fiduciare.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu afectează răspunderea fiduciarului rezultată:

1) în temeiul alin.(1), din cauza neexecutării de către fiduciar însuși a obligației de fiduciar, în particular:

a) a obligației de a acționa cu nivelul necesar de competență și prudență atunci când alege să desemneze sau să angajeze acea persoană și când consimte la condițiile angajării; sau

b) a obligației de a supraveghea executarea oferită de persoana respectivă și, dacă o impun circumstanțele, de a lua măsuri pentru protejarea masei patrimoniale fiduciare;

2) din delegarea executării (art.1431⁵¹);

3) în temeiul faptei prepusului ori a reprezentantului fiduciarului; sau

4) pentru că fiduciarul a instigat, a ajutat sau a colaborat la neexecutarea săvârșită de acea persoană.

(4) Dispozițiile art.14 se aplică în mod corespunzător la determinarea mărimii obligației de restabilire.

(5) Următoarele drepturi ale fiduciarului sînt suspendate atît timp cît fiduciarul nu a restabilit integral masa patrimonială fiduciară:

a) dreptul de rambursare din masa patrimonială fiduciară; și

b) dreptul la beneficiu pe care fiduciarul l-ar avea în calitate de beneficiar.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică dacă prin condițiile fiduciei nu s-a stabilit altfel.

Articolul 1431⁷⁴. Răspunderea fiduciarului de a despăgubi beneficiarul

(1) Fiduciarul care poartă răspundere conform art.1431⁷³ este obligat de asemenea să despăgubească beneficiarul care, în pofida restabilirii masei patrimoniale fiduciare, nu obține un beneficiu la care era îndreptățit sau, dacă nu ar fi existat o neexecutare, ar fi fost îndreptățit conform condițiilor fiduciei.

(2) Beneficiarul are același drept la despăgubire ca și cel care apare din neexecutarea obligației contractuale.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică dacă prin condițiile fiduciei nu s-a stabilit altfel.

Articolul 1431⁷⁵. Predarea îmbogățirii nepermise

În cazul în care fiduciarul obține o îmbogățire ca urmare a neexecutării obligației prevăzute la art.1431⁶² și acea îmbogățire nu a intrat în masa patrimonială fiduciară în temeiul art.1431¹⁸, fiduciarul este obligat să adauge îmbogățirea la masa patrimonială fiduciară sau, dacă nu este posibil, să adauge valoarea ei monetară.

Articolul 1431⁷⁶. Răspunderea solidară

(1) În cazul în care mai mulți fiduciarî poartă răspundere în privința aceleiași neexecutări, răspunderea lor este solidară.

(2) Între debitorii solidari, cotele de răspundere sînt proporționale culpei fiecărui debitor în privința neexecutării, avînd în vedere competența și experiența în calitate de fiduciar a fiecărui debitor.

(3) Debitorul care și-a dat consimțămîntul la o neexecutare are aceeași culpă ca și codebitorii care au săvîrșit neexecutarea.

Articolul 1431⁷⁷. Decăderea din dreptul la beneficiu a beneficiarului participant

(1) În cazul în care beneficiarul a participat la neexecutarea de către fiduciar, instanța de judecată

poate hotărî, la cererea aceluia fiduciar sau a altui beneficiar, ca beneficiarul să fie decăzut din dreptul la beneficiu.

(2) Beneficiarul care și-a dat consimțământul valabil la neexecutare, dar nu a participat la ea, poate fi decăzut din dreptul la beneficiu doar în măsura în care s-a îmbogățit din neexecutare.

(3) În măsura în care beneficiarul este decăzut din dreptul la beneficiu conform prezentului articol, beneficiul care în alt mod s-ar fi datorat aceluia beneficiar se va aplica pentru a stinge răspunderea fiduciarului pînă la stingerea răspunderii sau epuizarea dreptului la beneficiu.

Secțiunea a 3-a **Excepțiile**

Articolul 1431⁷⁸. Consimțământul beneficiarului la o neexecutare

(1) Fiduciarul nu datorează restabilirea, despăgubirea sau predarea îmbogățirii în măsura în care de aceasta ar beneficia beneficiarul care și-a dat, în mod valabil, consimțământul la neexecutare.

(2) Beneficiarul consimte la neexecutare atunci cînd este de acord cu comportamentul fiduciarului care reprezintă o neexecutare și:

a) cunoaște că comportamentul respectiv reprezintă o neexecutare; sau

b) este vădit că comportamentul respectiv reprezintă o neexecutare.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă neexecutarea a îmbogățit sau a dezavantajat beneficiarul care și-a dat consimțământul.

(4) În cazul în care beneficiarul participă la neexecutare în calitate de fiduciar, dispozițiile alin.(1) se aplică în raport cu oricare cofiduciar care ar fi trebuit să poarte răspundere. Dreptul de rambursare între debitorii solidari privind partea neexclusă din răspunderea de a restabili masa patrimonială fiduciară sau de a despăgubi beneficiarul rămîne neafectat.

(5) Consimțământul nu se consideră valabil dacă el este dat prin eroare cauzată de informația falsă furnizată de către fiduciar sau de neexecutarea de către fiduciar a obligației de informare.

Articolul 1431⁷⁹. Prescripția extinctivă

Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii întemeiate pe neexecutarea obligațiilor de fiduciar nu poate începe să curgă contra beneficiarului înainte de scadența dreptului beneficiarului la beneficiu.

Articolul 1431⁸⁰. Apărarea fiduciarului

(1) Fiduciarul este liberat dacă execută în folosul persoanei care, după o cercetare rezonabilă, pare a fi îndreptățită la beneficiul acordat.

(2) Dreptul beneficiarului care avea dreptul la beneficiu contra dobînditorului beneficiului, întemeiat pe dispozițiile legale privind îmbogățirea nejustificată, rămîne neafectat.

Capitolul VIII **SCHIMBAREA FIDUCIARILOR SAU** **A ASISTENȚILOR FIDUCIARI**

Secțiunea 1

Dispoziții generale privind schimbarea fiduciarilor

Articolul 1431⁸¹. Împuternicirea de a schimba fiduciarii

(1) După constituirea fiduciei, o persoană poate fi desemnată în calitate de fiduciar, iar un fiduciar poate renunța sau poate fi exclus:

a) în temeiul unei împuterniciri a unei părți la fiducie acordate prin condițiile fiduciei sau lege;

b) prin hotărîre judecătorească în temeiurile prevăzute de lege.

(2) Exercițarea unei împuterniciri în sensul alin.(1) lit.a) produce efecte doar dacă are formă scrisă. Aceași regulă se aplică și instrucțiunii obligatorii date fiduciarilor de către o parte a fiduciei privind exercițarea acestei împuterniciri.

(3) Exercițarea împuternicirii acordate prin condițiile fiduciei de către persoana care nu este, la acel

moment, fiduciar produce efecte juridice doar din momentul în care fiduciarul curenți sînt notificați despre exercitare.

(4) Renunțarea sau excluderea unui fiduciar unic produce efecte juridice doar dacă la același moment este desemnat un nou fiduciar.

Articolul 1431⁸². Împuternicirea fiduciarilor de schimbare a fiduciarilor

(1) Împuternicirea acordată fiduciarilor prin lege se poate exercita doar:

a) prin decizie unanimă; și

b) dacă la acel moment asistentul fiduciei nu are o împuternicire corespunzătoare ori dacă asistentul fiduciei nu poate sau nu exercită respectiva împuternicire într-un termen rezonabil după cererea în acest sens din partea fiduciarilor.

(2) În condițiile alin.(1), fiduciarul sînt obligați să-și exercite împuternicirile în temeiul legii, cu respectarea instrucțiunii comune date de beneficiari dacă beneficiarii dețin dreptul la rezoluțiune în comun a fiduciei în privința întregii mase patrimoniale fiduciare.

(3) Condițiile fiduciei pot modifica sau exclude împuternicirea de schimbare acordată fiduciarilor în temeiul legii.

Secțiunea a 2-a

Desemnarea fiduciarilor

Articolul 1431⁸³. Limitele generale privind desemnarea

(1) Desemnarea unei persoane în calitate de fiduciar nu produce efecte dacă:

a) este vădit că cofiduciarul ar avea împuternicirea de a exclude acea persoană, dacă ar fi fost desemnată, pe motivul că persoana respectivă nu poate acționa, refuză să acționeze sau nu este potrivită;

b) persoana desemnată nu acceptă să acționeze în calitate de fiduciar; sau

c) desemnarea depășește numărul maxim de fiduciar prevăzut de condițiile fiduciei.

(2) Stipulația din condițiile fiduciei că va fi un singur fiduciar se consideră a fi o limită de maxim doi fiduciar.

Articolul 1431⁸⁴. Desemnarea de către asistentul fiduciei sau fiduciar

(1) Fiduciarul pot desemna unul sau mai mulți fiduciar suplimentari.

(2) Fiduciarul curenți pot desemna un fiduciar care va înlocui persoana care a încetat să fie fiduciar.

(3) Dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, desemnarea de către asistentul fiduciei a propriei sale persoane nu produce efecte.

Articolul 1431⁸⁵. Desemnarea prin hotărîre judecătorească

(1) Dacă nimeni nu mai are împuternicirea sau toți refuză să exercite împuternicirea de desemnare, la cererea oricărei părți la fiducie sau a oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligației de fiduciar, instanța de judecată poate desemna:

a) un fiduciar care va înlocui persoana care a încetat să fie fiduciar; sau

b) unul sau mai mulți fiduciar suplimentari, în cazul în care desemnarea ar putea să promoveze o eficiență și prudentă administrare și dispunere de masa patrimonială fiduciară conform condițiilor fiduciei.

(2) Înainte de desemnarea conform alin.(1), instanța va desemna un fiduciar provizoriu și va aplica măsuri de asigurare a masei patrimoniale fiduciare dacă fără aceasta i se vor cauza prejudicii.

Secțiunea a 3-a

Renunțarea fiduciarului

Articolul 1431⁸⁶. Renunțarea cu consimțămîntul asistentului fiduciei sau al cofiduciarilor

(1) Fiduciarul poate renunța la calitatea sa doar cu consimțămîntul asistentului fiduciei sau al cofiduciarilor dacă, după renunțare, vor rămîne cel puțin doi fiduciar curenți sau un fiduciar special.

(2) Asistentul fiduciei care poate desemna un nou fiduciar în caz de renunțare a fiduciarului își

poate da consimțământul la renunțare.

(3) Asistentul fiduciei poate da consimțământul la o renunțare fără consimțământul fiduciarilor curenți doar dacă la acel moment se desemnează un nou fiduciar.

(4) Fiduciarii curenți își pot da consimțământul la o renunțare.

(5) Renunțarea produce efecte din momentul transmiterii masei patrimoniale fiduciare către noul fiduciar și al radierii calității de titular al masei din toate registrele de publicitate.

(6) Se consideră fiduciar special:

- a) funcționarul public sau autoritatea publică care are atribuția de a acționa în calitate de fiduciar; și
- b) orice persoană juridică specificată ca atare într-o dispoziție legală sau care satisface condițiile prevăzute de dispozițiile legale în acest scop.

Articolul 1431⁸⁷. Renunțarea cu aprobarea instanței de judecată

Instanța de judecată poate aproba renunțarea unui fiduciar care nu a obținut consimțământul necesar la renunțare dacă determină că este echitabil de a elibera fiduciarul de obligațiile de fiduciar, avînd în vedere în special faptul dacă după renunțare poate fi asigurată o eficiență și prudență administrare și o dispunere de masa patrimonială fiduciară conform condițiilor fiduciei.

Secțiunea a 4-a Excluderea fiduciarilor

Articolul 1431⁸⁸. Excluderea de către cofiduciar sau de asistentul fiduciei

(1) În cazul în care instanța de judecată ar putea exclude un fiduciar pe motiv că nu poate acționa, refuză să acționeze sau nu este potrivit pentru îndeplinirea funcției, cofiduciarul curenți sau asistentul fiduciei pot exclude acel fiduciar.

(2) Excluderea unui fiduciar de către cofiduciar sau de asistentul fiduciei produce efecte doar după notificarea fiduciarului despre excluderea sa.

Articolul 1431⁸⁹. Excluderea prin hotărîre judecătorească

La cererea oricărei părți la fiducie, instanța de judecată poate exclude un fiduciar fără consimțământul lui și indiferent de condițiile fiduciei, dacă există motive întemeiate, în special pe motiv că:

- a) fiduciarul se află în imposibilitate materială sau juridică de a-și îndeplini obligațiile, inclusiv nu are capacitate de exercițiu deplină, este decedat sau persoana juridică a intrat în lichidare;
- b) a avut loc sau se anticipează neexecutarea esențială a oricărei obligații de fiduciar;
- c) fiduciarul, în mod permanent sau sistematic, este în dezacord fundamental cu cofiduciarul privind o chestiune care cere decizia unanimă a fiduciarilor; sau
- d) fiduciarul are alte interese care iremediabil intră în conflict cu executarea obligațiilor de fiduciar.

Secțiunea a 5-a Efectul schimbării fiduciarilor

Articolul 1431⁹⁰. Efectul asupra obligațiilor și drepturilor fiduciarilor

(1) Persoana care este desemnată în calitate de fiduciar devine obligată prin fiducie și dobîndește drepturile și împuternicirile corespunzătoare. În condițiile prezentului articol, fiduciarul care renunță sau este exclus este eliberat de fiducie și pierde drepturile și împuternicirile corespunzătoare.

(2) Obligația de a coopera cu cofiduciarul se stinge doar la expirarea unui termen rezonabil după renunțare sau excludere.

(3) Dreptul de rambursare al fostului fiduciar față de masa patrimonială fiduciară se păstrează sub forma unui drept contra fiduciarilor curenți. Dreptul de rambursare, despăgubire sau remunerație de către beneficiar rămîne neafectat.

(4) Fostul fiduciar rămîne ținut de:

a) obligația prevăzută la art.1431⁶²;

b) datoriile fiduciei, însă numai față de creditorii pe care fiduciarul nu i-a informat, înainte de

asumarea datoriei fiduciei, că acționează în calitate de fiduciar; și
c) obligațiile rezultate din neexecutarea obligațiilor de fiduciar.

Articolul 1431⁹¹. Transmiterea și lipsirea de drepturile fiduciei

(1) Fiduciarul care sînt titulari ai dreptului fiduciei sînt obligați să transmită titlul asupra dreptului respectiv noului fiduciar în mod corespunzător.

(2) Transmiterea titlului către o persoană desemnată în calitate de fiduciar nu lipsește de acest titlu fiduciarul curenți.

(3) Titlul se transmite în temeiul unui act de predare-primire a titlului încheiat de către toți fiduciarul care sînt titularii dreptului fiduciei și noul fiduciar desemnat. Dacă pentru constituirea sau, după caz, înstrăinarea titlului asupra anumitor drepturi ale fiduciei legea impune anumite condiții de formă, aceleași condiții se cer și pentru actul de predare-primire a titlului privitor la acel drept al fiduciei. Dispozițiile art.1431¹⁷ se aplică în mod corespunzător.

(4) În cazul în care unul dintre fiduciarul care deține titlul asupra dreptului fiduciei refuză să încheie actul de predare-primire a titlului, oricare dintre ceilalți fiduciarul, noul fiduciar desemnat sau persoana care l-a desemnat în mod corespunzător pe noul fiduciar are dreptul să ceară instanței de judecată să pronunțe o hotărîre care să țină loc de act de predare-primire a titlului. O asemenea acțiune urmează a fi notată în registrul de publicitate în care este înregistrat dreptul fiduciei respectiv.

(5) Dacă nu este necesară desemnarea unui nou fiduciar, persoana care încetează a fi fiduciar va încheia un act de predare-primire a titlului către toți fiduciarul curenți.

Articolul 1431⁹². Transmiterea documentelor fiduciei

Fiduciarul care continuă calitatea sa ori noul fiduciar are dreptul să primească documentele fiduciei aflate în posesia fostului fiduciar. Persoana care deține posesia are dreptul să facă și să păstreze copii pe cheltuială proprie.

Articolul 1431⁹³. Efectul decesului sau lichidării fiduciarului

(1) În cazul în care unul din mai mulți fiduciarul decedează sau fiduciarul persoană juridică intră în lichidare, masa patrimonială fiduciară continuă să aparțină fiduciarul rămași. Această regulă se aplică astfel încît succesorul masei patrimoniale personale a celui decedat sau lichidat să nu devină parte la fiducie.

(2) În cazul în care unicul fiduciar decedează, succesorul fiduciarului decedat devin fiduciarul și, respectiv:

a) devin obligați prin fiducie, precum și dobîndesc drepturile și împuternicirile respective;

b) poartă răspundere pentru datoriile fiduciei asumate de către fiduciarul decedat în limita masei successorale a defunctului; și

c) devin titularii masei patrimoniale fiduciare, însă pot exercita doar împuternicirile prevăzute la art.1431⁴⁷ alin.(1), indiferent de numărul succesorul.

(3) Dispoziția testamentară a fiduciarului privitoare la masa patrimonială fiduciară nu produce efecte, însă condițiile fiduciei ar putea acorda fiduciarului împuternicirea să numească, prin dispoziția sa testamentară, un fiduciar.

(4) Obligațiile rezultate din neexecutarea obligațiilor de fiduciar se transmit succesorul fiduciarului decedat.

Articolul 1431⁹⁴. Efectul decesului sau al lichidării asistentului fiduciar

Împuternicirea asistentului fiduciei se stinge atunci cînd acesta decedează sau este lichidat, însă condițiile fiduciei pot permite exercitarea împuternicirii prin testament.

Capitolul IX STINGEREA ȘI MODIFICAREA FIDUCIEI

Secțiunea 1

Stingerea

Articolul 1431⁹⁵. Temeiurile de stingere

(1) Fiducia se stinge în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea:

a) prin rezoluțiune de către constitutor sau beneficiari în temeiul unui drept prevăzut de condițiile fiduciei;

b) prin rezoluțiune de către constitutor în temeiul art.1431⁹⁸;

c) prin rezoluțiune de către beneficiar în temeiul art.1431⁹⁹;

d) prin rezoluțiune de către fiduciar în temeiul art.1431¹⁰³;

e) prin confuziunea drepturilor și a obligațiilor în temeiul art.1431¹⁰⁴.

(2) Fiducia se stinge de asemenea în temeiul expirării termenului fiduciei ori al îndeplinirii condiției extinctive.

(3) Fiduciarul trebuie să informeze celelalte părți ale fiduciei despre intervenirea stingerii fiduciei.

Articolul 1431⁹⁶. Pierderea sau epuizarea masei patrimoniale fiduciare

(1) Fiducia se stinge atunci când fiduciarul nu mai deține niciun drept al fiduciei și nici nu se așteaptă să dobândească asemenea drepturi.

(2) Cu toate acestea, fiducia subzistă atît timp cît fiduciarul este ținut să restabilească masa patrimonială fiduciară ca urmare a neexecutării obligațiilor de fiduciar.

Articolul 1431⁹⁷. Efectul stingerii asupra obligațiilor fiduciarului

(1) În măsura în care fiducia este stinsă, se sting și obligațiile fiduciarului.

(2) Dacă părțile vizate nu au convenit altfel, stingerea fiduciei nu eliberează fiduciarul de răspunderea:

a) față de beneficiar apărută ca urmare a neexecutării de către fiduciar a obligațiilor de fiduciar; sau

b) față de un creditor al fiduciei din contul masei patrimoniale fiduciare.

(3) Odată cu stingerea fiduciei din motivul expirării termenului sau îndeplinirii condiției extinctive, fiduciarul este obligat să transmită drepturile fiduciei beneficiarilor sau succesorilor săi dacă condițiile fiduciei nu o interzic, să întocmească toate actele de predare-primire a titlului drepturilor în forma cerută de lege, să predea posesia bunurilor corespunzătoare și să asiste la îndeplinirea formalităților de publicitate.

(4) În cazul prevăzut la alin.(3), dacă nu există niciun beneficiar al masei patrimoniale fiduciare rămase, beneficiar este constitutorul ori, după caz, succesorii săi.

Articolul 1431⁹⁸. Dreptul constitutorului la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit

(1) Cu excepțiile prevăzute la alin.(2) și (3), dacă condițiile fiduciei nu prevăd altfel, constitutorul nu are dreptul la rezoluțiunea fiduciei sau a unei clauze din condițiile fiduciei doar pentru că fiducia s-a constituit cu titlu gratuit, indiferent dacă:

a) fiducia s-a constituit fără ca titlul asupra drepturilor să fie transmis de către constitutor;

b) constitutorul și-a rezervat dreptul la beneficiu pe durata vieții sale.

(2) Constitutorul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit sau a unei clauze din condițiile fiduciei care este constituită în beneficiul unei persoane care încă nu există.

(3) Constitutorul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei cu titlu gratuit în beneficiul unei alte persoane în aceleași condiții în care ar fi putut revoca o donație făcută aceluși beneficiar dacă beneficiul s-ar fi acordat prin donație.

Articolul 1431⁹⁹. Dreptul beneficiarilor la rezoluțiune

(1) Beneficiarul care are capacitate de exercițiu deplină are dreptul la rezoluțiunea fiduciei în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea, dacă el este beneficiarul exclusiv al acesteia.

(2) Dacă fiecare are capacitate de exercițiu deplină, mai mulți beneficiari au un drept comun la

rezoluțiune în privința întregii mase patrimoniale fiduciare sau a unei părți din ea, dacă ei sînt beneficiari exclusivi ai acesteia.

(3) Fiducia nu poate fi supusă rezoluțiunii în privința unei părți din masa patrimonială fiduciară dacă aceasta ar afecta în mod negativ fiducia în privința restului masei patrimoniale avînd drept beneficiari alte persoane sau avînd ca scop promovarea unui scop de utilitate publică.

Articolul 1431¹⁰⁰. Beneficiul exclusiv

(1) Masa patrimonială fiduciară sau o parte din ea se consideră în beneficiul exclusiv al unui beneficiar dacă întregul capital și toate veniturile viitoare generate de acel capital pot face obiectul dispozițiilor, conform condițiilor fiduciei, doar în beneficiul aceluia beneficiar sau al patrimoniului său.

(2) În sensul alin.(1), posibilitatea că beneficiarul ar putea sau nu ar putea să exercite un drept care îi va limita beneficiul nu se ia în considerare.

Articolul 1431¹⁰¹. Declarația de rezoluțiune și efectele ei

(1) Constitutorul sau beneficiarul își exercită dreptul la rezoluțiune prin declarație scrisă către fiduciar.

(2) Fiducia sau o parte din fiducie care se supune rezoluțiunii de către constitutor, din acel moment, produce efectele unei fiducii în beneficiul exclusiv al constitutorului.

(3) În cazul în care un beneficiar, exercitînd dreptul la rezoluțiune, notifică fiduciarul că a cesionat dreptul la beneficiu unui terț, altul decît beneficiarul, acea cesiune acordă terțului dreptul la beneficiu din masa patrimonială sau partea din masa patrimonială care urmează a fi transferată.

(4) Cu excepția cazului în care transferul este imposibil sau ilegal, fiduciarul este obligat să transfere fără întîrziere masa patrimonială fiduciară sau partea masei patrimoniale fiduciare conform declarației de rezoluțiune. Obligația de a transfera are prioritate față de obligația de a administra și a dispune de masa patrimonială sau de o parte din ea, conform condițiilor fiduciei.

(5) Dacă un transfer este imposibil pe motiv că ar presupune acordarea doar a unei cote-părți din dreptul fiduciei, fiduciarul este obligat:

a) să îl divizeze și să transfere partea divizată, în măsura în care aceasta este posibilă și rezonabilă; sau

b) în cazul în care divizarea nu este posibilă, să îl vîndă, dacă este posibil, și să transfere cota corespunzătoare a veniturilor.

Articolul 1431¹⁰². Dreptul de retenție al fiduciarului

(1) Fiduciarul are drept de retenție în privința acelei părți din masa patrimonială care urmează a fi transmisă, în măsura în care este necesar pentru a satisface:

a) datoriile fiduciei;

b) pretențiile acumulate ale fiduciarului față de masa patrimonială; și

c) cheltuielile aferente transferului și divizării sau vînzării dreptului, în măsura în care aceste datorii, drepturi sau costuri sînt alocate părții din masa patrimonială fiduciară care urmează a fi transmisă.

(2) Dreptul de retenție se stinge dacă persoana care exercită dreptul la rezoluțiune plătește compensație pentru datoriile, drepturile și costurile alocate părții din masa patrimonială care urmează a fi transmisă.

Articolul 1431¹⁰³. Rezoluțiunea de către fiduciar

(1) În cazul în care beneficiarul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei în temeiul art.1431⁹⁹ alin.(1), fiduciarul îi poate cere, prin notificare, să-și exercite dreptul respectiv într-un termen rezonabil stabilit prin notificare. Dacă beneficiarul nu respectă termenul indicat, fiduciarul are dreptul la rezoluțiunea fiduciei prin transmiterea către beneficiar. Beneficiarul este obligat să accepte transmiterea.

(2) Beneficiarul, de asemenea, are dreptul la rezoluțiunea fiduciei prin plata sumei de bani sau prin transmiterea titlului asupra altor bunuri care fac obiectul drepturilor din masa patrimonială fiduciară către instanța de judecată, în cazul în care este prevăzut expres de lege.

Articolul 1431¹⁰⁴. Confuziunea drepturilor și a obligațiilor

(1) Fiducia se stinge în cazul în care unicul fiduciar este și unicul beneficiar, iar fiducia este pentru beneficiul exclusiv al aceluși fiduciar.

(2) În cazul în care există mai mulți fiduciar, dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător doar dacă ei au un drept comun de a beneficia.

(3) Dacă fiducia rămâne în vigoare față de dreptul beneficiarului la beneficiu sau dacă dreptul la beneficiu este grevat de un drept de garanție sau alt drept limitat, fiduciarul rămâne ținut de acea fiducia sau grevare.

Articolul 1431¹⁰⁵. Insolvabilitatea fiduciarului

Fiducia și masa patrimonială fiduciară nu sînt afectate de insolvabilitatea fiduciarului în privința masei patrimoniale personale a fiduciarului sau în privința unei alte mase patrimoniale fiduciare.

Secțiunea a 2-a **Modificarea**

Articolul 1431¹⁰⁶. Modificarea de către constitutor sau beneficiar

(1) Condițiile fiduciei pot fi modificate de către constitutor sau beneficiar în temeiul:

- a) dreptului oferit de condițiile fiduciei;
- b) dreptului prevăzut la alin.(2).

(2) Constitutorul sau beneficiarul care are dreptul la rezoluțiunea fiduciei are un drept corespunzător de a modifica condițiile fiduciei în măsura în care ele se referă la masa patrimonială sau partea din ea în privința căreia fiducia ar putea fi rezolvită.

(3) Pentru exercitarea de către mai mulți beneficiari a unui drept comun de a modifica condițiile fiduciei este necesar acordul lor în acest sens.

(4) Modificarea care urmează să producă efecte la decesul persoanei care exercită dreptul de modificare produce efecte doar dacă ea se face printr-o dispoziție testamentară.

(5) Modificarea produce efecte doar din momentul cînd notificarea scrisă este transmisă fiduciarilor.

Articolul 1431¹⁰⁷. Modificarea prin hotărîre judecătorească a condiției fiduciei privitoare la administrare

(1) La cererea oricărei părți la fiducia sau a oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, instanța de judecată poate modifica o condiție a fiduciei privitoare la administrarea masei patrimoniale fiduciare dacă modificarea este susceptibilă de a promova o administrare mai eficientă și mai prudentă a masei patrimoniale.

(2) Modificarea în temeiul alin.(1) din prezentul articol nu poate afecta în mod semnificativ funcționarea condițiilor fiduciei care se aplică dispunerilor dacă instanța de judecată nu are împuternicirea de a modifica acele condiții în temeiul art.1431¹⁰⁸ și 1431¹⁰⁹.

Articolul 1431¹⁰⁸. Modificarea prin hotărîre judecătorească a fiduciei cu beneficiari

(1) La cererea oricărei părți la fiducia sau a oricărei persoane care ar beneficia dacă condiția a căreia modificare se cere ar fi exclusă, instanța de judecată poate modifica condiția fiduciei care acordă un drept la beneficiu sau o vocație la beneficiu unei persoane care:

a) încă nu există; sau

b) în prezent nu corespunde cu descrierea de care depinde dreptul, cum ar fi atribuirea la o categorie de persoane.

(2) Aceeași regulă se aplică în cazul în care condiția fiduciei conferă un drept la beneficiu sau o vocație la beneficiu la o dată în viitor sau care este condiționat de survenirea unui eveniment improbabil.

Articolul 1431¹⁰⁹. Modificarea prin hotărîre judecătorească a fiduciei de promovare a unui scop de utilitate publică

(1) La cererea oricărei părți la fiducie sau a oricărei persoane îndreptățite să ceară executarea obligațiilor de fiduciar, instanța de judecată poate modifica condiția fiduciei constituită în scop de utilitate publică dacă, în rezultatul schimbării circumstanțelor, promovarea scopului prevăzut de către condiția fiduciei nu poate fi considerată ca fiind o folosire adecvată și eficientă a resurselor.

(2) Modificarea conform alin.(1) trebuie să se facă în favoarea scopurilor generale sau particulare de utilitate publică pe care constitutorul le-ar fi ales în mod probabil dacă ar fi constituit fiducia după schimbarea circumstanțelor.

Articolul 1431¹¹⁰. Cesiunea dreptului la beneficiu

(1) Sub rezerva dispozițiilor alin.(2), cesiunea dreptului la beneficiu este reglementată de către dispozițiile privind cesiunea de creanță.

(2) Cesiunii cu titlu gratuit i se aplică dispozițiile legale cu privire la donație.

Capitolul X RELAȚIILE CU TERȚII

Secțiunea 1 Debitorii fiduciei

Articolul 1431¹¹¹. Compensarea

Creanța fiduciarului față de debitorul fiduciei poate fi stinsă prin compensare doar cu creanța reciprocă pe care acest debitor o are în calitate de creditor al fiduciei sau de beneficiar.

Articolul 1431¹¹². Remiterea de datoria fiduciei

Remiterea de datorie făcută de fiduciar în folosul debitorului fiduciei nu îl liberează pe acest debitor de datoria fiduciei dacă:

- a) remiterea de datorie este cu titlu gratuit și nu se încadrează în împuternicirile fiduciarului; sau
- b) remiterea de datorie este cu titlu oneros, iar debitorul cunoștea sau avea motive să cunoască că ea nu se încadrează în împuternicirile fiduciarului.

Articolul 1431¹¹³. Răspunderea donatarilor și a dobânditorilor de rea-credință

(1) În cazul în care fiduciarul înstrăinează un drept al fiduciei către un terț, iar înstrăinarea nu corespunde condițiilor fiduciei, fiducia este opozabilă dobânditorului dacă:

- a) înstrăinarea este cu titlu gratuit; sau
- b) dobânditorul cunoaște sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că înstrăinarea se face de către un fiduciar și că ea nu corespunde condițiilor fiduciei.

(2) Se consideră că dobânditorul trebuia, în mod rezonabil, să cunoască un fapt dacă:

- a) faptul ar fi fost evident în cadrul unei examinări prudente în mod rezonabil; și
- b) luând în considerare natura și valoarea dreptului, natura și costul unei asemenea examinări și uzanțele, este echitabil și rezonabil de a aștepta ca dobânditorul, în acele circumstanțe, să facă acea examinare.

(3) Dobânditorul căruia fiducia îi este opozabilă conform alin.(1):

- a) poartă o obligație de restituire titularului masei patrimoniale fiduciare;
- b) are un drept corelativ de a i se restitui orice beneficiu acordat cu titlu de contraprestație.

(4) Cu toate acestea, fiducia încetează a fi opozabilă dobânditorului conform alin.(1) dacă:

- a) contraprestația oferită de dobânditor face obiectul unei dispuneri în cadrul executării unei obligații de fiduciar; sau
- b) fiduciarul sau un terț satisface obligația de a restabili masa patrimonială fiduciară.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător în cazul în care fiduciarul constituie în folosul unui terț un drept de garanție sau un alt drept limitat asupra dreptului fiduciei.

Articolul 1431¹¹⁴. Răspunderea pentru instigare sau complicitate la administrarea ori dispunerea

incorectă a masei patrimoniale fiduciare

(1) Răspunderea extracontractuală apărută în urma prejudiciului cauzat altuia prin instigarea la neexecutarea obligațiilor va fi angajată cu adaptările prevăzute la alin.(2).

(2) Persoana care intenționat instigă fiduciarul la neexecutarea obligației de fiduciar sau intenționat ajută în acea neexecutare poartă răspundere solidară cu fiduciarul dacă fiduciarului îi revine obligația de restabilire a masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1431¹¹⁵. Protecția terților care contractează cu fiduciarii

(1) Contractul încheiat de către un fiduciar cu încălcarea unei obligații de fiduciar cu o persoană care nu este parte la fiducie nu este nul sau anulabil doar pentru acest motiv.

(2) Persoana care nu este parte la fiducie și nu cunoaște toate circumstanțele de fapt relevante se poate baza pe textul unui document de fiducie și pe faptul că el este veridic.”

654. Cartea a patra va avea următorul cuprins:

„Cartea a patra MOȘTENIREA

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1432. Noțiunea de moștenire

(1) Moștenirea este transmiterea patrimoniului (masa succesorală) unei persoane fizice decedate (defunct, cel care a lăsat moștenirea) către una sau mai multe persoane (moștenitori).

(2) Asupra cotei din masa succesorală a unui comoștenitor (cotă succesorală) se aplică regulile cu privire la moștenire.

(3) Moștenitorul dobândește drepturile patrimoniale și obligațiile defunctului, cu excepția celor care, prin natura lor, sînt legate în mod inseparabil de persoana defunctului sau care, potrivit legii, nu se pot transmite de la o persoană la alta.

(4) Prin derogare de la alin.(3), în cazurile prevăzute de lege, drepturile nepatrimoniale, precum și drepturile patrimoniale legate în mod inseparabil de persoana defunctului trec la moștenitor.

Articolul 1433. Caracterele devoluțiunii moștenirii

Devoluțiunea moștenirii către moștenitorii defunctului este o transmisiune pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă.

Articolul 1434. Temeiul moștenirii

(1) Moștenirea are loc în temeiul legii și/sau conform testamentului.

(2) În măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus altceva prin testament, moștenirea trece la moștenitorii legali.

Articolul 1435. Momentul deschiderii moștenirii

Moștenirea se deschide la momentul decesului celui care a lăsat moștenirea, fie că este fizic constatat, fie că este declarat prin hotărîre judecătorească definitivă.

Articolul 1436. Locul deschiderii moștenirii

Locul deschiderii moștenirii este locul unde cel care a lăsat moștenirea își avea reședința obișnuită în momentul decesului, iar dacă această reședință obișnuită nu este cunoscută, locul de aflare a bunurilor sau a părții principale a acestora ca valoare.

Articolul 1437. Capacitatea succesorală

(1) Capacitatea succesorală este aptitudinea unei persoane de a moșteni.

(2) Orice persoană care are capacitate de folosință are și capacitate succesorală.

(3) Dacă legea nu prevede altfel, pot fi moștenitori doar persoanele fizice care sînt în viață la

momentul deschiderii moștenirii sau persoanele juridice care există la momentul deschiderii moștenirii.

(4) Copilul născut viu după deschiderea moștenirii se consideră că are capacitate succesorală la momentul deschiderii moștenirii dacă a fost conceput înainte de momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1438. Comorienții și codecedații

(1) Persoanele cu vocație succesorală reciprocă sau unilaterală care au murit fără a se putea stabili dacă una a supraviețuit alteia se prezumă că au murit concomitent (comorienți și codecedați).

(2) Moștenirea lăsată de fiecare comorient sau codecedat este culeasă de proprii săi moștenitori și niciun defunct nu are dreptul la moștenirea celuilalt sau a celorlalți defuncți.

Articolul 1439. Temeiurile de nedemnitate

(1) O persoană este exclusă de la moștenire în următoarele cazuri:

a) dacă l-a omorât pe cel care a lăsat moștenirea sau a săvârșit o tentativă de a-l omorî;

b) dacă intenționat și ilegal l-a împiedicat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

c) dacă prin dol sau violență l-a determinat pe cel care a lăsat moștenirea să întocmească sau să revoce o dispoziție testamentară;

d) dacă în mod intenționat și ilegal a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat o dispoziție testamentară a celui care a lăsat moștenirea.

(2) Părintele care a fost decăzut din drepturile părintești în privința copilului nu poate fi moștenitor legal al aceluși copil.

Articolul 1440. Anularea dobândirii moștenirii de către moștenitorul nedemn

(1) Lipsirea de dreptul de moștenire a persoanei nedemne se face prin anularea dobândirii moștenirii de către aceasta.

(2) Se poate cere anularea dobândirii moștenirii numai după deschiderea moștenirii. În cazul moștenitorului subsecvent, anularea poate fi făcută imediat după devoluțiunea moștenirii către moștenitorul prealabil.

(3) Acțiunii în anulare i se aplică termenele prevăzute la art.1481.

Articolul 1441. Persoanele care au dreptul să introducă acțiunea în anulare

Are dreptul să introducă acțiunea în anulare a dobândirii moștenirii pentru nedemnitate orice persoană în avantajul căreia poate servi înlăturarea moștenitorului nedemn, chiar dacă avantajul va surveni numai după înlăturarea altei persoane.

Articolul 1442. Depunerea cererii

(1) Prin acțiunea în anulare se cere declararea moștenitorului ca fiind nedemn.

(2) Consecințele anulării survin din momentul când hotărîrea judecătorească rămîne definitivă.

Articolul 1443. Înlăturarea nedemnității

Moștenitorul nu este nedemn dacă cel care a lăsat moștenirea, cunoscînd cauza de nedemnitate, a întocmit un testament sau nu a modificat testamentul, deși a avut posibilitatea să o facă.

Articolul 1444. Efectele declarării moștenitorului nedemn

(1) În cazul declarării moștenitorului nedemn, se consideră că devoluțiunea în folosul lui nu a avut loc. Moștenitorului nedemn i se aplică dispozițiile legale privind posesorul masei succesoriale.

(2) În locul moștenitorului nedemn vin la moștenire cei care ar fi moștenit dacă moștenitorul nedemn era decedat la data deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea în folosul celor care vin în loc s-a produs la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1445. Nedemnitatea legatarului

Dacă legatarul este culpabil în săvârșirea unei fapte prevăzute la art.1439, creanța întemeiată pe legat poate fi anulată. Dispozițiile art.1441, 1443 și 1480–1484 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1446. Decăderea din dreptul la moștenire

(1) În sensul prezentei cărți, un succesibil decedează din dreptul la moștenire dacă:

- a) decedează înainte de data deschiderii moștenirii;
- b) este nedemn de a moșteni;
- c) este dezmoștenit prin dispoziție testamentară;
- d) renunță la moștenire.

(2) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător decăderii legatarului din dreptul asupra legatului.

TITLUL II MOȘTENIREA LEGALĂ

Articolul 1447. Cazul în care operează moștenirea legală

(1) Devoluțiunea moștenirii are loc conform dispozițiilor prezentei cărți (moștenire legală), în măsura în care nu există un testament valabil.

(2) Dacă testamentul se referă doar la o parte din masa succesorală, devoluțiunea celeilalte părți a masei succesorală are loc conform moștenirii legale.

Articolul 1448. Clasa întâi de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa întâi de moștenitori legali descendenții defunctului.

(2) Descendentul care este în viață la momentul deschiderii moștenirii îi exclude de la moștenire pe ceilalți descendenți care se află în relații de rudenie cu defunctul prin intermediul celui dintâi.

(3) Locul descendentului decedat la momentul deschiderii moștenirii îl ocupă descendenții acestuia (reprezentarea succesorală).

(4) Copiii defunctului moștenesc în cote succesorală egale.

(5) Copiii care înlocuiesc părintele decedat conform dispozițiilor alin.(3) moștenesc în cote egale cota succesorală la care ar fi avut dreptul părintele decedat.

Articolul 1449. Clasa a doua de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a doua de moștenitori legali părinții defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii părinții defunctului sînt în viață, moștenesc numai ei, în cote succesorală egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii nu este în viață unul dintre părinții defunctului, în locul părintelui celui decedat sînt chemați la moștenire descendenții lui în conformitate cu regulile aplicabile pentru moștenitorii de clasa întâi. În cazul în care părintele decedat nu are descendenți, unic moștenitor devine părintele supraviețuitor.

Articolul 1450. Clasa a treia de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a treia de moștenitori legali bunicii și bunicile defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii bunicul și bunica sînt în viață, moștenesc numai ei, în cote succesorală egale.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii unul dintre bunici dintr-o pereche nu este în viață, locul bunicului (bunicii) decedat(e) este ocupat de descendenții acestuia. Dacă bunicul (bunica) decedat(ă) nu are descendenți, cota succesorală a acestuia trece la celălalt bunic din perechea respectivă, iar dacă acesta nu este în viață, la descendenții acestuia din urmă.

(4) Dacă la momentul deschiderii moștenirii o pereche de bunici nu este în viață și dacă aceștia nu au descendenți, atunci moștenesc ceilalți bunici care sînt în viață, iar dacă aceștia nu sînt în viață, descendenții acestora.

(5) În măsura în care descendenții ocupă locul părinților lor sau al ascendenților mai îndepărtați, se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la moștenitorii de clasa întâi.

Articolul 1451. Clasa a patra de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a patra de moștenitori legali străbunicii defunctului și descendenții acestora.

(2) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicul și/sau străbunica sînt în viață, moștenesc numai ei. Dacă sînt mai mulți, ei moștenesc în cote succesoriale egale, indiferent de faptul dacă aparțin aceleiași linii sau liniilor diferite.

(3) Dacă la momentul deschiderii moștenirii străbunicii și străbunicele nu sînt în viață, moștenește acela dintre descendenți care se află într-un grad de rudenie mai apropiat cu defunctul. În cazul în care mai multe persoane se află în același grad de rudenie, aceștia moștenesc în cote succesoriale egale.

Articolul 1452. Clasa a cincea de moștenitori legali

(1) Fac parte din clasa a cincea de moștenitori legali strămoșii mai îndepărtați ai defunctului și descendenții acestora.

(2) Dispozițiile art.1451 alin.(2) și (3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1453. Rudenia concomitentă pe linii diferite de rudenie

Persoana care este moștenitor de clasa întâi, a doua sau a treia concomitent pe linii diferite de rudenie primește cota succesorală care îi revine în baza fiecărei rudenii. Fiecare cotă se consideră o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1454. Ordinea claselor

Clasele de moștenitori sînt chemate să culeagă moștenirea numai cîte una, în ordinea stabilită de prezentul cod, începînd cu clasa întâi.

Articolul 1455. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor

(1) Soțul supraviețuitor este moștenitor legal și, în concurs cu clasa întâi de moștenitori, are dreptul la 1/4 din masa succesorală, indiferent de numărul descendenților.

(2) În concurs cu clasa a doua de moștenitori sau cu bunicii, soțul supraviețuitor are dreptul la 1/2 din masa succesorală, indiferent de numărul moștenitorilor. Dacă sînt în viață atît bunicii, cît și descendenții bunicii, soțul supraviețuitor primește cota și din cealaltă cotă succesorală de 1/2 care, conform art.1450, ar fi trebuit să revină descendenților.

(3) Stabilirea cotei succesoriale a soțului supraviețuitor se face cu preferință față de stabilirea cotelor succesoriale ale moștenitorilor cu care acesta concurează.

(4) În lipsa moștenitorilor de clasa întâi și a doua și dacă bunicii nu sînt în viață sau dacă aceștia au decăzut din dreptul la moștenire, soțul supraviețuitor culege întreaga moștenire.

Articolul 1456. Preciputul soțului supraviețuitor

(1) În cazul în care soțul supraviețuitor vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa a doua sau cu bunicii, acesta primește, cu titlu de preciput, în afară de cota sa succesorală, mobilierul și obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinței comune a soților, cu excepția cazului în care acestea sînt accesorii ale unui imobil și nu pot fi separate fără a deteriora imobilul. Soțul supraviețuitor poate primi obiectele indicate și în cazul în care vine la moștenirea legală alături de moștenitorii de clasa întâi în măsura în care acestea sînt necesare pentru menținerea gospodăriei.

(2) În cazul preciputului se aplică regulile privind legatele.

Articolul 1457. Decăderea soțului supraviețuitor din dreptul de a moșteni

(1) Soțul supraviețuitor este exclus de la moștenire dacă, la data deschiderii moștenirii:

a) cel care a lăsat moștenirea a depus o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea de divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii;

b) căsătoria este declarată nulă prin hotărîrea judecătorească sau există temeiuri pentru nulitatea căsătoriei și a fost intentată o acțiune în nulitate.

(2) Dreptul la întreținere al soțului supraviețuitor rămîne neatins.

Articolul 1458. Dreptul de moștenire al soțului în temeiul rudeniei

În cazul în care soțul face parte din cercul rudelor chemate la succesiune, el moștenește și în temeiul acestui titlu. Cota succesorală dobîndită în temeiul rudeniei este considerată o cotă succesorală distinctă.

Articolul 1459. Consecințele majorării cotei succesorale

Dacă unul dintre moștenitorii legali decede din dreptul la moștenire înainte sau după deschiderea moștenirii și, ca rezultat, cota succesorală a unui alt moștenitor legal se majorează, cota cu care s-a majorat cota succesorală a celui din urmă este considerată o cotă succesorală distinctă în privința legatelor sau a sarcinilor testamentare cu care este grevat acest moștenitor sau moștenitorul decăzut din dreptul la moștenire, precum și în privința obligației de raport.

Articolul 1460. Dreptul statului la moștenire

În cazul în care defunctul nu are rude și nici soț supraviețuitor sau aceștia nu pot moșteni din anumite motive, moștenitor legal este statul.

TITLUL III MOȘTENIREA TESTAMENTARĂ

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1461. Noțiunea de testament

Testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul cînd nu va mai fi în viață.

Articolul 1462. Întocmirea testamentului personal de către testator

(1) Întocmirea testamentului prin reprezentant nu se admite.

(2) Două sau mai multe persoane nu pot testa prin același testament una în favoarea alteia sau în favoarea unui terț.

(3) Testatorul nu poate dispune pentru cauză de moarte astfel încît valabilitatea sau nevalabilitatea dispozițiilor sale să depindă de voința unui terț.

(4) Testatorul nu poate împuternici un terț să determine persoana în favoarea căreia să fie executat legatul și să determine bunurile care urmează să fie transmise în executarea legatului.

Articolul 1463. Secretul testamentului

(1) Persoana abilitată cu autentificarea testamentului, martorii și persoanele care semnează testamentul nu au dreptul să divulge informațiile privind conținutul testamentului pînă la data deschiderii moștenirii.

(2) Notarul sau persoana abilitată cu autentificarea testamentului este obligată să prevină martorul și persoana care semnează testamentul despre necesitatea respectării secretului testamentului.

Articolul 1464. Capacitatea minorului de a dispune prin testament

Minorul poate testa odată cu atingerea vîrstei de 16 ani. În acest caz, minorul nu are nevoie de consimțămîntul părinților sau al curatorului pentru a întocmi un testament.

Articolul 1465. Incapacitatea de a primi beneficii prin testament

(1) Sînt anulabile dispozițiile testamentare în favoarea:

a) notarului sau a altei persoane care, conform legii, a autentificat testamentul;
b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;
c) martorilor menționați în dispozițiile art.1488, 1490, 1498 sau art.1499;
d) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistență juridică la redactarea testamentului;
e) preoților care l-au asistat pe testator din punct de vedere religios în cursul bolii din cauza căreia a survenit decesul;

f) medicilor, farmaciștilor și altui personal medical care l-au îngrijit pe testator în cursul bolii din cauza căreia a survenit decesul, precum și a instituției medicale pentru care lucrează aceștia.

(2) Sînt exceptate de la interdicțiile prevăzute la alin.(1):

a) dispozițiile privind remunerarea, dacă sînt potrivite cu starea materială a testatorului și cu serviciile prestate de moștenitor;

b) dispozițiile făcute în favoarea persoanei care are vocație succesorală în calitate de moștenitor legal.

Articolul 1466. Dezmoștenirea

Testatorul poate dezmoșteni prin testament rudele și/sau soțul fără a desemna un moștenitor. Dreptul la rezervă succesorală rămîne neafectat.

Articolul 1467. Testament în folosul moștenitorilor legali

(1) Dacă testatorul a desemnat prin testament moștenitorii legali fără a indica numele acestora, persoanele care la deschiderea moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală se consideră chemate la moștenire în cotele succesoriale ce le revin în conformitate cu legea.

(2) În cazul în care desemnarea prin testament în calitate de moștenitor este stabilită în funcție de o condiție suspensivă sau cu indicarea termenului la care se începe calitatea de moștenitor, iar condiția se împlinește sau termenul începe să curgă numai după deschiderea moștenirii, dacă există dubii, se consideră desemnată persoana care ar fi devenit moștenitor în cazul în care cel care a lăsat moștenirea ar fi decedat la data împlinirii condiției sau a începerii termenului.

Articolul 1468. Rudele testatorului

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori rudele sale fără a indica numele acestora, dacă există dubii, rudele care la momentul deschiderii moștenirii ar fi fost chemate la moștenire legală se consideră chemate la moștenire în cotele succesoriale ce le revin în conformitate cu legea. Dispozițiile art.1467 alin.(2) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1469. Copiii testatorului

Dacă testatorul i-a desemnat în calitate de moștenitori pe copiii săi fără a indica numele lor, iar unul dintre copii este decedat la data întocmirii testamentului și a lăsat după sine rude descendente, atunci, în caz de dubiu, se consideră că descendenții sînt desemnați moștenitori în măsura în care ei ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale conform art.1448.

Articolul 1470. Descendenții testatorului

În cazul în care testatorul l-a desemnat în calitate de moștenitor pe un descendent și ultimul a decăzut din dreptul la moștenire, dacă există dubii, se consideră că descendenții acestuia din urmă sînt desemnați moștenitori în măsura în care aceștia ar fi moștenit în baza dreptului de reprezentare în cazul moștenirii legale conform art.1448.

Articolul 1471. Descendenții terțului

În cazul în care testatorul i-a desemnat în calitate de moștenitori pe descendenții unui terț fără a indica numele acestora, dacă există dubii, se consideră că nu sînt desemnați în calitate de moștenitori descendenții care nu sînt concepuți la momentul deschiderii moștenirii sau la momentul împlinirii condiției suspensive ori a începerii curgerii termenului, dacă condiția se împlinește sau termenul începe

să curgă numai după deschiderea moștenirii.

Articolul 1472. Grupul de persoane

În cazul în care testatorul a desemnat în calitate de moștenitori persoanele de o anumită categorie sau persoanele care se află cu el în relații de serviciu ori de afaceri fără a indica numele acestora, dacă există dubii, se consideră că sînt desemnați moștenitori persoanele care aparțin categoriei indicate sau se află cu testatorul în relațiile indicate la deschiderea moștenirii.

Articolul 1473. Caracterul echivoc al desemnării moștenitorilor

Dacă testatorul a desemnat ca moștenitor o persoană prin particularități care pot fi atribuite cîtorva persoane și este imposibil de a stabili pe cine anume l-a desemnat testatorul, atunci toate aceste persoane se consideră moștenitori cu dreptul la cote succesoriale egale.

Articolul 1474. Testamentul în folosul persoanelor social vulnerabile

În cazul în care testatorul a dispus în folosul persoanelor social vulnerabile fără a indica numele lor, dacă există dubii, se consideră moștenitor unitatea administrativ-teritorială de nivelul întâi de la locul deschiderii moștenirii, care este obligată să împartă bunurile testate persoanelor social vulnerabile.

Articolul 1475. Dispoziția sub condiție suspensivă

În cazul în care testatorul a dispus sub condiție suspensivă, dacă există dubii, se consideră că dispoziția testamentară produce efecte doar dacă condiția se împlinește în timpul vieții beneficiarului dispoziției testamentare.

Articolul 1476. Dispoziția sub condiție rezolutorie

Dacă există dubii, se consideră făcută sub condiție rezolutorie dispoziția prin care testatorul a condiționat devoluțiunea moștenirii prin săvîrșirea de către gratificat a anumitor acțiuni sau abținerea de la săvîrșirea anumitor acțiuni pe o durată nedeterminată, cu condiția că săvîrșirea acțiunilor sau abținerea de la săvîrșirea acțiunilor depinde de voința gratificatului.

Articolul 1477. Condiția în favoarea unui terț

În cazul în care condiția în funcție de care s-a făcut dispoziția favorizează un terț, dacă există dubii, condiția se consideră împlinită chiar dacă terțul refuză cooperarea necesară pentru realizarea condiției.

Articolul 1478. Caducitatea dispoziției testamentare în folosul soțului

(1) Dispoziția testamentară prin care testatorul l-a desemnat moștenitor pe soțul său este caducă în cazul în care căsătoria este nulă sau a fost desfăcută înaintea decesului testatorului. Se asimilează desfacerii căsătoriei cazul în care la momentul decesului testatorul depusese o acțiune de divorț, a recunoscut acțiunea în divorț depusă de celălalt soț sau a depus cerere de divorț conform legii. Aceeași regulă se aplică și în cazul în care testatorul putea cere nulitatea căsătoriei și a intentat o acțiune în acest sens.

(2) Dispoziția testamentară nu este caducă dacă se prezumă că testatorul ar fi făcut-o și în condițiile indicate la alin.(1).

Articolul 1479. Anulabilitatea din cauza erorii sau a violenței

(1) Dispoziția testamentară este anulabilă în măsura în care testatorul a fost în eroare cu privire la conținutul manifestării sale de voință sau nu avea, în genere, intenția de a face o manifestare de voință cu un asemenea conținut și se presupune că, dacă ar fi cunoscut starea lucrurilor, el nu ar fi făcut o asemenea manifestare de voință.

(2) Această regulă se aplică și atunci cînd manifestarea de voință a fost făcută sub influența presupunerii sau așteptării greșite că anumite circumstanțe se vor întîmpla sau nu se vor întîmpla ori testatorul a fost determinat ilicit la aceasta prin violență.

Articolul 1480. Persoana cu drept de a cere anularea dispoziției testamentare

(1) Dispoziția testamentară poate fi anulată numai de persoana care va beneficia nemijlocit din anularea dispoziției testamentare.

(2) Dacă, în cazurile prevăzute la art.1479, eroarea se referă doar la o persoană concretă și aceasta are dreptul să ceară anularea testamentului sau ar fi avut acest drept dacă ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii, nimeni în afară de această persoană nu are dreptul să ceară anularea dispoziției.

Articolul 1481. Termenul de prescripție al acțiunii în anulare

(1) Termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de 1 an.

(2) Termenul de prescripție se calculează din momentul când persoana îndreptățită a aflat despre existența temeiurilor de anulabilitate. Dispozițiile legale privind suspendarea cursului prescripției se aplică în mod corespunzător.

(3) Acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Articolul 1482. Excepția de anulabilitate

În cazul când o dispoziție testamentară prin care s-a constituit o obligație de a presta este anulabilă, persoana grevată poate refuza executarea prestației chiar dacă anularea, conform dispozițiilor art.1481, este exclusă.

Articolul 1483. Interpretarea dispoziției testamentare

(1) Dispoziția testamentară se interpretează conform voinței reale a testatorului.

(2) În cazul în care conținutul unei dispoziții testamentare permite mai multe interpretări, dacă există dubii, prioritate are interpretarea care permite ca dispoziția să producă efecte.

(3) În caz de necesitate, notarul care desfășoară procedura succesorală poate cere instanței de judecată să pronunțe o hotărîre judecătorească de interpretare a dispoziției testamentare.

Articolul 1484. Nulitatea unei dispoziții

Nulitatea unei dispoziții incluse în testament atrage nulitatea celorlalte dispoziții numai în cazul în care se presupune că fără dispoziția nulă testatorul nu ar fi făcut nici celelalte dispoziții.

Articolul 1485. Rezerva privind completarea dispoziției testamentare

Dispoziția testamentară făcută sub rezerva completării va fi valabilă chiar dacă completarea nu a avut loc, cu excepția cazului în care testatorul a condiționat valabilitatea ei de o eventuală completare.

Capitolul II ÎNTOCMIREA TESTAMENTULUI

Articolul 1486. Forma testamentului

(1) Sub sancțiunea nulității, testamentul poate fi întocmit doar în una din formele prevăzute la prezentul capitol.

(2) Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

Articolul 1487. Redactarea testamentului

(1) Testamentul poate fi redactat de către testator personal sau, la cererea acestuia, de către notari ori de către persoanele abilitate cu autentificarea testamentului.

(2) Testamentul redactat de către notari sau persoanele abilitate cu asemenea funcții trebuie să exprime manifestarea de voință a testatorului și să fie semnat de testator numai după ce acesta a luat cunoștință de conținutul testamentului.

Articolul 1488. Semnarea testamentului de către alte persoane

(1) Dacă testatorul nu poate semna testamentul, atunci, la solicitarea lui, testamentul va fi semnat, în prezența a doi martori, de o altă persoană a cărei identitate se stabilește de către notar. În testament se vor indica motivul nesemnării de către testator a testamentului, numele, prenumele, domiciliul persoanei care a semnat testamentul, precum și actul de identitate al acesteia.

(2) Persoana care asistă în calitate de martor și persoana care este avantajată prin testament nu pot semna testamentul în numele testatorului.

Articolul 1489. Utilizarea mijloacelor tehnice la redactarea testamentului

La redactarea testamentului autentic pot fi utilizate orice mijloace tehnice, dar semnătura în testament trebuie să fie executată de către testator personal, cu excepțiile prevăzute de lege.

Articolul 1490. Testamentul persoanei cu deficiențe fizice sau analfabete

(1) Dacă persoana este surdă, mută, surdomută, nevăzătoare sau analfabetă, testamentul trebuie întocmit în prezența a doi martori și a unei persoane care poate comunica cu testatorul și care, prin semnătură, confirmă manifestarea de voință a testatorului.

(2) Dacă testatorul este analfabet sau din cauza unei maladii ori a unor deficiențe fizice, sau din alte motive nu poate să citească personal testamentul, atunci textul va fi citit de către un martor în prezența testatorului și a celuilalt martor, fapt despre care se va face mențiune în testament, cu indicarea motivelor de imposibilitate a citirii testamentului de către testator.

Articolul 1491. Martorii testamentului

Martor la redactarea și autentificarea testamentului poate fi orice persoană care are capacitatea de a întocmi de sine stătător propriul testament, cu următoarele excepții:

- a) persoana care semnează testamentul în numele testatorului;
- b) notarul sau altă persoană care, în condițiile legii, autentifică testamentul;
- c) persoana în favoarea căreia se întocmește testamentul, rudele acesteia pînă la gradul trei inclusiv și soțul acesteia;
- d) analfabeții și alte persoane inapte să citească testamentul;
- e) persoanele cu antecedente penale pentru faptele prevăzute la art.312, 314 sau 352¹ din [Codul penal](#);
- f) persoanele care nu posedă limba în care este întocmit testamentul;
- g) persoana desemnată executor testamentar în testament.

Articolul 1492. Testamentele ordinare și privilegiate

(1) Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic.

(2) Testamentul privilegiat poate fi întocmit în situații speciale sau de urgență prevăzute în prezentul capitol.

Articolul 1493. Testamentul olograf

(1) Testatorul poate întocmi în mod personal testamentul prin declarație scrisă și subsemnată de el (testament olograf).

(2) Testatorul trebuie să menționeze în testament data (ziua, luna și anul) în care a scris testamentul.

(3) Semnătura va conține prenumele și numele de familie ale testatorului. Dacă testatorul semnează în alt mod și această semnătură este suficientă pentru stabilirea identității sale și a seriozității declarației testatorului, atunci o asemenea semnătură nu afectează valabilitatea testamentului.

(4) Persoana care nu știe să citească nu poate întocmi un testament conform dispozițiilor alin.(1)–(3).

(5) Testamentul întocmit conform alin.(1) care nu conține data întocmirii, generînd astfel îndoieli cu

privire la valabilitatea sa, se consideră valabil numai dacă stabilirea momentului întocmirii este posibilă în alt mod.

(6) Ștersăturile, modificările sau completările care aparțin testatorului trebuie datate și semnate de către testator dacă ele cuprind dispoziții testamentare noi față de redactarea inițială.

Articolul 1494. Păstrarea testamentului olograf

Testamentul întocmit conform art.1493 trebuie să fie luat la păstrare, la cererea testatorului, de către notarul competent, conform dispozițiilor art.1501 și 1502, eliberându-i-se testatorului o dovadă de depunere.

Articolul 1495. Deschiderea testamentului olograf

(1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar pentru a fi vizat spre neschimbare.

(2) În cadrul procedurii succesoriale, notarul procedează, în condițiile legii speciale, la deschiderea și validarea testamentului olograf și îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului și starea în care se găsește se constată prin proces-verbal.

(3) Cei interesați pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cheltuială proprie, copii legalizate ale testamentului olograf.

(4) După finalizarea procedurii succesoriale, originalul testamentului se predă moștenitorilor, potrivit înțelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărâre judecătorească.

Articolul 1496. Testamentul autentic

(1) Testamentul autentic este testamentul autentificat de notar, potrivit dispozițiilor legale.

(2) Testamentul se întocmește de un notar în baza declarației verbale a testatorului în fața notarului sau în baza unui text predat notarului de către testator, cu declarația că acesta este testamentul său.

(3) Testamentele cetățenilor Republicii Moldova care se află în străinătate de asemenea pot fi autentificate de către reprezentantul misiunii diplomatice sau al oficiului consular în ordinea stabilită de legislație.

Articolul 1497. Testamentele privilegiate întocmite în situații speciale

Se consideră testamente privilegiate întocmite în situații speciale următoarele testamente întocmite cu respectarea condiției prevăzute la art.1498 alin.(1):

a) testamentele persoanelor aflate pentru tratament la spitale, alte instituții curativ-profilactice, în sanatorii sau care locuiesc în instituțiile de protecție socială, autentificate de către medicii-șefi, de adjuncții lor pe problemele medicale sau de medici de gardă ai acestor spitale, instituții curativ-profilactice, sanatorii, precum și de directorii, medicii-șef sau adjuncții lor ai instituțiilor de protecție socială;

b) testamentele persoanelor aflate în expediții de cercetare, autentificate de către șefii expedițiilor;

c) testamentele militarilor și ale membrilor familiilor militarilor, în punctele de dislocare a unităților militare, a formațiunilor și a instituțiilor de învățământ militar, unde nu este notar sau alte organe ce îndeplinesc acte notariale, precum și testamentele persoanelor civile care lucrează în aceste unități/formațiuni/instituții, ale membrilor familiilor lor, autentificate de către comandanții acestor unități, formațiuni sau șefii instituțiilor de învățământ;

d) testamentele persoanelor aflate în locurile de detențiune, autentificate de către șefii penitenciarelor sau adjuncții lor;

e) testamentele persoanelor aflate la bordul navelor maritime și navelor de navigație internă, care navighează sub pavilionul Republicii Moldova, autentificate de către comandanții acestor nave. Dacă vasul staționează într-un port al Republicii Moldova sau într-un port străin în care este un agent diplomatic sau consular al Republicii Moldova, această formă de testare nu poate fi aplicată;

f) testamentele autentificate de secretarii consiliilor locale în condițiile legii.

Articolul 1498. Condițiile întocmirii testamentelor privilegiate în situații speciale

(1) Testatorul poate întocmi testamentul privilegiat conform art.1497 doar dacă există temeri că testatorul va deceda înainte de a putea întocmi testamentul în fața unui notar.

(2) Autentificarea testamentului se face în prezența a doi martori. La întocmirea testamentului se aplică dispozițiile art.1496, precum și dispozițiile legale care reglementează întocmirea actelor notariale. Persoana prevăzută la art.1497 preia funcțiile notarului. Textul scris trebuie semnat și de către martori.

(3) Autentificarea testamentului este nulă dacă aduce un avantaj juridic:

a) persoanei care autentifică testamentul;

b) soțului sau fostului soț al persoanei care autentifică testamentul;

c) concubinului sau fostului concubin al persoanei care autentifică testamentul;

d) unei persoane care este sau a fost rudă în linie dreaptă sau afin ori rudă în linie colaterală până la al treilea grad de rudenie inclusiv sau afin până la al doilea grad inclusiv cu persoana care autentifică testamentul.

(4) Temerea că întocmirea testamentului în fața unui notar nu va mai fi posibilă trebuie menționată în testament. Testamentul nu se anulează doar fiindcă temerea a fost nejustificată.

(5) Persoanele indicate la art.1497 trebuie să atenționeze testatorul că testamentul își va pierde valabilitatea dacă testatorul supraviețuiește după expirarea termenului prevăzut la art.1500 alin.(1) și (2). Persoanele respective menționează în registrul corespunzător și în testament că au făcut această atenționare.

(6) Dacă la formularea textului referitor la întocmirea testamentului menționat în prezentul articol apar vicii de formă, dar se consideră că testamentul redă cu certitudine cele declarate de testator, atunci viciul de formă nu împiedică efectul autentificării.

Articolul 1499. Testamentul privilegiat întocmit în situații de urgență

(1) Persoana care din motive excepționale este izolată (închisă) în așa fel încât întocmirea unui testament în fața unui notar nu este posibilă sau este dificilă poate întocmi testamentul în condițiile prevăzute la art.1497 și 1498 sau prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(2) Persoana care se află într-un pericol iminent, fiind evident că nu este posibilă întocmirea unui testament în condițiile prevăzute la art.1497 și 1498, poate testa prin declarație verbală în prezența a trei martori.

(3) Dacă testamentul se întocmește prin declarație verbală în prezența a trei martori, acest fapt trebuie menționat într-un înscris. Dispozițiile legale referitoare la autentificarea notarială se aplică în mod corespunzător. Înscrisul poate fi întocmit și în altă limbă decât limba de stat. Testatorul și martorii trebuie să înțeleagă suficient de bine limba în care se întocmește înscrisul respectiv, fapt ce se va menționa în înscris, dacă acesta este întocmit în altă limbă decât limba de stat.

Articolul 1500. Termenul de valabilitate a testamentelor privilegiate

(1) Testamentul privilegiat, fie că este întocmit conform dispozițiilor art.1497 și 1498, fie conform dispozițiilor art.1499, se consideră că nu a fost întocmit dacă de la întocmire au trecut 3 luni, iar testatorul este încă în viață.

(2) Curgerea termenului este suspendată până la momentul când testatorul are posibilitatea să întocmească un testament în fața unui notar.

(3) Dacă, după expirarea termenului, testatorul este declarat decedat sau se stabilește momentul decesului său conform dispozițiilor Codului de procedură civilă și dacă termenul încă nu expirase la momentul în care testatorul, conform informației deținute, era încă în viață, atunci testamentul își păstrează valabilitatea.

Articolul 1501. Autoritatea competentă pentru păstrarea testamentului

(1) Notarul este competent pentru păstrarea testamentelor autentificate de alte persoane abilitate prin lege.

(2) Competența teritorială revine:

a) notarului în al cărui teritoriu de activitate se află sediul persoanelor prevăzute la art.1497, dacă testamentul a fost întocmit în fața lor;

b) oricărui notar – în cazul testamentelor olografe.

(3) Testamentul privilegiat întocmit conform art.1497 lit.e) se va preda agentului diplomatic sau consular din primul port în care va ancora vasul pentru a fi trimis în Republica Moldova la notarul de la reședința obișnuită a testatorului. Dacă vasul a ancorat într-un port al Republicii Moldova, ambele exemplare ale testamentului vor fi expediate prin organele portuare notarului de la reședința obișnuită a testatorului.

(4) Testatorul poate cere în orice moment ca testamentul să fie păstrat la alt notar.

Articolul 1502. Acceptarea spre păstrare

(1) Acceptarea spre păstrare, precum și restituirea testamentului se dispun și se efectuează de către notar.

(2) Testatorului i se emite o dovadă de depunere. Notarul semnează și aplică ștampila pe dovada de depunere.

Articolul 1503. Transmiterea testamentului

(1) Persoanei care are în posesie un testament ce nu a fost depus spre păstrare la o autoritate competentă îi incumbă obligația, neîntârziat, după ce află despre decesul testatorului, să predea testamentul notarului care desfășoară procedura succesorală.

(2) Dacă un testament se află la păstrare la o altă autoritate decât notarul, atunci această autoritate va preda notarului testamentul după moartea testatorului. În cazul în care află despre testament, notarul va face demersurile necesare pentru obținerea acestuia.

Articolul 1504. Deschiderea testamentului de către notar

(1) În cazul în care notarul are dovezi suficiente despre decesul testatorului, el stabilește un termen pentru deschiderea testamentului pe care îl are la păstrare. La termenul stabilit sînt chemați moștenitorii legali ai testatorului, precum și celelalte persoane care au un interes legitim.

(2) La expirarea termenului stabilit se deschide testamentul, se citește celor interesați și, la cererea acestora, li se prezintă testamentul. Etapa citirii se poate omite dacă acesta se prezintă celor interesați. Testamentul nu se citește dacă la termen nu se prezintă nicio persoană care are interes legitim.

(3) Deschiderea testamentului se constată prin proces-verbal. În cazul în care testamentul a fost sigilat, în procesul-verbal se menționează dacă sigiliul este intact.

Articolul 1505. Deschiderea de către un alt notar

Dacă testamentul se păstrează la o altă persoană decât notarul care desfășoară procedura succesorală, acesteia îi incumbă obligația să deschidă testamentul. În acest caz, testamentul, precum și o copie legalizată a procesului-verbal de deschidere a testamentului se remit notarului de la locul deschiderii moștenirii. Notarul păstrează o copie legalizată a testamentului.

Articolul 1506. Înștiințarea persoanelor care au interes legitim

Notarul care desfășoară procedura succesorală trebuie să notifice persoanele care au interes legitim, dar nu au fost prezente la deschiderea testamentului despre dispozițiile testamentare care se referă la ele.

Articolul 1507. Nulitatea interdicției de a deschide

Este nulă dispoziția testatorului prin care acesta interzice ca testamentul să fie deschis imediat după decesul său.

Articolul 1508. Termenul deschiderii

Dacă un testament se află mai bine de 20 de ani la păstrare la o autoritate competentă, aceasta

dispune din oficiu cercetări pentru a stabili dacă testatorul este în viață. Dacă din cercetări nu rezultă că testatorul este în viață, testamentul urmează a fi deschis. Dispozițiile art.1504–1506 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1509. Familiarizarea cu conținutul testamentului

După deschiderea testamentului, persoana care poate dovedi că are un interes legitim este îndreptățită să citească conținutul unui testament și să ceară o copie de pe testament. La cerere, copia se va legaliza de către notar.

Capitolul III

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI

Articolul 1510. Reguli generale de interpretare a desemnării

(1) Dacă testatorul a testat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală, o asemenea dispoziție se consideră ca desemnare a moștenitorului, chiar dacă această persoană nu a fost numită moștenitor.

(2) În cazul în care persoanei i-a fost lăsat un anumit bun, dacă există dubii, aceasta nu este desemnată moștenitor, chiar dacă a fost numită moștenitor.

Articolul 1511. Acordarea cotei succesorală

(1) Dacă testatorul a desemnat numai un moștenitor și i-a acordat numai o cotă succesorală, la moștenirea celeilalte cote succesorală sînt chemați moștenitorii legali.

(2) Aceeași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a desemnat cîțiva moștenitori, dar fiecăruia i-a acordat o cotă succesorală și în sumă aceste cote nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1512. Majorarea cotelor succesorală

Dacă, conform intențiilor testatorului, moștenitorii desemnați trebuie să fie unicii moștenitori, cotele succesorală ale acestora se majorează proporțional în cazul în care fiecăruia i-a fost atribuită o cotă succesorală și în sumă aceste cote succesorală nu epuizează masa succesorală.

Articolul 1513. Diminuarea cotelor succesorală

Dacă fiecărui moștenitor i-a fost atribuită o cotă succesorală determinată și suma cotelor succesorală depășește valoarea masei succesorală, cotele succesorală ale moștenitorilor se diminuează proporțional.

Articolul 1514. Nedeterminarea cotelor succesorală

În cazul în care au fost desemnați cîțiva moștenitori fără indicarea cotelor succesorală, aceștia sînt considerați desemnați în cote succesorală egale, dacă art.1467–1470 nu prevăd altfel.

Articolul 1515. Testarea unei părți de moștenire în cote succesorală

(1) Dacă din cîțiva moștenitori unora le sînt testate anumite cote succesorală, iar celorlalți moștenitori nu le sînt determinate cotele succesorală, cei din urmă primesc partea rămasă din masa succesorală în cote succesorală egale.

(2) Dacă toată masa succesorală a fost testată în cote succesorală, aceste cote se diminuează proporțional astfel încît fiecare dintre moștenitorii desemnați fără atribuirea cotelor succesorală să primească atît cît a primit moștenitorul căruia i-a fost atribuită cea mai mică cotă succesorală.

Articolul 1516. Cota succesorală comună

În cazul în care mai multor moștenitori le-a fost atribuită aceeași cotă succesorală (cota succesorală comună), față de cota succesorală comună se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1512–1515.

Articolul 1517. Acrescămîntul

(1) În cazul în care masa succesorală a fost testată cîtorva moștenitori astfel încît aceștia îi înlătură integral pe moștenitorii legali și unul dintre ei decede din dreptul la moștenire pînă sau după deschiderea moștenirii, cota succesorală a acestuia se distribuie proporțional între ceilalți moștenitori testamentari. Dacă unora dintre moștenitori le-a fost atribuită o cotă succesorală comună, aceștia au dreptul de acrescămînt în primul rînd.

(2) În cazul în care cotele succesoriale ale moștenitorilor testamentari includ numai o parte din masa succesorală și la moștenirea celeilalte părți sînt chemați moștenitorii legali, moștenitorii testamentari au dreptul de acrescămînt atunci cînd le-a fost atribuită o cotă succesorală comună.

(3) Testatorul poate exclude acrescămîntul.

Articolul 1518. Cota succesorală prin acrescămînt

Cota succesorală care se dobîndește de moștenitori în baza acrescămîntului este considerată o cota succesorală distinctă din masa succesorală în privința legatelor și sarcinilor cu care acest moștenitor sau moștenitorul decăzut din dreptul la moștenire a fost grevat, precum și în procesul de raport al donațiilor.

Articolul 1519. Substituția

(1) Pentru cazul în care moștenitorul decede din dreptul la moștenire pînă sau după deschiderea moștenirii, testatorul este în drept să desemneze în locul lui un alt moștenitor (substituent).

(2) Dacă există dubii, desemnarea substituentului este valabilă și pentru cazul în care primul moștenitor desemnat nu va putea fi moștenitor, și pentru cazul cînd acesta va renunța la moștenire.

Articolul 1520. Desemnarea reciprocă în calitate de substituent

(1) Dacă moștenitorii se substituie în mod reciproc sau dacă pentru unul dintre moștenitori restul moștenitorilor au calitatea de substituenți, dacă există dubii, se consideră că aceștia sînt desemnați substituenți în corespundere cu cotele succesoriale.

(2) Dacă toți moștenitorii sînt în raporturi reciproce de substituenți, acei moștenitori cărora le-a fost testată o cotă succesorală comună, dacă există dubii, sînt chemați la moștenirea acestei cote succesoriale în calitate de substituiți în primul rînd.

Articolul 1521. Substituția și acrescămîntul

Dreptul de substituție este prioritar față de dreptul la acrescămînt.

Capitolul IV

DESEMNAREA MOȘTENITORULUI SUBSECVENT

Articolul 1522. Moștenitorul subsecvent

(1) Testatorul poate desemna un moștenitor astfel încît persoana devine moștenitor (moștenitorul subsecvent) doar după ce o altă persoană a fost în prealabil moștenitor (moștenitorul prealabil).

(2) Pentru un moștenitor subsecvent nu se poate desemna un alt moștenitor subsecvent.

(3) Dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu dispozițiile legale privitoare la fiducie, astfel încît testatorul se consideră un constitutor, moștenitorul prealabil se consideră fiduciar, iar moștenitorul subsecvent se consideră beneficiar al fiduciei.

Articolul 1523. Moștenitorul subsecvent neconceput

(1) Dacă o persoană încă neconcepută la momentul deschiderii moștenirii este desemnată ca moștenitor, atunci, dacă există dubii, se consideră că persoana este desemnată în calitate de moștenitor subsecvent. Dacă intenția testatorului nu este de a desemna persoana ca moștenitor subsecvent, desemnarea nu este valabilă.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător și în cazul desemnării unei persoane juridice care se va constitui doar după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1524. Moștenitorul subsecvent și substituentul

(1) Dacă există dubii, desemnarea unui moștenitor subsecvent include de asemenea desemnarea lui ca substituent.

(2) Atunci când există dubii dacă o persoană este desemnată ca moștenitor subsecvent sau ca substituent, ea se consideră moștenitor subsecvent.

Articolul 1525. Ordinul de transmitere a masei succesoriale

Dacă testatorul a ordonat moștenitorului ca, la o anumită dată sau la survenirea unui anumit eveniment, el să transmită masa succesorală către o altă persoană, atunci se prezumă că cealaltă persoană este desemnată moștenitor subsecvent.

Articolul 1526. Moștenitorii legali ca moștenitori subsecvenți

Dacă testatorul a dispus ca o persoană să fie moștenitor doar pînă la o anumită dată sau pînă la survenirea unui anumit eveniment, fără a dispune cine va primi după aceasta masa succesorală, și dacă el decedează la data respectivă sau la momentul survenirii evenimentului respectiv, atunci se prezumă că persoane desemnate ca moștenitori subsecvenți sînt moștenitorii legali ai testatorului. În sensul prezentului articol, statul care culege moștenirea vacantă nu constituie moștenitor legal.

Articolul 1527. Moștenitorii legali ca moștenitori prealabili

(1) Dacă testatorul a dispus că moștenitorul desemnat primește masa succesorală doar la o anumită dată sau la survenirea unui anumit eveniment, fără a indica cine va fi moștenitor pînă la acea dată sau pînă la momentul survenirii aceluși eveniment, atunci moștenitorii legali ai testatorului sînt moștenitori prealabili.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și dacă identitatea moștenitorului urmează a fi determinată de un eveniment care survine după deschiderea moștenirii sau dacă, conform art.1523, desemnarea persoanei care încă nu a fost concepută la data deschiderii moștenirii sau a unei persoane juridice care încă nu a fost constituită la acel moment ca moștenitor se consideră desemnare ca moștenitor subsecvent.

Articolul 1528. Survenirea moștenirii subsecvente

(1) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent fără a determina data sau evenimentul la care sau în baza căruia se va produce moștenirea subsecventă, moștenitorul subsecvent are dreptul asupra moștenirii de la data decesului moștenitorului prealabil.

(2) Dacă, conform art.1523 alin.(1), desemnarea ca moștenitor a unei persoane care încă nu a fost concepută se consideră desemnare a moștenitorului subsecvent, moștenitorul subsecvent are dreptul asupra moștenirii de la data nașterii sale. În cazul prevăzut la art.1523 alin.(2), moștenitorul subsecvent are dreptul asupra moștenirii de la data constituirii persoanei juridice.

Articolul 1529. Moștenitorul prealabil fără copii

Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent pentru un moment de după decesul unui descendent care, la data întocmirii dispoziției testamentare, nu avea, la rîndul lui, descendenți sau testatorul nu cunoștea că acesta are descendenți, atunci se consideră că moștenitorul subsecvent este desemnat doar pentru cazul în care descendentul va deceda fără a lăsa, la rîndul lui, descendenți.

Articolul 1530. Capacitatea succesorală. Moștenirea moștenitorului subsecvent

(1) Dispozițiile art.1437 se aplică moștenirii subsecvente în mod corespunzător.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent desemnat decedează înainte de producerea evenimentului care duce la survenirea moștenirii subsecvente, dar după data deschiderii moștenirii, atunci dreptul lui trece la moștenitorii lui, cu excepția cazului în care se poate presupune că testatorul a avut o altă intenție. Dacă moștenitorul subsecvent este desemnat sub condiție suspensivă, se aplică dispozițiile art.1475.

Articolul 1531. Încetarea moștenirii subsecvente

(1) Desemnarea moștenitorului subsecvent încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 30 de ani de la data deschiderii moștenirii dacă evenimentul care duce la survenirea moștenirii subsecvente nu s-a produs înainte de expirarea aceluși termen. Desemnarea continuă să producă efecte juridice și după expirarea termenului menționat în următoarele situații:

a) dacă moștenirea subsecventă este prevăzută pentru cazul în care survine un eveniment concret referitor la moștenitorul prealabil sau la moștenitorul subsecvent, iar persoana cu referire la care el urmează să survină era în viață la data deschiderii moștenirii;

b) dacă în locul moștenitorului prealabil sau al moștenitorului subsecvent, pentru cazul când i se naște un frate sau o soră, este desemnat ca moștenitor subsecvent fratele său sau sora sa.

(2) Dacă moștenitorul prealabil sau moștenitorul subsecvent cu referire la care trebuie să survină evenimentul este o persoană juridică, se aplică termenul de 30 de ani.

Articolul 1532. Limitele dreptului la moștenirea subsecventă

(1) Dreptul moștenitorului subsecvent se extinde, dacă există dubii, asupra cotei succesoriale dobândite de moștenitorul prealabil în rezultatul decăderii unui comoștenitor din dreptul asupra cotei sale succesoriale.

(2) Dreptul moștenitorului subsecvent nu se extinde, dacă există dubii, la legatul prioritar acordat moștenitorului prealabil.

Articolul 1533. Subrogarea directă

(1) Masa succesorală include tot ce este dobândit de către moștenitorul prealabil în baza unui drept care intră în componența masei succesoriale sau cu titlu de despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea ori exproprierea unui bun din masa succesorală, sau prin efectul unui act juridic folosind bani din masa succesorală, cu excepția cazului în care bunul dobândit i se cuvine cu titlu de fruct. Debitorului îi este opozabil faptul că o creanță dobândită prin act juridic intra în componența masei succesoriale doar din momentul în care debitorul este înștiințat despre aceasta. În acest caz, dispozițiile art.560–562 se aplică în mod corespunzător.

(2) Masa succesorală include de asemenea tot ce introduce moștenitorul prealabil în inventarul unui bun imobil care face parte din masa succesorală.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică în măsura în care nu încalcă rezerva succesorală a moștenitorului prealabil care este și moștenitor rezervatar.

Articolul 1534. Dreptul de dispoziție al moștenitorului prealabil

Moștenitorul prealabil poate dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale, cu excepțiile prevăzute la art.1535–1537.

Articolul 1535. Dispunerea de bunuri imobile. Donațiile

(1) Dispunerea de către moștenitorul prealabil de un bun imobil sau de un drept asupra unui bun imobil care intră în componența masei succesoriale nu produce efecte juridice în cazul în care survine moștenirea subsecventă în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent.

(2) Aceași regulă se aplică dispunerii de un bun din componența masei succesoriale cu titlu gratuit sau în scopul îndeplinirii unei donații la care s-a obligat moștenitorul prealabil, cu excepția donațiilor efectuate pentru îndeplinirea unei obligații morale sau conforme cu bunele moravuri.

(3) Dispozițiile legale privind dobândirea unui drept de la persoana neîndreptățită se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1536. Dispunerea de creanțe garantate

Dacă în componența masei succesoriale intră o creanță garantată prin gaj, ipotecă sau altă garanție, moștenitorul prealabil are drept de exercitare, inclusiv pe cale silită, a creanței și a garanției.

Moștenitorul prealabil poate cere plata capitalului în folosul său doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent sau poate cere consemnarea sumei în folosul său și al moștenitorului subsecvent. Alte acte de dispoziție privind creanța garantată și garanția sînt guvernate de dispozițiile art.1535.

Articolul 1537. Dispunerile în cadrul urmăririi silite contra moștenitorului prealabil

Dispunerea de un bun care intră în componența masei succesoriale ce se realizează pe calea urmăririi silite sau în cadrul procesului de insolabilitate nu produce efecte juridice, dacă survine moștenirea subsecventă, în măsura în care aceasta încalcă sau diminuează dreptul moștenitorului subsecvent. Dispunerea produce efecte juridice fără restricții dacă se exercită creanța creditorului masei succesoriale sau un drept asupra bunului din componența masei succesoriale și, în cazul în care începe moștenirea subsecventă, acest drept este opozabil față de moștenitorul subsecvent.

Articolul 1538. Consemnarea valorilor mobiliare

(1) La cererea moștenitorului subsecvent, moștenitorul prealabil trebuie să consemneze titlurile de valoare la purtător care intră în componența masei succesoriale la o instituție financiară, sub condiția că se poate cere eliberarea doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent. Nu se poate cere consemnarea instrumentelor la purtător care, conform art.295, sînt consumptibile, precum și a cupoanelor de dobînză, a rentelor sau a dividendelor. Titlurile emise la ordin și andosate în alb se asimilează titlurilor de valoare la purtător.

(2) Moștenitorul prealabil poate dispune de titlurile de valoare consemnate doar cu consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1539. Publicitatea moștenirii prealabile

Dacă un drept care intră în componența masei succesoriale este supus înregistrării într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv, moștenitorul prealabil este obligat să asigure notarea în registrul respectiv a deținerii dreptului în calitate de moștenitor prealabil sau fiduciar și, dacă este cazul, să noteze interdicția de înstrăinare fără consimțământul moștenitorului subsecvent.

Articolul 1540. Investirea banilor

Banii care urmează a fi plasați în investiții pe termen lung conform regulilor bunei administrări pot fi investiți de către moștenitorul prealabil doar conform dispozițiilor care se aplică investirii banilor deținuți în administrare pentru un minor sub curatelă.

Articolul 1541. Obligația moștenitorului subsecvent de a-și da consimțământul

Dacă, în scopul bunei administrări, în special în scopul stingerii unei obligații a masei succesoriale, este necesar să se dispună de un bun pentru care moștenitorul prealabil are nevoie de consimțământul moștenitorului subsecvent, atunci moștenitorul subsecvent este obligat față de moștenitorul prealabil să consimtă la actul de dispoziție. La cerere, consimțământul trebuie dat în formă autentică. Costurile autentificării sînt suportate de către moștenitorul prealabil.

Articolul 1542. Inventarul bunurilor care intră în componența masei succesoriale

(1) La cerere, moștenitorul prealabil este obligat să furnizeze moștenitorului subsecvent un inventar al bunurilor care intră în componența masei succesoriale. Inventarul va cuprinde data întocmirii și va fi semnat de moștenitorul prealabil. La cerere, semnătura moștenitorului prealabil va fi legalizată notarial.

(2) Moștenitorul subsecvent poate cere să participe la întocmirea inventarului.

(3) Moștenitorul prealabil are dreptul, iar la cererea moștenitorului subsecvent este obligat, să asigure întocmirea inventarului de către autoritatea competentă sau de către un funcționar competent, sau de către un notar.

(4) Cheltuielile aferente întocmirii inventarului și cele de legalizare a semnăturii sînt suportate din masa succesorală.

Articolul 1543. Determinarea stării moștenirii

Moștenitorul prealabil poate cere, pe cheltuială proprie, ca starea bunurilor care intră în componența masei succesoriale să fie determinată de experți. Același drept îl are și moștenitorul subsecvent.

Articolul 1544. Cheltuielile de întreținere

(1) Moștenitorul prealabil este obligat față de moștenitorul subsecvent să suporte cheltuielile obișnuite de întreținere.

(2) Moștenitorul prealabil poate să plătească din masa succesorală alte cheltuieli care, în funcție de circumstanțe, sînt necesare pentru conservarea bunurilor ce intră în componența masei succesoriale. Dacă el le plătește din bunurile personale, atunci moștenitorul subsecvent este obligat să le ramburseze cînd survine moștenirea subsecventă.

Articolul 1545. Alte cheltuieli. Dreptul de separare

(1) Dacă moștenitorul prealabil suportă cheltuieli în privința masei succesoriale care nu cad sub incidența dispozițiilor art.1544, atunci moștenitorul subsecvent, cînd survine moștenirea subsecventă, este obligat să le ramburseze conform dispozițiilor privind gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Moștenitorul prealabil are dreptul să separe instalația cu care a dotat bunul care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1546. Cheltuielile extraordinare

Moștenitorul prealabil nu este obligat față de moștenitorul subsecvent să suporte cheltuielile extraordinare care sînt tratate ca o grevare a valorii inițiale a bunurilor din componența masei succesoriale. Acestor cheltuieli li se aplică dispozițiile art.1544 alin.(2).

Articolul 1547. Dreptul la informare al moștenitorului subsecvent

Moștenitorul subsecvent are dreptul să ceară informații de la moștenitorul prealabil privitor la starea masei succesoriale dacă există motiv de a presupune că moștenitorul prealabil, prin administrarea sa, prejudiciază în mod esențial drepturile moștenitorului subsecvent.

Articolul 1548. Acordarea garanțiilor. Lipsirea de administrare

(1) Dacă comportamentul moștenitorului prealabil sau situația sa financiară precară creează temeri că drepturile moștenitorului subsecvent ar putea fi prejudiciate în mod esențial, moștenitorul subsecvent poate cere acordarea unei garanții.

(2) Dacă constată întrunirea condițiilor alin.(1), notarul obligă moștenitorul prealabil să acorde o garanție, iar dacă acesta nu o acordă în termenul stabilit, moștenitorul prealabil este lipsit de administrare, iar notarul desemnează un administrator al masei succesoriale în locul moștenitorului prealabil conform art.1575¹². Administrarea încetează dacă moștenitorul prealabil oferă garanția corespunzătoare.

Articolul 1549. Efectul lipsirii de administrare

(1) Dacă a fost lipsit de administrare în temeiul art.1548, moștenitorul prealabil pierde dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală.

(2) Dispozițiile în folosul celor care dobîndesc drepturi de la o persoană neîndreptățită se aplică în mod corespunzător. Pentru creanțele care intră în componența masei succesoriale, lipsirea de administrare produce efecte față de debitor doar dacă el a aflat despre lipsire sau dacă el este notificat despre aceasta. Aceași regulă se aplică și în cazul încetării lipsirii de administrare.

Articolul 1550. Obligația de transmitere a masei succesoriale după survenirea moștenirii subsecvente. Obligația de a da dare de seamă

(1) Moștenitorul prealabil este obligat, după survenirea moștenirii subsecvente, să transmită masa

succesorală către moștenitorul subsecvent într-o stare care să corespundă unei bune administrări continue pînă la data transmiterii.

(2) La cerere, moștenitorul prealabil trebuie să dea dare de seamă.

(3) De la data survenirii moștenirii subsecvente se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1575⁴⁸–1575⁶⁰.

Articolul 1551. Întinderea obligației de diligență

În cadrul administrării, moștenitorul prealabil datorează moștenitorului subsecvent doar diligența pe care el o exercită în mod obișnuit în afacerile sale.

Articolul 1552. Exonerarea de răspundere pentru uzura normală

Moștenitorul prealabil nu poartă răspundere pentru modificările sau deteriorarea bunurilor din componența masei succesoriale care sînt cauzate de folosința corespunzătoare.

Articolul 1553. Culegerea necorespunzătoare sau excesivă a fructelor

Dacă moștenitorul prealabil culege fructe contrar regulilor bunei administrări sau dacă el culege fructe în exces, deoarece aceasta este necesar în urma unui anumit eveniment, el are dreptul doar la valoarea fructelor în măsura în care fructele care i se datorează sînt afectate negativ de culegerea necorespunzătoare sau excesivă, iar valoarea fructelor nu este folosită pentru a restabili bunul conform regulilor bunei administrări.

Articolul 1554. Folosirea în scop propriu

Dacă moștenitorul prealabil a folosit un bun din componența masei succesoriale pentru scopul propriu, atunci, după ce survine moștenirea subsecventă, el este obligat să ramburseze moștenitorului subsecvent valoarea folosinței. Această regulă nu afectează o răspundere mai largă pentru vinovăție.

Articolul 1555. Locațiunea în cazul moștenirii subsecvente

În cazul în care un moștenitor prealabil a moștenit un bun imobil care intră în componența masei succesoriale și bunul era transmis în locațiune la data cînd a survenit moștenirea subsecventă, se aplică dispozițiile art.398 în mod corespunzător.

Articolul 1556. Eliberarea moștenitorului prealabil de restricții și obligații

Testatorul îl poate elibera pe moștenitorul prealabil de restricțiile și obligațiile prevăzute la art.1535 alin.(1), art.1536, 1538–1540, 1547–1551, 1553 și 1554.

Articolul 1557. Regula de interpretare a eliberării

(1) Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința la ceea ce va rămîne din masa succesorală cînd survine moștenirea subsecventă, se prezumă că s-a dispus eliberarea de toate restricțiile și obligațiile prevăzute la art.1556.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică, dacă există dubii, și în cazul în care testatorul a prevăzut că moștenitorul prealabil are dreptul de a dispune liber de masa succesorală.

Articolul 1558. Limitarea obligației de transmitere

(1) În cazurile prevăzute la art.1557, obligația de transmitere a moștenitorului prealabil este limitată la bunurile din componența masei succesoriale care s-au păstrat la el. Moștenitorul prealabil nu poate cere rambursarea cheltuielilor aferente bunurilor de a căror transmitere el este exonerat conform prezentului articol.

(2) Dacă moștenitorul prealabil, contrar dispozițiilor art.1535 alin.(2), a dispus de bunurile care intră în componența masei succesoriale sau a redus masa succesorală cu intenția de a dezavantaja moștenitorul subsecvent, el este ținut să repare prejudiciul cauzat moștenitorului subsecvent.

Articolul 1559. Efectul survenirii moștenirii subsecvente

(1) În momentul în care se produce evenimentul care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil încetează a fi moștenitor, iar moștenirea trece la moștenitorul subsecvent.

(2) Dispozițiile legale privind moștenirea se aplică la survenirea moștenirii subsecvente. Termenul de renunțare la moștenire a moștenitorului subsecvent începe să curgă de la data când el a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1560. Dispozițiile moștenitorului prealabil după survenirea moștenirii subsecvente

Moștenitorul prealabil are dreptul de a dispune de bunurile care intră în componența masei succesoriale pînă la momentul în care el a cunoscut sau a trebuit să cunoască despre survenirea moștenirii subsecvente. Un terț nu poate invoca acest drept al moștenitorului prealabil dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea.

Articolul 1561. Întreținerea mamei viitorului moștenitor subsecvent

Dacă, la momentul când se produce evenimentul care duce la survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul subsecvent urmează să se nască, atunci dreptul mamei la întreținere este guvernat de dispozițiile art.1572⁷², care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1562. Renunțarea la moștenirea subsecventă

(1) Moștenitorul subsecvent poate renunța la moștenire de îndată ce a avut loc devoluțiunea moștenirii.

(2) Dacă moștenitorul subsecvent renunță la moștenire, ea rămîne a moștenitorului prealabil, dacă testatorul nu a dispus altfel.

Articolul 1563. Restabilirea raporturilor juridice stinse

Dacă survine moștenirea subsecventă, raporturile juridice stinse prin devoluțiunea moștenirii și prin confuziunea dreptului și obligației sau a dreptului și grevării se consideră că nu s-au stins.

Articolul 1564. Răspunderea moștenitorului subsecvent pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Dispozițiile privind limitarea răspunderii moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se aplică și moștenitorului subsecvent; locul masei succesoriale este preluat de ceea ce moștenitorul subsecvent dobîndește din moștenire, inclusiv creanțele pe care le deține față de moștenitorul prealabil.

(2) Inventarul întocmit de către moștenitorul prealabil profită și moștenitorului subsecvent.

(3) Moștenitorul subsecvent poate invoca limitarea răspunderii sale în raport cu moștenitorul prealabil chiar dacă el poartă răspundere nelimitată în raport cu alți creditori ai masei succesoriale.

Articolul 1565. Răspunderea moștenitorului prealabil pentru obligațiile masei succesoriale

(1) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil răspunde pentru obligațiile masei succesoriale în măsura în care de ele nu răspunde moștenitorul subsecvent. Răspunderea subzistă și pentru acele obligații ale masei succesoriale care, în raportul dintre moștenitorul prealabil și moștenitorul subsecvent, revin moștenitorului prealabil.

(2) După survenirea moștenirii subsecvente, moștenitorul prealabil, cu excepția cazului când el poartă răspundere nelimitată, poate refuza să execute obligațiile masei succesoriale în măsura în care partea de moștenire care i se cuvine nu este suficientă. Dispozițiile art.1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1566. Obligația moștenitorului prealabil de a notifica creditorii masei succesoriale

(1) Moștenitorul prealabil are obligația față de creditorii masei succesoriale să notifice fără întârziere nejustificată notarul competent despre survenirea moștenirii subsecvente. Notificarea moștenitorului subsecvent înlocuiește notificarea moștenitorului prealabil.

(2) Notarul trebuie să permită oricărei persoane care demonstrează un interes legitim să

inspecteze notificarea.

Capitolul V LEGATUL

Articolul 1567. Legatul

(1) Testatorul poate acorda prin testament unei sau mai multor persoane (legatari) un drept patrimonial, o sumă de bani, remiterea unei datorii sau oricare alte avantaje patrimoniale (legat) fără a le desemna în calitate de moștenitori.

(2) Prin legat poate fi grevat moștenitorul sau legatarul. Dacă testatorul nu a stabilit altfel, grevat se consideră moștenitorul.

Articolul 1568. Cîteva persoane grevate

În cazul în care cîteva moștenitori sau cîteva legatari sînt grevați cu unul și același legat, dacă există dubii, moștenitorii sînt considerați grevați proporțional cotelor succesoriale, iar legatarii – proporțional valorii legatelor atribuite.

Articolul 1569. Legatul în favoarea moștenitorilor legali

Dacă testatorul a dispus ca un anumit bun care intră în componența masei succesoriale să fie exclus din moștenirea lăsată moștenitorului desemnat de el, acest bun se consideră legat în folosul moștenitorilor legali. Statul, în acest caz, nu face parte din cercul moștenitorilor legali.

Articolul 1570. Legatul prioritar

Legatul constituit în favoarea unui moștenitor (legat prioritar) este considerat legat și în cazul în care acest moștenitor este grevat cu legat.

Articolul 1571. Cîteva legatari. Dreptul de a determina legatarii

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca cel grevat cu legatul sau un terț să determine care dintre cîteva legatari să primească legatul.

(2) Determinarea de către persoana grevată cu legat se face prin declarație față de legatar. Determinarea de către terț se face prin declarație față de persoana grevată cu legat.

(3) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu poate determina legatarul, toți legatarii desemnați se consideră creditori solidari. Această regulă se aplică și în cazul în care, la cererea persoanelor care au un interes legitim, notarul stabilește persoanei grevate cu legat sau terțului un termen pentru emiterea declarației și acest termen expiră, cu excepția cazului în care declarația a fost făcută mai devreme. Legatarul care a primit deja legatul, dacă există dubii, nu este obligat să-l împartă cu ceilalți.

Articolul 1572. Alegerea legatarului

Dacă testatorul a constituit un legat pentru mai multe persoane astfel ca legatul să fie primit de una dintre acestea, se prezumă că persoana grevată cu legat trebuie să decidă cine va primi legatul.

Articolul 1572¹. Determinarea cotelor-părți

(1) Testatorul poate constitui un legat în favoarea cîtorva persoane astfel ca persoana grevată cu legat sau un terț să decidă care dintre bunurile grevate cu legat trebuie să fie primite de fiecare dintre legatari. Decizia se adoptă în modul prevăzut la art.1571 alin.(2).

(2) Dacă persoana grevată cu legat sau terțul nu poate adopta această decizie, se consideră că legatarii au primit dreptul la cote-părți egale. Dispozițiile art.1571 alin.(3) enunțul al doilea se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572². Legatul alternativ

(1) Testatorul poate constitui un legat astfel ca legatarul să primească unul dintre cîteva bunuri. În acest caz, dacă dreptul de alegere se acordă unui terț, aceasta se face printr-o declarație adresată

persoanei grevate.

(2) Dacă terțul nu poate face alegerea, dreptul de alegere trece la persoana grevată cu legat. Dispozițiile art.1571 alin.(3) enunțul al doilea se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572³. Legatul bunurilor determinate generic

(1) Dacă testatorul a determinat bunul legat numai prin indicarea genului, trebuie să fie transmis un bun care corespunde situației legatarului.

(2) Dacă determinarea bunului este transmisă legatarului sau unui terț, se aplică dispozițiile art.1572² privind transmiterea dreptului de alegere către terț.

(3) Dacă alegerea făcută de legatar sau de terț nu corespunde în mod evident situației legatarului, persoana grevată prin legat este obligată să execute legatul ca și cum testatorul nu a dispus nimic referitor la modul de determinare a bunului care urmează să fie transmis.

Articolul 1572⁴. Legatul cu scop

Testatorul care a constituit legatul cu un scop determinat poate transmite dreptul de alegere a obiectului executării la aprecierea echitabilă a persoanei grevate cu legat sau a unui terț.

Articolul 1572⁵. Legatul asupra aceluiași bun în folosul mai multor persoane

Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1512–1516.

Articolul 1572⁶. Acrescămîntul

(1) Dacă unul și același bun face obiectul legatului în folosul câtorva persoane, în cazul decăderii uneia dintre acestea pînă sau după deschiderea moștenirii, cota-parte a acesteia majorează proporțional cotele-părți ale celorlalți legatari. Aceeași regulă se aplică și în cazul în care testatorul a determinat cota-parte a fiecăruia. Dacă unora dintre legatari le-a fost lăsată o cotă-parte comună, aceștia, în raport cu ceilalți legatari, au dreptul la acrescămînt în primul rînd.

(2) Testatorul poate exclude dreptul la acrescămînt.

Articolul 1572⁷. Acrescămîntul ca legat distinct

Cota succesorală pe care legatarul a dobîndit-o în baza dreptului de acrescămînt este considerată un legat distinct în raport cu legatele și sarcinile testamentare care îl grevează pe legatarul prezent sau pe cel decăzut.

Articolul 1572⁸. Efectele decesului legatarului

Legatul nu produce efecte juridice dacă legatarul nu este în viață la momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572⁹. Decăderea persoanei grevate cu legat

Legatul rămîne valabil chiar dacă persoana grevată cu legat nu devine moștenitor sau legatar, cu condiția că nu există temeii de presupus că testatorul avea altă intenție. În acest caz, se consideră grevată cu legat persoana care a beneficiat din decăderea persoanei grevate cu legat inițial.

Articolul 1572¹⁰. Legatul unei întreprinderi

Se prezumă că în legatul unei întreprinderi se includ și părțile ei componente procurate sau create după întocmirea testamentului, exploatari care, în momentul decesului testatorului, constituie o unitate economică cu întreprinderea care este obiect al legatului, dacă din testament nu rezultă altfel.

Articolul 1572¹¹. Termenul de 15 ani în privința legatelor sub condiție suspensivă

(1) Legatul constituit sub condiție suspensivă sau cu indicarea termenului de începere încetează să producă efecte juridice după expirarea termenului de 15 ani de la momentul deschiderii moștenirii, dacă

termenul nu a început să curgă sau condiția nu s-a împlinit mai devreme.

(2) În cazul în care legatarul nu este conceput la momentul deschiderii moștenirii sau identitatea acestuia trebuie determinată de un eveniment care se va realiza după deschiderea moștenirii, atunci legatul încetează să producă efecte juridice la expirarea termenului de 15 ani de la deschiderea moștenirii dacă, pînă la această dată, legatarul nu a fost conceput sau nu s-a realizat evenimentul care trebuia să-i determine identitatea.

Articolul 1572¹². Excepții de la termenul de 15 ani

(1) În cazurile prevăzute la art.1572¹¹, legatul este valabil și după expirarea termenului de 15 ani dacă:

a) legatul este constituit pentru cazul realizării unui eveniment în raport cu persoana grevată prin legat sau cu legatarul, cu condiția că cel în raport cu care trebuia să se realizeze evenimentul este încă în viață;

b) moștenitorul sau legatarul sînt grevați cu legat în folosul fratelui sau surorii pentru cazul în care se va naște un frate sau o soră a acestora.

(2) În cazul în care persoana grevată cu legat sau legatarul în raport cu care trebuie să se realizeze evenimentul este persoană juridică, se aplică regulile privind termenul de 15 ani.

Articolul 1572¹³. Extinderea legatului asupra accesoriilor

(1) Dacă există dubii, legatul bunului se extinde și asupra accesoriilor existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) În cazul în care testatorul are dreptul de a cere despăgubire pentru diminuarea valorii bunului în rezultatul deteriorării care a avut loc după dispoziția privind legatul, dacă există dubii, legatul se extinde și asupra acestei creanțe.

Articolul 1572¹⁴. Excluderea grevărilor

(1) În cazul în care este legat un bun din masa succesorală, dacă există dubii, legatarul nu poate pretinde înlăturarea drepturilor cu care este grevat bunul. În cazul în care testatorul are dreptul de a cere încetarea lor, dacă există dubii, legatul se extinde și asupra acestei cereri.

(2) În cazul în care un bun imobil este grevat cu ipotecă în folosul testatorului, se va deduce din împrejurări dacă ipoteca se consideră legată împreună cu bunul imobil.

Articolul 1572¹⁵. Grevarea cu ipotecă

(1) În cazul în care bunul imobil legat care face parte din masa succesorală este grevat cu o ipotecă, dacă există dubii, legatarul este obligat în raport cu moștenitorul să satisfacă în termen creanțele creditorului ipotecar în măsura în care obligația se stinge din contul valorii bunului imobil. Valoarea lui se determină potrivit valorii la momentul cînd dreptul de proprietate asupra bunului imobil a fost transferat legatarului. La determinarea valorii, grevările care au prioritate față de ipotecă se deduc.

(2) În cazul în care terțul este obligat să stingă obligația testatorului, dacă există dubii, această obligație se pune în sarcina legatarului în măsura în care moștenitorul nu poate fi satisfăcut de către terț.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică ipotecii care garantează executarea oricărei obligații viitoare față de același creditor ipotecar.

Articolul 1572¹⁶. Legatul bunurilor altuia

(1) Transmiterea prin legat a unui anumit bun nu produce efecte juridice dacă la momentul deschiderii moștenirii bunul nu intra în componența masei succesorale, cu excepția situației în care bunul trebuie să-i revină legatarului, chiar dacă nu face parte din masa succesorală.

(2) În cazul în care testatorul este doar posesorul bunului, dacă există dubii, se consideră că legatul privește posesia, cu excepția situației în care nu conferă legatarului niciun avantaj juridic.

(3) În cazul în care testatorul are dreptul să ceară predarea bunului care face obiectul legatului sau să ceară despăgubiri din cauză că bunul a pierit ori îi este sustras după ce a dispus legatul, atunci, dacă

există dubii, se consideră că obiectul legatului este creanța testatorului.

(4) Un bun nu se include în masa succesorală conform alin.(1) dacă cel care a lăsat moștenirea era obligat să-l înstrăineze.

Articolul 1572¹⁷. Obligația de dobândire a bunului

(1) Dacă legatul care are ca obiect un bun ce nu se include în masa succesorală la momentul deschiderii moștenirii este valabil conform dispozițiilor art.1572¹⁶ alin.(1), persoana grevată de legat trebuie să dobândească în folosul legatarului bunul respectiv.

(2) Dacă persoana grevată de legat nu poate dobândi bunul, ea trebuie să plătească contravaloarea corespunzătoare. În cazul în care dobândirea presupune cheltuieli disproporționate, persoana grevată de legat se poate elibera de obligație prin plata contravalorii.

Articolul 1572¹⁸. Legatul imposibil sau interzis

(1) Un legat este nul dacă presupune o prestație imposibilă la momentul deschiderii moștenirii sau dacă încalcă o interdicție legală din acel moment.

(2) Validitatea legatului nu este afectată de imposibilitatea prestației dacă imposibilitatea poate fi rectificată, iar legatul se va executa în cazul în care prestația devine posibilă.

(3) Dacă se acordă un legat care are ca obiect o prestație imposibilă, s-a dispus sub o altă condiție suspensivă sau s-a dispus că începe de la o anumită dată, legatul este valid dacă imposibilitatea este rectificată înainte de îndeplinirea condiției sau de acea dată de începere.

Articolul 1572¹⁹. Adjuncțiunea, confuziunea

(1) Executarea legatului se consideră imposibilă și dacă bunul este unit, amestecat sau îmbinat cu un alt bun în așa fel încât, în virtutea dispozițiilor art.330 alin.(1)–(3), dreptul de proprietate asupra celui alt bun se extinde și asupra bunului care face obiectul legatului, și dacă bunul a devenit coproprietate, și dacă obiectul a fost prelucrat sau modificat în așa mod încât, conform dispozițiilor art.330 alin.(4)–(6), cel care a realizat noul bun a devenit proprietar.

(2) În cazul în care modificarea calității bunului s-a efectuat într-unul din felurile prevăzute la alin.(1) de către o altă persoană decât testatorul și, ca urmare, cel care a lăsat moștenirea a dobândit dreptul de coproprietate, dacă există dubii, coproprietatea se consideră ca obiect al legatului. În cazul în care testatorul are dreptul de a lua bunul care își pierde individualitatea, dacă există dubii, dreptul acesta se consideră ca fiind obiectul legatului. În cazul prelucrării sau transformării care s-a realizat de către o altă persoană decât testatorul, se aplică dispozițiile art.1572¹⁶ alin.(3).

Articolul 1572²⁰. Legatul creanței

În cazul în care obiectul legatului este o creanță a testatorului, iar executarea ei s-a efectuat înaintea deschiderii moștenirii și prestația face parte din masa succesorală, dacă există dubii, se consideră că legatarului îi revine această prestație. În cazul în care creanța se referea la plata unei sume de bani, suma de bani respectivă, dacă există dubii, se consideră ca obiect al legatului, chiar și atunci când o asemenea sumă nu se regăsește în masa succesorală.

Articolul 1572²¹. Creanță ce se naște din legat

Prin legat se naște dreptul legatarului de a cere persoanei grevate cu legat să-i remită bunul care constituie obiectul legatului.

Articolul 1572²². Renașterea raporturilor juridice stinse

Dacă testatorul a legat o creanță a sa față de moștenitor sau dacă obiectul legatului este un drept care grevează un bun sau un drept al moștenitorului, raporturile juridice care încetează în momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea de către aceeași persoană a dreptului și a obligației sau a dreptului și a sarcinii nu se consideră stinse în privința legatului.

Articolul 1572²³. Devoluțiunea legatului

Creanța legatarului apare (devoluțiunea legatului) la deschiderea moștenirii sub rezerva dreptului de renunțare la legat.

Articolul 1572²⁴. Legatul afectat de modalități

Dacă legatul este făcut sub condiție suspensivă sau este subordonat unui termen la care va începe și dacă condiția se îndeplinește sau termenul se începe după deschiderea moștenirii, devoluțiunea legatului are loc din momentul îndeplinirii condiției sau al începerii termenului.

Articolul 1572²⁵. Legatul în cazul nașterii sau al altui eveniment

Dacă legatarul nu este conceput la momentul deschiderii moștenirii sau stabilirea identității lui se determină în baza unui eveniment care intervine după deschiderea moștenirii, atunci devoluțiunea legatului are loc la momentul nașterii sau, respectiv, al intervenirii evenimentului.

Articolul 1572²⁶. Perioada incertitudinii

Pentru intervalul de timp dintre momentul deschiderii moștenirii și momentul devoluțiunii legatului, în cazurile prevăzute la art.1572²⁴ și 1572²⁵, se aplică dispozițiile legale pentru situații în care o prestație este datorată sub condiție suspensivă.

Articolul 1572²⁷. Acceptarea și renunțarea

(1) Legatarul are opțiunea de a accepta legatul sau de a renunța la legat.

(2) Dispozițiile legale referitoare la acceptarea moștenirii sau la renunțarea la moștenire se aplică în mod corespunzător acceptării legatului sau renunțării la legat, dacă în prezenta carte nu s-a dispus altfel.

(3) Dreptul de a cere executarea legatului se stinge dacă legatarul renunță la legat, cu excepțiile prevăzute de dispozițiile testamentare.

(4) Renunțarea la legat nu se consideră și renunțare la moștenire.

(5) Legatarul nu poate să accepte doar o parte din legat sau să renunțe doar la o parte din legat.

(6) Dacă unui legatar i se acordă mai multe legate, legatarul poate renunța la toate sau la unele dintre ele.

Articolul 1572²⁸. Termenul de executare a legatului

În cazul în care termenul de executare a legatului este lăsat la latitudinea persoanei grevate, dacă există dubii, se consideră că prestația devine scadentă la momentul decesului persoanei grevate.

Articolul 1572²⁹. Garanția contra viciilor juridice

(1) În cazul în care obiectul legatului este un bun determinat generic, persoana grevată are, conform dispozițiilor art.753, aceleași obligații ca și vânzătorul. Ea trebuie să transmită obiectul legatului liber de vicii juridice în sensul art.764. Dispozițiile art.765 se aplică în mod corespunzător.

(2) Dacă există dubii, această regulă se aplică și în cazul în care obiectul legatului reprezintă un bun determinat care nu se include în masa succesorală, fără a ține cont de limitarea răspunderii care rezultă din dispozițiile art.1572¹⁷.

(3) În cazul în care obiectul legatului este un bun imobil, dacă există dubii, se consideră că persoana grevată nu răspunde pentru eliberarea bunului de eventualele grevări cu drepturi reale limitate.

Articolul 1572³⁰. Garanția contra viciilor materiale

În cazul în care obiectul legatului este un bun determinat numai generic, legatarul poate cere, dacă bunul este cu vicii, ca în locul acestui bun să i se livreze un bun fără vicii. Dacă persoana grevată a ascuns prin dol un viciu material, legatarul poate cere despăgubiri pentru neîndeplinire în locul livrării unui bun fără vicii fără a stabili un termen suplimentar pentru remediere. Asupra acestor drepturi se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale referitoare la garanțiile contra viciilor materiale ale bunului

vîndut.

Articolul 1572³¹. Fructele și foloasele

Dacă obiectul legatului este un bun determinat care face parte din masa succesorală, persoana grevată va remite legatarului și fructele percepute, precum și alte foloase obținute prin exercitarea dreptului de la momentul devoluțiunii legatului. Persoana grevată nu trebuie să acorde despăgubiri pentru foloasele care nu se consideră fructe.

Articolul 1572³². Rambursarea cheltuielilor

Dacă este legat un bun determinat care intră în componența masei succesoriale, persoana grevată poate cere, conform regulilor care reglementează raporturile dintre posesor și proprietar, rambursarea cheltuielilor făcute cu bunul după deschiderea moștenirii, precum și a cheltuielilor pe care le-a făcut după deschiderea moștenirii pentru eliberarea bunului de grevări.

Articolul 1572³³. Legatul sub forma întreținerii

(1) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri fără a se specifica volumul întreținerii, volumul va fi convenit între legatar și persoana grevată de legat sau, în caz de litigiu, va fi stabilit de instanța de judecată.

(2) Dacă legatul constă în prestarea unei întrețineri în folosul unui minor, dacă există dubii, se consideră că legatul se stinge la data la care legatarul împlinește majoratul.

Articolul 1572³⁴. Executarea legatului de către legatar

Dacă legatarul este grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară, el este obligat să execute legatul sau sarcina testamentară care îi incumbă numai dacă este în drept să ceară executarea legatului lăsat lui.

Articolul 1572³⁵. Răspunderea legatarului grevat

(1) Legatarul grevat cu un legat sau cu o sarcină testamentară poate refuza executarea acestora și după acceptarea legatului în măsura în care ceea ce a obținut prin legat nu este suficient pentru executare.

(2) În cazul în care, conform dispozițiilor art.1572⁹, în locul legatarului grevat vine un altul, acesta nu răspunde mai mult decît ar răspunde legatarul inițial.

Articolul 1572³⁶. Reducerea grevărilor

Dacă prestația la care are dreptul legatarul se reduce fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul art.1572³⁵, legatarul poate reduce proporțional grevările ce i-au fost impuse, în măsura în care testatorul nu a exprimat o intenție contrară.

Articolul 1572³⁷. Răspunderea legatarului

(1) Legatarul nu răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care alte bunuri care intră în componența masei succesoriale nu sînt suficiente pentru a satisface obligațiile masei succesoriale, legatarul răspunde pentru aceste obligații pînă la concurența valorii bunurilor primite.

(3) Dacă testatorul dispune preluarea unei obligații a masei succesoriale cu garantarea unui legat, legatarul grevat cu executarea creanței creditorului masei succesoriale va răspunde față de acesta din urmă doar în limita valorii bunului ce-i revine din moștenire. Prin aceasta nu se aduce atingere răspunderii moștenitorului.

Articolul 1572³⁸. Acordarea priorităților

Testatorul poate dispune ca un legat sau o sarcină să aibă prioritate față de celelalte grevări în

cazul în care legatele sau sarcinile impuse moștenitorului ori unui legatar vor fi reduse fie în temeiul limitării răspunderii moștenitorului, fie în temeiul unui drept la rezerva succesorală, fie în temeiul art.1572³⁵ și 1572³⁶.

Articolul 1572³⁹. Legatul de substituție

Dacă testatorul dispune ca, în cazul în care legatarul nu dobândește legatul, obiectul legatului să revină unei alte persoane, atunci se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1519 alin.(2), 1520 și 1521.

Articolul 1572⁴⁰. Legatarul subsecvent

(1) Dacă testatorul dispune un legat în folosul unui terț la împlinirea unei date sau la producerea unui eveniment după data devoluțiunii legatului, primul legatar se consideră legatar grevat.

(2) În acest caz, dispozițiile art.1524, 1528 alin.(1), 1529 și 1532 alin.(1), referitoare la desemnarea moștenitorului subsecvent, se aplică legatului în mod corespunzător.

Capitolul VI SARCINA

Articolul 1572⁴¹. Sarcina

(1) Sarcina este o dispoziție testamentară prin care testatorul instituie o obligație în sarcina unui moștenitor sau legatar (persoana grevată) fără a atribui în mod expres vreunei persoane un drept corelativ acestei obligații.

(2) În cazul în care din testament nu este clar dacă testatorul a efectuat o dispoziție sub condiție sau a impus o sarcină, se consideră că s-a impus o sarcină.

(3) Sarcinii i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1567, 1568, 1572²–1572⁴, 1572⁹, 1572¹⁸ și 1572²⁸.

Articolul 1572⁴². Determinarea beneficiarului. Termenul de executare

(1) La dispunerea unei sarcini al cărei scop l-a stabilit testatorul, acesta poate încredința persoanei grevate sau unui terț determinarea persoanei beneficiare.

(2) În cazul în care determinarea revine celui grevat, dacă acesta a fost obligat printr-o hotărâre judecătorească definitivă să execute obligația, reclamantul îi poate impune un termen corespunzător pentru executare. După expirarea termenului, dacă executarea nu s-a făcut în termenul stabilit, reclamantul este în drept să determine el însuși beneficiarul.

(3) Dacă determinarea revine unui terț, aceasta se realizează prin declarația față de persoana grevată. În cazul în care terțul nu poate efectua determinarea, acest drept trece asupra persoanei grevate. Se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.1571 alin.(3) enunțul al doilea. În sensul acelor dispoziții legale, se consideră persoane interesate persoana grevată și cele care sînt în drept să ceară executarea sarcinii.

Articolul 1572⁴³. Persoanele în drept să ceară executarea

Pot cere executarea unei sarcini moștenitorul, comoștenitorul și acela care beneficiază imediat din decăderea din dreptul la moștenire a persoanei grevate direct cu sarcină. Dacă executarea este în interes public, aceasta poate fi cerută și de către autoritatea competentă.

Articolul 1572⁴⁴. Corelația dintre sarcină și desemnarea în calitate de moștenitor sau legatar

Nevalabilitatea unei sarcini atrage nevalabilitatea desemnării în calitate de moștenitor sau legatar grevat cu sarcină doar atunci cînd trebuie de prezumat că testatorul nu ar fi făcut desemnarea fără sarcină.

Articolul 1572⁴⁵. Imposibilitatea executării

(1) În cazul în care executarea sarcinii este imposibilă din cauze pentru care răspunde persoana

grevată, persoana care ar beneficia imediat din decăderea persoanei grevate direct cu sarcină are dreptul să ceară, conform dispozițiilor legale referitoare la restituirea îmbogățirii nejustificate, restituirea bunurilor transmise, în limita în care acestea trebuiau folosite pentru executarea sarcinii.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci când cel grevat a fost obligat, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, la executarea sarcinii care nu poate fi executată de un terț și s-au folosit fără succes mijloacele de executare silită dispuse împotriva persoanei grevate.

Capitolul VII

EXECUTORUL TESTAMENTAR

Articolul 1572⁴⁶. Desemnarea executorului testamentar prin testament

(1) Testatorul poate desemna prin testament unul sau mai mulți executori testamentari.

(2) Testatorul poate numi un alt executor testamentar pentru cazul în care executorul testamentar desemnat va ajunge, pînă sau după acceptarea atribuțiilor sale, în imposibilitatea de a-și executa atribuțiile sale.

Articolul 1572⁴⁷. Desemnarea executorului testamentar de către un terț

(1) Testatorul poate încredința desemnarea executorului testamentar unui terț, care este obligat imediat, după deschiderea moștenirii, să desemneze un executor.

(2) Desemnarea sau renunțarea la dreptul de a desemna se face prin depunerea unei cereri la notarul care desfășoară procedura succesorală. Cererea trebuie autentificată notarial.

(3) Dreptul acordat terțului de a desemna executorul testamentar încetează la expirarea termenului stabilit de notarul care desfășoară procedura succesorală, la cererea unei persoane care are interes legitim.

Articolul 1572⁴⁸. Desemnarea ajutoarelor sau a succesorului

(1) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze unul sau mai multe ajutoare (coexecutori).

(2) Testatorul poate împuternici executorul testamentar să-și desemneze un succesor.

(3) Desemnarea se face în modul prevăzut la art.1572⁴⁷ alin.(2).

Articolul 1572⁴⁹. Desemnarea executorului testamentar de către notar

(1) Dacă cel desemnat a renunțat la atribuțiile de executor testamentar sau dacă testatorul nu a desemnat executorul testamentar, dar din conținutul testamentului rezultă cu certitudine că testatorul dorește să fie desemnat un executor testamentar, notarul desemnează un administrator autorizat, un avocat sau oricare altă persoană corespunzătoare care acceptă să îndeplinească atribuțiile executorului testamentar.

(2) Pînă la desemnarea executorului testamentar, notarul este obligat să audieze moștenitorii și legatarii, dacă e posibil fără o întârziere semnificativă și fără cheltuieli disproporționate. Administratorul autorizat nu poate refuza atribuțiile de executor testamentar fără motiv întemeiat.

Articolul 1572⁵⁰. Desemnarea executorului testamentar fără efecte

Desemnarea executorului testamentar este lipsită de efect dacă, la momentul când trebuie să-și exercite atribuțiile, acesta nu a atins majoratul sau în privința acestuia este instituită o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 1572⁵¹. Acceptarea calității de executor testamentar sau renunțarea la această calitate

(1) Executorul testamentar își exercită atribuțiile de la data când a acceptat desemnarea.

(2) Atît acceptarea desemnării, cît și renunțarea la ea se realizează prin depunerea unei declarații la notarul care desfășoară procedura succesorală.

(3) Declarația poate fi depusă numai după deschiderea moștenirii. Declarația este lipsită de efect dacă este făcută sub condiție sau cu indicarea termenului.

(4) La cererea persoanei care are interes legitim, notarul care desfășoară procedura succesorală poate acorda executorului testamentar un termen pentru acceptarea desemnării. Dacă executorul nu a depus la notarul care desfășoară procedura succesorală declarația de acceptare în termenul stabilit, se consideră că acesta a renunțat la calitatea de executor testamentar.

Articolul 1572⁵². Executarea dispozițiilor testamentare

Executorul testamentar este obligat să întreprindă toate acțiunile necesare pentru a executa dispozițiile testamentare.

Articolul 1572⁵³. Partajul masei succesorală între comoștenitori

(1) Dacă dispozițiile testamentare nu exclud împuternicirile de partaj ale executorului testamentar, în cazul în care există mai mulți moștenitori, executorul testamentar este împuternicit și obligat să efectueze partajul masei succesorală conform dispozițiilor art.1575⁷⁴–1575⁹⁹ prin întocmirea planului de partaj.

(2) Executorul testamentar este obligat să solicite opiniile moștenitorilor privind proiectul planului de partaj înainte de a-l întocmi.

(3) Cîte un exemplar al planului de partaj se transmite fiecărui moștenitor și notarului care desfășoară procedura succesorală.

(4) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru înstrăinarea cărora legea impune forma autentică, planul de partaj se întocmește în formă autentică. Executorul testamentar are împuternicirea de a întocmi în numele comoștenitorilor toate actele juridice și materiale necesare pentru a executa planul de partaj, inclusiv de a dispune de bunuri din masa succesorală și de a înregistra bunuri din masa succesorală pe numele unuia sau mai multor comoștenitori.

Articolul 1572⁵⁴. Administrarea masei succesorală

(1) Executorul testamentar este obligat să administreze masa succesorală. El este, în special, împuternicit să ia în posesie masa succesorală și să dispună de bunurile care fac parte din masa succesorală. El este împuternicit să dispună de ele cu titlu gratuit numai în scopul îndeplinirii obligațiilor morale sau a regulilor de curtoazie.

(2) Dacă testamentul nu prevede altfel, executorul testamentar este obligat să ofere întreținere din contul masei succesorală persoanelor prevăzute la art.1572¹⁰⁶.

Articolul 1572⁵⁵. Contractarea obligațiilor

(1) Executorul testamentar este în drept să contracteze obligații în privința masei succesorală dacă aceasta este necesar în scopul administrării adecvate a masei succesorală. Dacă executorul testamentar poate dispune de anumite bunuri din masa succesorală, el, de asemenea, poate să-și asume obligații pe contul masei succesorală.

(2) Moștenitorul este obligat să-și dea consimțământul la contractarea obligațiilor prevăzute la alin.(1), dar sub rezerva dreptului de a invoca limitarea răspunderii pentru obligațiile masei succesorală.

Articolul 1572⁵⁶. Extinderea dreptului de a contracta obligații

Testatorul poate acorda executorului testamentar dreptul de a contracta nelimitat obligații în privința masei succesorală. Dar, și în acest caz, executorul testamentar are împuterniciri de a efectua donații numai în limitele stabilite de dispozițiile art.1572⁵⁴ alin.(1) al treilea enunț.

Articolul 1572⁵⁷. Limitarea drepturilor

(1) Executorul testamentar nu are drepturile prevăzute la art.1572⁵²–1572⁵⁵ dacă este de presupus că testatorul nu a intenționat să le acorde executorului testamentar. Dacă în administrarea executorului testamentar se află doar o anumită cotă succesorală sau anumite bunuri din masa succesorală, atribuțiile la dispozițiile art.1572⁵⁴ alin.(1) al doilea enunț se acordă numai în raport cu această cotă succesorală sau cu aceste bunuri.

(2) În cazul în care executorul testamentar nu este obligat să execute personal dispozițiile testatorului, el poate cere moștenitorului executarea acestora, dacă nu este de presupus că testatorul avea altă voință.

Articolul 1572⁵⁸. Administrarea masei succesoriale. Durata îndeplinirii

Testatorul îl poate împuternici pe executorul testamentar să administreze masa succesorală fără a-i atribui și alte sarcini în afara administrării. El, de asemenea, poate dispune ca executorul testamentar să continue administrarea masei succesoriale după executarea altor sarcini atribuite lui. Dacă există dubii, se consideră că executorului testamentar i-au fost transmise atribuțiile prevăzute la art.1572⁵⁶.

Articolul 1572⁵⁹. Încetarea atribuțiilor la expirarea termenului de 30 de ani

Dispozițiile testamentare întocmite conform dispozițiilor art.1572⁵⁸ sînt lipsite de efect la expirarea termenului de 30 de ani de la deschiderea moștenirii. Totuși testatorul poate dispune ca administrarea să continue pînă la moartea moștenitorului sau a executorului testamentar ori pînă la survenirea unui eveniment legat de unul sau de celălalt. Dispozițiile art.1572¹² alin.(2) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁶⁰. Limitarea dreptului de dispoziție a moștenitorului

(1) Moștenitorul nu poate dispune de bunul din masa succesorală care urmează să fie administrat de executorul testamentar.

(2) În mod corespunzător se aplică dispozițiile în favoarea persoanelor ale căror drepturi provin de la o persoană neîndreptățită.

Articolul 1572⁶¹. Capacitatea procesuală activă

Dreptul aflat în administrarea executorului testamentar poate fi exercitat pe cale judecătorească doar de acesta.

Articolul 1572⁶². Capacitatea procesuală pasivă

(1) Creanțele față de masa succesorală pot fi înaintate pe cale judecătorească atît față de moștenitor, cît și față de executorul testamentar. Dacă executorului testamentar nu i-a fost acordat dreptul de administrare a masei succesoriale, cererea se înaintează moștenitorului.

(2) Dispozițiile art.1572¹⁰⁴ nu se aplică executorului testamentar.

(3) Creditorul masei succesoriale care a înaintat o creanță moștenitorului poate înainta aceasta creanță și executorului testamentar cu scopul ca acesta să admită executarea silită asupra bunurilor care se află în administrarea lui.

Articolul 1572⁶³. Propriul creditor al moștenitorului

Creditorii moștenitorului care nu sînt creditori ai masei succesoriale nu pot cere satisfacerea creanțelor din contul bunurilor masei succesoriale care se află în administrarea executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁴. Inventarul masei succesoriale

(1) După acceptarea atribuțiilor, executorul testamentar este obligat să prezinte imediat moștenitorului inventarul bunurilor masei succesoriale care se află în administrarea lui și al obligațiilor masei succesoriale pe care le cunoaște, precum și să-i acorde acestuia asistența necesară pentru întocmirea inventarului.

(2) Inventarul trebuie datat cu ziua întocmirii și semnat de către executorul testamentar. La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să-și legalizeze semnătura.

(3) Moștenitorul poate cere să participe la întocmirea inventarului.

(4) Executorul testamentar este în drept, iar la cererea moștenitorului este obligat, să transmită întocmirea inventarului organului competent, persoanei competente sau notarului.

(5) Cheltuielile pentru întocmirea și legalizarea semnăturii de pe inventar sînt suportate din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁶⁵. Administrarea corespunzătoare a masei succesoriale

(1) Executorul testamentar este obligat să administreze în mod corespunzător masa succesorală.

(2) Executorul testamentar este obligat să execute indicațiile din testament ale testatorului privind ordinea administrării. La cererea executorului testamentar sau a altei persoane care are interes legitim, instanța de judecată poate anula aceste indicații dacă respectarea lor prezintă un pericol esențial pentru masa succesorală.

(3) Dispozițiile art.1575¹¹ se aplică în mod corespunzător executorului testamentar.

Articolul 1572⁶⁶. Transmiterea bunurilor masei succesoriale

(1) La cererea moștenitorului, executorul testamentar este obligat să pună la dispoziția acestuia bunurile din masa succesorală de care executorul testamentar în mod evident nu are nevoie pentru executarea atribuțiilor sale. Odată cu transmiterea acestor bunuri încetează dreptul executorului testamentar de administrare a lor.

(2) Executorul testamentar nu poate refuza transmiterea acestor bunuri în temeiul existenței obligațiilor masei succesoriale care nu rezultă din legate și sarcini, nici din legatele și sarcinile afectate de modalități, dacă moștenitorul garantează satisfacerea obligațiilor sau executarea legatelor ori sarcinilor.

Articolul 1572⁶⁷. Raportul cu moștenitorul. Dările de seamă

(1) La determinarea raporturilor dintre executorul testamentar și moștenitor se aplică în mod corespunzător regulile privind mandatul.

(2) În cazul unei administrări mai îndelungate, moștenitorul poate cere dări de seamă anuale.

Articolul 1572⁶⁸. Răspunderea executorului testamentar

(1) În cazul neexecutării fără justificare de către executorul testamentar a obligațiilor sale, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat față de moștenitor, precum și față de legatar, în cazul în care trebuia să fie executat un legat.

(2) Mai mulți executori testamentari, în cazul neexecutării fără justificare, răspund solidar.

Articolul 1572⁶⁹. Dispoziții imperative

Testatorul nu poate elibera executorul testamentar de obligațiile pe care acesta le are conform dispozițiilor art.1572⁶⁴, 1572⁶⁵, 1572⁶⁷ și 1572⁶⁸.

Articolul 1572⁷⁰. Remunerarea executorului testamentar

(1) Executorul testamentar poate cere o remunerație corespunzătoare pentru executarea atribuțiilor sale, dacă testatorul nu a dispus altfel. În cazul în care executorul testamentar este moștenitor sau legatar, valoarea masei succesoriale sau a legatului se ia în considerare la determinarea mărimii remunerației, dacă testatorul nu a dispus altfel.

(2) Dacă moștenitorii, legatarii și executorii testamentari nu ajung la un acord privind mărimea remunerației, instanța de judecată va fixa mărimea remunerației la cererea executorului testamentar.

Articolul 1572⁷¹. Executorul testamentar al moștenitorului subsecvent

Testatorul poate desemna un executor testamentar în scopul exercitării drepturilor și al executării obligațiilor moștenitorului subsecvent pînă la survenirea moștenirii subsecvente.

Articolul 1572⁷². Rambursarea cheltuielilor pentru executarea testamentară

(1) Executorul testamentar are dreptul la rambursarea cheltuielilor necesare efectuate în scopul administrării masei succesoriale și al executării dispozițiilor testamentare.

(2) Cheltuielile efectuate în scopul administrării masei succesoriale și al executării dispozițiilor testamentare se acoperă din contul masei succesoriale.

Articolul 1572⁷³. Executorul legatului

Testatorul poate desemna un executor testamentar și cu scopul ca acesta să asigure executarea sarcinii impuse legatarului.

Articolul 1572⁷⁴. Mai mulți executori testamentari

(1) Mai mulți executori testamentari acționează în comun. În cazul divergențelor dintre ei, decizia se ia de către notarul care desfășoară procedura succesorală. Dacă unul dintre ei decede, executorii rămași acționează de sine stătător. Testatorul poate dispune altfel.

(2) Fiecare executor testamentar are dreptul să întreprindă, fără consimțământul altor executori testamentari, măsurile necesare pentru păstrarea bunurilor masei succesorale care se află în administrarea lor comună.

Articolul 1572⁷⁵. Încetarea atribuțiilor executorului testamentar

Atribuțiile executorului testamentar încetează în urma decesului acestuia sau la survenirea unor circumstanțe care, conform dispozițiilor art.1572⁵⁰, lipsesc de efect desemnarea.

Articolul 1572⁷⁶. Renunțarea de către executorul testamentar

Executorul testamentar poate să renunțe la executarea obligațiilor sale în orice moment. Renunțarea se face printr-o declarație adresată notarului care desfășoară procedura succesorală. Dispozițiile privind denunțarea mandatului se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572⁷⁷. Revocarea executorului testamentar

(1) La cererea persoanei care are interes legitim, instanța de judecată poate revoca executorul testamentar dacă pentru aceasta există motive întemeiate. Asemenea motive se consideră, printre altele, neexecutarea esențială a obligațiilor sau incompetența de a administra corect masa succesorală.

(2) Înainte de a fi revocat, executorul testamentar trebuie să fie, în măsura posibilităților, audiat.

Articolul 1572⁷⁸. Accesul la cererile depuse

Notarul care desfășoară procedura succesorală trebuie să permită accesul la cererile depuse conform dispozițiilor art.1572⁴⁷ alin.(2), art.1572⁴⁸ alin.(3), art.1572⁵¹ alin.(2) și art.1572⁷⁶ al doilea enunț fiecărei persoane care demonstrează un interes legitim față de acestea.

Capitolul VIII

REVOCARA, MODIFICAREA ȘI CADUCITATEA TESTAMENTULUI SAU A DISPOZIȚIEI TESTAMENTARE

Articolul 1572⁷⁹. Revocarea testamentului sau a dispoziției testamentare

Testatorul poate revoca oricând orice dispoziție inclusă în testament sau testamentul integral.

Articolul 1572⁸⁰. Revocarea testamentului prin întocmirea unui nou testament

(1) Revocarea se face prin întocmirea unui nou testament.

(2) Testamentul prin care se revocă un alt testament poate fi făcut printr-un alt fel de testament decât cel revocat.

Articolul 1572⁸¹. Revocarea testamentului prin distrugere sau modificare

Testamentul poate fi de asemenea revocat dacă testatorul distruge înscrisul în care se conține acesta, cu intenția de a revoca testamentul, sau dacă face în acesta asemenea modificări care, de obicei, se săvârșesc cu intenția de a revoca o declarație de voință scrisă. Dacă testatorul a distrus actul testamentar sau i-a adus modificări în modul indicat, se prezumă că el a avut intenția de a revoca testamentul.

Articolul

1572⁸². Restituirea testamentului depus la păstrare la o autoritate competentă

(1) Testamentul întocmit în fața notarului sau în conformitate cu dispozițiile art.1497 se consideră revocat în cazul restituirii testatorului a documentului transmis spre păstrare unei autorități competente. Autoritatea care îi restituie testatorului documentul trebuie să-l informeze pe testator cu privire la consecințele restituirii prevăzute în enunțul întâi, să facă o mențiune corespunzătoare în documentul restituit și să întocmească un act care să confirme că ambele cerințe au fost îndeplinite.

(2) Testatorul are dreptul să ceară în orice moment restituirea testamentului. Testamentul poate fi restituit doar testatorului personal.

(3) Dispozițiile alin.(2) se aplică și în cazul testamentului depozitat în temeiul art.1494. Restituirea testamentului olograf nu afectează valabilitatea acestuia.

Articolul 1572⁸³. Revocarea revocării

Dacă în baza testamentului este revocată revocarea precedentă a dispoziției testamentare, dacă există dubii, este valabilă dispoziția testamentară anterioară, ca și cum nu ar fi fost revocată.

Articolul 1572⁸⁴. Existența mai multor testamente

Dacă testatorul a întocmit mai multe testamente care se completează unul pe altul, atunci toate au efecte juridice în partea în care sînt compatibile.

Articolul 1572⁸⁵. Revocarea în baza unui testament ulterior

(1) În cazul întocmirii unui nou testament, testamentul anterior se revocă în măsura în care contravine testamentului ulterior.

(2) În cazul revocării testamentului ulterior, dacă există dubii, este valabil testamentul anterior, ca și cum nu ar fi fost revocat.

Articolul 1572⁸⁶. Caducitatea testamentului sau a dispoziției testamentare

În afară de alte cazuri prevăzute de lege, testamentul sau dispoziția testamentară devine caducă în măsura în care:

a) persoana în folosul căreia a fost întocmit testamentul a decăzut din dreptul la moștenire conform art.1446;

b) bunul testat a pierit în totalitate după întocmirea testamentului, dar înainte de moartea testatorului, indiferent de cauza pieririi;

c) bunul testat este înstrăinat de către testator în timpul vieții sau nu i-a aparținut;

d) încalcă rezerva succesorală.

TITLUL IV

STATUTUL JURIDIC AL MOȘTENITORULUI

Capitolul I

ACCEPTAREA MOȘTENIRII ȘI RENUNȚAREA LA MOȘTENIRE

Articolul 1572⁸⁷. Devoluțiunea și renunțarea la moștenire

(1) Moștenirea trece la moștenitorul îndreptățit sub rezerva dreptului său de a renunța la moștenire (devoluțiunea moștenirii).

(2) Statul nu poate renunța la moștenirea legală.

Articolul 1572⁸⁸. Acceptarea moștenirii și renunțarea la moștenire

(1) Cu excepțiile prevăzute de lege, moștenitorul nu mai poate renunța la moștenire dacă el a acceptat-o în mod implicit, conform alin.(2), sau în mod expres, conform alin.(3).

(2) La expirarea termenului de renunțare, moștenirea se consideră acceptată de către moștenitor. În acest caz, dispozițiile art.48⁷⁵ alin.(1) lit.e) nu se aplică în raport cu moștenitorul persoană ocrotită sau

minor.

(3) Moștenitorul poate depune o declarație de acceptare a moștenirii în formă autentică la notarul care desfășoară procedura succesorală înainte de expirarea termenului de renunțare. Declarația poate fi autenticată la oricare notar sau altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

Articolul 1572⁸⁹. Termenul de renunțare la moștenire

(1) Renunțarea la moștenire se poate face în termen de 3 luni.

(2) Termenul începe să curgă de la data în care moștenitorul află despre devoluțiune și despre temeiul chemării sale la moștenire, fiind informat conform dispozițiilor art.1575¹²³ alin.(2) sau pe oricare altă cale. Dacă moștenitorul este chemat la moștenire în temeiul unei dispoziții testamentare, termenul nu începe să curgă înainte ca notarul care desfășoară procedura succesorală să-i facă cunoscută dispoziția testamentară. Dispozițiile art.274 alin.(1) lit.a) și d) cu privire la prescripția extintivă se aplică în mod corespunzător.

(3) În baza cererii moștenitorului, notarul care desfășoară procedura succesorală poate prelungi termenul de renunțare sau poate stabili un nou termen de renunțare dacă moștenitorul a omis termenul din motive întemeiate, iar ceilalți moștenitori nu obiectează.

(4) În cazul în care nu sînt întrunite condițiile prevăzute de alin.(3), cererea de prelungire a termenului de renunțare se soluționează de către instanța de judecată.

Articolul 1572⁹⁰. Forma renunțării

(1) Renunțarea la moștenire se face prin declarație autentică depusă la notarul care desfășoară procedura succesorală.

(2) Declarația se poate autentifica la oricare notar sau la altă persoană abilitată să autentifice acte juridice.

(3) După renunțare, moștenirea nu mai poate fi acceptată.

Articolul 1572⁹¹. Momentul acceptării sau renunțării la moștenire

Cel chemat la moștenire poate accepta moștenirea sau renunța la aceasta după deschiderea moștenirii.

Articolul 1572⁹². Interzicerea acceptării sau renunțării afectate de modalități

Acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire nu se poate face sub condiție sau cu stabilirea unui termen.

Articolul 1572⁹³. Cîteva temeuri de chemare la moștenire

(1) Persoana care are dreptul de a moșteni în temeiul dispoziției testamentare, în cazul în care, în absența dispoziției testamentare, ea ar avea dreptul de a moșteni în calitate de moștenitor legal, poate să renunțe la moștenire în calitate de moștenitor desemnat prin testament și să accepte moștenirea în calitate de moștenitor legal.

(2) Persoana care are dreptul de a moșteni ca moștenitor testamentar poate să accepte moștenirea pe unul dintre temeuri și să renunțe la moștenire pe celălalt temei.

Articolul 1572⁹⁴. Eroarea privind temeiul chemării la moștenire

(1) Acceptarea se consideră că nu a avut loc dacă moștenitorul era în eroare privind temeiul chemării la moștenire.

(2) Dacă există dubii, renunțarea se extinde asupra tuturor temeiurilor de chemare la moștenire care sînt cunoscute moștenitorului la momentul depunerii declarației.

Articolul 1572⁹⁵. Inadmisibilitatea acceptării parțiale sau renunțării parțiale

Acceptarea sau renunțarea nu poate fi limitată la o parte din cota succesorală. Acceptarea sau renunțarea la o parte din cota succesorală nu produce efecte.

Articolul 1572⁹⁶. Moștenirea mai multor cote succesoriale

(1) Persoana care are dreptul la mai multe cote succesoriale poate accepta o cotă și poate renunța la alta dacă are dreptul la acele cote succesoriale în temeuri diferite.

(2) Dacă dreptul la cote succesoriale are același temei, acceptarea sau renunțarea la una dintre cotele succesoriale se aplică și celeilalte, chiar dacă devoluțiunea uneia are loc mai târziu. Dreptul la cota succesorală are același temei chiar și atunci când dispoziția se conține în testamente diferite.

(3) Dacă testatorul a testat moștenitorului câteva cote succesoriale, el poate să-l autorizeze prin dispoziție testamentară să accepte o cotă succesorală și să renunțe la alta.

Articolul 1572⁹⁷. Moștenirea dreptului de moștenire

(1) Dreptul de moștenire și dreptul de a renunța la moștenire se transmite moștenitorilor (transmisie succesorală).

(2) În cazul în care moștenitorul moare pînă la expirarea termenului de renunțare fără a exercita dreptul în cauză, acest termen nu expiră înainte de expirarea termenului de renunțare la moștenirea lăsată de moștenitor.

(3) În cazul în care sînt mai mulți moștenitori ai moștenitorului, fiecare poate să renunțe la partea din moștenire care corespunde cotei sale succesoriale.

Articolul 1572⁹⁸. Efectele renunțării

(1) Se consideră că nu a dobîndit niciodată moștenirea persoana care a renunțat la moștenire. Dispozițiile art.1572⁹⁹ alin.(1) rămîn aplicabile.

(2) Dreptul la moștenire trece la persoana care ar fi moștenit în cazul în care cel care a renunțat nu ar fi fost în viață la momentul deschiderii moștenirii. Se consideră că devoluțiunea a avut loc la data deschiderii moștenirii.

(3) Persoana care, în temeiul alin.(2), înlocuiește pe cel care a renunțat are dreptul să accepte sau să renunțe la moștenire în termenul prevăzut la art.1572⁸⁸. Termenul se calculează de la data cînd persoana care îl înlocuiește pe cel care a renunțat a aflat despre renunțare.

(4) Notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să comunice despre renunțare persoanei care dobîndește moștenirea în rezultatul renunțării. Notarul este obligat să permită oricărei persoane care are un interes legitim să ia cunoștință de renunțare.

Articolul 1572⁹⁹. Dreptul creditorului în caz de renunțare la moștenire de către debitor

(1) Creditorul poate cere ca obligațiile față de el ce incumbă debitorului care a renunțat la moștenire și care, la data renunțării, este în incapacitate de plată să fie stinse din contul masei succesoriale în limita cotei succesoriale la care debitorul care a renunțat la moștenire era în drept.

(2) Moștenitorii pot ridica față de creditor toate excepțiile pe care le-ar fi putut ridica debitorul care a renunțat la moștenire.

(3) Partea din masa succesorală rămasă după satisfacerea obligațiilor față de creditorul menționat la alin.(1) revine moștenitorilor care culeg cota succesorală a debitorului care a renunțat la moștenire.

Articolul 1572¹⁰⁰. Termenul de prescripție al dreptului de anulare

(1) În cazul în care acceptarea sau renunțarea este anulabilă pe motiv de eroare, dol sau violență, acțiunea în anulare se prescrie în termen de 3 luni.

(2) În cazul anulabilității acceptării sau renunțării pe motiv de violență, termenul se calculează de la data înlăturării pericolului, iar în celelalte cazuri – din momentul în care persoana care poate invoca anulabilitatea află sau trebuia să afle despre existența temeiurilor de anulabilitate. La determinarea termenului se aplică în mod corespunzător regulile privind suspendarea cursului prescripției.

(3) Anularea este exclusă dacă din momentul acceptării sau renunțării au trecut 3 ani.

Articolul 1572¹⁰¹. Modul de contestare

Acceptarea sau renunțarea poate fi contestată printr-o acțiune în anulare depusă în instanța de judecată de la locul deschiderii moștenirii.

Articolul 1572¹⁰². Contestarea omiterii termenului de renunțare

Omiterea termenului pentru renunțare poate fi contestată în aceleași condiții ca și acceptarea moștenirii.

Articolul 1572¹⁰³. Efectele anulării

(1) Anularea acceptării se consideră renunțare, iar anularea renunțării – acceptare.

(2) Notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să notifice despre anularea renunțării persoana căreia moștenirea i-a revenit în rezultatul renunțării. Dispozițiile art.1572⁹⁹ alin.(3) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1572¹⁰⁴. Imposibilitatea urmăririi moștenitorului pînă la acceptarea moștenirii

Pînă la acceptarea moștenirii, pretențiile față de masa succesorală nu pot fi executate silit împotriva moștenitorilor.

Articolul 1572¹⁰⁵. Gestiunea afacerilor pînă la renunțare

(1) În cazul în care, pînă la renunțarea la moștenire, moștenitorul a gestionat afacerile masei succesoriale, el are, în raport cu cel care va deveni moștenitor, drepturile și obligațiile gerantului potrivit dispozițiilor referitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) În cazul în care, pînă la renunțarea la moștenire, moștenitorul a dispus de un bun din masa succesorală, efectele juridice ale actului de dispoziție nu sînt afectate de renunțare dacă amînarea nu era posibilă fără un prejudiciu pentru masa succesorală.

(3) Actul juridic care trebuia săvîrșit față de moștenitor, chiar dacă a fost săvîrșit înainte de renunțare față de cel care a renunțat la moștenire, își produce efectele juridice și după renunțare.

Articolul 1572¹⁰⁶. Întreținerea mamei viitorului moștenitor

În cazul în care nașterea moștenitorului se va produce după deschiderea moștenirii, mama care nu este în stare să se întrețină singură are dreptul să ceară pînă la naștere acordarea întreținerii corespunzătoare situației sale din masa succesorală sau, în cazul în care alături de el mai sînt chemate la moștenire și alte persoane, din cota succesorală a copilului. La determinarea mărimii cotei succesoriale se prezumă că se va naște un singur copil.

Articolul 1572¹⁰⁷. Prezumția moștenirii de către stat

(1) În cazul în care ca urmare a procedurii prevăzute la art.1572¹⁰⁸, moștenitorul nu va fi determinat sau dacă toți moștenitorii au decăzut din dreptul la moștenire, notarul care desfășoară procedura succesorală va întocmi un act care să confirme că nu există alți moștenitori decît statul.

(2) Conform actului menționat la alin.(1), statul este considerat moștenitor și i se eliberează certificat de moștenitor în baza moștenirii vacante.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu afectează dreptul moștenitorului de a înainta petiția de ereditate față de stat ca moștenitor în baza moștenirii vacante conform regulilor generale.

Articolul 1572¹⁰⁸. Anunțul public privind declararea drepturilor asupra moștenirii

(1) Întocmirea actului prevăzut la art.1572¹⁰⁷ trebuie să fie precedată de un anunț public privind necesitatea declarării drepturilor asupra moștenirii, cu indicarea termenului pentru declarare. Ordinea publicării și durata termenului pentru declarare se determină conform procedurii somației publice a creditorilor masei succesoriale. Anunțul public poate să nu fie făcut în cazul în care cheltuielile pentru acesta sînt disproporționat de mari în raport cu valoarea masei succesoriale.

(2) Dreptul la moștenire nu va fi luat în considerare dacă, în termen de 3 luni de la expirarea termenului fixat, notarului nu-i vor fi prezentate dovezi referitoare la dreptul la moștenire sau la intentarea

acțiunii față de stat.

Articolul 1572¹⁰⁹. Statutul juridic al statului pînă la constatarea lipsei moștenitorilor

În favoarea sau față de stat în calitate de moștenitor legal pot fi înaintate pretenții privind dreptul la moștenire numai după emiterea de către notarul a unui act prin care se constată lipsa altor moștenitori.

Capitolul II

CUSTODIA MASEI SUCCESORALE

Articolul 1572¹¹⁰. Temeiurile și formele de custodie a masei succesoriale

(1) După decesul celui care a lăsat moștenire, notarul ia măsuri pentru a asigura custodia masei succesoriale dacă:

- a) nu se cunoaște niciun moștenitor;
- b) moștenitorii cunoscuți nu se află la locul deschiderii moștenirii;
- c) nu se cunoaște dacă există vreun moștenitor care a acceptat moștenirea;
- d) moștenitorul este minor și nu are reprezentant legal;
- e) în privința moștenitorului s-a inițiat o procedură de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară și nu are reprezentant legal;
- f) există alte temeuri prevăzute de lege.

(2) Măsurile de custodie a masei succesoriale pot include:

- a) aplicarea sigiliilor;
- b) depunerea în depozitul notarial sau la o instituție specializată, dacă, în timpul efectuării inventarierii, se vor găsi sume de bani, titluri de valoare sau alte valori, făcîndu-se mențiune despre aceasta în actul de inventariere;
- c) desemnarea custodelui masei succesoriale.

(3) Pînă la deschiderea procedurii succesoriale, oricare notarul în al cărui teritoriu de activitate se află locul deschiderii moștenirii este competent să ia măsuri de custodie a masei succesoriale. După deschiderea procedurii succesoriale, competența trece deplin drept la notarul care o desfășoară.

(4) Autoritățile publice centrale și locale, organele de poliție, judecătoria, notarii, avocații și executorii judecătorești sînt obligați să informeze despre necesitatea aplicării măsurilor de custodie dacă le-a devenit cunoscută una din împrejurările prevăzute la alin.(1).

Articolul 1572¹¹¹. Aplicarea măsurilor de custodie

(1) Măsurile de custodie pot fi aplicate pînă la acceptarea masei succesoriale de către moștenitori, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Notarul aplică măsurile de custodie la proprie inițiativă, dacă legea nu prevede altfel.

(3) Notarul, de asemenea, poate aplica măsurile de custodie la cererea unui creditor al masei succesoriale, a unui legatar sau a altei persoane care are un drept față de masa succesorală dacă neaplicarea măsurilor de custodie poate periclita drepturile acelor persoane față de masa succesorală.

(4) În cazul unui litigiu cu privire la calitatea de moștenitor, notarul poate aplica măsurile de custodie în baza încheierii instanței de judecată care examinează litigiul.

(5) În cazurile prevăzute la alin.(3) și (4), aplicarea măsurii de custodie se poate face după acceptarea moștenirii de către moștenitori, în special dacă activitatea unui moștenitor sau situația patrimonială a moștenitorului pune în pericol conservarea masei succesoriale și satisfacerea drepturilor din contul masei succesoriale.

Articolul 1572¹¹². Custodele masei succesoriale

(1) Notarul poate desemna un custode pentru custodia masei succesoriale, căruia notarul îi poate ordona referitor la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri. La desemnarea custodelui, notarul poate întocmi inventarul masei succesoriale sau poate desemna un executor judecătoresc în acest scop.

(2) Orice persoană care este potrivită pentru a exercita custodia poate fi desemnată custode. Dacă toate persoanele sînt de acord, poate fi desemnat custode unul dintre succesibili, în caz contrar, este

desemnată o altă persoană aleasă de notar. Administratorul autorizat nu poate refuza desemnarea în calitate de custode fără motive întemeiate.

(3) Notarul poate revoca custodele care nu asigură custodia corespunzătoare a masei succesoriale ori nu respectă ordinele notarului.

(4) Custodele este obligat:

- a) să administreze masa succesorală cu diligență în scopul conservării ei;
- b) să ofere întreținere din contul masei succesoriale persoanei prevăzute la art.1572¹⁰⁶;
- c) să îndeplinească obligațiile masei succesoriale din contul masei succesoriale conform art.1572¹¹³;
- d) să raporteze notarului și moștenitorilor despre măsurile de custodie;
- e) în cazurile prevăzute la art.1572¹¹¹ alin.(3), precum și în alte cazuri în care este necesară conservarea masei succesoriale, să ia masa succesorală din posesia unui terț sau a unui moștenitor în posesie proprie ori să asigure separarea masei succesoriale de bunurile moștenitorului în orice alt mod;
- f) dacă este necesar, să depună cerere de deschidere a procedurii succesoriale la notarul competent sau să ia alte măsuri pentru identificarea moștenitorilor dacă notarii publici din Republica Moldova nu dețin competența să desfășoare procedura succesorală.

(5) Custodele poate să dispună de bunuri din masa succesorală doar în scopul stingerii obligațiilor masei succesoriale și pentru acoperirea cheltuielilor aferente custodiei masei succesoriale. Custodele nu are dreptul să dispună de un bun imobil care intră în componența masei succesoriale fără încuviințarea notarului care desfășoară procedura succesorală. Notarul poate impune la împuternicirile custodelui alte limite, care vor fi menționate în certificatul de custode al masei succesoriale.

(6) Moștenitorul nu are dreptul de a dispune de masa succesorală care se află în custodie.

(7) Notarul poate refuza desemnarea custodelui masei succesoriale dacă se presupune că masa succesorală nu este suficientă pentru a acoperi cheltuielile legate de custodie. Cu toate acestea, notarul va desemna custodele dacă persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie plătește cu titlu de garanție, la termenul și contul indicat de notar, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

Articolul 1572¹¹³. Satisfacerea obligațiilor de către custode

(1) În cazul în care s-a desemnat un custode, acesta, după întocmirea inventarului, va satisface pretențiile incluse în inventar dacă ele au devenit scadente.

(2) Custodele poate satisface pretențiile care încă nu sînt scadente doar cu acordul moștenitorilor.

(3) Dacă custodele contestă o pretenție, el va satisface această pretenție doar în cadrul procedurii executării silite desfășurate în condițiile legii.

(4) Dispozițiile art.1575¹¹ se aplică în mod corespunzător custodelui.

Articolul 1572¹¹⁴. Remunerarea custodelui

Custodele masei succesoriale are dreptul la o remunerație din contul masei succesoriale pentru custodia desfășurată. Remunerația se stabilește de notar, în mărime rezonabilă.

Articolul 1572¹¹⁵. Încetarea măsurilor de custodie

(1) Notarul dispune încetarea măsurilor de custodie a masei succesoriale dacă au încetat să existe temeiurile de aplicare a măsurilor de custodie prevăzute la art.1572¹¹⁰ și 1572¹¹¹.

(2) Notarul dispune încetarea custodiei dacă masa succesorală nu este suficientă pentru acoperirea cheltuielilor aferente custodiei, iar persoana care solicită aplicarea măsurilor de custodie nu avansează, la termenul și contul indicat de notar, sumele care se planifică că vor acoperi cheltuielile respective.

(3) Dacă cererea de aplicare a măsurilor de custodie se soluționează în temeiul art.1572¹¹¹ alin.(3) sau (4), persoana care solicită aplicarea măsurilor va fi audiată înainte de încetarea măsurilor de custodie.

Capitolul III
RĂSPUNDEREA MOȘTENITORULUI PENTRU
PASIVUL MASEI SUCCESORALE

Secțiunea 1
Obligațiile masei succesoriale

Articolul 1572¹¹⁶. Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale

(1) Moștenitorul răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) Obligații ale masei succesoriale se consideră, pe lângă obligațiile defunctului, și obligațiile care rezultă din calitatea de moștenitor, în special obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini.

Articolul 1572¹¹⁷. Cheltuielile de îngrijire și de înmormântare

(1) Moștenitorii suportă toate cheltuielile cauzate de îngrijire și tratament în timpul ultimei boli a celui care a lăsat moștenirea, precum și cheltuielile necesare pentru înmormântare, care trebuie să corespundă obiceiului locului și mărimii masei succesoriale.

(2) Pretențiile privind plata cheltuielilor prevăzute la alin.(1) se satisfac din contul moștenirii prioritare față de alte creanțe, inclusiv față de cele garantate prin ipotecă sau gaj.

Articolul 1572¹¹⁸. Întreținerea membrilor familiei

(1) Moștenitorii sînt obligați să asigure membrilor familiei defunctului care au fost întreținuți de acesta și au locuit împreună cu acesta pînă la moartea lui, în primele 40 de zile după deschiderea moștenirii, o întreținere în mărime echivalentă cu întreținerea acordată pînă la moarte și să le permită acestora să folosească locuința și obiectele de uz casnic. Prin testament testatorul poate dispune altfel.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), dispozițiile cu privire la legat se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea a 2-a
Somarea creditorilor masei succesoriale

Articolul 1572¹¹⁹. Somarea privind înaintarea creanțelor

Creditorilor masei succesoriale li se poate cere declararea creanțelor lor în cadrul procedurii de somare publică în ordinea stabilită de prezenta secțiune.

Articolul 1573. Cererea de desfășurare a procedurii de somare

(1) Procedura de somare a creditorilor masei succesoriale este desfășurată de către notarul care desfășoară procedura succesorală la cererea:

a) oricărui moștenitor. Cu toate acestea, cererea nu poate fi depusă de moștenitorul unic dacă, conform legii, el poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale;

b) administratorului masei succesoriale;

c) custodelui masei succesoriale sau executorului testamentar, dacă aceștia au împuterniciri de a administra masa succesorală.

(2) Moștenitorul, precum și executorul testamentar pot cere desfășurarea procedurii de somare după acceptarea moștenirii.

(3) În cazul în care există mai mulți moștenitori, indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită tuturor celorlalți moștenitori; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămîn neafectate. În cazul moștenirii subsecvente, această regulă se aplică în mod corespunzător moștenitorilor prealabili și moștenitorilor subsecvenți.

(4) Dacă moștenitorul și-a vîndut cota succesorală, atît cumpărătorul, cît și moștenitorul pot depune cerere de desfășurare a procedurii de somare. Indiferent de persoana care a depus-o, cererea de desfășurare a procedurii de somare și tabelul creanțelor înaintate profită atît vînzătorului, cît și cumpărătorului; dispozițiile legale privind răspunderea nelimitată rămîn neafectate. Această regulă se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vîndut cota succesorală dobîndită prin contract sau pe altă cale s-a obligat să vîndă cota succesorală dobîndită în temeiul legii sau pe altă cale.

(5) La cererea de desfășurare a procedurii de somare se anexează lista creditorilor cunoscuți, cu indicarea adresei de contact cunoscute.

(6) Dacă s-a depus cerere de intentare a procesului de insolvență a masei succesoriale, procedura de somare nu se poate desfășura, iar dacă a început, va fi oprită.

Articolul 1574. Conținutul somației. Publicarea și expedierea somației

(1) Notarul care desfășoară procedura succesorală pregătește și asigură publicarea o singură dată a somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. După publicare, notarul expediază somația creditorilor indicați la art.1573 alin.(5).

(2) Suplimentar, notarul poate publica somația în alte mijloace de presă.

(3) Somația va conține:

a) denumirea și adresa biroului notarial; numărul dosarului succesoral;
b) numele, prenumele, reședința obișnuită a defunctului și data decesului;
c) data nașterii și numărul de identificare ale defunctului, în cazul în care acestea sînt indicate în actul de deces;

d) chemarea adresată creditorilor masei succesoriale de a-și înainta pretențiile către notarul;

e) termenul-limită de înaintare a creanțelor, care va fi de 6 luni de la data publicării somației în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

f) avertismentul că creditorii masei succesoriale care nu și-au înaintat creanțele se sancționează de lege prin faptul că creanțele lor vor fi satisfăcute doar în măsura în care vor mai rămîne bunuri ale masei succesoriale după satisfacerea creanțelor creditorilor care nu au fost sancționați de lege. Dreptul de a fi satisfăcuți înaintea legatarilor și a beneficiarilor sarcinilor testamentare rămîne neafectat;

g) avertismentul că, după partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligațiile masei succesoriale proporțională cu cota sa succesorală.

Articolul 1575. Notificarea creditorului despre înaintarea creanței

(1) Notificarea creditorului despre înaintarea creanței se depune la notarul care desfășoară procedura succesorală și conține:

a) numele/denumirea creditorului, domiciliul/sediul;

b) mărimea integrală a sumelor sau a altor prestații datorate creditorului la data depunerii; temeiul creanțelor și scadența lor;

c) mențiuni cu privire la eventualele drepturi de preferință sau garanții.

(2) La notificare se anexează, după caz, originale sau copii legalizate de pe înscrisurile justificative din care izvorăsc creanțele și actele de constituire de garanții. Neanexarea acestora nu afectează efectele juridice ale notificării.

Articolul 1575¹. Tabelul creanțelor înaintate. Dreptul de acces la actele procedurii

(1) După expirarea termenului-limită al somației, notarul care desfășoară procedura de somare întocmește tabelul creanțelor înaintate pe baza notificărilor depuse în termen și îl aduce la cunoștința solicitantului procedurii și a moștenitorilor care au acceptat moștenirea.

(2) Notarul trebuie să permită persoanelor indicate la art.1573 alin.(1), creditorului masei succesoriale, legatarului, precum și oricărei alte persoane care demonstrează un interes legitim, să ia cunoștință de actele procedurii de somare, inclusiv de notificările creditorilor, de anexele la acestea și de tabelul creanțelor înaintate.

Articolul 1575². Pretenții care nu sînt atinse

Procedura de somare publică a creditorilor nu aduce atingere drepturilor creditorilor gajști, ale celor asimilați creditorilor gajști, în cazul insolvenței, și nici drepturilor creditorilor care, la executarea silită asupra unui imobil, au dreptul la satisfacerea creanțelor lor din contul acestui bun în măsura în care aceste drepturi se referă la satisfacerea din contul bunurilor a obligațiilor referitoare la aceste bunuri. Aceeași regulă se aplică creditorilor ale căror pretenții sînt garantate prin înregistrare provizorie sau prin

notare ori celor care au dreptul să ceară, în cazul insolvenței, separarea din masa debitoare a bunului care constituie obiectul dreptului lor.

Articolul 1575³. Neatingerea legatelor și a sarcinilor

Dreptul la legate și drepturile rezultate din sarcini nu sînt afectate prin procedura de somare publică a creditorilor, prin derogare de la dispozițiile art.1575¹⁰² lit.a).

Articolul 1575⁴. Excluderea creanțelor neînaintate

(1) Moștenitorul poate refuza satisfacerea creanței creditorului masei succesoriale (creditor exclus) a cărui creanță nu a fost înaintată în cadrul procedurii de somare publică a creditorilor (creanță exclusă), dacă masa succesorală se epuizează prin satisfacerea creanțelor creditorilor neexcluzi. Moștenitorul este totuși obligat să satisfacă creanța exclusă cu prioritate față de obligațiile ce rezultă din legate și din sarcini, cu excepția cazului în care creditorul și-a înaintat creanța după satisfacerea obligațiilor ce rezultă din legate și din sarcini.

(2) Moștenitorul trebuie să cedeze surplusul în cazul executării silite care prevede satisfacerea creditorului, conform dispozițiilor legale referitoare la îmbogățirea nejustificată. Moștenitorul poate refuza predarea bunurilor care intră în componența masei succesoriale și care s-au păstrat, plătind contravaloarea lor. Hotărîrea judecătorească definitivă prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă o creanță exclusă are față de un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanței.

Articolul 1575⁵. Excepția de tardivitate în declararea creanțelor

(1) Creditorul masei succesoriale care, în baza creanței sale, ridică pretenții față de moștenitor după expirarea termenului de 3 ani de la deschiderea moștenirii se asimilează creditorului exclus în sensul art.1575⁴, cu excepția cazului în care moștenitorul sau alte persoane care acționează în numele masei succesoriale (custodele, administratorul masei succesoriale, moștenitorul prealabil etc.) au cunoscut despre creanță înainte de expirarea celor 3 ani sau creditorul și-a înaintat creanța în cadrul procedurii de somare publică a creditorilor. În cazul în care cel care a lăsat moștenirea este declarat decedat sau momentul decesului se stabilește conform Codului de procedură civilă, termenul începe să curgă din momentul în care rămîne definitivă hotărîrea cu privire la declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Obligația care incumbă moștenitorului conform dispozițiilor art.1575⁴ alin.(1) al doilea enunț se extinde asupra obligațiilor corelative drepturilor cu privire la legate și sarcini numai în măsura în care creditorul, în cazul insolvenței masei succesoriale, ar fi avut un rang de prioritate mai înalt.

(3) În măsura în care un creditor nu este afectat conform dispozițiilor art.1575² prin procedura somării publice, dispozițiile alin.(1) nu i se aplică.

Secțiunea a 3-a

Limitarea răspunderii moștenitorului

Articolul 1575⁶. Instituirea unei administrări asupra masei succesoriale. Insolvențabilitatea masei succesoriale

(1) Răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se limitează la activul masei succesoriale și nu se extinde asupra patrimoniului pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine, dacă se dispune administrarea masei succesoriale în scopul satisfacerii creditorilor sau dacă a fost intentat procesul de insolvențabilitate a masei succesoriale.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), moștenitorul poartă răspundere și cu patrimoniul său în afara cotei succesoriale (răspundere nelimitată) pentru toate obligațiile masei succesoriale în cazurile prevăzute la art.1575²⁵ alin.(1) și art.1575³⁶ ori doar pentru obligația creditorului menționat la art.1575³⁷ alin.(3).

Articolul 1575⁷. Ficțiunea existenței raporturilor juridice stinse

Dacă se dispune administrarea masei succesoriale sau se intentează procesul de insolvențabilitate a

masei succesurale, se consideră că nu sînt stinse raporturile juridice care s-au stins la deschiderea moștenirii prin întrunirea de către aceeași persoană a calității de debitor al obligației și creditor al dreptului corelativ sau de constitutor al garanției și creditor al dreptului garantat.

Articolul 1575⁸. Ineficiența compensării

(1) Dacă, înainte de a se dispune administrarea masei sau a se intenta procesul de insolabilitate a masei succesurale, un creditor al masei succesurale și-a compensat creanța care face parte din masa succesorală cu creanța moștenitorului, fără consimțămîntul acestuia, după ce se dispune administrarea masei succesurale sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesurale, compensarea respectivă se consideră ca nu a avut loc.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și atunci cînd creditorul care nu este creditor al masei succesurale a compensat creanța sa față de moștenitor cu o creanță din masa succesorală.

Articolul 1575⁹. Răspunderea moștenitorului pentru administrarea anterioară. Rambursarea cheltuielilor

(1) În cazul în care se dispune administrarea masei succesurale sau se intentează procesul de insolabilitate a masei succesurale, moștenitorul poartă răspundere față de creditorii masei succesurale pentru administrarea de pînă atunci a masei succesurale, ca și cum de la acceptarea moștenirii ar fi dispus de masa succesorală în calitate de administrator al ei. Față de acțiunile moștenitorului legate de masa succesorală, efectuate înaintea acceptării moștenirii, se aplică în mod corespunzător dispozițiile referitoare la gestiunea de afaceri fără mandat.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesurale înaintate conform alin.(1) se consideră creanțe care intră în componența masei succesurale.

(3) Cheltuielile efectuate de moștenitor sînt acoperite din masa succesorală în măsura în care el ar avea dreptul să ceară rambursarea lor conform dispozițiilor legale referitoare la mandat sau la gestiunea de afaceri fără mandat.

Articolul 1575¹⁰. Stingerea obligației masei succesurale

Stingerea unei obligații a masei succesurale de către moștenitor trebuie considerată de către creditorii masei succesurale ca fiind efectuată din contul masei succesurale dacă, reieșind din circumstanțe, moștenitorul putea considera că masa succesorală va fi suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor masei succesurale.

Articolul 1575¹¹. Cererea de intentare a procesului de insolabilitate a masei succesurale

(1) Dacă moștenitorul află despre starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare a masei succesurale, el este obligat să ceară fără întârziere intentarea procesului de insolabilitate a masei succesurale, însă nu înainte de acceptarea moștenirii. Nerespectarea acestei obligații atrage răspunderea moștenitorului față de creditorii pentru prejudiciul cauzat prin aceasta. În caz că există mai mulți moștenitori, răspunderea lor pentru acest prejudiciu este solidară.

(2) Pretențiile creditorilor masei succesurale înaintate conform alin.(1) se consideră că intră în componența masei succesurale.

(3) Pentru determinarea suficienței masei succesurale nu se iau în calcul obligațiile rezultate din legate și sarcini, precum și obligațiile față de creditorii excluși în sensul art.1575⁴ și 1575⁵.

(4) Necunoașterea supraîndatorării din neglijență se asimilează cunoașterii despre starea de incapacitate de plată sau de supraîndatorare. Se consideră neglijență în special atunci cînd moștenitorul nu cere somarea publică a creditorilor masei succesurale, cu toate că are motive să presupună că există obligații necunoscute ale masei succesurale. Simpla împrejurare că administratorul sau custodele masei succesurale ori executorul testamentar cunoștea starea de incapacitate de plată sau supraîndatorare nu indică neglijența moștenitorului.

(5) Nu este obligatorie somarea publică a creditorilor dacă procedura presupune cheltuieli disproporționat de mari în raport cu valoarea masei succesurale.

Articolul 1575¹². Administrarea masei succesoriale

(1) Administrarea masei succesoriale se dispune de către notarul care desfășoară procedura succesorală, la cererea moștenitorului, chiar și înainte de acceptarea moștenirii.

(2) La cererea creditorului masei succesoriale, administrarea ei se dispune dacă există motive să se creadă că, în rezultatul comportamentului unui moștenitor sau al situației patrimoniale a unui moștenitor, se periclitează satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor masei succesoriale din contul masei succesoriale. Cererea nu mai poate fi înaintată dacă au trecut 2 ani de la acceptarea moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

(3) Înainte de a dispune administrarea masei succesoriale, notarul va cita pentru audiere toți comoștenitorii și, după caz, executorul testamentar sau custodele masei succesoriale.

(4) Poate fi desemnat administrator al masei succesoriale doar administratorul autorizat în condițiile legii.

Articolul 1575¹³. Refuzul instituirii administrării

Disponerea administrării masei succesoriale poate să fie refuzată dacă cheltuielile sînt disproporționat de mari în raport cu valoarea masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁴. Publicitatea instituirii administrării

(1) Notarul este obligat să publice o informație despre instituirea administrării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, indicînd numele și prenumele defunctului, numărul dosarului succesoral și datele de identificare ale administratorului masei succesoriale.

(2) Notarul eliberează administratorului un certificat care îi confirmă calitatea (certificat de administrator al masei succesoriale). Certificatul se restituie la încetarea calității de administrator al masei succesoriale.

(3) Administratorul masei succesoriale asigură notarea instituirii administrării masei succesoriale în registrele de publicitate a drepturilor care vizează bunurile masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁵. Efectul hotărîrii de instituire a administrării

(1) Odată cu instituirea administrării masei succesoriale, moștenitorului și, dacă există, executorului testamentar i se suspendă dreptul de a administra masa succesorală și de a dispune de aceasta. În acest caz, pretențiile față de masa succesorală se pot înainta numai administratorului masei succesoriale. Dispozițiile art.74, 77, 83, 92 și 93 din [Legea insolvenței nr.149/2012](#) se aplică în mod corespunzător.

(2) Executarea silită și punerea sechestrului asupra bunurilor care intră în componența masei succesoriale, la cererea unui creditor care nu este creditor al masei succesoriale, sînt interzise.

Articolul 1575¹⁶. Obligațiile și răspunderea administratorului masei succesoriale

(1) Administratorul este obligat să administreze masa succesorală în interesul creditorilor și al moștenitorului, avînd inclusiv dreptul de a dispune de bunurile din masa succesorală, și să asigure, din contul masei succesoriale, executarea obligațiilor masei succesoriale indiferent de rangul lor de prioritate.

(2) Administratorul masei succesoriale răspunde pentru administrarea masei succesoriale și față de creditorii masei succesoriale. Dispozițiile art.1575⁹ alin.(2), 1575¹⁰ și 1575¹¹ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹⁷. Transmiterea masei succesoriale

(1) Administratorul masei succesoriale transmite moștenitorului ceea ce a rămas din masa succesorală abia atunci cînd sînt stinse obligațiile cunoscute ale masei succesoriale.

(2) Dacă o obligație nu poate fi executată la moment sau dacă ea este litigioasă, transmiterea masei succesoriale se poate face numai dacă s-a acordat o garanție creditorului. Pentru o creanță afectată de condiție nu este necesară acordarea unei garanții dacă posibilitatea împlinirii condiției este

atît de îndepărtată, încît creanța nu are actualmente o valoare patrimonială.

(3) Administratorul masei succesoriale va transmite moștenitorului și notarului care desfășoară procedura succesorală o dare de seamă despre administrare, iar notarul va dispune încetarea administrării masei succesoriale și va asigura radierea mențiunii despre administrare din registrele de publicitate.

Articolul 1575¹⁸. Remunerarea administratorului. Rambursarea cheltuielilor

(1) Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, administratorul masei succesoriale are dreptul la o remunerație corespunzătoare, a cărei mărime se stabilește de către notarul care desfășoară procedura succesorală.

(2) Administratorul masei succesoriale, de asemenea, are dreptul la rambursarea cheltuielilor aferente administrării. Dispozițiile art.1046 se aplică în mod corespunzător.

(3) Remunerația și cheltuielile sînt acoperite din masa succesorală, chiar dacă au fost avansate de un moștenitor, un creditor sau o altă persoană cu interes legitim.

Articolul 1575¹⁹. Încetarea administrării masei succesoriale

(1) Administrarea masei succesoriale încetează deplin drept odată cu intentarea procesului de insolabilitate a masei succesoriale.

(2) Administrarea masei succesoriale poate fi revocată de către notarul care desfășoară procedura succesorală dacă cheltuielile pentru ea depășesc valoarea masei succesoriale.

Articolul 1575²⁰. Excepția de epuizare a masei succesoriale

(1) Dacă procesul de insolabilitate a masei succesoriale a încetat ca urmare a distribuției finale a masei succesoriale sau prin confirmarea de către instanța de judecată a planului procedurii de restructurare, atunci moștenitorul răspunde conform dispozițiilor art.1575⁴ și 1575⁵ alin.(2). Cu toate acestea, pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de planul procedurii de restructurare moștenitorul răspunde conform planului.

(2) Creanțele față de masa succesorală care, în cadrul procesului de insolabilitate, nu au fost incluse în tabelul definitiv consolidat al creanțelor se consideră excluse în sensul art.1575⁴.

Articolul 1575²¹. Excepția de insuficiență a masei succesoriale

(1) În cazul în care, în legătură cu insuficiența masei succesoriale, nu este rezonabilă instituirea administrării ei sau intentarea procesului de insolabilitate a masei succesoriale ori, din același motiv, încetează administrarea masei succesoriale, ori încetează procesul de insolabilitate, atunci moștenitorul poate refuza satisfacerea creditorilor masei succesoriale, în măsura în care masa succesorală a devenit insuficientă. În această situație, moștenitorul este obligat să transmită ceea ce a rămas din masa succesorală în vederea satisfacerii creditorilor în ordinea procedurii de executare silită.

(2) Drepturile moștenitorului nu se exclud doar prin faptul că, după deschiderea moștenirii, creditorul a obținut, pe calea procedurii de executare silită sau pe altă cale, un drept de gaj sau de ipotecă ori o înregistrare provizorie sau o notare.

Articolul 1575²². Consecințele ridicării excepției de insuficiență a masei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul face uz de dreptul său prevăzut de art.1575²¹, răspunderii sale și dreptului său la rambursarea cheltuielilor li se aplică dispozițiile art.1575⁹ și 1575¹⁰.

(2) Raporturile juridice, stinse la momentul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de debitor și creditor de către aceeași persoană sau prin întrunirea creanței și a garanției de către aceeași persoană, în raporturile dintre moștenitor și creditor se consideră că nu s-au stins.

(3) Hotărîrea definitivă prin care se dispune ca moștenitorul să satisfacă cerințele unuia dintre creditori are pentru un alt creditor același efect ca și satisfacerea creanțelor.

(4) Obligațiile care rezultă din dreptul la legate și sarcini trebuie să fie luate în considerare de moștenitor ca și cum ele ar fi trebuit executate în cadrul procesului de insolabilitate a masei

succesorale.

Articolul 1575²³. Supraîndatorarea în rezultatul legatelor și sarcinilor

Dacă supraîndatorarea moștenirii rezultă din legate și sarcini, moștenitorul este în drept, chiar dacă nu sînt îndeplinite condițiile prevăzute la art.1575²¹, să înceapă satisfacerea acestor creanțe conform dispozițiilor art.1575²¹ și 1575²². Moștenitorul poate refuza să predea bunurile din componența masei succesorale care s-au păstrat, plătind contravaloarea acestora.

Secțiunea a 4-a

Inventarul. Răspunderea nelimitată a moștenitorului

Articolul 1575²⁴. Dreptul de a întocmi un inventar

Moștenitorul are dreptul să depună la notar o listă care cuprinde componența masei succesorale (inventarul).

Articolul 1575²⁵. Stabilirea termenului pentru întocmirea inventarului

(1) La cererea unui creditor al masei succesorale, notarul trebuie să stabilească moștenitorului un termen pentru întocmirea inventarului (termen de inventariere). Dacă inventarul nu a fost depus pînă la expirarea termenului, moștenitorul răspunde nelimitat pentru obligațiile masei succesorale.

(2) Creditorul care depune cererea trebuie să justifice temeinicia creanțelor sale. Stabilirea termenului rămîne valabilă dacă se constată că creanța nu există.

Articolul 1575²⁶. Durata termenului de inventariere

(1) Termenul pentru întocmirea inventarului trebuie să fie de cel puțin o lună și de cel mult 3 luni. Termenul se calculează de la recepționarea actului prin care acesta a fost stabilit.

(2) Dacă termenul este stabilit pînă la acceptarea moștenirii, acesta începe să curgă doar din momentul acceptării moștenirii.

(3) La cererea moștenitorului, termenul se poate prelungi, la discreția notarului.

Articolul 1575²⁷. Stabilirea unui nou termen

(1) Dacă, din motive în afara controlului său, moștenitorul a fost împiedicat să depună inventarul în termen, să ceară prelungirea termenului de inventariere cînd există circumstanțe justificate sau să respecte termenul de 2 săptămîni prevăzut la alin.(2), atunci, la cererea acelui moștenitor, notarul va stabili un nou termen pentru depunerea inventarului.

(2) Cererea privind stabilirea unui nou termen trebuie depusă în termen de 2 săptămîni de la înlăturarea impedimentului și nu mai tîrziu de 1 an de la expirarea termenului stabilit prima dată.

(3) Pînă la stabilirea unui nou termen de către notar, dacă este posibil, trebuie audiat creditorul masei succesorale la cererea căruia s-a stabilit termenul inițial.

Articolul 1575²⁸. Suspendarea cursului termenului

Curgerii termenului de inventariere și a termenului de 2 săptămîni prevăzut la art.1575²⁷ alin.(2) i se aplică în mod corespunzător dispozițiile art.274 alin.(1) lit.d), care reglementează calcularea termenului de prescripție extinctivă.

Articolul 1575²⁹. Moartea moștenitorului pînă la expirarea termenului

Dacă moștenitorul decedează înainte de expirarea termenului de inventariere sau înainte de expirarea termenului de două săptămîni prevăzut la art.1575²⁷ alin.(2), termenul nu se va considera împlinit înainte de expirarea termenului pentru renunțarea la moștenirea lăsată de moștenitor.

Articolul 1575³⁰. Informarea autorității tutelare

Dacă moștenitorul este un minor sau este un adult în privința căruia s-a instituit o măsură de

ocrotire judiciară, notarul este obligat să notifice autoritatea tutelară privind stabilirea termenului de inventariere.

Articolul 1575³¹. Ineficiența stabilirii termenului

Stabilirea unui termen de inventariere este lipsită de efect dacă s-a instituit administrarea masei succesoriale sau a fost intentat procesul de insolvabilitate a masei succesoriale. Nu poate fi stabilit un termen de inventariere pe durata administrării masei succesoriale sau pe durata desfășurării procesului de insolvabilitate a masei succesoriale. Dacă procesul de insolvabilitate s-a încheiat prin distribuirea finală a masei succesoriale sau prin confirmarea planului procedurii de restructurare, pentru înlăturarea răspunderii nelimitate nu este necesară întocmirea inventarului.

Articolul 1575³². Conținutul inventarului

(1) Inventarul trebuie să cuprindă toate bunurile și toate obligațiile care intră în componența masei succesoriale existente la momentul deschiderii moștenirii.

(2) Inventarul va include și descrierea bunurilor care intră în componența masei succesoriale, în măsura în care aceasta este necesară pentru stabilirea valorii lor, precum și evaluarea bunurilor respective.

Articolul 1575³³. Întocmirea inventarului de către moștenitor

La întocmirea inventarului, moștenitorul trebuie să cheme în asistență o autoritate competentă, un funcționar public competent sau un notar. Inventarul se semnează de către moștenitor și se contrasemnează de către cel chemat să-l asiste.

Articolul 1575³⁴. Întocmirea inventarului de o autoritate sau o persoană competentă

(1) La cererea moștenitorului, notarul va întocmi inventarul sau va dispune ca acesta să fie întocmit de o autoritate competentă sau de un funcționar public competent. Prin depunerea cererii se conservă termenul de inventariere.

(2) Moștenitorul este obligat să ofere informațiile necesare pentru întocmirea inventarului.

(3) Inventarul se va depune la notarul de către autoritatea sau funcționarul public care l-a întocmit.

Articolul 1575³⁵. Invocarea inventarului existent

În cazul în care la notarul există un inventar care corespunde dispozițiilor art.1575³³ și 1575³⁴, este suficient dacă, înaintea expirării termenului de inventariere, moștenitorul declară notarului că își însușește acest inventar.

Articolul 1575³⁶. Răspunderea nelimitată a moștenitorului în caz de neveridicitate a inventarului

(1) Dacă moștenitorul omite intenționat să includă în inventar o parte esențială a bunurilor masei succesoriale sau, în scopul prejudicierii creditorilor, admite includerea unei obligații inexistente, atunci acesta răspunde nelimitat pentru toate obligațiile masei succesoriale. Această regulă se aplică și atunci când, în cazul prevăzut la art.1575³⁴, moștenitorul refuză să ofere informații sau tergiversează intenționat un timp îndelungat să le furnizeze.

(2) Dacă datele despre bunurile moștenirii sînt incomplete și nu există situațiile prevăzute la alin.(1), atunci moștenitorului i se poate stabili un nou termen de inventariere pentru efectuarea completărilor.

Articolul 1575³⁷. Declarația pe proprie răspundere a moștenitorului

(1) La cererea unui creditor al masei succesoriale, moștenitorul va depune o declarație pe proprie răspundere în fața notarului că datele din inventar despre bunurile care intră în componența masei succesoriale sînt, după cunoștința sa, complete și veridice.

(2) Înainte de a depune declarația, moștenitorul poate completa inventarul.

(3) Moștenitorul care refuză să depună declarația conform alin.(1) poartă răspundere nelimitată față

de creditorul care a depus cererea. Această regulă se aplică și atunci când moștenitorul nu se prezintă la termenul stabilit inițial sau la noul termen stabilit în baza cererii creditorului, cu excepția cazului în care există un motiv suficient de întemeiat pentru neprezentare.

(4) Același creditor sau un altul poate cere ca moștenitorul să depună repetat declarația numai dacă există motive de a crede că moștenitorul a aflat despre existența altor bunuri succesoriale după ce a depus declarația precedentă.

Articolul 1575³⁸. Răspunderea în cazul mai multor cote succesoriale

Dacă un moștenitor este chemat la mai multe cote succesoriale, răspunderea sa pentru obligațiile masei succesoriale se stabilește în privința fiecărei cote succesoriale ca și cum cotele respective ar aparține unor moștenitori diferiți. Această regulă se aplică în cazurile acrescămîntului și în cele prevăzute la art.1459 numai când cotele succesoriale sînt grevate în mod diferit.

Articolul 1575³⁹. Presumția la întocmirea inventarului

Dacă inventarul a fost depus în termen, în raporturile dintre moștenitor și creditorii masei succesoriale se prezumă că la momentul deschiderii moștenirii nu au existat alte bunuri ale masei succesoriale decît cele indicate în inventar.

Articolul 1575⁴⁰. Accesul la inventar

Notarul trebuie să permită consultarea inventarului oricărei persoane care își justifică interesul legitim în acest sens.

Articolul 1575⁴¹. Statul în calitate de moștenitor legal

Statului în calitate de moștenitor legal nu i se poate stabili un termen de inventariere. Statul are obligația să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre valoarea masei succesoriale. Răspunderea statului în calitate de moștenitor legal se limitează la valoarea masei succesoriale în toate cazurile.

Articolul 1575⁴². Custodele masei succesoriale. Administratorul masei succesoriale

(1) Custodelui masei succesoriale, desemnat în conformitate cu art.1572¹¹², nu i se poate stabili un termen de inventariere. El este obligat să ofere creditorilor masei succesoriale informații despre valoarea masei succesoriale. Custodele masei succesoriale nu poate renunța la limitarea răspunderii moștenitorului.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător și administratorului masei succesoriale.

Articolul 1575⁴³. Efectele răspunderii nelimitate a moștenitorului

(1) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale, dispozițiile art.1575⁴–1575⁶ și 1575⁸–1575¹¹ nu se aplică. În acest caz, moștenitorul nu are dreptul să ceară instituirea administrării masei succesoriale. Totuși, moștenitorul poate invoca limitarea răspunderii conform dispozițiilor art.1575⁴ sau 1575⁵ dacă ulterior intervine o situație descrisă de dispozițiile art.1575²⁵ alin.(1) al doilea enunț sau ale art.1575³⁶ alin.(1).

(2) Aplicarea dispozițiilor art.1575⁸–1575¹¹ și dreptul moștenitorului de a cere instituirea administrării masei succesoriale nu sînt excluse prin faptul că moștenitorul răspunde nelimitat față de unii dintre creditorii masei succesoriale.

Secțiunea a 5-a **Excepții dilatorii**

Articolul 1575⁴⁴. Excepția în primele 3 luni

(1) Moștenitorul are dreptul să refuze îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale în decursul primelor 3 luni de la acceptarea moștenirii, dar nu și după data depunerii inventarului.

(2) Pentru perioada în care are dreptul să refuze executarea obligațiilor conform prevederilor alin.(1), moștenitorul datorează doar dobînda de întârziere la rata prevăzută la art.585. Debitorul consumator nu datorează nici asemenea dobîndă de întârziere.

Articolul 1575⁴⁵. Excepția somării publice a creditorilor

(1) Dacă moștenitorul, în primele 12 luni după acceptarea moștenirii, a cerut somarea publică a creditorilor masei succesoriale și cererea a fost admisă, atunci acesta are dreptul să refuze executarea obligațiilor masei succesoriale pînă la încheierea acestei proceduri.

(2) Dacă se întocmește tabelul creanțelor înaintate sau se respinge cererea de dispunere a procedurii, aceasta nu se consideră încheiată înaintea expirării unui termen de 2 săptămîni, care începe de la comunicarea tabelului și înainte de soluționarea contestației depuse în termen.

Articolul 1575⁴⁶. Excluderea excepțiilor în cazul răspunderii nelimitate

(1) Dispozițiile art.1575⁴⁴ și 1575⁴⁵ nu se aplică dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică și în cazul în care un creditor, conform dispozițiilor art.1575², nu este afectat de somarea publică a creditorilor masei succesoriale, sub rezerva că nu se are în vedere un drept obținut abia după momentul deschiderii moștenirii în cadrul procedurii executării silite sau în baza unui sechestru și nici înregistrarea provizorie sau notarea într-un registru de publicitate efectuată după momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁴⁷. Calcularea termenului în cadrul custodiei asupra masei succesoriale

Dacă înaintea acceptării moștenirii se numește un custode pentru administrarea masei succesoriale, termenele stabilite de dispozițiile art.1575⁴⁴ și 1575⁴⁵ alin.(1) încep să curgă odată cu desemnarea acestuia.

Capitolul IV PRETENȚII DIN MOȘTENIRE (PETIȚIA DE EREDITATE)

Articolul 1575⁴⁸. Obligația de restituire a posesorului masei succesoriale

(1) Moștenitorul poate cere oricărei persoane care a dobîndit bunuri ce intră în componența masei succesoriale, în virtutea unui drept de moștenire care nu-i aparține în realitate (posesorul masei succesoriale), restituirea acestor bunuri.

(2) Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile alin.(1) se prescrie în termen de 10 ani de la data în care moștenitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască împrejurările pe care se întemeiază dreptul său de moștenire. După expirarea acestui termen se consideră că moștenitorul a renunțat la moștenire.

(3) Termenul de prescripție prevăzut la alin.(2) începe să curgă față de moștenitorul care a lăsat masa succesorală în posesia soțului supraviețuitor doar după decesul acestuia din urmă.

(4) Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător în cazul în care posesia vizează doar o cotă succesorală.

Articolul 1575⁴⁹. Subrogarea în cadrul masei succesoriale

(1) Se consideră ca intră în componența masei succesoriale și bunurile pe care posesorul masei succesoriale le-a dobîndit printr-un act juridic din contul mijloacelor luate din masa succesorală.

(2) Apartenența la masa succesorală a unei creanțe astfel dobîndite poate fi invocată față de debitor numai atunci cînd el a cunoscut această apartenență. Dispozițiile art.560–562 se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁵⁰. Produsele restituite de posesor

Posesorul masei succesoriale trebuie să restituie moștenitorului foloasele obținute. Obligația de restituire se extinde și la fructele asupra cărora posesorul a dobîndit dreptul de proprietate.

Articolul 1575⁵¹. Aplicarea regulilor privind îmbogățirea nejustificată

(1) În măsura în care posesorul masei succesoriale nu poate face restituirea, obligația lui se stabilește conform dispozițiilor legale referitoare la restituirea în cazul îmbogățirii nejustificate.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în special în cazul în care terții au dobândit dreptul de proprietate asupra bunului care intră în componența masei succesoriale.

Articolul 1575⁵². Rambursarea cheltuielilor

(1) Posesorul masei succesoriale este obligat să restituie bunurile care intră în componența masei succesoriale numai în schimbul rambursării tuturor cheltuielilor în măsura în care acestea nu se sting pe calea compensării cu îmbogățirea nejustificată, care trebuie restituită conform dispozițiilor art.1575⁵¹. Pretenției întemeiate pe dreptul de proprietate i se aplică dispozițiile art.311 și 312.

(2) Se rambursează și cheltuielile efectuate de posesorul masei succesoriale pentru a se libera de grevările moștenirii sau pentru satisfacerea obligațiilor masei succesoriale.

(3) În măsura în care, conform dispozițiilor legale, moștenitorul trebuie să ramburseze și cheltuielile care nu au fost efectuate pentru bunuri individuale, în special cheltuieli menționate la alin.(2), dreptul posesorului masei succesoriale rămîne neatins.

Articolul 1575⁵³. Răspunderea în cadrul examinării pricinii

(1) Dacă posesorul masei succesoriale trebuie să restituie bunuri care intră în componența masei succesoriale, acțiunea moștenitorului privind plata despăgubirilor pentru deteriorarea, pierderea sau altă cauză de imposibilitate de restituire se reglementează în conformitate cu dispozițiile aplicabile raporturilor dintre proprietar și posesor, din momentul introducerii în instanța de judecată a acțiunii în revendicare.

(2) Aceeași regulă se aplică și dreptului moștenitorului la restituirea sau plata valorii pentru foloasele obținute, precum și dreptului posesorului masei succesoriale la rambursarea cheltuielilor.

Articolul 1575⁵⁴. Răspunderea în caz de rea-credință

Dacă, la momentul începerii posesiei, posesorul masei succesoriale nu este de bună-credință, el răspunde ca și cum acțiunea moștenitorului a fost introdusă în instanța de judecată în acel moment. Dacă posesorul masei succesoriale află ulterior că nu este moștenitor, el răspunde în același mod din momentul în care a luat cunoștință de acest fapt. Aceasta nu afectează răspunderea mai extinsă cauzată de întârziere.

Articolul 1575⁵⁵. Răspunderea în cazul actelor ilicite

Dacă posesorul masei succesoriale a dobândit un bun din masa succesorală printr-o infracțiune sau deposedare ilegală, el răspunde conform dispozițiilor legale referitoare la răspunderea pentru delict. Posesorul de bună-credință al masei succesoriale poartă răspundere pentru deposedare ilegală conform acelor dispoziții legale numai dacă moștenitorul dobândise deja posesia propriu-zisă asupra bunului.

Articolul 1575⁵⁶. Obligația posesorului masei succesoriale de a oferi informații

(1) Posesorul masei succesoriale are obligația să ofere moștenitorului informații cu privire la bunurile care alcătuiesc masa succesorală și locul aflării acestora.

(2) Aceeași obligație o are și persoana care, fără să fie posesor al masei succesoriale, intră în posesia unui bun din componența masei succesoriale înainte ca moștenitorul să intre propriu-zis în posesia masei succesoriale.

Articolul 1575⁵⁷. Obligația persoanelor care au locuit cu cel care a lăsat moștenirea de a oferi informații. Confirmarea prin declarație pe proprie răspundere

(1) Persoana care, la momentul deschiderii moștenirii, locuia în gospodăria celui care a lăsat moștenirea are obligația să ofere moștenitorului, la cerere, informații despre operațiunile efectuate în legătură cu moștenirea și despre ceea ce îi este cunoscut în privința locului aflării bunurilor care intră în

componenta masei succesoriale.

(2) Dacă există motive să se presupună că informațiile au fost furnizate cu neglijență, persoana este obligată, la cererea moștenitorului, să depună o declarație pe proprie răspundere în fața notarului, prin care să confirme, după cunoștința sa, caracterul complet și veridic al informațiilor.

Articolul 1575⁵⁸. Răspunderea în cazul înaintării pretențiilor de către moștenitor referitoare la anumite bunuri din masa succesorală

Răspunderea posesorului masei succesoriale în ceea ce privește creanțele pe care le are moștenitorul în privința bunurilor determinate ale masei succesoriale este reglementată de dispozițiile legale referitoare la pretențiile din moștenire (petiția de ereditate).

Articolul 1575⁵⁹. Persoanele care dobândesc moștenirea de la posesorul masei succesoriale

Persoana care a dobândit prin contract masa succesorală de la un posesor al masei succesoriale este considerată posesor al masei succesoriale în raport cu moștenitorul.

Articolul 1575⁶⁰. Pretențiile persoanei care a fost declarată decedată

(1) Persoana al cărei deces este declarat conform Codului de procedură civilă, care a supraviețuit după momentul stabilit ca fiind cel al decesului său, poate cere restituirea masei succesoriale, conform dispozițiilor legale referitoare la pretenția din moștenire (petiția de ereditate). Atât timp cât mai trăiește, dreptul persoanei nu se prescrie înaintea expirării termenului de 1 an din momentul în care a aflat despre declararea decesului sau stabilirea momentului decesului.

(2) Aceleași dispoziții se aplică și în cazul în care se presupune în mod eronat decesul unei persoane, în lipsa unei hotărâri a instanței judecătorești privind declararea decesului sau fără stabilirea momentului decesului.

Capitolul V PLURALITATEA DE MOȘTENITORI

Secțiunea 1 Raporturile juridice dintre comoștenitori

§1. Indiviziunea

Articolul 1575⁶¹. Proprietatea comună a comoștenitorilor (indiviziunea)

(1) Dacă cel care a lăsat moștenirea are mai mulți moștenitori (comoștenitori), masa succesorală devine proprietatea comună a comoștenitorilor din momentul deschiderii moștenirii (indiviziune).

(2) Indiviziunea încetează prin partaj sau prin dobândirea de către aceeași persoană a tuturor cotelor succesoriale.

(3) Până la încetarea indiviziunii se aplică dispozițiile art.1575⁶²–1575⁷³.

(4) Pe durata indiviziunii, dispozițiile legale privitoare la proprietatea comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător masei succesoriale în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei cărți.

Articolul 1575⁶². Dreptul de dispoziție al fiecărui comoștenitor

(1) Fiecare comoștenitor poate dispune de cota sa succesorală. Contractul prin care comoștenitorul dispune de cota sa succesorală trebuie autentificat notarial.

(2) Comoștenitorul nu poate dispune de cota sa parte asupra unor bunuri distincte din componenta masei succesoriale.

Articolul 1575⁶³. Înregistrarea drepturilor în registrele de publicitate până la partaj

(1) În cazul în care drepturile comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală se înregistrează într-un registru de publicitate până la partaj, cota-parte din dreptul respectiv nu se indică.

(2) În cazul în care comoștenitorul a dispus de cota sa succesorală în favoarea altui comoștenitor,

dispunătorul va fi exclus din rîndul titularilor dreptului în registrul de publicitate.

(3) În cazul în care comoștenitorul a renunțat la cota sa succesorală în favoarea unui terț, el va fi exclus din rîndul titularilor dreptului în registrul de publicitate și în locul acestuia va fi înregistrat terțul.

Articolul 1575⁶⁴. Dreptul de preemțiune al comoștenitorilor

(1) Dacă un comoștenitor vinde cota sa succesorală unui terț, ceilalți comoștenitori au dreptul de preemțiune.

(2) Termenul pentru exercitarea dreptului de preemțiune este de 2 luni. Dreptul de preemțiune se moștenește.

Articolul 1575⁶⁵. Invocarea dreptului de preemțiune în raport cu cumpărătorul

(1) Dacă cota vîndută a fost transmisă cumpărătorului, comoștenitorii pot invoca față de acesta dreptul de preemțiune pe care îl au față de vînzător conform dispozițiilor art.1575⁶⁴. Dreptul de preemțiune față de vînzător expiră odată cu transmiterea cotei succesorală a acestuia.

(2) Vînzătorul trebuie să informeze neîntîrziat comoștenitorii despre transmiterea cotei succesorală în temeiul vînzării.

Articolul 1575⁶⁶. Răspunderea cumpărătorului cotei succesorală

În cazul în care comoștenitorii își exercită dreptul de preemțiune, odată cu transmiterea cotei succesorală către comoștenitori, cumpărătorul se eliberează de răspunderea pentru obligațiile masei succesorală. Răspunderea sa se menține însă dacă el poartă răspundere față de creditorii masei succesorală conform dispozițiilor art.1575⁹–1575¹¹. Dispozițiile art.1575²¹ și 1575²² se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁷. Înstrăinarea ulterioară a cotei succesorală

În cazul în care cumpărătorul transmite unui terț cota succesorală dobîndită, dispozițiile art.1575⁶², 1575⁶⁵ și 1575⁶⁶ se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575⁶⁸. Administrarea comună a masei succesorală

(1) Administrarea masei succesorală revine în comun moștenitorilor. Fiecare comoștenitor este obligat față de ceilalți să participe la măsurile necesare pentru administrarea corespunzătoare. Fiecare comoștenitor poate lua măsurile necesare de conservare fără participarea celorlalți.

(2) În cazul administrării comune se aplică dispozițiile art.1357, 1359, 1360 și 1362. Partajul fructelor nu intervine înainte de partajul masei succesorală. Dacă partajul masei succesorală este exclus pentru o perioadă care depășește 1 an, fiecare comoștenitor poate cere partajarea cîștigului net la sfîrșitul fiecărui an.

Articolul 1575⁶⁹. Creanțele care intră în componența masei succesorală

Dacă o creanță intră în componența masei succesorală, debitorul poate să-și execute obligația numai față de toți moștenitorii împreună, iar fiecare comoștenitor poate cere îndeplinirea obligației numai față de toți moștenitorii. Fiecare comoștenitor poate cere ca debitorul să consemneze bunul pe numele tuturor moștenitorilor, iar dacă bunul nu poate face obiectul consemnării, să-l predea unui depozitar desemnat de notar.

Articolul 1575⁷⁰. Dispunerea de bunurile masei succesorală. Compensarea

(1) Moștenitorii pot dispune de un bun care intră în componența masei succesorală numai în comun.

(2) Creanța care intră în componența masei succesorală nu poate fi compensată de către debitor printr-o creanță pe care o are împotriva unui comoștenitor.

Articolul

1575⁷¹. Subrogarea

Ceea ce se dobîndește în baza unui drept referitor la masa succesorală sau ca despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea ori sustragerea unui bun care intră în componența masei succesoriale, sau printr-un act juridic ce privește masa succesorală se consideră că intră în componența masei succesoriale. Pentru creanța care ia naștere dintr-un astfel de act juridic se aplică dispozițiile art.1575⁴⁹ alin.(2).

Articolul 1575⁷². Satisfacerea obligațiilor masei succesoriale

(1) Din masa succesorală se satisfac, în primul rînd, obligațiile masei succesoriale. Dacă o obligație a masei succesoriale nu a ajuns la scadență sau este litigioasă, se rețin cele necesare pentru satisfacerea ei.

(2) Dacă o obligație a masei succesoriale trebuie îndeplinită numai de către unii dintre comoștenitori, aceștia pot cere ca executarea să se facă numai din ceea ce le revine în temeiul partajului.

(3) Dacă este necesar, pentru îndeplinirea obligației, masa succesorală se convertește în bani.

Articolul 1575⁷³. Repartizarea surplusului

(1) Surplusul rămas după îndeplinirea obligațiilor masei succesoriale revine moștenitorilor proporțional cotelor succesoriale ale fiecăruia.

(2) Documentele referitoare la raporturile personale ale celui care a lăsat moștenirea și ale familiei acestuia, precum și documentele referitoare la întreaga masă succesorală rămîn comune.

§2. Partajul masei succesoriale

Articolul 1575⁷⁴. Noțiunea de partaj al masei succesoriale și modul de efectuare a partajului

(1) Fiecare comoștenitor poate cere în orice moment partajul masei succesoriale, în măsura în care din art.1575⁷⁵–1575⁷⁷ nu rezultă altceva.

(2) Prin partajul masei succesoriale se determină care bunuri sau cote-părți din dreptul asupra bunurilor, precum și care drepturi și obligații ale masei succesoriale se dobîndesc de către fiecare comoștenitor.

(3) Masa succesorală se partajează între comoștenitori potrivit cotelor succesoriale pe baza valorii obișnuite a bunurilor din masa succesorală la data partajului. Prin acordul părților, unui bun din masa succesorală îi poate fi atribuită o valoare pe baza unui interes special al unuia dintre comoștenitori.

(4) La partaj se ține cont de obligația de raport al donațiilor care incumbă, după caz, moștenitorilor conform dispozițiilor art.1575⁹¹–1575⁹⁹. Prin contract de partaj comoștenitorii pot renunța, total sau parțial, la raportul donațiilor.

(5) Dispozițiile legale referitoare la partajul bunului care face obiectul dreptului de proprietate comună pe cote-părți se aplică în mod corespunzător partajului masei succesoriale în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei cărți.

(6) Partajul se poate efectua și pînă la înregistrarea drepturilor comoștenitorilor asupra anumitor bunuri din masa succesorală în registrele de publicitate.

(7) În cazul în care, la data deschiderii moștenirii, în componența masei succesoriale intră bunuri care fac obiectul dreptului de proprietate comună în devălmășie ori obligații comune în devălmășie, aceste bunuri și obligații pot face obiectul partajului între comoștenitori doar după ce s-au partajat, în sensul alin.(2), între coproprietarul devălmăș, pe de o parte, și toți comoștenitorii sau, după caz, executorul testamentar ori administratorul masei succesoriale, de cealaltă parte (partajul bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie).

Articolul 1575⁷⁵. Amînarea partajului masei succesoriale

(1) În măsura în care cotele succesoriale sînt nedeterminate din cauza faptului că urmează să se nască un comoștenitor, partajul este exclus pînă la înlăturarea motivului care împiedică determinarea.

(2) Partajul este exclus, în măsura în care comoștenitorul nu poate fi încă determinat, și pînă la

pronunțarea unei hotărâri cu privire la încuviințarea adopției, anularea sau nulitatea adopției sau pînă la înregistrarea unei fundații înființate conform dispoziției testamentare a celui care a lăsat moștenirea.

(3) Dacă toți comoștenitorii au încheiat un contract prin care au convenit să amîne partajul masei succesoriale, partajul nu se poate cere înainte de expirarea termenului stabilit în contract. Dacă un termen nu s-a stabilit sau el este mai mare de 10 ani, se consideră ca fiind stabilit un termen de 10 ani.

(4) Partajul este exclus pe perioada în care masa succesorală se află în administrare sau în proces de insolabilitate.

Articolul 1575⁷⁶. Excluderea partajului prin dispoziția celui care a lăsat moștenirea

(1) Cel care a lăsat moștenirea poate dispune pentru cauză de moarte ca partajul masei succesoriale sau al bunurilor distincte din masa succesorală să fie exclus sau să depindă de respectarea unui termen de notificare. Dispozițiile art.1363 alin.(2) și (3), 1364 și 1365, precum și ale art.311 se aplică în mod corespunzător.

(2) Dispoziția testamentară nu are efect dacă au trecut 30 de ani de la momentul deschiderii moștenirii. Testatorul poate stabili ca dispoziția testamentară să fie valabilă pînă la intervenirea unui anumit eveniment în privința unui comoștenitor sau, dacă desemnează un moștenitor subsecvent sau dispune un legat, pînă la survenirea moștenirii subsecvente ori, respectiv, intervenirea devoluțiunii legatului. Atunci cînd comoștenitorul în privința căruia trebuie să intervină un eveniment este o persoană juridică se aplică dispozițiile cu privire la termenul de 30 de ani.

(3) Masa succesorală nu poate fi partajată pînă la expirarea termenului sau survenirea evenimentului prevăzut la alin.(1) ori, după caz, la alin.(2), cu excepția cazului în care comoștenitorii convin altfel unanim.

Articolul 1575⁷⁷. Amînarea partajului masei succesoriale pînă la finalizarea procedurii de somare publică

Fiecare comoștenitor poate cere ca partajul să fie amînat pînă la finalizarea procedurii de somare publică a creditorilor, cerută conform dispozițiilor art.1573, sau pînă la expirarea termenului de declarare a creanțelor, prevăzut la art.1575¹⁰³. În cazul în care nu a fost cerută încă somarea publică sau nu s-a dispus publicarea acestei cerințe conform dispozițiilor art.1575¹⁰³, amînarea poate fi cerută dacă cererea este depusă neîntîrziat sau s-a publicat somația publică neîntîrziat.

Articolul 1575⁷⁸. Principii generale privind formarea și atribuirea loturilor din masa succesorală

(1) La formarea loturilor din masa succesorală și atribuirea lor comoștenitorilor se iau în considerare necesitățile și interesele speciale ale fiecărui comoștenitor, dorința titularilor cotelor succesoriale care formează majoritatea masei succesoriale și voința exprimată de testator prin dispoziție testamentară.

(2) Dacă în locul unui succesibil vin la moștenire, în temeiul dreptului de reprezentare, mai mulți descendenți, partajul se va efectua în primul rînd între tulpini și, ulterior, în cadrul tulpinii.

(3) Un bun care face parte din masa succesorală și nu poate fi divizat în natură sau care, dacă ar rămîne în coproprietatea comoștenitorilor, nu ar putea fi folosit în mod util conform destinației se va atribui unuia dintre comoștenitori.

(4) Dacă moștenitorii nu ajung la un acord privind atribuirea unui bun, bunul se va vinde la licitație publică sau, cu acordul tuturor, la licitație între comoștenitori, iar produsul vînzării se va atribui comoștenitorilor proporțional cotelor succesoriale.

(5) Dacă la partajul masei succesoriale valoarea bunului atribuit unui moștenitor este mai mare decît valoarea cotei succesoriale a acestuia, comoștenitorului îi incumbă obligația să plătească o sultă celorlalți comoștenitori.

(6) La partajul masei succesoriale, bunurile care compun o unitate economică, un set sau o altă universalitate a cărei separare îi va reduce valoarea nu vor fi separate dacă măcar unul din comoștenitori se opune separării, cu excepția cazului în care prin dispoziție testamentară s-a dispus separarea.

(7) La partajul masei succesoriale, bunul cu valoare sentimentală specială pentru o familie nu va fi

vîndut dacă măcar unul dintre comoștenitori se opune vînzării. În acest caz, bunul va fi vîndut la licitație doar între comoștenitori.

(8) Dacă, după partajul masei succesoriale, se constată noi bunuri ale masei succesoriale, ele vor fi partajate după aceleași reguli (partajul complementar).

Articolul 1575⁷⁹. Preferința la atribuirea bunurilor din masa succesorală

(1) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea bunurilor din masa succesorală al căror coproprietar era împreună cu defunctul la data deschiderii moștenirii. Această regulă nu aduce atingere dispozițiilor legale sau dispozițiilor din actele de constituire ale societăților comerciale privind moștenirea părții sociale.

(2) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau a dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra locuinței în care acel comoștenitor își avea reședința obișnuită la data deschiderii moștenirii, precum și asupra mobilierului cu care era dotat.

(3) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea dreptului de proprietate sau a dreptului de locațiune care aparține defunctului asupra imobilului în care acel comoștenitor desfășura o activitate profesională sau de întreprinzător la data deschiderii moștenirii, precum și asupra bunurilor mobile cu care era dotat.

(4) Comoștenitorul are dreptul preferențial la atribuirea universalității bunurilor mobile necesare pentru exploatarea terenului agricol dacă proprietatea sau arenda acelui teren agricol a trecut prin devoluțiune la acel comoștenitor ori el încheie o nouă arendă în privința acelui teren agricol.

(5) În cazul în care mai mulți comoștenitori invocă drepturile preferențiale, se va ține cont de aptitudinea solicitanților de a administra și de a întreține bunul în cauză. În cazul în care bunul ține de o activitate sau este o parte socială într-o societate comercială, se va ține cont de durata participării personale a solicitantului în acea activitate înainte de data deschiderii moștenirii.

Articolul 1575⁸⁰. Dispoziția testatorului privind partajul masei succesoriale

(1) Prin dispoziție testamentară testatorul poate stabili modul de efectuare a partajului. Testatorul poate dispune mai ales ca partajul să fie lăsat la aprecierea echitabilă a executorului testamentar.

(2) Planul de partaj întocmit de către executorul testamentar conform dispozițiilor testamentare poate fi anulat de către instanța de judecată, la cererea oricărui dintre comoștenitori, dacă el este în mod evident inechitabil, cerîndu-se în schimb partajul judiciar.

Articolul 1575⁸¹. Partajul masei succesoriale prin contract

(1) Comoștenitorii partajează masa succesorală prin contractul de partaj dintre ei dacă nu s-a desemnat un executor testamentar ori dacă executorul testamentar desemnat nu întocmește planul de partaj în termenul acordat de către notarul care desfășoară procedura succesorală.

(2) Partajul prin contract poate fi total sau parțial. El este parțial atunci cînd masa succesorală se păstrează cu privire la anumite bunuri sau cu privire la unii din comoștenitori.

(3) Dacă în masa succesorală se cuprind bunuri pentru a căror înstrăinare legea impune forma autentică, contractul de partaj se încheie în formă autentică.

(4) Dacă aceleași persoane sînt comoștenitori față de mai multe mase succesoriale, se poate recurge la un singur partaj prin contract privitor la toate masele succesoriale.

Articolul 1575⁸². Partajul judiciar al masei succesoriale

(1) Instanța de judecată partajează masa succesorală în baza acțiunii de partaj introduse de către unul dintre comoștenitori dacă există temei de a anula planul de partaj întocmit de către executorul testamentar sau dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie un contract de partaj.

(2) La introducerea acțiunii de partaj se descrie succint masa succesorală supusă partajului, se propune planul de partaj, precum și se descriu eforturile depuse anterior pentru a ajunge la un partaj prin contract.

(3) Dacă comoștenitorii nu reușesc să încheie cu coproprietarul devălmaș un contract de partaj al

bunurilor și obligațiilor comune în devălmășie în sensul art.1575⁷⁴ alin.(7) și dacă, totodată, conform alin.(1) din prezentul articol, s-a introdus o acțiune de partaj al masei succesoriale, oricare participant la partajul masei succesoriale poate cere instanței de judecată să efectueze, în același proces, după atragerea în proces a coproprietarului devălmaș, și partajul bunurilor și al obligațiilor comune în devălmășie.

Articolul 1575⁸³. Desemnarea notarului

(1) Dacă complexitatea operațiunilor de partaj o justifică, instanța de judecată desemnează un notar pentru a desfășura operațiunile de partaj, sub supravegherea instanței de judecată.

(2) Notarul este ales de către comoștenitori sau, în lipsa unui acord, de către instanța de judecată.

(3) Notarul desemnat convoacă părțile și le cere să furnizeze toate documentele utile pentru desfășurarea operațiunilor de partaj.

(4) Notarul desemnat informează instanța de judecată privitor la dificultățile întâmpinate și poate solicita de la instanța de judecată orice măsură de natură să faciliteze desfășurarea operațiunilor de partaj.

(5) Notarul desemnat poate, dacă valoarea sau componența masei succesoriale o justifică, să atragă un expert, ales de către părți sau, în lipsa unui acord, desemnat de către instanța de judecată.

(6) Notarul desemnat poate cere instanței de judecată să convoace părțile sau reprezentanții lor, în prezența sa, pentru a încerca concilierea lor.

(7) Dacă nu s-a reușit concilierea, instanța de judecată trimite părțile în fața notarului desemnat, care întocmește un proces-verbal, în care sînt expuse pozițiile părților și care include proiectul planului de partaj.

Articolul 1575⁸⁴. Reprezentantul desemnat al comoștenitorului care nu se prezintă

(1) Dacă unul dintre comoștenitori nu se prezintă la convocarea notarului desemnat, acesta din urmă poate stabili pentru comoștenitor un termen de 3 luni pentru a-și desemna un reprezentant.

(2) În cazul în care moștenitorul sau reprezentantul său nu se prezintă la data fixată în notificarea notarului, acesta din urmă întocmește un proces-verbal și îl transmite instanței de judecată pentru ca comoștenitorului care nu s-a prezentat să i se desemneze un reprezentant.

(3) În cazul prevăzut la alin.(2), instanța de judecată, prin încheiere, îi desemnează moștenitorului un reprezentant. Administratorul autorizat sau avocatul care oferă asistență juridică garantată de stat nu poate refuza să acționeze în calitate de reprezentant al moștenitorului fără motiv întemeiat.

(4) Reprezentantul desemnat poate încheia contractul de partaj în numele unui comoștenitor doar cu încuviințarea, prin încheiere, a instanței de judecată care l-a desemnat. La cererea de încuviințare se anexează proiectul contractului de partaj.

Articolul 1575⁸⁵. Termenul de întocmire a proiectului planului de partaj

(1) În termen de cel mult 1 an de la desemnarea sa, notarul întocmește proiectul planului de partaj.

(2) Termenul prevăzut la alin.(1) se suspendă:

a) în caz de desemnare a unui expert, pînă la emiterea raportului de expertiză;

b) în caz de vînzare dispusă prin încheiere conform art.1575⁸⁷, pînă în ziua realizării definitive a acesteia;

c) în caz de cerere de desemnare a unui reprezentant conform art.1575⁸⁴ alin.(2), pînă în ziua desemnării sale;

d) în caz de trimitere a părților în fața instanței de judecată conform art.1575⁸³ alin.(6), pînă la îndeplinirea acestei etape.

(3) În cazul complexității operațiunilor de partaj, la cererea notarului desemnat sau a unuia din comoștenitori, instanța de judecată poate prelungi termenul prevăzut la alin.(1) cu cel mult 1 an.

Articolul 1575⁸⁶. Atribuțiile instanței de judecată

(1) Instanța de judecată supraveghează derularea operațiunilor de partaj și respectarea termenului

prevăzut la art.1575⁸⁵.

(2) În acest scop instanța de judecată poate, inclusiv din oficiu, soma părțile sau notarul, poate aplica amenzi și poate dispune înlocuirea notarului desemnat.

(3) Dacă s-a încheiat un contract de partaj între comoștenitori, notarul desemnat comunică aceasta instanței de judecată, care dispune încetarea procesului.

(4) În caz de dezacord între comoștenitori cu privire la proiectul planului de partaj întocmit de către notar, acesta din urmă transmite instanței de judecată un proces-verbal în care sînt expuse pozițiile părților și care include proiectul planului de partaj. Instanța de judecată poate să audieze părțile și notarul desemnat și să încerce o conciliere.

(5) Instanța de judecată soluționează aspectele din planul de partaj asupra cărora există dezacord și omologhează planul de partaj.

(6) În caz de omologare, dacă pentru atribuirea loturilor din masa succesorală se impune tragerea la sorți, instanța de judecată, prin aceeași hotărîre, dispune tragerea la sorți fie în prezența instanței de judecată, fie în prezența notarului desemnat.

Articolul 1575⁸⁷. Licitajia în privința bunurilor din masa succesorală

(1) Instanța de judecată dispune, pe durata procesului, prin încheiere, iar la soluționarea acțiunii, prin hotărîre, în condițiile pe care ea le determină, vînzarea la licitație, conform Codului de executare, a acelor bunuri din masa succesorală care nu pot fi divizate în natură sau nu pot fi atribuite cu ușurință.

(2) Comoștenitorii pot decide în unanimitate că adjudecarea se va desfășura doar între ei. În lipsă de unanimitate, licitația este publică.

(3) Comoștenitorii pot conveni ca vînzarea să se facă la orice preț oferit de participanții la licitație. De asemenea, ei pot conveni ca vînzarea să nu se facă sub un anumit preț.

Articolul 1575⁸⁸. Efectele partajului masei succesoriale

(1) Se consideră că fiecare comoștenitor a moștenit singur, la data deschiderii moștenirii, toate bunurile care i-au fost atribuite în cadrul lotului său ori pe care le-a primit în urma vînzării și că niciodată nu a fost proprietarul celorlalte bunuri din masa succesorală.

(2) Dispozițiile alin.(1), de asemenea, se aplică în raport cu bunurile dobîndite prin orice alt act juridic prin care se efectuează partajul.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă partajul se referă la toată masa succesorală, doar la o parte din ea sau doar privitor la unii comoștenitori.

(4) Cu toate acestea, actele juridice încheiate în mod valabil în privința bunurilor din masa succesorală își mențin efectele juridice și după partaj.

Articolul 1575⁸⁹. Răspunderea comoștenitorilor în legătură cu partajul masei succesoriale

(1) Comoștenitorii răspund, unii față de alții, potrivit regulilor vînzării-cumpărării, pentru viciile materiale sau juridice apărute dintr-o cauză anterioară partajului, dacă contractul de partaj nu prevede altfel. Fiecare comoștenitor este obligat, proporțional lotului său, să despăgubească personal comoștenitorul pentru prejudiciul suferit.

(2) Dacă unul din comoștenitori este în incapacitate de plată, cota de care el răspunde se acoperă proporțional de către comoștenitorul victimă a viciului și ceilalți comoștenitori solvabili.

(3) Comoștenitorii continuă să răspundă, în condițiile legii, de o obligație a masei succesoriale care a fost atribuită în lotul unui comoștenitor.

Articolul 1575⁹⁰. Anularea contractului de partaj

(1) Contractul de partaj poate fi anulat pe motiv de violență sau dol, în condițiile legii.

(2) Contractul de partaj poate, de asemenea, fi anulat pe motiv de eroare în condițiile legii dacă eroarea s-a produs în privința existenței sau mărimii cotelor succesoriale ori în privința proprietății bunurilor din masa succesorală.

(3) Comoștenitorul nu poate invoca nulitatea pe motiv de eroare, dol sau violență dacă, după ce a

putut intenta acțiunea în anulare, a dispus de unul dintre bunurile din lotul care i-a fost atribuit.

(4) Dacă consecințele erorii, dolului sau ale violenței pot fi înlăturate pe altă cale decât anularea partajului, instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, poate dispune un partaj complementar sau de rectificare.

(5) Dacă un comoștenitor nu era cunoscut și a fost omis de la partaj, el poate doar cere de la ceilalți comoștenitori, conform art.1575⁴⁸–1575⁶⁰, partea pe care ar fi primit-o dacă participa la partaj, în natură sau prin plata valorii ei, fără anularea partajului.

(6) În cazul în care partajul este afectat de leziune, comoștenitorului dezavantajat i se compensează prejudiciul, la alegerea celorlalți comoștenitori, în natură sau prin plata valorii. Acțiunea întemeiată pe leziune este exclusă în cazul vânzării moștenirii sau a cotei succesoriale dacă în contractul de vânzare-cumpărare părțile au acoperit riscul leziunii printr-o clauză expresă.

§3. Raportul donațiilor

Articolul 1575⁹¹. Raportul donațiilor de către descendenți

(1) Descendenții defunctului care culeg moștenirea ca moștenitori legali sînt obligați între ei, la momentul partajului, la raportul donațiilor primite de la cel care a lăsat moștenirea, în timpul vieții acestuia, în măsura în care cel care a lăsat moștenirea nu a dispus scutirea de raport.

(2) Sumele acordate cu titlu gratuit pentru acoperirea cheltuielilor curente, precum și a cheltuielilor pentru educație superioară sau profesională, se raportează în măsura în care erau disproporționate în raport cu posibilitățile patrimoniale ale celui care a lăsat moștenirea. Raportul acestor prestații este exclus în măsura în care cel care a lăsat moștenirea le-a scutit de raport.

(3) Scutirea de raport poate fi făcută prin contractul de donație sau prin dispoziție testamentară.

(4) Nu se raportează prestațiile executate față de descendent în temeiul obligației legale de întreținere sau al altor obligații impuse de lege.

Articolul 1575⁹². Obligația de raport în cazul decăderii din dreptul la moștenire a unui descendent

(1) Dacă înainte sau după deschiderea moștenirii decade din dreptul la moștenire un descendent care, în calitate de moștenitor, ar fi fost obligat la raport, obligația de raport a donațiilor făcute lui îi incumbă descendentului care îi ia locul pe baza dreptului de reprezentare.

(2) Dacă testatorul a desemnat un substituent în locul descendentului ce decade din dreptul la moștenire, dacă există dubii, se consideră că moștenitorul desemnat nu va primi mai mult decât ar fi primit descendentul, ținîndu-se cont de obligația de raport.

Articolul 1575⁹³. Obligația de raport a descendentului moștenitor testamentar

Dacă testatorul a desemnat descendenții ca moștenitori ai ceea ce le-ar reveni ca moștenitori legali sau dacă testatorul a stabilit descendenților cotele lor succesoriale astfel încît acestea se află unele față de altele în aceleași proporții ca și cotele succesoriale legale, atunci se consideră că descendenții sînt obligați la raport conform dispozițiilor art.1575⁹¹ și 1575⁹².

Articolul 1575⁹⁴. Donația în favoarea descendentului mai îndepărtat sau adoptat

(1) Donația pe care a primit-o un descendent mai îndepărtat înaintea decăderii din dreptul la moștenire a unui descendent în grad mai apropiat și cea pe care a primit-o descendentul care, în calitate de moștenitor subsecvent, l-a înlocuit pe un alt descendent nu se raportează decât dacă testatorul a dispus raportul în mod expres la momentul donației.

(2) Aceleași dispoziții se aplică cu privire la donația primită de un descendent de la testator înaintea dobîndirii statutului juridic de descendent.

Articolul 1575⁹⁵. Donații din bunurile comune ale soților

O donație făcută din bunurile comune ale soților se consideră ca fiind acordată în proporție egală de către fiecare dintre cei doi soți. Dacă un bun revine celui care este descendentul numai a unuia dintre soți sau dacă acest soț trebuie să compenseze celuilalt soț pentru că a dispus de bunul comun, se

consideră că bunul este donat doar de către soțul respectiv.

Articolul 1575⁹⁶. Efectuarea raportului

(1) La efectuarea partajului, valoarea donației pe care fiecare comoștenitor trebuie să o raporteze se ia în contul cotei succesoriale a comoștenitorului respectiv. Valoarea integrală a donațiilor care trebuie raportate se adună la masa succesorală în măsura în care masa revine comoștenitorilor între care are loc raportul. Soțul supraviețuitor nu beneficiază de pe urma raportului.

(2) Valoarea se stabilește în raport cu momentul în care s-a efectuat donația.

Articolul 1575⁹⁷. Lipsa obligației de a restitui excedentul

Dacă cele primite de un comoștenitor cu titlu de donație depășesc partea care i-ar fi revenit la partaj, el nu este obligat să restituie suma excedentară. Într-un asemenea caz, masa succesorală se partajează între ceilalți moștenitori, iar valoarea celor primite cu titlu de donație de comoștenitor și cota succesorală rămân neafectate.

Articolul 1575⁹⁸. Obligația de informare cu privire la bunurile primite

Fiecare comoștenitor este obligat să ofere, la cerere, informații celorlalți moștenitori despre donațiile primite pe care trebuie să le aducă la raport conform dispozițiilor art.1575⁹¹–1575⁹⁴.

Articolul 1575⁹⁹. Raportul în cazul plăților speciale ale unui descendent

(1) Un descendent care a contribuit prin muncă, prin sume bănești considerabile sau în alt mod la gospodăria, profesia sau afacerea celui care a lăsat moștenirea, pe o durată lungă de timp, într-o măsură semnificativă pentru menținerea și sporirea patrimoniului celui care a lăsat moștenirea, poate cere la partaj raportul între descendenții care ajung cu el la moștenire în calitate de moștenitori legali. Dispozițiile art.1575⁹³ se aplică în mod corespunzător. Același drept îl are și descendentul care renunță la venitul din activitatea profesională pentru a-l îngriji mai multă vreme pe cel care a lăsat moștenirea.

(2) Raportul nu poate fi cerut dacă pentru prestația sa i-a fost acordată sau a fost convenită o remunerație corespunzătoare ori în măsura în care descendentul, pentru prestația sa, are un drept care decurge din alt temei juridic. Faptul că prestațiile corespund obligației legale de întreținere a părinților sau altor rude nu exclude obligația de raport.

(3) Suma de raport se calculează în mod echitabil, ținând cont de durata și volumul prestațiilor, precum și de valoarea masei succesoriale.

(4) La efectuarea partajului, suma raportată se adaugă cotei succesoriale a comoștenitorului care are dreptul la raport. Toate sumele de raportat, fără excepție, se scad din valoarea masei succesoriale în măsura în care aceasta revine comoștenitorilor între care are loc raportul.

Secțiunea a 2-a

Raporturile juridice dintre comoștenitori și creditorii masei succesoriale

Articolul 1575¹⁰⁰. Răspunderea solidară a comoștenitorilor

Moștenitorii poartă răspundere ca debitori solidari pentru obligațiile comune ale masei succesoriale, care includ toate obligațiile masei succesoriale, cu excepția celor care grevează doar una sau unele dintre cotele succesoriale.

Articolul 1575¹⁰¹. Răspunderea pînă la partajul masei succesoriale

(1) Pînă la partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor poate refuza satisfacerea obligațiilor masei succesoriale din patrimoniul pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine. Dacă poartă răspundere nelimitată pentru o obligație a masei succesoriale, comoștenitorul nu are dreptul de refuz în privința cotei-părți de obligație proporționale cu cota sa succesorală.

(2) Dreptul creditorilor masei succesoriale de a cere de la toți comoștenitorii satisfacerea din partea nepartajată a masei succesoriale rămîne neatins.

Articolul 1575¹⁰². Răspunderea după partajul masei succesoriale

După partajul masei succesoriale, fiecare comoștenitor răspunde numai pentru partea din obligațiile masei succesoriale proporțională cu cota sa succesorală în următoarele situații:

a) atunci când creditorul este exclus din procedura de somare publică a creditorilor masei succesoriale. Această regulă se aplică creditorilor menționați la art.1575⁴, precum și creditorilor față de care comoștenitorul răspunde nelimitat;

b) atunci când creditorul își valorifică creanța sa după expirarea unei perioade de 3 ani de la data stabilită de dispozițiile art.1575⁵ alin.(1), cu excepția situației în care comoștenitorul a cunoscut despre creanță înaintea expirării termenului de 3 ani sau când creanța a fost declarată în cadrul procedurii de somare publică a creditorilor. Această regulă nu se aplică în măsura în care creditorul, conform dispozițiilor art.1575², nu este afectat de somarea publică a creditorilor;

c) dacă procesul de insolvență a masei succesoriale a fost intentat și a încetat prin distribuția finală a masei succesoriale sau prin confirmarea planului procedurii de restructurare.

Articolul 1575¹⁰³. Somația de declarare a creanțelor

(1) Fiecare comoștenitor poate solicita public creditorilor masei succesoriale să notifice comoștenitorii sau notarul despre creanțe în termen de 6 luni. Dacă s-a făcut somația publică, după partaj, fiecare comoștenitor răspunde pentru creanță numai proporțional cu cota succesorală, cu excepția cazului în care creanțele au fost notificate înaintea expirării termenului sau dacă despre ele se cunoștea la momentul partajului.

(2) Somația se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și într-o publicație locală selectată de notar. Termenul începe să curgă de la ultima publicare a anunțului. Costurile intră în sarcina moștenitorului care a făcut somația de declarare a creanțelor.

Articolul 1575¹⁰⁴. Cererea de dispunere a administrării masei succesoriale

Dispunerea administrării masei succesoriale poate fi cerută de către moștenitori numai unanim. Cererea privind dispunerea administrării masei succesoriale este exclusă după data partajului masei succesoriale.

Articolul 1575¹⁰⁵. Întocmirea inventarului

(1) Inventarul întocmit de către un comoștenitor profită și celorlalți comoștenitori în măsura în care aceștia nu răspund nelimitat pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) Un comoștenitor poate invoca limitarea răspunderii sale față de ceilalți comoștenitori chiar dacă el răspunde nelimitat față de ceilalți creditori ai masei succesoriale.

TITLUL V REZERVA SUCCESORALĂ

Articolul 1575¹⁰⁶. Moștenitorii rezervatari

(1) Moștenitorii rezervatari păstrează dreptul de a moșteni, independent de conținutul testamentului, cel puțin $\frac{1}{2}$ din cota succesorală ce s-ar fi convenit fiecăruia în caz de moștenire legală (rezervă succesorală).

(2) Sînt moștenitori rezervatari moștenitorii legali de clasa întâi, părinții defunctului, precum și soțul supraviețuitor dacă, la data deschiderii moștenirii, defunctul avea nemijlocit față de respectivul moștenitor o obligație de întreținere conform Codului familiei.

Articolul 1575¹⁰⁷. Determinarea cotei din rezerva succesorală pentru fiecare moștenitor rezervatar

La determinarea cotei succesoriale pentru fiecare moștenitor rezervatar se iau în considerare toți moștenitorii legali chemați la moștenire dacă nu ar fi existat testamentul. Moștenitorii legali care au renunțat la moștenire nu se iau în considerare. Moștenitorii testamentari nu se iau în considerare dacă ei nu sînt moștenitori legali.

Articolul 1575¹⁰⁸. Efectele renunțării la moștenire a moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar renunță la cota sa din rezerva succesorală, cotele din rezerva succesorală ale altor moștenitori rezervatari nu se majorează. În acest caz, cota moștenitorului rezervatar trece la moștenitorii testamentari proporțional cotei succesorale testate lor.

Articolul 1575¹⁰⁹. Legatul în folosul moștenitorului rezervatar

Dacă moștenitorul rezervatar este în același timp și legatar, el va putea pretinde la rezervă doar dacă renunță la legat. În caz contrar, el pierde dreptul la cota succesorală în calitate de moștenitor rezervatar în mărimea valorii legatului.

Articolul 1575¹¹⁰. Separarea rezervei succesorale din partea netestată a masei succesorale

Dacă testamentul nu se referă la întreaga masă succesorală, rezerva succesorală reduce în primul rând cotele succesorale ale moștenitorilor legali nerezervatari, iar în cazul insuficienței acestor cote, rezerva succesorală reduce cotele succesorale ale moștenitorilor testamentari.

Articolul 1575¹¹¹. Degrevarea de legate și sarcini testamentare. Limitările rezultate din desemnarea unui moștenitor subsecvent

(1) Moștenitorul rezervatar nu este ținut de legate și sarcini testamentare în măsura în care acestea îi încalcă dreptul la rezerva succesorală. În acest caz, legatele și sarcinile testamentare vor fi suportate de ceilalți moștenitori, proporțional cotelor succesorale.

(2) Dacă legatul sau sarcina testamentară s-a dispus astfel încât grevează doar cota succesorală a moștenitorului rezervatar, atunci legatul și sarcina se reduc în partea în care acestea îi încalcă dreptul la rezervă succesorală.

(3) Dacă testatorul a desemnat un moștenitor subsecvent, moștenitorul rezervatar este ținut să îndeplinească obligațiile și să respecte limitările impuse lui în calitate de moștenitor prealabil în măsura în care aceasta nu încalcă dreptul său la rezerva succesorală.

Articolul 1575¹¹². Transmisia cotei succesorale a moștenitorului rezervatar

Cota succesorală a moștenitorului rezervatar se transmite prin moștenire și este transmisibilă conform regulilor generale.

Articolul 1575¹¹³. Raportul donațiilor în contul rezervei succesorale

(1) Moștenitorul rezervatar este obligat să admită raportul din cota sa succesorală a tot ce i-a fost acordat cu titlu de donație de către testator dacă cel din urmă a prevăzut ca donația să fie raportată la cota sa din rezerva succesorală.

(2) În cazul în care moștenitorul rezervatar este descendent al defunctului, dispozițiile art.1575⁹² alin.(1) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 1575¹¹⁴. Obligația de raport

(1) În cazul în care există mai mulți descendenți și între ei, în cazul moștenirii legale, s-ar fi raportat o donație făcută de defunct sau prestații de felul celor prevăzute la art.1575⁹⁹, moștenitorului rezervatar care este descendent al defunctului, de asemenea, îi incumbă obligația de raport conform regulilor generale.

(2) O donație de felul celei prevăzute la art.1575⁹⁹ alin.(1) nu poate fi scutită de raport de către testator în detrimentul unui moștenitor rezervatar.

(3) În cazul în care donația care trebuie să fie luată în considerație conform alin.(1) trebuie raportată concomitent și în contul rezervei succesorale conform dispozițiilor art.1575¹¹³, atunci, în contul celei din urmă, donația respectivă se raportează numai pentru jumătate din valoarea sa.

Articolul

1575¹¹⁵. Suportarea rezervei succesoriale în cazul renunțării la legat

În cazul renunțării moștenitorului rezervatar la legatul care i-a fost atribuit prin testament, în raporturile dintre moștenitorii testamentari și legatari, cota succesorală a moștenitorului rezervatar reduce în primul rând cota succesorală a aceluși moștenitor testamentar sau a aceluși legatar căruia renunțarea i-a adus beneficiu.

Articolul 1575¹¹⁶. Limitarea rezervei succesoriale cu bună intenție

(1) Dacă descendentul duce un mod de viață atât de risipitor sau dacă are atâtea datorii încât ceea ce el va dobândi ulterior este supus unui pericol considerabil, testatorul poate limita dreptul descendentului la rezerva succesorală prin dispoziția testamentară în care se stipulează că, după moartea descendentului, moștenitorii legali ai acestuia vor primi, în calitate de moștenitori subsecvenți sau legatari subsecvenți, cota succesorală lăsată lui sau rezerva succesorală care i se cuvine, în conformitate cu cotele succesoriale ale acestora în caz de moștenire legală. Testatorul poate, de asemenea, să împuternicească executorul testamentar cu administrarea masei succesoriale în timpul vieții descendentului. În acest caz, descendentul are dreptul de a cere venitul net anual.

(2) În privința unor asemenea dispoziții testamentare se aplică în mod corespunzător prevederile legale cu privire la dezmoștenire. Aceste prevederi sînt lipsite de efect dacă, după momentul deschiderii moștenirii, descendentul, în decursul unei perioade îndelungate, nu mai duce un mod de viață risipitor sau nu mai există supraîndatorarea care a servit drept temei pentru asemenea dispoziție testamentară.

TITLUL VI CONFIRMAREA DREPTURILOR REZULTATE DIN MOȘTENIRE

Capitolul I ELIBERAREA CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹¹⁷. Deschiderea procedurii succesoriale

(1) Pentru deschiderea procedurii succesoriale, un moștenitor, un creditor al masei succesoriale, un legatar sau un executor testamentar depune o cerere corespunzătoare la notarul de la locul deschiderii moștenirii.

(2) În cadrul procedurii succesoriale, notarului i se poate solicita, în condițiile legii, eliberarea următoarelor acte:

- a) certificatului de moștenitor;
- b) certificatului de legatar;
- c) certificatului de executor testamentar;
- d) certificatului de custode al masei succesoriale;
- e) certificatului de administrator al masei succesoriale.

Articolul 1575¹¹⁸. Eliberarea certificatului de moștenitor

(1) La cererea moștenitorului, notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de moștenitor care confirmă dreptul moștenitorului la moștenire, iar în cazul mai multor comoștenitori, în certificat se indică și mărimea cotelor succesoriale ale tuturor comoștenitorilor (certificat de moștenitor).

(2) Notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat, de asemenea, să elibereze un certificat de moștenitor la cererea uneia dintre celelalte persoane prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(1). În acest caz, dispozițiile art.1575¹¹⁹–1575¹²⁹ se aplică în mod corespunzător, ținîndu-se cont de faptul că solicitantul nu este moștenitor.

(3) Lista bunurilor care intră în componența masei succesoriale nu se include în certificatul de moștenitor.

(4) La cererea expresă a tuturor comoștenitorilor, certificatul de moștenitor nu va indica mărimea cotelor succesoriale dacă din dispozițiile testamentare rezultă că testatorul a stabilit mărimea cotelor

successorale prin indicarea bunurilor pe care le lasă fiecărui comoștenitor și nu doar a atribuit bunurile cu titlu de legat. În caz de necesitate, cotele successorale pot fi determinate ulterior în baza unei evaluări a bunurilor lăsate fiecărui comoștenitor.

Articolul 1575¹¹⁹. Conținutul cererii de eliberare a certificatului de moștenitor legal

(1) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor în calitate de moștenitor legal trebuie să conțină:

a) informații privind defunctul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul personal (dacă este cazul), locul reședinței obișnuite în momentul decesului, data și locul decesului;

b) informații privind solicitantul: numele (numele dinainte de căsătorie, dacă este cazul), prenumele, sexul, data și locul nașterii, starea civilă, cetățenia, codul personal (dacă este cazul), adresa și, dacă este cazul, relația cu defunctul;

c) raportul pe care se întemeiază dreptul său de moștenire (rudenie, adopție sau căsătorie). În cazul în care solicitantul este soțul supraviețuitor, el este obligat să declare absența temeiurilor de decădere prevăzute la art.1457;

d) o indicație care să precizeze dacă există sau au existat careva persoane care ar fi putut înlătura solicitantul de la moștenire sau i-ar fi putut micșora cota succesorală, inclusiv existența altor comoștenitori și identificarea lor în măsura cunoscută solicitantului;

e) o indicație care să precizeze dacă există sau nu dispoziții testamentare ale defunctului și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, se dau indicații referitoare la locul unde se află originalul;

f) o declarație prin care se atestă, în conformitate cu cunoștințele de care dispune solicitantul, existența sau absența unui proces judiciar privind dreptul la moștenire al solicitantului, inclusiv privind nedemnitățile solicitantului;

g) o indicație care să precizeze dacă vreunul dintre moștenitori a făcut o declarație privind acceptarea moștenirii sau renunțarea la aceasta;

h) o declarație prin care solicitantul acceptă moștenirea (dacă nu a depus o declarație de acceptare anterior).

(2) Dacă persoana care ar fi putut să-l înlătore pe solicitant de la moștenire sau ar fi avut dreptul să-i micșoreze cota succesorală a decăzut din dreptul la moștenire, solicitantul este obligat să indice modul în care a avut loc aceasta.

Articolul 1575¹²⁰. Declarațiile făcute de către moștenitorul testamentar

Persoana care solicită eliberarea certificatului de moștenitor în baza dispoziției testamentare este obligată să declare:

a) dispoziția testamentară pe care se întemeiază dreptul său la moștenire;

b) dacă testatorul a lăsat alte dispoziții testamentare și care anume; dacă nu se anexează nici originalul, nici o copie, se dau indicații referitoare la locul unde se află originalul;

c) informațiile prevăzute la art.1575¹¹⁹ alin.(1) lit.a), b) și f)-h) și alin.(2).

Articolul 1575¹²¹. Confirmarea veridicității informațiilor comunicate

(1) Solicitantul trebuie să prezinte acte oficiale pentru confirmarea informațiilor comunicate de el conform dispozițiilor art.1575¹¹⁹ alin.(1) lit.a) și c) și alin.(2) și, în cazul art.1575¹²⁰, să prezinte documentele pe care se întemeiază dreptul lui de moștenire. Dacă documentele nu pot fi obținute sau obținerea lor este legată de dificultăți disproporționate, alte probe vor fi suficiente.

(2) Celelalte informații necesare conform dispozițiilor art.1575¹¹⁹ și 1575¹²⁰ solicitantul le confirmă la notar prin declarație pe proprie răspundere, menționând că el nu cunoaște nimic ce ar contraveni declarațiilor sale. Notarul poate să-l elibereze de această obligație dacă nu o consideră necesară.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă faptele corespunzătoare sînt evidente pentru notar.

(4) Cererea privind eliberarea certificatului de moștenitor conține informațiile cerute de lege în

măsura în care solicitantul deține astfel de informații și în măsura în care aceste informații sînt necesare notarului pentru a elibera certificatul.

Articolul 1575¹²². Certificatul de moștenitor în caz de comoștenitori

(1) Dacă există mai mulți moștenitori, se va elibera același certificat de moștenitor fiecărui comoștenitor.

(2) Cererea de eliberare a certificatului poate fi depusă de oricare dintre comoștenitori. În cerere trebuie indicați comoștenitorii și cotele succesoriale ale acestora.

(3) Dacă cererea se depune nu în numele tuturor comoștenitorilor, în ea trebuie de indicat că ceilalți comoștenitori au acceptat moștenirea. Dispozițiile art.1575¹²¹ se referă și la acele informații pe care solicitantul le comunică despre ceilalți comoștenitori.

(4) Confirmarea prin declarație pe propria răspundere se cere de la toți comoștenitorii, cu excepția cazului în care notarul consideră suficientă declarația unuia sau a unora dintre ei.

Articolul 1575¹²³. Investigația desfășurată de notar

(1) Verificînd informațiile comunicate de solicitant, notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat, din oficiu, să desfășoare investigațiile corespunzătoare și să administreze probele pe care le consideră necesare.

(2) Notarul ia toate măsurile pentru a informa moștenitorii cunoscuți și legatarii despre inițierea procedurii succesoriale.

(3) Dacă este necesar pentru stabilirea elementelor care urmează a fi certificate, notarul poate:

a) să audieze orice persoană implicată și, dacă există, executorul testamentar sau administratorul masei succesoriale;

b) să obțină informații din registrul de stare civilă și alte registre de publicitate din Republica Moldova;

c) să solicite informații din registrele de publicitate ale altor state în condițiile legii statului respectiv sau ale tratatului internațional dintre Republica Moldova și statul respectiv;

d) să ceară printr-un anunț public tuturor persoanelor să declare drepturile lor asupra moștenirii. Ordinea de notificare publică și durata termenului pentru declararea drepturilor se determină în conformitate cu procedura somării publice.

(4) Persoanele prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(1) sau alte persoane care obțin drepturi din moștenire au dreptul de a lua cunoștință de actele și probele administrate în cadrul procedurii succesoriale.

Articolul 1575¹²⁴. Constatarea dreptului la moștenire

(1) Certificatul de moștenitor se eliberează după ce notarul care desfășoară procedura succesorală constată cu certitudine faptele necesare pentru justificarea cererii privind eliberarea certificatului.

(2) Notarul îi include în certificat pe toți comoștenitorii constatați cu certitudine care au acceptat moștenirea, chiar dacă ei nu au fost indicați în cererea privind eliberarea certificatului.

(3) Pînă la eliberarea certificatului de moștenitor, notarul poate elibera moștenitorului care a acceptat moștenirea un certificat de calitate de moștenitor în scopul legitimării sale în raporturile cu terții. Certificatul de calitate de moștenitor nu produce efectele certificatului de moștenitor. La eliberarea certificatului de moștenitor, certificatul de calitate de moștenitor se revocă de către notar și se restituie acestuia. Regulile cuprinse în prezentul alineat se menționează în certificatul de calitate de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁵. Termenul de eliberare a certificatelor

(1) Notarul eliberează fără întârziere certificatele prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(2), în conformitate cu procedura prevăzută de lege, atunci cînd elementele care trebuie certificate au fost stabilite cu certitudine.

(2) Notarul nu eliberează certificatul solicitat atît timp cît elementele care trebuie certificate fac obiectul unui proces judiciar.

(3) Notarul ia toate măsurile necesare pentru a informa solicitantul și persoanele ale căror drepturi

sînt vizate de certificat cu privire la eliberarea certificatului.

Articolul 1575¹²⁶. Certificatul de moștenitor limitat la anumite bunuri

(1) Dacă anumite bunuri care se află în afara teritoriului Republicii Moldova fac parte din masa succesorală, atunci cererea de eliberare a certificatului de moștenitor se poate limita la bunurile aflate pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) Dacă organul corespunzător din Republica Moldova ține un registru pentru înregistrarea drepturilor persoanelor asupra unui bun, acest bun se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova. Creanța se consideră că se află pe teritoriul Republicii Moldova dacă acțiunea privind executarea acesteia ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Articolul 1575¹²⁷. Conținutul certificatului de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil

(1) Certificatul de moștenitor eliberat moștenitorului prealabil va menționa suplimentar faptul că testamentul prevede moștenirea subsecventă, condițiile în care va surveni moștenirea subsecventă și identitatea moștenitorului subsecvent. Dacă testatorul a desemnat moștenitorul subsecvent în privința părții din moștenire rămasă la momentul survenirii moștenirii subsecvente, dacă el a dispus că moștenitorul prealabil poate să dispună nelimitat de moștenire sau dacă, conform dispozițiilor art.1556, testatorul l-a eliberat pe moștenitorul prealabil de alte restricții sau obligații, se vor menționa și aceste dispoziții.

(2) Moștenitorul subsecvent are drepturile prevăzute la art.1575⁴⁸ și 1575¹³⁴ din data survenirii moștenirii subsecvente. Din aceeași dată moștenitorul subsecvent poate cere eliberarea certificatului său de moștenitor.

(3) Termenele prevăzute la art.1575⁴⁸ alin.(2) și art.1575¹³⁴ alin.(5) nu pot curge împotriva moștenitorului subsecvent decît după data survenirii moștenirii subsecvente.

Articolul 1575¹²⁸. Informații privind executorul testamentar

Dacă testatorul a desemnat un executor testamentar, acest fapt și limitarea dreptului de dispoziție al moștenitorului conform art.1572⁶⁰ trebuie indicate expres în certificatul de moștenitor. După încetarea atribuțiilor executorului testamentar și a limitărilor dreptului de dispoziție al moștenitorului, moștenitorul poate cere modificarea certificatului de moștenitor.

Articolul 1575¹²⁹. Alte restricții ale drepturilor moștenitorului

Dacă testatorul a stabilit sarcinile testamentare sau restricții valabile asupra drepturilor moștenitorului asupra masei succesorale, altele decît cele indicate la art.1575¹²⁷ și 1575¹²⁸, ele, de asemenea, se indică în certificatul de moștenitor.

Articolul 1575¹³⁰. Certificatul de legatar

(1) La cererea uneia dintre persoanele prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(1), notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de legatar în privința unui anumit legatar.

(2) În certificatul de legatar se indică identitatea legatarului, lista drepturilor și/sau a bunurilor care revin aceluia legatar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

Articolul 1575¹³¹. Certificatul de executor testamentar, custode sau administrator al masei succesorale

(1) Notarul care desfășoară procedura succesorală este obligat să elibereze un certificat de executor testamentar la cererea executorului testamentar.

(2) În certificatul de executor testamentar se indică împuternicirile executorului testamentar și limitele acestora în temeiul legii și/sau în temeiul dispoziției testamentare.

(3) La încetarea atribuțiilor executorului testamentar, certificatul își pierde valabilitatea.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător certificatului de custode al masei succesorale și certificatului administratorului masei succesorale.

Capitolul II

REGIMUL JURIDIC COMUN AL CERTIFICATELOR

Articolul 1575¹³². Domeniul de aplicare

Dispozițiile prezentului capitol se aplică în mod corespunzător certificatelor prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(2).

Articolul 1575¹³³. Efectele certificatului

(1) Se prezumă că certificatul probează cu exactitate elementele stabilite în el.

(2) Se prezumă că persoana menționată în certificat drept moștenitor, legatar, executor testamentar, custode sau administrator al masei succesoriale are statutul menționat în certificat și/sau este titular al drepturilor sau al împuternicirilor prevăzute în certificat, fără alte condiții și/sau restricții aferente respectivelor drepturi sau împuterniciri decât cele prevăzute în certificat și rezultate din lege.

(3) Se consideră că orice persoană care, în baza informațiilor atestate în certificat, efectuează plăți sau transmite bunuri unei persoane menționate în certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri acționează față de o persoană îndreptățită sau împuternicită să accepte plăți sau bunuri, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(4) În cazul în care o persoană menționată într-un certificat drept persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile din masa succesorală dispune de aceste bunuri în favoarea unei alte persoane, se consideră că cea din urmă, dacă acționează pe baza informațiilor atestate în certificat, devine parte la un contract cu o persoană îndreptățită sau împuternicită să dispună de bunurile vizate, cu excepția cazului în care această persoană cunoaște că cele conținute în certificat nu corespund realității sau nu are cunoștință de acest fapt din cauza unei culpe grave.

(5) Certificatul constituie un titlu valabil pentru înregistrarea în registrul de publicitate corespunzător a drepturilor atestate de el.

Articolul 1575¹³⁴. Rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului

(1) La cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul care a eliberat certificatul trebuie să îl rectifice în cazul unei erori de redactare.

(2) La cererea unei persoane care dovedește că are un interes legitim sau din proprie inițiativă, notarul trebuie să modifice sau să retragă certificatul în situația în care s-a stabilit că certificatul sau anumite elemente din certificat nu corespund realității.

(3) Notarul trebuie să informeze fără întârziere toate persoanele cărora le-a fost eliberat certificatul cu privire la orice rectificare, modificare sau retragere a acestuia.

(4) Dacă într-un registru de publicitate s-a făcut o înregistrare în temeiul certificatului care ulterior este rectificat, modificat sau retras și se prezumă că rectificarea înregistrării în registru este posibilă, notarul depune la registru o cerere de notare a rectificării, modificării sau retragerii certificatului.

(5) Cererea de rectificare, modificare sau retragere a certificatului se poate înainta în termen de 3 ani de la data în care persoana care solicită rectificarea, modificarea sau retragerea a cunoscut sau trebuia să cunoască că cele conținute în certificat nu corespund realității, dar nu mai târziu de 10 ani din momentul deschiderii moștenirii.

Articolul 1575¹³⁵. Contestarea actelor notarului

(1) Eliberarea certificatului poate fi contestată în instanța de judecată de către oricare dintre persoanele prevăzute la art.1575¹¹⁷ alin.(1).

(2) Actele îndeplinite de notar în temeiul art.1575¹³⁴ și al art.1575¹³⁶ alin.(1) lit.a) pot fi contestate în instanța de judecată de orice persoană care dovedește că are un interes legitim.

(3) În cazul în care, ca urmare a contestației menționate la alin.(1) sau (2), se stabilește faptul că certificatul nu corespunde realității, instanța de judecată competentă rectifică, modifică sau retrage certificatul ori asigură rectificarea, modificarea sau retragerea certificatului de către notarul care l-a

eliberat.

(4) În cazul în care, ca rezultat al contestației menționate la alin.(1) sau (2), se stabilește că eliberarea certificatului a fost refuzată în mod nejustificat, instanța de judecată eliberează certificatul sau se asigură că notarul reexaminează cazul și îndeplinește un nou act.

Articolul 1575¹³⁶. Suspendarea efectelor certificatului

(1) Efectele certificatului pot fi suspendate de către:

a) notarul care l-a eliberat, la cererea oricărei persoane care dovedește că are un interes legitim, în cursul unei modificări sau retrageri a certificatului în temeiul art.1575¹³⁴;

b) instanța de judecată, la cererea oricărei persoane care a contestat un act al notarului în temeiul art.1575¹³⁵, în cursul unei astfel de contestații.

(2) Notarul sau, după caz, instanța de judecată informează fără întârziere toate persoanele cărora le-au fost eliberate certificatele cu privire la orice suspendare a efectelor certificatului.

(3) Pe durata suspendării efectelor certificatului nu se mai pot elibera alte exemplare ale certificatului.

TITLUL VII

VÎNZAREA-CUMPĂRAREA COTEI SUCCESORALE

Articolul 1575¹³⁷. Forma contractului de vânzare-cumpărare a cotei succesorală

(1) Contractul prin care un comoștenitor vinde cota succesorală revenită lui prin devoluțiune trebuie autentificat notarial.

(2) Cota succesorală poate fi vîndută chiar dacă în privința masei succesorală s-a dispus administrarea sau s-a intentat procesul de insolvabilitate.

(3) Dispozițiile prezentului titlu se aplică în mod corespunzător cînd unicul moștenitor vinde dreptul de moștenire în raport cu întreaga masă succesorală.

(4) Părțile contractante pot deroga de la dispozițiile art.1575¹³⁸–1575¹⁴⁷.

Articolul 1575¹³⁸. Întinderea obiectului vânzării

Avantajele obținute în rezultatul decăderii din dreptul asupra unui legat sau a unei sarcini ori în rezultatul unei obligații de raport a unuia dintre comoștenitori revin cumpărătorului.

Articolul 1575¹³⁹. Cota succesorală care rămîne vînzătorului

În caz de dubiu, cota succesorală pe care vînzătorul o dobîndește după încheierea contractului de vânzare-cumpărare, în rezultatul survenirii moștenirii subsecvente, al decăderii unui comoștenitor, și legatul prioritar care îi revine vînzătorului nu se consideră înstrăinate împreună cu cota succesorală vîndută. Această regulă se aplică inclusiv în privința înscrisurilor de familie, a imaginilor și a ilustrațiilor familiale.

Articolul 1575¹⁴⁰. Obligația de a transmite

Vînzătorul este obligat să transmită cumpărătorului bunurile din masa succesorală existente la momentul vânzării, cu includerea a tot ce a dobîndit el pînă la vânzare în temeiul unui drept care face parte din masa succesorală sau cu titlu de despăgubire pentru distrugerea, deteriorarea sau retragerea unui bun din masa succesorală sau în baza unui act juridic care se referea la masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴¹. Obligația de plată a valorii

(1) Dacă vînzătorul a consumat bunul din masa succesorală, l-a înstrăinat cu titlu gratuit sau l-a grevat cu titlu gratuit pînă la vânzare, el este obligat să plătească cumpărătorului valoarea bunului consumat sau înstrăinat, iar în cazul grevării, să despăgubească micșorarea valorii lui. Obligația de plată a valorii nu apare dacă, la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, cumpărătorul cunoștea că obiectul este consumat sau că înstrăinarea era cu titlu gratuit.

(2) În alte cazuri, cumpărătorul nu poate cere despăgubirea în rezultatul pierderii, deteriorării sau

survenirii din alte motive a imposibilității de a transmite bunul din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴². Răspunderea limitată a vânzătorului

(1) Obligația vânzătorului privind garantarea contra viciilor juridice se limitează la răspunderea pentru faptul că el are dreptul de moștenire asupra cotei succesorală vândute, că acest drept nu este limitat de dreptul moștenitorului subsecvent sau în rezultatul desemnării executorului testamentar, că nu există legate, sarcini sau limite impuse de rezerva succesorală, obligații de raport sau dispoziții testamentare privind partajul, precum și pentru faptul că nu a survenit răspunderea nelimitată față de creditorii masei succesorală sau unii dintre ei.

(2) Vânzătorul nu poartă răspundere pentru viciile materiale ale bunurilor care fac parte din masa succesorală, cu excepția cazului în care el a ascuns intenționat un viciu sau și-a asumat garanția unor caracteristici ale bunului.

Articolul 1575¹⁴³. Restabilirea raporturilor juridice

Raporturile juridice care s-au stins în rezultatul deschiderii moștenirii prin întrunirea calității de creditor și debitor sau întrunirea dreptului și a grevării de către aceeași persoană se consideră, între vânzător și cumpărător, nestinse. În caz de necesitate, raporturile juridice pot fi restabilite.

Articolul 1575¹⁴⁴. Răspunderea cumpărătorului pentru obligațiile masei succesorală

(1) Cumpărătorul răspunde față de vânzător pentru executarea obligațiilor masei succesorală, cu excepția cazului în care vânzătorul, conform dispozițiilor art.1575¹⁴², a garantat că asemenea obligații nu există.

(2) Dacă vânzătorul a executat pînă la vânzare obligațiile masei succesorală, el poate cere de la cumpărător rambursarea cheltuielilor.

Articolul 1575¹⁴⁵. Veniturile. Sarcinile

(1) Vânzătorul are dreptul la veniturile care au apărut pînă la vânzare. În această perioadă asupra lui cad sarcinile, inclusiv dobînzile, pentru obligațiile masei succesorală.

(2) Cu toate acestea, cumpărătorul este obligat să suporte cheltuielile care trebuie acoperite din masa succesorală, precum și toate cheltuielile extraordinare care trebuie considerate ca luate în calcul la determinarea prețului inițial al bunurilor din masa succesorală.

Articolul 1575¹⁴⁶. Trecerea riscului

Din momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, riscul pieirii sau deteriorării fortuite a bunurilor din masa succesorală trece la cumpărător. Din acest moment lui îi revin și fructele, și cheltuielile.

Articolul 1575¹⁴⁷. Rambursarea cheltuielilor

(1) Cumpărătorul este obligat să ramburseze vânzătorului cheltuielile necesare făcute de către vânzător în privința masei succesorală pînă la vânzarea cotei succesorală.

(2) Cumpărătorul este obligat să ramburseze alte cheltuieli făcute pînă la vânzare numai în măsura în care acestea au majorat valoarea masei succesorală la momentul vânzării.

Articolul 1575¹⁴⁸. Răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesorală

(1) Cumpărătorul răspunde, din momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare, față de creditorii masei succesorală, fapt ce nu stinge răspunderea vânzătorului. Această regulă se aplică, de asemenea, față de obligațiile pe care cumpărătorul nu este obligat să le execute față de vânzător conform dispozițiilor art.1575¹⁴⁴ și 1575¹⁴⁵.

(2) Este nulă clauza convenită între vânzător și cumpărător prin care se exclude sau se limitează răspunderea cumpărătorului față de creditorii masei succesorală.

Articolul 1575¹⁴⁹. Răspunderea limitată a cumpărătorului

(1) Răspunderii cumpărătorului i se aplică regulile privind limitarea răspunderii moștenitorului. Cumpărătorul răspunde nelimitat dacă vânzătorul la momentul vânzării răspundea nelimitat. Dacă răspunderea cumpărătorului se limitează la masa succesorală, pretențiile sale care rezultă din cumpărare se consideră ca făcând parte din masa succesorală.

(2) Întocmirea inventarului masei succesoriale de către vânzător sau cumpărător profită și celeilalte părți, cu excepția cazului când cealaltă parte răspunde nelimitat.

Articolul 1575¹⁵⁰. Obligația vânzătorului de a comunica informații creditorilor masei succesoriale

(1) Vânzătorul este obligat față de creditorii masei succesoriale să notifice neîntârziat notarul care desfășoară procedura succesorală despre faptul vânzării cotei succesoriale și să indice numele cumpărătorului. Notificarea cumpărătorului înlocuiește notificarea vânzătorului.

(2) Notarul este obligat să permită oricărei persoane care va demonstra că are un interes legitim să ia cunoștință de notificare.

Articolul 1575¹⁵¹. Aplicarea față de contractele similare

(1) Dispozițiile privind vânzarea-cumpărarea cotei succesoriale se aplică în mod corespunzător față de vânzarea ulterioară a cotei succesoriale de către cumpărătorul inițial, precum și față de alte contracte privind înstrăinarea cotei succesoriale care s-a deschis pentru înstrăinător sau a fost dobândită de acesta în alt mod.

(2) În cazul în care cota succesorală face obiectul donației, donatorul nu este obligat să plătească valoarea bunurilor din masa succesorală care au fost consumate sau înstrăinate cu titlu gratuit pînă la momentul donației sau să compenseze donatarului grevările instituite cu titlu gratuit pînă la momentul donării. Donatorului nu-i incumbă obligația prevăzută la art.1575¹⁴² privind înlăturarea posibilelor limitări ale dreptului. Dacă donatorul a ascuns intenționat limitările, el este obligat să repare prejudiciul cauzat donatarului prin aceasta.”

655. Articolele 1576 și 1577 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1576.** Determinarea legii aplicabile raporturilor de drept privat cu element de extraneitate

(1) Legea aplicabilă raporturilor de drept privat cu element de extraneitate se determină în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a prezentei cărți, a legilor Republicii Moldova și a uzanțelor internaționale recunoscute în Republica Moldova.

(2) În cazul imposibilității de a se determina legea aplicabilă conform alin.(1), se aplică legea statului cu care raportul de drept privat cu element de extraneitate are legătura cea mai strînsă.

(3) Legea determinată conform alin.(1) nu se aplică în mod excepțional dacă, potrivit tuturor circumstanțelor, raportul are o legătură îndepărtată cu acea lege și are o legătură mai strînsă cu o altă lege. Această dispoziție nu se aplică atunci cînd părțile au ales legea aplicabilă, precum și în cazul legii care privește starea civilă și capacitatea persoanei.

Articolul 1577. Calificarea noțiunilor juridice la determinarea legii aplicabile

(1) La determinarea legii aplicabile raporturilor de drept privat cu element de extraneitate se ia în considerare calificarea noțiunilor juridice efectuată conform legii Republicii Moldova, dacă legea sau tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel.

(2) În cazul în care noțiunile juridice care necesită calificare juridică nu sînt cunoscute legii Republicii Moldova ori sînt cunoscute sub o altă denumire sau cu un alt conținut și nu pot fi determinate prin interpretare conform legii Republicii Moldova, se poate lua în considerare calificarea juridică făcută conform legii străine dacă astfel nu se limitează drepturile civile ori dacă nu se stabilesc măsuri de răspundere civilă.

(3) Cu toate acestea, cînd părțile au determinat ele însele înțelesul noțiunilor dintr-un act juridic, calificarea acestor noțiuni se face după voința părților.”

656. Codul se completează cu articolul 1577¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1577¹.** Aplicarea dreptului statului cu o pluralitate de sisteme juridice

În cazul în care trimiterea se face la dreptul unui stat în care coexistă o pluralitate de sisteme juridice, fără a indica care dintre ele este aplicabil, se va aplica sistemul juridic determinat în conformitate cu normele de drept ale aceluia stat. În lipsa unor asemenea norme, se va aplica sistemul juridic cu care raportul prezintă legăturile cele mai strânse.”

657. Articolul 1578 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1578.** Stabilirea conținutului legii străine

(1) Stabilirea conținutului legii străine se face în conformitate cu interpretarea ei oficială și cu practica aplicării ei în statul străin respectiv.

(2) În scopul stabilirii conținutului normelor legii străine, instanța de judecată se poate adresa, în ordinea stabilită pentru asistență și clarificări, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, altor organe competente sau organizații din Republica Moldova și din străinătate, poate solicita avizul unui expert sau poate folosi un alt mod adecvat.

(3) Persoanele participante la proces pot să prezinte documente care confirmă conținutul normelor legii străine invocate pentru întemeierea pretențiilor sau apărării sau pot în alt mod să asiste instanța în determinarea conținutului acestor norme.

(4) În cazul raporturilor de drept privat la care participă profesioniștii, obligația de furnizare a informațiilor cu privire la conținutul legii străine poate fi pusă în sarcina profesionistului de către instanța de judecată.

(5) În cazul imposibilității de a stabili, într-un termen rezonabil, conținutul legii străine, cu toate că s-au luat măsurile necesare în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, se aplică legea Republicii Moldova.”

658. Articolul 1579 se abrogă;

659. Articolele 1580–1583 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1580.** Reciprocitatea

(1) Legea străină se aplică în Republica Moldova independent de faptul dacă legea Republicii Moldova se aplică raporturilor de același tip în statul străin respectiv, cu excepția cazurilor în care aplicarea legii străine depinde, conform legii Republicii Moldova, de condiția reciprocității.

(2) În cazul în care aplicarea legii străine este condiționată de reciprocitate, îndeplinirea condiției reciprocității de fapt este prezumată pînă la dovada contrară, care se stabilește de Ministerul Justiției, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Articolul 1581. Ordinea publică a Republicii Moldova

(1) Aplicarea legii străine se înlătură dacă încalcă vădit ordinea publică a Republicii Moldova. În cazul înlăturării aplicării legii străine, se aplică legea Republicii Moldova.

(2) Aplicarea legii străine încalcă vădit ordinea publică a Republicii Moldova în măsura în care ar conduce la un rezultat vădit incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului Republicii Moldova ori cu drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Articolul 1582. Norme de aplicare imediată

(1) Normele de aplicare imediată sînt acele norme a căror respectare este privită de către un anumit stat drept esențială pentru salvagardarea intereselor sale publice, precum organizarea politică, socială sau economică, în asemenea măsură încît aceste norme corespund oricărei situații care intră în domeniul lor de aplicare, indiferent de legea aplicabilă raportului juridic în temeiul prezentei cărți.

(2) Dispozițiile prezentei cărți nu restrîng aplicarea normelor de aplicare imediată din legea Republicii Moldova.

(3) Normele de aplicare imediată cuprinse în legea altui stat pot fi aplicate pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate dacă raportul juridic prezintă legături strînse cu legea aceluia stat, iar interesele legitime ale părților o impun.

(4) La luarea unei decizii privind punerea în aplicare a normelor cu aplicare imediată conform alin.(3) se ține cont de natura și de obiectul acestora, precum și de consecințele aplicării sau neaplicării lor.

Articolul 1583. Trimiterea la legea străină

(1) Când, în conformitate cu dispozițiile prezentei cărți, se face trimitere la legea străină, se aplică normele materiale, nu și normele conflictuale ale acelei legi.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin.(1), legea străină include și normele conflictuale ale acelei legi dacă ea retrimite la legea Republicii Moldova în materie de statut al persoanei fizice. ”

660. Articolul 1584:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1584.** Retorsiuni”;

la alineatul unic, cuvintele „Republica Moldova ” se substituie cu cuvintele „Guvernul Republicii Moldova”, textul „restricții similare (retorsiune)” – cu textul „contrarestricții (retorsiuni) în privința”, iar cuvintele „ale statelor” – cu cuvintele „ale acelor state”.

661. Articolul 1585:

în denumire, cuvântul „Recunoașterea” se substituie cu cuvântul „Respectarea”;

la alineatul unic, cuvintele „recunoscute și” se exclud, iar cuvintele „contravin ordinii publice” se substituie cu cuvintele „contravin vădit ordinii publice a Republicii Moldova”.

662. Articolul 1586 se abrogă.

663. Articolele 1587–1591 vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1587.** Legea națională a persoanei fizice

(1) Legea națională a cetățeanului este legea statului a cărui cetățenie o are persoana fizică.

(2) În cazul în care persoana are două sau mai multe cetățenii, legea națională este legea statului cu care persoana are cele mai strânse legături, în special prin reședința sa obișnuită sau prin locul unde își desfășoară activitatea principală.

(3) Legea națională a cetățeanului Republicii Moldova care, potrivit legii străine, este considerat că are o altă cetățenie este legea Republicii Moldova.

(4) Legea națională a apatridului este legea statului în care apatridul are reședința sa obișnuită, iar în lipsa acesteia, reședința sa temporară.

(5) Legea națională a refugiatului se consideră legea statului care îi acordă azil, dacă nu este prevăzut altceva de legea Republicii Moldova sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(6) Determinarea și proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetățenie se invocă.

(7) În sensul prezentei cărți, reședința obișnuită a unei persoane fizice acționând în exercitarea activității sale profesionale este locul unde această persoană a fost înregistrată în calitate de profesionist.

Articolul 1588. Capacitatea de folosință a persoanei fizice

(1) Capacitatea de folosință a persoanei fizice este guvernată de legea sa națională.

(2) Cetățenii străini și apatrizii au capacitatea de folosință în Republica Moldova egală cu cetățenii Republicii Moldova, cu excepția cazurilor prevăzute de Constituție, de alte legi ale Republicii Moldova sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 1589. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice

(1) Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice este guvernată de legea sa națională.

(2) Persoana care nu are capacitate de exercițiu deplină conform legii sale naționale nu este în drept să invoce această circumstanță dacă are capacitate de exercițiu conform legii Republicii Moldova când aceasta este legea locului de încheiere a actului juridic, cu excepția cazurilor în care se va dovedi că cealaltă parte la actul juridic știa sau trebuia să știe despre lipsa capacității de exercițiu pentru actul juridic respectiv.

(3) Capacitatea de exercițiu a cetățenilor străini și a apatrizilor în materie de acte juridice încheiate pe teritoriul Republicii Moldova și în materie de obligații din cauzarea de prejudiciu care au apărut pe

teritoriul Republicii Moldova se stabilește conform legii Republicii Moldova.

(4) Apartenența unei persoane la o nouă lege națională nu aduce atingere majoratului dobândit și recunoscut conform legii aplicabile anterior.

Articolul 1590. Numele

(1) Numele persoanei, folosirea și protecția lui sînt guvernate de legea sa națională dacă nu este prevăzut altceva de prezentul cod sau de alte legi.

(2) Protecția împotriva acțiunilor care atentează la dreptul la nume, săvîrșite pe teritoriul Republicii Moldova, este asigurată potrivit legislației acesteia.

Articolul 1591. Legea aplicabilă ocrotirii persoanei fizice adulte

(1) Măsurile de ocrotire în privința persoanei fizice adulte sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală sînt supuse legii statului unde aceasta își are reședința obișnuită la data instituirii măsurii de ocrotire.

(2) În mod excepțional, în măsura în care este necesar pentru ocrotirea persoanei fizice, autoritatea competentă poate să aplice sau să ia în considerare legea altui stat, cu care situația juridică prezintă cele mai strînse legături.

(3) Existența, întinderea, modificarea și stingerea împuternicirilor de reprezentare încredințate de persoana cu capacitate deplină de exercițiu, fie prin contract, fie prin act unilateral, pentru situația în care nu se va putea îngriji de interesele sale, sînt supuse legii statului unde aceasta își are reședința obișnuită la data încheierii contractului sau a actului unilateral. Aceasta poate însă alege una dintre următoarele legi:

a) legea națională;

b) legea unei reședințe obișnuite anterioare;

c) legea statului unde sînt situate bunurile, în ceea ce privește măsurile de ocrotire cu privire la bunuri.

(4) Măsurile ce se iau cu privire la persoana ocrotită ori la bunurile sale sînt supuse legii statului ale cărui autorități îndrumă și supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept.

(5) Lipsa calității de reprezentant sau de altă persoană căreia i s-a încredințat ocrotirea, calitate stabilită potrivit legii aplicabile ocrotirii persoanei fizice, nu poate fi opusă terțului care cu bună-credință s-a încrezut în această calitate, potrivit legii locului unde actul a fost întocmit, dacă actul a fost încheiat între prezenți și pe teritoriul aceluiași stat.”

664. Articolul 1592 se abrogă.

665. Articolul 1593 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1593.** Declararea dispariției fără veste sau a decesului

Declararea dispariției fără veste, declararea decesului, constatarea morții, precum și prezumțiile de viață sau de moarte a persoanei fizice sînt guvernate de ultima lege națională a acestei persoane. În cazul în care este imposibilă determinarea acestei legi, se aplică legea Republicii Moldova.”

666. Articolul 1595 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1595.** Legea aplicabilă activității de întreprinzător sau profesionale a persoanei fizice

Dreptul persoanei fizice de a desfășura activitate de întreprinzător sau profesională fără a se constitui persoană juridică se determină conform legii statului în care acea persoană fizică a obținut autorizarea de a desfășura activitate de întreprinzător sau profesională. În cazul în care această dispoziție nu se aplică pe motivul lipsei obligației de obținere a autorizației, se aplică legea statului locului principal de desfășurare a activității de întreprinzător sau profesionale.”

667. Articolul 1596 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1596.** Legea națională a persoanei juridice

(1) Legea națională a persoanei juridice este legea statului pe al cărui teritoriu persoana juridică este constituită.

(2) În baza legii naționale a persoanei juridice se determină, în special:

a) statutul organizației în calitate de persoană juridică;

- b) forma juridică de organizare;
- c) exigențele privind denumirea ei;
- d) chestiunile privind constituirea, restructurarea, dizolvarea și lichidarea persoanei juridice, inclusiv chestiunile de succesiune;
- e) conținutul capacității de folosință;
- f) modul de dobândire a drepturilor civile și de asumare a obligațiilor civile;
- g) raporturile din interiorul ei, inclusiv raporturile dintre persoana juridică și membrii organelor sale, precum și raporturile persoanei juridice cu membrii săi;
- i) chestiunile răspunderii fondatorilor (membrilor) persoanei juridice pentru obligațiile acesteia.

(3) Persoana juridică nu poate invoca limitarea împuternicirilor organului sau ale reprezentantului său la încheierea actului juridic necunoscut legii statului în care organul sau reprezentantul persoanei juridice a întocmit actul juridic, cu excepția cazurilor în care se va stabili că cealaltă parte a actului juridic știa sau trebuia să știe despre limitare.

(4) În cazul în care persoana juridică constituită în străinătate își desfășoară activitatea de întreprinzător predominant în Republica Moldova, asupra creanțelor de răspundere pentru obligațiile persoanei juridice a fondatorilor (membrilor) săi sau ale altor persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru persoana juridică ori au posibilitatea de a determina acțiunile acesteia în alt mod se aplică legea Republicii Moldova sau, la solicitarea creditorului, legea națională a acestei persoane juridice.”

668. La articolul 1597, în denumire și la alineatul (1), textul „reprezentanțelor (sucursalelor)” se substituie cu textul „sucursalelor (reprezentanțelor)”.

669. Articolul 1599 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1599.** Legea națională a organizațiilor străine care, potrivit dreptului străin, nu sînt persoane juridice

Legea națională a organizației străine care, potrivit dreptului străin, nu este persoană juridică este legea statului unde este constituită. Asupra activității unor astfel de organizații, în cazul în care este aplicabil dreptul Republicii Moldova, se aplică dispozițiile prezentului cod sau ale altor legi care reglementează activitatea persoanelor juridice, dacă nu este altfel cerut de lege, acte normative sau de esența raportului.”

670. În denumirea și în cuprinsul articolului 1600, după cuvîntul „statului” se introduc cuvintele „sau a altor persoane juridice de drept public”, iar cuvîntul „civil” se substituie cu cuvîntul „privat”.

671. Codul se completează cu articolele 1602¹ și 1602² cu următorul cuprins:

„**Articolul 1602¹.** Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare

(1) Uzucapiunea este guvernată de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie prevăzut în acest scop.

(2) În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlinește durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat dacă sînt reunite, cu începere de la data deplasării bunului în acel stat, toate condițiile cerute de menționata lege.

Articolul 1602². Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile

(1) Revendicarea unui bun furat sau exportat ilegal este supusă, la alegerea proprietarului original, fie legii statului pe teritoriul căruia se afla bunul la momentul furtului sau exportului, fie legii statului pe teritoriul căruia se află bunul la momentul revendicării.

(2) Cu toate acestea, dacă legea statului pe teritoriul căruia bunul se afla la momentul furtului sau exportului nu cuprinde dispoziții privind protecția terțului posesor de bună-credință, acesta poate invoca protecția pe care i-o conferă legea statului pe teritoriul căruia bunul se află la momentul revendicării.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) sînt aplicabile și bunurilor furate sau exportate ilegal din patrimoniul cultural național al unui stat.”

672. Articolul 1603:

la alineatul (1), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) legea pavilionului pe care îl arborează nava sau legea statului de înmatriculare a aeronavei;”

la alineatul (2) litera b), după cuvintele „asistență tehnică” se introduce textul „ , întreținere, reparare sau de renovare”;

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Legea pavilionului navei sau a statului de înmatriculare a aeronavei guvernează îndeosebi:

- a) împuternicirile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei;
- b) contractul de angajare a personalului navigator, dacă părțile nu au ales o altă lege;
- c) răspunderea armatorului navei sau a întreprinderii de transport aerian pentru faptele și acțiunile comandantului și ale echipajului;
- d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau a aeronavei, precum și formalitățile de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.”

673. Codul se completează cu articolul 1604¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1604**¹. Rezerva dreptului de proprietate

Condițiile și efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sînt guvernate, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.”

674. Articolul 1605 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1605.** Drepturile reale asupra bunurilor mobile aflate în curs de transport

Apariția și stingerea dreptului de proprietate și a altor drepturi reale în baza actului juridic cu privire la bunurile mobile aflate în curs de transport se determină conform legii statului de unde aceste bunuri au fost expediate, cu excepția cazurilor în care:

- a) prin acordul părților s-a stabilit altfel;
- b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii ori ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitării sau a sechestrului, legea locului unde a fost reșezat temporar;
- c) bunurile sînt bunuri personale ale pasagerului, în acest caz fiind supuse legii sale naționale.”

675. Articolul 1606 se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Legea care guvernează valorile mobiliare în formă de înscriere în cont determină:

- a) natura juridică a valorii mobiliare;
- b) conținutul, constituirea și încetarea drepturilor reale privitoare la valoarea mobilă;
- c) consecințele pe care le are înstrăinarea valorii mobiliare asupra drepturilor izvorîte din valoarea mobilă;
- d) condițiile exercitării drepturilor izvorîte din valoarea mobilă;
- e) rangul drepturilor care grevează valoarea mobilă;
- g) drepturile și obligațiile custodelui în privința valorii mobiliare deținute de un custode.”

676. Codul se completează cu articolul 1606¹ cu următorul cuprins:

Articolul 1606¹. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii

(1) Legea menționată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabilește dacă acesta întrunește condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitentă.

(2) Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alin.(1), guvernează drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică.”

677. Articolul 1607:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1607.** Legea aplicabilă obiectului de proprietate intelectuală”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dobîndirea, conținutul și stingerea dreptului de proprietate industrială sînt guvernate de legea statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozitare ori de înregistrare.”

678. La articolul 1608:

denumirea și alineatul (1) vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 1608.** Formalitățile de publicitate

(1) Orice formalitate de publicitate referitoare la bunuri este guvernată de legea aplicabilă la data și

în locul unde se îndeplinesc.”

la alineatul (2), cuvîntul „Formele” se substituie cu cuvîntul „Formalitățile”.

679. Capitolul III din titlul II se completează cu articolele 1608¹–1608³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1608¹.** Aplicarea legii în cazul gajului asupra bunurilor mobile

(1) Condițiile de validitate, publicitatea și efectele gajului asupra bunurilor mobile, cu excepția amanetului, sînt supuse legii locului unde se află bunul la data îndeplinirii formalităților de publicitate a gajului.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), se aplică legea locului unde se află debitorul gajist în cazul:

a) unui bun mobil corporal care, potrivit destinației sale, este utilizat în mai multe state, dacă prin dispoziții speciale nu se prevede altfel;

b) unui bun mobil incorporeal. Cu toate acestea, în cazul dreptului privind mijloacele bănești aflate în cont bancar sau de alt tip se aplică legea statului în care își are sediul banca sau alt prestator de servicii de plată care menține contul respectiv;

c) unui titlu de valoare negociabil care nu este în posesia creditorului gajist. Cu toate acestea, în cazul acțiunilor, părților sociale și obligațiunilor se aplică legea națională a emitentului, cu excepția cazului în care aceste titluri de valoare sînt tranzacționate pe o piață organizată, caz în care se aplică legea statului în care funcționează piața respectivă.

(3) Se consideră că debitorul gajist se află în statul în care acesta își are reședința obișnuită sau, după caz, sediul la data îndeplinirii formalităților de publicitate a gajului asupra bunului mobil.

Articolul 1608². Situațiile speciale privind determinarea legii aplicabile publicității gajului asupra bunului mobil

(1) Gajul asupra bunului mobil înregistrat potrivit legii locului unde se află bunul își conservă rangul de prioritate în alt stat dacă și formalitățile de publicitate prevăzute de legea acestui stat au fost îndeplinite:

a) înainte să înceteze rangul de prioritate dobîndit potrivit legii aplicabile la data constituirii gajului;

b) în termen de cel mult 60 de zile de la data la care bunul a intrat în statul respectiv sau în termen de cel mult 15 zile de la data la care creditorul gajist a cunoscut acest fapt.

(2) Dispozițiile alin.(1) sînt aplicabile în mod corespunzător și în cazul în care gajul a fost înregistrat potrivit legii locului unde se află debitorul gajist. Termenele prevăzute la alin.(1) lit.b) se calculează, după caz, de la data la care debitorul gajist își stabilește reședința obișnuită ori, după caz, sediul în statul respectiv sau de la data la care creditorul gajist a cunoscut acest fapt.

(3) Cu toate acestea, gajul asupra bunului mobil nu va fi opozabil terțului care a dobîndit cu titlu oneros un drept asupra bunului fără să fi cunoscut existența gajului asupra bunului mobil și mai înainte ca acesta să fi devenit opozabil potrivit dispozițiilor alin.(1) și (2).

Articolul 1608³. Lipsa publicității în străinătate

(1) Dacă legea străină care reglementează rangul gajului asupra bunului mobil nu prevede formalități de publicitate și bunul nu este în posesia creditorului gajist, gajul asupra bunului mobil are rang inferior:

a) gajului asupra unei creanțe constînd într-o sumă de bani plătită în Republica Moldova;

b) gajului asupra unui bun mobil corporal care a fost constituit atunci cînd bunul se afla în Republica Moldova sau asupra unui titlu negociabil.

(2) Cu toate acestea, gajul asupra bunului mobil își conservă rangul de prioritate dacă este înregistrat, potrivit legii Republicii Moldova, înaintea constituirii gajului menționat la alin.(1) lit.a) sau b).”

680. Capitolul IV din titlul II va avea următorul cuprins:

„Capitolul IV ACTUL JURIDIC

Articolul 1609. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale actului juridic

(1) Condițiile de formă ale actului juridic sînt stabilite de legea statului care guvernează fondul

actului juridic. Actul juridic se consideră totuși valabil din punctul de vedere al formei dacă îndeplinește una dintre următoarele condiții:

- a) este respectată legea locului unde a fost întocmit;
- b) este respectată legea națională sau legea reședinței obișnuite a persoanei care l-a întocmit;
- c) este valabil conform legii aplicabile potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

Articolul 1609¹. Legea aplicabilă condițiilor de fond

(1) Condițiile de fond ale actului juridic sînt stabilite de legea aleasă de părți sau, după caz, de autorul său.

(2) Alegerea legii aplicabile actului juridic trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoiește din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

(3) Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic.

(4) Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului juridic. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuși:

- a) să infirme validitatea formei acestuia; sau
- b) să aducă atingere drepturilor dobîndite între timp de terți.

Articolul 1609². Legea aplicabilă în lipsa alegerii

(1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strînse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.

(2) Se consideră că există atare legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului juridic, reședința obișnuită sau, după caz, sediul.

(3) Actul juridic accesoriu este guvernat de legea statului care guvernează fondul actului juridic principal, dacă acordul părților nu prevede altfel. ”

681. În denumirea capitolului V din titlul II, cuvintele „și extracontractuale” se exclud.

682. Articolul 1610:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1610.** Libertatea de alegere”;

la alineatul (3), după cuvintele „să rezulte” se introduc cuvintele „ , cu un grad rezonabil de certitudine,”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Determinarea, după încheierea contractului, a legii aplicabile nu aduce atingere validității formei contractului sau drepturilor dobîndite de către terți.”

articolul se completează cu alineatele (7)–(9) cu următorul cuprins:

„(7) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul în care are loc alegerea, se află în alt stat decît cel a cărui lege a fost aleasă, alegerea făcută de părți nu aduce atingere aplicării dispozițiilor legii aceluși alt stat de la care nu se poate deroga prin acord.

(8) Existența și valabilitatea consimțămîntului părților cu privire la alegerea legii aplicabile se determină în conformitate cu dispozițiile art.1611⁶, 1611⁷ și 1611⁹.

(9) Poate fi aleasă ca lege care guvernează contractul și legea unui stat, altul decît statul a cărui lege, conform dispozițiilor capitolului III din prezentul titlu, este aplicabilă drepturilor reale asupra obiectului contractului.”

683. Articolul 1611 se abrogă.

684. Codul se completează cu articolele 1611¹–1611¹⁵ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1611¹.** Legea aplicabilă în absența alegerii

(1) În măsura în care legea aplicabilă contractului nu a fost aleasă în conformitate cu art.1610, fără a aduce atingere art.1611²–1611⁵, legea aplicabilă contractului se determină după cum urmează:

- a) contractul de vînzare-cumpărare de bunuri este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită vînzătorul;

b) contractul de prestări servicii este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită prestatorul de servicii;

c) contractul privind un drept real imobiliar sau privind dreptul de locațiune asupra unui imobil este reglementat de legea statului în care este situat imobilul;

d) fără a aduce atingere dispozițiilor lit.c), contractul de locațiune avînd drept obiect folosința privată și temporară a unui imobil pe o perioadă de maximum 6 luni consecutive este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită proprietarul, cu condiția ca locatarul să fie o persoană fizică și să își aibă reședința obișnuită în același stat;

e) contractul de franciză este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită beneficiarul francizei;

f) contractul de distribuție este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită distribuitorul;

g) contractul de vânzare-cumpărare de bunuri la licitație este reglementat de legea statului în care are loc licitația dacă se poate stabili care este acest loc;

h) orice contract încheiat în cadrul unui sistem multilateral, care reunește sau facilitează reunirea de interese multiple de vânzare-cumpărare de instrumente financiare ale terților, astfel cum sînt definite de [Legea nr.171/2012](#) privind piața de capital, în conformitate cu normele nediscreționare, și care este reglementat de o lege unică, este reglementat de legea respectivă.

(2) În cazul în care contractului nu i se aplică prevederile alin.(1) sau în care elementelor contractului li s-ar aplica mai multe dintre lit.a)–h) de la alin.(1), contractul este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită partea contractantă care efectuează prestația caracteristică.

(3) În cazul în care din ansamblul circumstanțelor cauzei rezultă fără echivoc că respectivul contract are în mod vădit o legătură mai strînsă cu un alt stat decît cel menționat la alin.(1) sau (2), se aplică legea din acel alt stat.

(4) În cazul în care legea aplicabilă nu poate fi determinată în temeiul alin.(1) sau (2), contractul este reglementat de legea statului cu care are cele mai strînse legături.

Articolul 1611². Contractele de transport

(1) În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri nu a fost aleasă de părți în conformitate cu art.1610, legea aplicabilă este legea statului în care își are reședința obișnuită transportatorul, cu condiția ca locul de încărcare sau cel de livrare sau reședința obișnuită a expeditorului să fie, de asemenea, situate în statul respectiv. În cazul în care aceste cerințe nu sînt întrunite, se aplică legea statului în care este situat locul de livrare convenit de către părți.

(2) În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de pasageri nu a fost aleasă de părți în conformitate cu alin.(1), legea aplicabilă este legea statului în care își are reședința obișnuită pasagerul, cu condiția ca locul de plecare sau cel de sosire să fie, de asemenea, situate în statul respectiv. Dacă nu sînt întrunite aceste cerințe, se aplică legea statului în care își are reședința obișnuită transportatorul.

(3) Părțile pot alege ca lege aplicabilă contractului de transport de pasageri în conformitate cu art.1610 numai legea statului în care:

- a) se află reședința obișnuită a pasagerului;
- b) se află reședința obișnuită a transportatorului;
- c) se află sediul administrației centrale a transportatorului;
- d) este situat locul de plecare; sau
- e) este situat locul de sosire.

(4) În cazul în care, în lipsa unei alegeri a legii aplicabile, rezultă fără echivoc din ansamblul circumstanțelor cauzei că respectivul contract are în mod vădit o legătură mai strînsă cu un alt stat decît cel menționat la alin.(1) sau (2), se aplică legea din acel alt stat.

Articolul 1611³. Contractele încheiate cu consumatorii

(1) Fără a aduce atingere art.1611² și 1611⁴, contractul încheiat de un consumator cu un

profesionist este reglementat de legea statului în care își are reședința obișnuită consumatorul, cu condiția ca profesionistul:

a) să-și desfășoare activitatea comercială sau profesională în statul în care își are reședința obișnuită consumatorul; sau

b) prin orice mijloace, să-și direcționeze activitățile către statul în cauză sau către mai multe state, printre care și statul în cauză, iar respectivul contract să se înscrie în sfera activităților respective.

(2) Fără a aduce atingere alin.(1), părțile pot alege legea aplicabilă unui contract care îndeplinește cerințele prevăzute la alin.(1) în conformitate cu art.1610. Cu toate acestea, o astfel de alegere nu poate priva consumatorul de protecția acordată acestuia prin dispoziții de la care nu se poate deroga prin convenție, în temeiul legii care, în lipsa unei alegeri, ar fi fost aplicabilă în conformitate cu alin.(1).

(3) În cazul în care condițiile prevăzute la alin.(1) lit.a) sau b) nu sînt îndeplinite, legea aplicabilă unui contract încheiat între un consumator și un profesionist se stabilește conform art.1610 și 1611¹.

(4) Dispozițiile alin.(1) și (2) nu se aplică:

a) contractelor de prestări servicii în temeiul cărora serviciile sînt prestate consumatorului exclusiv într-un alt stat decît cel în care acesta își are reședința obișnuită;

b) contractelor de transport, altele decît contractele privind pachetele de servicii de călătorie în înțelesul art.1131;

c) contractelor privind un drept real imobiliar sau privind dreptul de locațiune asupra unui bun imobil, altele decît contractele referitoare la unele produse de vacanță în înțelesul art.1145¹ și 1145²;

d) drepturilor și obligațiilor care constituie un instrument financiar și drepturilor și obligațiilor care constituie clauzele și condițiile care reglementează emisiunea sau oferta publică și ofertele de preluare de valori mobiliare, precum și cele care reglementează subscrierea și răscumpărarea de unități ale organismelor de plasament colectiv, cu condiția ca aceste activități să nu constituie prestări de servicii financiare;

e) contractelor încheiate în cadrul unui sistem care intră în domeniul de aplicare al art.1611¹ alin.(1) lit.h).

Articolul 1611⁴. Contractele de asigurare

(1) Prezentul articol se aplică contractelor menționate la alin.(2), indiferent dacă riscul asigurat este situat sau nu într-un stat, precum și tuturor celorlalte contracte de asigurare care acoperă riscuri situate pe teritoriul altor state. Prezentul articol nu se aplică contractelor de reasigurare.

(2) Contractele de asigurare care acoperă riscuri majore în sensul legislației cu privire la asigurări sînt reglementate de legea aleasă de părți în conformitate cu art.1610.

(3) În măsura în care legea aplicabilă nu a fost aleasă de părți, contractele de asigurare sînt reglementate de legea statului în care își are reședința obișnuită asigurătorul. Atunci cînd din ansamblul circumstanțelor cauzei rezultă fără echivoc faptul că respectivul contract are în mod vădit legături mai strînse cu un alt stat, se aplică legea aceluia alt stat.

(4) În cazul unui contract de asigurare, altul decît cele cărora li se aplică alin.(2) sau (3), părțile pot alege, în conformitate cu art.1610, numai una dintre următoarele legi:

a) legea oricărui stat în care este situat riscul în momentul încheierii contractului;

b) legea statului în care își are reședința obișnuită titularul poliței de asigurare;

c) în cazul asigurărilor de viață, legea statului al cărui cetățean este titularul poliței de asigurare;

d) în cazul contractelor de asigurare care acoperă riscuri limitate la evenimente care survin într-un alt stat decît cel în care este situat riscul, legea respectivului alt stat;

e) în cazul în care titularul poliței dintr-un contract căruia i se aplică prezentul alineat exercită o activitate comercială sau industrială ori o profesie liberală, iar contractul de asigurare acoperă două sau mai multe riscuri legate de respectivele activități și sînt situate în state diferite, legea oricărui dintre statele în cauză sau legea statului în care își are reședința obișnuită titularul poliței.

(5) Atunci cînd, în cazurile vizate la alin.(4) lit.a), b) sau e), statul menționat acordă o mai mare libertate în ceea ce privește alegerea legii aplicabile contractelor de asigurare, părțile se pot prevala de această libertate.

(6) În măsura în care legea aplicabilă nu a fost aleasă de părți în conformitate cu alin.(4) sau (5), acestor contracte li se aplică legea statului în care este situat riscul în momentul încheierii contractului.

(7) Contractelor de asigurare care acoperă riscuri pentru care un stat impune obligativitatea asigurării li se aplică următoarele norme suplimentare:

a) contractul de asigurare nu îndeplinește obligația de asigurare decât în cazul în care respectă dispozițiile specifice stabilite în legătură cu asigurarea respectivă de statul care impune obligația. În cazul în care legea statului în care este situat riscul conține dispoziții contrare celor ale legii statului care impune obligația de a încheia o asigurare, prevalează cea din urmă;

b) un stat poate stabili ca, prin derogare de la alin.(2)–(6), contractul de asigurare să fie reglementat de legea statului care impune obligația de asigurare.

(8) În sensul alin.(6) și (7), contractul de asigurare care acoperă riscuri situate în mai multe state se consideră a constitui mai multe contracte, fiecare având legătură cu un singur stat.

(9) În sensul prezentului articol, statul în care este situat riscul se determină conform legislației privind asigurările. În cazul asigurărilor de viață, statul în care este situat riscul este statul angajamentului privind asigurările.

Articolul 1611⁵. Contractele individuale de muncă

(1) Contractul individual de muncă este reglementat de legea aleasă de părți în conformitate cu art.1610. Cu toate acestea, o astfel de alegere nu poate priva angajatul de protecția acordată acestuia în temeiul dispozițiilor de la care nu se poate deroga prin convenție în virtutea legii care, în absența unei alegeri, ar fi fost aplicabilă în temeiul alin.(2)–(4) din prezentul articol.

(2) În măsura în care legea aplicabilă contractului individual de muncă nu a fost aleasă de părți, contractul este reglementat de legea statului în care sau, în lipsă, din care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea în executarea contractului. În cazul în care angajatul este angajat temporar într-un alt stat, nu se consideră că și-a schimbat locul de desfășurare a muncii în mod obișnuit.

(3) În cazul în care legea aplicabilă nu poate fi determinată în temeiul alin.(2), contractul este reglementat de legea statului în care este situată unitatea angajatoare.

(4) În cazul în care din circumstanțele de ansamblu ale cazului reiese că respectivul contract are o legătură mai strânsă cu un alt stat decât cel menționat la alin.(2) sau (3), se aplică legea aceluia alt stat.

Articolul 1611⁶. Consimțământul și validitatea de fond

(1) Existența și validitatea contractului sau ale oricărei clauze contractuale sînt determinate de legea care l-ar reglementa în temeiul prezentului capitol dacă contractul sau clauza respectivă ar fi valabile.

(2) Cu toate acestea, pentru a stabili faptul că nu și-a dat consimțământul, o parte poate să invoce legea statului în care își are reședința obișnuită dacă din circumstanțele respective reiese faptul că nu ar fi rezonabil să se stabilească efectul comportamentului său în conformitate cu legea menționată la alin.(1).

Articolul 1611⁷. Condițiile de validitate de formă

(1) Contractul încheiat între persoanele sau reprezentanții acestora care se află în același stat în momentul încheierii contractului este considerat valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește condițiile de formă prevăzute de legea care îl reglementează pe fond în sensul prezentului capitol sau de legea statului în care se încheie contractul.

(2) Contractul încheiat între persoanele sau reprezentanții acestora care se află în state diferite în momentul încheierii contractului este considerat valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește condițiile de formă prevăzute de legea care îl reglementează pe fond în sensul prezentului capitol sau de legea oricărui stat în care se află oricare dintre părți sau reprezentanții acestora la momentul încheierii contractului, sau de legea statului în care, la data respectivă, își avea reședința obișnuită oricare dintre părțile contractante.

(3) Actul juridic unilateral menit să producă efecte juridice, aflat în legătură cu un contract încheiat

sau care urmează să fie încheiat, este considerat a fi valabil din punct de vedere al formei dacă îndeplinește cerințele de formă prevăzute de legea care reglementează sau ar reglementa contractul pe fond în conformitate cu prezentul capitol ori de legea statului în care a fost încheiat actul, ori de legea statului în care autorul actului își avea reședința obișnuită la acea dată.

(4) Dispozițiile alin.(1)–(3) din prezentul articol nu se aplică contractelor care intră în sfera de aplicare a art.1611³. Forma unor astfel de contracte este reglementată de legea statului în care își are reședința obișnuită consumatorul.

(5) Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alin.(1)–(4), contractul care are ca obiect un drept real imobiliar sau un drept de locațiune asupra unui imobil este supus condițiilor de formă prevăzute de legea statului în care este situat bunul imobil în măsura în care, conform legii respective:

- a) condițiile în cauză sînt aplicate indiferent de statul în care este încheiat contractul și indiferent de legea care îl reglementează; și
- b) de la respectivele dispoziții nu se poate deroga prin convenție.

Articolul 1611⁸. Domeniul legii aplicabile

(1) Legea aplicabilă contractului în temeiul prezentului capitol reglementează, în special:

- a) interpretarea contractului;
- b) executarea obligațiilor născute din contract;
- c) în limitele competenței conferite instanței sesizate de legea sa procedurală, consecințele neexecutării totale sau parțiale a obligațiilor, inclusiv evaluarea prejudiciului în măsura în care aceasta este reglementată de norme de drept;
- d) diferitele moduri de stingere a obligațiilor, precum și prescripția și decăderea din drepturi;
- e) efectele nulității contractului.

(2) În ceea ce privește modalitatea de executare și măsurile care pot fi luate în cazul unei executări defectuoase, se va avea în vedere legea statului în care are loc executarea.

Articolul 1611⁹. Incapacitatea

În cazul unui contract încheiat între persoane aflate în același stat, persoana fizică care ar avea capacitate juridică conform legii aceluși stat poate invoca incapacitatea sa rezultînd din legea altui stat numai în cazul în care, la data încheierii contractului, cealaltă parte contractantă avea cunoștința de respectiva incapacitate sau nu o cunoștea ca urmare a neglijenței sale.

Articolul 1611¹⁰. Cesiunea de creanță și subrogația convențională

(1) Raporturile dintre cedent și cesionar sau dintre creditor și subrogat cu privire la o creanță față de un debitor în cadrul unei cesiuni de creanță sau al unei subrogații convenționale sînt reglementate de legea care se aplică, în temeiul prezentului capitol, contractului dintre cedent și cesionar, respectiv dintre creditor și subrogat.

(2) Legea care reglementează creanța cedată sau creanța cu privire la care a avut loc subrogația determină caracterul cesionabil al acesteia, raporturile dintre cesionar și debitor, condițiile în care cesiunea sau subrogația îi este opozabilă debitorului, precum și caracterul liberator al prestației executate de către debitor.

Articolul 1611¹¹. Subrogația legală

Dacă, în temeiul unei obligații contractuale, creditorul are o creanță față de debitor și dacă un terț are obligația de a-l satisface pe creditor sau l-a satisfăcut pe creditor în executarea obligației respective, legea care reglementează obligația terțului de a-l satisface pe creditor determină dacă terțul este îndreptățit să exercite, în tot sau în parte, împotriva debitorului, drepturile pe care creditorul le avea în temeiul legii aplicabile raporturilor dintre aceștia.

Articolul 1611¹². Obligațiile cu pluralitate de debitori

În cazul în care un creditor are o creanță față de mai mulți debitori pentru care aceștia răspund

solidar, iar unul dintre debitori l-a satisfăcut pe creditor, în tot sau în parte, legea care reglementează obligația debitorului față de creditor determină și dreptul debitorului de a se îndrepta împotriva celorlalți debitori. Ceilalți debitori se pot prevala de drepturile de care dispuneau în raport cu creditorul în măsura permisă de legea care reglementează obligațiile acestora față de creditor.

Articolul 1611¹³. Compensarea

În lipsa unui acord între părți cu privire la compensare, aceasta este reglementată de legea aplicabilă obligației căreia i se opune compensarea.

Articolul 1611¹⁴. Sarcina probei

(1) Legea care reglementează o obligație contractuală în temeiul prezentului capitol se aplică în măsura în care cuprinde, în materia obligațiilor contractuale, norme care instituie prezumții legale sau repartizează sarcina probei.

(2) Contractul sau actul juridic menit să producă efecte juridice poate fi probat cu orice mijloace de probă admise fie de legea forului, fie de oricare dintre legile menționate la art.1611⁷ în temeiul cărora contractul sau actul respectiv este valabil din punct de vedere al formei, cu condiția ca mijloacele de probă respective să poată fi administrate în fața instanței sesizate.

Articolul 1611¹⁵. Domeniul de aplicare

(1) Sînt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

- a) aspectele privind statutul sau capacitatea persoanelor fizice, fără a aduce atingere art.1611⁹;
- b) obligațiile rezultate din relații de familie și din relațiile care, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, sînt considerate ca avînd efecte comparabile, inclusiv obligațiile de întreținere;
- c) obligațiile rezultate din aspectele patrimoniale ale regimurilor matrimoniale, din aspectele patrimoniale ale relațiilor care sînt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca avînd efecte comparabile cu cele ale căsătoriei, precum și obligațiile care decurg din testamente și succesiuni;
- d) obligațiile rezultate din cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile, în măsura în care obligațiile care decurg din astfel de instrumente negociabile derivă din caracterul lor negociabil;
- e) convențiile de arbitraj și convențiile privind alegerea instanței competente;
- f) aspectele reglementate de dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, capacitatea juridică, organizarea internă sau dizolvarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, și răspunderea personală a asociaților și a membrilor acestora pentru obligațiile societății sau ale organismului;
- g) chestiunea de a ști dacă un reprezentant poate angaja față de terți răspunderea persoanei pe seama căreia pretinde că acționează sau dacă un organ al unei societăți comerciale sau al altui organism, constituit sau nu ca persoană juridică, poate angaja față de terți răspunderea respectivei societăți sau a respectivului organism;
- h) constituirea de fiducii și raporturile dintre constitutorii, fiduciarii și beneficiarii acestora;
- i) obligațiile care decurg din înțelegeri care au avut loc înainte de semnarea unui contract;
- j) contractele de asigurare ce decurg din activități desfășurate de organizații, altele decît întreprinderile al căror obiect este de a plăti indemnizații persoanelor angajate sau liber-profesioniste care aparțin unei întreprinderi sau grup de întreprinderi ori unui sector profesional sau interprofesional în caz de deces, supraviețuire, întrerupere sau reducere a activității ori în caz de boală profesională sau provocată de accidente de muncă.

(2) Prezentul capitol nu se aplică în ceea ce privește probele și aspectele de procedură, fără a aduce atingere art.1611¹⁴.”

685. Articolele 1612 și 1613 se abrogă.

686. Titlul II din cartea a cincea se completează cu capitolul V¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul V¹

OBLIGAȚIILE NECONTRACTUALE

Secțiunea 1 Faptele ilicite

Articolul 1613¹. Norma generală

(1) Cu excepția dispozițiilor contrare din cadrul prezentului capitol, legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg dintr-o faptă ilicită este legea statului în care s-a produs prejudiciul, indiferent în ce stat are loc faptul cauzator de prejudicii și indiferent de statul sau statele în care se manifestă efectele indirecte ale respectivului fapt.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care persoana a cărei răspundere este invocată și persoana care a suferit prejudiciul își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii prejudiciului, se aplică legea respectivului stat.

(3) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat la alin.(1) sau (2), se aplică legea acelui alt stat. O legătură vădit mai strânsă cu un alt stat se poate întemeia, în special, pe o relație preexistentă între părți, ca de exemplu un contract, care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită.

Articolul 1613². Răspunderea pentru produse defectuoase

(1) Fără a aduce atingere art.1613¹ alin.(2), legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii cauzate de un produs este:

a) legea statului în care persoana care a suferit prejudiciul și-a avut reședința obișnuită în momentul producerii prejudiciului, în condițiile în care produsul a fost comercializat în statul respectiv; sau, dacă nu este cazul,

b) legea statului în care s-a achiziționat produsul, dacă produsul a fost comercializat în statul respectiv; sau, dacă nu este cazul,

c) legea statului în care a fost cauzat prejudiciul, dacă produsul a fost comercializat în statul respectiv.

(2) Cu toate acestea, legea aplicabilă este legea statului în care își are reședința obișnuită persoana a cărei răspundere este invocată dacă această persoană nu putea să prevadă, în mod rezonabil, comercializarea produsului respectiv sau a unui produs de același tip în statul a cărui legislație este aplicabilă în temeiul alin.(1) lit.a), b) sau c).

(3) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat la alin.(1) și (2), se aplică legea acelui alt stat. O legătură vădit mai strânsă cu un alt stat se poate baza, în special, pe o relație preexistentă între părți, ca de exemplu un contract care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită.

Articolul 1613³. Concurența neloială și practicile anticoncurențiale

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg dintr-un act de concurență neloială este legea statului în care sînt sau pot fi afectate relațiile concurențiale sau interesele colective ale consumatorilor.

(2) Dacă un act de concurență neloială afectează exclusiv interesele unui anumit concurent, se aplică dispozițiile art.1613¹.

(3) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din restrîngerea concurenței este legea statului în care piața este sau poate fi afectată.

(4) În cazul în care piața este sau poate fi afectată în mai multe state, reclamantul care solicită despăgubiri în fața instanței de la domiciliul pîrîtului poate alege, de asemenea, să își întemeieze cererea pe legea instanței sesizate, cu condiția ca piața din respectivul stat să fie printre cele afectate direct și substanțial de restrîngerea concurenței din care decurge obligația necontractuală pe care se întemeiază cererea; în cazul în care reclamantul cheamă în justiție în fața acelei instanțe mai mulți pîrîți, în conformitate cu normele aplicabile privind competența, reclamantul își poate întemeia cererea numai pe legea respectivei instanțe dacă restrîngerea concurenței pe care se întemeiază acțiunea împotriva

fiecăruia dintre pârți afectează, de asemenea, în mod direct și substanțial, piața statului al instanței respective.

(5) Nu se poate deroga de la legea aplicabilă în conformitate cu prezentul articol printr-un acord încheiat în temeiul art.1613¹¹.

Articolul 1613⁴. Daune aduse mediului

Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii aduse mediului sau din prejudicii suferite de persoane ori bunuri ca urmare a unor prejudicii aduse mediului este legea stabilită în conformitate cu art.1613¹ alin.(1), cu excepția cazurilor în care persoana care pretinde despăgubiri pentru aceste prejudicii dorește să-și întemeieze acțiunea pe legea statului în care a avut loc faptul cauzator de prejudicii.

Articolul 1613⁵. Încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept asupra obiectului de proprietate intelectuală este legea statului pentru care se solicită protecție.

(2) În cazul obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept asupra obiectului de proprietate intelectuală unitar la nivel internațional, legea aplicabilă, în orice materie care nu este reglementată de instrumentul internațional relevant, este legea statului în care s-a produs încălcarea.

(3) Nu se poate deroga de la legea aplicabilă în conformitate cu prezentul articol printr-un acord încheiat în temeiul art.1613¹⁰.

Articolul 1613⁶. Acțiunile sindicale

Fără a aduce atingere art.1613¹ alin.(2), legea aplicabilă obligațiilor necontractuale ce decurg din răspunderea unei persoane în calitate sa de lucrător sau angajator ori din răspunderea organizațiilor care reprezintă interesele profesionale ale acestora, pentru prejudicii cauzate printr-o acțiune sindicală în curs de desfășurare sau terminată, este legea statului în care va fi sau a fost întreprinsă acțiunea respectivă.

Secțiunea a 2-a

Îmbogățirea nejustificată, gestiunea de afaceri și răspunderea precontractuală

Articolul 1613⁷. Îmbogățirea nejustificată

(1) Dacă o obligație necontractuală care decurge din îmbogățirea nejustificată, inclusiv plata nedatorată, se referă la un raport existent între părți, precum cel rezultat dintr-un contract sau dintr-o faptă ilicită, raport strâns legat de respectiva îmbogățire nejustificată, aceasta este reglementată de legea care reglementează raportul vizat.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin.(1), iar părțile își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii faptului cauzator de îmbogățire nejustificată, se aplică legea respectivului stat.

(3) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin.(1) sau (2), legea aplicabilă este legea statului în care s-a produs îmbogățirea nejustificată.

(4) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală rezultată din îmbogățirea nejustificată are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat în alin.(1)–(3), se aplică legea aceluia alt stat.

Articolul 1613⁸. Gestiunea de afaceri

(1) Dacă o obligație necontractuală care decurge din gestiunea de afaceri se referă la un raport existent între părți, cum ar fi cel rezultat dintr-un contract sau dintr-o faptă ilicită, raport strâns legat de respectiva obligație necontractuală, obligația necontractuală este reglementată de legea care reglementează raportul în cauză.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin.(1), iar părțile își au reședința obișnuită

în același stat în momentul producerii actului sau faptului cauzator de prejudicii, se aplică legea respectivului stat.

(3) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin.(1) sau (2), legea aplicabilă este legea statului în care are loc gestiunea de afaceri.

(4) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală care decurge din gestiunea de afaceri are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel menționat în alin.(1)–(3), se aplică legea acelui alt stat.

Articolul 1613⁹. Răspunderea precontractuală

(1) Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din înțelegerile la care se ajunge înainte de semnarea unui contract, indiferent dacă respectivul contract a fost efectiv semnat sau nu, este legea aplicabilă contractului în cauză sau legea care ar fi fost aplicabilă contractului dacă acesta ar fi fost încheiat.

(2) Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită în temeiul alin.(1), atunci legea aplicabilă este:

a) legea statului în care s-a produs prejudiciul, indiferent în ce stat are loc faptul cauzator de prejudicii și indiferent de statul sau statele în care se manifestă efectele indirecte ale respectivului fapt; sau

b) în cazul în care părțile își au reședința obișnuită în același stat în momentul producerii faptului cauzator de prejudicii, se aplică legea respectivului stat; sau

c) în cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală rezultată din înțelegerile la care se ajunge înainte de semnarea unui contract are în mod vădit mai multă legătură cu un alt stat decât cel prevăzut la lit.a) și b), se aplică legea acelui alt stat.

Articolul 1613¹⁰. Domeniul de aplicare în cazul încălcării dreptului de proprietate intelectuală

În sensul prezentului capitol, prevederile art.1613⁵ se aplică obligațiilor necontractuale care decurg din încălcarea unui drept de proprietate intelectuală.

Secțiunea a 3-a

Libertatea de alegere

Articolul 1613¹¹. Libertatea de alegere

(1) Părțile au posibilitatea de a alege, de comun acord, legea care să reglementeze obligațiile necontractuale născute între ele:

a) printr-un acord încheiat ulterior producerii faptului cauzator de prejudicii; sau

b) în cazul în care toate părțile implicate desfășoară o activitate comercială, printr-un acord liber negociat anterior producerii faptului cauzator de prejudicii.

(2) Alegerea făcută trebuie să fie explicită sau să reiasă cu un grad rezonabil de certitudine din circumstanțele referitoare la caz și nu poate aduce atingere drepturilor terților.

(3) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul când are loc faptul cauzator de prejudicii, se află în alt stat decât cel al cărui lege a fost aleasă, alegerea făcută de părți nu poate aduce atingere aplicării în mod corespunzător a dispozițiilor imperative ale legii acelui alt stat, de la care nu se poate deroga prin acord.

(4) În cazul în care toate elementele relevante pentru situația respectivă, în momentul când are loc faptul cauzator de prejudicii, se află în unul sau mai multe state, alegerea de către părți a unei legi aplicabile, alta decât cea a statului instanței competente, nu poate aduce atingere aplicării în mod corespunzător a dispozițiilor imperative ale dreptului internațional de la care nu se poate deroga prin acord, astfel cum au fost puse în aplicare în statul instanței competente.

Secțiunea a 4-a

Dispoziții comune

Articolul 1613¹². Domeniul legii aplicabile

Legea aplicabilă obligațiilor necontractuale în temeiul prezentului capitol reglementează în special:

a) temeiul și întinderea răspunderii, inclusiv identificarea persoanelor care pot răspunde delictual pentru faptele lor;

b) motivele de exonerare de răspundere, de limitare și de partajare a răspunderii;

c) existența, natura și evaluarea prejudiciului invocat sau a despăgubirilor solicitate;

d) în limitele competenței conferite instanței prin codul său de procedură, măsurile asigurătorii pe care le poate adopta o instanță pentru a preveni sau a înceta vătămarea ori prejudiciul sau pentru a asigura acordarea de despăgubiri;

e) posibilitatea sau imposibilitatea transmiterii dreptului de a invoca prejudiciul sau a pretinde despăgubiri, inclusiv prin succesiune;

f) persoanele care au dreptul la despăgubiri pentru prejudicii personale;

g) răspunderea pentru fapta altuia;

h) modalități de stingere a obligațiilor și normele care reglementează prescripția și decăderea, inclusiv regulile cu privire la începerea, întreruperea și suspendarea termenelor de prescripție și decădere.

Articolul 1613¹³. Normele de siguranță și comportament

În evaluarea comportamentului unei persoane a cărei răspundere este invocată se ține cont, în fapt și în mod corespunzător, de normele de siguranță și comportament în vigoare în locul și în momentul producerii faptului care angajează răspunderea persoanei respective.

Articolul 1613¹⁴. Acțiunea directă împotriva asigurătorului persoanei responsabile

Persoana care a suferit un prejudiciu poate introduce o acțiune directă împotriva asigurătorului persoanei răspunzătoare pentru acordarea despăgubirilor dacă această posibilitate este prevăzută în legea aplicabilă obligației necontractuale sau în legea aplicabilă contractului de asigurare.

Articolul 1613¹⁵. Subrogarea

În cazul în care un creditor are o creanță față de un debitor, iar un terț are obligația de a-l despăgubi pe creditor sau l-a despăgubit în fapt pe creditor, ducând la stingerea obligației respective, legea care reglementează obligația terțului de a-l despăgubi pe creditor determină dacă și în ce măsură terțul are dreptul de a exercita față de debitor drepturile pe care creditorul le avea față de debitor, în temeiul legii aplicabile raportului dintre debitor și creditor.

Articolul 1613¹⁶. Răspunderea multiplă

În cazul în care un creditor are creanțe față de mai mulți debitori care răspund în comun pentru aceeași obligație, iar unul dintre debitori l-a despăgubit deja, în tot sau în parte, pe creditorul respectiv, dreptul acelui debitor de a solicita despăgubiri din partea celorlalți debitori este reglementat de legea aplicabilă obligației necontractuale a acelui debitor față de creditor.

Articolul 1613¹⁷. Condițiile de formă

Un act unilateral privind o obligație necontractuală, destinat să producă efecte juridice, este considerat a fi valabil din punct de vedere al formei dacă satisface cerințele de formă impuse de legea care reglementează obligația necontractuală în cauză sau de legea din statul în care este efectuat actul respectiv.

Articolul 1613¹⁸. Sarcina probei

(1) Legea care reglementează o obligație necontractuală în temeiul prezentului capitol se aplică în măsura în care cuprinde, în materie de obligații necontractuale, norme care instituie unele prezumții legale sau care stabilesc sarcina probei.

(2) Actele destinate să producă efecte juridice pot fi dovedite prin orice mijloc de probă recunoscut de legea instanței competente sau de oricare dintre legile menționate la art.1613¹⁷, conform cărora actul respectiv este formal valid, cu condiția ca acest mijloc de probă să poată fi administrat în fața instanței

competente.

Secțiunea a 5-a **Domeniul de aplicare**

Articolul 1613¹⁹. Domeniul de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică obligațiilor necontractuale în materie civilă și comercială, în situații care implică un conflict de legi. Acesta nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă sau în ceea ce privește răspunderea statului privind acțiuni sau inacțiuni efectuate în exercitarea autorității statului (acta iure imperii).

(2) Următoarele aspecte sînt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

a) obligațiile necontractuale rezultate din relațiile de rudenie sau din relații care sînt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca avînd efecte comparabile, inclusiv obligațiile de întreținere;

b) obligațiile necontractuale care decurg din regimurile matrimoniale, din regimurile patrimoniale ale relațiilor care sînt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca avînd efecte comparabile cu căsătoria, precum și obligațiile necontractuale care decurg din testamente și succesiune;

c) obligațiile necontractuale rezultate din cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile, în măsura în care obligațiile care rezultă din astfel de instrumente negociabile decurg din caracterul lor negociabil;

d) obligațiile necontractuale care derivă din dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, cu privire la aspecte precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, personalitatea juridică, organizarea internă sau dizolvarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, răspunderea personală a asociaților și a membrilor acestora pentru obligațiile societății comerciale sau organismului, precum și răspunderea personală a cenzorilor față de o societate comercială sau față de membrii acesteia în efectuarea controalelor legale ale documentelor contabile;

e) obligațiile necontractuale care decurg din relațiile dintre fondatorii, membrii consiliului de administrație și beneficiarii unei fiducii create în mod voluntar;

f) obligațiile necontractuale care decurg din producerea daunelor nucleare;

g) obligațiile necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și drepturilor referitoare la personalitate, inclusiv din defăimare.

(3) Prezentul capitol nu se aplică în materie probatorie și procedurală, fără a aduce atingere art.1613¹⁷ și 1613¹⁸.

Articolul 1613²⁰. Obligațiile necontractuale

(1) În sensul prezentului capitol, „prejudiciu” reprezintă orice consecință a unei fapte ilicite, a îmbogățirii nejustificate, a *negotiorum gestio* (gestiune de afaceri) sau a *culpa in contrahendo* (răspundere precontractuală).

(2) Prezentul capitol se aplică și obligațiilor necontractuale care pot surveni în viitor.

(3) Orice referire în prezentul capitol la:

a) un fapt cauzator de prejudicii – include acele fapte în urma cărora se pot produce prejudicii; și

b) un prejudiciu – include prejudiciul care este probabil să se producă în viitor.”

687. Articolele 1614–1620 se abrogă.

688. Titlul II din cartea a cincea se completează cu capitolul V² cu următorul cuprins:

„Capitolul V²

FIDUCIA

Articolul 1620¹. Alegerea legii aplicabile fiduciei

(1) Fiducia este supusă legii alese de constituitor.

(2) Dispozițiile art.1609¹ rămîn aplicabile.

Articolul 1620². Determinarea obiectivă a legii aplicabile fiduciei

În lipsa alegerii legii aplicabile, precum și în cazul în care legea aleasă nu cunoaște instituția fiduciei, se aplică legea statului cu care fiducia prezintă cele mai strânse legături. În acest scop, se ține seama îndeosebi de:

- a) locul de administrare a masei patrimoniale fiduciare, desemnat de constitutor;
- b) locul situării bunurilor din componența masei patrimoniale fiduciare;
- c) locul unde fiduciarul își are reședința obișnuită sau, după caz, sediul;
- d) scopul fiduciei și locul unde acesta urmează să se realizeze.

Articolul 1620³. Domeniul de aplicare al legii aplicabile fiduciei

Legea determinată potrivit art.1620¹ și 1620² este aplicabilă condițiilor de validitate, interpretării și efectelor fiduciei, precum și administrării ei. Această lege reglementează, în special:

- a) desemnarea, renunțarea și înlocuirea fiduciarului, condițiile speciale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi desemnată fiduciar, precum și transmiterea împuternicirilor fiduciarului;
- b) drepturile și obligațiile dintre fiduciar;
- c) dreptul fiduciarului de a delega în tot sau în parte executarea obligațiilor sale sau exercitarea împuternicirilor care îi revin;
- d) împuternicirile fiduciarului de a administra și de a dispune de bunurile din masa patrimonială fiduciară, de a constitui garanții și de a dobândi alte bunuri;
- e) împuternicirile fiduciarului de a face investiții și plasamente;
- f) restricțiile cu privire la durata fiduciei, precum și cele cu privire la împuternicirile fiduciarului de a constitui rezerve din veniturile rezultate din administrarea bunurilor;
- g) raporturile dintre fiduciar și beneficiar, inclusiv răspunderea personală a fiduciarului față de beneficiar;
- h) modificarea sau stingerea fiduciei;
- i) repartizarea bunurilor din componența masei patrimoniale fiduciare;
- j) obligația fiduciarului de a raporta despre modul de administrare a masei patrimoniale fiduciare.

Articolul 1620⁴. Situațiile speciale

Un element al fiduciei, susceptibil de a fi izolat, și în special administrarea acestuia, poate fi supus unei legi distincte.”

689. Articolele 1621–1623 se abrogă.

690. Codul se completează cu articolele 1623¹–1623¹⁴ cu următorul cuprins:

„**Articolul 1623¹**. Norma generală

(1) Sub rezerva cazului în care prezentul capitol cuprinde dispoziții contrare, legea aplicabilă succesiunii în ansamblul său este cea a statului în care cel care a lăsat moștenirea își avea reședința obișnuită în momentul decesului.

(2) În cazul în care, cu titlu de excepție, toate circumstanțele cazului indică în mod clar că, în momentul decesului, cel care a lăsat moștenirea avea în mod evident o legătură mai strânsă cu un alt stat decât statul a cărui lege ar fi aplicabilă în temeiul alin.(1), legea aplicabilă succesiunii este legea aceluia alt stat.

Articolul 1623². Alegerea legii

(1) O persoană poate să aleagă ca legea care să se aplice succesiunii sale în ansamblul său să fie legea statului a cărui cetățenie o deține în momentul alegerii legii sau la momentul decesului.

(2) O persoană care deține mai multe cetățenii poate să aleagă legea oricăruia dintre statele al căror cetățean este în momentul alegerii legii sau la momentul decesului.

(3) Alegerea legii trebuie exprimată în mod explicit, printr-o declarație sub forma unei dispoziții pentru cauză de moarte, sau trebuie să rezulte din clauzele unei astfel de dispoziții.

(4) Condițiile de fond ale actului prin care s-a făcut alegerea legii sînt reglementate de legea aleasă.

(5) Orice modificare sau revocare a alegerii legii trebuie să îndeplinească condițiile de formă pentru modificarea sau revocarea unei dispoziții pentru cauză de moarte.

Articolul 1623³. Domeniul de aplicare a legii aplicabile

(1) Legea stabilită în temeiul art.1623¹ sau 1623² reglementează succesiunea în ansamblul său.

(2) Această lege reglementează, în special:

- a) temeiul, momentul și locul deschiderii moștenirii;
- b) vocația succesorală a beneficiarilor, stabilirea cotelor-părți ce le revin acestora, a obligațiilor care le pot fi impuse de către cel care a lăsat moștenirea, precum și a altor drepturi privind succesiunea, inclusiv drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor;
- c) capacitatea succesorală;
- d) dezmoștenirea și nedemnitățile;
- e) transferul către moștenitori și, după caz, către legatari al bunurilor, drepturilor și obligațiilor din care se compune masa succesorală, inclusiv condițiile și efectele acceptării succesiunii sau a unui legat sau ale renunțării la acestea;
- f) împuternicirile conferite moștenitorilor, executorilor testamentari și altor administratori ai masei succesoriale, în special cu privire la vânzarea bunurilor și plata creditorilor, fără a aduce atingere împuternicirilor menționate la art.1623⁹ alin.(4)–(8);
- g) răspunderea pentru datoriile masei succesoriale;
- h) partea din masa succesorală de care se poate dispune, rezerva succesorală și alte restricții privind libertatea de a dispune pentru cauză de moarte, precum și pretențiile pe care persoanele apropiate defunctului le-ar putea avea față de masa succesorală sau față de moștenitori;
- i) obligațiile privind raportul sau reducțiunea liberalităților la calcularea cotelor-părți din succesiune ale diverșilor beneficiari; și
- j) partajul succesoral.

Articolul 1623⁴. Dispoziții pentru cauză de moarte, altele decât pactele asupra unei succesiuni viitoare

(1) O dispoziție pentru cauză de moarte, alta decât un pact asupra unei succesiuni viitoare, este reglementată, în privința admisibilității sale și a condițiilor de fond, de legea care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabilă succesiunii persoanei care a întocmit dispoziția în cazul în care aceasta ar fi decedat în ziua întocmirii dispoziției.

(2) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin.(1), o persoană poate alege ca lege care să îi reglementeze dispoziția pentru cauză de moarte, cu privire la admisibilitatea și condițiile de fond ale acesteia, legea pe care acea persoană ar fi putut să o aleagă în conformitate cu art.1623², în condițiile stabilite de respectivul articol.

(3) Dispozițiile alin.(1) se aplică, după caz, modificării sau revocării dispoziției pentru cauză de moarte, alta decât un pact asupra unei succesiuni viitoare. În eventualitatea alegerii legii în conformitate cu alin.(2), modificarea sau revocarea este reglementată de legea aleasă.

Articolul 1623⁵. Pactele asupra unei succesiuni viitoare

(1) Un pact asupra unei succesiuni viitoare referitor la succesiunea unei persoane este reglementat, în privința admisibilității sale, a condițiilor de fond ale acestuia, a caracterului obligatoriu între părți și a condițiilor pentru desfacerea sa, de legea care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabilă succesiunii persoanei respective, în cazul în care aceasta ar fi decedat în ziua încheierii pactului.

(2) Un pact asupra unei succesiuni viitoare referitor la succesiunea mai multor persoane este admisibil numai dacă este admisibil în conformitate cu toate legile care, în temeiul prezentului capitol, ar fi fost aplicabile succesiunii tuturor persoanelor implicate, în cazul în care acestea ar fi decedat în ziua încheierii pactului.

(3) Un pact asupra unei succesiuni viitoare care este admisibil în temeiul alin.(2) este reglementat,

în ceea ce privește condițiile de fond, caracterul obligatoriu între părți și condițiile pentru desfacerea sa, de legea cu care are cea mai strânsă legătură dintre cele prevăzute la alin.(2).

(4) Fără a aduce atingere dispozițiilor alin.(1)–(3), părțile pot alege ca lege care să reglementeze pactul asupra unei succesiuni viitoare, în ceea ce privește admisibilitatea, condițiile de fond, caracterul obligatoriu între părți și condițiile pentru desfacerea sa, legea pe care persoana sau una dintre persoanele al căror patrimoniu este vizat ar fi putut să o aleagă în conformitate cu art.1623², în condițiile stabilite de respectivul articol.

Articolul 1623⁶. Condițiile de fond ale dispozițiilor pentru cauză de moarte

(1) În sensul art.1623⁴ și 1623⁵, se referă la condițiile de fond următoarele elemente:

a) capacitatea persoanei care întocmește dispoziția pentru cauză de moarte de a întocmi o astfel de dispoziție;

b) cauzele speciale care împiedică persoana care întocmește dispoziția să dispună în beneficiul anumitor persoane sau care împiedică o persoană să primească bunuri succesoriale de la persoana care întocmește dispoziția;

c) admisibilitatea reprezentării în vederea întocmirii unei dispoziții pentru cauză de moarte;

d) interpretarea dispoziției;

e) dolul, violența, eroarea și oricare alte aspecte referitoare la consimțământul sau la intenția persoanei care întocmește dispoziția.

(2) În cazul în care o persoană are capacitatea de a întocmi o dispoziție pentru cauză de moarte în temeiul legii aplicabile în conformitate cu art.1623⁴ sau 1623⁵, schimbarea ulterioară a legii aplicabile nu afectează capacitatea sa de a modifica sau de a revoca o astfel de dispoziție.

Articolul 1623⁷. Condițiile de formă ale dispozițiilor pentru cauză de moarte întocmite în formă scrisă

(1) O dispoziție pentru cauză de moarte întocmită în formă scrisă îndeplinește condițiile de formă în cazul în care forma sa respectă legea:

a) statului în care a fost întocmită dispoziția sau în care a fost încheiat pactul asupra unei succesiuni viitoare;

b) statului a cărui cetățenie o posedă testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului;

c) statului în care își are domiciliul testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului;

d) statului în care își are reședința obișnuită testatorul sau cel puțin una dintre persoanele a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare, fie la momentul întocmirii dispoziției sau al încheierii pactului, fie la momentul decesului; sau

e) în ceea ce privește bunurile imobile – a statului în care acestea sînt situate.

(2) Stabilirea faptului dacă testatorul sau persoanele a căror succesiune este vizată de pactul asupra unei succesiuni viitoare au avut domiciliul într-un anumit stat este reglementată de legea statului respectiv.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică, de asemenea, dispozițiilor pentru cauză de moarte care modifică sau revocă o dispoziție anterioară. Modificarea sau revocarea îndeplinește, de asemenea, condițiile de formă dacă respectă oricare dintre legile în conformitate cu care, în temeiul alin.(1), dispoziția pentru cauză de moarte care a fost modificată sau revocată era valabilă.

(4) În sensul prezentului articol, se consideră că orice dispoziție legală care limitează formele permise de dispoziții pentru cauză de moarte prin trimitere la vîrstă, cetățenie sau la alte condiții personale ale testatorului sau ale persoanelor a căror succesiune este vizată de un pact asupra unei succesiuni viitoare aparține chestiunilor de formă. Același lucru este valabil și pentru calificările pe care trebuie să le posede martorii, necesare pentru validitatea unei dispoziții pentru cauză de moarte.

Articolul 1623⁸. Condițiile de formă ale unei declarații privind acceptarea sau renunțarea la moștenire

O declarație privind acceptarea moștenirii, a unui legat sau a unei rezerve succesoriale sau renunțarea la acestea ori o declarație concepută să limiteze răspunderea declarantului este valabilă, în ceea ce privește forma, dacă respectă cerințele impuse de:

- a) legea aplicabilă succesiunii în temeiul art.1623¹ sau 1623²; sau
- b) legea statului în care declarantul își are reședința obișnuită.

Articolul 1623⁹. Norme speciale privind numirea și împuternicirile unui administrator al masei succesoriale în anumite situații

(1) Atunci când numirea unui administrator este obligatorie sau obligatorie la cerere, în temeiul legii statului în care se află instanțele judecătorești competente să se pronunțe asupra succesiunii conform prezentului capitol, iar legea aplicabilă succesiunii este o lege străină, instanțele din acel stat, atunci când sînt sesizate, pot să numească unul sau mai mulți administratori ai masei succesoriale în conformitate cu propria lor lege, cu respectarea condițiilor prevăzute în acest articol.

(2) Administratorul numit (administratorii numiți) în conformitate cu prezentul alineat este îndrituit (sînt îndrituiți) să execute testamentul defunctului și/sau să administreze masa succesorală a acestuia în condițiile legii aplicabile succesiunii. În cazul în care legea respectivă nu prevede administrarea masei succesoriale de către o persoană care nu are calitatea de beneficiar, instanțele judecătorești din statul în care urmează să fie numit administratorul pot desemna un administrator terț în conformitate cu propria lor lege, dacă respectiva lege nu dispune altfel și dacă există un conflict grav de interese între beneficiari sau între beneficiari și creditori sau alte persoane care au garantat datoriile defunctului, un dezacord între beneficiari cu privire la administrarea masei succesoriale sau o masă succesorală dificil de administrat din cauza naturii bunurilor.

(3) Administratorul numit (administratorii numiți) în conformitate cu alin.(1) sau, după caz, alin.(2) este singura persoană (sînt singurele persoane) îndrituită (îndrituite) să exercite împuternicirile menționate la alin.(4)–(8).

(4) Persoana numită ca administrator (persoanele numite ca administratori) în conformitate cu alin.(1)–(3) exercită acele împuterniciri de administrare a masei succesoriale pe care le poate (pot) exercita în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii. Autoritatea care face numirea stabilește, în cuprinsul hotărîrii sale, condițiile de exercitare a acestor împuterniciri în conformitate cu legea aplicabilă succesiunii.

(5) Atunci când legea aplicabilă succesiunii nu conferă competențe suficiente pentru prezervarea bunurilor din masa succesorală sau pentru protejarea drepturilor creditorilor sau ale altor persoane care au garantat datoriile defunctului, autoritatea care face numirea poate hotărî să permită administratorului (administratorilor) să exercite, pe bază reziduală, împuternicirile prevăzute în acest scop în legea proprie și poate stabili, în hotărîrea sa, condiții specifice pentru exercitarea respectivelor împuterniciri în conformitate cu acea lege.

(6) Atunci când exercită astfel de împuterniciri reziduale, administratorul (administratorii) trebuie să respecte legea aplicabilă succesiunii în ceea ce privește transferul de proprietate asupra masei succesoriale, răspunderea pentru datoriile succesiunii, drepturile beneficiarilor, inclusiv, atunci când este cazul, dreptul de a accepta sau de a renunța la succesiune și împuternicirile executorului testamentar al defunctului.

(7) Fără a aduce atingere alin.(4)–(6), autoritatea care numește unul sau mai mulți administratori în conformitate cu alin.(1)–(3) poate hotărî, cu titlu de excepție, atunci când legea aplicabilă succesiunii este legea unui stat terț, să confere respectivilor administratori toate împuternicirile de administrare prevăzute în legea statului în care sînt numiți.

(8) Atunci când exercită astfel de împuterniciri, administratorii trebuie să respecte, în special, vocația succesorală a beneficiarilor și stabilirea drepturilor lor succesoriale, inclusiv drepturile lor la o rezervă succesorală sau la pretenții asupra masei succesoriale ori contra moștenitorilor în conformitate

cu legea aplicabilă succesiunii.

Articolul 1623¹⁰. Norme speciale ce impun restricții cu privire la succesiune sau afectează succesiunea sub anumite aspecte

În cazul în care legea statului în care sînt situate anumite bunuri imobile, anumite întreprinderi sau alte categorii speciale de bunuri conține norme speciale care, din motive economice, familiale sau sociale, stabilesc restricții privind succesiunile sau afectează succesiunile în ceea ce privește acele bunuri, acele norme speciale se aplică succesiunii în măsura în care, în temeiul legii aceluia stat, respectivele norme sînt aplicabile indiferent de legea aplicabilă succesiunii.

Articolul 1623¹¹. Adaptarea drepturilor reale

În situația în care o persoană invocă un drept real la care este îndrituită în temeiul legii aplicabile succesiunii, iar în legislația statului unde este invocat dreptul real nu este prevăzut dreptul real în cauză, respectivul drept se adaptează, dacă este necesar și în măsura în care acest lucru este posibil, la cel mai apropiat drept real echivalent în temeiul legislației statului respectiv, luînd în considerare obiectivele și interesele urmărite de dreptul real specific și efectele acestuia.

Articolul 1623¹². Comorienți

În cazul în care două sau mai multe persoane ale căror succesiuni sînt reglementate de legi diferite decedează în împrejurări în care nu se poate stabili cu precizie ordinea în care au survenit decesele și în cazul în care legile respective soluționează diferit această situație sau nu cuprind dispoziții în acest sens, niciun defunct nu are dreptul la succesiunea celuilalt sau a celorlalți defuncți.

Articolul 1623¹³. Succesiunea vacantă

În măsura în care, conform legii aplicabile succesiunii în temeiul prezentului capitol, nu există niciun moștenitor sau niciun legatar pentru bunurile desemnate printr-o dispoziție pentru cauză de moarte și nicio persoană fizică nu are calitatea de moștenitor în temeiul legii, aplicarea legii astfel determinate nu aduce atingere dreptului unui stat sau al unei entități desemnate în acest scop de respectivul stat să dobîndească, în temeiul legii sale, bunurile din masa succesorală situate pe teritoriul său, cu condiția ca creditorii să aibă dreptul să solicite satisfacerea creanțelor lor din masa succesorală în ansamblul său.

Articolul 1623¹⁴. Domeniul de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică succesiunilor privind masele succesoriale ale persoanelor decedate. Prezentul capitol nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă.

(2) Sînt excluse din domeniul de aplicare al prezentului capitol:

a) statutul persoanelor fizice, precum și relațiile de familie și relațiile care, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, sînt considerate ca avînd efecte comparabile;

b) capacitatea juridică a persoanelor fizice, fără a aduce atingere dispozițiilor art.1623³ alin.(2) lit.c) și art.1623⁶;

c) chestiunile referitoare la dispariția, absența sau moartea prezumată a unei persoane fizice;

d) chestiunile legate de aspectele patrimoniale ale regimurilor matrimoniale și de aspectele patrimoniale ale relațiilor care sînt considerate, în conformitate cu legea care le este aplicabilă, ca avînd efecte comparabile cu cele ale căsătoriei;

e) obligațiile de întreținere, altele decît cele pentru cauză de moarte;

f) condițiile de formă ale dispozițiilor privind aspecte patrimoniale pentru cauză de moarte întocmite în formă verbală;

g) drepturile de proprietate și bunurile constituite sau transferate altfel decît prin succesiune, de exemplu prin liberalități, prin proprietatea comună căreia i se aplică dreptul partenerului supraviețuitor, prin planurile de pensii, prin contractele de asigurare și acordurile similare, fără a aduce atingere dispozițiilor art.1623³ alin.(2) lit.i);

h) chestiunile reglementate de dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu, cum ar fi clauzele incluse în actele constitutive și în statutele societăților comerciale și ale altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu, care stabilesc ce anume se va întâmpla cu acțiunile în cazul decesului membrilor acestora;

i) dizolvarea, expirarea duratei și fuzionarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite ca persoane juridice sau nu;

j) constituirea, administrarea și dizolvarea fiduciilor;

k) natura drepturilor reale;

l) orice înregistrare într-un registru a drepturilor de proprietate asupra unor bunuri imobile sau mobile, inclusiv cerințele legale pentru o astfel de înregistrare, precum și efectele înregistrării sau ale lipsei înregistrării unor astfel de drepturi într-un registru.”

Art.II. – [Legea nr.1125/2002](#) pentru punerea în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.82–86, art.663), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. După clauza de adoptare se introduce textul:

**„Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE”.**

2. Articolul 1¹ va avea următorul cuprins:

„**Art.1¹.** – Se aprobă formularele standard conform anexelor nr.1–9 la prezenta lege.”

3. Legea se completează cu capitolul II cu următorul cuprins:

**„Capitolul II
DISPOZIȚII PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A MODIFICĂRILOR OPERATE
PRIN LEGEA nr.133/2018 PRIVIND MODERNIZAREA CODULUI CIVIL
ȘI MODIFICAREA UNOR ACTE LEGISLATIVE**

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Art.5. – (1) Dispozițiile prezentului capitol reglementează punerea în aplicare a modificărilor la [Codul civil operate prin Legea nr.133/2018](#).

(2) Dispozițiile art.6 din Codul civil, cu modificările operate prin [Legea nr.133/2018](#), și prevederile [Legii nr.100/2017](#) cu privire la actele normative se aplică în partea nereglementată de dispozițiile prezentului capitol.

(3) Dispozițiile Codului civil în redacția anterioară intrării în vigoare a [Legii nr.133/2018](#) se vor interpreta autonom, fără a se putea invoca intervenirea modificărilor la Codul civil operate prin [Legea nr.133/2018](#).

Art.6. – (1) Modificările la Codul civil operate prin [Legea nr.133/2018](#) intră în vigoare la 1 martie 2019, cu excepția celor operate la art.464 și la capitolul XXVI (Asigurarea) din titlul III cartea a treia, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2020.

(2) Guvernul, pînă la 1 martie 2019, va asigura republicarea, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, a Codului civil și a prezentei legi, cu modificările operate inclusiv prin legea menționată la alin.(1), dîndu-le titlurilor, capitolelor, secțiunilor, paragrafelor, articolelor și alineatelor o nouă numerotare și corectînd, după caz, toate referințele la articolele și la alineatele Codului civil.

(3) În cazul în care, la data republicării conform dispozițiilor alin.(2), unele dispoziții legale încă nu sînt în vigoare, în ediția respectivă a Monitorului Oficial al Republicii Moldova se va face o mențiune corespunzătoare despre data ulterioară a intrării în vigoare. Neincluderea în ediția republicată a Codului civil a dispozițiilor vechi ale capitolului XXVI (Asigurarea) din titlul III cartea a treia nu afectează acțiunea lor pînă la 1 ianuarie 2020 conform dispozițiilor alin.(1).

(4) Ori de cîte ori actele legislative sau normative fac trimitere la Codul civil, la un anumit articol sau la dispoziții abrogate ori modificate, sau la articolele renumerotate ulterior prin legea menționată la

alin.(1), trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc sau la articolul renumerotat.

(5) Ori de câte ori actele normative fac trimitere la dispozițiile legale din legile abrogate prin art.XVII din [Legea nr.133/2018](#), trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare ale Codului civil care le înlocuiesc.

Secțiunea a 2-a

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor operate la cartea întâi

Art.7. – Dispozițiile art.16 din Codul civil, în redacția Legii nr.133/2018, se aplică notificărilor expediate începând cu 1 martie 2019, indiferent de momentul apariției situației juridice la care se referă notificarea.

Art.8. – Dispozițiile art.68¹–68¹⁷ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică începând cu 1 martie 2019, chiar dacă administratorul a fost numit în funcție înainte de 1 martie 2019.

Art.9. – Modificările operate prin [Legea nr.133/2018](#) la dispozițiile cărții întâi din Codul civil privitoare la reorganizarea sau lichidarea persoanei juridice nu se aplică procedurilor de reorganizare sau lichidare dacă hotărârea organului competent privind inițierea reorganizării sau a lichidării a fost adoptată înainte de 1 martie 2019.

Art.10. – (1) Persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova și filialele și reprezentanțele persoanelor juridice străine sînt obligate, pînă la 1 ianuarie 2024:

a) să-și aducă actele de constituire și/sau statutele sale și regulamentele filialelor și reprezentanțelor în concordanță cu modificările la art.102 și 103 din Codul civil operate prin [Legea nr.133/2018](#);

b) să ceară operarea modificărilor necesare, conform lit.a), în registrul de stat al persoanelor juridice sau în alt registru de publicitate în care sînt înregistrate conform legii.

(2) Dacă persoana juridică operează, din proprie inițiativă, o modificare în actul de constituire și/sau statut înainte de termenul prevăzut la alin.(1), aceasta trebuie să asigure executarea dispozițiilor alin.(1) în aceeași dată.

(3) Înregistrarea modificărilor în actele de constituire și/sau statutele persoanelor juridice în conformitate cu alin.(1) lit.b) și alin.(2) se efectuează fără perceperea taxelor și a plăților de înregistrare.

(4) Modificările la art.102 și 103 din Codul civil, operate prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică din 1 martie 2019, indiferent dacă au fost sau nu efectuate modificările prevăzute la alin.(1) din prezentul articol. În special, din 1 martie 2019 se vor aplica următoarele reguli:

a) filialele și reprezentanțele unei persoane juridice care au fost înregistrate înainte de 1 martie 2019 se vor considera, în sensul legislației în vigoare, sucursale ale respectivei persoane juridice;

b) informațiile din registrul de stat al persoanelor juridice sau din alt registru de publicitate prevăzut de lege referitoare la filialele și/sau reprezentanțele persoanei juridice se consideră informații referitoare la sucursalele persoanei juridice.

(5) În cazul în care filiala persoanei juridice străine, înregistrată în Republica Moldova înainte de 1 martie 2019, are statut de persoană juridică distinctă de persoana juridică străină, aceasta încetează să aibă statut de persoană juridică distinctă din momentul efectuării modificărilor conform alin.(1) sau, după caz, alin.(2). Cu toate acestea, în termenul prevăzut de alin.(1) sau, după caz, alin.(2), persoana juridică străină cu scop lucrativ sau cu scop nelucrativ poate să inițieze transformarea filialei înregistrate în Republica Moldova în societate cu răspundere limitată cu asociat unic sau, după caz, în una dintre formele juridice de organizare corespunzătoare pentru persoanele juridice cu scop nelucrativ din Republica Moldova.

(6) Trimiterile din legislația în vigoare la filiala sau reprezentanța persoanei juridice se consideră trimiteri la sucursala persoanei juridice pînă la aducerea legislației în concordanță cu art.102 și 103 din

Codul civil, cu modificările operate prin [Legea nr.133/2018](#).

Art.11. – Dispozițiile art.214 din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#) se aplică dacă obligația de a încheia actul juridic a fost contractată începând cu 1 martie 2019 sau a apărut în baza legii începând cu aceeași dată.

Art.12. – Dispozițiile art.241⁵ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică consimțământului dat de terț începând cu 1 martie 2019, chiar dacă actul juridic pentru care se dă consimțământul a fost încheiat înainte de 1 martie 2019.

Art.13. – Modificările dispozițiilor Codului civil referitoare la termenele de decădere, operate prin [Legea nr.133/2018](#), nu se aplică termenelor care au început să curgă înainte de 1 martie 2019.

Art.14. – (1) Dispozițiile art.256 alin.(2) și art.256¹ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică odată cu crearea condițiilor tehnice, dar nu mai târziu de 1 martie 2021.

(2) Guvernul Republicii Moldova va crea și va asigura funcționarea registrului procurilor în termenul indicat la alin.(1).

Art.15. – Părțile unui contract încheiat înainte de 1 martie 2019, începând cu această dată, pot deroga prin contract de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă în conformitate cu art.270 din Codul civil, cu modificările operate prin [Legea nr.133/2018](#).

Art.16. – Dispozițiile art.279¹ din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#) se aplică termenelor de prescripție extinctivă care au început să curgă (inclusiv ca urmare a întreruperii cursului anterior) începând cu 1 martie 2019.

Art.17. – Formalitățile de publicitate sînt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data efectuării acestora.

Art.18. – Pîna la ajustarea tehnică a registrelor de publicitate cu caracter constitutiv (art.283¹² din Codul civil), deținătorii acestor registre aplică dispozițiile capitolului II (Registrele de publicitate cu caracter constitutiv) din titlul V cartea întâi din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#), începând cu 1 martie 2019, cu adaptările corespunzătoare.

Art.19. – (1) Dispozițiile capitolului II (Registrele de publicitate cu caracter constitutiv) din titlul V cartea întâi din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#) nu afectează drepturile care au fost dobîndite înainte de 1 martie 2019 și care nu au fost înregistrate de către dobînditor înainte de 1 martie 2019. Dobînditorul dreptului dobîndit înainte de 1 martie 2019 poate cere înregistrarea dreptului său.

(2) Dispozițiile alin.(1) din prezentul articol se aplică doar în privința registrului de stat al transporturilor, registrului navelor sau catalogului naval și a altor registre de publicitate cu caracter constitutiv (art.283¹² din Codul civil), cărora, înainte de 1 martie 2019, legea nu le recunoștea caracterul constitutiv.

(3) Dispozițiile art.283²⁷ alin.(2) pct.8) din Codul civil, în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#), referitoare la notarea în registru a identității viitorilor beneficiari nu se aplică în cazul fiduciilor administrate de administratorii fiduciarți participanți profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare fiduciară a investițiilor conform [Legii nr.199/1998](#) cu privire la piața valorilor mobiliare.

Secțiunea a 3-a
Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor
operate la cartea a doua

Art.20. – Modificările dispozițiilor art.288 alin.(2) din Codul civil, operate prin [Legea nr.133/2018](#), nu afectează dispozițiile art.59 din [Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998](#), care vor fi aplicate în continuare.

Art.21. – Construcția sau alte lucruri ori lucrări atașate permanent la teren, înregistrate în capitolul B al registrului bunurilor imobile (în prezenta secțiune, în continuare – *bunuri imobile înregistrate separat în capitolul B*), din data de 1 martie 2019, încetează a fi bunuri imobile separate și devin parte componentă a terenului, cu condiția că, la acea dată, aceeași persoană sau aceleași persoane dețin în proprietate atât bunul imobil înregistrat separat în capitolul B, cât și terenul.

Art.22. – (1) Bunurile imobile înregistrate separat în capitolul B care, conform legislației anterioare, nu constituie parte componentă a terenului pe care sînt amplasate și care, la 1 martie 2019, aparțineau unei alte persoane decît proprietarul terenului nu devin parte componentă a terenului și continuă să se considere bunuri imobile. Aceeași regulă se aplică bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B aflate în proprietate comună dacă oricare dintre coproprietari este și proprietar al terenului sau dacă doar unii coproprietari ai terenului sînt proprietari ai bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în mod corespunzător bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B care urmează a fi ridicate pe terenul altei persoane în virtutea unui drept al constructorului apărut înainte de 1 martie 2019 sau pe baza unui contract încheiat înainte de 1 martie 2019.

Art.23. – (1) Proprietarul terenului pe care sînt amplasate bunuri imobile înregistrate separat în capitolul B și care nu devin parte componentă a terenului la 1 martie 2019, conform art.22, deține un drept de preemțiune în caz de vânzare a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B, iar proprietarul bunului imobil înregistrat separat în capitolul B deține un drept de preemțiune în caz de vânzare a terenului.

(2) Dacă bunul imobil înregistrat separat în capitolul B se află pe o parte a terenului și poate fi folosit fără dificultăți pe acea parte a terenului, atunci dreptul de preemțiune se aplică doar în privința părții de teren necesare pentru exercitarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil înregistrat separat în capitolul B.

(3) Orice clauză încheiată după 1 martie 2019 care exclude sau limitează dreptul de preemțiune prevăzut de prezentul articol este lovită de nulitate absolută.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care terenul aparține statului sau unității administrativ-teritoriale.

Art.24. – Dacă, după 1 martie 2019, terenul și bunul imobil înregistrat separat în capitolul B devin proprietatea aceleiași persoane sau acelorași persoane, din data dobîndirii, bunul imobil înregistrat separat în capitolul B încetează a fi bun imobil și devine parte componentă a terenului pe care este amplasat. Această dispoziție nu se aplică dacă bunul imobil înregistrat separat în capitolul B este deja parte componentă a terenului conform prezentei secțiuni.

Art.25. – (1) Faptul că, în temeiul art.21, 22 sau 24, bunul imobil înregistrat separat în capitolul B încetează a fi bun imobil și devine parte componentă a terenului pe care este amplasat nu atrage modificări în mențiunile din registrul bunurilor imobile, iar părțile componente ale terenului înregistrate separat în capitolul B își păstrează această înregistrare.

(2) Dacă, în temeiul art.21, 22 sau 24, bunul imobil înregistrat separat în capitolul B încetează a fi bun imobil și devine parte componentă a terenului pe care este amplasat, din aceeași dată se aplică următoarele:

a) în cazul în care terenul era grevat cu un drept real limitat, se consideră că dreptul real limitat se extinde, în măsura în care este posibil, și asupra bunului imobil înregistrat separat în capitolul B care a încetat a fi bun imobil și a devenit parte componentă a terenului pe care este amplasat;

b) în cazul în care bunul imobil înregistrat separat în capitolul B care a încetat a fi bun imobil și a

devenit parte componentă a terenului pe care este amplasat era grevat cu un drept real limitat, se consideră că dreptul real limitat se extinde, în măsura în care este posibil, și asupra terenului pe care acesta este amplasat;

c) în cazurile prevăzute la lit.a) și b), dacă atât terenul, cât și bunul imobil înregistrat separat în capitolul B erau grevate cu drepturi de ipotecă în folosul diferitor creditori ipotecari, se consideră că creditorii ipotecari de rang egal dețin același drept de ipotecă de același rang, cu dreptul de a fi satisfăcuți din produsul executării ipotecii proporțional valorii obiectului asupra căruia fiecare dintre ei aveau anterior o ipotecă. La determinarea valorii obiectului se va ține cont de valoarea acestuia la data când bunul imobil înregistrat separat în capitolul B a încetat a fi bun imobil și a devenit parte componentă a terenului pe care este amplasat;

d) în cazurile prevăzute la lit.a) și b), dacă atât terenul, cât și bunul imobil înregistrat separat în capitolul B erau grevate cu drepturi reale limitate, altele decât dreptul de ipotecă, în folosul diferitor titulari, aceste drepturi vor continua să producă efecte juridice pînă la stingerea lor conform conținutului său, ca și cum bunul imobil înregistrat separat în capitolul B nu a încetat a fi bun imobil și nu a devenit parte componentă a terenului pe care este amplasat.

(3) Extinderea obiectului dreptului real limitat conform alin.(2) se produce de plin drept prin efectul prezentei legi, fără înregistrarea în registrul bunurilor imobile. Orice persoană interesată poate cere rectificarea registrului bunurilor imobile pentru a reflecta extinderea conform alin.(2).

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni și noile dispoziții ale art.288–288⁴ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), nu afectează dispozițiile art.278 și 287³ din Codul fiscal și alte dispoziții ale legislației fiscale conform cărora anumite bunuri imobile, părți componente ale bunurilor imobile ori părți din acestea, drepturi asupra lor sau cote-părți din dreptul asupra lor sînt obiect al impunerii.

Art.26. – (1) Prin efectul [Legii nr.133/2018, din 1 martie 2019](#), se instituie drept de superficie asupra terenului care aparține unei persoane, alta decât statul sau unitatea administrativ-teritorială, în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B (cu excepția construcțiilor provizorii) și al proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C al registrului bunurilor imobile, dacă proprietarul bunului imobil respectiv, la data de 1 martie 2019, se află în una dintre următoarele situații:

a) are un drept de posesie sau folosință asupra terenului, născut din lege sau contract, altul decât un drept de superficie;

b) nu are niciun drept asupra terenului.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.b), dreptul de superficie se instituie doar asupra părții terenului necesare pentru deservirea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Dimensiunile concrete ale părților de teren se stabilesc de către proprietarul terenului, la cererea superficiarului sau la inițiativa proprietarului.

(3) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.a), dacă proprietarul bunului imobil respectiv are dreptul menționat doar asupra părții terenului respectiv, dreptul de superficie se extinde doar asupra acelei părți a terenului asupra căreia el are dreptul menționat.

Art.27. – (1) Dreptul de superficie prevăzut la art.26 se instituie pe termen determinat.

(2) În cazul în care actul juridic sau administrativ ori legea care guvernează dreptul menționat la art.26 alin.(1) lit.a) stabilește un termen de existență al dreptului menționat, după a cărui expirare proprietarul terenului devine proprietar deplin al bunului imobil respectiv înregistrat separat în capitolul B, dreptul de superficie prevăzut la art.26 se stinge la expirarea termenului de existență al dreptului menționat.

(3) În cazurile care nu cad sub incidența alin.(2), proprietarul terenului și superficiarul sînt obligați să negocieze și să convină prin contract asupra termenului dreptului de superficie. Dispozițiile privind contractul de constituire a superficiei se aplică în mod corespunzător contractului prin care se determină termenul dreptului de superficie.

(4) Superficiarul are dreptul de a cere ca termenul dreptului de superficie să fie nu mai scurt decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Proprietarul terenului

are dreptul de a cere ca termenul dreptului de superficie să fie nu mai lung decât durata de funcționare prezumată a bunului imobil înregistrat separat în capitolul B.

(5) În cazul în care superficiarul și proprietarul terenului nu au ajuns la un comun acord privind termenul dreptului de superficie conform alin.(3), oricare dintre ei poate introduce acțiune în instanța de judecată pentru a se stabili termenul dreptului de superficie, prin hotărîre judecătorească, conform criteriilor prevăzute la alin.(4), ținînd cont de toate circumstanțele cazului.

(6) Existența dreptului proprietarului terenului de a cere plata unei redevențe de la superficiar și mărimea acestei redevențe se stabilesc de legislația aplicabilă raportului dintre proprietarul terenului și superficiar.

Art.28. – (1) Prin efectul [Legii nr.133/2018, din 1 martie 2019](#), se instituie drept de superficie asupra terenului care aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale (indiferent că face parte din domeniul public sau privat) în folosul proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul B (cu excepția construcțiilor provizorii) și al proprietarului bunului imobil înregistrat separat în capitolul C al registrului bunurilor imobile dacă proprietarul bunului imobil respectiv, la data de 1 martie 2019, se află în una dintre următoarele situații:

- a) are un drept de locațiune asupra terenului cu drept de construire;
- b) are un drept de concesiune asupra terenului;
- c) are un drept de folosință asupra terenului pe baza parteneriatului public-privat;
- d) are un drept de posesie sau folosință asupra terenului, altul decât cele prevăzute la lit.a)–c);
- e) nu are niciun drept asupra terenului.

(2) Superficiarul care deține superficie legală în temeiul alin.(1) lit.d) sau e) este obligat să achite în bugetul de stat sau, după caz, în bugetul local o redevență anuală în mărime egală cu chiria pentru locațiunea terenului statului, prevăzută de legea anuală a bugetului de stat. Categoriile de persoane scutite de plata redevenței anuale se specifică în legea anuală a bugetului de stat. Această obligație incumbă și dobînditorului subsecvent al bunului înregistrat separat și al dreptului de superficie.

(3) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.e), dreptul de superficie se instituie doar asupra părții terenului necesare pentru deservirea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B. Dimensiunile concrete ale părților de teren se stabilesc de către proprietarul terenului, la cererea superficiarului sau la inițiativa proprietarului.

(4) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit.a)–d), dacă proprietarul bunului imobil respectiv are dreptul menționat doar asupra părții respective a terenului, dreptul de superficie se extinde doar asupra părții terenului asupra căreia el are dreptul menționat.

(5) Dreptul de superficie prevăzut de prezentul articol este perpetuu. Cu toate acestea, în cazul în care actul juridic sau administrativ ori legea care guvernează dreptul menționat la alin.(1) lit.a)–d) stabilește un termen de existență al dreptului menționat, după a cărui expirare proprietarul terenului devine proprietar deplin al bunului imobil respectiv înregistrat separat în capitolul B, dreptul de superficie prevăzut de prezentul articol se stinge la expirarea termenului de existență al dreptului menționat.

Art.29. – Dispozițiile art.26 și 27 nu afectează dreptul proprietarului terenului sau al altei autorități competente de a cere, conform legislației în vigoare, demolarea bunului imobil înregistrat separat în capitolul B pe temeiurile prevăzute de legea aplicabilă.

Art.30. – Dreptul de superficie prevăzut la art.26–28 se naște de plin drept fără înregistrarea lui în registrul bunurilor imobile. Orice persoană interesată poate cere înregistrarea acestui drept în registrul bunurilor imobile.

Art.31. – Dispozițiile art.288¹ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), nu afectează drepturile, de orice natură, ale persoanei care nu este proprietar al terenului de a construi și de a deveni proprietar al construcției sau al lucrărilor ridicate, care au fost dobîndite înainte de 1 martie 2019 și care vor continua să producă efecte juridice pînă la stingerea acestora conform conținutului său, stabilit

înainte de 1 martie 2019.

Art.32. – (1) Dispozițiile art.288³ alin.(2) din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică în cazul în care proprietarul unității în condominiu devine și proprietar al cotei-părți corespunzătoare din dreptul asupra părților comune.

(2) Până la survenirea cazului prevăzut la alin.(1), constituie bun imobil doar unitatea în condominiu.

Art.33. – (1) La aplicarea dispozițiilor art.330², 330⁴, 332 și 333 din Codul civil, în redacția prevăzută de [Legea nr.133/2018](#), poate fi invocată durata posesiei exercitate înainte de 1 martie 2019 dacă aceasta întrunește celelalte condiții ale uzucapiunii invocate.

(2) La aplicarea dispozițiilor art.330² din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se permite invocarea înregistrării în registrul respectiv, efectuată înainte de 1 martie 2019, dacă, conform legii în vigoare la data înregistrării, înregistrarea avea efect constitutiv. În caz contrar, se consideră că înregistrarea are efect constitutiv din 1 martie 2019.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1) din prezentul articol, la aplicarea dispozițiilor art.330⁴ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se permite invocarea doar a duratei posesiei exercitate după 1 martie 2011.

(4) Dreptul uzucapantului de a invoca uzucapiunea împlinită înainte de 1 martie 2019 rămîne neafectat.

Art.34. – (1) Gajul constituit înainte de 1 martie 2019:

a) este guvernat de legea în vigoare la data constituirii acestuia;

b) începînd cu 1 martie 2019, are același rang de prioritate ca și gradul de prioritate pe care îl avea înainte de 1 martie 2019;

c) începînd cu 1 martie 2019, se exercită în condițiile Codului civil, cu modificările prevăzute de [Legea nr.133/2018](#).

(2) Creditorul gajist care a intrat în posesia bunului gajat înainte de 1 martie 2019 exercită dreptul de a vinde, achiziționa bunul gajat sau alte drepturi în condițiile Codului civil, cu modificările prevăzute de [Legea nr.133/2018](#).

(3) Gajul constituit înainte de 1 martie 2019 asupra mijloacelor bănești, începînd cu 1 martie 2019, se consideră gaj asupra dreptului privind mijloacele bănești.

(4) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în egală măsură și ipotecii.

Art.35. – (1) Dispozițiile art.490 din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#) nu se aplică dreptului de ipotecă constituit înainte de 1 martie 2019.

(2) Notificările de executare a dreptului de ipotecă transmise și preavizele de executare a dreptului de ipotecă înregistrate înainte de 1 martie 2019 conform [Legii nr.142/2008](#) cu privire la ipotecă se consideră avize de executare transmise sau, după caz, înregistrate în sensul art.497 din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#).

Art.36. – (1) În cazul în care ipoteca constituită înainte de 1 martie 2019 are ca obiect doar bunul imobil înregistrat separat în capitolul B, iar terenul pe care este amplasat bunul imobil ipotecat, înregistrat separat în capitolul B, aparține unui terț și a fost transmis debitorului ipotecar în folosință, după exercitarea dreptului de ipotecă, noul proprietar al bunului imobil înregistrat separat în capitolul B se subrogă în drepturile și obligațiile debitorului ipotecar conform actului juridic prin care sînt stabilite condițiile folosinței.

(2) Dispozițiile alin.(1) din prezentul articol se aplică și ipotecii constituite începînd cu data de 1 martie 2019 în privința bunurilor imobile înregistrate separat în capitolul B care continuă să se considere bunuri imobile conform art.22.

Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor operate la cartea a treia

Art.37. – Dispozițiile art.601¹–601⁶ din Codul civil, introduse prin [Legea nr.133/2018](#), se aplică actelor juridice încheiate de debitor începând cu 1 martie 2019, chiar dacă creanța creditorului s-a născut înainte de 1 martie 2019.

Art.38. – Dispozițiile art.623²⁰–623²³ din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 1 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate înainte de 1 martie 2019 sau din alte temeuri survenite înainte de 1 martie 2019.

Art.39. – (1) În cazul în care un contract încheiat după data de 1 martie 2019 face referință la rezilierea sau denunțarea unui contract, se consideră că referința este la rezoluțiunea raportului contractual.

(2) În cazul în care un act normativ, indiferent de momentul adoptării sale, face referință la rezilierea sau denunțarea unui contract, se consideră că referința este la rezoluțiunea raportului contractual.

Art.40. – (1) Modificările la art.792¹–797 din Codul civil, operate prin Legea nr.133/2018, se aplică, în cazul dreptului de preemțiune creat prin contract, numai în situația în care acel contract a fost încheiat după data de 1 martie 2019.

(2) Modificările la art.792¹–797 din Codul civil, operate prin legea menționată la alin.(1) din prezentul articol, se aplică dreptului de preemțiune prevăzut la alin.(1) din prezentul articol, precum și dreptului de preemțiune prevăzut de lege numai cu privire la contractele de vânzare-cumpărare încheiate după data de 1 martie 2019.

(3) Prin derogare de la dispozițiile alin.(2), dacă persoana obligată a înaintat titularului dreptului de preemțiune o ofertă de vânzare corespunzătoare, iar dreptul de preemțiune al titularului în privința acelei oferte s-a stins înainte de 1 martie 2019, acel drept de preemțiune nu se aplică contractului de vânzare-cumpărare, încheiat după 1 martie 2019, care conține condiții de vânzare ce nu sînt mai favorabile pentru cumpărător decît condițiile de vânzare prevăzute în oferta de vânzare menționată. Aceeași regulă se aplică în mod corespunzător dacă titularul dreptului de preemțiune a renunțat la acesta în privința unei oferte de vânzare înainte de 1 martie 2019.

Art.41. – (1) Contractele de investiții în construcții încheiate începând cu 1 martie 2019 se consideră contracte de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție în sensul art.808⁶ din Codul civil, introdus prin [Legea nr.133/2018](#), și se supun dispozițiilor legale aplicabile acestor din urmă contracte.

(2) În cazul contractelor de investiții în construcții încheiate pînă la data de 1 martie 2019, care nu corespund art.808⁷ alin.(1) lit.c) din Codul civil, introdus prin [Legea nr.133/2018](#), antreprenorul care deține doar un drept de locațiune asupra terenului cu drept de construire are obligația de a dobîndi proprietatea asupra terenului pe care se construiește și a o transmite investitorilor cel tîrziu la darea în exploatare a construcției date.

Art.42. – (1) Trimiterile din legislația în vigoare la contractul de leasing financiar se consideră trimiteri la contractul de leasing reglementat de Codul civil.

(2) Trimiterile din legislația în vigoare la contractul de leasing operațional se consideră trimiteri la contractul de locațiune reglementat de Codul civil.

Art.43. – Tranzacția judiciară poate fi investită cu formulă executorie de către notar chiar dacă aceasta nu este încheiată în formă autentică.

Art.44. – Participanților profesioniști care au deținut licențe pentru activitatea de administrare

fiduciară a investițiilor în temeiul Legii nr.199/1998 cu privire la piața valorilor mobiliare li se aplică:

a) exceptarea prevăzută de art.1235¹ alin.(2) enunțul al doilea din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#);

b) exceptarea prevăzută de art.1431²¹ alin.(2) lit.c) din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#).

Secțiunea a 5-a
Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor
operate la cartea a patra

Art.45. – (1) Dispozițiile cărții a patra din Codul civil în redacția introdusă prin [Legea nr.133/2018](#) se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 martie 2019 sau după data respectivă.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu afectează validitatea dispozițiilor testamentare întocmite înainte de 1 martie 2019 conform legii în vigoare la data întocmirii acestora.

(3) Donațiile făcute conform contractelor de donație încheiate înainte de 1 martie 2019 nu cad sub incidența obligației de raport al donațiilor, prevăzută de dispozițiile cărții a patra din Codul civil în redacția Legii nr.133/2018, dacă donatorul a decedat înainte de 1 martie 2020.

Secțiunea a 6-a
Dispoziții privind punerea în aplicare a modificărilor
operate la cartea a cincea

Art.46. – Modificările operate la cartea a cincea din Codul civil prin [Legea nr.133/2018](#) se aplică numai raporturilor juridice de drept privat cu elemente de extraneitate rezultate din actele juridice încheiate începând cu 1 martie 2019 sau din faptele juridice produse începând cu 1 martie 2019.”

4. Legea se completează cu anexele 6–9 cu următorul cuprins:

„Anexa nr.6

Formular standard
de revocare a contractului la distanță sau a contractului
negociat în afara spațiilor comerciale
(completați rubricile relevante și restituiți prezentul
formular doar dacă doriți să revocați contractul)

1. Către	[Aici profesionistul introduce denumirea sa, adresa sediului său și, dacă sînt disponibile, numărul de fax și adresa de poștă electronică]
2. Vă informez/Vă informăm prin prezenta cu privire la revocarea de către mine/noi a contractului referitor la vânzarea următoarelor produse/prestarea următoarelor servicii	
3. Comandat(e) la data/primit(e) la data	
4. Numele consumatorului (consumatorilor)	
5. Adresa consumatorului (consumatorilor)	
6. Semnătura consumatorului (doar în cazul în care acest formular este notificat pe hîrtie)	
7. Data	

INSTRUCȚIUNI

privind exercitarea dreptului de revocare a contractului la distanță sau a contractului negociat în afara spațiilor comerciale

1. Dreptul de revocare

Aveți dreptul de a revoca prezentul contract, fără a preciza motivele, în termen de 14 zile calendaristice.

Perioada de revocare expiră după 14 zile calendaristice începînd din ziua [se introduce una dintre formulările potrivit pct.1) din Instrucțiuni de completare].

Pentru a vă exercita dreptul de revocare trebuie să ne informați [se introduc informațiile potrivit pct.2) din Instrucțiuni de completare] cu privire la decizia dumneavoastră de revocare a contractului, utilizînd o declarație neechivocă (de exemplu, o scrisoare trimisă prin poștă, fax sau poșta electronică). În acest scop, puteți folosi modelul de revocare alăturat; folosirea acestuia nu este însă obligatorie [se introduce formularea potrivit pct.3) din Instrucțiuni de completare].

Pentru a respecta termenul-limită de revocare este suficient să trimiteți comunicarea privind exercitarea dreptului de revocare înainte de expirarea perioadei de revocare.

2. Consecințele revocării

Dacă revocați contractul, vom rambursa orice sumă pe care am primit-o de la dumneavoastră, inclusiv costurile livrării (cu excepția costurilor suplimentare determinate de faptul că ați ales o altă modalitate de livrare decît cel mai ieftin tip de livrare standard oferit de noi), fără întîrzieri nejustificate și, în orice caz, nu mai tîrziu de 14 zile calendaristice de la data la care sîntem informați cu privire la decizia dumneavoastră de revocare a contractului. Vom efectua această rambursare folosind aceeași modalitate de plată ca și cea folosită pentru tranzacția inițială, cu excepția cazului în care v-ați exprimat acordul expres pentru o altă modalitate de rambursare; în orice caz, nu vi se vor percepe comisioane ca urmare a unei astfel de rambursări [se introduce formularea potrivit pct.4) din Instrucțiuni de completare].

[Se introduce una dintre formulările potrivit pct.5) din Instrucțiuni de completare].

[Se introduce formularea potrivit pct.6) din Instrucțiuni de completare].

3. Instrucțiuni de completare

1) Introduceți una dintre următoarele formulări între ghilimele:

a) în cazul unui contract de prestări servicii, al unui contract pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al unui contract de furnizare a gazelor naturale, al unui contract de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vînzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, al unui contract de furnizare a energiei termice sau al unui contract de furnizare de conținuturi digitale care nu sînt livrate pe un suport material: „încheierii contractului”;

b) în cazul unui contract de vînzare-cumpărare: „în care dumneavoastră sau un terț, altul decît transportatorul, indicat de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a produselor sau obțineți controlul asupra produselor”;

c) în cazul unui contract privind produse multiple comandate de consumator printr-o singură comandă și livrate separat: „în care dumneavoastră sau un terț, altul decît transportatorul, indicat de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a ultimului produs”;

d) în cazul unui contract privind livrarea unui produs constînd din mai multe loturi sau piese: „în care dumneavoastră sau un terț, altul decît transportatorul, indicat de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a ultimului lot sau a ultimei piese”;

e) în cazul unui contract pentru livrarea periodică de produse pe o perioadă de timp determinată: „în care dumneavoastră sau un terț, altul decît transportatorul, indicat de dumneavoastră, intrați în posesia fizică a primului produs”.

2) Introduceți numele dumneavoastră, adresa sediului dumneavoastră și, dacă este cazul, numărul de telefon, numărul de fax și adresa de poștă electronică.

3) Dacă pe pagina web a dumneavoastră oferiți consumatorului opțiunea de a completa și

transmite electronic informațiile privind revocarea contractului, introduceți formularea: „De asemenea, puteți completa și transmite pe cale electronică, de pe pagina noastră web [introduceți adresa de internet], formularul de revocare sau orice altă declarație neechivocă. Dacă folosiți această opțiune, vă vom transmite fără întârziere, pe un suport durabil (de exemplu prin poșta electronică), confirmarea de primire a cererii de revocare.”

4) Pentru contractele de vânzare-cumpărare, în care nu v-ați oferit să recuperați produsele, în caz de revocare, introduceți următoarea formulare: „Putem amâna rambursarea pînă la data la care primim înapoi produsele sau pînă în momentul în care ne-ați furnizat dovada că ați trimis înapoi produsele, fiind valabilă data cea mai apropiată.”

5) În cazul în care consumatorul a recepționat produse în legătură cu contractul, introduceți una dintre următoarele formulări:

a) „Vom recupera produsele.”; sau

„Expediați produsele sau înmînați-le direct nouă sau ... [se introduce numele și adresa sediului persoanei autorizate de dumneavoastră să primească produsele, dacă este cazul], fără întârzieri nejustificate și, în orice caz, în decurs de maximum 14 zile calendaristice de la data la care ne-ați comunicat despre revocarea contractului. Termenul este respectat dacă produsele sînt trimise înapoi înainte de expirarea perioadei de 14 zile calendaristice.”;

b) „Vom suporta costul returnării produselor.”;

„Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor.”

Într-un contract la distanță, dacă nu vă oferiți să suportați costul returnării produselor, iar produsele, prin natura lor, nu pot fi returnate în mod normal prin poștă: „Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor, [introduceți cuantumul] lei.”; sau, dacă costul returnării produselor nu poate fi calculat în mod rezonabil, în avans: „Va trebui să suportați costul direct al returnării produselor. Costul aproximativ este estimat la maximum [introduceți cuantumul] lei.”; sau

În cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, dacă produsele, prin natura lor, nu pot fi returnate în mod normal prin poștă și au fost livrate la domiciliul consumatorului în momentul încheierii contractului: „Vom recupera produsele și vom suporta costurile aferente.”; și

c) „Sînteți responsabil doar pentru diminuarea valorii produselor care rezultă din manipulări, altele decît cele necesare pentru determinarea naturii, calităților și funcționării produselor.”

6) În cazul unui contract de prestări servicii, al unui contract privind furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, al unui contract de furnizare a gazelor naturale, al unui contract de furnizare a energiei electrice, atunci cînd acestea nu prevăd vânzarea într-un volum limitat sau într-o cantitate prestabilită, sau al unui contract de furnizare a energiei termice, introduceți formularea: „Dacă ați solicitat începerea prestării serviciilor, a furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare/furnizării gazelor naturale/furnizării energiei electrice/furnizării energiei termice [tăiați mențiunile inutile] în perioada de revocare, ne datorați o sumă proporțională cu serviciile furnizate pînă în momentul în care ne-ați comunicat exercitarea dreptului privind revocarea contractului, în raport cu totalul de prestații prevăzute de contract.”

Anexa nr.8

Partea A

Formular standard de informații pentru contractele privind pachetul de servicii de călătorie atunci cînd este posibilă utilizarea de hyperlinkuri

Combinăția de servicii de călătorie pusă la dispoziția dumneavoastră este un pachet în înțelesul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea (societățile) XY va (vor) fi pe deplin responsabilă (responsabile) pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea (societățile) XY deține (dețin) protecție pentru a vă rambursa

plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dumneavoastră în cazul în care devine (devin) insolvabilă (insolvabile).

Informații suplimentare referitoare la principalele drepturi în temeiul Codului civil [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

Drepturile principale în temeiul art.1131–1145 din Codul civil

– Călătorii primesc toate informațiile esențiale referitoare la pachet înainte de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie.

– Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

– Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.

– Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și, eventual, a plății unor costuri suplimentare.

– Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile la carburanți) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, dar în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8% din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea contractului. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a majora prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea integrală a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decât prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune, înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sînt susceptibile de a afecta pachetul.

– În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea contractului în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

– În cazul în care, după începerea executării pachetului, elementele importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, călătorului i se vor oferi servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune în cazul în care serviciile nu sînt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.

– Călătorii au de asemenea dreptul la o reducere a prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sînt executate sau sînt executate în mod necorespunzător.

– Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate.

– În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolvabil, plățile vor fi rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolvabil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecția în caz de insolvabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolvabilității XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].

Partea B

Formular standard de informații pentru contractele privind pachetul de

servicii de călătorie în alte situații decât cele care fac obiectul părții A

Combinăția de servicii de călătorie pusă la dispoziția dumneavoastră este un pachet în înțelesul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea (societățile) XY va (vor) fi pe deplin responsabilă (responsabile) pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea (societățile) XY deține (dețin) protecție pentru a vă rambursa plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dumneavoastră în cazul în care devine (devin) insolubilă (insolubile).

Drepturile principale în temeiul art.1131–1145 din Codul civil

– Călătorii primesc toate informațiile esențiale referitoare la pachet înainte de încheierea contractului privind pachetul de servicii de călătorie.

– Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

– Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.

– Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și, eventual, a plății unor costuri suplimentare.

– Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile la carburanți) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, dar în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8% din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea contractului. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a majora prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea integrală a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decât prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune, înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sînt susceptibile de a afecta pachetul.

– În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea contractului în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

– În cazul în care, după începerea executării pachetului, elementele importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, călătorului i se vor oferi servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune în cazul în care serviciile nu sînt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.

– Călătorii au de asemenea dreptul la o reducere a prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sînt executate sau sînt executate în mod necorespunzător.

– Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care călătorul se află în dificultate.

– În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolubil, plățile vor fi rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolubil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care anumite servicii sînt refuzate din cauza insolabilității XY.

[Site-ul de internet pe care sînt accesibile art.1131–1145 din Codul civil].

Partea C

Formular standard de informații în cazul în care organizatorul transmite date unui alt profesionist în conformitate cu art.1134 alin.(3) din Codul civil

Dacă încheiați un contract cu societatea AB în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării de rezervare din partea societății XY, serviciul de călătorie prestat de XY și AB va constitui un pachet în înțelesul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, veți beneficia de toate drepturile prevăzute de legislație care se aplică pachetelor. Societatea XY va fi pe deplin responsabilă pentru executarea corespunzătoare a pachetului în ansamblu.

În plus, conform legislației, societatea XY deține protecție pentru a vă rambursa plățile și, în cazul în care transportul este inclus în pachet, pentru a asigura repatrierea dumneavoastră în cazul în care devine insolvabilă.

Informații suplimentare referitoare la principalele drepturi în temeiul art.1131–1145 din Codul civil [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

Drepturile principale în temeiul art.1131–1145 din Codul civil

– Călătorii primesc toate informațiile esențiale referitoare la serviciile de călătorie înainte de încheierea contractului privind pachetul de călătorie.

– Există întotdeauna cel puțin un profesionist care răspunde pentru executarea corespunzătoare a tuturor serviciilor de călătorie incluse în contract.

– Călătorilor li se pune la dispoziție un număr de telefon de urgență sau detaliile unui punct de contact unde pot lua legătura cu organizatorul sau cu intermediarul de pachete.

– Călătorii pot transfera pachetul unei alte persoane, în urma unei înștiințări efectuate în mod rezonabil și, eventual, a plății unor costuri suplimentare.

– Prețul pachetului poate fi mărit numai dacă cresc costurile specifice (de exemplu, prețurile la carburanți) și dacă acest lucru este prevăzut în mod expres în contract, dar în orice caz nu mai târziu de 20 de zile înainte de începerea executării pachetului. În cazul în care creșterea prețului este mai mare de 8% din prețul pachetului, călătorul poate declara rezoluțiunea contractului. În cazul în care organizatorul își rezervă dreptul de a majora prețul, călătorul are dreptul la o reducere de preț dacă apare o scădere a costurilor relevante.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune și pot obține rambursarea integrală a oricăror plăți în cazul în care oricare dintre elementele esențiale ale pachetului, altul decît prețul, s-a modificat în mod semnificativ. În cazul în care, înainte de începerea executării pachetului, profesionistul răspunzător de pachet anulează pachetul, călătorii au dreptul la rambursare și, după caz, la o despăgubire.

– Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune înainte de începerea executării pachetului, în circumstanțe excepționale, de exemplu în cazul unor probleme grave de securitate la destinație care sînt susceptibile de a afecta pachetul.

– În plus, călătorii au posibilitatea de a declara rezoluțiunea contractului în orice moment înainte de începerea executării pachetului, în schimbul achitării unui comision de rezoluțiune adecvat și justificabil.

– În cazul în care, după începerea executării pachetului, elementele importante ale pachetului nu pot fi executate astfel cum s-a convenit, călătorului i se vor oferi servicii alternative corespunzătoare, fără a implica plata unor costuri suplimentare. Călătorii pot declara rezoluțiunea contractului fără plata unui comision de rezoluțiune în cazul în care serviciile nu sînt executate în conformitate cu contractul și acest fapt afectează în mod substanțial executarea pachetului, iar organizatorul nu remediază problema.

– Călătorii au de asemenea dreptul la reducerea prețului și/sau la plata unor despăgubiri pentru prejudiciul suferit în cazul în care serviciile de călătorie nu sînt executate sau sînt executate în mod necorespunzător.

– Organizatorul trebuie să ofere asistență în cazul în care un călător se află în dificultate.

– În cazul în care organizatorul sau intermediarul de pachete devine insolvabil, plățile vor fi

rambursate. În cazul în care organizatorul sau, după caz, intermediarul de pachete devine insolubil după începerea executării pachetului, iar transportul este inclus în pachet, repatrierea călătorilor este garantată. XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern]. Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolabilității XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].

Anexa nr.9

Partea A

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art.1144⁹ alin.(1) lit.a) din Codul civil este un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dumneavoastră prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie suplimentare. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite pe site-ul de rezervare al societății noastre/site-ul de rezervare al XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dumneavoastră către XY pentru servicii neprestate din cauza insolabilității XY și, după caz, pentru repatrierea dumneavoastră. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă furnizarea unei rambursări în cazul insolabilității prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolabilitate [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolabilitate cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolabilitate, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decît XY, care pot fi executate în ciuda insolabilității XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].

Partea B

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art.1144⁹ alin.(1) lit.a) din Codul civil este un profesionist altul decît un transportator care vinde un bilet dus-întors

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dumneavoastră prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie individuale. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite pe site-ul de rezervare al societății noastre/site-ul de rezervare al XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dumneavoastră către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolvență [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolvență cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvență, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolvenței XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvență nu acoperă contractele cu alte părți decît XY, care pot fi executate în ciuda insolvenței XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].

Partea C

Formular standard de informații în cazul serviciilor de călătorie asociate în înțelesul art.1144⁹ alin.(1) lit.a) din Codul civil în cazul în care contractele sînt încheiate în prezența fizică simultană a profesionistului (altul decît un transportator care vinde un bilet dus-întors) și a călătorului

Dacă, după alegerea și efectuarea plății pentru un serviciu de călătorie, rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dumneavoastră prin intermediul societății noastre/XY, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, societatea noastră/XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a acestor servicii de călătorie individuale. În cazul unor probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii relevant.

Totuși, dacă rezervați orice servicii de călătorie suplimentare în cadrul aceleiași vizite sau al aceluiași contact cu societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie vor deveni parte a unui serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dumneavoastră către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

XY a contractat protecție în caz de insolvență cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvență, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolvenței XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvență nu acoperă contractele cu alte părți decît XY, care pot fi executate în ciuda insolvenței XY.

[Site-ul de internet pe care sînt accesibile art.1131–1145 din Codul civil].

Partea D

Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează

**online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art.1144⁹ alin.(1) lit.b)
din Codul civil este un transportator care vinde un bilet dus-întors**

Dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dumneavoastră prin intermediul acestui link/acestor linkuri, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, societatea noastră/societatea XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a serviciilor de călătorie suplimentare respective. În caz de probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii competent.

Totuși, dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare prin intermediul acestui link/acestor linkuri în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării rezervării de către societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie respective vor deveni parte dintr-un serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dumneavoastră către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY și, după caz, pentru repatrierea dumneavoastră. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolvență [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolvență cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvență, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolvenței XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvență nu acoperă contractele cu alte părți decît XY, care pot fi executate în ciuda insolvenței XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].

Partea E

**Formular standard de informații în cazul în care profesionistul care facilitează
online un serviciu de călătorie asociat în înțelesul art.1144⁹ alin.(1) lit.b) din
Codul civil este un profesionist altul decît un transportator
care vinde un bilet dus-întors**

Dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare pentru călătoria sau vacanța dumneavoastră prin intermediul acestui link/acestor linkuri, NU veți beneficia de drepturile care se aplică pachetelor în temeiul art.1131–1145 din Codul civil.

Prin urmare, societatea noastră/societatea XY nu va fi răspunzătoare pentru executarea corespunzătoare a serviciilor de călătorie suplimentare. În caz de probleme, vă rugăm să contactați prestatorul de servicii competent.

Totuși, dacă rezervați servicii de călătorie suplimentare prin intermediul acestui link/acestor linkuri în termen de maximum 24 de ore de la primirea confirmării rezervării de către societatea noastră/societatea XY, serviciile de călătorie respective vor deveni parte dintr-un serviciu de călătorie asociat. În acest caz, conform legislației, XY deține protecție pentru a restitui plățile dumneavoastră către XY pentru servicii neprestate din cauza insolvenței XY. Vă rugăm să rețineți că acest lucru nu înseamnă restituirea în cazul insolvenței prestatorului de servicii relevant.

Informații suplimentare privind protecția în caz de insolvență [a se furniza sub forma unui hyperlink].

Urmărind hyperlinkul, călătorul va primi următoarele informații:

XY a contractat protecție în caz de insolvență cu YZ [entitatea responsabilă pentru protecție în caz de insolvență, de exemplu un fond de garantare sau o societate de asigurări ori altele, în modul stabilit de Guvern].

Călătorii pot contacta această entitate sau, după caz, autoritatea competentă (date de contact, inclusiv nume, adresa geografică, adresa de e-mail și numărul de telefon) în cazul în care serviciile sînt refuzate din cauza insolvabilității XY.

Notă: Această protecție în caz de insolvabilitate nu acoperă contractele cu alte părți decît XY, care pot fi executate în ciuda insolvabilității XY.

Art.1131–1145 din Codul civil [hyperlink].”

Art.III. – La articolul 49 alineatul (1) din [Codul familiei nr.1316/2000](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.47–48, art.210), cu modificările ulterioare, în enunțul al doilea, cuvîntul „tatălui” se substituie cu cuvîntul „părintelui”.

Art.IV. – La articolul 8 din [Legea nr.1260/2002](#) cu privire la avocatură (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.159, art.582), cu modificările ulterioare, alineatul (1) se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) desfășoară activitate de fiduciar.”

Art.V. – [Legea nr.1453/2002](#) cu privire la notariat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.154–157, art.1209), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 35, alineatul (1) se completează cu litera o³) cu următorul cuprins:

„o³) desfășurarea activității de fiduciar;”.

2. Articolul 51¹ se abrogă.

Art.VI. – [Legea nr.105/2003](#) privind protecția consumatorilor (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.176–181, art.513), cu modificările ulterioare, se completează cu articolele 28¹ și 28² cu următorul cuprins:

„**Articolul 28¹.** Organele abilitate cu funcții de control privind clauzele abuzive

(1) Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței efectuează controlul respectării prevederilor art.712–720⁴ din Codul civil în partea referitoare la contractele încheiate cu consumatorii și constatarea clauzelor abuzive în contracte, la sesizarea consumatorului sau din oficiu, în condițiile legii.

(2) Comerciantul are obligația de a prezenta Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, la solicitare, o copie de pe originalul contractelor încheiate cu consumatorul care fac obiectul controlului, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a altor obligații de confidențialitate impuse de lege sau de contract.

(3) În cazul constatării clauzelor abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței întocmește act de constatare și intenționează acțiune în instanța de judecată în vederea solicitării constatării nulității acestor clauze.

(4) În cazul în care constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, instanța de judecată constată nulitatea acestor clauze, dispune excluderea lor din contract, impunînd, totodată, comerciantului obligația de a exclude aceste clauze din contractele cu același obiect încheiate cu alți consumatori, precum și interdicția de a include astfel de clauze în alte contracte care urmează a fi încheiate cu consumatorii.

(5) Pentru prevenirea includerii în contracte a unor clauze abuzive, acțiunile menționate la alin.(3) și (4) pot fi îndreptate, separat sau în ansamblu, împotriva unui număr de comercianți din același sector economic sau împotriva asociațiilor acestora care utilizează sau recomandă utilizarea aceluiași clauze sau a unor clauze similare.

(6) Consumatorul prejudiciat nemijlocit prin contracte încheiate cu încălcarea prevederilor legii sau asociațiile obștești de consumatori sînt în drept să intenționeze acțiuni în instanța de judecată în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciați, în vederea solicitării constatării nulității clauzelor contractuale presupuse a fi abuzive, în condițiile legii.

Articolul 28². Autoritatea de supraveghere privind respectarea legislației în domeniul drepturilor consumatorilor la încheierea contractelor la distanță și a contractelor negociate în afara spațiilor comerciale

(1) Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței este autoritatea de supraveghere privind respectarea legislației cu privire la drepturile consumatorilor la încheierea contractelor la distanță și a contractelor negociate în afara spațiilor comerciale, inclusiv a prevederilor art.575², 678³–678¹⁴, 704–711⁶, 803¹ și 803² din Codul civil.

(2) Pentru a stopa încălcările prevederilor prevăzute la alin.(1), consumatorii sau reprezentanții lor legali și asociațiile obștești de consumatori care, potrivit legii, au un interes legitim în protejarea consumatorilor pot:

a) să inițieze acțiuni în justiție împotriva comercianților care au săvârșit încălcări ale legislației prevăzute la alin.(1); sau

b) să sesizeze Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în vederea inițierii de către aceasta a acțiunilor în instanță împotriva comercianților care au săvârșit încălcări ale legislației prevăzute la alin.(1).

(3) Autoritățile publice abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor și comercianții concurenți pot sesiza Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței în legătură cu încălcarea legislației prevăzute la alin.(1), pentru ca aceasta să inițieze acțiuni în instanță împotriva comercianților care au săvârșit aceste încălcări.”

Art.VII. – Articolul 220 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.248–251, art.699), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (5) și (6) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul în care persoana care a înaintat acțiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă, ulterior, prin ordonanță, s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, din data când această ordonanță devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.

(6) În cazul în care instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă sau a lăsat-o fără soluționare, din data când această sentință devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile.”

Art.VIII. – [Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225/2003](#) (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.285–294, art.436), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 39 alineatul (3), cuvintele „unei filiale” se substituie cu cuvintele „unei sucursale”, iar cuvintele „unde filiala” se substituie cu cuvintele „unde sucursala”.

2. Articolul 40:

la alineatul (1), după textul „fixate de pământ,” se introduce textul „acțiunile posesorii privitoare la aceste bunuri,”;

alineatul (4) se abrogă;

la alineatul (5), cuvântul „cărăușului” se substituie, în ambele cazuri, cu cuvintele „transportatorului”.

3. Codul se completează cu articolul 41¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 41¹.** Competența în materie de moștenire

(1) În instanța de la locul deschiderii moștenirii se înaintează următoarele acțiuni:

a) privind dreptul la moștenire, privind mărimea cotei succesoriale, precum și privind acceptarea moștenirii sau renunțarea la moștenire;

b) privind constatarea nedemnității;

c) ale moștenitorului față de posesorul masei succesoriale (petiția de ereditate);

d) privind nevalabilitatea dispozițiilor testamentare;

e) de partaj și privind planul de partaj, contractul de partaj sau contractul de amânare a partajului;

f) întemeiate pe dreptul rezultat dintr-un legat sau o sarcină testamentară;

g) privind tragerea la răspundere a custodelui sau administratorului masei succesoriale ori a executorului testamentar sau privind încetarea atribuțiilor acestora;

h) de intentare a procesului de insolabilitate a masei succesoriale.

(2) Dispozițiile alin.(1) din prezentul articol se aplică cu prioritate față de dispozițiile art.40 alin.(1).

(3) Acțiunile creditorilor defunctului și ale altor creditori ai masei succesoriale se înaintează în instanța de la locul deschiderii moștenirii. Această regulă nu exclude competența altor instanțe, la alegerea reclamantului conform art.39, și nu înlătură competența excepțională conform art.40.

(4) În cazul în care locul deschiderii moștenirii este în afara teritoriului Republicii Moldova, dar, conform legii, instanțele judecătorești naționale au competență jurisdicțională asupra pricinii, acțiunea în materiile prevăzute de alin.(1) și (3) din prezentul articol se înaintează în instanța de la locul unde se află majoritatea bunurilor situate pe teritoriul Republicii Moldova sau, în lipsa acestora, în instanța competentă conform art.38.”

4. La articolul 87 alineatul (1):

la litera b), cuvântul „revendicate” se substituie cu cuvântul „cerute”, iar cuvântul „revendicare” se substituie cu cuvântul „transmitere”;

literele i) și j) se abrogă;

alineatul se completează cu literele j¹) și j²) cu următorul cuprins:

„j¹) în mărime de 20% din valoarea bunului – în acțiunile posesorii;

j²) din valoarea dreptului real sau de creanță – în cazul acțiunii în efectuarea înregistrării, al acțiunii în justificare și al acțiunii în rectificare a registrului de publicitate prevăzut de lege;”.

5. La articolul 104 alineatul (1) litera b), cuvântul „filialei” se substituie cu cuvântul „sucursalei”.

6. La articolul 111:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.”

7. La articolul 112:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Termenul stabilit în săptămîni, luni sau o perioadă care cuprinde mai multe luni (ani, semestre, trimestre) expiră, în cazul prevăzut la art.111 alin.(3), în acea zi a ultimei săptămîni sau ultimei luni care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a survenit evenimentul sau momentul în timp respectiv, iar în cazul prevăzut la art.111 alin.(4), acesta expiră în acea zi a ultimei săptămîni sau ultimei luni care precedă ziua în care, prin denumirea sau numărul ei, corespunde zilei în care a început să curgă termenul.”

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Dacă ultima lună nu are ziua respectivă determinată conform alin.(1), termenul expiră în ultima zi a lunii.”

8. La articolul 175:

alineatul (1) se completează cu litera a¹) cu următorul cuprins:

„a¹) să noteze acțiunea, în registrele de publicitate prevăzute de lege, în raport cu drepturile pîrîtitului;”

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Sechestrul sau interdicția aplicată în privința unui drept înregistrat într-un registru de publicitate prevăzut de lege nu împiedică titularul dreptului să încheie acte juridice de dispoziție cu privire la drept, cu condiția că actul juridic stipulează expres că este încheiat sub condiția suspensivă a ridicării sechestrului sau interdicției. În acest caz, dreptul dobînditorului doar se înregistrează provizoriu.”

9. Codul se completează cu articolul 175¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 175¹.** Notarea acțiunii în registrul de publicitate prevăzut de lege

(1) În cazurile prevăzute de art.283²⁷ din Codul civil și în alte cazuri prevăzute de lege, acțiunea este notată în registrul de publicitate prevăzut de lege la cererea reclamantului, fără intervenția instanței de judecată.

(2) Reclamantul poate cere instanței de judecată să dispună notarea acțiunii pentru alte cazuri decât cele prevăzute la alin.(1).

(3) Dacă legea nu prevede altfel, notarea acțiunii efectuate în raport cu un drept înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege nu împiedică efectuarea înregistrărilor, înregistrărilor provizorii sau a notărilor în folosul terților fără consimțământul solicitantului sau al beneficiarului notării.

(4) Instanța de judecată va dispune notarea acțiunii, dar nu va dispune aplicarea sechestrului sau a interdicției asupra dreptului înregistrat într-un registru de publicitate prevăzut de lege dacă notarea acțiunii constituie o măsură de asigurare suficientă pentru a proteja interesele legitime ale reclamantului.

(5) Dispozițiile art.176 privind ordinea aplicării sechestrului se aplică în mod corespunzător ordinii dispunerii notării acțiunii de către instanța de judecată.

(6) Dacă acțiunea în privința căreia s-a dispus notarea se admite, reclamantul poate urmări dreptul înregistrat atât împotriva pîrîtului, cît și împotriva oricărei persoane care l-a dobîndit ulterior.”

10. La articolul 262, litera a) va avea următorul cuprins:

„a) pînă la determinarea succesorului în drepturi al persoanei juridice ieșite din proces sau pînă la determinarea moștenitorului sau desemnarea persoanei împuternicite să acționeze în numele masei succesoriale (executor testamentar care are împuterniciri de administrare, custode sau administratorul masei succesoriale desemnat de notar ori administratorul insolvenței masei succesoriale) – în cazurile prevăzute la art.260 alin.(1) lit.a). Moștenitorul nu este obligat să continue procesul pînă la acceptarea moștenirii sau pînă la expirarea termenului de renunțare la moștenire;”.

11. Titlul II se completează cu compartimentul B⁴ cu următorul cuprins:

„B⁴. PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Capitolul XXII⁴

PROCEDURA ÎN ACȚIUNILE POSESORII

Articolul 278¹⁵. Domeniul de aplicare

(1) În procedura privind acțiunile posesorii se judecă acțiunile prin care se apără posesia în temeiul art.308–311 din Codul civil (acțiunile posesorii).

(2) Acțiunile posesorii se judecă în instanță conform regulilor generale de examinare a acțiunilor civile, cu excepțiile stabilite de dispozițiile prezentului capitol.

Articolul 278¹⁶. Examinarea acțiunii și căile de atac

(1) Acțiunile posesorii se judecă de urgență și cu precădere.

(2) Sînt inadmisibile acțiunea reconvențională și orice alte cereri, inclusiv măsurile asigurătorii, prin care se solicită protecția unui drept în legătură cu bunul în litigiu, cu excepția cazurilor prevăzute de art.310 și 311 din Codul civil.

(3) Hotărîrea asupra acțiunii posesorii este supusă numai recursului.

Articolul 278¹⁷. Autoritatea lucrului judecat

(1) Hotărîrea judecătorească prin care s-a soluționat o acțiune posesorie are autoritate de lucru judecat într-o acțiune posesorie ulterioară între aceleași părți, fiind întemeiată pe aceleași fapte. Aceasta nu are însă o astfel de autoritate într-o acțiune ulterioară privitoare la fondul dreptului.

(2) Hotărîrea judecătorească prin care s-a soluționat o acțiune privitoare la fondul dreptului are autoritate de lucru judecat într-o acțiune posesorie ulterioară, în legătură cu același bun, între aceleași părți.

(3) Pîrîtul, în procesul privind acțiunea posesorie, nu poate introduce o acțiune privind fondul dreptului pînă cînd hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea posesorie nu rămîne definitivă și nu este executată.

(4) Cu toate acestea, pîrîtul poate introduce o acțiune privitoare la fondul dreptului înainte de

momentul prevăzut la alin.(3) dacă demonstrează că nu a putut executa hotărîrea judecătorească prin care se admite acțiunea posesorie din culpa reclamantului care participă la procedura în acțiunea posesorie.”

12. La articolul 279 alineatul (1), litera i) va avea următorul cuprins:

„i) uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate;”.

13. La articolul 302 alineatul (2) literele a) și b), după cuvîntul „reședința” se introduc cuvintele „temporară a”.

14. Capitolul XXXII va avea următorul cuprins:

**„Capitolul XXXII
UZUCAPIUNEA DREPTULUI CONTRAR CUPRINSULUI
REGISTRULUI DE PUBLICITATE**

Articolul 327. Domeniul de aplicare și competența

(1) Dispozițiile prezentului capitol sînt aplicabile cererilor de constatare a uzucapiunii în temeiul art.330⁴ din Codul civil și efectuării înregistrării corespunzătoare în registrul de publicitate prevăzut de lege.

(2) Cererea de uzucapiune se depune la instanța de judecată de la locul de aflare a bunului imobil, iar în cazul altor bunuri – la sediul sau oficiul teritorial respectiv al autorității competente să efectueze înregistrări și radieri în registrul de publicitate corespunzător prevăzut de lege.

Articolul 328. Cuprinsul cererii de uzucapiune

(1) Petiționarul va arăta în cererea de uzucapiune data de la care posedă bunul sub nume de proprietar, temeiul uzucapiunii, faptul dacă bunul posedat este sau nu înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, precum și numele ori denumirea vechiului proprietar sau a succesorului acestuia, dacă îl cunoaște.

(2) La cererea de uzucapiune se vor anexa:

a) un certificat de deces care atestă că titularul dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege este decedat sau, după caz, un certificat (confirmare, extras etc.) emis de autoritatea competentă, care atestă faptul că persoana juridică titulară a dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege și-a încetat existența;

b) un certificat eliberat de autoritatea competentă, din care să rezulte faptul dacă moștenirea titularului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege a fost sau nu deschisă, iar în caz afirmativ, cine sînt moștenitorii;

c) în cazul imobilelor, un certificat eliberat de primăria în a cărei rază teritorială este situat imobilul, din care să rezulte că acesta nu face parte din domeniul public al statului sau al unității administrativ-teritoriale;

d) certificatul privind absența datoriilor la bugetul public național al petiționarului;

e) înscrisul constatator al actului juridic pe care solicitantul și-a întemeiat posesia, atunci cînd este cazul;

f) în cazul imobilelor, documentația tehnică cadastrală a imobilului, realizată, pe cheltuiala celui interesat, de o persoană fizică sau juridică autorizată, potrivit legii;

g) extrasul din registrul de publicitate prevăzut de lege pentru informare, cu arătarea titularului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege ori a înregistrării declarației de renunțare la proprietate, precum și a faptului dacă bunul este sau nu grevat de sarcini, eliberat de autoritatea competentă care deține registrul respectiv; în cazul în care imobilul nu este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege în folosul altei persoane și nici grevat de sarcini, un certificat emis de organul cadastral teritorial, care atestă acest fapt, inclusiv faptul că nu a fost atribuit un număr cadastral la înregistrarea imobilului;

h) lista cuprinzînd numele, prenumele și domiciliul a cel puțin 2 martori.

Articolul 329. Examinarea cererii de uzucapiune și căile de atac

(1) După depunerea cererii de uzucapiune, instanța dispune, prin încheiere, citarea titularului

dreptului înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege sau a succesorilor acestuia, dacă sînt cunoscuți, precum și emiterea unei somații și, după caz, afișarea acesteia la imobilul vizat, la sediul instanței, la sediul autorității competente prevăzute la art.327 alin.(2), precum și publicarea ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în alte publicații de largă răspîndire în Republica Moldova.

(2) Afișele și publicația vor cuprinde:

a) denumirea instanței care a emis somația, numărul și data încheierii prin care s-a dispus emiterea;

b) numele, prenumele sau denumirea posesorului și domiciliul sau, după caz, sediul acestuia;

c) precizarea că posesorul invocă dobîndirea proprietății sau a unui alt drept real prin uzucapiune;

d) indicarea precisă a bunului. În cazul imobilelor, indicarea precisă a imobilului, cu adresa poștală și, dacă este cazul, cu număr cadastral sau topografic, iar în lipsa acestora, cu precizarea vecinătăților;

e) somația către toți cei interesați să facă opoziție, cu precizarea că, în caz contrar, în termen de 6 luni de la emiterea celei din urmă publicații se va trece la judecarea cererii.

(3) Cheltuielile necesare pentru efectuarea formalităților de afișare și publicare sînt în sarcina petiționarului.

(4) Îndeplinirea formalităților prevăzute la alin.(3) va fi constatată într-un proces-verbal, întocmit de grefier, ce se va depune la dosarul cauzei.

(5) Dacă nu s-au făcut opoziții în termenul prevăzut la alin.(2) lit.e) sau dacă persoana înregistrată în registrul de publicitate prevăzut de lege este decedată sau și-a încetat existența juridică, sau a renunțat la proprietate, instanța se va pronunța prin hotărîre, după ascultarea petiționarului și a martorilor și după verificarea îndeplinirii condițiilor cerute de lege pentru dobîndirea dreptului reclamat în temeiul uzucapiunii.

(6) Dacă s-au formulat opoziții la cererea de uzucapiune, acestea vor fi comunicate petiționarului pentru a formula referință potrivit dispozițiilor de drept comun. După primirea referinței se va fixa un termen pentru soluționarea cererii de uzucapiune, cu citarea petiționarului și a oponentilor, cărora li se va remite și cîte o copie de pe cererea de uzucapiune și de pe referința depusă de petiționar.

(7) În toate cazurile, instanța va cerceta dacă sînt îndeplinite cerințele prevăzute de Codul civil pentru dobîndirea dreptului reclamat în temeiul uzucapiunii conform art.330⁴ din Codul civil.

(8) Hotărîrea judecătorească poate fi contestată cu apel. Decizia instanței de apel nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă de la pronunțare.

Articolul 330. Înregistrarea în registrul de publicitate prevăzut de lege a dreptului uzucapat

(1) Petiționarul va putea cere înregistrarea provizorie a dreptului ce a uzucapat, în temeiul hotărîrii judecătorești prin care s-a admis cererea de uzucapiune, înainte de rămînerea definitivă a acesteia. Justificarea înregistrării provizorii se va face pe baza hotărîrii judecătorești rămase definitivă.

(2) În toate cazurile, registratorul registrului de publicitate prevăzut de lege nu va putea dispune înregistrarea dreptului, în temeiul uzucapiunii, dacă acesta a fost înregistrat sau înregistrat provizoriu în folosul unei alte persoane, chiar după împlinirea termenului de uzucapiune; în cazul în care s-a făcut numai o notare, se va putea dispune înregistrarea dreptului fără ca înregistrarea să fie opozabilă celui care a cerut notarea.

(3) Petiționarul este considerat proprietar de la data înregistrării, în condițiile legii, în registrul de publicitate prevăzut de lege a dreptului de proprietate dobîndit în temeiul uzucapiunii conform dispozițiilor art.330⁴ din Codul civil.”

15. La articolul 460 alineatul (1) litera a), cuvintele „sau filiala” se exclud.

16. Articolul 461 alineatul (1):

la litera c), cuvîntul „cărăușii” se substituie cu cuvîntul „transportatorii”;
litera h) se abrogă.

17. Codul se completează cu articolele 462¹–462⁷ cu următorul cuprins:

„**Articolul 462¹.** Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale sînt competente în procesele cu privire la moștenire dacă locul

deschiderii moștenirii, conform Codului civil, se află pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462². Competența contractuală în procesele cu privire la moștenire

(1) În cazul în care cel care a lăsat moștenirea a ales în mod valabil legea Republicii Moldova pentru a governa moștenirea sa, părțile la proces pot conveni ca instanțele judecătorești naționale să aibă competență exclusivă de a se pronunța cu privire la orice chestiune referitoare la moștenire dacă aceasta nu afectează drepturile terților care obțin drepturi din respectiva moștenire.

(2) Un astfel de acord de prorogare convențională trebuie redactat în scris, datat și semnat de părțile interesate. Orice comunicare sub formă electronică care permite consemnarea acordului este considerată echivalentă cu forma scrisă.

Articolul 462³. Declinarea competenței în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

În cazul în care cel care a lăsat moștenirea alege legea unui stat străin pentru a governa moștenirea sa, instanța de judecată națională sesizată în temeiul art.462¹:

a) poate, la solicitarea unei părți la proces, să își decline competența în cazul în care consideră că instanțele judecătorești din statul pentru a cărui lege s-a optat sînt mai competente să hotărască cu privire la moștenire, avînd în vedere natura acesteia, precum reședința obișnuită a părților și locul unde sînt situate bunurile; sau

b) este obligată să își decline competența în cazul în care părțile au convenit, în conformitate cu art.462², să confere competența instanțelor judecătorești din statul străin pentru a cărui lege s-a optat.

Articolul 462⁴. Competența în cazul în care s-a optat pentru o lege în materie de moștenire

Instanțele judecătorești naționale, pentru a căror lege a optat cel care a lăsat moștenirea, sînt competente să hotărască cu privire la moștenire în cazul în care:

a) o instanță de judecată dintr-un stat străin sesizată anterior și-a declinat competența cu privire la aceeași cauză în temeiul împrejurărilor prevăzute la art.462³;

b) părțile la proces au convenit, în conformitate cu art.462², să ofere competența instanțelor judecătorești naționale; sau

c) părțile la proces au recunoscut în mod expres competența instanței judecătorești naționale.

Articolul 462⁵. Competența întemeiată pe înfățișare în materie de moștenire

(1) În cazul în care, în cursul desfășurării procesului în fața instanței judecătorești naționale care își exercită competența în temeiul art.462⁴, rezultă că nu toate părțile au fost și părți la acordul de alegere a instanței competente, instanța continuă să își exercite competența dacă aceste părți se înfățișează fără a contesta competența instanței.

(2) În cazul în care părțile care nu au fost părți la acordul de alegere a instanței competente contestă competența instanței judecătorești menționate la alin.(1), instanța își declină competența. În această situație, competența de a hotărî cu privire la succesiune revine instanțelor judecătorești competente în temeiul art.462¹ sau al art.462⁶.

Articolul 462⁶. Competența subsidiară în materie de moștenire

(1) În cazul în care reședința obișnuită a celui care a lăsat moștenirea în momentul decesului nu este situată în Republica Moldova, instanțele judecătorești naționale sînt competente să se pronunțe asupra moștenirii, dacă în Republica Moldova sînt situate bunuri care fac parte din masa succesorală, în măsura în care:

a) cel care a lăsat moștenirea avea cetățenia Republicii Moldova la data decesului;

b) dacă nu este îndeplinită condiția prevăzută la lit.a), cel care a lăsat moștenirea își avea anterior reședința obișnuită în Republica Moldova, cu condiția ca, în momentul sesizării instanței, să nu fi trecut mai mult de 5 ani de la schimbarea reședinței obișnuite.

(2) În cazul în care nu sînt întrunite condițiile prevăzute la alin.(1), instanțele judecătorești naționale

sînt competente să se pronunțe asupra bunurilor care fac parte din masa succesorală și sînt situate pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 462⁷. Limitarea procedurilor în materie de moștenire

(1) În cazul în care masa succesorală conține bunuri situate într-un stat străin, la cererea uneia dintre părți la proces, instanța de judecată națională sesizată să hotărască cu privire la moștenire poate decide să nu se pronunțe cu privire la unul sau mai multe dintre bunuri dacă s-a demonstrat că hotărîrea sa cu privire la acele bunuri nu va fi recunoscută și, după caz, declarată executorie în acel stat străin.

(2) Dispozițiile alin.(1) nu afectează dreptul părților de a delimita obiectul litigiului pornit în fața instanțelor judecătorești naționale.”

Art.IX. – Articolul 11 din [Codul de executare al Republicii Moldova nr.443/2004](#) (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.214–220, art.704), cu modificările ulterioare, se completează cu litera n¹) cu următorul cuprins:

„n¹) contractele de leasing, în partea referitoare la dreptul locatorului de a intra în posesia bunului, a documentelor aferente lui și de a obține radierea leasingului din registrul de publicitate, cu condiția că locatorul este o organizație de creditare nebanară sau o societate de leasing, iar leasingul a fost notat sau înregistrat conform dispozițiilor art.929 alin.(3) din Codul civil;”.

Art.X. – [Legea nr.407/2006](#) cu privire la asigurări (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47–49, art.213), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 9¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 9¹.** Încheierea contractelor de asigurare de către rezidenții Republicii Moldova

Rezidenții Republicii Moldova, în sensul [Legii nr.62/2008](#) privind reglementarea valutară, pot încheia contracte de asigurare doar cu societăți înregistrate în Republica Moldova ori sucursalele societăților străine înregistrate în Republica Moldova, cu excepția cazurilor în care asigurările solicitate nu se practică pe piața internă, precum și cu excepția cazurilor prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”

Art.XI. – [Legea nr.131/2007](#) privind siguranța traficului rutier (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.11–21, art.6), cu modificările ulterioare, se completează cu articolele 31¹–31³ cu următorul cuprins:

„**Articolul 31¹.** Registrul de stat al transporturilor

(1) Registrul de stat al transporturilor descrie vehiculele supuse înmatriculării și arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.

(2) În cazurile prevăzute de lege, în Registrul de stat al transporturilor pot fi notate drepturi, fapte sau raporturi juridice dacă au legătură cu vehiculele cuprinse în acest registru.

(3) Procedura de înregistrare, înregistrare provizorie, notare sau radiere în Registrul de stat al transporturilor și alte aspecte legate de funcționarea sa se reglementează prin hotărîre de Guvern.

Articolul 31². Înregistrările în Registrul de stat al transporturilor

(1) Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în Registrul de stat al transporturilor se constituie, se transmit, se grevează cu alte drepturi reale numai prin înregistrare în Registrul de stat al transporturilor, pe baza actului sau faptului care întemeiază înregistrarea în condițiile legii. Dacă legea nu prevede altfel, drepturile reale asupra vehiculelor înmatriculate în Registrul de stat al transporturilor se sting numai prin radierea lor din registrul de publicitate prevăzut de lege, cu consimțămîntul titularului, exprimat în forma prevăzută de lege.

(2) Dispozițiile alin.(1):

a) nu împiedică recunoașterea dreptului de proprietate asupra vehiculelor dobîndite în mod legal în afara Republicii Moldova înainte de înmatricularea în Registrul de stat al transporturilor;

b) nu se aplică grevărilor cu acele drepturi reale care, conform legii, se supun înregistrării în Registrul garanțiilor reale mobiliare.

Articolul 31³. Drepturile, actele sau faptele supuse notării

(1) În afara altor cazuri prevăzute de lege sînt supuse notării în Registrul de stat al transporturilor:

- a) reutilizarea care a condus la modificarea datelor de evidență a vehiculului;
- b) prezența la vehicul a unui număr de identificare nimicit intenționat, falsificat sau contrafăcut;
- c) aflarea vehiculului în căutare națională sau internațională.

(2) Faptele prevăzute la alin.(1) lit.b) și c) nu împiedică înmatricularea vehiculului în Registrul de stat al transporturilor și nici efectuarea înregistrărilor în folosul dobînditorilor de drepturi dacă nu sînt notate interdicții conform legii.”

Art.XII. – [Legea nr.135/2007](#) privind societățile cu răspundere limitată (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.127–130, art.548), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolele 7 și 8 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 7. Sucursalele societății

(1) Societatea este în drept să înființeze sucursale în Republica Moldova în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative, iar în străinătate – și în conformitate cu legislația statului străin, dacă tratatul internațional la care Republica Moldova este parte nu prevede altfel.

(2) Sucursala se dotează cu bunuri din patrimoniul societății care a înființat-o.

(3) Sucursalele nu sînt persoane juridice și acționează în numele societății, în baza regulamentelor aprobate de societate. De activitatea sucursalei răspunde societatea care a înființat-o.

(4) Administratorul sucursalei își exercită atribuțiile în temeiul regulamentului sucursalei, aprobat de societate, și al mandatului eliberat de societate.

Articolul 8. Grupul

(1) În sensul prezentei legi, persoanele afiliate societății, asociatului, administratorului sau unui alt subiect prevăzut de prezenta lege sînt determinate de Codul civil.

(2) Societatea poate face parte dintr-un grup de persoane juridice în modul determinat de Codul civil.”

2. La articolul 9 alineatul (3), enunțul întîi se completează cu textul „ , cu excepția cazurilor prevăzute de lege”.

3. Articolul 10:

la alineatul (1) litera f), cuvintele „filialelor și ale reprezentanțelor” se substituie cu cuvîntul „sucursalelor”;

la alineatul (4), cuvîntul „Orice” se substituie cu textul „În condițiile legii, orice”.

4. Articolul 13 alineatul (1):

la literele e) și f), cuvîntul „asociaților” se substituie cu cuvîntul „fondatorilor”;

la litera k), cuvintele „filialele și reprezentanțele” se substituie cu cuvîntul „sucursalele”.

5. La articolul 16 alineatul (5), cuvintele „filiale și/sau reprezentanțe” se substituie cu cuvintele „sucursale”.

6. La articolul 18, alineatul (2) se abrogă.

7. La articolul 19, alineatul (3) se abrogă.

8. Articolul 22:

la alineatul (2), enunțul al doilea se exclude;

la alineatul (5), după textul „în numele societății,” se introduce textul „pe cale oblică,”.

9. La articolul 23, alineatul (2) se abrogă.

10. La articolul 24 alineatul (1), cuvîntul „indivizibilă” se substituie cu cuvîntul „divizibilă”.

11. La articolul 25:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Partea socială sau o fracțiune a părții sociale poate fi înstrăinată liber persoanei afiliate asociatului, celorlalți asociați și societății, dacă actul de constituire nu prevede altfel.”

la alineatul (3), cuvîntul „înstrăinării” se substituie cu cuvîntul „vînzării”, iar cuvîntul „înstrăinarea” – cu cuvîntul „vînzarea”;

la alineatul (4), cuvîntul „înstrăineze” se substituie cu cuvîntul „vîndă”;

la alineatul (7), cuvîntul „procurat” se substituie cu cuvîntul „cumpărat”, iar cuvîntul „înstrăinată” – cu cuvîntul „vîndută”;

alineatul (8) va avea următorul cuprins:

„(8) În cazul vînzării părții sociale sau a unei fracțiuni din aceasta fără respectarea dreptului de preemțiune conform procedurii prevăzute de prezentul articol, fiecare asociat poate exercita dreptul de preemțiune și valorifica mijloacele juridice de apărare conform art.795 alin.(4) și (5) din Codul civil. Dispozițiile art.792¹–797 din Codul civil rămîn aplicabile în măsura în care nu contravin dispozițiilor prezentei legi.”

alineatul (9) se completează cu un enunț nou cu următorul cuprins: „Această regulă nu se aplică testamentului.”

articolul se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) Asociatul poate renunța la dreptul de preemțiune în raport cu o anumită vînzare de către un alt asociat, fie în cadrul adunării generale a asociaților, fie prin declarație scrisă.”

12. La articolul 27 alineatul (2), după cuvintele „puse în gaj” se introduce textul „, inclusiv al achiziționării acesteia de către creditorul gajist.”

13. Legea se completează cu articolul 27¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 27¹.** Partea socială a soților în societate

(1) Asupra părții sociale a soților în societate dobîndite în timpul căsătoriei se aplică regimul juridic al proprietății comune în devălmășie dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

(2) Soțul asociatului nu poate cere divizarea părții sociale și nici primirea sa în societate, dacă actul de constituire nu prevede altfel.”

14. La articolul 28, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Dacă partea socială este deținută în comun de către mai multe persoane, acestea pot să-și exercite drepturile cu privire la partea socială numai în mod unanim.”

15. La articolul 29 alineatul (1), cuvintele „numai în temeiul titlului executoriu” se exclud.

16. Articolul 44 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Prin actul de constituire sau regulamentele societății se poate reglementa modul și volumul dezvăluirii informației către asociați, ținînd cont de nevoia de transparență a activității față de asociat, precum și de nevoia de a proteja informația confidențială, secretul comercial, datele cu caracter personal și alte interese legitime.”

17. La articolul 47 alineatul (1), după cuvintele „nu a vărsat aportul subscris” se introduce textul „după expirarea unui termen suplimentar de o lună, care i-a fost stabilit prin notificare, pentru vărsarea aportului”.

18. Articolul 49:

alineatul (1):

la litera m), cuvintele „în prealabil a” se exclud;

la litera n), cuvintele „filialelor și reprezentanțelor” se substituie cu cuvîntul „sucursalelor”;

alineatul (2) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins:

„f¹) aprobarea încheierii actelor juridice și altor operațiuni dintre administrator sau o persoană afiliată administratorului, pe de o parte, și societate, pe de altă parte;”.

19. Articolul 58 alineatul (1) punctul 2):

la litera d), cuvîntul „prealabil” se exclude;

la litera e), cuvintele „filialelor și reprezentanțelor” se substituie cu cuvîntul „sucursalelor”.

20. Articolul 61 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 61.** Atacarea hotărîrilor adunării generale a asociaților în instanța de judecată

Hotărîrile adunării generale a asociaților ori deciziile asociatului unic sînt nule sau anulabile în condițiile Codului civil.”

21. La articolul 71 alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) să elibereze altor persoane mandat în numele societății;”.

22. La articolul 73, alineatul (3) se abrogă.

23. La articolul 76, alineatele (3)–(5) se abrogă.

24. La articolul 77 alineatul (3), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) persoanele afiliate administratorului;”.

Art.XIII. – [Legea nr.220/2007](#) privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.184–187, art.711), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. În cuprinsul legii, sintagmele „filială și reprezentanță” și „filială sau reprezentanță”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „sucursală” la forma gramaticală corespunzătoare.

2. Articolul 4 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Pentru înregistrarea organizației necomerciale, a modificărilor în statutul acesteia și în Registrul de stat se percepe o taxă în mărimea și modul prevăzute de Guvern.”

3. La articolul 5:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 5.** Termenele înregistrării de stat”;

alineatul (1) se abrogă.

4. La articolul 12 alineatul (2), după cuvintele „specificate în” se introduc cuvintele „Codul civil și”.

5. Legea se completează cu articolul 17¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 17¹.** Încetarea calității de administrator

(1) Persoana înscrisă în registrul de publicitate în calitate de administrator poate renunța la calitatea de administrator și solicita radierea din registru dacă face dovada că:

a) a expirat termenul pentru care a fost desemnată; sau

b) calitatea de administrator a încetat în baza unui temei prevăzut de lege sau de actele constitutive; sau

c) în conformitate cu legea sau actul constitutiv, este în drept să solicite încetarea calității de administrator și că a trecut un termen mai mare de 30 de zile din momentul în care a solicitat organului competent adoptarea unui act privind încetarea calității de administrator.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1) lit.c), administratorul care vrea să renunțe la calitatea de administrator trebuie să convoace, în termenul prevăzut la alin.(1) lit.c), ședința organului competent al persoanei juridice.

(3) Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru ca renunțarea să producă efecte înainte de ședința organului competent al persoanei juridice.

(4) Persoana juridică este obligată, în termenul prevăzut la alin.(1) lit.c), să adopte hotărârea necesară și să ia alte măsuri pentru a înceta calitatea de administrator și pentru a îndeplini formalitățile de publicitate impuse de lege.

(5) În termen de 30 de zile de la radiere, organul înregistrării de stat este obligat să notifice persoana juridică despre radierea din registrul de publicitate a administratorului acestei persoane juridice.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică și radierii din registrul de publicitate a administratorului sucursalei.”

6. Articolul 19¹ se abrogă.

Art.XIV. – La articolul 45 din [Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008](#) (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.78–84, art.100), cu modificările ulterioare, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art.30 alin.(11), se consideră că făptuitorul nu a fost

supus răspunderii contravenționale.”

Art.XV. – La articolul 32 alineatul (1) din [Legea nr.98/2012](#) privind administrația publică centrală de specialitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.160–164, art.537), cu modificările ulterioare, cuvintele „cu caracter necomercial” se exclud.

Art.XVI. – [Legea insolvențării nr.149/2012](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.193–197, art.663), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1 alineatul (2), enunțul întâi se completează cu textul „ , precum și masele succesoriale lăsate de persoanele fizice, indiferent de faptul dacă desfășurau sau nu activitate de întreprinzător”.

2. Articolul 36 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 36.** Continuarea procesului în cazul decesului debitorului

(1) Dacă debitorul persoană fizică decedează după ce s-a depus cererea introductivă sau după intentarea procesului de insolvență, procesul va continua conform dispozițiilor aplicabile procesului de insolvență a masei succesoriale.

(2) În cazul existenței mai multor moștenitori, aceștia au drepturi egale în cadrul procesului de insolvență.”

3. Articolul 48:

la alineatul (3), enunțul al doilea va avea următorul cuprins: „Dacă se partajează o masă succesorală, instanța va stabili obligațiile masei succesoriale, datoriile și creanțele comoștenitorilor față de defunct, sarcinile masei succesoriale.”

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Instanța de insolvență va face separarea sau partajarea în natură a masei debitoare prin formarea unor loturi de atribuire. Dispozițiile Codului civil privind partajul bunului comun sau, după caz, al masei succesoriale se aplică în modul corespunzător.”

alineatul (5) se abrogă.

4. La articolul 50 alineatul (2), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) creanțelor cumpărătorului, născute din contracte de vânzare-cumpărare a bunului imobil în construcție.”

5. Legea se completează cu capitolul IX¹ cu următorul cuprins:

„Capitolul IX¹

PARTICULARITĂȚILE INSOLVENȚĂII MASEI SUCCESORIALE

Articolul 235¹. Domeniul de aplicare

(1) Dispozițiile prezentei legi se aplică în mod corespunzător insolvențării masei succesoriale, cu derogările prevăzute de prezentul capitol și dispozițiile Codului civil în materie de insolvență a masei succesoriale.

(2) În scopul aplicării corespunzătoare a dispozițiilor prezentei legi:

a) masa credală este formată din pasivul masei succesoriale, iar masa debitoare este formată din activul masei succesoriale;

b) referințele în adresa debitorului înainte de deschiderea moștenirii se consideră referințe la cel care a lăsat moștenirea, iar referințele în adresa debitorului după deschiderea moștenirii se consideră referințe lăsate la moștenitori.

Articolul 235². Admisibilitatea intentării procesului de insolvență

(1) Cererea introductivă nu poate fi respinsă în temeiul faptului că un moștenitor încă nu a acceptat moștenirea sau că acesta poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(2) În cazul în care există mai mulți moștenitori, procesul de insolvență poate fi intentat și după efectuarea partajului masei succesoriale.

(3) Procesul de insolvență nu se poate limita doar la o parte din masa succesorală.

Articolul 235³. Dreptul de a depune cerere introductivă

(1) Dreptul de a depune cerere introductivă îl au următoarele persoane:

- a) oricare moștenitor;
- b) creditorul oricărui moștenitor, pe cale oblică, în condițiile legii;
- c) administratorul masei succesoriale sau custodele, executorul testamentar care are dreptul de a administra masa succesorală;
- d) oricare creditor al masei succesoriale.

(2) Dacă nu toți moștenitorii au depus cererea introductivă, procesul de insolvență a masei succesoriale se intentează doar dacă temeiul intentării este demonstrat în fața instanței. Instanța de insolvență va audia ceilalți moștenitori.

(3) În cazul în care administrarea masei succesoriale revine executorului testamentar, instanța de insolvență îl va audia doar la cererea moștenitorului, iar moștenitorul, la rândul său, va fi audiat doar la cererea executorului testamentar.

(4) Planul procedurii de restructurare poate fi propus doar de către toți moștenitorii.

Articolul 235⁴. Termenul de depunere a cererii introductive

Cererea introductivă a creditorului masei succesoriale nu poate fi depusă dacă au expirat 2 ani din momentul acceptării moștenirii de către cel puțin un moștenitor.

Articolul 235⁵. Temeiurile intentării procesului de insolvență

(1) Drept temei de intentare a procesului de insolvență îl constituie incapacitatea de plată a masei succesoriale sau supraîndatorarea acesteia.

(2) Dacă cererea introductivă este depusă de către moștenitor, administratorul masei succesoriale, custode sau executorul testamentar, temei de intentare a procesului de insolvență îl constituie pericolul intrării masei succesoriale în incapacitate de plată când, în mod previzibil, nu se vor putea executa obligațiile pecuniare devenite scadente.

Articolul 235⁶. Procedura de executare după data deschiderii moștenirii

Procedura de executare silită, inițiată față de masa succesorală după data deschiderii moștenirii, nu acordă creditorului care a inițiat-o dreptul de satisfacere separată a creanței.

Articolul 235⁷. Recuperarea prestațiilor pentru satisfacerea legatelor și a sarcinilor testamentare

Pentru satisfacerea legatelor și a sarcinilor testamentare, prestațiile executate din contul masei succesoriale pot fi contestate în aceleași condiții ca și transferurile cu titlu gratuit efectuate din contul masei succesoriale.

Articolul 235⁸. Cheltuielile suportate de moștenitor

Moștenitorul nu poate refuza satisfacerea obligațiilor care îi revin, invocând cheltuieli care trebuie să-i fie rambursate din contul masei succesoriale conform art.1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil.

Articolul 235⁹. Obligațiile masei succesoriale

(1) Pe lângă obligațiile prevăzute de art.52 din prezenta lege, următoarele obligații se consideră obligații ale masei succesoriale:

- a) cheltuielile care trebuie să fie rambursate moștenitorului din contul masei succesoriale conform art.1575⁹ și 1575¹⁰ din Codul civil;
- b) cheltuielile de îngrijire și de înmormântare conform art.1572¹¹⁷ din Codul civil;
- c) cheltuielile din contul masei succesoriale suportate pentru procesul de declarare a decesului celui care a lăsat moștenirea;
- d) cheltuielile suportate pentru deschiderea testamentului, pentru administrarea masei succesoriale, custodia acesteia, pentru procedura de somare publică a creditorilor în vederea înnaintării pretențiilor și

pentru întocmirea inventarului;

e) obligațiile care rezultă din actele juridice încheiate de către custodele masei succesoriale sau executorul testamentar;

f) remunerația și cheltuielile datorate administratorului masei succesoriale, custodelui, executorului testamentar sau moștenitorului care, înainte de a renunța la moștenire, a gestionat-o, doar în măsura în care remunerația și cheltuielile erau necesare.

(2) În caz de insuficiență de bunuri, obligațiile prevăzute la alin.(1) din prezentul articol se satisfac după executarea cheltuielilor masei debitoare, dar înainte de executarea creanțelor chirografare conform art.43.

Articolul 235¹⁰. Creditorii masei succesoriale

(1) În cadrul procesului de insolvență a masei succesoriale, doar creditorii masei succesoriale își pot înainta creanțele.

(2) Creditorii moștenitorilor care nu sînt creditori ai masei succesoriale nu pot înainta creanțe.

Articolul 235¹¹. Creanțele moștenitorului

(1) Moștenitorul își poate înainta creanțele sale față de defunct.

(2) Dacă moștenitorul a executat o obligație a masei succesoriale și dacă nu se consideră că executarea s-a făcut din contul masei succesoriale în sensul art.1575¹⁰ din Codului civil, moștenitorul poate înainta creanța care aparține creditorului, cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale.

(3) Dacă moștenitorul poartă răspundere nelimitată față de un creditor separat, moștenitorul poate înainta creanța care aparține aceluși creditor atît timp cît acesta din urmă nu își înaintează creanța proprie.

Articolul 235¹². Obligațiile cu rang inferior

(1) Creanțele care rezultă din legate și sarcinile testamentare se satisfac după executarea creanțelor chirografare prevăzute la art.43 alin.(2) pct.6).

(2) Dacă testatorul a dispus, prin dispoziție testamentară, ca un legat sau o sarcină testamentară să fie îndeplinită înainte de un alt legat sau o altă sarcină testamentară, atunci primele vor fi satisfăcute cu prioritate.

(3) Creanța ce aparține creditorului care, în temeiul art.1575⁴ din Codul civil, a fost exclus din cadrul procedurii de somare publică a creditorilor sau care, în temeiul art.1575⁵ din Codul civil, se asimilează creditorului exclus va fi satisfăcută doar după executarea creanțelor chirografare prevăzute la art.43 alin.(2) pct.6) din prezenta lege, precum și la alin.(1) din prezentul articol. În alte aspecte, aceste restricții nu afectează rangul de prioritate al creanțelor.

Articolul 235¹³. Bunurile restituite

(1) Bunurile restituite masei succesoriale ca urmare a contestării unui act juridic încheiat de către cel care a lăsat moștenirea sau a unei prestații efectuate față de el nu pot fi folosite pentru satisfacerea creanțelor prevăzute la art.235¹² alin.(1).

(2) Bunurile restituite masei succesoriale de către moștenitor conform art.1575⁹–1575¹¹ din Codul civil pot fi folosite pentru a satisface creanțele care aparțin creditorului exclus, în temeiul art.1575⁴ din Codul civil, din cadrul procedurii de somare publică a creditorilor sau celui care, în temeiul art.1575⁵ din Codul civil, se asimilează creditorului exclus, în măsura în care moștenitorul este ținut să restituie bunurile respective conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

Articolul 235¹⁴. Moștenirea subsecventă

Dispozițiile art.235⁸, 235⁹ alin.(1) lit.a) și 235¹¹ alin.(2) și (3), de asemenea, se aplică moștenitorului prealabil după ce a survenit moștenirea subsecventă.

Articolul 235¹⁵. Planul procedurii de restructurare

Suplimentar la celelalte elemente prevăzute de lege, planul procedurii de restructurare va stabili dacă, conform Codului civil, moștenitorul poartă sau nu poartă răspundere nelimitată pentru obligațiile masei succesoriale guvernate de plan.

Articolul 235¹⁶. Vânzarea cotei succesoriale

(1) Dacă moștenitorul și-a vândut cota succesorală, el va fi substituit de către cumpărător în procesul de insolvență.

(2) Moștenitorul poate depune o cerere introductivă în condițiile în care o poate face un creditor al masei succesoriale în privința unei obligații a masei succesoriale care, potrivit condițiilor vânzării-cumpărării, trebuia satisfăcută de cumpărător. Moștenitorul are același drept în privința celorlalte obligații ale masei succesoriale, cu excepția cazului în care moștenitorul poartă răspundere nelimitată sau dacă s-a dispus administrarea masei succesoriale. Dispozițiile art.235⁸, 235⁹ alin.(1) lit.a) și art.235¹¹ se aplică moștenitorului și după vânzarea cotei sale succesoriale.

(3) Dispozițiile alin.(1) și (2) se aplică în mod corespunzător cazurilor în care o persoană a vândut cota succesorală dobândită prin contract sau, pe altă cale, s-a obligat să vândă cota succesorală dobândită în temeiul legii ori în alt temei.”

6. Articolul 254 se completează cu alineatele (4) și (5) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile art.50 alin.(2) lit.c) se aplică contractelor încheiate după 1 martie 2019.

(5) Dispozițiile art.50 alin.(1) se aplică și creanțelor persoanelor fizice, născute din contracte de investire în construcția de locuințe, încheiate și înregistrate (notate) în registrul bunurilor imobile înainte de 1 martie 2019.”

Art.XVII. – (1) La 1 martie 2019 se abrogă:

- articolul 21 din [Legea nr.845/1992](#) cu privire la antreprenoriat și întreprinderi;
- [Legea nr.171/1994](#) cu privire la secretul comercial;
- articolele 40¹ și 40⁶ din [Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998](#);
- [Legea nr.449/2001](#) cu privire la gaj;
- [Legea nr.198/2003](#) cu privire la arenda în agricultură;
- articolul 19 din [Legea nr.81/2004](#) cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător;
- [Legea nr.59/2005](#) cu privire la leasing;
- [Legea nr.142/2008](#) cu privire la ipotecă;
- [Legea nr.256/2011](#) privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii;
- [Legea nr.8/2016](#) privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor.

(2) Capitolul II din [Legea nr.407/2006](#) cu privire la asigurări se abrogă la 1 ianuarie 2020.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile acesteia.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI   Andrian CANDU

Nr.133. Chișinău, 15 noiembrie 2018.